Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VIT. EMANUELE ROMA
8
34 1
27
C. 3
S. B
O. 6
N. 7
32

LIBER
CONTINENS CONTINVA SERIE
EPISTOLAS
PHILIPPI
MELANCHTHONIS
SCRIPTAS ANNIS
XXXVIII. AD
Ioach. Camerar. Pabep.

NVNC PRIMVM PIO STVDIO ET
ACCVRATA CONSIDERATIONE
HVIVS EDITVS,

CVRANTE EVM EXPRIMENDVM
ERNESTO VOEGELINO.

προέθετο αὐτὸν ὁ θεὸς ἱλαστήριον

διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι.

LIPSIAE,
CVM PRIVILEGIO IMPERATORIÆ
MAIESTATIS AD ANN. V.

13g

OPERIS
SVBIECTARVM EPISTOLARVM
AD

ILLVSTRISSIMVM
PRINC. ET DOMINVM, D.

AVGVSTVM
DVCEM SAX. LANDGRAVIVM DVRINGIÆ, MARCHIONEM MISNIÆ, SEPTEMVIRVM CREANDIS IMPERATORIB. ROMANIS, PRINC. OPT. ATQ; CLÆMENTISS.

Prooemium
IOACH. CAMERARII PABEPERGENSIS.

CVM ET MIHI IN HOC SEculo ſcriptionũ tam feraci libuerit nonnihil vel multũ potius mearũ cogitationũ cartis illinere & diuulgare, necnon aliorũ quoq; lucubrationes mea opera exornatas ꝓferre in lucẽ: In nullo omniũ opere ꝙ elaboraretur ad editionẽ ſtudio meo, vel dubitationis tantũ ob-

latum, vel metus incuſſum, vel inter conſiderandum hæſitationis & moræ illatum eſt, quantum in hoc epiſtolarũ, quas modo curauimus tandem exprimendas, Philippi Melanchthonis ad me, libro. Quæ etſi illæ quidem me autorem non habent, meæ tamen ſunt, ad me nimirum ab ipſo miſſæ. Putaui autem huius facti rationem eſſe reddendam, & de tota re aliquid prænarrandum, vt demonſtraretur, quid maxime me ad edendas iſtas epi ſtolas impuliſſet, & ſiqui (id quod prauidebam fore) maleuoli reprehendendo editionem, hac etiam in parte à malitia non recederent, ijs quaſi reſponſione mea non ſatisfieret quidem illis (quorum nulla oratio reprimere poſſet audaciæ improbitatem) ſed opponeretur tamen ea defenſio, quæ Veritate nitens & per ſe conſiſteret, &

ret, & ad bonos omnes plurimum haberet momenti ac ponderis. Præcipuum autem eſt, quod me hoc tempore, veluti calcaribus admotis, inſtigauit, vt has epiſtolas ederem, Ingraueſcentis ætatis, & valetudinis minus firmæ animaduerſio. Qui enim nullo modo hæc ſcripta perimenda, ac conſeruanda potius omnib. modis eſſe ſtatuiſſem, non duxi illa relinquenda aliorum quorumcunq; arbitrio, vel abiecta vt obſoleſcerent, vel alieniore fortaſſe tempore editioneq; vt proferrentur in medium: Ac potius enitendum, vt me adhuc viuente & mediocriter valente communicaretur cum omnibus lectio horum, quicunque illam non aſpernarentur. Quid enim fieret cernebam, & erat ante oculos quorundam temeraria impudentia, in diuulgandis quibuſdam hoc in ge-

 nere,

nere, quibus neq; legentibus vtilitas vlla conciliatur, & infamantur nomina honeſta, quæ ibi perſcribendo ingeruntur. Jam id etiam mea referre putabam, vt iſta edita haberent non quaſi aduocatum quemuis alium: ſed me ipſum patronum, & vbi opus eſſet, aſſertorem atq; vindicem: Cuius omne proprium futurum eſſet periculum, & qui, ſi qua forte inuidia extitiſſet, ipſe eam ſuſtineret, deniq; cuius cauſſa eſſet ſua, neq; alterum crimine oneraret. Perſuaſum autem mihi fuit, fructuoſam fore lectionem harum epiſtolarum, ſiue aliqui cognoſcere multarum rerum atq; caſuum ſuperioris ætatis ſeriem vellent, ſiue eruditæ ſapientiæ doctrina delectarentur. Nam & plurima in his epiſtolis luculente ſunt de ſtudijs opt. diſciplinarum ac artium (quæ Græco Phi-

Philoſophiæ nomine ſignificantur) tam explicata quam indicata : Et quæ annis retro XXXVIII. *acciderunt (quod eſt tempus vnam hominum ætatem à Græcis triginta annis definitam ſuperans) attinguntur, notantur, exponuntur, enarrantur. Vt autem illæ liberales diſputationes, ſic hæ quoq; narrationes elegantes, liberæ, diſertæq; & veræ epiſtolis potiſſimum continentur. Nam ex animi ſententia maxime ac ſimpliciter cuncta hoc pacto & commemorantur & communicantur. Cum ſit autem in rebus humanis & hac in terris vita, nihil pulcrius, præclarius, honeſtius, iucundius, Amicitia, quam inter aliquos pietatis Virtutiſq; ſimile ſtudium iunxit, & animorum inclinatio, voluntatumq; conſenſio copulauit : In epiſtolis huius inprimis*

conſpicitur illuſtris effigies & expreſſa imago. Quam contemplantes non agreſtes neq; inhumani, maiore afficiuntur voluptate, quam vllius picturæ venuſtatem atque artificium attendentes. Ut autem Apellis Zeuxidoſue, aut alterius eximij pictoris tabulæ, non ſolum propter artis excellentiam, ſed paucitatem quoque, in aliarum multitudine, magni factæ ſunt atque fiunt: Sic quo Amicitiæ veluti deſignata adumbrataq; etiam ſpecies rarior, eo ſpectatu dignior atq; precioſior eſt, iudicio bonorum omnium. Cuius nomen hoc turbulento ſæculo, propemodum oblitteratum eſt, nedum rei appareat efficacitas & operis perfectio. Mihi ſane ignotæ non ſunt deſertiones complurium, qui à Philippo Melanchthone & ſumma beneuolentia comprehenſi,

henſi, & non vulgaribus beneficijs affecti, quoſq; credidit ille ſeſe amicos habere, deſciuerunt, & pro debita grati animi memoria, rependerunt odium atq; maledicta: Aliqui adoriendo palam, aliqui occultius atq; inſidioſe, prætendentes etiam, homines ſcilicet religioſi, prætermiſsioni officij ſtudium veritatis, & perquam nugatorie, de ijs, quæ ipſi proferunt maxime dubijs ac fallacibus, commemorantes Ariſtotelicũ dictum: Amicus Plato, amicus Socrates. Verum vbiq; iam fere, ſi quod adhuc reſtat:

Nomen Amicitia eſt, nomen inane fides:

Quemadmodum ait poëta. Suauiſsima quidem eſt in animo meo recordatio familiaritatis coniunctioniſque cum duobus in meæ vitæ curriculo. Quorum me alter maior ætate, alter minor fuit. ij ſunt Philippus Melanch-

lanchthon & Danielus Stiber. Anteceſsit enim ille annis totis tribus, hic paulo plurib. me fuit poſterior. Uterq; autem vera affectione animi me dilexit, & carum habuit amoris magnitudine ſingulari. Et nihil eſſe ſimulatum aut fictum, difficilib. aduerſiſq; reb. (quib. periculum hac in parte fieri ſolet) declarauit. Atq; de Danielo nobilitate generis, virtute, dignitateq; & honorib. præſtanti viro, alibi nonnihil à me dictum eſt. Philippi autẽ admirabilis erga me beneuolentia, & multos adhuc ſuperſtites teſtes habet, & his epiſtolis perſpicue oſtenditur. Atq; erunt (in quo me non puto falli) qui ad celebrandum me, magis q̃ aliam vllam ob cauſſam, nunc in me diũ proferri hæc ſuſpicẽtur, aut prædicent quoq;. Neq; (vt verũ fatear) quæ præconia de me fieri poſsent ſpecioſiora, vi-

ra, video. Fortaſſe etiã perhibebuntur quædam aſſeuerando perſcripta, quæ aliter ſeſe habere poſtea compertum ſit. Et aliqui obtrectando conſenſum noſtrum arguent, de impendentium calamitatum metu, præſentium malorum dolore, cura quietis ac concordiæ, & odio diſtractionis atq; turbarum, & ſtudio cupiditateq; auertendi cauſſas infelicitatis vniuerſæ. Non etiam nulli hoc aut illud carpendo, quaſi minus fortiter, conſtanter, recte factum dictumue notabunt. De qua nimis licenter exultante leuitate inflatorum hominũ opinione & ſibi & Reip. pernicioſa, & qui ſuis vociferationibus excitato vento popularis applauſus, plenis velis prouehuntur miſcendo ſacra & profana: alijs locis compluribus deploratæ ſunt à me iuſtiſſ.

quere-

querelæ, in ſenſu præſentium ærumnarum, & ſolicitudine in poſterum de ſalute Reip. & patriæ communis, quæ eſt eximia in fide Jeſu Chriſti conſociatio. De his igitur modo plus verborum non faciemus, neq; omnino faciendum eſt. Qui quid moliantur, & quorum machinationes quo tendant, prudentes intelligunt, vt ad hos iam commonefactione opus non ſit, cum illi vtilibus & ſalutarib. monitis non ſolum non meliores, ſed deteriores quoq; reddantur, & rabies eorum irritetur. Neq; mihi quaſi collatis ſignis dimicare cum quoq; veluti hoſte congredientem, animus eſt ac libet. Jd quod ſuo ſæculo furioſe factum fuiſſe conqueritur Gregorius Theologus, eo ille quidem dolentius, quo in altercationibus de rebus diuinis, & doctrina veritatis celeſtis, iſta veſa-

veſania importunius frequentaretur. Quemadmodum & nunc fieri cum max. triſtitia animorum ſuorum pietatis & religionis amantes cernunt. Non autem alienum duxi & verſus querelæ Gregorianæ aſcribere, factos Latinos qualicunq; interpretatione mea:

Atq; etiam ipſi
Ceu ſtructa infeſtis certantes cominus armis
Stant acie: diuina & Zelus vincula rupit
Contra fas exardeſcens: Diſſoluit Amoris
Concentum & ſimul omnem, & nomina ſola reliquit.

De perſcriptis vero affirmatiue ijs, quæ dubia fuiſſe nonnunquam reperiretur, hoc dici poſſe exiſtimo: Non multum referre, qua forma orationis aliquid efferatur. Philippus autem Melanchthon aſſuefecerat ſeſe ad loquendum plane & aſſeueranter. Id quod ſeruabat etiam ſcribendo,

cum ipſe quidem nihil comminiſceretur aut fingeret, ſed comperta auditaue referret, quæ quidem cognitionem habitura non inutilem viderentur. Et per omnia:

Verax vir ille vbiq;, non duplex erat,

Sicut Hector de ſe apud Euripidem inquit. Audiui & hoc aliquando nomine accuſari Philippum Melanchthonem, quod familiarius vti quibuſdam videretur, & non oſtenderet inimicum illis ſeſe eſſe, vel alienatione, vel etiam oppugnatione, quorum rationes & ſententiæ de reb. diuinis neq; ipſi probarentur, & à veritatis celeſtis pura doctrina crederentur diſcrepare: De quibus mentionem quoq; fieri paulo commodiorem, intolerabile duceretur. Sed hoc crimen inferri apparet ab imperitis bonarum artium, & in fictæ pietatis oſten-

oſtentatione, humanitatis ſenſus omnis expertib. Et doctrina enim Chriſtiana præcipit pacificam cum omnib. mortalib. pro cuiuſq; parte, conſuetudinē, & exempla habemus maximorum, & religionis pietatiſq; laude clariſsimorū virorū Baſilij ac Gregorij, qui nequaquā concordib. illius ætatis eruditis & doctis quibuſdam litteras familiariter ſcriptas miſerunt. Neq; me fugit, detorqueri contra hæc quædam alicunde ſacrarū litterarū dicta. Sed calumniatores vbiq; inueniri ſtudēt, quo deprauatio in ijs, quæ lacerant, aſperſo veluti fuco aliquo ac pigmento reconcinnetur. Quos contēti & conſcientia bona, & imitatione excellentium pietate & religione virorum, etiam ad iſta latrando obſtrepere ſinamus, & non violantes ſanctitatem fidei, placere Deo æterno lenitatē

ac man-

ac manſuetudinem, Et diſplicere credamus feritatem atq; truculentos mores. Quod quidem frequentes inſunt in his epiſtolis deplorationes querelarum de miſerijs publicis atq; priuatis (nam hoc quoq; vix effugiet ſycophantarum morſus) & crebra indicia ægritudinis, mœſticiæ, anxietatis de publicarum priuatarumq; rerum ſtatu: Enumerat nimirum miles vulnera, ſecundum poëtam. Quod vero ad mei nominis famæq; celebrationem attinet: Cur de me bonam optimi Viri exiſtimationem, & laudatum me fuiſſe ab laudato non gaudeam, cauſſam nullam eſſe puto. Aurum optant, inquit Pindarus, alij immenſi ſpacij campos: Ego vero ciuibus acceptus atq; gratus ſim, donec corpus meum terræ mandem. Neq; ego diligi cognoſciq; ſententiam

indi-

iudiciumq́; de ingenio & ſtudijs meis, eorum, quos conſtat integros & probos, bonarumq́; litterarum ac artium principes fuiſſe, non expetendum cenſeo, cum præſertim iſtud teſtimonium mihi ſic tribuatur, vt nemo aliter, quam eſſe hoc ſincerum atque graue, ſuſpicari poſſit. Quid enim commodi emolumentiue à mea fortuna aut conditione ſperari potuit? propter quod aſſentando adulandoq́;, de me, contra animi ſententiam ab vllo, nedum à Philippo Melanchthone, prædicaretur aliquid ſplendidius. Hoc ſane non negauerim: Vel naturali quadam bonitate, vel voluntatis erga me propenſione, vel ſenſu humanitatis ſingulari, carius æſtimaſſe eum in me nonnulla, quam fortaſſe mererentur, & pluris feciſſe, quam fieri ſeuera conſideratione deberent,

berent, ſummoq́ erga me amori indulgentem (quem erga illos quos complectitur, cœcum eſſe ſolere Plato ſcripſit) non tam exquiſite verum, quam opinionem interdum ſuam narraſſe. Quod cuiuſmodi ſit expendendum, & hac in parte cenſuram permitto alijs, & in cogitatione de beneuolentiæ, humanitatis, amoris erga me Philippi Melanchthonis ſignificatione, facile & libenter acquieſco. Nam mihi de me ipſo, hoc in animo eſt: Quorũ tecta ſunt peccata. Cum autem ſubiectißima conſideratione, peculiari ſtudio quaſi dedicationis, harum epiſtolarum librum tuæ, Illuſtrißime Princeps Auguſte, inclitæ excelſitati putauerim eſſe mittendũ: De Philippo quidem Melanchthone tuam Illuſtrißimam virtutem & æquitatem do cognitricem, de me fero iudi-

iudicem. Aduerſus enim maleuolorum omnium criminationem abs te ille abſens præclare defendetur, apud omnes, qui de ipſo ſententiam dicere debent & poſſunt. Mihi autem, quicquid tua Illuſtriſ. clementia decreuerit de iſto facto meo & alijs omnibus, iuſtiſſime pronunciatum, ex animo videbitur. Exploratam enim & notam habeo Illuſtriſſimæ clementiæ erga Philippum Melanchthonem tuæ ſinceram conſtantemq; affectionem: Et quicquid Illuſtriſ. excelſitas tua ſtatuerit, illud, vt veritate fundatum, in omnem partem, ſine vllius alterius appellatione, comprobando amplectar. Nam id pronunciabitur certe Illuſtriſ. excelſitatis tuæ incorrupta ſententia, quod nemo bonus & integer, neque (quemadmodum olim locuti fuere) decuriatus,

 muta-

mutaturus ſit. Philipp. omnino Melanchthonem, & propter perſpectā probitatem, conſtantiam, fidem, Tuam illuſtriß. clęmentiam magnifeciſſe, & dilexiſſe propter ingenij doctrinæque excellentiam ſcio, experiendo illius ſolertiam rebus dubijs, & difficilibus animi præſentiam, & periculoſis fortitudinem. Quibus benignitas Dei æterni felicitatis aliquid etiam aſperſit, ardentißimis precibus ipſius impetratum. Quibuſcunq; enim rebus & negotijs hic vel præfuit, vel interfuit, eorum omnium exitus mediocrem habuere proſperitatem, contra plærorumq; ſæpe opinionem ac multorum voluntatem. Nunquam ita ille ceßit, vt veritatis patrocinium deſereret, aut proderet cauſſam. Neque ſic tamen reſtitit, proq; ſua parte propugnauit, vt temere, proterue, immode-

moderate, per contendendi cupiditatem atq; contumaciam faceret quicquam. Et conſtat tractationum earum, quibus ipſe adhibitus non fuit, nequaquam ſimilem fuiſſe fortunam. Culpent ſane lenitatem eius & obtrectent moderationi, & timidum appellent, & tanquam labaſcenti interdum neſcio quam ignominiæ maculam aſpergere conentur vehementes aliqui & importuni, audaces, feroces, dummodo Dei æterni adiumento, ea conſuluerit & egerit Philippus Melanchthon, quæ & Reipublicæ profuerunt, & Eccleſiam Ieſu Chriſti, huicq; ſeruientia opt. diſcipli narum & artium ſtudia, ſuſtentarunt, ornarunt, auxerunt: & vbicunq; ipſe affuit, ibi vel fructuoſa fuerint conſilia & conducentes actiones illius, vel non nocuerint certe aut

detrimentum attulerint. Cum iſta nomini Philippi infeſta cohors, tanquam tempeſtatis aut incendij ſæuitia quacunq; peruaſit, ibi vaſtitatis & ſtragis ingentia damna, ſibiq; ipſi adeo afflictionis cauſſas dederit. Quod neq; eſſet ea animorum firmitas, vt alicubi ipſi conſiſtere turbidis temporib. auderent, neq; incitatũ tamẽ furorem vellent cohercere, & conſcientia mala atq; vecordia timidi, & improbitate ac petulantia effrenati. Atq; iactitant oſtentantq; glorioſi iſti quoddam robur animorum inuictorum mirificum. Qui non niſi in ſpe fortunæ proſperæ exultare, & multitudinis commotæ duces eſſe, & illa minus arridente, fugiendo ſubtrahere ſeſe, malaq; deuitare conſueuerunt, ſimiles prorſus Athenionis, & Apellicontis, & Lyſiæ Tarſenſis, & Ariſtionis,

& ſi

& ſi qui alij aliquem principatum, quiete & præſente ſtatu conturbando concupiuerunt. Vt quidnam iſta Gigantea ac Cyclopea ſoboles ſpectet, & quorſum tendat, conſiderandum tamen prouidendumq;, & quouſq; etiã progredi forte poſſit, coniectura proſpiciendum eſſe videatur. In hoc autem genere inprimis loquace, cum audacia illud abundet, neq; prorſus hebes ſit, ſuperat impudentia, & calliditas eminet cauillando. Quæ audierunt à ſapientioribus & doctioribus, eorum nonnulla vendicare ipſi ſciunt, & his vti tanquam ſuis. Quæ vero non potuere quaſi comprehendendo, vt ita loquar, concoquere, & ſua quodammodo facere, ea obtrectando euerti ſtudent, & declamitando, & libellos varios emittendo vulgus infatuantes. Cum Veritatis intelligentia

paucis contenta ſit. Sed nihil eſt omnium, quo magis freti ſint, quam maledictorum conuiciorumq́; & inſectationum apparatu. Quem terrorem obijciunt ſtatim omnibus, qui ipſis aduerſantur, vel non omnino aſſentiuntur. Etſi ille vero terror non eſt tanquam Gorgonis, vt magnopere metui debeat, ſed eius inſtar, quam Mormo Græci vocant, ſpeciem quandam ad percellendum puerorum animos idoneam, & huic ætati terribilem, ridiculam cæteris: fit tamen, vt verecundiores iſtam quoq́; petulantiam, veluti mulieris procacis & meretriculæ fugientes, cum eis congredi diſputando vereantur. Sane, quia non ſolum nihil fere eſt pudoris in vlla ætate his temporibus reliquum, ſed procacis audaciæ & proteruæ temeritatis fluctibus vita tanquam mare commotum,

tum agitatur, ideo vix aliter fieri poteſt, quam vt per ſummam licentiam hæc diſſolute & perdite degatur, exultante procurrendo vniuſcuiuſq; confidentia immodice, poſtquam & libertas maxima contigit, & quaſi vinculis vel ſolutis vel ruptis præſens lætitia, ob prioris ſeruitutis indignitatem elatior fit, et cumulatur iracundia. Itaq; neſcio quo pacto omnes propemodum iam ſi non inſolenter atque indomite, minus certe verecunde ſeſe gerunt, in ſubita improuidi curſus concitatione, Secundum ſimilitudinem Homericam:

In ſtabulo vt quem forte diu ad præſepe ligatum
Tædet equum paſtus, ruptis hic fertur habenis,
Et latum ingrediens campi procurrit in æquor,
Dum petit vndantis ſibi nota fluenta lauacri,
Eminet elataq; caput ceruice ſuperbum,
Sed iuba per diffuſa humerum iactatur vtrunq;.
At ſpecie ipſe ſua gaudens ac robore fretus,
Inſultans alacriſq; ſolo communia quærit

 Pabu-

Pabula, & in cognatū inhiat proprij gregis agmen:

Quæ eſt imago conceſſæ libertatis nimiæ, vel arreptæ etiam per occaſionem licentiæ, cum non ratione aut ordine aut conſideratione vlla vel ſuſcipitur vel agitur quicquam, ſed impetus & inconſulta vehementia, & effrenata præcepſq; animi impotentia, cupiditatumq; inſtigatio dominatur in factis atq; dictis. Sunt autem talia tempora grauia & magnis difficultatibus referta. Quid enim poteſt in iſto tanquam procellarum fragore, & tanta caligine veluti nimborum, prudentiæ, moderationi, placidis admonitionibus, & omnino ſalutarium præceptorū adiumento eſſe loci? Iſtis autem ſocietatis humanæ præſidijs ſublatis, expoſita eſt nimirum vita communis vaſtitati & exitio, per barbariæ immanitatem, in religionis ſanctita-

ctitatem & ciuilem neceſsitudinem graſſantis. Platonem ferunt interrogatum, qua tandem acceſsione homines ſuæ ætatis aucti eſſent? Reſpondiſſe: Eo, quod improbitatis puderet neminem. Quod malum eſt extremum & vltimum in hominum miſeria. Nam oraculum exiſtimandum, id, quod pædagogus Plautinus ait: Eum peryſſe, cui peryt pudor. Quod ſi quando non modo penuria pudoris, vel interitus quoq; hominum vitam deprauat, ſed conturbat etiam temeraria dementiæ pertinacia, indulgens ipſa ſibi in omnibus: Quid aliud pietatis veritatiſq; amantibus, & ſtudioſis virtutis bonarumq; artium faciendum eſt? quam vt ſibi videant, in Dei æterni caſta veneratione, & ita ab ipſius miſericordia protecti, tanquam prœlio commiſſo & diſsipata

acie

acie, ab exitij imminentis periculo ſeducantur. Verum de iſto hominum genere nunc locum non eſſe mentioni copioſiori, neq; omnino opus, vt verba fiant, ſupra dixi: De reb. quoq; longior eſt habita oratio, quam fortaſſe debuerit, aut ſaltem oportuerit in hoc quidem ſcripto. Itaq; quaſi diſceptando hactenus compellationi Illuſtriſsimæ Excelſitatis tuæ, iſta me inſeruiſſe, ſatis habeatur, & venia detur, ſi quid forte eſt dictum immanſuetius. Reliqua eſt bona ſpes mea, Illuſtriſsimæ clæmentiæ tuæ, multas ob cauſſas non iniucundam fore Epiſtolarum harum lectionem, In quibus non tam comta & perpolita accurato & exquiſito ſtudio elegantis & venuſtæ compoſitionis, quam pura, diſtincta, perſpicua, vſitata oratio, & rebus, de quibus habetur, conueniens,

niens, non poterit non honeſtiſsimis blanditijs legentes delinire. Quod ſi quis forte tanquam cotidiana ac trita minuſq; ſpecioſa forma alicubi offendetur: Js neq; tempus quaſi ad elimandum fuiſſe relictum autori cogitet, & in epiſtolis nequaquam requiri curam ſolicitæ elaborationis, ſciatq; adeo Philippum voluntatis inclinatione ad hoc genus, certo quodam conſilio, propendiſſe. Precationum quidem piarum non modo ſententiæ repetitæ, ſed verba quoq; vſurpata, quæ eſſent introducta conſuetudine atq; nota: Et anxietatem indicant in miſerijs animi, & affectionem veram mentis, in ea, quorum conſiderationem comprehendiſſet, intentæ atque defixæ. Res autem profecto, de quibus ſcribitur, eiuſmodi ſunt, vt quamuis leues quædam exileſq; videantur, non tamen

tamen liberali cognitione ſint indignæ. Quædam vero attendentib. vtilitatem haud contemnendam poterunt afferre. Et incidit noſtra ætas in ea tempora, quibus antea multis ſæculis remotiora caſuum admirabilium euenta, ad noſtras terras acceſſere propius, inq; adeo has incubuerunt: Mutatis moribus, ſtudijs, ſententijs hominũ, totiuſq; penitus vitæ rationibus. Apparuerunt detecta multa antehac latentia & occulta vitia in Re Eccleſiaſtica, & patefacti errores ſunt doctrinæ: Gubernationibus publicis magnæ allatæ difficultates: Externorũ inteſtinorumq; bellorum clades ac formidines obiectæ horribiles atq; triſtes. Ac priuatæ quoq; res plurimorum incommodis nouis affectæ, & hominibus curæ datæ negotiorum grauium & improuiſorum anxiæ

xiæ atq; formidiloſæ. Quibus omnibus varios & multiplices ſermones excitari, & ſuppeditari litterarum argumenta diuerſa neceſſe eſt. Atq; ſcimus in hoc genere tantā libertatem fuiſſe ſaculi huius, vt illa ad licentiam animaduertendam redundaret. Quæ autem ad ſeſe & proprium quendam reſpectum pertinere Philippus Mel. arbitraretur (ea erant Duo potiſsimum: Religio & ſtudia ſapientiæ) De illis & ſcripſit & eſt locutus vtilia ac bona. Neq; ego inficior non aliqd aliquādo minus caute ipſum protuliſſe, & mandaſſe litteris confidentius, non attendentem aut curantem coram quibus præſentibus verba fierent, & de iјs, quibus litteræ mittebantur, haud male ſuſpicantem, non admittentem quoq; interdum admonitionem amicorum, vt eſſet aliquanto

quanto circumſpectior. Sit hoc vitium. Vitium certe eſt hominis probi & ſimplicis & aperti, & alieni ab omni ſimulatione ac dolo, & ideo nullis ſuſpicionibus locum relinquentis. Ea enim fere ſuſpicari de alijs homines conſueuere, quorum ipſi ſibi ſunt conſcij. Nam quod ad librorum ſcripta de vtriſq; attinet: Religionis & pietatis doctrinam ille in diſsimilitudine tractatuum & diſputationum varietate diſsipatam minuſq; cohærentem collegit, & coagmentatam vnius quaſi corporis compage deuinxit: Neque ſuperuacanea admiſcens, neq; omittens non modo neceſſaria, ſed quicquam etiam eorum, quibus additis opus eſſet ad cognitionem fructuoſam, & explicationem fidelem, ſecundum ſanctæ Eccleſiæ Chriſti catholicæ & orthodoxæ conſenſum. Hæc ipſius diligentia

ligentia atq; elaboratio doctrinã Religionis ac pietatis nunc quoq; fulcit, et impedimento eſt multorum conatib. turbulentis, qui rurſum illam diſtrahendo & confundendo, et commenta ſua ingerendo, per diſsidia ad vulgus autoritatem & magiſterium ſibi quærunt. Nam ſecundum veteris Græci verſus ſententiam: Seditione orta, im probiſsimis quoq; atq; deterrimis honos habetur. Studia autem bonarum litterarum atq; artium iacentia ac ſqualida, & erexit Philipp. Mel. ſubleuando, & detergendo expurgauit. In quo etſi negotiorum innumerabilium occupationes neq; cogitationibus, neq; ſcriptionibus ocium neceſſarium conceſſere: Id tamen ille præſtitit, vt & veritas exquireretur ſtudioſius, & ad hanc via apertior magiſq; directa, inq; litterarũ ludis ratio inſtitutionis

minus & inepta eſſet & laborioſa. Reſtituta facies eſt quædam honeſta diſciplinæ liberali, deformitatis quibuſdam maculis eluendo deletis: & ex ſpinis atq; ſalebris barbariæ & argutiarum, in planũ & expeditum iter deductæ operæ ſcholaſticæ, vt diſcipuli & comprehendere aliquid intelligendo, & certas, firmas, illuſtres, vtiles ſententias oratione perſpicua & non horrida neq; abſurda poſſent exponere. Quod illius inchoatum & ad mediocrem altitudinem eductum ædificiũ, non modo non abſolui aut ſartum tectum præſtari quidam ſtudent, ſed in conuellendo ac deſtruendo occupari videntur, neq; ſimplicitatem illam neq; elegantiam probantes, & renouantes verſutias imperiti rudiſq; ſæculi prioris, quaſi rerũ ſua iſta non verborum cura, & ſingulare in hac affectata per uerſi-

uerſitate acumen inſit. Quid ꝙ quidam præcepta artium quoq;, quarum Philippus Mel. diligentiſsimus Magiſter extitit, iam ſpernũt, & ne pueris quidem recte & congrue emendateq; loquendi ac ſcribendi, & ſermonis diſerti atq; cõſentanei rationem atq; viam docendo demonſtrari debere perhibẽt. Hæ enim certe ſunt artes præclaræ, & ad omnem doctrinam eruditionemq; neceſſariæ, Grammatices ac dialectices. Quarum illi præcepta nugas ineptiaſq; appellando derident, delabẽte ſcilicet in eos neſcio vnde cognitione ſingulari, & facultate eximia intelligendi dicẽdiq; in ora hiantium vltro inuolante. Quos veluti delicias facientes in ſordibus & vanitate opinionum ſuarum, quæ arrident, ea complecti & magnifacere & grata habere patiamur: Nos aũt vera, recta, lau-

dabilia pro virili tueamur, præſertim nō ſolum pulcritudinem habentia, ſed vtilitatem quoq; coniunctam: Habentes tuam, Illuſtriſ. Princeps, clementiſſimam excelſitatem eam, quæ & velit totamente, & virib. diuinitus tributis valeat defendere, et omni iniuria ac periculo prohibere, cupientes amplecti à Philippo Melanch. religionis & pietatis conformatam ſimul ac confirmatam doctrinam, necnō bonarum litterarum & artium introductam & demonſtratam rationem ac viam ingredi atq; pſequi: Neutiquam paſſura, vt in hos ſtudioſiſſime cultos ſanctitatis & humanitatis hortos, tanquā apri vaſtatores immittantur, & ſtrages edātur euellendo præclare conſita, & fructuoſe enata excindendo. Nos aūt, quib. in hoc curriculo propoſitum eſt et Deum æternum caſte venerari, & pla-

& placide, tranquille, appoſite, ad pub
licam vtilitatem, & cōmoditates pri-
uatas vitam degere, precibus pijs non
deſinimus implorare miſericordiam
Dei æterni, orātes totis pectoribus, vt
propitio illius fauore tua Illuſtriſ. ex-
celſitas, totaq; Illuſtriſ. domus veſtra,
ſalua incolumiſq; ad Reip. & propria
rum terrarū tutelam atq; cuſtodiam
benigne conſeruetur, & felicitate per-
petua augeatur, vtq; hoc præſidium
toti reipublicæ, & inprimis ſuæ ditioni
poteſtatiq; ſubiectis populis ſtabiliatur,
præpotente manu ipſius omnia aduer
ſa, nocentia, triſtia depellente, & con-
ciliante immenſa benignitate eiuſdem
ſecunda, proſpera, læta: tuæq; Illuſtriſ.
pietatis atq; virtutis cōſilia actioneſq;
ſemper & omnibus in rebus ac nego-
cijs fortunante.

Typo-

TYPOGRAPHVS LECTORI.

Non alienum putauit futurum autor, ſi Græca, quæ Latina oratione expoſita, proœmio inſerta ſunt, & ipſa perſcripta hoc loco ſubijcerentur. Id quod legentibus iſta non ingratum fore ſumus arbitrati, & ideo vt fieri illud poſſet, ita chartas apparari ſtuduimus. Extant autem verſus Gregorij Naſſianſeni inter eos, qui primo loco in editis libris leguntur, vbi in hac vita ſua deſertum ſeſe, & relictum ſolum ab omnibus eſſe, conqueritur. Atque compellatur ibi Chriſtus, & ſunt Græci verſus hi:

ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ
μαρνάμενοι περὶ σεῖο διακρίδον ἔνθα καὶ ἔνθα
ἵστανται, ζῆλος δὲ θεοῦ λύσε δεσμὸν ἀθέσμως.
ἁρμονίην τ' ἀγάπης, ἧς οὔνομα μοῦνον ἐλείφθη.

Apud Euripidem in fabula, cui nomen Rheſus, ita Hector:

φιλῶ λέγειν
τἀληθὲς ἀεὶ, κοὐ διπλοῦς πέφυκ' ἀνήρ.

Verſus Homerici ſunt ἰλιάδος ζ. & ἰλ. ο'.

ὡς δ' ὅτε τις στατὸς ἵππος ἀκοστήσας ἐπὶ φάτνης
δεσμὸν ἀποῤῥήξας θείει πεδίοιο κροαίνων,
εἰωθὼς λέεσθαι ἐϋῤῥεῖος ποταμοῖο
κυδιόων, ὑψοῦ δὲ κάρη ἔχει, ἀμφὶ δὲ χαῖται
ὤμοις ἀΐσσονται, ὁ δ' ἀγλαΐηφι πεποιθώς.

ῥίμφα

ῥίμφα ἑ γοῦνα φέρει μετά τ' ἤθεα καὶ νομὸν ἵππων.

Chria Platonica legitur in ſcholijs Heſiodeis Procli explicantis hos verſus:

ζῆλος δ' ἀνθρώποισιν ὀιζυροῖσιν ἅπασι
δυσκέλαδος κακόχαρτος ὁμαρτήσει στυγερώπης.
καὶ τότε δὴ πρὸς ὄλυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
λευκοῖσιν φαρέεσσι καλυψαμένω χρόα καλὸν
ἀθανάτων μετὰ φῦλον ἴτον προλιπόντ' ἀνθρώπους
αἰδὼς καὶ νέμεσις. τὰ δὲ λείψεται ἄλγεα λυγρὰ
θνητοῖς ἀνθρώποισι, κακοῦ δ' οὐκ ἔσσεται ἀλκή.

Atq; ait Proclus, indicari à poëta omnium malorum extremum ac vltimum. Nam vbi ſuperior ſit impudentia atq; inuidia, ibi genus humanum deſtitui à pudore & odio improbitatis, quam Nemeſin vocarunt. Et ideo, inquit Proclus, celebratur αἰδὼς appellatione timoris diuini, & νέμεσις, Nuncia Iuſticiæ vocata eſt. Præclare igitur Plato: Interrogatus, & cætera, quæ ſunt Latine in Proœmio expoſita.

Placuit aſcribi etiam verſuum Heſiodi interpretationem, ſi quis forte hanc requireret:

At zelus genus in mortale incumbet vbiq;
Conuicijs reſonans gaudenſq; malis truculentus,
Tunc terras linquet vaſtas celum repetendo
Velatus corpus venerabile veſtibus albis,
Ad diuumq; homines fugiens cœtum remeabit

Cum

Cum Nemeſi pudor. horum poſt abitum remanebit
In terris dolor atq; mali immedicabile vulnus.

Etiam Pindari Græcos verſus non duximus omittendos. Sunt autem in octauo hymno Nemeorum hi:

χρυσὸν εὔχονται,
πεδίον δ' ἕτεροι ἀπέραντον, ἐγὼ δ' ἀστοῖς
ἁδὼν καὶ χθονὶ γυῖα καλύψαιμ' αἰνέων
αἰνητά, μομφὰν δ' ἐπισπείρων ἀλιτροῖς.

Prouerbij verſus Græcus cuius in Proœmio mentio fit, hic eſt:

ἐν δὲ διχοστασίῃ καὶ πάγκακος ἔμμορε τιμῆς.

IOACHI-

IOACHIMO CAMERARIO FRATRI SVO BAMBERGAE, S. D.

MACTE ISTIVS ANIMI, MI Ioachime & obdura aduerſus fortunam. Id vero facile fiet, ſi ob oculos poſueris, τὴν τοῦ χριστοῦ εἰκόνα, ad quem non alia ratione propius acceſſeris, quam ferendis tot malis. Neque dubitare debes, quin ille ſit fœlicem καταστροφὴν huic fabulæ inuenturus. ſcis quo animo hæc ad te ſcribam. Nolo autem eadem toties ingeminare, ne videar κατὰ παροιμίαν, δὶς κ[illegible]θον. Cum ipſe ſatis intelligas, vnde aduerſum communes caſus petendum ſit remedium. Expectat te Quintilianus hactenus, quod dignum interpretem neminem habere licuerit. Niſi alienum eſt à rationibus tuis, nihil poſsis magis pium ſuſcipere, quam ſit docendi prouincia. quæ, quanquã ſordida videatur, tamen à pijs contemni non poteſt. Verum his de rebus ipſe tecum ſtatues. Ego nec optare, nec velle aliud poſſum, quam quod ſit commodũ tibi. Semirheticus ille, neſcio cur ſit iniquior nobis, cũ tamẽ, quod iurato credas, candidiſsime, optimaq; fide, ſemper & cum ipſo omnia & de ipſo apud amicos egerim. Non ſcribam ad hominem νανικῶς vt video ineptientem, quod ſi videtur, ſcribas tu ad eum, vt ſalutet nos aliquando per epiſtolam, qui eum, ita me deus amet, vnice ſemper dileximus, eumque animum, non vno beneficij genere teſtati ſumus. Sed vt video, barbarum ingenium eſt. Verum

ſinamus homini mores ſuos. Hic nihil eſt noui. Quæ de Alphabeto ſcribis, nonnihil commouerunt. Vereor enim ne vir ille priuatam contumeliam, quam putat, vlturus, nouo ſcandalo cauſſam euangelicam oneret. Satis multos vrit iam tumultus ille Franciſci: Sed fiat voluntas domini. Vale, ſuauiſsime frater, IIII. Non. Ianuarij anno XXII. quo die tuas accepi. Sebaldus Lipſiam heri profectus eſt, neſcio qua de cauſſa. Vetus teſtamentum cuditur, in quo recognoſcendo modo nonnihil negotij nobis ſit.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO FRATRI SVO, S. D.

ACCEPISTIN tandem, Ioachime, litteras noſtras? Scripſimus enim, ni fallimur, quaternas. Quod vnice cupiam, ſi quo poſsim officio, pro meo erga te amore moleſtiam animi tui leuare. Atq; vtinam efficacius ſit hoc genus conſolationum, quod vnum adhiberi à nobis poteſt. Præſentiſsimum remedium omniū calamitatum, vel me tacente, ſcis à Chriſto tibi petendum eſſe. Quod ſi diuitias crucis noris, facile ſuperaueris triſtiſsima quæq;. Neq; dubito firmiorem animum fore, ſi te conſoleris contemplatione eorum, quæ velut in theatro pijs omnibus exhibuit cœleſtis pater, in hiſtoria Abrahami, Iſaaci, Iacobi, Ioſephi. Nunc alios prætereo. Vix credas, quam me horum ca-

rum caſus, quomodocunque perturbatum, erigant. Vides optimo ſeni Iacobo iucundiſs. vxorem eripi, poſt & filium. At quam conſtanter tulit Ioſeph duriſsimam in Aegypto ſeruitutem? nimirum ſentiens, quod res eſt, nullum vitæ genus à pietate alienius eſſe, quam quod vacet cruce. Neque ignoro ego rideri hæc à palliatis Magiſtris. Et recte quidem. Nam Euangelium μυστήριον vocat diuinus ſpiritus. Tu memineris te Chriſti eſſe. Nimium diu torques nos deſiderio litterarum tuarum. Scribe vbi primum poteris. Nos hic partim publicæ, partim priuatæ calamitates cruciāt. Vide quanta nos inuidia ille nuper exortus dux belli inteſtini oneret. Aut fallor ego, aut Iulium ille animo concepit. Sed quam multos fruſtratæ ſint cogitationes magnificæ, te non fugit. Vale. ὦ παμφίλτατε. Calend. Ianuarijs.

Philippus tuus.

IOACHIMO CAMERARIO
BAMBERGAE,
S. D.

AMANTER feciſti mi Ioachime quod per bibliopolam Iohannem illum Lipſicum, me ſalutaſti. Mirum eſt quam cupiam ſcire ſatis ne feliciter & ex animi ſententia omnia ceſſerint iter facienti. Certe nos tibi optime precamur, optamuſq́, vt niſi periculi metus te detinuerit, ἐν βραχεῖ redeas. Paumgartnerum ſaluum eſſe volo. Nondum video illi huc maturandum eſſe iter. Hodie

certo accepi, eum quem dixere nuper cum adeſſes mortuum, adhuc ſupereſſe. Quid dicam ? quo me vertam? noſtro periculo furit. Quanta nos inuidia onerat apud omnes bonos? & prouocat Eraſmum, in nos vt videtur vehementius ſeuiturum, quam in illum πυρφόρον. Vale in χριστῷ noſtri memor. Pridie Bartholomei, anno XXIII. Fuchſis me commenda. Fratri, nomine meo optime precaberis. Commendabis hunc noſtrum Sileſium & Paumgartnero.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO, S. D.

POSTRIDIE quam redij domum Lipſia, venit huc Petrus Suauenius, euocaturus hinc, & conducturus vrbi Suntæ, Iuriſconſultum. Cicero ridet Trebatium & portenti loco putat, in Britannis Iuriſconſultum eſſe. Quid de Pomeranis dicas haud ſcio an non minus horridis, quam fuiſſe putantur Britanni. At hi magna mercede propoſita inuitant ad ſe πολιτικοὺς ἄνδρας καὶ δημαγωγούς. Suauiſsime cum Petro nugati ſumus totum quatriduum. Inter cætera iubebat, vt & Michaelem & te ſuis verbis ſalutarem. Hæc hactenus, nihil enim habeo quod iuuet ſcribere. περὶ θεολογικῶν erant certe, quæ ſcriberem. ſed quoties illius controuerſiæ in mentem venit, mirabiliter excrucior & pene exanimor. Vtinam vrgerentur, omiſsis μωρολογίαις, vt vocat Paulus, ea quæ ædificant conſcientias.

Video

Video, video Ioachime, in publica cauſſa priuatis affectibus nimium indulgeri. Tranſcripſi tibi ex Platone τὰ περὶ ἁρμονιῶν τῶν ἄνευ λόγου, quanquam ſatis fuerat locum indicare. Et ego non tam bellus ſcriptor mihi videor, vt putem te noſtras notas valde mirari. Hac de re nuper ἐπίγραμμα ad Ionam feci, quod aſſcribam, vt impleam chartam,

Pingere more meo graias conare figuras,
Non noſtros digitos exprimit illa manus.
Noſtra exempla tamen vicere Iachimus, & alter
Chaſpar, Apelleam prouocet iſte manum.
His æquum eſt laudem ſcribendi cedere, verum
A muſis calamos capit vterq; ſuos.

Satin ineptus videor tibi, qui ad te verſus auſim tales mittere. Quid cum Eobano περὶ βουκολικῶν egeris, & de itinere reſcribe omnia diligenter. ſaluta Michaelem, & Seilerum. Non poſſum præ animi moleſtia ſcribere, ſic me exercet θεολογικὸν negocium. Quoquo modo expuere ex animo hanc miſeriam cupiam. Vale, III. Ianuarij anno XXIIII.

Φίλιππος.

Ex secundo libro Platonis de legibus Char. 215.

ἐν οἷς δὴ παγχάλεπον ἄνευ λόγου γιγνόμενον ῥυθμόν τε καὶ ἁρμονίαν, γιγνώσκειν, ὅ, τι τε βούλεται καὶ ὅτῳ ἔοικε τῶν ἀξιολόγων μιμημάτων, ἀλλὰ ὑπολαβεῖν ἀναγκαῖον ὅτι τὸ τοιοῦτον γε πολλῆς ἀγροι-

κίας μεςὸν πᾶν, ὁπόσον τάχυς τε καὶ ἀπλαισίας. καὶ φωνῆς θηριώδυς σφόδρα φίλον, &c.

REMEDIVM EX VOLATERRANO.

Oculos ex omnibus minimum attrectari iubet Galenus. Si leuis morbi cauſſa ſit, tantum noxia ſubtrahenda, quæ quatuor ſunt, Fumus, ſol, lectio, vinum immodicum. Aqua prius tepida, deinde frigida diluendi. Et ſi oporteat, lacte, & oleo roſaceo linendi. Si altior incubuerit cauſſa, quæcunque illa ſit, maxime hoc remedium proderit, in com. Cæſaris Auguſti repertum. Piper & crocum teres diligenter, cum vino æque ac ſucco fœniculi, quibus mellis Attici modicum, ſimul & fellis vituli ſeu vulturis addito. Deinde hoc collyrium in pyxide reponito ac ad omnes oculorum morbos vtitor.

SVO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGAE, S. D.

GRATVLOR tibi reditum in patriam ſuauiſs. Ioachime. Angebar enim nonnihil, vndique obſeſsis viis, præſertim tempore mercatus Lipſici. Domeſtica mala non dubito quin correcturus ſit Chriſtus, qui certo nos reſpicit. Tuas literas longiores περὶ τοῦ α'. β'. καὶ τῶν λοιπῶν accepi nudius quartus. Hodie Heſsi tetraſtichon, cui vtinam ἐξήγησιν adſcripſiſſes, nam ego vt ſcis Philippus ſum, non οἰδίπους. De negocio εὐχαριστίας non aliud adhuc ſuſceptum video, niſi vt hac occaſione

caſione, in intricatas, obſcuras, & prophanas quæſtiones ac rixas coniecti animi, à conſpectu doctrinæ neceſſariæ, tanquam turbine quodam auferantur. Ego rem committo Chriſto, vt gloriæ ſuæ, pro ſua ſapientia conſulat. Et ſpero adhuc conſtanter eum ἀποκαλύψειν ἡμῖν καὶ ἀεὶ τουτουὶ τοῦ πράγματος τὴν ἀλήθειαν. Noui nihil habeo. Ballerhodus ἑλληνίζει σπουδαίως. Placet mihi indoles liberalis in adoleſcente. Nuper ἐν τῇ μάγων ex more regem domi noſtræ pueris creauimus. Forte aduenerat & Ballerhodus, & lata lex eſt, vt quoties habentur comitia, ſuum quiſque ſcriptum adferat. Victori προεδρία decernitur in conuiuio. Ibi Ballerhodus eleganti carmine προεδρίαν meruit: nec puduit eum nobiſcum ac cum pueris colluſitare. Quod ego documentum καὶ δεῖγμα liberalis ingenij interpretor. Puerilia ſcribo, ſed quæ ego magis pia duco, quam omnes iſtorum ψευδοθεολόγων diſputationes καὶ κυβείας. Ego mihi ita conſcius ſum, non aliam ob cauſſam vnquam τεθεολογηκέναι, niſi vt vitam emendarem. Iſti viderint quid ſpectent. Θαυμᾶς noſter miris quibuſdam ænigmatis me his diebus pene excarnificauit. Eraſmi literas ad me acerbiſsime ſcriptas tibi ac Michaeli & illius hoſpiti legendas mitto. At ſcripſit acerbiores ad Vrbacchum. Nam is ante biduum hic fuit. Cætera breui coram. Nam ſi animo ſatisfacere cupiam, non queam deſinere cum ad te ſcribo. Vale, ὦ ἀληθῶς dimidium noſtri, καὶ ἀδελφὲ οὐχ ὡς οἱ ψευδοθεολόγοι καλοῦσιν, ἀλλὰ γνησίως. Dat. τῇ κυριακῇ, μετὰ τὴν σεβαστιανοῦ. Scripſi hodie aliquot epiſtolarum volumina. Nuper Micyllum ſalutaui tuo nomine. Caue negligas

vllam ſcribendi occaſionem. Meum prologum εἰς εὐνοῦχον mitto tibi, ne ἀσυμβόλως tuo carmine fruamur.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI, S. D.

DEFATIGATVS ſum hodie antelucanis operis, dum aliquot epiſtolas abſoluo. Sed videor mihi recreari, & reſpirare, vbi ad te ſcribere cæpi, vellem liceret longiſsime. Sed tabellarius properat. Inuitat me Hieronymus Noribergam honorifica conditione. Ego abſterreor imbecillitatis meæ conſcientia, præterea hic hæreo, ceu vinculis vulcanijs impeditus. Et plane lupum auribus, quod aiunt. Et quidem μὰ τὴν φιλοσοφίαν, opto vrbi illi commodiorem profeſsorem, & locupletiore facundia contingere. Ego meo me pede metior. Scripſi multis verbis in hanc ſententiam Hieronymo. Sed tu mi Ioachime quid conſilij das? Res redibit mihi non vt illi tandem ad raſtros, ſed ad merces meas, de quibus ſæpe iocabar. Hic deſiderium tui magnum omnibus reliquiſti, ſed mihi diuturnum. crucior enim non vulgariter, quod à te diſtraxit me vtriuſqꝫ fortuna. Non modo in domeſtico illo vſu noſtro, & deambulationibus, ſed in omnibus ſtudijs te requiro. Sed perferam hæc, modo fortunet Deus inceptum tuum. Rogo autem mi Ioachime, quod

eſt æquum

eſt æquum vel alieno præſtari, vt redames nos vere & ex animo tui amantes. Poſtularem illud meritis dari, ſi qua mea in te extarent, ſed non ſinit fortuna mea, declarare & teſtificari amorem erga te meum. Lutherus mittit ſpecilla, quorum tu eras oblitus, & ſalutat te reuerenter. Eraſmo nondum cœpit reſpondere, tam varie, vt ſcis, occupatus. Michaelem ſaluta, & ſcribite per occaſionem. Vale fœliciſs. prid. Cal. Nouembris.

Philippus.

IOACHIMO QVAESTORIO, S. D.

FERES mi Ioachime, noſtras ineptias. Heri ad te binas, hodie addo tertias, videorq́; mihi tanquam coram nugari tecum. qua in re ſi quid pecco aut abuti videor tuo ocio, veniam da quæſo, amori meo. Heri cum forte in Ciceronis locum incidiſſem περὶ κύρου παιδείας, venit in mentem, quod recepiſti re curaturum nobis, ſi quo modo poſſes, exempla Xenophontis. Libuit eius rei te commonefacere. Nam mihi iam literæ, ac muti congerrones quærēdi ſunt, poſtquá veſtra conſuetudine frui nō licet, quæ certe ſæpe pro bibliothecis etiā mihi fuit, καὶ ἀντὶ σχολῶν. Ionas heri pollicebatur ſe ſcripturum, ſed noſti hominis βραδυτῆτα. Habeo quædam, quæ non eſt tutum committere literis, quo magis deſidero te, magiſque crucior. Verum ego hunc dolorem fortiter feram, modo tibi bene ſit, Quod faxit χριστὸς. Expecto abs te

 litteras

literas de ſtatu rerum tuarum, quas tametſi ego iuuare non poſsim, tamen cupio cognoſcere. Alijs alia ſunt vicia. Ego mire afficior amicorum rebus cum ſecundis tum aduerſis. Nam mihi crede miſerabile fatum Neſeni ita me nonnunquam commouet, vt perhorreſcam toto corpore. Mitto epiſtolam ad Baumgartnerum de noſtro negocio. Nam in tuum ſinum iſta mihi omnia ſunt effundenda. Michaelem ſaluta. χριστὸς cuſtodiat vos.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO, S. D.

CVM ego negocijs multiplicibus diſtrahar, neque tamen occaſionem vllam prætermittam mittendi litteras ad te, debebas tu eſſe magis ſedulus in ſcribendo. Quamuis enim moleſtiæ & difficultates tibi multæ offerantur, certe non tam triſtia neque ταραχώδη καὶ ἀνιῶντα negocia obijciuntur atque mihi. Quæſo igitur te, ſæpe & multum mihi ſcribito. Potuiſti præſens perſpicere, & omnino perſpexiſſe te confido affectionem amoris mei erga te. Credo diuinitus nos coniungi, & noſtram coniunctionem profuturam rebus communibus ſpero. Etſi quæ ego à prima ætate ſtudia colui, quibuſque tu iam incipis eminere, ea non magnifieri à plæriſque video & indignor. Et metuo ne hoc tantum bonum ingrato ſæculo noſtro oſtenſum Deus mox rurſum ſit erepturus. Multa mihi veniunt

veniunt in mentem hoc loco, quæ poſſent recte dici, ſcribi non placet, quo magis colloquia noſtra deſidero, & doleo diſceſſione tua abrupta eſſe. Quæ tamen tanti non facio, vt malim his fruendo ſeruiri meæ cupiditati, quam tuis rationibus conſuli, Vale, Catharinæ.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO SVO, S. D.

PRAETER opinionem accidit, vt diſtulerit abitum in craſtinum noſter tabellarius, quare à prandio rurſus ſcripſi, tametſi nihil haberem noui. Libuit tamen confabulari tecum, tanquam cum præſente. Slechtæ cauſſa miſi nuncium in Boœmos; huic litteras dedimus ad Haſſenſteynium περὶ ἀριστείδου λόγων. Is intra paucos dies redibit, bona ſpes eſt allaturum quæ volumus. Quod ſi Ariſtidæ copia nobis facta fuerit, mittemus tibi certe δεῖγμά τι operis. Politianus valde laudat orationes κατὰ φιλοσόφων. Ego quomodo hoc argumentum tractarit homo copioſus, mirifice cupio cognoſcere. Lutherus dies aliquot non ſatis belle valuit. Credo angi etiam publicis illis σκανδάλοις. Interea à Sigemundo ex Francofordia litteras accepi, in quibus te quoque multis verbis ſalutat. Scripſit autem pene ὁδοιπορικόν. Ex Francofordia cum Carino domum profectus eſt. Ego hic viuo, non aliter atque in ſolitudine. Sodalitia τῶν ὡς ἐν ἀγροίκων ferè nulla, quibus ego nullo modo delector.

ctor. Itaq; domi velut claudus ſutor deſideo, quod in tali valetudine mihi permoleſtum eſt. Vale fœlicisſime. Saluta tuos. χριστὸς ſeruet vos,

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVMMO, S. D.

EX litteris tuis de itinere, deq; reditu tuo in patriam, quæ volebam, cognoui. Fuerunt itaq; mirabiliter iucundæ. Primumq; illis acceptis, reſpirare videbar à moleſtia, quam ex tuo diſceſſu conceperam, quæ fuit ſane grauior aliquanto, quam vt libeat de ea ſcribere. Sed vincam imbecillitatem meam, modo tuo bono verteris ſolum. Et nihil hic erat, quod retinere te poſſet. Hic hederæ ſine honore iacent, vt ait ille. Gratulor tibi reditum, optoq; vt fortunet Chriſtus tua conſilia. De Epicedio, quod ſcribis, mi IOACHIME, βάλλ᾽ οὕτως, vt nulla ſit cauſſa, cur edatur, alia, certe caſus ille meretur defleri. Non tam amici memoria ac deſiderium cruciat, quam illud ipſum horrendum genus mortis. De genere verſuum, deq; ipſo opere nihil attinet ſcribere. Nam de ingenio tuo, deq; facultate illa tua, vel in ſoluta oratione, vel in faciendo verſu, quid ſentiam, malo ex alijs te audire, quam ipſe perſcribere. Et tamen ἀγοντεύτως καὶ ἀκολακεύτως, aut tu mihi videre ruinam litterarum ſuſtinere poſſe, aut præterea inter noſtros homines id nemo poterit. Quam ob rem te adhor-

adhortor, vt quod facis, pergas ſedulo facere, & illa tua ſtudia vrgere. Nos hic incredibili labore prouinciam noſtram tuemur. Nam laborem etiam tuus abitus auxit. ſcis enim quantam vim habeat σιώπτι δὴ ἐρχομένω. Ariſtiden accepi. Platonem ſibi delegit exagitandum. Tractat enim diſputationem quæ eſt in Gorgia illius. Sed vbi erit tantum ocij, curabo tibi δεῖγμα, vnde guſtum operis facias. Hodie accêpi, de exilio, nouum libellum, videtur bene latine loqui, verum inſpexi tantum, miſiſſem, ni conueniſſet vt ego prius legerem, quippe qui vere nunc exulem, & à patria, & à vobis diſtractus. Chriſtus ſeruet te. Pridie Barbaræ.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI, S. D.

SCRIPSI nuper ad te adeo, verum quia decreui neminem hinc ad te dimittere ſine noſtris litteris, dedi huic etiam epiſtolam. Simon ex Heidelberga ſcribit ſe in Quintiliano recognoſcendo diu iam eſſe, rem extrahi medici culpa. Et tamen liberaliter pollicetur, proximis nondinis ſperare ſe miſſurum eſſe recognitionem. Ex Francofordia ſcribit Micyllus, conditionem ſe στέργειν. Atque hæc multis ad Iuſtinianum, quod vix credas, quam me delectet, vel ipſius, vel litterarum cauſſa, quas ille videtur excitaturus eſſe. Et vides opus eſſe non mediocribus ingenijs aduerſus vulgi καὶ τῶν

ςαδιαίων

ϛαδιαίων μανίαν, ad tuendam rem literariam. Mihi gratias agunt Francofordiani, quod talem miſerim doctorem. Mitto τὴν μικύλλου. Sed aliæ eius litteræ ſunt clarius ſcriptæ. De choris ſcribit. Ego præter ea quæ ſunt apud Pollucē, nihil habeo. Et haud ſcio an plura extent. In Sophoclē χόλια habemus, ibi videro. Hodie in menſa cū forte interrogarem filiam, vbi Ioachimus ac Michael eſſent, illa ſubiecit, reuerſurum celeriter vtrumq; , quæ cū perbellule ebalbutiuiſſet, ego cogitare ſic cœpi, Aut omnia nihil ſunt, aut hi breui redibunt, quod vtinam veſtro commodo fiat. Sed extra iocum, ego ſerio decreui, vbi primum finet hyems, te viſere, Nam omnino hæ occupationes meæ talib. ferijs interrūpendæ ſunt. Tu ſcis illud: Ocia corpus alūt, animus quoq; paſcitur illis. Ego quaſdam nugas ſcribere inſtitui, quarum argumentum ſpero tibi placiturum. Oratio etiam placeret, ſi tua mihi δεινότης eſſet, aut Michaelis ἀκρίβεια. Ariſtides ſic ſatis placet, videtur voluiſſe atticus eſſe, noſti id genus, imbecillitati hoc nomen prætextimus. Vale. Michaelem ſaluta καὶ συμφιλοσοφοῦντα Seylerum. Iterum vale. poſtridie conceptionis.

φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO
BAMBERGENSI,
S. D.

BAMBERGENSIS ille nuncius, reddidit litteras tuas, cum verſiculis de Nauſea, gratiſſima

ſima erant omnia, πλὴν τῶν πολιτικῶν. Et quia nuncius ſibi iter eſſe ad Balthicum mare dicebat, nolui ad illas reſpōdere cōpioſius. Hoc epiſtolion dedi nuncio poſtulanti á me indicium aliquod, quo ſuam fidem tibi probaret. fortaſſe aucupatur pecuniam abs te, noſti hos πολύποδας, ἀλλ' ἐγὼ συμβολὸν ἔδωκα. Vale fœliciſs. prid. cal. Februarij.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI, S. D.

NON dubito quin aduentus noſtri expectatione factum ſit, cur aliquandiu nihil ſcripſeris, alioqui ſilentium tam diuturnum impatientiſsime ferrem. Porro ego cum impenſe cupio expatiari, teq; ac Michaelem complecti, tum occaſionē primo quoq; tempore excurrendi, capto. Sed hactenus me res domeſticæ detinent. Nam ante ferias ſaturnalium vulgi, Is dies nuptiarum Camiciani fuit, Die Hilarij filiolus mihi natus eſt, non ſine periculo. Nam mater triduo ante, dum in culina verſatur incautius, collapſa vterum grauiter adflixerat ſolo, id in cauſſa fuit, cur immaturum adhuc fœtum ediderit. Et præterquam quod vxoris valetudo, & ſobolis infirmitas domi nos alligabant, Ipſi etiā ita affecti eramus, vt ſine ſumma ſolicitudine, procul domo abeſſe non poſſemus. Ego autē tecū vacuo ac libero animo eſſe cupio, vt vobis frui poſsim. Proinde extrahitur pauliſper

adhuc

adhuc conſiliũ de profectione. Poſtridie calend. Mart. à Caroloſtadio ſunt allatæ litteræ, quib. poſtulat ſi queat publica fide, colloqui cum Luthero de ſuo negocio. Erant litteræ ſic ſatis humanæ, ſed nonnihil tamen habebant aculeorum. Poſtulabat tabellarius eo ſtatim die dimitti. Reſpondit itaq; Lutherus, ſe ad te miſſurum litteras principum, aut per te reſponſurum quid impetrarit. Nihil præterea. Ego nihil minus puto futurum, quam vt vlla quieta ac moderata conſilia admittantur. Videt illud Alphabetum adplaudere multitudinem, cuius fauorem & gratiam iam olim mihi viſum eſt pluris, quam diuina humanaq; omnia facere. Aut παλιγγενεσίᾳ quadam immutatum eſt, aut incredibili ambitione μεθύει. Libenter enim vtor Demoſthenico verbo. Ego, quantum poſſum in his turbis, conſolor me precibus. Domeſtica incommoda, præ publicis, ita me ames Ioachime, vix ſentio. Mea valetudo ſenſim fit deterior, vxor conualeſcit, & infans bonam ſpem nobis facit, fore vt viuat. Scitus & elegans videtur. Spero breui conuenturos nos. Vale fœliciſs. Michaelem & hoſpitem illius humaniſsimum virum ſaluta. Poſtridie τῆς κυριακῆς τῶν. μ'. anno x x v. Mitto non iniucundum hominis Itali de exilio ſcriptum.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO. S. D.

Pergrata

P ERGRATA mihi tua in ſcribendo ſedulitas eſt. Accepi enim binas abs te breui temporis eruallo. Poſteriores attulit pumilio ille, qui anquam ſit vappa, tamen hic non fefellit te. æſertim autem hoc tempore plurimum volupis attulere litteræ tuæ, quod ancipiti valetudi-aliquandiu conflicter. Dies iam multos à præ-ctionibus publicis ferior, coactus illa mea im-acabili propemodum inſomnia. Hanc auget tiam animi mœror, quem partim publica mala aciunt, partim domeſticæ curæ. Quanquã enim olatio ſit parua filiola, recens natus infans, vxor: tamen cum meam valetudinem reſpicio, & præmetior periculum illorum, ſi: ſed nolo δυσφημεῖν ipſe mihi, certe φαντασίᾳ καὶ προλήψει μελλόντων crucior. Interea nemo ſodalium aut amicorum eſt, in cuius ſermonibus magnopere acquieſcere poſſim. Lutherus eſt ille quidem noſtri amans, ſed is, quod potes credere mihi tute, κακοπαθεῖ & angitur varie, vt eius quoque vicem, cum familiarius colloquimur, dolendam mihi putem, reliqui aut non vacare mihi poſſunt, aut vulgus ſunt. Vbi auram hanc non admodum vernam ferre poterimus, iter ad te ſuſcipere decreuimus. Spero nos ſecundum ferias palmarum iter ingreſſuros eſſe. Erigunt me nonnunquam ſacra, ad quæ video in his malis tanquam ad ancoram vere ſacram confugiendum eſſe. περὶ τοῦ α' β' ſubinde grauius ſuſpicari cogor, malo conſilio motam eſſe hanc tragœdiam. Pueros meos cogito Lipſiam ad Lotherum aliquantiſper mittere, nam aër noſter neſcio quid minatur. Hæc per Aurogalli puerum

ſcribo, profecturum ad Dacicum regem. Per Chriſtianum χρυσοχόον reſpondebo περὶ θεολογικῶν. Vale. x Cal. April. Michaelem ſaluta & illius hoſpitem.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI, S. D.

De filiolo nato per Vuolfgangum Spengleri παιδαγωγὸν ſcripſeram ad te, cum hac iter faceret Syndicus ille Noricus. Poſtea alia per Aurogalli puerum, quas epiſtolas ſi accepiſti, teſtatam opinor tibi eſſe meã in ſcribendo diligentiam. Nã tu amanter facis, quod nullã prætermittis occaſionem ſcribendi. Pridie huius diei accepimus literas allatas huc à quodam ſacerdote, homine, vt quidẽ videtur, non immodeſto. In illis mones περὶ ἀντιδιαστολῆς. Eſt res mihi curæ, & τῷ θεολόγῳ oſtendi litteras tuas, vt videret à bonis viris flagitari hac in re ſententiam & iudicium ſuum. Intelligo autẽ opus inſtitutum eſſe, quare ſpero breui abſolutum iri. Eſt enim apud iſtum inprimis, ἀρχὴ ἥμισυ παντός. Tu videre mirifice tecum luctari, & cum animo tuo de religione conflictari. Hunc ego ἀγῶνα ſane tirocinium eſſe pietatis interpretor, & ſignificationẽ timoris Dei. Sed hic tibi præſtandum eſt, dum diſputas, ſint ne illi motus animi, ψυχικοὶ ἢ θεόπνευστοι, dum ἐνθουσιασμὸν certiorem requiris, vt firmo animo ſis, & qui ſe diuinæ voluntati permittat, etiamſi non ſtatim, quæ tu velles, & vt velles, Deus dederit.

Opinor

r & nunc multos, & olim naſcentis Eccle-
nporib. innumerabiles á religione deſciuiſſe,
erea quod non ſtatim contigerit vberiorem
n facere cœleſtium illarum rerum, quas pro-
religio. Certe σοφοκλῆς in hanc ſententiam
diſputauit. Tantum hoc habe, certas con-
ones καὶ θεοπνεύστους haud fere ſentiri, niſi in ma
lamitatibus, & ſcrijs animi anguſtijs. Nam
ıcem ſe Chriſtus nobis oſtendit. Egoq; ita
niſi in malis, abuſuros nos eſſe donis illis.
ſatius eſſe humili & deiecta mente expecta-
ficia Dei, quam præire illi ac præſcribere,
odo & q●d debeat dare. Quid quod illa ſæ-
ıali adfectu petuntur. Noſtra quærimus, nō
laceamus, ſed vt nos lauti ſimus. Idq; late
Ergo de Dei conſilijs de te, noli diſputare, &
onis quæ concedit, grato ac pio animo, ac
ıcere, quod debes. Cætera ſine vt curet ipſe,
dmodū ad fratrem Ioab inquit, 11 Reg. x
iim fit iſtis, diſputationibus, niſi vt exulcere
nus aduerſus iudicium Dei? quo peccato
ıd in mundo maius eſt. Idq; eſt, quod dicūt,
ram operari. Propterea cum ſæpe alias, tū
. X I I. Paulus præcipit, vt ſpe gaudeamus,
bulatione patientiā præſtemus, vt aſsiduo
. An tu Ioachime negabis te patri eſſe
Nondum dices ſentit illius benignitatē ani-
mo vero iam obruitur illa lux animi mo-
diſputationib. iſtis, quæ tamen erūpet atq;
it iuxta conſilium Dei. De hac re deq; alijs
ſtionibus coram breui, vt ſpero. Ego dum
. ociū valetudo ac ferias fecit, in medicorū

libris legendis bonam temporis partem conſumſi, Inueni & veterum, περὶ γλυκείας ῥίζης ſententias, ea eſt, quam vocant noſtri corrupto græco nomine Lyciriziam, dulcem radicem vertit Plinius. Sed hoc à Dioſcoride. Hæc ſcripſeram, cum venit Stiberus, & veſtras litteras καὶ τοῦ α΄ β΄ reddit. Has ego prius perlegi, quam pergerem. Porro viſum eſt abſoluere hanc epiſtolam. Iuſsi autem vt mox & Stiberus ſcriberet. Erat enim mane abiturus nuncius. Hoc inquam diſſentit à Dioſcoride Plinius, quod echinata folia γλυκυρίζον dicit habere, Dioſcorides ἐοικότα σχίνῳ id eſt Lentiſco. Et Lentiſcus ſane cuiuſmodi ſit, non eſt ignotum. Tu quid ſentias ſcribe, atq; etiam an eiuſmodi folia ſint radiculæ veſtratis. Libuit adſcribere, quæ de ea legeram παρὰ θεοφράστῳ in lib. 9. περὶ φυτῶν, vt veſtratem radicem rectius noſceres. γλυκεῖα δὲ καὶ ἡ σκυθικὴ καὶ ἔνιοιγε καλοῦσιν αὐτὴν εὐθὺς γλυκεῖαν ῥίζαν. γίνεται δὲ περὶ τὴν μαιῶτιν. χρησίμη δὲ πρός τε τὰ ἄσθματα καὶ πρὸς βῆχα ξηρὸν, καὶ ὅλους τοὺς περὶ τὸν θώρακα πόνους. ἔτι δὲ πρὸς τὰ ἕλκη ἐν μέλιτι. δύναται δὲ καὶ τὴν δίψαν παύειν, ἐάν τις ἐν τῷ στόματι ἔχῃ. διὸ ταύτῃ τε καὶ ἱππακῇ διάγειν φασὶ τοὺς σκύθας ἡμέρας καὶ ἕνδεκα καὶ δώδεκα. Hæc Theophraſtus. Stomaticam dixit Plinius glycyrizam eſſe. ſtomachicam putauit Hermolaus legi debere. Sed hinc apparet quid voluerit Plinius. ὁ διδάσκαλος ad te ſcribit, περὶ τῶν παθῶν, ſed breuiter. Tota res ἐν τῇ ἀντιδιατριβῇ copioſe tractabitur, vt ſpero. περὶ τοῦ α΄ β΄. Senatus principis decreuerat vt daretur cõmeatus, ἄρχων ipſe recuſat. Scis eius naturam. Nunc omnino puto profecturum illud alphabetum Molhuſiam, vnde non litteras modo

alias

ias, ſed omnes ciues etiam eijciunt, qui συμμαίνοντας olunt. Regnum ibi gerit Thomas. Ego pro cer- accipio, nuncium miſſum eſſe ad accerſendum ν α'. β'. Tabellarius τοῦ α'. β'. quantum ego accipio, ræter meritum tam tragice queſtus eſt de noſtra be. Sed committamus hæc Deo, nos noſtræ con ientiæ atque vitæ cōditionem videamus. De pro- ectionis conſilio tractabo cum Stibero. Michae- i ſalutem dices noſtro nomine. Et mihi medici interdixerunt vſum librorum. At ego bonam Dioſcoridis partem interea percurri. Et ἐτυμολογίαν latinam pueris abſolui. Hæc ego non ſcribo ambitioſe, verum, vt infelicitatem meam conſideres, cui nec in tam mala valetudine ocium eſt. Vale feliciſsime mi Ioachime. Saluta amicos. Domi noſtræ in crepuſculo. Die Martis μετὰ τὴν πρὸ τῶν βαΐων.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO SVO. S. D.

FACIO profecto, mi Ioachime, quod ſcribis, meque in his malis, quantum poſſum munio, ſuſtentoque præſidio ſacrarum litterarum. Neque enim aliud ſatis firmum aduerſus tantam vim, tantoſque impetus vallum, præter illas, inuenio. Sed valetudinis incommoda nunc auget Sueuicus ille perniciofiſsimus motus. Bis enim ita iam quaſſauit animum meum, vt pene exanimarit. Hoc agitabat diu iam ſatan, vt religionem, vt ciuilem diſciplinam, vt res bonas omnes ciuili bello euerteret.

[library stamp]

Idq; fit prætextu religionis. Chriſtus homicidam ab initio fuiſſe Satanam dixit, Nec eſt quod putemus nunc aliud agere, quam vt faces inijciat, & incendium excitet quoquomodo. Huc ſpectabant portenta, quæ nata ſunt tam multa proximo anno, vitulomonachus certe deprauationem Lutheranæ doctrinæ in carnales & pernicioſas opiniones ſignificabat. Arcus noctu à me viſus in nubibus in Loſeri domo ſignificabat haud dubie popularem motum. Nam ſimillimus mihi viſus erat ante popularem motum Vuirtenbergicæ ditionis. Hæc cum expendo, cum colligo vitia ἀρχόντων, quæ ſunt innumera, cum furorem multitudinis, cum exempla hiſtoriarum, diuiniq; iudicij ſignificationem conſidero, nullam habeo ſpem fore, vt ſtent diutius Reſpub. Et cum angor valetudinis cauſſa, tum hæc accedit perturbatio, cui nullo modo par ſum ferendæ. Et liberi mei hic etiam obuerſantur oculis meis, animoq;, qui certe, ſi qua Reſpub. eſſet futura, aut ciuilis diſciplina, haberent receptum aliquem & lares aliquos, tametſi hæc res non admodum me exerceat. Vides itaq; mi Ioachime, cur meum conſilium de profectione non maturem, neq; enim mutaui. Sed tam triſti tempore non fuit vlla peregrinatio ſuſcipienda eo, vbi τῇ καινῇ διδαχῇ omnia imputantur. Et erat eundum cum tanta frequentia comitum, qui noſtram profectionem celebriorem etiam redditurí erant. Poſſem excuſare valetudinem, ſed quia vulgare hoc eſt, parum fortaſſe fidei habet, tametſi facile mihi credas, Et ſebaldus docebit, his proximis diebus acriter me vexatum eſſe inſomnia, & medici abſti-

ſtinere iubent, à ſole, & vino, ſi quis labo-
(ν. Neque tamen congredi tecum deſpero.
m vno aliquo comite clam ad te hinc euo-
Erat hoc etiam cur modo non admodum
ire. Omnibus modis Sebaldus erat me per-
rus ad ſe. noſti hominis vehemẽtiam καὶ νυνὶ,
οχείτου, οὐχὶ κικίνοις. Eius res ego non admo-
uuare ibi poſſum. Et tamen, ſi quid poſſum,
fecero. His ego rationibus adductus hoc
re, his comitibus optimis certe & ſanctiſsi-
ıenibus & ſtudioſis mei, ſed propter ſpeci-
ebritatis, nimis multis, & hac valetudine,
ionem nolui maturare. Sed expectabis
ıen. Ego nihil antiquius, & nihil maius in
uco, quam vt tibi, ſicubi res poſcat, gra-
iam. Et hoc officium eſt ex illo ordine no-
gari, cuiuſmodi exigere religioſe non ſole-
καὶ ταῦτα δὴ μὲν ταῦτα. Lutherus articulos
um ſcripto publico improbabit, & tamen
s ad æquitatem hortabitur. Me nunc ex-
utherus ex oppido ad ſuos certe inuitum.
roperabat, vt in ipſo die paſcatos excurre-
ocatur propter neſcio quæ negocia Eccle-
onſtituendæ. Vale καὶ εὐτύχει. Michaelem
em illius, tuoſq; amicos omnes ſaluta no-
ıine. Pro publico ſtatu non deſiſto orare,
s faciatis, tuq; Michaelq;, vehemẽter rogo
te dubitare aut diffidere, quin tuæ preces
ıtur. Exercet deus fidem noſtram vel diſ-
lo, vel differendo. Lutherus te ſalutat.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO SVO SVMMO. S. D.

SEBALDVS nos extra oppidum ſecutus eſt hodie ad Bitterfeldium vſq;. Ibi cum forte ad amicum quendam Norib ergæ ſcribi poſtularet, adieci has ad te litteras, propterea quod hæc venerant in mentem in itinere cogitanti de motu Sueuico. Quæſo, vt diligenter explores an ad hanc factionem latronum ſe noſtrum Alphabetum contulerit, quem alij iam ſuſpicantur fulminare, καὶ πᾶσαν γερμανίαν κυκᾶν, non quidem, vt Pericles, ſed vt Spartacus aliquis aut Bargulus. Cupio etiam ſcire, an inter ruſticos ſit Ciconia νεοπροφητῶν anteſignanus. Is pollicetur ſibi imperium orbis terrarum, & ferunt intra quadriennium futurum, vt rerum potiatur, & inſtauret ſacra, & Reſpubb. tradat ſanctis viris tenendas. Sic prædicant, Apparuiſſe aliquādo angelum, qui dixerit ei, futurum vt Gabrielis ſoliū occuparet, quib. verbis regnum promiſſum putant. Hæc dubitabā, an ex me antea audiſſes. propterea vt ſcires, perſcripſi ad te, qui cum ego omnes cogitationes animi mei vno communicare, apud quem deponere omnes curas ſoleo. Vale καὶ εὐτύχει. Datæ Bitterfeldij.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVMMO BAMBERGENSI. S. D.

Tuas lit-

TVAS litteras hodie, paulo ante quam flagitaret ad te noſtras Pætus, acceperam. Intelligo in quo verſeris diſcrimine. Nemo enim bonus vir, dum vtraque pars iniquum poſtulat, videtur aut promoturus aliquid in proponendis remedijs horum malorum, aut ſatisfacturus alterutri parti. Proximum eſt ergo, vt quos huc, in extremo ſuo periculo, vocat patria, ij morem gerant, ſi non patriæ, certe voluntati dei, Qui hanc operam fortaſſe fortunabit in conſtituendo ſtatu ciuitatum. Ego, cum omnium terrarum pacem à Chriſto peto, tum tuam etiam ſalutem, tuaque conſilia illi commendo. Bambergenſis ille ciuis pridie abierat, quam ego litteras ad eum abs te ſcriptas accepiſſem. Videris angi, περὶ κηρυγμάτων ἐλευθερίας. Quid ita? Legem inquis nolim ferri. An tu legem ferre putas eum, qui permiſerit doceri Euangeliū? quum pater præceperit, hunc audite, & Chriſtus male precetur recuſantibus audire. Hoc magis eſt videndū, vt idoneū habeat οἰκονόμον μυστήριον θεοῦ. Scis autem quam illi rari ſint, cuiuſmodi peſtes ſint rerum publicarum quidam, cum ἀντὶ πολιτεύματος ἐπουρανίου tradunt πολιτικὰ, de reditibus, deque innumeris alijs, quæ ad ciuilem adminiſtrationem pertinent, ad Chriſtum nihil. Nos hic in ſummo diſcrimine verſamur. Nam noſtrorum quidem principum διοίκησις ſic ſatis eſt quieta. Et tamen, ſi ſucceſſerit res Moncero, niſi Chriſtus nos ſeruarit, ... ū fuerit de nobis. Moncerus pluſquā Scythicā ... delitatem præ ſe fert, & dici non poteſt, quam ... minetur omnibus, qui ſeditionem impro... Saluta Michaelem & hoſpitem. Age vero

 exuſcita

exuſcita te, & in his malis diſce Deo fidere. Hic ludus, hæc ſchola eſt Chriſtianarum rerum. Vale. Idibus Maijs.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVMMO. S. D.

PLVS menſem iam paſsim erronum more vagor. Ex Iſlebia cum domum rediſſem, mox cũ Caſpare Crucigero Magdepurgam, Inde Torgam, heri domum ventum eſt, vbi accepimus ex amici cuiuſdam non leuis, litteris, ad Francuſium in Turingis, legionem Monetarij fuſam ac victam eſſe, magnum numerum ruſticorum eſſe iugulatum. Ipſe viuus captus eſt, cum tamen ſub primam coitionem aufugiſſet, & ſe in quodam monaſterio monialium abdidiſſet. Miſerum hominem, in illis ipſis latibulis captus eſt, in quæ maxime ſæuijt, Et donatus Comiti Erneſto à Mansfeld, quem appellabat ipſe Ridiculum ſua lingua. Ego etſi grauiter afficior cæde miſeræ turbæ, quanquam cogantur principes latrocinium opprimere, tamen, ſi eſt vt ſpero, gaudeo captum eſſe ducem ſeditionis, Non tam, quod ſpes eſt fore res tranquilliores, quam quod extat non leue documentum ſpiritus quem iactabant. Bone Deus, quale regnũ, quam ſuauiter ſibi ſomniárunt? quib. vaticinijs ementitis perpulit ad induenda arma ſtultã multitudinẽ? Quoties pollicitus, ſe in prima acie futurum, cœleſtib. oraculis iuſſum, vt publicum ciuitatum ſtatũ mutaret.

-feſſerunt omnia. Itaq; quantam maximam
animus gratiā capere, habeo Chriſto, pre-
vt cætera etiam fortunet, & vicia Eccleſiæ
emendet. Nunc euocamur Erfordiam, nu-
uartus huc allatæ ſunt litteræ ſenatus, ad cō-
dum vrbis ſtatum. Tu, mi Ioachime, erige
m fiducia in Chriſtum, & adiuua Rempub.
, tuis. Video animū tuum vehementer angi
odo publicis malis, ſed conſcientiæ morbis.
opinione eſt Chriſti bonitas, mi Ioachime,
adſpernere vocantem ad ſe omnes qui ſunt
i. Vale Michaelem ſaluta, & hoſpitem eius.
ſtris rebus nihil iam certi habemus. Die Ve-
oſt Cantate.

Philippus.

)ACHIMO SVO S. D.

M veniſſet huc D. Stiberus, expoſuiſſetq;
anto in periculo verſarere, cenſebat, ex re
a, ſi qua πρόφασις domo euocareris. Ego ta-
on video, quomodo à patre diſcedere poſ-
nen mitto litteras & ſcholæ, & ſenatorum
is amanter ſcriptas, quæ, quanquam ſint ad
ex conſilio Stiberi comparatæ ὡς ἐσχηματισμέ
nen quæſo ita perſuadeas tibi, ſerio nos eſſe
diſsimos. Verum de toto negocio, pro tua
tia ſtatues. Si conſultum videbitur, domo
e aliquantiſper, latere nuſquam potes com
, meo quidem iudicio, quam hic. Et inter
non tantum hoſpitalem neceſsitudinem
contra-

contractam eſſe, ſed optimis & ſanctiſsimis auſpicijs iunctam amicitiam, vt nemo poſsit eſſe iucundior hoſpes, quam tu. De Francicis rebus nuper ex Molhuſanis caſtris quædam allata ſunt, quæ ſi vera ſunt, bonam ſpem faciunt, fore, vt ibi latrocinium opprimatur. Turingorum tumultus oppreſſus eſt. De Moncero ſumptum ſupplicium in caſtris, qui in corona, cum precaretur ſibi ignoſci, flens dixit, fateri ſe, quod maiora iuſto ſuſcepiſſet. Et ſeſe aliquoties multitudinem arma induentem voluiſſe ab incepto reuocare, quod cum non poſſet obtinere, inuitum ſe perrexiſſe,& vulgi voluntati obſecutum eſſe. Hæc videntur ne tibi πνευματικὰ; Mihi quidem miſera conſcientia, & deſperatio videtur. Expectamus confeſsionem eius, de qua quanquam multa audiui, tamen nihil ſcribam, donec acceperimus. ζηλωτὴς ille πλαργίζων eſt Francofordia pulſus plane diuino quodam caſu. Niſi enim Deus ſeruatam voluiſſet vrbem, ille cum ſuo quodam ſatellitio, locupletiores omnes trucidaſſet. Belle ne videtur hæc factio ſeſe aperire, & oſtendere orbi, cuiuſmodi ſpiritu afflata ſit. Ego à principe Palatino vocatus fui in patriam, vt ibi de ruſticorum articulis pronunciarem.Sed detulerat conditionem,vt ſcripto reſponderem,ſi mihi venire integrum non eſſet. Itaqꝫ miſi confutationem articulorum ruſticanorum,& conſilium adieci, quod fortunet Chriſtus. Circum vrbem meam Brettam, arſit tota vicinia hoc ciuili incendio. Et cupiebat in oppidum irrumpere propter prædam. Nam ex Francofordia, quæ in Sueuiam inuehuntur, ea propter motum

Sueuicum

Sueuicum, relicta ſunt omnia in noſtro oppido. Sed manſerunt in fide ciues mei. Ego te mi Ioachime, rogo vt quantum potes animum à mœrore recipias, & patienter feras iudicium Dei. Crede mihi non eſt leue peccatum ſtomachari & ſuccenſere voluntati dei in aduerſis rebus. Scis quam diſpliceant illi, in Exodo, qui clamitant: Eſt ne Deus inter nos? Grauiter aduerſa ferunt, negant ſe Deo curæ eſſe. Quin potius oremus, vt acciſis rebus Deus opem ferat. Orate, inquit Paulus, ſine ira, id eſt, ferentes aduerſa æquo animo. Et ſine hæſitatione, hoc eſt, ne dubitate, quin reſpiciat hæc Deus. Si Iſraëlitas, optimis temporibus, cum prophetæ plurimi, cũ ſanctiſs. reges, imperarent, grauiter afflixit, vt impios puniret, duraret pios, & metum incuteret his qui corrigi poterant: Cur nos, qui de regno caduco nullam habemus ſimilem promiſsionem, non ferremus æquo animo iſtam rerum mutationem? Et nulla fuit ciuitas, græcas ac Romanam meminiſti, nullum regnum, vbi non ſæpe ſint πολιτεῖαι commutatæ. Dauid, um à filio regno eijceretur, tametſi ſperaret fore t reſtitueretur à Deo, ac defenderetur, tamen id eo ſimpliciter permittit, laturus, vt videtur, plalo animo, quicquid in eum conſuleret Deus. non placeo, inquit, fiat voluntas Domini. Hæc is malis, quæ certe grauiter afficiunt me, ta- n leniunt ſæpe dolorem, & leuant animum. alia remedia talium morborum, aut efficaa vlla video, quibus quanquã non dubito, quin taris, tamen ego volui pro amore erga te ſicut illa, Nepenthes quoddam miſcet, ita adhibe-

adhibere ea pharmaca ad conſolandum te, quorum vis mihi vſu cognita & ſpectata eſt. Vale fœliciſsime. Michaelem ſaluta & tuos omnes. Poſtridie pentecoſtes. Secerius ſperauerat ſe iter facturum per Franciam. Sed mutauit conſilium, atque per Francofordiam cum Iſlebio profectus eſt.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVMMO SVO.

S. D.

NIHIL habeo quod miſerrimis temporibus ſcribam, mi Ioachime, niſi me optare, vt ſis ſaluus. Valde angor, quod abs te tam diu nihil mittitur litterarum. Itaque te per amicitiam noſtram rogo, vt de tuis rebus diligenter ſcribas, & ex Coburga potes. Hic de exercitu confœduſtorum mira, deque alienatione vrbium à principib. ferebantur: Quib. de reb. tuas expecto litteras, quanquã hæc ſunt ἔξω ἡμῶν. id πρὸς ἡμᾶς, quo in ſtatu tuæ res ſint. Multi apud vos honeſti homines profugerũt, quorum exilio, crede mihi, vehemẽter perturbor. De Da. Stibero video te ſolicitum eſſe. Is eſt apud nos domi noſtræ, & quanquã mihi propter ſingularem modeſtiam placeat iuuenis, tamen propter tuam cõmendationem eſt iucundiſsimus. Michael valde deſiderat litteras tuas. In noſtris regionibus diuino beneficio Alcedonia ſunt. Mediocri ſeueritate noſter princeps vſus eſt ſeditioſis multãdis, ea res incuſsit vulgo terrorẽ, vt nihil vſquã moueatur.

Et ple-

riſq; locis ſunt arma vulgo crepta. Ditio
oris, vt vocant, non modo quieta & pācata
ctenus, ſed ita etiam tranquilla, vt nulla mo-
ius ſuſpicio, nullus hic metus fuerit. Et in
re omnib. vrbibus in ſeditioſos eſt animad-
n. Hic nulla carnificina, nullūm ſupplicium
im. In δευτερονομίῳ illa cohærebant de quibus
ti, ſed ſunt conciſa. Et noſtri indiligentiam
ſcribendo. ἀντιδιαστιβή promittitur adhuc.
dib. Iulij.

Philippus.

CHIMO CAMERARIO
AMICO SVMMO.
S. D.

v poteſt dici, quam atrocia, quam tragica
ıcientur de Francicis rebus. Et cum alia
ie ſollicitum habent, tum ſæpe tui venit in
. Hæc vna eſt conſolatio, quod promiſit
turum, vt non extendat virgam peccato-
er ſortem iuſtorum. Seditioſi, diuino haud
onſilio, pœnas contempti magiſtratus de-
co facto ſatis declarauit deus, quam ſint
ſibi curæ. Spero itaq; & illos ſaluos fore,
la impia factione alieni fuerunt. Carolo-
cripſit huc ſupplices litteras, dabitur à
ɔera, vt amanter adiuuetur. Eius vxor
vrbem ad nos opinor veniet, nam heri
us, ſumma fide diligentiaq; curabimus,
e egeat. Litteras tuas, ſi vnquam alias,
nunc ar-

nunc ardentiſsime cupio. Vale, Chriſtus teque patremq́ & familiam tueatur. v. Cal. Iul.

Philippus.

IOACHIMO SVO, S. D.

SEMPER cogitaui hoc miſerr. tempore te a patre diſcedere, neq́ debere neque poſſe. De illis autem breuiſsimis litteris tuis facile intellexi, quantis curis & anxietatibus conflictaretur animus tuus. Nam qui mortem minimum malum eſſe ſtatuit φοβερώτατον ἁπάντων τῶν φοβερῶν, ſecundum veteres, eum neceſſe eſt mirabiliter afflictari. Neque non venit in mentem mihi, quid te maxime perturbet. Vides enim quid prætexatur fœdiſsimis & nefarijs auſis, & ne infamia aliqua redundet in eam doctrinam cui aſſenſi ſumus, reformidas, &, quemadmodum plane ſignificas, conſideratio iræ diuinæ te proſternit. Sed contra hæc proximis litteris noſtris efficaciſs. remedia tibi demonſtrauimus, quibus vti & hanc medicinam accipere ſtudebis. Crede mihi valde tibi hæc ſunt profutura. Hoc etiā cogita, cum omnia ita cōfuſa & intricata ſint, nulla ratione nulloq́ conſilio humano vt explicari poſsint, relinquendum totum negocium Deo & quieſcendum. Ipſe enim conficiet. Quapropter à curis his, quantum poteris, id quod & ipſe intelligis, inanibus abduces animum tuum. Quæ egiſti & Deo placent, & ab hominibus laudantur, pietatis nomine erga patrem & non etiam nullius

s in patriam. Quæ tamen ignoſcere tibi po-
hoc tempore a te relinqueretur, pater deſe-
s nullo modo fuit. Quare quæcunque ſc-
ır, ea & præſenti animo excipies & fortiter
es, & munies te aduerſus omnes euentus ſa-
ı litterarum armis. Nam alia omnia infir-
t, à quibus ſapientiſs. viros in magnis malis
iſſe adiutos ſcimus. In omnibus aduerſis
perfugium certiſsimum & tutiſsimum por-
liſericordiam Dei. Erige te igitur καὶ θάρ-
enim optimum. Nam iacentibus ὁ διάβολος
entiſsime inſultat. Aduerſus quem nos ἐν τῷ
dere & confidenter ἀνθίστασθαι decet, nequa-
ειποταξιωῦτας, ſed tuentes locum noſtrum
m in acie bonos milites. Vale.

CHIMO CAMERARIO
BAMBERGENSI AMICO
SVMMO,

άττειν. ὅτι μὲν ἔμελλε πρὸς ὑμᾶς ἡ φήμη οὐχ
α περὶ τοῦ γάμου τοῦ λουθήρου ἀγγεῖλαι, ἔδοξέ
τούτου τήν τε ἀλήθειαν, καὶ ὡς γνώμης ἔχω,
έλλειν. μηνὸς ἰουνίου ἡμέρᾳ ιγ'. ἀπροσδοκή-
ιε τὴν βορείαν ὁ λούθηρος, μηδενὶ τῶν φί-
ᾶγμα προειπὼν ἀναθέμενος, ἀλλ' ἑσπέρας
νον καλέσας τὸν πωμερανιέα, καὶ λοῦκαν τὸν
ν, καὶ τὸν νομικὸν ἄπελλον μόνους, ἐποίησε τὰ
προτέλεια. θαυμάσειε δ' ἂν τις τυχὸν, τού-
συχεῖ χρόνῳ, καλῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν ταλαι-
ιπωρουμένων, τοῦτον οὐχ οἷον εἶναι συμπάσχειν,

ἀλλ' εἰκάζεσθαι σχεδὸν τῷ παντάπασιν ἀμελῶς ἔχοντι τῶν ἐπιπολαζόντων κακῶν, ἐλαττουμένης γε τῆς δόξης αὐτοῦ, ὅτε μάλιστα χρείαν ἔχει ἡ γερμανία φρονήματός τε καὶ ἀξιώματος αὐτοῦ. ἐγὼ γοῦν ταῦτα οὕτω πως γενέσθαι οἶμαι. ὁ μὲν ἀνὴρ ἐστὶν οὐδαμῶς τῶν μισανθρώπων οὐδ' ἀνομιλήτων. τὸ δὲ τῆς συνήθους διαίτης οὐκ ἀγνοεῖς. ἐξ ὧν τὰ λοιπὰ ἐνθυμεῖσθαί σε τοῦ γράψασθαι ἐμὲ, δοκεῖ εἶναι βέλτιον, ὥστε τὸ γενναῖον τἀνδρὸς καὶ μεγαλόψυχον καταμαλαχθῆναί πως οὐδὲν θαυμαστόν. ἄλλως τε καὶ οὐ γεγενημένου οὐδαμῶς ἐπονειδίστου ἢ ψεκτοῦ ὑπάρχοντος. εἰ γάρ τι ἕτερον θρυλλεῖται ἀπρεπέστερον, ὅτι ψεῦδος τοῦτο καὶ διαβολή ἐστι, φανερόν. ἡγοῦμαι δὲ γαμεῖν αὐτὸν καὶ ὑπὸ τῆς φύσεως ἀναγκασθῆναι. οὗτος δὲ βίος ταπεινὸς μὲν, ὅσιος δ' ἐστὶ, καὶ εἴ τις ἕτερος. καὶ τίμιος ὁ γάμος ἐν ταῖς ἁγίαις τῶν γραφῶν εἶναι λέγεται. τὸ δὲ ἄκαιρον καὶ ἀπροβούλευτον, ὡς ἔοικε, τῆς πράξεως, ἐν ᾧ μάλιστα τὸ μεμψίμοιρον δῆτα καὶ φιλαίτιον τῶν ἐχθρῶν ἐντρυφήσεται: ὅπως μὴ καὶ ἡμᾶς διαταράξῃ. τούτῳ γὰρ ἴσως καὶ κρύφιον καὶ θειότερόν τι ὕπεστι: περὶ οὗ πολυπραγμονεῖν οὐ δεῖ, οὐδὲ φροντίζειν ἡμᾶς τῆς φλυαρίας τῶν ἐπιλωβαζόντων καὶ λοιδορούντων τινῶν, οὔτε εὐσέβειαν πρὸς τὸν θεὸν, οὔτε πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀρετὴν ἀσκούντων. ἐπεὶ δὲ αὐτὸν τὸν λούθηρον ἐπίλυπόν πως ὄντα ὁρῶ καὶ ταραχθέντα διὰ τὴν τοῦ βίου μεταβολὴν, πάσῃ σπουδῇ καὶ εὐνοίᾳ ἐπιχειρῶ παραμυθεῖσθαι. οὐδὲ τολμῴην ἂν ἔγωγε ὡς πταίσματος τούτου καταψηφίσασθαι, καταδείξαντος δὴ τοῦ θεοῦ ἡμῖν πολλὰ τῶν παλαιῶν ἁγίων πταίσματα, ὅτι θέλει

ἡμᾶς

ασανίζοντας τῶ αὐτοῦ λόγον, οὐκ ἀξίωμα ἀνθρώ
όσωπον σύμβολον ποιεῖν, ἀλλὰ μόνην τῶ λό-
. πάλιν δὲ, ἀσεβέστατός ἐστιν, ὅστις διὰ τὸ
ίλου πλάσματα καταγινώσκει τῆς διδαχῆς. ἀλλ'
θάπερ εἶπον, οὐδὲ πεπρᾶχθαι νομίζω ἐνταῦ-
τολόγηντον, ἢ καὶ ὅλως ἐγκαλεῖσθαι ἄξιον.
μήρια πολλὰ καὶ σαφῆ ἔχω τῆς φιλοθέου εὐσε-
ου, ὥστε τοὺς ἐπηρεάζοντας καὶ βλασφημοῦν-
ύθηρον, οὐδὲν ποιεῖν ἄλλο, ἤπερ τῶ συκοφαντῶ καὶ
χων ἔργον, ἀπανταχόθεν ἀθροιζόντων, ἅπερ
αιδοῦς γλώττης κατηγορίαν δύναιντ' ἂν ἐφο-
ἔσαι δὲ, καλά γε τὴν ἐμὴν γνώμην, οὐδ' αἰω-
οίονει ταπεινώσεώς ἦν ὁ ἡ συντυχία, οὗ
καὶ ἐπαίρεσθαι ἀεὶ ἐπισφαλοῦς ὄντος, οὐ
ἐν ἱερωσύνῃ, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις.
ράττειν, ἀφορμὴ οὗ κακῶς φρονεῖν γίνεται, οὐ
ὁ ῥήτωρ φησὶ, τοῖς ἀνοήτοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς
ίοις. ἐπὶ πᾶσι δὲ, ἄλλος βίος ἄλλην,
παροιμίαν, δίαιταν καθίστησι. ταῦτα πρός
ολογησάμην, ὥστε μὴ ὑπὸ τοῦ παραδόξου
ος ἄγαν σε ταράττεσθαί τε καὶ ἀθυμῆσαι.
ν μέλεσι τοῦ λουθήρου ἐκκλείας, καὶ τοῦ
τε καὶ ἀνέγκλητον διατελεῖν ὄντα αὐτόν.
mihi pergrata conſuetudo eſt in his tur-
miror diſcedere iſtinc vos eſſe paſſos. Pa-
iciosiſsime tractato, & puta te hanc illi
rno amore gratiam debere, καὶ ἀντιπελαρ-
Francicis rebus abs te litteras expecto.
liciter. Tabellarius, qui has reddet,
nos rediturus eſt. Iterum vale, die

C 3 XXI.

XXI Menſis Iulij Anno M. D. XXV.

φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGAE, S. D.

NVNQVAM fuit mihi moleſtius cuiuſquam hominis ſilentium, quam tuum hoc tempore. Itaque te rogo vt tuam conſuetudinem ſcribendi renoues, proq; tua erga me beneuolentia hoc officium mihi impertias. Suſpicari me multa quæ nollem in tam diuturno ſilentio cogis. Cum Paccio ſum ipſe locutus de Vlpianis ſacerdotijs. Is reſpondit his proximis diebus mihi Lipſiæ, habere ſe quendam amicum, qui quærat ſacerdotia. Itaq; & reditus perſcribi iuſsit, & quanta pecunia aſſciſcant nouos collegæ, ſeu quanta pecunia rediamantur, ſicut ipſi vocant, ſtatuta. Item quanti faciat Vlpius, & cætera huiuſmodi ante perſcribi volebat, quam quicquam promitteret certi. Hæc ſi videtur ſignificabis iſti noſtro amico. Eraſmus ſcripſit Emſero, ſe antea de libero arbitrio nihil pronunciaſſe, nunc ſe & aſſerturum eſſe in libertatem τὸν ψυχικὸν ἄνθρωπον & διαβαπτίσειν τῷ ἀνταγωνιστῇ καλῶς, vt verear quam ſit virulenta futura μονομαχία. De tuo negocio iubeo te eſſe forti animo. Nam Deus gubernabit inceptum, cui curæ nos eſſe certe credo. Vale & reſponde. Prid. Calen. Martij, An. XXVI. Sophoclem exiſtimo te accepiſſe proxime hinc miſſum.

Philippus.

SIGIS-

ISMVNDO GELENIO
VIRO ERVDITISSIMO,
S. D.

ATVS Noribergenſis ciuibus ſuis ſcho-
conſtituere parat. Eam ad rem me quoq;
erunt, vti de meo conſilio profeſſores con-
nt. Ego, quia tibi plurimum tribuo, inter
s te quoque iudicabam accerſendum eſſe,
perpolienda vrbis ſuæ iuuentute vterentur.
e mihi negocium dedit Senatus vt tibi per
exponerem, & quid ipſi abs te petant, &
quibus facile ſtatuere poſſes, quæ ſit ſcholæ
utura. Ego ὕστερον πρότερον, quod aiunt, quod
cholarũ in vrbem inuehere cupiant, primũ
am. Præter puerilem ludum, vbi primæ
traduntur, & infantia ad grammaticas
iones informatur, adoleſcentibus, quo-
nior eſt ætas, quiq; grammaticen perdidi-
veteri more Rhetorica, eaſq; literas, atque
nnes, quæ ad humanitatem teneros ani-
ituunt, tradi volunt. Eſtq; conductus Eo-
quo ex noſtris hominibus nemo adhuc fœ-
oëta fuit, qui cum poetas enarret, tum ad
ſcribendum adoleſcentiã aſſuefaciat. Per-
& Ioachimum noſtrum, vt operam iſtis
et. Erunt & qui mathemata tradant. In-
ola iudicauimus magnum momentum ſtu-
entutis excitandis te poſſe afferre. Itaque
t Senatus Noribergenſis, vt rei litterariæ
endæ cauſſa in ludum liberalem ad ſe per-
itiaris. Mercedem annuam centum au-

reos decreuerunt. Sub paſcha cupiunt illo profeſſores conuenire. Et placuit, vt Ioachimus & tu, inter vos ipſi compararetis, vter Græce doceat, vter latinas hiſtorias enarret. Nam eius rei arbitrium vobis permittitur. Habes conſilij noſtri ſummam & voluntatem ſenatus. Ego hac in re quid ex vſu tibi ſit facere, non ſtatuo. Verum hoc confirmare poſſum, te non alibi de litteris vberius mereri poſſe, quam in ea vrbe, quam non dubium eſt longe principem eſſe aliarum in germania ciuitatum. Et cum vrbis diſciplina & tranquillitas hominem ſtudioſum trahere poſsit, tum fore ſpero, vt ſodalitium literatorum te ad ſuſcipiendam hãc conditionem inuitet, quorum tibi mores ac ſtudia valde probari compertum habeo. Quare ſine, vt abs te res litteraria impetret, vt cum coniunctiſsimis hominibus ſuſcipias prouinciam litterarum conſeruandarum, quæ, quo ſint in periculo vides, & iam à te tuique ſimilibus opem implorant, defendique iure quodam poſtulant. Et cum hi, qui rerum potiuntur, ſumma voluntate cupiant hoc virtutis & vitæ recte degendæ inſtrumentum in vrbes accerſere, eaque in re veſtram operam requirant, illiberale eſt, vos optime ſentientium hominum ſtudijs deeſſe. Quicquid ſtatueris Hyeronymo Baumgartnero Noribergam ſignificato. Nam ſi placuerit conditio, cupiunt te ſub paſca Noribergam concedere. Vale fœliciſsime. Nos tui ſumus. Vitenbergæ in Saxonia, Cal. Ianuarij.

Philippus Melanchthon.

Ioachi-

o

.CHIMO CAMERARIO
BAMBERGENSI,
S. D.

STRIDIE paſchatos hic adulēſcens iter
patriam ſuſcepit, cui, tametſi nihil haberem
ſcriberem, tamen hoc epiſtolion dedi, ex
ne quem hinc ſine litteris ad te meis dimit-
. Angor de tuo reditu, de quo, cum primum
s, fac me quæſo certiorem. De mea re non-
t in aulam relatum, ſed referam his ferijs,
opinor pluſculum ocij fore purpuratis no-
εὶ τῆς ἀντιπεριστάσεως nihil audio. Nos velut in
luerſa tempeſtate, fracto malo, amiſsis ve-
uptis remis vehimur. Itaq; votis tantum
ndum eſt & precibus. Atqui ego non tam
metuo, quam quædam alia grauiora ἄφατα
τα. Vale feliciter. Poſtridie paſchatos. De
o ſi quid habes ſcribito.

Philippus.

ACHIMO CAMERA-
RIO BAMBERGAE,
S. D.

.VID vnquam legiſti ſcriptum acerbius Io
ime, quã Eraſmicũ ὑπερασπιστὴν. Eſt is plane
uo animo acceperit Lutherus, nondũ ſcio.
iam iterũ obteſtatus ſum hominẽ per om-
a, vt ſi quid reſpõdere velit, breuiter, ſimpli
ſine cõuicijs diſputet. Statim edito Lutheri
C 4 libro

libro dicebam exituram hanc contentionem in crudeliſsimam criminationem. Id accidit, & tamen puto φορτικώτερα ſeruari ab Eraſmo in ſecundam operis partem. Me plane immerentem magna inuidia onerat, cum mihi partem operis & quidem odioſiorem imputat. Sed decreui muſsitare hanc iniuriam, atq; vtinam Lutherus etiam taceret, quem cum ætate vſuq; inter tot mala ſperabam mitiorem aliquando futurum, video ſubinde vehementiorem fieri, tales illi & pugnæ & aduerſarij offeruntur. Ea res ſane animum meum grauiter cruciat. Sic eſt, Niſi Deus conſuluerit huic tumultui, & ſeruarit nos, quam vereor ne, quo non oportet euadant hæ contentiones. Sed profecto hæ res ſingulares ſunt, & θεῖα πράγματα. Mutianus pridie Paſchatos in lecto mane repertus eſt mortuus. Id huc Draco ſcripſit. Tu, vt valeas curato. Chriſto nos curæ eſſe non dubito, & hac ſpe non difficulter fero hæc mala, quæ me multipliciter oppugnant. Vale. die Mercurij poſt octauam paſchatos. Nondum reſponſum eſt ex aula de commeatu.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO SVO BAMBERGAE.

S. D.

QVOD bonum, fauſtum, fœlixq; ſit, venimus heri Noribergam, Mica, Secerius, & ego, & puer meus, Eobanum reliquimus Forchemiæ. Nam

equus eius ita claudicabat, vt pergere vlteri
n poſſet, hodie meum equum illo mitto, quo
eruehatur Eobanus. Statim ſub cœnam ve-
: ad nos ſalutaturi Hieronymus & Ebnerus,
t de te deq́ꝫ Eobano. Ego illis de te, quem-
dum dixeras, promitto te breui aduentu-
ſe. Id vt faceres, te valde orare me iuſſe-
Sed ego ob eam etiam cauſſam maturare te
vt citius hinc, confectis rebus, domum re-
e poſsim. Nam eo me multa retrahunt,
publica neceſsitas, res familiaris, principis
as, cui obſequi & debeo & volo. Item tem-
rbulenta, quibus ſi quid aduerſi impen-
ılo domi in complexu liberorum & vxoris
, quam vſquam gentium. Nam ſi queam
abeſſe, nuſquam profecto cupiam, quam
eſſe, ne quidem ἐν μακάρων νήσοις. Vale, ſa-
reuerenter meis verbis tuum patrem &
αι. Nondum licuit colloqui cum Hiero-
e veſtris ædibus, nos tamen diuertimus ad
anum Monaſterium. Nam in Auguſtinia-
gnam ſolitudinem eſſe videbam, cum eo
n diuerti vellem. Tu, niſi aliud placet, in
ı κατάλυμα recipias te. Iterum vale.

Philippus.

CHIMO CAMERARIO
BAMBERGENSI,
S. D.

R I nos Coburgā Sylueſter deduxit, noſq́ꝫ
ama comitate in itinere tractauit. Mire

oblectarunt me ſermones eius, quos tum de moribus Italiæ, tum de noſtris ſtudijs habuit, quibus, etſi non licuit ei verſari ſatis diu in litteris, tamen fauere ex animo videtur. Ea virtus quia rara nunc eſt in illo ordine, non parum laudis meretur meo iudicio, noſſe videlicet, admirari ac laudare diſertos, vt pueri Iunonis auem. De te ſolliciti fuimus. Itaque te rogo per noſtram amicitiam, vt ad me primo quoque tempore de tuis rebus ſcribas, quo mihi officio μὰ τὴν φιλοσοφίαν, nullum abs te iucundius præſtari poteſt. Hodie, priuſquam Coburga abeo, eſt hic mihi cum quodam nugatore ſacerdote rixandum περὶ τεθρυλλημένου ζητήματος. Id accedit ad alias moleſtias ac curas, quæ ſubinde, quo propius venio Saxoniam, augeſcunt magis atq; magis. Ex Saxonia adhuc omnia pacata ſingulari Dei beneficio nunciantur. Vale v. die Iunij.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO NORIBERGAE.

S. D.

HERI Cordato epiſtolam ad te ſcriptam dedi, hodie tuas litteras accepi, qui dies eſt feriarum viſitationis Marianæ. Vtinam Carolouicio contigiſſet mei copia, cum ob alia, tum quod eram Iugulo pollicitus, me, ſi poſtularet Carolouicius,

s, daturum mutuo pecuniæ quantum vellet.
diſſem, nam ab eius patruo viro in primis
ſto, id mihi haud dubie fide optima perſolu-
fuiſſet. Neque grauatim recipio eius cauſ-
agendam apud amicos, ſi quid ad ſuos ſcri-
. Stibero gratulor contigiſſe, vt videret
m, magnam fœlicitatis partem ducet, ſi
noui, cum hominibus eius gentis doctiſsimis
humaniſsimis habuiſſe conſuetudinem. Ac
vt meis verbis illum reuerenter ſalutes, ſi
lo ad eum ſcripſeris. Amo enim eius &
rem & hunc animum honeſtarum artium
entem. De litteris eſt illa verior quam
us querela. Sed nos noſtrum officium for-
aciamus, nec deſeramus τάξιν aſsignatam
diuinitus, in propugnandis ac iuuandis ſtu-
eralium artium. Deus adiuuat, vt ſcis,
es. *Et multa dies, variuſque labor morta-
ui Rettulit in melius.* . Nam ſi conſileſ-
liqua ex parte hæ turbæ, fieri non po-
uin rurſus magnis hominum ſtudijs lit-
vrbes reuocentur. Ego meam διαλεκτι-
polio. Nunc enim pueris meis trado,
per vniuerſam ἐγκυκλοπαιδείαν χειραγωγεῖν
Et iam ad mathemata adhibui, in qui-
m & ipſe verſor, de te ſæpe cogito, nec
peræ tibi ea in re nauare decreui. Venit
n mentem figuræ qua vſus eſt in ſuo libello
mpadius κατὰ τὴν ὑποκειμένην ὕλην, de qua, cum
geremus Noribergæ id ſcriptum, ſcio nos
ſe. Ego exemplũ hodie in primo Ethicorũ
elis reperi, nec duxi rẽ indignã eſſe, quã tibi
perſcri-

perſcriberem. Libet enim nugari tecum, quia hic nemo eſt noſtrorum amicorum, qui eiuſmodi nugis delectetur. Coburgum hortare, vt huc mittat Theocriti exempla, ſum enim enarraturus. Heſiodi commentariolum accepi. De Hippocratis vinculo Hieronymus mentionem facit contra Vigilantium. Sed eum locum tranſilijt Eraſmus, tametſi adparet, Hippocratem præcepiſſe non ligari ſolum furioſos, ſed alligari quoq; læſa ac fracta membra. Eobanum, Micam, & Durerum meis verbis reuerenter ſaluta. Breui per Apellum ſcribam copioſius, nam is paucos poſt dies ad vos proficiſcetur. Vale, die viſitationis.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO. S. D.

INCREDIBILE eſt, quam pæniteat me, non totam hanc æſtatem apud vos manſiſſe, tum valetudinis cauſſa, tum propter alia multa, quæ piget ſcribere. Nemo vnquam ſeruus in piſtrino occupatior fuit, atq; ego ſum, tametſi nihil agere videar. Et valetudo eſt, vt ſcis, impar his laboribus, & male me cruciant multa alia, quæ tua vnius conſuetudine mitigari omnia poterant. Deum immortalem, quam vere dictum eſt, amicum igni & aqua magis neceſſarium eſſe. Quod cum ita ſit, vide quam ſim infœlix, qui tam procul à te, quem ego vere & ſtatuo amicum eſſe & adpellare ſoleo,

ſoleo, abeſſe cogar, & carere quibuſdam vti-
bus amicitiæ noſtræ. Tu Micam habes, ego
eminem, ὅμοιον. Sed ſunt, vt vocat Plato, λυ-
αι, plenæ curarum & moleſtiæ. Sed ſatis eſto
elarum. Tu vide vt ſæpe ſcribas ad nos. Eram
a per Apellum & tibi & Micæ & Eobano ſcri-
is. Sed ille citius mea opinione hinc abijt,
o nunc non admodum valeo. Ad Sigemun-
ſcripſi, quam epiſtolam mitto. Ab Eobano
les eos pſalmos, quos mihi præſenti fecerat,
ttas huc. Ego interea pſalmum quintum
culum illum, qui incipit, Iubilate, commu-
erſiculis, & nuper Longicampiano, qui no-
n Torgam expatiatus fuerat, feci redeun-
ῶν. Id quanquam imperfectum eſt, miſi ta-
vt rideres, ſunt enim nugæ. Ab Eobano
a litteras flagito, quas quidem ego libera-
ompenſabo, ſed per ocium. Vale fœliciſ-
ie Mercurij poſt ferias Marianæ viſitatio-
omero eram miſſurus libellum officiorum,
ondum erat glutinatus. breui mittam. Sa-
eis verbis D. Stromerum & Baumgartne-
Durerum.

Philippus.

CHIMO CAMERARIO
AMBERGENSI AMICO
SVO SVMMO.

S. D.

ELLVM exiſtimo, iam ad vos perueniſſe,
quo excipiendo, mi Ioachime, nullum te
officij

officij genus prætermittere velim. Eſt enim, vt ſcis,& eruditus,& inuidiam quandam à ſuo ordine propter noſtras litteras ſuſtinet. Sed accidit ei res acerba hoc tempore, filiolam amiſit. Id ad eum ſcribit Lutherus. Ipſe, quia ſcio animum eius tot iam domeſticis funeribus labefactatum non ſatis habere virium ad acerbitatem luctus perferendam, te rogo per Chriſtum, vt leuetis officijs, ſtudijs, & quibuſcunque poteſtis ſolatijs illius dolorem. Hic à noſtris amicis datur opera, vt vxoris animus nonnihil recreetur, de qua ne ſit ſollicitus, ſciat eam recte valere, præterquàm quod in luctu eſt. Nos ipſi miſere valemus. O me ſceleſte ſtultum, qui paſſus ſum me à vobis diuelli, quibus, poſtquam diſceſsi ab vxore & liberis, nihil iucundius habere poſsim. Stromero libellum officiorum mitto, eramque meam procraſtinationem excuſaturus per epiſtolam, ſi ſiuiſſet valetudo. Vereor enim, vt quia ſerius mittitur, ſatis grata gratia futura ſit, δεῖ γὰρ ἁ βραδύνους ἄχαρις χάρις. Tu reſponde, an Francus tabellarius noſter hæc tibi exhibuerit, eſt enim non optimæ fidei nuntius. Mitto & faſciculum litterarum, quem quæſo vt cures reddi illi cui inſcriptus eſt, & exige ab illo reſponſum, agitur enim de Gallo quodã iuuãdo, qui hic ſtrenue eſurit. Eobanũ, & Micã & Durerũ meis verbis reuerenter ſalutato. Vale, prid. Margaretæ.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO
BAMBERGENSI AMICO SVO
SVMMO, S. D.

De ad-

E aduerſo caſu Apelli ſcripſeramus ad vos, vt
luctum ac mœrorem optimi viri leuaretis.
tteras intelligo non eſſe redditas vobis ante-
abiret iſthinc Apellus. Redijt enim domum
eius rei ignarus. Nunc noſtræ partes ſunt,
are illum, quantum poſſumus à luctu. Quan-
vt dicam, quod res eſt, rem tantam animo
o fert. περὶ τοῦ ἀλωπεκ. ſæpe cogito, doleoq;
cem familiariter. Sed cum rem reputo di-
ius, video gratulandum hoc illi eſſe, quod
ntegra ſuorum perfidiam experitur. Nam
er mihi imbecilli animo eſſe viſus ſit, nullo
perferre hanc fratris alienationem, ducta
, potuiſſet. Neque non metui ſemper,
t ſatis animi aduerſus inuidiam habitu-
quæ mutationem vitæ vndique ſecuturã
Horatius ſcribit Herculem poſt tot ex-
os labores comperiſſe, cum inuidia ſum-
certamen reſtare. Itaque ad vincen-
nuidiam mihi crede plane Herculano
opus eſt. Exiſtimo autem & te non-
iſto noſtro amico roboris deſiderare.
facile patior τὸν γάμον differri, dum ille
voluntates melius exploret, dumque
ium colligat ad rem inuidioſiſsimam per-
m. De meis miſerijs poſſem tibi non
ιάδα ſcribere, ſi per valetudinem lice-
Decubui ſummo cum periculo dies plus
leque mea vita, non ipſe tantum, ſed
icus iam deſperarat. Si me videas,
adauer eſſe putes præ vt fui, cum
os proxime eſſem. Et tamen erat tum
mira

tum mira macies corporis mei. Decreui domum proficiſci ad thermas, vbi paulum me recrearo & æſtus remiſerit. Et cum σείριος ἀςὴρ βαιὸν ὑπὲρ κεφαλῆς κηρητρεφέων ἀνθρώπων ἔρχεται ἠμάτιος, πλεῖον δέτε νυκτὸς ἐπαυρεῖ. Nam me canicula pene extinxerat. Faciam autem iter per Noricum, cupio enim te videre & colloqui tecum. Micam & Eobanum ſaluta meis verbis reuerenter. Adamantem Seileri accepi, cui alias ſcribam. Nam profectò nunc per inualetudinem non potui. Vale. die III. Auguſti. Paccius eſt in comitijs Spiræ.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO. S. D.

MITTO tibi litteras ad Sigiſmundum ſcriptas, quas ideo non obſignaui, vt legeres, & pro tua prudentia ſtatueres, vtrum mittendæ ſint. De ea tibi re cum Hieronymo conferendum eſt. Nigro nondum miſi tuas litteras. Noſtri enim neſcio quid conſilij habent, qui prohibent adhuc me hominem accerſere. Ego tamen in hac ſententia adhuc ſum, vt putem accerſendum eſſe. Non poſſum plura ſcribere, nunc enim domo euocor ad neſcio quæ negocia. Vale fœliciſsime, vna cum amicis noſtris.

DOCTISSIMO VIRO D. SIGISMVNDO GELENIO. S. D.

Reddidit

DDIDIT mihi literas tuas adoleſcens il-
ex equeſtri ordine, cui perferendas ad me
s, in quibus de conditione, quam tibi Se-
Noribergenſis detulit, reſpondes. Porro
odo mihi & amicis noſtris, ſed optimo cui-
principibus viris Noribergæ acerbum fuit,
conditionem recuſare. Nam quia erudi-
tuam & alias ingenij dotes, non ab vno
ari audierant, in hanc ſpem erant adducti,
aitterent ſibi, ſi ſuſcepiſſes hanc prouinci-
gnum te momentum ad excitanda publi-
a allaturum fuiſſe. Neque tamen deſpe-
permoueri poſſe, vt te Noribergam confe-
uc rurſus ad te eadem de re ſcribere iuſſus
Quod enim verecunde excuſas in his literis,
me ſcripſiſti, oneris magnitudinem, quod-
habeas conſuetudinem docendi, non ſa-
na, meo iudicio, ratio eſt recuſandi nego-
imum enim æquum eſt te nobis, homini-
cis de ingenio tuo iudicantibus aſſentiri,
pter multas grauiſsimas cauſſas ſentimus
cis ſtudijs magnã vtilitatem ea in vrbe af-
ſſe. Deinde candor eſt liberaliter in pub-
onferre quantum quiſque poteſt, ſi noſtram
flagitet Reſpublica. Vides autem te tan-
oce Reipub. compellari & rogari, vt litte-
oc tumultu orbis terrarum periclitantes
Neque vero dubium eſt, quin vice litte-
ommoueare. Sed hæ ita poſſunt reuiuiſce-
a tuique ſimilium induſtria iuuentur. Qua-
ortor ad ſuſcipiendam hanc docẽdi pro-
: · Nulla enim alia in re melius mereri po-

teris de tuo ſeculo, quam ſi pro virili bonarum ar‑
tium ſtudia excitaueris. Exiſtimo autem te pro tua
humanitate cupere de alijs bene mereri, ac ſentire
bonos viros debere operam dare, vt in iuuãdis ac
ſeruandis bonis communibus iuxta prouerbium
ἀνθρώποι ἀνθρώποις dij fiant. At ille mihi vere dijs ſi‑
milis fuerit, qui hæc ſtudia excoluerit, per quæ
proxime ad immortalitatem accedimus. Sed
addixi, inquies Biennij operas Frobenio. Nihil
à te vir optime petitur, quod non poſsis honeſte
præſtare. Nam ſi ea vna res obſtat, quo minus
concedas Noribergam, aget cum Frobenio ſe‑
natus vrbis, vt fidem tuam liberet. Proinde hoc
ſcire cupiunt, an ſi permittat Frobenius, pertra‑
hi Noribergam poſsis. Multæ profecto cauſſæ
ſunt, quæ te inuitare eo debebant, quas ſi om‑
nes colligerem, viderer de tua prudentia dubita‑
re. Sed hæc eſt præcipua, quæ perpellere animum
tuum debebat, quod ex Repub. videris facturus,
ſi eo in loco ſtudia bonarum litterarum inſtaura‑
ueris. Quæſo itaq; te, vt de tua voluntate Baum‑
gartnero reſpondeas. Senatus præſtabit, & vt
fides tua liberetur, & ne te ſuſceptæ conditionis
pœniteat. Vale fœliciſsime. Menſe Iulio in Sa‑
xonia. Eraſmum quæſo vt mihi places, nam
quod ſuſpicatur Lutherum mea vti opera, valde
errat, ego enim neque illis acerbis conflictatio‑
nibus delector, noſti enim meam naturam, & in
primis hos duos nollem inter ſe commiſſos eſſe.
De cauſſa autem inprimis quidem Deo, ſed & bo‑
nis viris ſententiam meam me probaturum eſſe
confido, iterum Vale.

Philippus.

CHIMO CAMERARIO AMBERGENSI AMICO SVO SVMMO NORIBERGAE S. D.

M Vrbano in itinere Erfordiæ ſuauiſsime
nfabulatus ſum. Id moleſtiam ex itinere
tam leuauit. Lipſiæ poſtea cum amicis fui-
ilariuſcule. Et acciderat tum iocularis
tumultus inter Magiſtros ac Iuriſcons.
rolixe riſimus. Quidam enim ex Iuriſcon-
ferijs corporis Chriſti inter Magiſtros
icatione ierat, magnum, vt ſcis, eo in lo-
tium. Cum domum rediſſem, nihil ibi noui
xterquam, quod Luthero natus fuerat ante
dies filiolus. Meum ſomnium fefellerat
la. Sed tu ſcis illud : *Somnia fallaci ludunt*
ia nocte. Nos hic in noſtro piſtrino ſtre-
rcemur. Chriſtus faxit vt hi noſtri labo-
ſint Reipub. Meam fidem libero, Ioachi-
to enim vobis ξενοφῶντος codicem promiſ-
i ac Hieronymo communiter habendum.
ſter erit κτῆσις. Sed χρῆσιν Micæ nolim vos
e. Quanquam enim noſter Mica diſsimili
n genere Philoſophiæ delectetur, atque
οφώντιον eſt, tamen puto lectionem huius
non ingratam fore illi. Tu reſcribe, an
is hanc epiſtolam & codicem. Si de veſtris
ro certior factus, breui vos reuiſam. Nam
nodum me αἱ βάναυσοι φιλίαι delectant. Vale
r. Dominica poſt diem Ioannis. Saluta
, & pſalmos factos ab Eobano mihi mitte.

Cantionem Baumgartnero mitto, eius autorem eſſe accipio Plinium, Cancellarium Bauariæ, cui Rodolfus Dialecticam inſcripſit.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

ANTE duas horas hodie litteras ad te dedi cuidam nuntio Noribergenſi. Poſtea adit me hic ſacerdos, rogans ecquid velim ad vos ſcribere. Multa erant quæ cupiebam, ſed ipſe videbatur ſerius ad vos venturus. Itaq; tantum dedi pſalmi exemplum, de quo nuper ſcripſeram. ἱερατικοῦ exemplum non habebam, & dignũ erat quod periret. O me ineptũ magis quam Dionyſius vnquam fuit Philoxeno poëmata recitans, qui vobis audeo meos verſus mittere, elegantiſsimis hominibus inſulſa poëmata. Sed ignoſces mihi, mi Ioachime, qui cum mihi cano non ingenij famam, ſed ſolatia miſeriarum captans, non poſſum tamen facere, quin tecum communicem, qui cum ſeria iocoſque miſcere ſoleo. De Sigiſmundo placet tua deliberatio, & profecto me eadem cura tenuit. Ego me λεπτῇ διαίτῃ ſuſtento. Vale. die I I I. Auguſti.

φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO, S. D.

Heri

ı ı dedi cuidam aduleſcenti hinc diſceden-
itteras ad te perferendas, in quibus ſcri-
tibi ϛυλιτευτικὴν epiſtolam Pyrrhonis con-
mittere. Eam non incluſeram iſti faſci-
d errore accidit. Nam dum ſupputamus
ante, quot digitis conſtet, & obruunt me
ſtri ſodales ruſticatum, oblitus ſum adde-
nianas litteras meis. Porro Apologi-
Pyrrona eidem aduleſcenti dederam, quam
n eras intellecturus, ſine illius litteris, cu-
& has ſtatim tibi mittere. Itaque hodie
quendam Sebaldum Tilium, ſuum offici-
raliter mihi deferentem, qui ad vos itu-
. Ei dedi Pyrronis litteras. Arbitror
nte ad te peruenturas has, quam, quas il-
ſcenti dedi pedibus iter facienti. Leges
ſcriptum dignum Pyrrhone, hoc eſt ho-
n ſimpliciter furioſo. Ego ſumma lenita-
reſpondendo vſus ſum. Fac reſcribas mihi
ſque litteris, & noſtris & Pyrronis, acce-
eas. De dodrante, recte tibi reſpon-
ſimul & nomina menſurarum, gratum opi-
ollarium, adiectum dodrantis enarratio-
ale fœliciter, Poſtridie Iduum Auguſti.
amicos.

Philippus Melanchthon.

CHIMO CAMERARIO
BAMBERGENSI AMICO
SVO SVMMO,
S. D.

VEnit hodie mihi in mentem, vt ſignificarē tibi de Nigro, quid egiſſem. Princeps Lignicienſis conducit profeſſores litterarum, Iuriſconſultos etiam & medicos. Scripſi itaq; Ligniciam, vt eo accerſerent Nigrum, nec vulgari commendatione à me ornatus eſt: idq; Nigro ſignificaui. Spero rem ſucceſſuram eſſe. Eſt & aliud quod volo. Noſter Pomeranus, Vir optimus, vidit meas pugillares tabulas, ſaxeas illas, quas mihi Stromerus donabat, & cupit habere ſimiles. Tu ſi vis apud illum non mediocrem gratiam inire, quæſo te, vt pulcerrimum illi codicillum pares, mei ſimilem. Ego vero non vnos tantum pugillares mitti huc vellem, ſed vt minimum duos, vt plurimum ternos. Nam eſt mihi nouis opus. His diebus legi apud Senecam de Rhetore Albutio hæc verba: Splendor orationis quantus neſcio an in vllo alio fuerit, non λέξις magna, ſed φϱάσις. Ita hæc extant in Baſilienſi editione, quæ ideo putaui tibi perſcribenda, vt cogitares & quid inter λέξιν ac φϱάσιν interſit, & an illo loco de quo nuper quærebamus, ſcribi poſsit λέξις. Video nobis Græcos etiam Rhetoras conſulendos eſſe. Sed ceſſo tandem nugari. Vale.

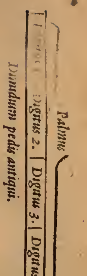
Φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO, S. D.

DE dodrāte nihil eſt quod amplius dubites. Nā omnino in magnitudine metienda duodecim digitos ſignificat, eæ Vnciæ nouem ſunt pedis.

Sed

Auguſti ſtatura deceptus ſum. Nam cũ do-
ruſticatione rediſſem, per ocium feci exem
omani pedis, quale extare Romæ adhuc
Leonardus Porcius, poſtea metitus Augu-
nitudinem comperi,non vſq; adeo monſtro
euitatem pedum quinq; & dodrantis eſſe.
aliquantũ excedit ea magnitudo,& opinor
rporis modo non multũ abeſſe. De qua re
us iudicare poſſes, depinxi dimidiatum pe-
t vides, hic in margine, plane inſtar eius
n Porcio. Scis nos antea in eodem Sueto-
hæſiſſe, nec potuiſſe ſtatuere de eo. Nunc
ſatis planus. Itaq; non neceſſe eſt Dure-
otium facere, eiq;,ſi quam nobis operã na-
hac re,magnas agito gratias, & dicito me
ίσαι ; & correxiſſe ſententiam imprudenter,
e re expenſa ſcriptam. καὶ ταῦτα δὴ μὲν ταῦτα.
nſurarum vocabulis nihil adhuc muto, ha-
q; à me poſtquam & rei nummariæ ratio-
menſurarum vocabula explicuimus, totum
n,magnum ſane librum,pro quo vides te in
e eſſe,debereq; drachmas quatuor, tanti e-
nditur Codex in bibliopolijs. Sed extra io-
oachime,ſcio nihil aut in his ſtudijs,aut hiſ-
s fortunis præſtare me poſſe, q; tuæ erga me
olétiæ vllo modo reſpódeat.Sed ſi recte inter
amus, debemus non officia exiliter ad cal-
euocare,ſed ſua dignitate metiri amicitiam,
gratis colere. Quare illa tuæ epiſtolæ pars,
hi multis verbis gratias agis,pro hac tibi na
pera,minime neceſſaria fuit, præſertim cum
genere hæc ſint,qđ tibi domi multo felicius,

quam mihi naſcitur. Sed omitto hæc. Venio ad inimici noſtri querelas. Cuius, quia me ſcis in eo genere Philoſophiæ verſari, nempe Ariſtotelico, quod in ſapientem affectus cadere non negat, ementita criminatio me initio nonnihil commouit. Nam ignoſcendum puto bono viro, ſi in famæ diſcrimine perturbetur. Poſtea vero quam hæc προπάθεια refrixit, & hi motus tanquam venti quidam conſiluerunt, cepi totam rem, tanquam alienam fabulam, vacuo animo ſpectare, & conſiderare. Ibi, cum cogitarem ſatis eſſe culpa vacare, nec me præſtare vulgi ſermones debere, facile depoſui omnem ex animo moleſtiam. Eſtq; mihi poſtea δεύτερος πλοῦς, ſicut Ariſtoteles præcipit, inſtitutus, ita vt primo illo animi impetu repreſſo, ſtatuerem nihil aduerſus inimicum vehementius eſſe faciendum, planeq; vbi me ei purgaſſem, ſi nollet mecum in gratiam redire, ipſum contemnendum. Hoc ego conſilio clementius ad eum ſcripſi, malimq; ſanari eius animum, quam, quod eſt in prouerbio, crabronem irritari. Tu vero, quia in perfectiore Philoſophiæ genere verſaris, profiteris enim ἀπάθειαν, da quæſo operam, ne cum homine furioſo multum tibi negotij ſit, ne quo mei amore ſtudioq; nimio prolapſus, facias aliquid, quod contra tuam dignitatem ſit. Nihil in hoc toto negocio fieri abs te mihi gratius poteſt, quam vt tuæ tum ſalutis tum dignitatis rationem habeas. Quod ad teſtes prouocat, facile fero. Quem enim teſtem inueniet, qui tanta ſit impudentia, vt auſit adfirmare me dixiſſe: eum nullius eſſe hominem precij, nullas litteras ſcire, &

hoc ge-

us alia quæ ego nunquam ſomniaui. Neq;
eo contumelia debet à me affectus videri,
etulerunt ei alios profeſſores, ij quibus hæc
at mandata. Quin cum illis non mecum de
expoſtulat? At enim cum nullum teſtem
dacij producere poſsit idoneum, ſi Cato-
dimus, vici opinor. Fertur enim Cato
: Sic eſſe moribus maiorum traditum,
tumq;, vt, Si quid inter duos actum eſſet,
ulis neq; teſtibus planum fieri poſſet, tum
idum eum daretur, qui ex his vir videretur
Ego autem qualis ſim, viderint alij. Cer-
aduerſarius ſuis ipſe ſe coloribus pingit in
us exemplum tibi miſi, epiſtola. Quam
nim ibi manifeſte falſa in me, in ſcholam
, & hanc vrbem, dum vult facetus eſſe,
cum impudentia euomuit? Fac à me læſum
id hoc ad Vuitebergam, quid ad Luthe-
cauſſam? quæ ſi voluiſſem exagitare in
ipſum epiſtola, ſenſiſſet profecto neq; vn-
q; dentes mihi deeſſe. Proinde, ſi placari
t, ſinas eum valere, nec cum eo amplius
es. Sic enim permitto tibi hanc cauſſam,
n te facere quod te dignum eſt, quã quod
quid in me ſcripſerit, capiemus tum ex re
m. Habes meam de toto negocio ſenten-
De mea profectione video te eſſe ſolicitum,
am equidem ſtatim vbi ſe calor fregiſſet,
euolaturum eſſe, ſed multa me, vt ſcis,
lligant. Et tamen adhuc ſpero, me à Lip-
ndinis ad vos profecturum eſſe. Nam quia
icam ſcholam dimittere cogito, non ante

Lipſicas nundinas ea res confici poteſt. Princeps Heſſorum molitur ſcholam, quod ideo ad te ſcribo, vt ſi τῷ ἰοβανῷ τὰ παρόντα forte non arriderent, tu ſtatim ad Adamum eius rei gratia ſcriberes, nam ego certa quadam de cauſſa ibi tuas litteras plus ponderis, quam meas habituras exiſtimo. Sin autem contra officium viderere tibi facturus, fac vt ſciam collegæ tui voluntatem, nam ſi veſtris ciuibus οὐ μέλει ἢ ὑμῶν ἢ τῆς φιλοσοφίας, aliud ſcilicet conſilium capiendum eſt. Sigemundi litteras remitto. De quibus alias. Sum enim nonnihil hac ſcriptione defatigatus. Eobano gratias age ampliſsimis verbis, qui me ſuo carmine ornarit, ad quem per ocium & ipſe ſcribam. Saluta meis verbis amicos. Vale. Pridie Natæ Mariæ.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO SVO SVMMO AMICO.

S. D.

DEDI heri nuncio veſtrati litterarũ mearũ faſciculum perferendum ad vos, in quibus vnam longiuſculã ad te ſcriptã miſi. Hodie ad me Cordatus ſtatim à prandio, cum ego ad ſcribendũ διὰ τὴν ἀπεψίαν parum idoneus eſſem. Nolui tamen eum vacuum dimittere. Sigemundi litteras mittere cupiebam, ſed cum quærerem, non poteram ſtatim inter reliquas cartas inuenire. Curabo tamen ne intercidant. Videntur mihi vel propter

ipſam

ꝛeuitatem figuratæ eſſe, ac vereor, ne qui
ent eum à nobis,quem tamen, quia bonũ
ſſe duco,non opinor admiſſurum eſſe, vt in
ꝛes videatur hæc culpa cecidiſſe, vt ami-
n alienos à litteris & ſtudijs ſuis,queri quiſ-
oſsit non ſatis diligenter cultos eſſe. Si ille
æcipit, δόμεν ὅς κεν δῷ, cur non redamaret
mantes ipſum vnice. Micam & Eobanum
& per Cordatum reſcribe. Sed age hoc
is volo mihi confici: in Sileſios noſtrum
proficiſci velle opinor. Ea de re quid
erit, iube vt nunc reſpondeat. Nam hoc
utumno eo vt veniant profeſſores, Prin-
ſtulat. Stipendium promittitur L. aurei.
t ille eam conditionem, alius nobis quæ-
ſt. Vale.

φίλιππος.

ACHIMO CAMERA-
RIO SVO. S. D.

iam à me abiſſet Cordatus,ecce in Sige-
di litteras forte incido,quas tibi,ne in me
res diligentiam in hoc genere,ſtatim duxi
ittendas eſſe,itaq; addidi prioribus litte-
. Nihil video cauſſæ cur diutius rixemur
rone. Ego ſi tibi ac Micæ meam cauſſam
probare, nihil amplius poſtulo. Et vt
num Platonem pro vniuerſa multitudine
, ita ego vos mihi pro Areopagitico ſe-
ſtatuo. Quare ſi vobis ſatisfacio,
ſina-

ſinamus iſtum valere. Nos nobis καὶ ταῖς μούσαις canamus. Tantum hoc expedias, vt ſcribat, an velit ſuſcipere conditionem indicatam. Vale. 4 Non. Septemb. Non puto nobis laborandum eſſe, quis ſurrogetur in Sigemundi locum. Nam ſi ſerio ſchola veſtris curæ erit, ipſi aliū quærent ex tuo conſilio. Sin ſimulata iſta eſt erga noſtra ſtudia beneuolentia, ſolicitudine laboreque noſtro nihil proficeretur.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO
AMICO SVMMO SVO.
S. D.

QVAESO te, tantum ne eſt ab re tua. noſti reliqua. Non ſunt, inquis, iſta aliena. Quid igitur ſunt? οὐ γὰρ παρατείνοντα δὴ πρὸς τὴν ἡμετέραν φιλοσοφίαν, οὐ πρὸς ἡμᾶς ἄρα. Dices me σοφίζεσθαι, vnde naturaliter abhorreo. Etſi iſta enim ideo, quia nos attingunt, non videri aliena poſſunt, quia tamen à noſtris moribus & ſententijs recedunt, omnino aliena ſunt putanda. Quare ſi me amas, id quod te facere mihi perſpectum eſt, ne ſis ſolicitus amplius in hoc negotio. Quod vel in ſeipſo euaneſcens abſumetur, ὥσπερ τὰ ἀράχνια. Vel ſi quid ex ſe gignet, crede mihi, vlciſcetur idipſum parentem. Subijcit enim mentio facta τῶν ἀραχνίων verſus veteris neſcio cuius: ἀγνοεῖ δ' ἀράχνη παῖδας ὡς παιδεύεται, θρέψασα γὰρ τέθνηκε πρὸς τῶν φιλτάτων. Leuitatem iſtam contemni nobis honeſtiſsimum eſt. Neque fieri à

nobis quicquam poterit, quod iſti generi
doleat. Vale.

Philippus.

⟨IO⟩ACHIMO Q. CAMERA-
⟨DA⟩RIO NORIBERGAE AMI-
CO SVMMO. S. D.

⟨I⟩nere dum Lipſiam ad mercatũ vehor,tuam
⟨pr⟩iuſculam epiſtolam vna cum Eobani ac
⟨...⟩elis litteris accepi, quæ me magna volup-
⟨...⟩ecerunt. Nam & mediocrem eſſe ſtatum
ſcholæ, & vos amari valde lætor. Chriſtus
veſtro labori, ac his miſerrimis temporibus
⟨...⟩uet litterarum reliquias. De Hiſpanico iti-
⟨...⟩cutus ſum cum ſcriba Comitis Alberti viro
⟨...⟩ti mihiq; amiciſsimo. Is ita putat non gra-
⟨...⟩facturum eſſe Comitem, vt Commeatum à
veſtro tibi petat. Expecto itaq; quid ſta-
Ego quod decreueris, rectum putabo, ac
⟨...⟩or vt bene eueniat. Comes ipſe vir ſummo
⟨...⟩ eſt, & ingenioſorum admirator, quæ vir-
⟨...⟩n nobilitate rariſsima. Ad omnes tuæ epi-
⟨...⟩artes non libuit reſpondere hoc tempore.
⟨...⟩rrone & gaudeo te eſſe tanta moderatione
& hortor vt pergas eſſe tui ſimilis. Scribit
, & quidem placaturus, ita contumelioſe,
ſe dignius ſcribere potuerit. O facetum
⟨...⟩em. Queritur indicatum ſtipendium te-
⟨...⟩ſſe, quam vt vel ad ſitim reſtinguẽdam ſatis
⟨...⟩rum. Tu credis hunc βωμολόχον ſanum eſſe,
mihi

mihi non videtur. Tu rectiſsime vt valeas valde opto. Chriſtus vos cuſtodiat. Franciſcus ſalutat te ac Michaelem.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMÒ, S. D.

COMES Albertus à Mansfeld legatus populorum Germaniæ in Hiſpanias ad Imperatorem profecturus eſt. Ad hoc iter quæritur aliquis qui latine calleat, cuius vti vel in ſcribendo, vel loquendo opera alicubi poſsit. Ambiunt eum locum multi. Sed apud Comitem noſtri quidam amici tui mentionem fecerunt. Itaque te omnibus Comes præfert, cupitq́ te ſibi adiungere, ſi ſine cuiuſquam incommodo abeſſe Noriberga poſſes. Iter credo ingredientur menſe Nouembri. Hæc ego iuſſus ſum tibi ſignificare. Video autem te auelli à ſchola veſtra non poſſe, præſertim in tam exiguis ſcholæ initijs, quæ ſi quid te abſente accipiat incommodi, vereor, vt vnquam vnum teruntium veſtri ciues in vllas litteras collaturi ſint. Noſti hominum voluntates, *καὶ μέλει μοι τοῦ ἰσβατοῦ*. Deinde eſt longinquum iter, in quod, ſi te conieceris, magna nos tenebimur ſolicitudine. Hæc cum cogitarem, dubitabam profecto, an Comitis voluntatem tibi ſignificarem, metuebam enim, ne quid cupiditate viſendi illas terras ſtatueres, quod parum è re tua eſſet.

Sed duxi tamen tibi hæc ſcribenda eſſe, s tua prudentia. Tu delibera cum Mi-, quid ſit tibi rectiſsimum. Fortaſſe vel-t Comes ad Senatum veſtrum tua cauſſa et. Id mihi certa quadam ratione non vi-acturus, ne quid videatur poſtulare, quod incommodo præſtare non poſsint. Quic-ecreueris, mox ſignifica per peculiarem rium. Vale fœliciter, Pridie Calend. O-.

Philippus.

CHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

ECTABAM de Hiſpanico itinere aliquã-ertiores abs te litteras, quia res celerita-uirebat. Nunc ambigis, & rem ad me re-ibi ita commeatum dari, ſi ego Noriber-erea concedam. Hac conditione in hoc minime vtendum fuit, quæ, vt obtineatur, trahet conſilia profectionis longius, quam t. Reſpondebo tibi breuiter de hac con-verum οὐκ ἄνευ προοιμίου. Cum mea tibi ſatis nota ac ſpectata ſit, abs te peto, vt, rtuna vetat me tibi gratificari, in amici-a, & in hac officiorum communicatione, n admittas ἐπιείκειαν καὶ ὕφεσιν τῆς ἀκριβείας, Et φ-dia ſeruus contendit ab hero, ſinas abs te ami-

te amicum impetrare, vt dum ſedulo cônor, ſi quid expedire tibi non poſſum, boni conſulas. Ego mi Ioachime, tua cauſſa domo, vxore, conſpectu liberorum carere poſſum etiam diutius, quam nunc poſcebat res. A ſchola ſine commeatu diſcedere non poſſum, quem poſſem equidem impetrare à principe, Sed longa ea fabula fiet, ac vix poſsim impetrare, niſi arte. Sed dij meliora, quam vt aſtute aliquid aduerſus Principem faciam. Habes itaq; rei ſummam, me non poſſe hinc ſtatim, atq; velles euolare, ὡς ἀργαλέον πρᾶγμ' ἐστίν, ὦ ζεῦ καὶ θεοὶ, δοῦλον γενέσθαι, Nam quæ ſequuntur, profecto religione addere prohibeor. Et eſt in ipſa ſeruitute ſatis mali, etiamſi commodum dominũ nactus ſis. Nihil igitur inquies mea cauſſa hac in re facies? Ego mi Ioachime, quia non deſperabam te, vt in re præſenti, animaduertere poſſe etiam alias rationes, quibus iſthinc te explicees, Præſertim cum habeas in partibus propinquum tuum, ſtatim cum tuas literas accepiſſem, Mansfeldiam contendi, vt & explorarem quando Comes iter ingreſſurus eſſet, & litteras ad Senatum veſtrum poſtularem. Aberat autem Comes procul in Saxonia, vbi conuentus aguntur à principibus Saxonicis. Et expectare eum diu nolui, ne tempus amitteremus, ſi quam forte inuenires rationem. Hoc ibi ex quodam Comitis amico viro grauiſsimo accepi: Comitem non eſſe iter ingreſſurum intra dies quatuordecim. Hoc tibi ſignificandum duxi, vt ſi Deus offerret aliquam occaſionem huius rei ex ſententia perficiendæ ſcires, quantum reſtaret adhuc temporis. Mihi videris intra hoc tẽpus, aut cir-

ter, poſſe accurrere. Et cum amicis in
onſtitui, vt, etiamſi Comes interea quæ-
, Nam de te nihil certi poſſumus nobis
& illi eſt opus aliquo, Tamen, ſi veneris,
tibi prælaturus ſit. Si conueniſſem Co-
aberes ad Senatum litteras. Sed ſi do-
ierit, ea tamen de re videro. Verum in
oris anguſtijs, non ſunt tibi vllæ litteræ
dæ. Neque ego non aliquam meam tibi
polliceor. Si Senatus veſter commeatum
e impetrarit, non grauatim ad vos profi-
ed mihi non videretur magnopere peri-
ſchola veſtra, ſi tibi alius quiſpiam inter-
is detur. Scio enim grauatim principem
meatum daturum eſſe. Iam eſt honeſtum
i, de ſuis aliquem addere legationi. Vo-
s vti opera tua; ſi hoc quoq; cupis ſcire,
ribendo latine, fortaſſe aliquando & ger-
Nonnunquam & interprete te vtetur.
em tui percupidus eſt, & ingenio liberali
tu de hac tota re cum tuo propinquo
capias, & id ſtatuas, quod honeſtiſsimū
non quód maxime cupis. Ego quidem
Noribergæ manere, ſed nihil volo tibi
re. Vale. Iſlebiæ. Die Martis poſt fe-
nis & Iudæ. Chriſtus cuſtodiat te.

Philippus.

CHIMO CAMERARIO
NORIBERGAE,
S. D.

E Non-

NONDVM, mi Ioachime, facultatem conficiendi negocij noſtri amiſimus. Nuper enim ſignificauit mihi ſcriba Comitis Alberti, Comitem per Noribergam iter eſſe facturum, vbi coram liberare te poſsit, ſe tamen interea cum eo etiam de litteris ad ſenatum veſtrum ſcribendis acturũ eſſe. Profectio ad Decembrem vſq; differtur. Hæc ego ideo ſignificanda tibi duxi, vt ſi nondum excogitaſti rationem, qua te explices, non magnopere laborares. Non veto tamen, ſi potes, huc te accurrere. Cur tu inquis non ad nos? Ego, mi Ioachime, intelligo, quam hac parte parum ſim officioſus. Nam amicum non tantum illa μικρὰ φιλοφρονήματα præſtare, ſed etiam grauiora officia oportuit. Sed tu ſcis, vt hic hæream, vinculis propemodum Vulcanijs alligatus. οὐ γὰρ χαλκῷ δούλοις. Et tamen ſi ſenatus veſter rogarit mihi commeatum, cupio ad vos euolare. Et referret meæ valetudinis hinc aliquantiſper abeſſe, quæ ſic eſt debilitata & fracta, vt omnem vitæ longioris ſpem abiecerim. Nihil hic me præter noſtras litterulas delectat. Nonnihil operæ ſucciſiuæ mihi iam in μαθήματα collocatur. καὶ τὰς ἀρχὰς, videor mihi propemodum comprehendiſſe. Eſt autem in eo genere veriſsimum τὴν ἀρχὴν ἥμισυ εἶναι παντός. Has ego mutas agitare inglorius artes, vt Vergilij verbis vtar, malo, quam τυραννίδα habere. Expectabam à Comite litteras, itaq; nondum ad te peculiarem nuncium miſi. Hanc epiſtolam mitto Lipſiam, nec ſatis ſcio an ſit ad te peruentura. Blicarus redijt. Pro quarto ſenario mitto quatuor ſenarios. Vale. Saluta Eobanum & Micam.

ς δ᾽ ἀληθῶς ἐςὶ τοῦτόγ᾽ εἰδέναι,
τῷ θεῷ ἡμῶν μέλει. ὁ γὰρ μικρὰ
ςρουθία σώζων, πάντας ἐπικαλουμένους
, φυλάσσειν ἤπιος ὡς πατὴρ θέλει.

CHIMO CAMERARIO
NORIBERGAE,
S. D.

1 à nobis Secerij miniſter abijt, cui ideo
l dedi litterarum, quia tot ſcriptis alijs
defeſſus eram. Hodie hinc parat, abi-
/lricus, qui ex grauiſsimo morbo cum
cepit conualeſcere, vel ſpem potius ſalu-
pere, iudicauit ad ſe recreandum & con-
am, nullum fore præſentius remedium,
hinc ſtatim diſcederet. Cum eo iter in-
meus popularis Blicarus. Huic dedi hanc
1, ne vacuus ad vos veniret. Scis autem
i à puero non modo notum, ſed etiam fa-
fuiſſe, & eſſe ingenio perquam modeſto.
on dubito, quin eius ad vos aduentus tibi
s ſit futurus, tuamq; erga eum beneuolen-
ibus poteris officijs, declaraturus ſis. τὰ
κοινὰ, καὶ κοινοὶ φίλοι. Quanquam autem
itabam, quin hoc vltro vel mea cauſſa fa-
ſes, tamen rogandum etiam te eſſe duxi, vt
qui hinc officij gratia Vlricum ſequi-
niliarius etiam complecterеris. Sed de
Hiſpanico quid ſtatuiſti? anxie litte-
expecto. Longicampiano dedi tuas lit-
gendas de artificio faciendorum globo-

rum, quod mihi aliquanto ante prædicarat. Nunc grauatim videtur alijs oſtenſurus. Ego tamen, vt ſpero, ab eo impetrabo, vt vobis deſcriptam totam eius rei rationem mittat. Multum enim nunc eo vtor. Tu ſi cepiſti ad μαθηματικὴν adijcere animum, præclare facis, precorq; vt bene fortunent Muſæ tuum conſilium. Ego eodem genere ſtudiorum valde delector, & cupio propius cognoſcere. Si habuiſſem tuas litteras de Hiſpanica profectione, cum Vlrico ad vos iam profectus eſſem. Vale.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO.
S. D.

HODIE inter prandendum ex Caſparis Mulleri litteris accepi, te, quod fauſtum felixq; ſit, in Hiſpaniam cum Comite Alberto proficiſci. Erat autem ea dies, ni fallor, ipſa, qua tu ab Harcinia ingreſſus es, qua de re expecto tuas litteras. Nihil vnquam mihi perinde putes in votis fuiſſe, mi Ioachime, atque vt te ſaluum & incolumem ſtatim iterum videam. Itaque Chriſtum optimum maximum precor, vt te cuſtodiat ac ſeruet in tam longinquo itinere. Rogauit me Chriſtianus Faber hodie vt ad te ſcriberem, vt vel in Hiſpanica aula, vel Eſlingæ apud iudicij Imperatoris prætorem Marchionem à Baden, peteres ſibi excudenti latina βιβλία, vt ſcis, priuilegium, ne cui liceret recu-

dere

ıtra annos aliquot, Quare te rogo, vt pri-
Eſlingæ ea de re agas, indeq́ reſcribas, quid
ris. Quod ſi ibi non ſucceſſerit, in Hiſpania
Cæſarianos, ſi qua erit occaſio, idem ten-
nuidiam facere non magnam τὰ ἅγια βιβλία
it, quæ exibunt ἄνευ ἐπιγραφῆς τοῦ διδασκ. Si
tamen vllo modo videbitur res factura in-
n, tu vide, vt tibi proſpicias. Id etiam
us iuſsit. Multa cupiebam ſcribere. Sed
domi eram, neque vacuo animo eram. Vna
s in votis mihi eſt, vt te ſaluum iterum vide-
Vale fœliciſsime. Die Merc. poſt ferias Ca-
:. Reſcribe ex itinere ſi quid me amas.

Philippus Melanchthon.

ACHIMO CAMERARIO
NORIBERGAE,
S. D.

V I D cauſſæ eſſe ſuſpicer, cur tam pertina-
citer taceatis. Præſertim cum ego iam to-
Michaeli ſcripſerim. Lipſicis nondinis nul-
à vobis litteram accepi, quod non credas,
n mihi moleſtum fuerit. Ibi reſciui mutatam
eſſe de legatione cōparata in Hiſpanias. Ea res
magnæ voluptati fuit. Nam te domi eſſe
bam, quam periculoſum ac longinquum iter
edi, cum quibuſdam diſsimilibus tui, vt aliud
dicam. Nunc te per noſtram amicitiam, aut
d aliud habes carius, rogo, vt mihi, quo in ſta
s veſtræ ſint, vbi gentium ſis, ſcribas. Nihil ac-

cidere ad animum meum gratius eo officio poteſt. Ex tuis litteris videro, quando recte couenire poſſimus. Sunt enim multa, quæ tecum vellem & in tuum ſinum. Nos pertenui valetudine vtimur, ſed tamen diligentia me ac τῇ λεπτῇ διαίτῃ ſuſtento. Longicampianus conualuit, quo cum agam de ratione fabricandæ ſphæræ, quam veſter mathematicus ſcire deſiderat. Vtinam liceat mihi vobiſcum vnũ menſem ponere. Spes enim quædam me tenet, ita poſſe fieri, vt quod adhuc in diſciplinarum, quæ ſic vocantur, προοιμίοις deſidero, illius conſuetudine perficiatur, & tibi quoq; fortaſſe non inutile fuerit, συμφιλοσοφεῖν σοι ἡμᾶς. Sed erat hoc quoq; ſcribendũ: Noſter Henricus Vangio rex factus eſt, Vale. Saluta amicos Eobanum & Michaelem. Die Ianuarij XXIII. An. XXVII.

Φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI NORIBERGAE, S. D.

ACCEPI binas litteras abs te, quarum alteras Cordatus, alteras Richelius attulit, ex quibus intellexi eas, quas antea ſcripſeras, mihi redditas non eſſe. Nihil audiui libentius vnquam, quam quod ſcripſiſti de tuis rebus. Chriſtus faueat incepto, & aſſpiret conſilijs tuis, & totam rem iuuet ac regat. Expecto τὸ ἐκβὰν, de quo te rogo, vt primo quoque tempore ſcribas. Mi Ioachime, cogitaui ſemel atq; iterum de tuo negocio, In

tantis malis humani generis vide, vt te
ter, & tuam ſalutem Chriſto commendes.
m ſi feceris, ſatis aduerſus omnes caſus
j habebis. Neq enim dubium eſt, quin in
æ mutatione multa incident, quæ animum
ffenſura videantur. Tu tamen confide Deo.
ſcis, turris fortiſsima nomen Domini. Mi-
luta meis verbis, eiq bene precare. Salu-
anum & Hieronymum, & vtriq meum ſi-
n excuſa. Neq enim habeo quod ſcribam,
ſas epiſtolas ac inanes ipſi non libenter le-
ortaſſe, id temporis melius collocaturi, quã
ſcripta legant. Iterum Vale. Die regij con-
in. XXVII. Quid autem fiet de æquato-
e quibus ſcripſi ad Micam, miror eius ea de
tium.

Philippus.

CHIMO CAMERARIO
BAMBERGENSI NORIBER-
GAE, S. D.

A s litteras accepi, in quibus de die, in quẽ
onſalia conſtituta erant, ſcripſiſti. Sed ſub
tempus ego in aulam ad iudicium quoddam
bar. Ita factum eſt, vt etiamſi voluiſſem ad
oficiſci, ante Martias calendas non potue-
l vos peruenire. Sed conueniemus vt ſpero
, cum tu res tuas compoſueris aliquanto
,& tranquilliore animo eris. Nunc Chriſtũ
r, vt conſilio tuo faueat, teq gubernet ac

 ſeruet.

ſeruet. Etenim ſi credere nos Chriſtus voluit, cum ait, quos Deus coniunxit, Deum huius ſocietatis autorem eſſe, profecto ſperare nos iuſsit, & flagitare, vt hanc totam ſocietatem regat & fortunet Deus. Ego nullam firmiorem conſolationem hac, in hoc toto negocio reperio, quæ quoniam ſæpe meum animum erexit, ad tuam mæſticiam, & perturbationem diſcutiendam aliquid momenti viſa eſt allatura eſſe. περὶ τῆς μετοικήσεως non ſatis prudenter deliberatum eſſe quereris. De qua re breuiter tibi reſpondebo. Vides quanta in caligine verſentur animi noſtri, & quam procul abditum ſit τὸ μέλλον, quod cum ita ſit, optare potius debemus, vt diuinitus regamur, quam noſtris conſilijs, quando & diligentiſsime cogitata ſæpe euentus, quos minime vellemus, ſequuntur. Itaq; etiam Xenophon ſcripſit. οὕτως ἥγε ἀνθρωπίνη σοφία οὐδὲν μᾶλλον οἶδε τὸ ἄριστον αἱρεῖσθαι, ἢ εἰ κληρούμενος ὅτι λάχοι, τοῦτό τις πράττοι. θεοὶ δέ, ὦ παῖ, ἀεὶ ὄντες πάντα ἴσασι τα γεγενημένα καὶ τὰ ὄντα, καὶ ὅτι ἐξ ἑκάστου αὐτῶν ἀποβήσεται. Proinde te velim præſentem fortunam æquo animo ferre, & exiſtimare, non ſine diuino conſilio te in hunc locum, nihil tale ſomniantem adductum eſſe. Et tamen, vt hoc tempore, non alia in vrbe, moderationem vel imperij, vel eorum qui tenent Rempub. neq; modeſtiam ciuium maiorem reperias. Adde quod non procul tuis penatibus, quod inter propinquos & cognatos multos verſari iſthic contingat. Quid quod etiam exempla domeſtica habes. Nam & antea tuæ familiæ homines in ea vrbe commoratos eſſe ex te intellexi, quæ tu auſpicia ſequi potius καὶ στέργειν τὰ παρόντα

παρόντα debes, quam inanibus curis præſentia bóna, quæ tibi dei benignitate, multa óbtigerunt, corrumpere. Me vide, quanto infelicius exulem procul domo, procul amicis ac cognatis, inter eos homines, quibus cum, ſi neſcirem latine, loqui non poſſem. Adde quod hoc in loco, qui inuidia maxima ardet apud omnes gentes. Iam & in ipſa vrbe non ſatis cohærent eorum animi, qui rerum potiuntur. Inter horum diſſentientes voluntates homini moderato, & in aliqua publica functione verſanti, quantum periculi ſit, non ignoras. Ego tamen ingenti animo hæc fero, & pertinaciter hic hæreo, nulla profecto mea vel prudẽtia vel diligentia fretus, ſed deo, in cuius me tutela eſſe libenter ſentio, habeoq; quædam non vana eius rei teſtimonia. Quare te quoq; mi Ioachime iubeo bono animo eſſe, & bene ſperare, ac tuas fortunas, tuam ſalutem Deo committere. Is vnus eſt in tot malis humanis tutus receptus ac portus. Pater, inquit ille, & mater dereliquerunt me, Dominus autem ſuſcepit me. De fratre quod ſcribis, valde me delectauit. Neq; vero dubitaui vnquam, ex quo illum vidi, quin ſumma in eo eſſet humanitas. Hunc tu vt viciſſim ames & complectaris omni genere officij, te, ſi ſinis, valde etiam rogo. Scis qui eadem de re & antea mei ſermones fuerint. Micæ gratias ago, quod libros & tabulas aſtronomicas mihi curauit. XVIII. exempla tabularum tantum accepi. Sic enim narrat mihi meus miniſter, qui numerauit, ſed pecuniam primo quoq; tempore totam vobis mittam. Vale fœliciter. IIII. Cal. Mart. Franciſcus &

Riſenſteynus tibi ac Micæ iuſſerunt aſſcribi ſalutē. Eobanum meis verbis ſalutabis. Et, ſi permittis mihi, tuam ſponſam. Hic accepimus quæri à ſenatu vrbis Noricæ medicum non omnino tironem, quod ſi verum eſt, de noſtro σεβαστῷ velim amicos noſtros cogitare etiam horteris. Ego in his regionibus ſcio eſſe clariores alios, Sed quantum iudicare ipſe poſſum, neq; diligentiorem neq; prudentiorem vllum adhuc vidi. Et vſus ſum ipſe in mei corporis curatione non paucis. Sed neminem animaduerti rectius iudicaſſe. Curauit & alios quoſdam hic, de quorum ſalute ſumma deſperatio erat. Hanc rem quæſo vt ita cum amicis communices, vt tamen clam habeatur.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

DE fratre tuo biduo ante attulerat Doctor Chriſtianus ſed incertum rumorem, quam tuas litteras accepi, quæ me in medijs Hilarib. tum enim accepi, pro meo erga te & tuos omnes amore, grauiſsime afflixerūt, neq; magis de fratre cepi angi, de quo certe mirabiliter angebar, quā de te, deq; patris vita. Nunc quoniā plane animi pendeo, nolo meum dolorē plurib. verbis proſequi. Statim properaui in aulā, non quod arbitrarer noſtros in magna

magna gratia eſſe apud illos, ſed quod experiri tamen, vt in maximo periculo, hæc quoq; remedia vellem. Ita placuit principi, ne ſcriberetur ad Epiſcopum, ſed vt ad eum mitteretur legatus Hesbergius, qui Coburgam tenet, cui aiebant non eſſe iniquum admodum veſtrum Epiſcopum. Ego ſi mea morte tuorum ſalutem redimere queam, mi Ioachime, non defuturus ſim boni viri & boni amici officio. Id autem te rogo per Chriſtum, vt in re tanta memineris Dei voluntati nos æquo animo parere debere, neq; ego adhuc deſperaui, in bona cauſſa, exitum fœlicem. Illud etiam vereor, necubi, cum tuo periculo voles fratri conſulere, facias aliquid inconſideratius. Quare ita agas hanc rem, tuæ ſalutis tamen vt oblitus non videare. Mitto tibi litteras duorum ex noſtra aula ad Epiſcopi fratrem de tua cauſſa. Hesburgum opinor iam ſuam legationem obiſſe. Non alias mihi moleſtius fuit, tam procul abs te abeſſe. Sed te rogo, vt ſignifices mihi primo quoq; tempore, vel quid ſperetis, vel quid acciderit. Chriſtus ſeruet te ac tuos. Datæ poſtridie Id Mart. anno XXVII.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, AVT MICHAELI ROTTINGO NORIBERGAE. S. D.

Accepi,

ACcepi, quid reſponderit Epiſcopus Heſpergio. Nec opinor tibi ignota eſſe. Ea fere ſunt, quæ reſponſurum ſuſpicabamur: Non poſſe de negocio fratris tui ſine conſilij ſui ſententia conſtitui. Sed ad finem adiecta eſt clauſula, daturum ſe operam, vt intelligi poſsit, profuiſſe interceſsionem ducis Saxoniæ, tuo fratri. Hic etiam locutus ſum cum Domino ab Heidek. Is pollicebatur ſibi rem curæ fore. Sed video in Deo nobis ſolo ſpem eſſe oportere. Tu tamen, mi Ioachime, primum vide, vt tuæ ſalutis rationem habeas, neue te in aliquod periculum temere conijcias, dum illi voles conſulere. Sic enim fratri optime conſulueris, cum & tibi proſpexeris. Deinde te rogo, vt ſignifices mihi, quo in ſtatu res ſit, aut qua in ſpe ſitis. Ego ſiquid alicubi facere me poſſe putas, quidquid illud eſt, libenter obibo. Sed quo loco ſim, qua fortuna vides? Me deſiderium tuarum litterarum valde cruciat. Et accedit iam domeſticus dolor ad id ipſum. Noſter Pomeranus periculoſe ægrotat, ab apoſtemate aurium, quod quale morbi genus ſit, ex medicis audire potes. Non poſſum vlla oratione perturbationem animi mei explicare. Tam multa ſunt, cur huius viri valetudine aduerſa conſternatus ſim. Vos, vt pro eo oretis, rogo. Vale. Michaelem velim ſæpe ſcribere, ſi quidem tu occupatus aut abſis aut ſcribere non queas. Deus vos ſeruet, & eripiat ex hoc periculo fratrem. Vale.

Philippus.

Ioachi-

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVMMO. S. D.

LIPSIAE accepi tuas litteras Salueldi ſcriptas, cum biduo ante longiorem illam epiſtolam accepiſſem. Itaq;, quanquam dubitabam an ad te venturus eſſet Secerius, dedi ei tamen has litteras, in quibus vtinam poſſem aliquid ſcribere, quod iuuaret cauſſam veſtrã, aut imminueret tuũ dolorem. Sed ego nihil habeo conſilij, quod prodeſſe fratri poſsit. Conſolatio autem nulla aliæ ſcribi poteſt, quam ea, quam ſcio tibi notam eſſe, vt in aduerſis rebus meminerimus, nihil ſine certo Dei conſilio accidere,& ſperemus Deum aliquando nobis opem laturum eſſe. Sic enim aduerſas res Paulus perferri iuſsit, hunc portum oſtendit, cum ait: Orate ſine ira & ſine hæſitatione. Hæc ſi tibi ignota eſſe arbitrarer, ſcriberem ad te longius. Nunc etiam dolore impedior, quo minus libeat μακρηγορεῖν, tametſi illa eadem me conſolatione ſuſtentem, & ſperem fore, vt reſpiciat, & ſubleuet fratrem hac calamitate Deus. Pomeranus conualeſcit. Reliquum eſt, quod te oro, ne quid inconſiderate facias, neue dolore, aut iracundia victus, videare parum habuiſſe tuæ ſalutis rationem. Chriſtus gubernet & cuſtodiat te, mi Ioachime. Vale fœliciter.

Philippus.

Ioachi-

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO NORIBERGAE, S. D.

QVI dicam hoc accidiſſe, vt tu prius ſcires quid conſilij domi meæ cœperit meus miniſter, quam ego? Ego enim ex tuis litteris primum cognoui eum iſtuc proficiſci cupere. Eram eum iſtuc ipſe miſſurus, ſed aliquanto poſt, nondum enim arbitrabar morbũ maturuiſſe curationi. Sed cum ipſe his comitibus delectaretur, & proficiſci iam vellet, non fuit humanitatis meæ, eius voluntati aduerſari. Commendo eum tibi. Dedi viaticũ, ſed ſi erit ei opus pecunia iſtic, te quæſo, vt mea fide ei alicunde cures. Soluam enim libenter. Nuper dedi Muſuro faſciculum litterarum, quas ſi accepiſtis, cognouiſtis totam hiſtoriam mei cum Iſlebio congreſſus. Nunc rurſus accerſor in Aulam, neſcio qua de cauſſa, ſumq; cras iter ingreſſurus. Verum opinor me defunctum eſſe illa contentione Iſlebiana. Aliud quiddam ſit neceſſe eſt, cur mõdo hinc euocor. Diſputationem meam κατ᾽ ἀναβαπτιςῶν abſolui, ſed accipiam mecum, vt de ea cum Luthero colloquar. Caroloſtadius clam diſceſsit ex Saxonia, in Sleſiam, vt fertur, multis non dubium eſt, quin ſit nouam aliquam tragœdiam excitaturus. Mihi non lubet male ſuſpicari. Sed iam in aula reſciſcam, num quid audierint eum moliri. Hæ regiones diuino beneficio adhuc ſatis trãquillæ ſunt. Anabaptiſtæ minus hic tumultuum adhuc, quam in alijs quibuſdam Germaniæ partibus excitarũt.

Sed niſi coniuratio patefacta eſſet, horribilis motus fuiſſet exortus. Viti noſtri cauſſam, de qua ad Hieronymum Baumgartnerum ſcripſi, tibi commendo. Scis enim quanti faciam Vitum. Et hoc tempore eſt ei noſtro auxilio opus. Vale. Epiſtolam à Luthero accepi hac hora priuſquam tuas litteras obſignaſſem, hanc tibi miſi.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI NORIBERGAE, S. D.

DIV IAM abſum domo, miſſus vna cum alijs quibuſdam ad inſpiciendum ſtatum Eccleſiarum. Interea apud nos aër peſtilentiam minari cepit. Mea ancilla Vuolla, quam noſti, vt opinor, perijt, non quidem domi meæ. Nam aliquanto ante nupſit. Sed tamen apud eam mea vxor, quia ſingulariter eam amabat, fuit, nonnullo cum periculo. Hoc tantum in Turingia significatum eſt: De vxore quid fiat, plane neſcio. Ita mirabiliter de ſalute vxoris, liberorum, & multorum aliorum ſolicitus ſum. Nec mihi licet, in tanto diſcrimine domum redire. Scripſi bis quid velim fieri. Accipio te ſcripſiſſe ad me, verum litteræ nullæ adhuc ad me perlatæ ſunt. Quæſo te, vt, quoniam nihil diu iam abs te habeo, ſcribas ad me de omnib. rebus tuis. Ex Brandenſteynio redeunte ab Epiſcopo tuo, audiui quam non poſsit vllo modo ille οὐκ οἶδ' ὅτι καὶ λέγω, veſter placari. Afferebatur tamen à confœdera-

fœderatis ſuſceptam eſſe fratris tui defenſionem. Nullam habeo firmiorem cōſolationem, quā quæ eſt in ſacris literis: Bonus Dominus his, qui tribulato ſunt corde. Tu quoq; confide & Deum ora, vt vos cuſtodiat. Vides quantis in periculis hæc noſtra vita verſetur, è quibus eluctari non poſſumus ſine diuina ope. Tu quoq; gratulare tibi, quod contigit prorſus ocium à publicis rebus. O ſapientem Socratem, quem ſcribunt mori maluiſſe quam accedere ad Remp. Ego in moleſtiſsimis negocijs hoc tempore, & quidem nullo cum fructu, quantum video, verſor. Adeo ſunt omnia perturbata partim inſcitia docentium, partim improbitate. Nunc video quid ille profugus molitus ſit. Non putaui hominem tam nequam eſſe. Tu pro nobis Deum orato. Puerum Eraſmum, quia non probabam aëris quotidianas pene mutationes, mecum domo eduxi. Eſt & mecum Iohannes Vangio. Ita aliqua parte ſollicitudinis leuatus ſum. Vale fœliciter. Calæ.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVMMO. S. D.

IN Turingis accepi magnum faſciculum litterarum, quas diuerſis temporibus ſcripſeras. Sed noſtri contubernales retinuerant apud ſe omnes, donec per certum hominem ad me mitti poſſent. Franciſcus non ita multo ante eas huc attulit. In

his fuit

t epiſtola de Synaxi, quæ me peculiariter
auit, non tantum ideo, quia erat elegan-
e grauiſsimeq; ſcripta, ſed etiam, quia gau-
n in te tantum roboris eſſe, vt à domeſticis
aliquantiſper abducere animum ad talium
n cogitationem poſsis, quæ etiam ſi nihil vo-
tis aut ſolatij afferunt, tamen pauliſper ſen-
acerbiſsimi doloris, quem ex calamitate frá-
percipis, minuunt. Eſt, vt vides, voluntati
mos gerendus, qui certo conſilio nos affligit,
vt perdat, ſed vt ad ſui cognitionem inuitet.
inde minime te frangi animo, mi Ioachime,
ortet, ſed confidere noſtram ſalutem, vitam,
fortunas Deo curæ eſſe, quod in ſecundis rebus
n ſæpe animaduertimus. Sed erigunt nos ad
iuſmodi cogitationem aduerſæ. Hortor igitur
, vt ingenti animo feras hanc fortunam, exitum,
ſpero, Deus gubernabit. De controuerſia illa
heologorum tecum aliquando prolixe commen
ri cogito. Scis me toto iam biennio exerceri
ac quæſtione. Lutherus, ex quo abfui domo,
rauiſsime ægrotauit, de genere morbi mitto ad
e epiſtolam eius. Ionas filiolum minorem natu
miſit. Vrbs Vuiteberga infeſta eſt peſtilitate,
quod malum quanquam adhuc ſatis clemens eſſe
dicatur, tamen coegit nos ſcholam inde abduce-
re. Ienæ conſedimus aliquot. Ego duas ancillas
extuli, quarum alteram Vuollam ſcis valde mode-
ſtam mulierculam fuiſſe. Meus filiolus etiam con-
flictatus eſt periculoſiſsimo morbo, ſed tamen
Dei voluntate conualuit. Reliqua mea familia,
Dei beneficio, incolumis eſt. Vale Ienæ. Poſtrid.

F Id. Augu-

Id. Auguſt. Hic habemus litteras, in quibus eſt:
Cæſarem agere de Synodo cogenda, qua de re ſi
quid audiſti, ſcribe quæſo, Nam nihil perinde omnes
hoc tempore optare debebamus.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI NORIBERGAE, S. D.

FORTE in hunc tabellarium incidi, nec potui tam multa quam vellem ſcribere. De litteris ad concilium regni Germanici ſcribendis ſignificaueras priore epiſtola, te mihi iterum ſcriptu-rum eſſe. Ita accidit, vt nullam eius rei mentionem fecerim in meis proximis litteris. Nunc poſtquam intelligo, quid velis, primo quoque tempore agam apud aulicos noſtros, vt princeps fratris tui cauſſam commendet concilio. Tu tamen ante nondinas Lipſicas ad me ſcribito. Optarim etiam formam aliquam ſeu argumentum perſcribi, quod in illis litteris principis maxime valiturum eſſe putes. Nam ſub nondinas primum opinor me poſſe hanc rem conficere, quia nunc procul ab aula abſum, & hic ſum neſcio quomodo alligatus. Non tamen amittam occaſiones ſcribendi primo quoque tempore ad noſtrum Cancellarium hac de re. Chriſtus ſeruet tuum fratrem ac te. Nec video vlla humana auxilia reliqua eſſe. Nam verum eſt, quod ſapientiſsimi poëtæ ſcripſerunt: Iuſticiam exceſsiſſe hinc ad ſuperos. Hoc mihi voluptati fuit, te

in litteris eſſe. Ego nunquam fui alienior à is ſtudijs, quam hoc tempore. Nec vna cauſ- eius rei. Sed hæc alias. Vale fœliciter.

Philippus.

MPLISSIMO VIRO D. HIE- RONYMO CAMERMAISTER, &c. AMICO SVO, S. D.

ST HIC adoleſcens quidam ab Hanhofen, miſſus huc ante ſeſquiannum, & commenda- nobis per litteras ab eo, qui annis ſuperioribus æſtor fuit in aula veſtra. Illius pueri præceptor dat mihi in eo probitatem ingenij & mores, negat idoneum eſſe ad diſcendum, & putat ex pueri eſſe, ſi remoueatur à litteris, & ad aliud tæ genus traducatur, præſertim cum mores non oſsint culpari. Hoc, vt ſignificetur ei, à quo obis puer eſt commendatus, valde peto, vt cum ueri cognatis agat, vt eum domum reuocent, riuſquam mores degenerent in hoc ocio, quan- oquidem negligenter diſcit. Habet amicum cu- us ſumtu hic viuit, virum, vt apparet, valde ho- eſtum, qui, quia offendetur negligentia pueri, lacandus eſt, & hortandus, vt ſeruare puerum nalit quam perdere, & potius ad id vitæ genus, ad quod natura eum finxit, admouere. Neque enim omnes idonei ſunt ad diſcendum litteras, in quibus tamen aliæ quædam virtutes ſunt. Et prodeſt, vniuſcuiuſq; bona potius excitare & prouehere, quam ingenium non peſsimum propter vnum ali-

quod incommodum deſerere. Vitebergæ, XXIII. Februarij.

Philippus Melanchthon.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

HERI accepi tuas litteras, quæ quoniam hilariuſcule ſunt ſcriptæ, mirifice me delectant. Etenim cum voluptatem ſingularem mihi animi tui æquitas affert, tum rebus omnibus tuis, vel ſecundis, vel aduerſis, non ſecus ac meis, commoueri ſoleo. Totam fabulam diſſenſionis, quæ neceſſario noſtro mecum eſt, perſcripſi Michaeli. Eam epiſtolam mitto tibi quoque legendam, ſi tamen æquo animo tantas ineptias legere poteris. De mea dignitate, quod ſcribis, eſt ſane gratum, me tibi pro tua ſumma erga me beneuolentia curæ eſſe. Quod ſi autem dignitas eſt in recte factis potius, quemadmodum nos Philoſophi ſentimus, quam in virtutis premijs, dignitatem vt ſpero retinebimus. De premijs vero non admodum laboro, ſenſi iam olim in quanto odio quibuſdam eſſem. Et vulgi ſtudia non nunc primum amiſimus, quæ ſi magnopere mouiſſent me vnquã, magis fortaſſe ſuccenſerem hoc tempore iſti ſcurræ, qui me plane ludos deliciaſq́ facit, ſed apud gregales ſuos maxime. Ego tamen nihil alienum meo officio, per iracundiam facturus ſum. Nec tantopere exiſtimatio mea curæ mihi eſt, vt velim eam de-

nſam cum publico incommodo. Nunquam
iudicaui quenquam vel mediocrem virum eſ-
ræſertim πολιτευόμενον, qui rumores ante ſalu-
poneret, quiq; è vulgi applauſu penderet.
od ſi ille in Epigrammatis, quæ non ad vſum
uem neceſſarium, ſed tantum ad iocos ſcribe-
tur, inquit: *Raris me iuuat auribus placere:*
s quoq; in grauiſsima cauſſa bonorum virorum
icijs contenti ſimus. Cætera ſunt in litteris ad
chaelem ſcriptis. Epigramma inſcribendum
ppocrati eſt ſane ſuauiſsimum. Sed ſi adhuc a-
d te habes codicem, quæſo vt ipſe inſcribas, ita
plicabis beneficium. Ac tantum abeſt, vt de-
rmari codicem hac inſcriptione putem, vt gra-
us id mihi ornamentum auro ac gemmis futu-
am ſit. Apellum, opinor, non patiemur abſtra-
i à ſchola noſtra. Die diuæ Catharinæ, cum eſſem
Torgæ, natus eſt mihi Dei beneficio filiolus. Vale
fœliciter, & meis verbis vxorem tuam reueren-
ter ſaluta. Fratrem tuum audio liberatum eſſe,
quanquam autem duras conditiones arbitrer ei
impoſitas, tamen gaudeo ex cuſtodia illa extra-
ctum eſſe. Cætera mutabit in melius Deus ali-
quando. Scis illud: *Multa dies, variuſq; labor muta-
bilis æui Rettulit in melius.* Iterum vale feliciſsime.
Poſtridie τῆς ἐπιφανείας. Mitto tibi Lutheri epiſto-
lam proxime mihi miſſam.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO
BAMBERGENSI, AMIÇO SVO
S. NORIBERGAE, S. D.

Cvm rediret huc miniſter meus, ego Stolbergæ aberam, expatiatus ad Guilielmum Reyſenſteynum, à quo cum domum redijſſem, exhibuit mihi Ioannes & litteras tuas, & Hippocratis codicem. Non agam tibi ambitioſe gratias, quia id alienum noſtra familiaritate videri poteſt. Verum non poſſum facere, quin hoc ſcribam: Mihi, quanquam in te colendo non captarim vnquam vtilitatem aliquam, ſed amaui te, quod vel iuratus dicere poſſum, captus admiratione humanitatis ac doctrinæ tuæ, tamen cum hoc munus, tum alia omnia abs te profecta eſſe gratiſsima. Hoc tantum in hac re vereor, te hoc tempore conflictantem tot domeſticis incommodis, onerari à me quoque. Nam video magno emtum eſſe codicem. Itaq; precium etiam libens miſſurus ſum, ſi id tu patiaris. Sæpe cogito de tuis rebus. Quanquam autem ſcias, vnde petēda ſint aduerſus tot iniurias fortunæ ſolatia, tamen ego quoq; duxi te hortandum eſſe ad animi æquabilitatē, qua adhuc vſus es, retinendam. Gaudeo non poſſe ſæuire in tuum corpus eos, qui in fortunas tuas tantum ſibi licere putant. Teq; rogo, vt in illa vrbe, cuius hoſpitio ſatis commodo hactenus vſus es, te contineas, teq; cum vxore oblectes. Atque hoc meum votum Chriſtus, cui confido nos curæ eſſe, approbet. Cum ita res ferent, vt quærendus ſit alius locus, non deſpero, quin aliquid conſilij Deus in his tenebris nobis oſtenſurus ſit. Tu modo ingente animo præſentem fortunam toleres. Cum patre bene actū eſſe iudico, quod ex his miſerijs ereptus eſt, eiq; opto, vt fœliciter quieſcat. Accepi à meo reditu Græ-

Græcam epiſtolam, qua de re ſcribis,ea cum ſit axime hic cælata,tamen iſthic,vt video,θρυλλεῖται. d ſi adhibebor in comitatum, nihil enim adhuc rti ſcimus , te decreui videre. περὶ δαιμονίου, non imerant eo modo hebrei,quo Herodotus. Cum it ocium exponam, quatenus diſſentiant à Græa hiſtoria. Eſt enim in promtu. Tu, quod veniam etis,quod Græce ſcripſeris,non recte facis. Ego nim etſi ipſe Græce non ſoleo ſcribere, tamen illo uo genere litterarum mirifice delector , videorq; nihi cum eas lego , veterum alicuius ſcriptum legere. Nolo ſcribere de te,quod Plinius de Adriaio, ne ipſas quidem Athenas tam eſſe Atticas,Sed 1oc vere affirmare poſsim,cum ab Atticis diſceſsi, aullius orationem mihi magis quam tuam placere. Non profecto Syneſij aut ſimilium,quorum circumferuntur epiſtolæ, in quibus præter ſententiarum affectatas argutias nihil eſt,quod magnopere mirari quiſquam poſsit. De me vero hoc tibi reſpondeo, cur Græce raro ſcribam, quod Horatius ſibi accidiſſe inquit, ſcribenti Græcos verſus :

Vetuit me tali voce Quirinus , Poſt noctem mediam viſus , cum ſomnia vera , In ſyluam non ligna feras.

Sed deſino. Eram ſane occupatus , cum hæc ſcripſi, quare dabis mihi veniam , ſi videor tibi plus ſatis ineptus. Vale fœliciſsime. Chriſtus ſeruet te ac vxorem tuam,tuoſq; omnes. Ex Iena,die I I I. Nonarum Mart. Noſter Vitus ſalutat te , & iuſsit tibi ſignificari, ſe vxorem , puellam Turingiacam ciuis Ienenſis , viri mediocris filiam duxiſſe, quod bene vertat.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO NORIBERGAE, S. D.

SCholam noſtram, quod fauſtũ, fœlixq́ſ ſit, in Saxoniam remiſimus. Me hic tempeſtas hactenus retinuit, & morantur nonnihil negocia Eccleſiaſtica, quæ me ſane toto hoc ſemeſtri ſtrenue exercuerunt. Sed ſpero me, cum domum rediero, ſore liberiorem. Nam ibi ſunt, in quos oneris pars reijci poteſt. Ego præter laborem, ſummam etiam inuidiam ſuſtineo, quia non obſequor quorundam vehementiæ. Sed de his rebus tecum, cum primum potero, decreui coram colloqui. Eraſmi epiſtolion ad me ſcriptum mitto tibi, nihil enim habebam aliud hoc tempore, quod magnopere requirere te arbitrabar. Sunt ſane ſuaues litteræ, niſi forte irrideor. Sed libet mihi candidius de illo ſentire. Mitto etiam meam reſponſionem, in qua breuior fui, quam res ferebat. Sed multæ mihi cauſſæ fuerunt breuiſs. ſcribendi. Addidi vnam Epiſtolam ſcriptam ad Coclenium, ac neſcio cur addiderim, niſi quia neminem habeo, cui legam, & de vno te noctes ac dies cogito, tibi recitare mea, tua ſcripta audire cupio. Noſter Nigellus videtur mihi fieri paulatim à me alienior. Hoc accedit ad alias meas moleſtias, quas hoc tempore ſuſtineo. Sed priuata incommoda facile fero. Publica mala magis me excarnificant. Ex noſtris quidam κατὰ ξοῦν feruntur ad turbandam tranquillitatem

tatem communem. Sed Deus reſpiciat ac ſeruet os, qui certe hactenus nos iuuit. Te quoque, mi oachime, hortor, vt eam ſpem retineas, nec exrati tibi patiaris, ſed animum aduerſus fortunæ niurias erigas. Dixi Blicaro conſtituiſſe me breuî illuc proficiſci. Epiſtolæ Eraſmicæ ad te ſcriptæ exemplum videre cupio, ſi tamen mittere non eſt moleſtum. Vale fœliciter. Eobano & Michaeli ſalutem dicito meis verbis. VIII. Cal. Aprilis.

Philippus.

ERASMO, S. D.

ETSI mihi ſemper alias litteræ tuæ gratiſsimæ fuerunt, tamen proxima epiſtola multo fuit iucundior, quam vlla vnquã antea. Nam cum aliquandiu de tua erga me voluntate dubitaſſem, quia in priore Hyperaſpiſte extant quædam animi ſubirati ſigna, exemerunt eam mihi ſolicitudinem hæ literæ tam amanter, tamq; honorifice ſcriptæ. Neq; enim obſcure perpetuam tuam erga me beneuolentiam ex eis cognoui. Itaq; Dilſo magnam gratiam habeo, qui & teſtimonium tuæ voluntatis & amoris mihi attulit, & optatiſsimam occaſionem ad te ſcribendi præbuit. Longum eſſet recenſere cauſſas omnes ſilentij mei, quo hactenus vſus ſum. Verum illud te oro, quamuis vt cauſſam potius ſuſpiceris fuiſſe, quam mutationem voluntatis erga te meæ. Ego enim quantum tibi priuatim præter alios debeam, memini, & libenter prædicare ſoleo. Et cum fieri nequeat, quin illi ipſi etiam,

nobis cariſsimi ſint, quorum ingenia ſtudiaq; miramur, rapiunt me, vel ſi repugnarem, in amorem tui excellentes ingenij tui dotes. Quod cum ita ſit, non exiſtimes futurum, vt cuiuſquam immodico ſtudio adducar, vt tecum inimicitias exerceã. Hæc de meo officio putaui eſſe ad te ſcribenda, quæ ſi tibi probabũtur, facile liberabis me ſuſpicionibus illis, quæ ſparſæ ſunt in priore Hyperaſpiſte. In poſteriore enim animaduerti me clementius tractatũ eſſe. Quanquam enim non ſoleo diſsimulare, quid de controuerſia illa ſentiam, tamen nunquam ita amaui Lutherũ, vt veluti inſtruxerim eius in diſputando vehementiã, Tantum abeſt, vt nunc adiuuare velim, & vt ita dicam, oleum igni addere. Atq; huius mei iudicij ipſe mihi Lutherus optimus teſtis eſt. Vtinam vero non eſſet tam atrox certamen inter vos ſuſceptum. Neq; ſatis enim habuit fortaſſe tuæ dignitatis rationem Lutherus. Et tu viciſsim illum mirifice deformaſti, quem quidem virum ego meliorem eſſe iudico, quam qualis videtur facienti de eo iudicium ex illis violentis ſcriptionibus ipſius. Plus profutura erant Eccleſiæ vtriuſq; veſtrum ſtudia, ſi ad ſananda hæc diſsidia conferrentur. Et faciat Chriſtus, vt conſileſcat hæc inter vos contentio, οὓς ἔδει ἀγωνοθέτας εἶναι, οὐ τῶν διχοστασιῶν, ἀλλὰ τῶν καλλίστων ἐπιτηδευμάτων. Video te Neſeno etiam ſuccenſere. De quo velim mihi credas, fuiſſe eum ad extremum vſq; ſpiritum tui ſtudioſiſsimum. Nunquam enim non honorificentiſſime de te loqui ſolebat. Neque dubitem vel iuratus affirmare, ſemper illum ſingularem in te colendo pietatem præſtitiſſe. Non eſt autem

vel pru-

vel prudentiæ, vel humanitatis tuæ de amico mortuo diuerſam opinionem temere concipere. Et extinctus eſt tali mortis genere, vt etiam ſi quid in aliqua vitæ parte peccaſſet, obliuiſci conueniret, nequid miſeris manibus oneris accederet. Quod pergis ſtudia litterarum iuuare, precor Chriſtum, vt tuis laboribus faueat, pro quibus etiam ſi hæc ætas parum grata eſt tibi præclare merenti, tamen, vt ſpero, *Iudicium melius poſteritatis erit.* Ego quoque has litterulas, & hæc ſtudia conterrita tumultu horum temporum vtcunque propugno, tanquam gregarius aliquis miles, tua ſigna ſequens. Articulorum ἐξήγησιν, de quibus ſcribis, optarim tibi non diſplicuiſſe. Hic in magnam reprehenſionem incurrit, quia moderatior fuit, quam quidam voluerint. Sed mihi nihil vnquam erit antiquius publica pace, cui cum ſeruirem, adhortatus ſum eos, qui in Eccleſijs docent, & quidem de principis mandato, ad moderationem. Vale fœliciter. Ex Iena Duringorum. x. Cal. April. Anno. M. D. XXVIII.

Philippus Melanchthon.

COCLENIO, S. D.

FACILE perpulit me Dilfus, vt ad te ſcriberem. Tanta enim eſt ſuauitate ingenij, vt vel repugnantem potuerit in ſuam ſententiam adducere. Ego autem huc ſponte ibam. Iam olim enim cupio me in tuam amicitiam inſinuare. Nam ex multis teſtibus cognoui, non modo quam feliciter

in om-

in omni doctrinæ genere verſeris, Sed etiam quantam humanitatem cum eruditione minime vulgari copulaueris, qua ſocietate nihil eſt in vniuerſa natura aut melius aut amabilius. Et habeo quendam domeſticum preconem tuarum laudum Ioannem Reyffenſteynium, qui tecum aliquandiu Louanij familiariter vixit. Neq; vero te de fama tantum noui, ſed aſpexi propius has tuas virtutes, propemodum, vt Græci dicunt, αὐτόπτης factus. Legi enim quædam tua poëmata, quæ ſpecimen præbent non modo doctrinæ, ſed etiam ingenij atque animi tui. Proinde cum te plurimi facerem, ſæpe optaui mihi occaſionem amicitiæ tecum iungendæ offerri. Peto igitur abs te, vt me inter eos, qui ſunt tui nominis ſtudioſiſsimi, numeres. Exiſtimo ſimile quiddam abs te petere Ioachimũ ac Eobanum, quos cum propter eorum virtutem, libenter recepturus ſis in amicitiam, non poterit fieri, vt nos excludas. κοινοὶ γὰρ οἱ φίλων φίλοι. Eſt autem cum Ioachimo ea mihi neceſsitudo, vt cum à domeſtico amore diſceſsi, nemo mortalium illo mihi carior ſit. Eobanus autem etiam publicis ſcriptis ſuam erga me beneuolentiam teſtatus eſt. Ab his, quoniam diuellere me non poteris, quæſo vt ſinas abs te quod peto impetrari. Sed ego iamdudum plus ſatis ineptus ſum. Cætera narrabit Dilfus. Vale fœliciter. Ex Iena Duringorum, x. Cal. April. Anno. XXVIII.

Philippus.

Ioachi-

OACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO, S. D.

SIc ſum defatigatus ſcribendis epiſtolis, & neſcio quibus alijs nugis ſub diſceſſum Secerij, vt on potuerim tibi, & veſtro ſodalitio reſpondere. :xcuſabis igitur illis meum ſilentium. De Dureri norte fama citius huc è Francofordia, quam è No iberga perlata eſt, ſed ego, vt fit, nolebam tantam em temere credere. Doleo tali & viro, & artifice Germaniam orbatam eſſe. Hic Capellam amiſimus ſubito quodam leti genere extinctum, ampliſsimæ ſpei iuuenem. Tunc aberam ego in Turngia. Quod ſcribis te metuere bellum, agnoſco tuas ſolicitudines, & amorem erga nos perpetuũ. Marchio nihil mouet. ἄλλοι τινὲς θορυβοῦσι. Tota ea res nota eſt veſtræ vrbis principibus. Deus obtulit nobis pulcherrimas occaſiones pacis faciendæ. Sed quidam ex noſtris ſocijs non ſatis dextre vtuntur illis, vt videri queant bellum, quam pacem malle. Tota res θεοῦ ἐν γούνασι κεῖται. Vale fœliciter. Mitto tibi Eraſmicam tuam, & addidi quandam Stibari epiſtolam ſane probabilem, quia animaduerti te eam requirere.

Philippus tuus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO NORIBERGAE, S. D.

Chriſto-

CHRISTOPHORVS reddidit mihi tuas litteras, cum quidem in tota vrbe apud celebriores mercatores requiſiſſem eas. Fui libenter hic cum Iulio, & cum Conricio meo quondam diſcipulo. Iulius mirifice te prædicabat, ac veris laudibus, ſi quid ego iudicare poſſum, ornâbat. Itaq; tacitus optabam iſtic eum abs te conuentum eſſe. Vir eſt optimus, & admirari philoſophiam cœpit, quæ res, vt facile potes exiſtimare, me delectat. Eraſmi epiſtolam accepi, quam tibi mitto, nolui enim exemplum mittere certo quodam conſilio. τ̄ κικερωνιανὴν Iulius non valdè probat. Dixi ei de tuo conſilio, valde igitur rogauit, ſiquid miſiſſes, vt ſibi oſtenderem. Hæc ſcribo Lipſiæ, iam iter ingreſſurus, vt redeam domum. Noui nihil plane audiui Lipſiæ, tametſi multos conueni, qui ex Italia nuper redierunt. ὁ φαιόκωμος latet domi ſuæ. Inter τὸν ὁμώνυμον ἐμοὶ, de quo ſæpe iam ſcripſi, & illum Ibericum magnæ dicuntur eſſe inimicitiæ. Nobilior iam probat noſtra conſilia, illius improbat. Vale fœliciter, χριστὸς te cuſtodiat. Chriſtophorus dicebat te iuſsiſſe, vt cultros tibi emeret. Emi igitur ipſe tibi & vxori tales, qualibus ego delector. Vale.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI NORIBERGAE AMICO SVO SVMMO, S. D.

Gratu-

RATVLOR tibi filiolam natam, ac precor
Chriſtum, vt & ipſam, & te patrem, matremq́
ıet. Cum enim ſit autor coniunctionis veſtræ
us, cumq́ illius beneficio contigerit ſoboles,
enim ſcriptum eſt: Ecce hæreditas Domini,
: & ſperare & poſtulare debemus, cuſtodē eum
bis affuturum eſſe. Hanc te ſpem concipere vna
m nomine patris & curis paternis oportet. De
ceroniano riſi profecto tuā σπουδήν. Plane, quod
ce autoris dixerim viri ſummi, mirificus libellus
t, nec videtur in aliud ſcriptus, niſi vt Longolij
anes darent quorundam dictorū pœnas. Bembi
iſtolam mitto. Eſtq́ addita quædam Pici, con-
aria illi, in qua, quanquam nec genus orationis,
ec ſententiam probem, tamen quædam me argu-
enta delectauerunt. Mihi ad hæc ſtudia parum
t ocij. Bonam diei partem nunc collocamus in
ecognitionem Eſaiæ, verſi à Luthero. Reli-
quum diei cōnſumo in Solomonis prouerbijs
narrandis. Id oneris nobis impoſuit Secerius.
Et hic excuduntur τὰ ἠθικὰ Ariſtotelis, quæ non ſi-
ne magno labore in tanta negligentia Chalco-
graphorum emendari poſſunt. Ego addo Scho-
lia, quæ adiuuent nonnihil lectorem in tam
obſcura & perplexa diſputatione. Ad hos la-
bores accedunt operæ quotidianæ, præterea co-
gnitio cauſſarum matrimonialium, cui me ſæpi-
us, quam vellem, intereſſe oportet. Accedunt cu-
ræ publicæ multæ, hoc præſertim tempore. De
bello quæ fuerint conſilia noſtra exponam tibi ali-
quando corā. Nam nec breuib. explicari poſſunt,
& non eſt tutum omnia litteris committere. Ego
tamen

tamen bona in ſpe ſum, fore vt ſine dimicatione negocij quod reliquum eſt etiam conficiatur. Summa vi obſtitimus, ne inferretur bellum. Quorundam conſilium erat, ſtatim indicere ac inferre bellum, & occupare hoſtium ditionem, priuſquam vllæ pacis conditiones offerrentur. Sed Deus ab eo propoſito mentes τῶν διωασῶν reuocauit. Tu orabis Deum, vt propter Euangelij gloriam, ſedet hunc tumultum. In his noſtris regionibus adhuc Dei beneficio ſumma tranquillitas eſt, quam precor, vt Deus faciat diuturnam. *Nulla ſalus bello, pacem te poſcimus omnes.* Fama de Turcis conſiluerat, nunc iterum percrebreſcit. Horribiles rumores huc afferuntur de expeditione Turcica. Et dicuntur indicta eſſe comitia ad Cal. Iulij in vrbe Ratisbona. De his rebus quæſo te, vt mihi ſi quid audiſti, ſcribas. Vale feliciter, & ignoſce tam negligenter ſcribenti. Die Solſtitiali. Saluta Eobanum meis verbis reuerenter.

Philippus.

D. IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO, SVMMO NORIBERGAE, S. D.

QVAE te curæ, mi Ioachime, nunc ſero exercent, eædem nos, non tantum μετὰ πόλεμον, vt aiunt, ſed etiam multo ante vehementer cruciarunt. Non deerant monitores in illis ipſis deliberationib.

onibus, qui ratiocinarentur, quemadmodũ &
prudentiſsime colligis, quid periculi futurum
t, ſi bellum minarentur, non etiam inferrent,
offenſione patefacta, inimicorum odia multo
gis accenderent. Neque ſtulte diſputabant,
lam cum inimicis fidam ac certam pacem, qua-
unque conditione fieri poſſe. Recitabantur exem-
a malitiæ quorundam, quoties bellum paraſ-
nt, ac pene denuntiaſſent, fuiſſe militum copias
nte biennium firmiſsimas contractas, & nobis
ac ob oculos adductas. Id periculum diuinitus
ſcuſſum eſſe. Talem exitum non ſemper ſpe-
ndum eſſe. Multos odia certorum hominum ad
ellum, multos certa victoriæ ac ſecuturæ com-
oditatis ſpes incitabat. Nos tamen ſumma con-
entione bellum diſſuaſimus, tametſi intelligeba-
nus, quorundam animos noſtris ſententijs mirabi
iter offendi. Neque ego ignoro huiuſmodi con-
ilia euentis, &, vt noſter ciuis inquit, κατὰ τὸ ἐκβὰν,
ponderari. Sed nos quod ſenſimus, ſequendum
putauimus, qualiſcunque exitus impenderet, iu-
dicauimuſque potius in conſilium adhibendam eſſe
Dei voluntatem, quam vel iracundiam noſtram,
vel ſpem. Non plane intelligo, quid tu reprehendi
ſignifices. Verum ſuſpicor hoc vulgo diſputari,
aut non fuiſſe oſtendendum belli terrorem, aut et-
iam inferendum illud fuiſſe, quia hæ minæ apud in-
imicos odia auxerint, & videatur exemplũ inimicis
oſtenſum eſſe, quo per occaſionem aduerſus nos
vſuri ſint. Ab alijs vero, qui noſtræ parti bene vo-
luerunt, hunc inanem apparatum irrideri, iudicari
etiam minus roboris eſſe, & quandam nos timoris

ſignificationem præbuiſſe, quia pacem, quam bellum maluimus. Hos enim exiſtimo eſſe ſermones eorum, quos ſignificas conſilia noſtrorum improbare. Mouerunt mihi ſtomachum iniquiſsima iſtorum iudicia. Neque enim concedo eis, vt plus eos de noſtra ſalute, aut etiã de publica tranquillitate ſollicitos eſſe credam, quam nos eſſe conuenit, qui plurimum periculi ſuſtinemus. Vellent aliqui, vt opinor, deletos eſſe τοὺς ἀστυγείτονας ipſis ocioſe ſpectantibus, tanquam in theatro fabulam aliquam, & alieno periculo, ac, vt dici ſolet, de alieno tergo, ſibi partam eſſe ἀσφάλειαν. Sapiunt profecto, vt ille in comœdia inquit. Verum nobis ſpectandum fuit, non quid homines iudicaturi eſſent, ſed quid Deo probare poſſemus. Itaque contenti noſtræ conſcientiæ iudicio, non moremur vulgi ſermones, & exitum rerum obſcuriſsimarum atque incertiſsimarum Deo committamus. Sed redeo ad id vnde paululum diſceſsi, vt exponam tibi aliquam noſtri conſilij rationem. Optarim & ipſe, non fuiſſe contractum exercitum, aut oſtenſum belli terrorem. Sed hoc obtineri non potuit, ὀψὲ γὰρ προσεκλήθημεν πρὸς ταύτας συμβουλίας, καὶ πρὶ τοῦ ἐψηφίσαντο οἱ ἄρχοντες ἄρασθαι πόλεμον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια παρασκευάζειν, καὶ τοὺς ξένους μισθώσασθαι, καὶ τὰς ξυμμαχίας μεταπέμπειν. Noli enim putare, prodita conatus iſtius indicio leuiter commotos eſſe noſtrorum animos, præſertim τοῦ ὄντος ὁμωνύμου ἐμοί. Nam illi perſuaſum fuerat de archetypis, commemorabantur σφραγῖδες: breuiter mirabiliter incenſus erat. Poſtea nos accerſiti diximus ſententias, & quanquam videbamus,

quid

l eſſet periculi, ſi bellum oſtenderetur, Id enim
ediri non poterat, non etiam inferretur,
: tamen potius cenſuimus, vt pacis conditio-
inimicis proponerentur. Magnæ cauſſæ erant,
apparatus totus impediri non poſſet. Hoc
tur obtinuimus, vt de pace agi paterentur, vt
nibereut διαιτητὰς τὴν πρεσβείαν, καὶ τὸν τῆς ἐμῆς πα-
δος ἡγεμόνα. Nam quibuſdam placuerat, μήδ'
ουῦτας εἰρήνην ἢ διαλλαγὰς ἐσβαλεῖν εἰς τὴν πολεμίαν
ξαν. Facile autem pro tua prudentia collige-
poteris, quæ nos argumenta mouerint, vi-
batur infinita cedes futura, & cætera mala
nnia, quæ in bellis ciuilibus accidunt, μεταβολαὶ
πασῶν τῶν πολιτειῶν, perturbatio religionum mul-
latior, direptio templorum, nouæ tabulæ,
: alia innumera, vt etiam ſi iuſtiſsima belli
ſcipiendi cauſſa eſſet, tamen contanter ag-
redi conueniret. τοῦτο δὲ ἄδικον ἐδόκει ἡμῖν, οὔτε δι-
άζειν, οὔτε φιλονεικεῖν, οὔτε διαιτᾶσθαι περὶ τοῦ πολέμου.
λλως καὶ τοῦ αὐτοκράτορος προσδέξαντος ἡσυχίαν ἄγειν.
Et quoniam natura putantur homines poſt fa-
ctum ſapere rectius, ego ſæpe nunc mecum diſ-
puto de illo noſtro conſilio, cumque collegi
omnia, tamen in hac ſententia maneo, pacem
petendam fuiſſe. Itaque cum neque diſsimula-
re tantam iniuriam poſſent οἱ ἄρχοντες. Legiſti
enim certe τῆς μηνύσεως exemplum, Et moueban-
tur noſtri etiam alijs argumentis, non tantum il-
la fama coniurationis, itum eſt ad arma, non vt
bellum inferretur, ſed vt ad æquas pacis con-
ditiones pertraherentur inimici. Cupieba-
mus hoc agi alio modo, cupiebamus impedi-

re belli apparatum. Sed vt gubernatori curſus tenendus eſt, quem ſinunt venti, non quem rectiſsimum eſſe nouit: Ita nobis, cum impedire apparatum nullo modo poſſemus, ſatis fuit hoc obtinere περὶ τῆς διαλλαγῶν. Et haud ſcio an Deus voluerit, ne noſtri lenius agerent. Quia non dubium eſt, quin ſuperbe reſponſuri fuerint quidam imparatis. Noſter princeps, & quod mireris, filius etiam, valde abhorruerunt à bello. Et filius, magna ex parte ſuis conſilijs, ſuoq; labore, quod mihi affirmanti credere te velim, hanc qualemcunque tranquillitatem confecit, quam vt efficiat Chriſtus perpetuam, optare debemus. Et noſter ἄρχων magnam moderationis laudem aufert, qui cum eſſet paratiſsimus, cumq; tot iniurijs irritatus ſit, tamen iracundiam vicit, ac ne ſtipendium quidem flagitauit in conditionibus, vt appareat, nihil eum aliud, quam pacem voluiſſe. Pecuniam ſi qui petiere, excuſet ſane illos, quod dicitur à poëta priſco, αἰδὼς δ᾽ οὐκ ἀγαθή. Sed inquies, quid ſi falſo credita eſt coniuratio? Scio non ſignaſſe quoſdam qui perhibentur. Et cuius poëma ſit, illa ipſa κατασκευὴ, non enim prorſus conficta res eſt, tempus palam faciet. Noſti illud Pindari: ἡμέραι δ᾽ ἐπίλοιποι μάρτυρες σοφώτατοι. Otho cauſſam dicet his proximis diebus apud multorum principum legatos, qui in Heſsiam eius rei gratia miſsi ſunt. Habes hiſtoriam fere totam, quam ſcripſi tibi ad leuandas aliqua ex parte animi tui moleſtias. Quanquam enim de exitu nihil poſſum promittere, tamen arbitrabar te æquiore animo fore, ſi perſpectis noſtris rationibus,

us, intellexiſſes, nihil à nobis improbe factum
, & cognouiſſes, quanta noſtra fuerit diligen-
n retrahendis à bello quibuſdam cupidis ho-
ibus. De euentu non minus ſollicitus ſum
am tu. Sed ille eſt ἐν γουνάσι θεοῦ, qui nos & ſer-
uit hactenus ſingulari clemẽtia, &, vt ſpero, non
ſeret in poſterum. Quantum ego iudicare
ſſum, horribile bellum fuit futurum, niſi Deus
ohibuiſſet, ac mentem tantopere amantem pa-
s atque ocij noſtro principi dediſſet. Proinde
inime dignus eſt, cui iſti quos ſignificas, maledi-
ant, cum quodam ipſius beneficio hoc tempore
acem habeant. Et quanquam exitus eſt incer-
us, tamen iſta eius voluntas ac probitas laudem
tque amorem meretur. Hactenus πολιτικά. De-
idero prudentiam in illo, qui ex Lutheri epiſtola
profert verba, quæ recenſes in tuis litteris. Non
enim ſcripta eſt, vt pro concione recitetur. Sed
quid deceat iſti non vident, cum toties legant in
Paulo τὸ εὐσχημόνως περιπατεῖν. Nunquam vacauit
ad Haloandrum ſcribere, & ſane prohibeor pu-
dore. Quæſo igitur, niſi tibi aliter videtur, vt
ei ſignifices meis verbis, plurimi eum à me fieri,
meq; amicitiæ eius cupidiſsimum eſſe. Iulio meis
verbis ſalutem reuerenter dicito, ad quem cum
redierit in Myſiam, aduolabo, quam primum oc-
caſio erit, vt cum eo de Italorum ſtudijs confa-
buler. Doctum hominem Lazarum audiuit, &
quidem in philoſophia. Nam eſt apud nos Sueuus
quidam Schillingus, cui cum vtroq; , id eſt, Iulio
ac Lazaro mediocris vſus fuit. Tuum commen-
tarium κατὰ τοῦ μισοτουλλίου libenter legam. Mihi

ſic ſatis interdum ineptus videtur ille cenſor, & haud ſcio, an totus libellus ſcriptus ſit, vt quædam vlciſcatur falſe cuiuſdam dicta, de quo mortuo ſtyli pœnas ſumit, contra Atticam legem, quam πρὸς λεπτίνην recitat Demoſthenes: μὴ λέγειν κακῶς τὸν τεθνεῶτα, ſed faciam finem. Sum enim defatigatus non ſcribendo, libenter enim tecum quaſi colloquor, ſed quia hac nocte valde incommode dormiui. Hoc quoque te ſcire volo, his diebus hic ſententiam aduerſus Alexandrum latam eſſe, vt remittat Torgiaco Menelao vxorem. Vale feliciter cum vxore ac liberis. Saluta meis verbis Eobanum ac Michaelem. Lutherus iuſsit aſſcribi tibi ſuis verbis ſalutem. Ex Vuiteberga Idibus Iulij.

Φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

STATIM a Lipſicis nondinis in Turingiam ad ſtatum Eccleſiarum inſpiciendum profectus ſum. Ibi cum in aulam veniſſem, ægi primum omnium de negocio τοῦ ἀλωπεκῆθεν. Narrauit itaque mihi Cancellarius, ſe de ea re cum Principe collocutum eſſe, rogo in quam ſententiam. Is reſpondit, ſe ex Ebrardo audiſſe, petere τὸν ἀλωπεκ. præfecturam aliquam exiguam. Ad eam rem benigne ac liberaliter reſpondit Princeps, cupere ſe tali viro gratificari, ſed nunc præfecturam nullam vacuam eſſe. Mirabar rem hoc modo ab Ebrardo ſuſcep-

ptam eſſe. Nam præfecturæ per occaſionem
ndæ ſunt, cum fiunt vacuæ. Dixi igitur quæ
i videbantur ex litteris illius, nō laborare eum
gnopere de præfectura; Sed ambire mediocre
endium, vt noſtris adiunctus, tutior ſit. Hanc
i ſummam conſilij illius eſſe. Meum non fuit
efinire ſtipendij vel modum vel formam, & ſcis
harum rerum imperitum eſſe. Sed bene promit
ant noſtri amici. Si igitur ὁ ἀλωπεκῆθεν vult con-
i rem, ſcribi curet ad Dolſcium de ſuo conſilio
voluntate. Facile opinor impetrabit, quod vo-
t. Vidi hic exemplum epiſtolæ ad νικόλεων ſcriptæ,
e qua tu, vt video, non ſine magna cauſſa que-
us es. Eſt ſane violenter ſcripta, ſed ego non tam
utori iraſcor, qui ſui ſimilis eſt, nunquam enim
agnopere videre ſtuduit, quid hominum iudicio
eceat, idq́ certo quodam conſilio, vel fato etiam,
quam illi qui talem epiſtolam non eſt veritus iſtic
circumferre & oſtentare. Perlata eſt ad Agrico-
lam noſtrum γείτονα. Is miſit huc ad πειμένα no-
ſtrum, & poſtulat decerni quæſtionem in ἀρχιεσίλαν.
Scribit litteras valde minaces. Ita, maxima de
nihilo naſcitur hiſtoria. Nam quantum ego ſuſ-
picor, mittetur illius epiſtolæ exemplum ad om-
nes Principes, ad Cæſarem, vt illis perſuadeatur
noſtrum tumultus cupidum eſſe, & belli facem,
& huiuſmodi alia, quæ affingi ex arte, non illa
quam nos profitemur, rhetorica, ſed ex ſycophan
tica ſolent. Sed Deus corrigat iſtiuſmodi σφάλματα
noſtra. Vale & delectare tuo ocio. Nos in mi-
ſerrimis negocijs verſamur. Iterum vale, ex Vui-
maria. Fuit mecum his diebus Portunnus, qui

mihi maximæ voluptati fuit, quia tuum nomen ſemper habet in ore. Prediolum quoddam à principe conſecutus eſt.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

NEgocium τοῦ ἀλωπεκ. curabo diligenter ac fideliter. Ante triduum rediens huc ex aula Apellus narrauit mihi τὸ ἀλωπεκ. de eadem re cũ Ebrardo, neſcio vbi, collocutum eſſe. Cum hoc igitur primum communicanda ſunt conſilia noſtra. De illo, quo de Græce ſcribis, eadem fere ſum ſuſpicatus. Ducebar enim quibuſdam coniecturis, in quib. hæc quoq; fuit, ὅτι θρυλλεῖται κενοτομεῖν, καὶ οὐ μόνον ἐπανορθῶσιν τῶν βιβλίων, τοῦτο γὰρ ἐπαινῶ, ἐπαγγέλλεσθαι, ἀλλὰ καὶ παράδοξά τινα τῆς αὐτοῦ τέχνης οὔπω τὰ δικαστήρια ἰδὼν φρονεῖν. Qui ſic ſunt, valde delectantur ingenijs ſuis. Quantæ noſtræ contentiones fuerint ὑπὲρ εἰρήνης, ſubobſcure tibi nuper ſignificaui. Sed arbitrabar, te hominem prudentem facile intellecturum eſſe, quanti res negocij, quantæ contentionis fuerit. Ardebat enim ὁμώνυμος ἐμοὶ, Et videbatur incenſus ab illo Tragico, qui διϊσχυρίζετο αὐτὸν ἐωρακέναι τὸ ἀρχέτυπον τῆς συνομόσιας. τοῦτο γὰρ λέγοντος αὐτοῦ πολλοὶ τῶν καλοκἀγαθῶν ἀκηκόασιν. νυνὶ δὲ διαφωνεῖ τῆς διηγήσεως ἡ ἀπολογία. Qua ex re quid conſequatur, quid ſuſpicari cogamur, pro tua prudentia facile poteris ratiocinari. Non defutura

erat

probatio. Nam de ea re initio etiam diſpu-
m eſt, ſi illa διήγησις fuiſſet firma. Cætera relin-
tibi cogitanda. Ego gratias ago Deo, quod non
miſit nos probare belli conſilium. Plus enim
i inſcientes, quam ſcientes fecimus. Nam qui-
n vehementiſsime contendebant, vt ſibi fides
eretur. Quanquam non dubito, nos nunc in
ximo odio eſſe, quia exiſtimo quoſdam puta-
tutius ſibi fuiſſe, diſceptare armis quam iure.
de, mi Ioachime, quanto in periculo verſemur,
itatis inimicorum odijs, atque auctis vanitate in-
cij, alterius autem vel facilitate, vel incogitantia,
etiam timore πιστεύσαντος illi. Quanquam illud
uidem quid dicam? διαβεβαιοῦν τὰ ἄδηλα, vt ſupra
ripſi. Ego hac cura pene abſumor, cum cogito,
uanto ſcandalo onerata ſit optima cauſſa. Neque
abeo quo me ſuſtentem ἔξω τῶν δεήσεων καὶ εὐχῶν.
criberem tibi multo plura, ſi eſſet tutum res
antas committere tabellarijs. Faber ex Boëmia
d me ſcripſit, hortaturque, vt deficiam à cauſſa, ha-
iturum me defectionis præmium, conditionem
liquam apud Ferdinandum regem. Et interpre-
tatur me labaſcere, quia in libello inſpectionis Ec-
cleſiarum fuerim ἐπιεικέστερος, in quo tu vides nihil
aliud me ſcripſiſſe, quam quod paſsim tradidit Lu-
therus. Et tamen, quia ſine aſperitate verborum
ſcripſi, iudicant iſti, ſcilicet homines acuti, me
diſſentire à Luthero. Audi generoſam vocem
Iberici noſtri. Quidam magnus cum eo in con-
uiuio, Nam ibi tantum θεολογοῦσι, forte de libello
inſpectionis confabulabatur, ibi cum eſſet men-
tio de confeſsione iniecta, de qua quid ſcripſerim

ſcis, & caput illud huic non valde probaretur, ſubiecit Ibericus, debere ipſos dare operam, vt eam libertatem, quam nunc ſint conſecuti, retineant, alioqui futurum, vt iterum à nobis redigerentur in ſeruitutem. Nos paulatim veteres traditiones renouare. Illa vox ſtatim ad nos à miniſtris, vt fit, perlata eſt. Ita vides quid de nobis ſentiant non ſolum inimici, ſed hi qui harum partium voluerunt videri. Sic eſt, vt ſcripſit Thucid. ὁ μὲν χαλεπαίνων πιστὸς ἀεὶ, ὁ δ' ἀντιλέγων, ὕποπτος. Michaeli mittam pecuniam ex his nondinis. Nam Ionam conuenire modo non licuit. Eobano quoq; ſcribam è nondinis. Te quæſo, vt ſtatim mihi ſignifices, an hanc epiſtolam acceperis. Ex Francoſordia nondum redierunt noſtri, qui ſi quid attulerunt nobis, quod arbitrabor te quoque ſcire oportere, perſcribam diligenter è Lipſia. Sebaldus noſter adeptus eſt lectionem inſtitutionum, quod illi bene vertat. τέχνην πᾶσα γαῖα τρέφει, præſertim τὴν τῶν πραγματικῶν. Stultus nos, qui cum iſta noſtra Philoſophia eſurire maluimus, quam ſectari quæſtuoſas illas artes. Vale fœliciter cum tua coniuge & filia. Idibus Septemb. Nullo modo patiaris te noſtri amore adduci, vt domo exeas ad nos profecturus. Nam heri comperi quoſdam, quos tu fortaſſe non arbitraris inimicos tibi eſſe, aut te ne noſſe quidem, atrociſsime de te locutos eſſe, qui quidem eiuſmodi ſunt, quibus in odio eſſe glorioſum ducere debeas.

Philippus.

Ioachi-

OACHIMO CAMERARIO AMBERGENSI AMICO SVMMO SVO NORIBERGAE, S. D.

QVANQVAM nihil habebam, quod ſcriberem, tamen vt aſsiduitatem tibi meam :obarem, dedi hanc epiſtolam Doctori noſtrati utheri συνηγόρῳ iſtac iter habenti. Ducit ſecum achſum doctorem è Lipſia, hominem ingenioım. Nouiſti opinor, proficiſcuntur enim Tubin:am ad cauſſam Landgrauij agendam de comiatu Catorum. Ego ad vrbis veſtræ laudem pertiıere putaui, vt tales hoſpites honorifice excipi :uraretis. Ea itaq; de re cum Baumgartnero deli›erabis. Eſt inepta, vt vides, mea σπουδή. Sed beıe audire vrbem veſtram cupio apud huiuſmodi homines. Gratum fiet noſtro, ſi oſtendetur ei armamentarium. Vir eſt magnus, ac ſapiens. ἀλλ' οὐ κατὰ τὴν ἡμεδαπὴν φιλοσοφίαν. πάνυ γὰρ μεμψίμοιρός ἐστι. πρὸς δὲ τοὺς μεταβαλόντας παλαιὰν διδαχὴν τῆς ὠνομασμένης ἐκκλησίας δοκεῖ μοι πικρότερον τοῦ δέοντος διακεῖσθαι λογιζόμενος μὲν ἀκριβῶς τὰ σφάλματα καὶ τὰ σκάνδαλα, τὰ δὲ κατορθώματα οὐδενὸς λόγου ἄξια νομίζων. Si quid igitur cum eo voles, μέμνησο τοῦ ἐπιγεγραμμένου, in quo veriſs. ſcriptum eſt, neruos ineſſe atq; artus ſapientiæ. Tu tamē putabis te mihi gratiſsimā rem facturū eſſe, ſi eum ambitioſe etiā excęperis, ac reuerēter, χαίρει γὰρ ὡς εἰκὸς θεραπευόμενος. Eſtq; mihi multus cum eo vſus. Miſi tibi ante dies decem opinor epiſtolā plenam πολιτικῶν πραγμάτων, ad quā, quæſo te, vt reſpondeas, ac velim Græce, vt ſignifices mihi, ſatis ne intellexeris ea quæ tibi ſub obſcure

obſcurè ſignificaui. Ego valetudine miſera vtor, ſentioq; ſubinde eam fieri imbecilliorem. Sed nihil malim, quam ſtatim è vita excedere, niſi me cura de liberis teneret, quos, ſi quid acciderit, volo tibi eſſe commendatos. Negocium τοῦ ἀλώπ. eſt mihi curæ, deq; eo breui ſcribam, quid effecerimus. Chriſtus ſeruet te ac tuos. Vale fœliciter cum vxore ac filia, tertia Cal. Octobris. Saluta reuerenter amicos, Micam, & Eobanum. Ab Eraſmo, audio, mihi ſcriptum eſſe. litteras, cum accepero, mittam tibi videndas.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVMMO, S. D.

HERI ſero huc venit Doctor Hieronymus, quem quidem ego valde prædicaſſe audio officia veſtrorum, ſed ego nondum cum homine potui colloqui. Tantū paucis ſalutaui. Nunc redit ad vos. Da operam, quæſo, ne vlla ex parte in veſtris humanitatem vlla in re deſideret. Ego non ignoro quam ſim ineptus, dum iſta curo. Sed nihil vereor, mi Ioachime, propter noſtram amicitiam, omnes meas curas, quamuis ineptas, in tuū ſinum deponere. Et hanc meam ſolicitudinem, ſi quid refert, Hieronymo Baumgartnero indices. Habeo enim nonnullam cauſſam huius meæ voluntatis, quam te ſuſpicari, quam ſcribere malo. Hodie tabellarium exiſtimo huc venturum eſſe, miſſum

Vuitebter-

iteberga, qui mihi afferet, ſi quid interea dum ſum, ad me ſcripſiſti. Si quid ad me voles ſcribere his duobus menſibus, ſi poteris, Vuimariam itte ad Cancellarium. Quanquam etiamſi Vuibergam miſeris, curabunt mei, vt ſtatim ad me erferatur. Inuitus abſum domo, & verſor in negocijs moleſtiſsimis. Nec me pigeret laboris, ſi uid proficeremus. Sed oportet nos obſequi emporibus. Vale fœliciter. Eobanum & Michaeem ſaluta. Vale fœliciſsime cum vxore & filia. Ex Vuimaria.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO NORIBERGAE, S. D.

ADOLESCENTI, quem mihi commendaſtis, non ſum defuturus, ſicubi mea opera vti volet. Nunc apud Vitum Noricum habitat, qui ei futurus eſt velut operarum exactor, exercendi ſe in noſtris ſtudijs. Audiet præterea elementa iuris ciuilis. Id enim eius propinqui ab eo poſtulant, quorum conſilium ego ſane vehementer probo. Soleo enim vt ſcis iuuenes hortari, vt ſequantur litteras, quæ faciant πρὸς τἄλφιτα. Quid enim aliud faciant in tam peruerſis hominum iudicijs, & tam miſeris temporibus, vbi virtuti non eſt honos. De mea valetudine gaudeo te bene ominari,

ominari. Sed Cricius errat, qui me, quia non decumbo, incolumi valetudine eſſe iudicat. Sentio attenuari quotidie corpus, ac paulatim vires deficere. Illa etiam diæta, quæ antea conciliabat ſomnum, nunc impedit, & commutari tamen ſine aliquo incommodo non poteſt. Sed hæc me non admodum angunt, libenter enim ex his quaſi vinculis euolabo, cum euocabit Deus, modo vt ipſe ſit mihi propicius. Alia ſunt quæ me magis afficiunt. Creſcit Eccleſiæ diſsidium. Legi nuper epiſtolam Billicani, in qua totam Lutheranorum κατὰ τὴν νῦν ἐπιπολάζουσαν ἐπωνυμίαν, doctrinam condemnat. Incipit mirari Dionyſium? quid dicam? mihi quidem, quiſquis illum tantopere ſuſpicit, vt præ eo τὰ τοῦ λουθήρου omnia contemnat, ſanus eſſe non videtur. Quæ in illo, aut ſimilibus littera de iuſtificatione, de gratuita remiſsione peccatorum, de fidei vi ac natura, de iure magiſtratuum, & alijs quibuſdam locis, quos hic noſter aperuit? Et tamen audet ſcribere, nec præceptorum, nec ſacramentorum rationem recte traditam eſſe à noſtris, ac inſanire, qui Eccleſiam apud nos eſſe exiſtiment. Hæc ideo tibi ſcribo, vt Spenglero dicas. Nam huic quædam cum illo eſt noticia, non vt illum admoneat, ſerum enim videtur eſſe, ſed vt meminerit προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων. ſi tamen me monitore indiget. Ego per occaſionem ad Billicanum ſcribam. Contuli in meos annales res hoc anno geſtas optima deſcriptas fide. Ibi ſeriem earum rerum cognoſces de quibus tecum aliquoties iam. Prodeſt memoriam tantarum rerum conſeruari,

quan-

quam nunc quidem celandæ ſint. Tu tamen in lucem proferre debebis perpolitas, & s artis coloribus. Nunc ego illuſtrare non um, tantum in narrando mediocrem adhi- prudentiam. Mei Vangiones ſunt in vrbe Gal- Genebo, ſic dicunt à Cæſare vocari Aurelia- , quo nunc Cricius proficiſcitur. Rogo te vt, niam te ſemper & amarunt & coluerunt, ſcri- ad eos, ſcis enim eos à me quoq; valde amari. extremum te oro, vt forti animo ſis, ſæpe enim perat Chriſtus ὀλιγοπίστους. Et fidei imbecillitas et triſticiam animi parere. Vale 111. Id. Octo- is. Chriſtus ſeruet te ac tuos.

Philippus.

OACHIMO CAMERARIO
SVO SVMMO,
S. D.

QVOD aliquandiu diſtuli ad te ſcribere, non modo occupationes in cauſſa fuerunt, ſed tiam ærumnæ tum publicæ tum priuatæ, quæ quo iā tantæ ſunt, vt nulla earum ſolatia ex his ſtudijs, x quibus alioqui ſoleo communium malorum re- nedia petere, auferre queam, propemodū me lit- erarum, & ſtudiorum noſtrorum perteſum eſt. Ita fit vt ſcribere etiam pigeat. *Carmina*, inquit ille, *proueniunt animo deducta ſereno.* Et hæc noſtra qualiacunq; ſunt, vacuum animum requirunt. Sæ- pe etiā ad te cupientē ſcribere, fratris tui recorda- tio, retundit, quē opto vt Deus tandā ex his malis liberet.

liberet. Nam auxilij nihil habeo præter hæc vota. Quantum autem doleam tali me tempore, tibi,vt pro noſtra coniunctione debebam, nihil opis afferre poſſe, non poſſum verbis explicare. Commendaſti mihi quendam ſacerdotem, cui, quanquam mihi ſatis notus eſt, tamen etiam tua cauſſa cupio conſulere, ſicubi queam. Sed Neapoli, priuſquam tuæ litteræ aduenerãt,iam erat deſignatus Paſtor. Proinde alius locus quærendus eſt. Miror aũt,cur iſtic nõ malie eſſe,niſi id eſt,quòd ſuſpicor, quod, quo quiſq; loco eſt, putat ſe miſerrimum eſſe. Eius rei vterq; noſtrum coniecturam de ſuo animo facere poteſt. Quod ſi nulla magna cauſſa eſt quærendi alias ſedes, meo iudicio prudenter fecerit, ſi iſtic manſerit. Libellus ille,quem edi poſtulat Spenglerus, eſt in aula, &, vt opinor edetur. Quidam alius ſimilis, ſed breuior aliquanto latinus, minime in hoc vt ederetur ſcriptus, Vuitebergæ me inſcio excuſus eſt,quem nihil dubito ad vos perueniſſe. Nihil habet, niſi quandam puerilem κατήχησιν, vt ita dicam, Chriſtianæ religionis. Et tamen hic tam breuis libellus,quas Tragœdias excitauit? compoſuit quidam è noſtris peracerbam ſane cenſuram in id ſcriptum. Et expecto ab eo acerbiorem. Nunc de me aiunt eum triumphare, tanquam ſi regem gallorum in acie cepiſſet. Sed ego dabo operam, vt intra nos componatur hæc res, & vincam mea moderatione atq; humanitate iſtius vehemẽtiam. Reprehendit,quod non doceam inchoari pœnitentiam ab amore iuſtitiæ, quod de legis prædicatione vrgenda nimius ſim, quod alicubi male detorſerim ſcripturas, quod quibuſ-

buſdam locis Chriſtianam libertatem leſerim. :it me bis Papiſtam. Sic ego audio apud ami- :. Nolo autem te hac diſſenſione quicquam ueri, Dabit mihi, vt ſpero, Deus hanc mentem, quid faciam, quod augere diſcordias Eccleſia- cas poſsit. Et in illa ipſa κατηχήσει quid aliud ſe- tus ſum, niſi, vt neceſſaria in Eccleſijs doceren- r, omiſsis controuerſijs pleriſq;, quæ vel non in- iliguntur, vel ad pietatem parum conducunt. aque præcidi quædam, vt prudens lector intelli- :re poteſt, diſſenſionum ſemina. Fui Torgæ pro- mo menſe, atque ibi vna Lutherus erat, qui cum ulta mecum eſſet locutus de ſuis afflictionibus, irabiliter etiam me perturbauit. Ad hæc, iacet c deformatus omnino ſcriptis, quæ quibuſdam on videntur εὐκαταφρόνητα. Et cum ipſius miſeri- ordia moueor, tum me grauiſsime angit publica :ccleſiæ perturbatio. *Scinditur incertum ſtudia in ontraria vulgus*, Et, niſi Chriſtus promiſiſſet ſe obiſcum futurum eſſe vſque ad conſummatio- em ſeculi, profecto timerem totam religionem enitus his diſſenſionibus obrutum iri. Veriſsi- num enim illud eſt: nimium altercando veritatem mitti. διελέχθην τῷ Λουθήρῳ πολλὰ περὶ συνάξεως, καὶ ερὶ τῆς παραδόξου ὑπό τινων δογματιζομένης συμμίξεως τοῦ ρτου τε καὶ σώματος τοῦ χριστοῦ, ἀλλ᾽ ἐκεῖνος ἀπεκρίνατο ἐρ- τῶς διϊσχυριζόμενος καὶ διαβεβαιῶν ἅπερ χθὲς καὶ πρότερον. Ego nullo modo puto mihi hanc controuerſiam adhuc attingendam eſſe. Quanquam autem ſa- tis hic negocij habeam, tamen κατὰ τῶν ἀναβαπτιστῶν co- gito aliquid ſcribere, vides quos vbiq; tumultus excitent, cum nullam neceſſariam rationem ſui

H dogma-

dogmatis habeant. Hæc cum ſcriberem, vexabar ὑπὸ τῆς κολικῆς, qua dies iam quinq; laboro. Cauſſam eſſe hæc Turingiaca vina puto. Multa tecum volebam in his litteris commentari, ſed partim impedior morbo, partim eiuſmodi ſunt, vt litteris committenda non putarim. Quanquam has ipſas litteras, cum legeris, rogo te vt concerpas. Tuam ſortem quæſo te, vt æquo animo toleres. Sæpe arbitratus ſum me peccaſſe, quod non hic te vel nolentem retinuerim. Sed multæ cauſſæ ſunt, cur alibi te eſſe ſatius eſſe exiſtimem. Vale feliciter. Mitto vobis Pſalmũ, Dixit dominus, ad excitandum Eobanũ, quem vere in hoc genere regẽ eſſe ſtatuo. Ages ei meis verbis ampliſsimas gratias, quod edidit illos à ſe factos Pſalmos. Ego eius litteris reſpondebo, cum plus erit ocij. Vale iterum. x. Calend. Nouembris.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

HERI accepi litteras tuas, in quibus admones me negocij Othonis. Scis me toto pene ſemeſtri abfuiſſe Vuiteberga. Quare, cum primum ea de re ſcripſiſti, nihil agere, cum domo abeſſem, potui. Velcurius collocutus eſt cum Ambroſio. Isq; videtur non abhorrere à veſtro negocio. Sed queſtus eſt ſibi nimis duras leges imponi. Idq; & mihi videtur. Quod ſi minus aliquanto fænebris pecu-

pecuniæ repeteretur, videtur conditionem accepturus. Proinde deliberabit cum amicis Otho, quid æquum eſſe arbitrentur. Ego, quia audio his proximis diebus Ambroſium huc venturum eſſe, de eius voluntate certiora ſcribam ad vos non ita multo poſt. Scripſi ad te ante paucos dies epiſtolam longiuſculam, & querelarum plenam, quo genere litterarum talibus tuis temporibus vti non debebam. Sed, vbi dolet, aiunt, ibi quiſque habet manum. Ita ego ad deploranda noſtra mala vel inuitus delabor. Neque nunc ſum æquiore animo. Nec me tam domeſticæ miſeriæ conturbant, quam mala publica, quæ tanta ſunt, vt iam videantur ipſis remedijs exacerbari. Noſter Arceſilas mirifice afflictatur. Orabis igitur Chriſtum, & vt ſeruet virum, & vt gubernet periculoſiſsimis tempeſtatibus. Quæſo te, vt ſæpius ad nos ſcribas. Ego viciſsim, ſi intellexero te hoc officio meo delectari, ſcribam frequentius. Nuſquam magis acquieſco, quam in tuis dulciſsimis litteris. Micæ ſoluam diligenter, quod pro Pſalmis debeo. Vale, III. Id. Nouemb. Vxorem tuam, & amicos omnes meis verbis reuerenter ſaluta.

Philippus.

IOACHIMO CAMERA-
BAMBERGENSI AMICO
SVMMO,

S. D.

HAS LITTERAS dedi cuidam bono ac docto viro Iohanni Harlemenſi, qui cum diu apud nos verſatus eſſet, nunc propter minaciſsima edicta, quæ in Belgio propoſita ſunt aduerſus eos, qui videntur eſſe noſtri ſtudioſi, cogitur ex Saxonia diſcedere. Conſtituit autem aliquantiſper in vrbe veſtra commorari, vbi ſperat ſibi nihil periculi à ſuis fore. Rogauit igitur me, vt ſe tibi commendarem, vt haberet aliquem, cuius vel noticia, vel amicitia commendationem aliquam ipſi afferret. Cupit innoteſcere medicis. Nam in ea arte multos iam annos verſatur. Nec aliam ob cauſam ambit illorum familiaritatem, niſi vt poſsit ocioſus cum illis συμφιλοσοφεῖν. Non hoc agit, artem vt exerceat, nec periculum eſt, ne πτῶχος πτώχῳ. Quæſo itaqꝫ te, mi Ioachime, per amicitiam noſtram, vt des te huic Harlemenſi, & ſicubi opus erit, adiuues eum. Nihil petit præter vulgaria illa καὶ μικρὰ φιλοσοφήματα. Nec commendarem tibi eũ, niſi pudor eius ſingularis eſſet mihi perſpectus. Erit igitur humanitatis tuæ, non deeſſe viro bono ac docto in hoc officij genere, quod ſine moleſtia præſtari poteſt. Pluribus verbis agerem tecum, niſi mihi tua in omni genere humanitas nota eſſet. De litteris tui fratris proxime admonuiſti, de quibus cum cogitaſſem multo ante ad te ſcribere, tamen neſcio quomodo oblitus ſum. Opinor te iam in hoc conuentu, noſtri enim nunc apud vos ſunt, eam rem confecturum eſſe. Sed ſi non confeceris, nos hic tamen, vt ſpero, perficiemus. Hactenus, quia in aula non fui, nihil egi, & niſi aſsim monitor καὶ ἐργοδιώκτης, alia negocia, quæ ſunt infinita, ex-

cutiunt

unt huius rei memoriam. Mirabilis eſt re-
ı facies hoc tempore, quod vt vides planè eſt
rtium. Ille Argiuus iam furit, conſcribit exer-
um, & cœlum territat armis. Nos quantum
ſumus hominem dehortamur à violentis con-
s. Omnia bene habitura eſſent, ſi iſtius poſ-
ingenium vehemens καὶ ἀδάμαστον regi. Blica-
vxorem duxit, quod fauſtum fœlixq; ſit, filiam
oris Lottheræ. Spenglerus miſit ad me quan-
m deliberationem, de qua breui reſpondebimus
therus & ego. Addidit litteras, in quibus περὶ τ
υθήκης, iam in meam ſententiam it, quod aliqua
parte meas ſolicitudines leuat, quæ quidem
ntæ ſunt, vt nulla humana ope, nullo humano
onſilio poſsint mihi eximi. Vale fœliciter, Lip-
æ in nondinis. Nonis Ianua. An. XXIX.

Φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI NORIBERGAE, S. D.

CVm Figulus ad vos iter haberet, facere non potui, quin ei litteras darem, quanquã quod ſcriberem, non habebam. Nolo enim te perpetuis querelis, moleſtia maiore afficere. Apud nos ttanquillæ res adhuc ſunt, ſed ille de quo nuper, nõ quieſcit, quem quidem noſtri ſumma fide conantur retinere. Sed quantum profecturi ſimus, θεοῦ ἐπὶ γούνασι κεῖται. Quidam ἀρχιερεῖς dicuntur optare, vt Turca potius aduenïat, quam αὐτοκράτας. Hoc

 quid

quid ſit, ſatis intelligis, metuunt non Hiſpanos, ſed alterum, vt ſuſpicor, quem recte ratiocinantur, ſi quid mouebitur, φθάσειν χεῖρας τοῖς πράγμασι. De Anglis multa dicuntur, quæ cum exiſtimem tibi eſſe notiora, omitto. De rebus Italicis à te expecto litteras. Meum miniſtrum vobis commendo. Vale feliciter. x. Cal. februarij. Saluta meis verbis amicos, Eobanum & Micam. Meo Iohanni des hunc Ioachimicum.

Φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVMMO, S. D.

HERI accepi tuas litteras, ad quas quoniam eram occupatiſsimus, non potui iam reſpondere. Lutherus recte valet, ac miror, quæ res occaſionem præbuerit illi fabulæ de eius interitu fingendæ. De me ſimilis rumor Argentinæ ſparſus eſt. Hieronymo Baumgártnero dicas, Spenglero miſſam eſſe noſtram ſententiam περὶ τοῦ μὴ ἀντιπολεμεῖν τῷ αὐτοκράτορι, καὶ οὕτως ἡμετέρῳ ἄρχοντι ἀπεκρινάμεθα. Non licuit ea de re mittere τὸ λουθήρου σύγγραμμα. Sed cum iſtuc venerimus, oſtendam. Si enim procedent Comitia, iter iſtuc habebimus. De alijs rebus igitur omnibus coram. Vale feliciter.

Φίλιππος.

Ioachi-

IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVMMO SVO NORIBERGAE, S. D.

Venimus Spiram pridie τῆς κυριακῆς τῆς περὶ τῶν βαΐων. Hodie, qui fuit poſtridianus dies eiſdem Dominicæ, expoſita ſunt Cæſaris mandata, πάνυ φοβερά. Decretum Spirenſis conuentus, qui ante biennium fuit, abrogatum eſt. πολλαὶ καὶ μεγάλαι ζημίαι conſtituuntur in eos, qui non obtemperent nouo edicto. Cætera ſunt περὶ πολέμου τουρκικοῦ. Habes ſummam eorum, quæ adhuc geſta ſunt, facile intelligere potes, quanto in periculo verſemur. Nunquam fuit tanta frequentia vllis comitijs ἀρχιερέων, quanta in his eſt. Et quidam vultu ſignificant, quantum nos oderint, & quid machinentur. Sed Chriſtus reſpiciet & ſaluabit populum pauperem. Plane enim ſumus in hac vrbe, καθάρματα, καὶ περιψήματα. Scis multa me ſolitum in noſtris deſiderare, ſed hoc loco non id agitur, vt noſtra vicia corrigantur, Illud agitur, vt optima cauſſa opprimatur. Quod, vt ſpero, prohibebit Chriſtus, ac diſsipabit conſilia gentium, quæ bella volunt. Amabo te, ſcribe mihi per nuncios vrbis veſtræ, qui nunc quotidie iſtinc mittuntur. A me expectato viciſsim omnium rerum huius conuentus hiſtoriam fide optima ſcriptam. Saluta meis verbis vxorem tuam, Eobanum, Micam, Hieronymum & Spenglerum. De tua hiſtoria alias. Vale. Ex Spira.

Φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO NORIBERGAE, S. D.

VTINAM fœliciter domum redieris. Nos hic rixamur adhuc ijs de rebus, quæ cũ adeſſes, in conſilio principum iactabantur, Nihil adhuc conuenire potuit. Ac nobis quidem ſatis æquæ conditiones feruntur, ſed quoniam attingitur cauſſa δείπνου κυριακοῦ, nolunt eas conditiones recipere πόλεων τινῶν πρεσβευταί. Ita pendet res in incerto. Ante biduum venit huc legatus Pontificius Thomas Picus Comes Mirandulæ, qualia mandata habeat, nondum audiui. In litteris βασιλέως κελτικοῦ nihil erat noui, purgat ſe, quod per ipſum non ſteterit hactenus, quo minus pax fieret. Obtuliſſe ſe Cæſari magnam pecuniæ vim, vt redimeret obſides, vult videri magna affectus iniuria, ꝙ obſides non ſint redditi. Hoc fuit in illis litteris. μάλα κελτικὸν, quod in ſumma pecuniæ nominanda, vſi ſunt veteri appellatione ſeſtertij. Nihil habeo præter hæc, quod quidem in mentem venerit. litteras à te expecto. περὶ τούρκων ſi quid habebis, ſignifices nobis. Præfationem in Danielem miſi Secerio, quæ mihi prorſus non placet, ſed hoc tempore non potui melius ſcribere. Saluta Eobanum, Micam, & vxorem tuam. Vale. v. Id. April.

Philippus.

Ioachi-

IOACHIMO CAMERARIO
BAMBERGENSI NORIBERGAE AMICO SVMMO
S. D.

HACTENVS argumentum ſcribendi defuit, Heri pronunciata eſt illa decreti formula, de qua tibi dixi, in qua videmur obligare noſtros aduerſarios, vt retineant Pontificias leges. Itaq; noſtri oppoſuerunt proteſtationem, in qua declarant, ſe non conſentire, de ea formula, ſubſecutæ ſunt aliquot ciuitates noſtrorum proteſtationem, habes rem horribilem. Duæ ſunt imperij factiones, quas Faber & Eckius ſuis illis ſtultis & nepharijs conſilijs, dicendum enim quod res eſt, contra ſe mutuo armant, ἀλλὰ δοκεῖ μοι τοὺς ἀνταγωνιςὰς τῶν ἡμετέρων οὐκ ἄνευ φόβου εἶναι, καὶ ἴσως μεταμέλεις τοῦ φορτικοῦ πράγματος. Ambiunt nunc noſtros, vt maneant, ſignificant ſe moderaturos decreti acerbitatem, quid ſit futurum neſcio. Nos ſine periculo eſſemus, ſi noſtri paulum modo eſſent commodiores, ac in alijs negocijs præberent ſe æquiores, de conferenda pecunia ad Turcicum bellum, & ad ſumtus regiminis Imperialis. De oratore Pontificio ſcripſi tibi antea quid egerit, fuit omnino ſummiſſa & timida oratiuncula, adhortabatur ad apparandum bellum aduerſus Turcas. περὶ σχισμάτων ἐκκλησίας φησὶ: Quod ad fidem attinet, ſummo dolore afficitur S. D. quod audiuit veteres hæreſes cum nouis in Germania ſeri, & paulatim ſerpere. Neq; durius quicquam dixit. Deinde hortatus eſt, vt qui hactenus perſeuerauerint in

Eccleſia, ſic loquebatur, manerent in ſententia, & ſi qui ab Eccleſia diſceſsiſſent, ad eam redirent. Ad extremum excuſabat, quare hactenus non coegerint Synodum. Nihil habebam amplius. Chriſtus ſeruet & gubernet te, fortaſſe intra biduum abituri ſumus, ſcribam ex itinere, cum primum potero. Vale feliciter. Fabro nihil ſcripſi, nolo enim hominem ſtultiſs. & impudentiſs. hoc afficere honore, vt glorietur ſe mecum pugnaſſe. Non. Maij. Vale feliciſs. De ſigno expectat Mylo quid reſpondeas. Hic ferunt Heluetios ciuile bellum mouiſſe, ac iam maximos vtrinque exercitus in armis eſſe. Faber huius famæ vel autor, vel amplificator eſt. Si quid ea de re habes, quæſo, vt ſignifices nobis. Pſalmos Eobani expecto. Vale feliciter. Amicum tuum velim non obligari iureiurando eorum, qui initiantur. Adhibebit te in conſilium fortaſſe. Hæc mea fuit ſententia, in quam vellem eum adduci poſſe, ne reciperet illas ordinum leges, & conſecrationes.

φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVMMO, S. D.

DE eo periculo, quod noſter amicus vitauit, quæ me itemq; alijs narrantib. cũ adeſſes cognouiſti, ſunt veriſsima, & à me celebrabuntur aliquando per occaſionẽ aliquo ſcripto. Omnino eſt ille diuino auxilio ereptus quaſi è faucibus eorum,

qui ſitiunt

ui ſitiunt ſanguinem innocentum. Et me conſi-
erantem ea, quæ iſti plane hoſtes Veritatis agere
on deſinunt, potentes incitando contra repre-
enſores eorum, quæ ne ipſi quidem poſſunt aut
udent iam defendere, nonnunquam illorum ſubit
niſericordia, magis quam metus propter nos, &
eniunt mihi in mentem Pindarica illa, quibus
malorum & inuidorum animos negatur delectari
præceptis docentib. non eſſe repugnandum Deo,
ςαθμᾶς δὲ, inquit, τινὸς ἑλκομένας περισσᾶς, ἐνέπαξαν ἕλ-
κος ὀδυναρὸν ἑᾷ καρδίᾳ, πρὶν ὅσα φροντίδι μητίονται τυχεῖν,
noſti locum in Pythijs. Et ita eſt profecto, vt in-
grediantur lubricum iſti iter impingendo ſtimulis
calces, vt ibidem dicitur. Nam etiamſi ex no-
bis aliqui opprimantur, non tamen ideo obti-
ceſcet vox Veritatis. Vtinam modo cauſſa op-
tima recte agatur. De quo reliquum eſt, vt in-
uocemus filium Dei, orantes, vt nobis largiter im-
pertiat ſpiritũ ſuum ſanctũ ὁδηγὸν εἰς πᾶσαν ἀλήθειαν.
Cyclops ille nunc ferocem ſe facit, quia à Regibus
auditur. Qua occaſione vtinam iſtud genus non
abuteretur ad publicam priuatamque multorum
perniciem. Sed in quæ tempora inciderimus,
vides. Quod autem aliquos, quaſi nos com-
poſuerimus fabulam, argumento ex illa diſceſ-
ſione confícto, de tota re loqui ſignificas, feren-
dum ſcilicet eſt, nam cogimur ferre alia grauio-
ra. Modo ille euaſerit, quod factum eſt Dei
beneficio, loquatur quiſque quod volet. Nos
tamen quod verum eſſe ſcimus, & glorioſum opus
Dei commemorare debemus, ad laudem illius &
noſtram conſolationem. Quod ſcribis queſtũ eſſe

amicum

amicum illum tuum, Me nimis ἀποτίμως reſpondiſſe de quæſtione ſua, Neſcio quid potuerim aut debuerim reſpondere aliud. Et eram illo tempore non ſolū multis negotijs occupatiſsimus, ſed varijs etiam curis grauiſsime perturbatus. Iam quid poteſt diſputando de talibus reb. explicari? Ante omnia enim vnumquenq; ſeipſum in conſilium adhibere oportet, & decernere non tantum quid faciendum ſibi putet, ſed etiam quid confidat ſe ſuſtinere poſſe. Hortando autem addere animum euentu tam dubio, habet magnum periculum. Sed tu ſi affuiſſes, quod optare illum ſcribis, fuiſſent omnia faciliora. Nunc quod factum eſt ipſe boni conſulet, & tu probabis. Vt ille autem ſequatur quod optimum & rectiſsimum ſit, ex animo opto. Vale. Die Georgij.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO Q. BAMBERGENSI AMICO SVMMO Q NORIBERGAE, S. D.

NON dubito, quin magnopere admireris, cur nihil ſcripſerim ad te ſub exitum comiciorū. Ego vero, mi Ioachime, ita fui perturbatus, vt primis diebus pene extinctus ſim, omnes dolores inferni oppreſſerant me. O fœlices, qui abſtinent a publicis negocijs. Scribam itaque tibi breuiter κεφάλαια rerum, vt cognoſcas, quid me tantopere cruciet. Redij huc neutiquam afferens domum, illam,

iam, quam ſolebam, hilaritatem, vt ex Sebaldo intelliges. Initio conuentus ſcis horribile edictum propoſitum eſſe à Pontificia factione, vt pareamus edicto Vuormacienſi. Si quis nolit parere, vt proſcriptus habeatur ſine vlteriore, vt loquuntur iſti, declaratione. Sed hæc tam atrox ſententia poſtea mitigata fuit, & poſt longum certamen, capita quædam comprehenſa, quæ iam ſunt edita. Ne hæc quidem nobis placebant, quia in his hoc erat poſitum, vt qui hactenus ſeruaſſent veteres traditiones, cogerentur & in poſterum ſeruare. Nobis αὐτονομία concedebatur. At nos non voluimus obligare alios. Erat in articulis etiam, vt Eccleſiaſtica Iuriſdictio redderetur Epiſcopis. Erant quædam περὶ λειτουργιῶν, quæ recipere non potuimus. Et quia additum erat decretum περὶ δείπνου κυριακοῦ, quo damnabantur quidam nominatim, Id quoq; attigimus. Nondum ſciebamus, quid de capitib. quæ ad nos pertinebant, facturi eſſent, & noluimus ſtatim à nobis diuelli quoſdam non nimis pertinaces. κἀγὼ οὐ πάνυ ἔσπευδον περὶ ἐκείνου πράγματος ψῆφον ἐνεγκεῖν. Non igitur condemnauimus vllos, ſed diſputauimus, controuerſa eſſe reijcienda ad Synodum, aut eos, qui accuſarentur, vocandos eſſe, ne indicta cauſſa queri poſſent, ſe damnatos eſſe. Si qua vis aduerſus eos pararetur, verendum ne ἐξωτικοί τινες in Germaniam adducerentur, id quoque prouidendum eſſe, ne accideret. Et hæc diſputabamus tantum, nequaquam defenſuri hos aut illos, neq; verbum vllum facturi amplius, ſi capita ad nos pertinentia eſſent mitigata. Ecce autem interea veniunt legati quidam, ad Principes noſtros, qui

ſtros, qui de retinendo ſuperioris conuentus decreto, quod aliquo modo tuetur ipſos, pactum faciunt. Poſtea igitur & noſtri contabantur damnare τοὺς ἐξεταζομένους & ſenatus Imperij, dum nos illos damnare contamur, nullam correctionem aut interpretationem illorum capitum tolerabilem inſtituunt. Ita accidit, vt illa ederentur quemadmodum vidiſti. Poſtridie veniunt Marchio Badenſis & Henricus Brunſuicenſis, leniunt capita, & nos improbamus quædam, vt poſtulabatur. Verum rex nolebat illam interpretationem recipere, ſic diſceſsimus. Principes tamen de pace, inter ſe pacta fecerunt. Poſtea reſciui, cupere quoſdam cum noſtris & vrbe veſtra fœdus facere. Ibi cœpi horribiliter angi, nollem enim à nobis defendi aliena. ἅλις γὰρ τῶν οἰκείων φροντίδων. etſi an ad huius defenſionem fœdus expetatur, nondum plane ſcio. ſed dum metuo omnia, mirabiliter animo conſternari cœpi. Et in illa ipſa conſternatione ſenſi, quantum ſit vicij in quibuſdam. Dolebam item, quod non ſtatim autor vel certe ſuaſor ſeparationis fuiſſem. Cogitabam occaſionem datam eſſe, per quam latius ſerpat βιβλιοκάπηλος. Veniebat in mentem hanc rem imperij & religionis mutationem afferre poſſe. Infinita ſunt, quæ me adhuc excruciant. Tam parua momenta quantam vim habent? Cum ego nihil contra conſcientiam fecerim, tantum timidus in damnando fui eos, quos nondum rite audieramus. Et quidem eſt Synodi illa cognitio, quod me maxime vt in dolore conſolatur, & tamen permulta ἡμαρτῆσθαι δοκῶ, niſi Deus errata noſtra corrigat. Adhuc ſum in ea opinione, omnes

bonos

nos & pios fœderibus iſtiuſmodi opponere ſeſe oortere, ſed iam Deo euentum permitto. Neceſſio tuo litteras certis de rebus miſi,nec obſignavt prius legeres,quam illi exhiberes. Sed volo hiberi,& tu diligenter agito cum eo et cum affi- tuo,vt curent quod peto.Chriſtus reſpiciat nos. unquam enim periculi plus fuit. Vale feliciter. oſtridie πεντηκοστῆς. νυνὶ σύγγραμμα διὰ χειρὸς ἔχω ἐκδοον περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων.

φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO NORIBERGAE AMICO SVMMO S. D.

OCCVPATIONES quotidianæ, quarum magna eſt varietas, abducunt animũ meum nonnihil à conſpectu earum rerum,quæ me redeuntẽ è Comicijs tantopere angebant. Itaq; dolor, tametſi eximi nulla vi humana mihi poſsit, tamen interdum eſt hebetior,quam fuit. Et ea ſunt conſecuta alicubi, vt me minus peniteat non fuiſſe prorſus ὁμόψηφον ἐκείνοις,qui dicuntur autores eſſe eius tumultus. Intelligo conſilia omnia iſtorum eo ſpectaſſe, tum vt nos ab his, tum vt quoſdam ab illis ſeiungerent. Non hoc agunt, vt Eccleſiæ conſulant. Tumultum in Heluetijs ſedatum eſſe ex tuis literis accepi,& ferebatur idem in aula.Verum heri ſero huc allatum eſt ſine certo autore, Tigurinos prælium commiſiſſe cum neſcio quibus, ac ſuperiores diſceſsiſſe. De Turcis nihil habemus

explorati.

exploratì. Et ὁ βασιλεὺς nihil præſidij aduerſus illos comparare dicitur. Fama hic fuit quoſdam moliri res nouas. Sunt & in Saxonia conſcripti equites à Brunſuicenſibus, credo ne ſe commouere poſsint iſti, qui ab illis conducti ſunt. Omnino certum eſt pecunia externa multos in Germania ſolicitari, vt aliquid moueant, ſed Chriſtus reſpiciat nos, & propter ſui nominis gloriam retineat pacem. Meus frater ſcripſit mihi, cum quidem caſu nactus eſſet nuncium, matrem noſtram deceſsiſſe, non ſatis clare ſcribit, ſed conijcio Synancha extinctam eſſe. Negligor omnino à meis. Nam & de morte vix paucis verbis ſcribit, & præterea nihil ſignificat earum rerum, quas mea intereſt ſcire, ſed hæc recenti dolori & luctui aſſcribam. De Ocami dialogis habeo tibi gratiam, tametſi ſunt frigidiores, quam putaram, nulla plane in iſto toto genere ſolida eſt doctrina. Mitto tibi, vt promiſeram Spiræ, Plutarchi φιλοσοφούμενα, habes eruditas nugas pro nugis Ocami, ſed varietas rerum delectare poteſt hominem ocioſum, at mihi ſubinde minus ocij conceditur, & ſi quid contigit, malo conſumere in alijs ſcriptoribus. De Pothino quod mones, ſi tamen recte intellexi litteras tuas, ne quid ad illum amplius ſcribam, geram tibi morem. Et ſcis me antea non magnopere ambiuiſſe eius amicitiam. Vide quantum iudicij ſit noſtris inimicis, Illum amant, qui multorum dogmatum ſemina in ſuis libris ſparſit, quæ fortaſſe longe grauiores tumultus aliquando excitatura fuerant, niſi Lutherus exortus eſſet, ac ſtudia hominum alio traxiſſet. Tota illa tragœdia περὶ δείπνου κυριακοῦ ab

ipſo

o nata videri poteſt. Quam non iniquus eſſe viri alicubi poſsit Ario & illius factioni, quam nos : conſtantiſsime improbauimus. Quæ littera in ris eſt magnopere digna viro Chriſtiano, de Iuficatione, de iure Magiſtratuum? Horum locom perfectam tractationem à magnis viris requi-. Sed tollant eum, qui non norunt. Ego nunc xor cum turbulentis quibuſdam. Adhæc, inſtitui nchiridion dogmatum Chriſtianorum, vt quid e omnibus fidei articulis ſenſerimus, poſteritas idicare poſsit. Nam ſæpe mihi ſtomachum moet veterum Pontificum negligentia, ſiue inſcitia, uod nullus ordine complexus eſt ſummam Chriianorum dogmatum, niſi illa fortaſſe ſcripta ad os non peruenerunt. De multis magnis rebus ix ſuſpicari poſſumus, quid ſenſerint veteres. Cauſſam de diuinitate filij video firmiſsimam eſſe, & ſane gaudeo me in promtu tam multa habere de re tanta teſtimonia. Mitto tibi chartam de menſuris & re numaria, teq; rogo, vt in myropolijs iubeas tibi oſtendi ſextarium, eiuſq; menſuram mihi mittas, vt conferam cum his quos vidi. Ac vidi duos, aliquantum diſsimiles. Nam Sebaſtianus Vrbachus curauerat ſibi arte fieri menſuram illam, ea erat minor aliquanto, quam vſitata eſt. Dialectica mitto Michaeli, quæ nuper recognoui, & poſteriores duos libellos retexui, & ita tractaui, vt totam artem complexum me eſſe putem. Rogo te, vt quæras, quod genus veſtimenti fuerit ἐπενδύτης. Scio quid Suidas dicat. Sed ego hiſtoriæ alicuius teſtimonium requiro. Valde vellem te, quoniam abundas ocio, omnium difficilium verbo-

rum noui teſtamenti explicationem colligere. Gratus labor ſtudioſis futurus eſſet. Nos iam Germanicam editionem recognoſcimus. Vale, VII. Cal. Auguſt. Iohannem meum tibi commendo.

φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

ROGAVI te in proximis litteris, vt colligeres interpretationem vocum inſignium & ſubobſcurarum in nouo teſtamento. Mihi crede laborem ſumſeris vtilem, ſi eam rem ſuſceperis. Incidi poſt illas litteras in duos locos in Actis, quos plane non intelligo. Obſecro te, quid vocat δεξιολάβους cap. 23. nam exemplum aliud non inuenio, tantum exponunt παραφύλακας. Sed ego exemplum requiro. Cap. 27. magna contentio eſt Stunicæ cum Eraſmo de Artemone. Mihi nec Stunicam videre contigit, nec Eraſmi poſtremam recognitionem. Nec vſquã inuenio Artemonem apud Græcos. Neque tamen aſſentior ijs, qui locum mutant, vt ſicut illi cenſent, legendum putem τὸ ἄρμενον, etſi quod eruditi vocant ἱστίον, video vocari ἄρμενον. Et eo loco velum intelligi poſsit, neq; repugnet ipſa hiſtoriæ ſeries. De his quæſtionibus velim te mihi reſpondere. Cum nuper legerem apud Pontanum tuas litteras, in quibus de quodam, quem græce nominas, ſcripſeras, riſit ille, & nomen græcum Saxonice interpretabatur, vt ſignifica-

gnificaret, facere negocium alijs, & recte interpretatus eſt. Ecce autem ille iraſcitur in litteris, quas πρὸς τὸν ἡμέτερον ἡγεμόνα ſcribit: ὅτι τὰς συνθήκας καὶ συνωμοσίαν ξυνὶ τοῖς ἔξω ἐκείνοις οὐκ ἐπικυρεῖ. Nos tamen arbitror ituros ἐς τὴν διάλεξιν. De meis acerbiſsimis doloribus nihil poſſum ad te ſcribere. Georgium filium puerum elegantiſsimum amiſi, Id acceſsit ad alias meas miſerias ac ærumnas, quibus hoc tempore conflictor. Mitto tibi enarrationem duorum librorum ἠθικῶν Ariſtotelis. In fine inſunt grammatica quædam de altera nauigatione, quæ te videre velim. Vitum mea cauſſa ſic excipias, vt intelligat meos amicos tibi curæ eſſe. Vale. Saluta amicos. Χριστὸς ſeruet familiam tuam. v. Calend. Septemb. Si iſtic inueniri poſſunt in bibliopolijs exempla Vrſpringenſis, mitti cures mihi quatuor aut quinqꝫ.

Φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO, S. D.

QVANTOPERE requiram litteras tuas hoc tempore, facile potes exiſtimare. Nulla res eſt, in qua perinde acquieſcam, atque in tuis ſcriptis. Quare te rogo, vt conſuetudinem veterem tuam in hoc officij genere renoues. De congreſſu Marpurgenſi non habeo quod ſcribam, de alijs capitibus doctrinæ Chriſtianæ omnibus conuenit, tantum controuerſia de cœna explicari non potuit. Leges capita quæ ibi compoſita ſunt.

Tantum triduanum colloquium fuit. Et aduerſarij leniores viſi ſunt, quam fore arbitrabar, reliqui omnes præter Lutherum, fuimus κῶφα πρόσωπα. Nam Landgrauius properauit dimittere conuentum propter peſtilentiam graſſantem eo loco. Cætera narrabit Oſiander, qui mirifice delectauit Lutherum & nos omnes. Si Brentius cum eo Noribergam venerit, amabo te, des operam, vt eum ſalutes, κοινοὶ φίλοι vt ſcis. Vale. In Heſsis, III. Non. Octob. Salutant te Ebrard à Than, Lutherus, Ionas, Caſpar.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI NORIBERGAE AMICO SVO SVMMO, S. D.

SVMMIS animi doloribus impediebar, quo minus poſſem multa ſcribere, cum quidem nihil magis velim, quam ijs de rebus tecum commentari, quæ me tam miſere cruciant. Filioli interitus grauiſsime me afflixit, ſed is dolor aliqua medicina leuari poteſt. Hi cruciatus, quos ſuſtineo διὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ, nulla ratione mitigari poſſunt. Nullus abit dies, quo non optem ex hac vita diſcedere, ſed omittam iſta, nam cauſſam totam ſcribere non audeo. Hic nihil noui prorſus habemus, quod quidem arbitrer te aut cupere ſcire, aut requirere. Nam Turcicos rumores, & Italicos iſtic melius noſtis, de quibus te rogo, vt mihi quam plurimum ſcribas. Nonnulli hic ferunt

runt Cæſarem iam de more Pontificis pedes adoraſſe. Ionas hic componit libellum de Turcis, cuius operis ſyluam nos congeſsimus. Nec feci aliud quicquam à reditu è Cattis. Attuli à Lango huc Epiphanij Græcos libros περὶ αἱρέσεων, qui mihi valde placent. Propemodum hiſtoriam veteris Eccleſiæ continent, ex his decreui excerpere ἐπιτομήν. De vocabulis in nouo teſtamento poſitis ſcripſi tibi antea, vt obſcuriora explicanda ſuſcipias. Valde mihi iucundam rem faceres & vtilem ſtudioſis, ſi eum laborem non defugères. Vale felicifs. Poſtrid. Id. Nouemb.

Φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI, S. D.

QVOD ſcribis putare te non expeti talem doctrinam, qualis eſſet explicationis tuæ λεξικῆς in iſto genere, cum aliud quærant & ſpectent plæriq;, quanquam nimis eſt verum, hac conſideratione tamen te deterreri ab honeſtiſsimo conſilio & vtiliſs. labore nolim. Non intueamur τὴν ξύγκλυδα ὄχλον. Quid enim futurum eſt, ſi aliquando turbæ iſtæ conſileſcent, & non extabit certa cognitio eorum, ſupra quæ omnis veritatis ſcientiam fundari ſcimus. Sed tu facies tamen, quod erit tibi commodum & arridebit. περὶ τοῦ ἐπιφανίου, habet ſe res ita, vt nuper ſcripſi. ἱστορικὰ in illo libro ſunt multa, & indicantur magis quidem, quam exponuntur eæ res, quæ alibi non extant. Diſ-

putatio autem huius autoris περὶ δογμάτων, omnino languidior eſt, & illæ etiam narrationes non vbique diſertæ ſunt, & alicubi negligenter perſcriptæ. Sed noſti illud, τὴν μὴ χρέα παρῇ. Quæſo te, ne vllam occaſionem mittendi mihi litteras prætermittas. Potes habere, opinor, quando vis, cui illæ dentur perferendæ, & tibi ad ſcribendum ocium eſſe ſpero. Et mihi lectione tuarum litterarum nihil eſt iucundius. Vale. Calend. Decembr.

φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO NORIBERGAE, S. D.

ACCEDIT Cæſar, & veniendum nobis eſt Auguſtam. Iſtac igitur tranſibimus. Tu hoſpitium parato. Erit autem mihi manendum quaſi gregario militi in exercitu, neq; concedetur meo arbitrio pergere. Quod ſi obtineri poſſet, accurrerem ad vos, vel etiam aduolarem. Nondum ſcio quando iter ingrediendum ſit. Quidam de Martio loquuntur, quidam de Aprili. ὁ διδάσκαλ. ſubſiſtet opportuno aliquo in loco, οὐδέ πω γὰρ ἀρέσκει ἐκεῖνον παρεῖναι ἐν τῷ συλλόγῳ. Sed de his, deq; meis ingentibus curis, & ſolicitudine infinita & grauiſs. doloribus exponam coram omnia. Nam neq; facile illa ſcribi poſſunt, neq; ſunt pleraq; litteris committenda, ijs præſertim, quæ an primum in tuas manus peruenturæ eſſent, dubitabam. Vale. Id. Febr. Anno M. D. XXX.

Philippus.

Ioachi-

OACHIMO CAMERARIO NORIBERGAE, S. D.

S I quid habes, quod Luthero aut ſignificandũ, aut mittendum eſſe putas, huic nuntio, qui has tteras iſtuc perferet, trades. De tua valetudine, eq; omnibus rebus tuis, quæſo te, vt me certio-em facias. Nam exercet hæc quoq; ſollicitudo nimum meum,tot alioqui miſerrimis occupatum uris. Cæſar, quod bene vertat, breui dicitur ffuturus. Iam enim peruenit ad Oenipontem, dducit,quemadmodum narrant,ſecum Cardina-em Caietanum. Noribergæ de Campegio audi-eramus,ſed hic affirmant Caietanum eſſe, quod mihi ſane ſcrupulum iniecit. Eſt enim homo inci-uilis, quo genere nihil eſt intractabilius. Pluris vt vereor autoritatem ſui Thomæ, quam Rempub. quam Eccleſiæ pacem faciet.Orabis igitur Deum, vt adiuuet nos. Heſſus creditur venturus eſſe,præ-miſit enim ſuum Cancellarium,Ficinum illum,no-ſti,opinor, hominem. Valde te oro,vt mihi & ſta-tim & ſæpe ſcribas. Hic reperi τοῦ ταυροκέρω libellum de ſimulacris templorum,in quibus aſſeuerat ma-gno ſupercilio, omnia abolenda eſſe. Eo delabun-tur iſti belli diſputatores, abiecta doctrina de Iu-ſticia fidei. Paulatim ἰουδαΐζοντες totum nobis Moi-ſen imponere conabuntur. Ad eam rem,nunc ha-bent idoneum σύμμαχον Stadiæum. Vale feliciter & reſcribe. III. Non. Maij.

Φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO NORIBERGAE, S. D.

DE Chirurgo commiſeram rem cuidam meo amico, ſed iſtius diligentiam vicit Hopelius. Hic enim reſciuit prius iam ad vos profectum eſſe Chirurgum. Ego ſi quid aliud reſciero, ſcribam. Interea vos iſtic de homine interrogabitis. Tuam valetudinem velim te diligenter curare. Magnum fructum capiam ex hac propinquitate locorum, in quibus verſamur, ſi quottidie ad me ſcripſeris. Neq; ego deero officio, cum quidem aliquid habuerimus. Noſter Dolſcius heri venit ab Imperatore, & affirmat eum hac ſeptimana moturum eſſe ab Oeniponte, vt ad conuentum quam primum veniat. Tu de Sextili neſcio quid ſomnias, ex illa tua febricula, niſi diuinas fortaſſe, nihil ante Auguſtum Menſem nos hic acturos eſſe. Nam & Mathematici prædicunt, ſub Autumnum fore ſidera magis propitia diſputationibus Eccleſiaſticis. Noſter Dolſcius largiter pollicetur περὶ αὐτοκράτορος, ſed vnus nos exercet ſcrupulus. Iuuenis ille, de quo dixi, plane videtur ἀντιοχίζειν. Tu Vale fœliciſs. & ſaluta tuam familiam & amicos.

Φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO NORIBERGAE, S. D.

Scripſi

SCRIPSI tibi nuper me cuidam dediſſe mandatum inquirendi Chirurgi. Ex iſto etiam intellexi eum Noribergam profectum eſſe. Hanc rem velim exploret meus miniſter. Cæſar hic expectatur adhuc, ac mihi quidem non videtur ante Pentecoſten affuturus, de voluntate eius nihil affirmare poſſumus, nullam adhuc ſignificationem oſtendit iracundiæ. Sed tamen audio diuerſas eſſe ſententias conſilij Cæſariani, alij cenſent Cæſarem debere edicto propoſito, ſine vlla cognitione, damnare cauſſam noſtram, alij contra, cognoſcendam eſſe, & corrigenda vicia Eccleſiarum. In hac ſententia dicitur eſſe Mercurinus ὁ ἀρχιγραμματεύς, Vir ſummus & moderatiſsimus, quem aiunt dicere, ſe hac ſpe ſecutum eſſe in aduerſa valetudine Cæſarem, quod arbitraretur fore, vt hæc mala rite ſanarentur. Violenta conſilia ſe nolle attingere, quia res oſtenderit Vuormaciæ, nihil profeciſſe illam damnationem iniquam. Nihil adhuc audiui hic memoratu dignius, delectat enim me tanti viri vox atque ſententia. Chriſtus gubernet nos. Ego Apologiam paraui ſcriptam ſumma verecundia, neq; his de rebus dici mitius poſſe arbitror. Intelligo hoc τοὺς ἀρχιερέας moliri, vt omnino nihil agatur de negocijs Eccleſiaſticis. Sperant opinor moram & tempus ipſis profore, vt res in veterem ſtatum reſtituatur. Sed quidam & inprimis Felinus noſter, vereor vt ſemper poſſint retineri in officio. Vale fœliciter, Pridie vocem Iucund. Saluta Eobanũ & Micam. De Eobani negocio ſcripſi Hieronymo Baumgartnero. Erit mihi curæ, modo vt ſciam, quid expediat fieri.

Φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO NORIBERGAE, S. D.

HERI QVOD fauſtum felixque ſit, exhibita eſt Cæſari confeſsio noſtra, & lecta publice. Attentio dicitur principum maior opinione fuiſſe. Ego mutabam & refingebam plæraque quotidie, plura etiam mutaturus, ſi noſtri συμφράδμονες permiſiſſent, ac tantum abeſt, vt lenius iuſto ſcriptum fuiſſe iudicem, vt verear etiam mirum in modum, ne qui ſint offenſi libertate noſtra. Nam Valdeſius Secretarius Cæſaris vidit, antequam exhibuimus, ac plane putauit πικρότερον eſſe, quam vt ferre poſſent aduerſarij. Miram σύγχυσιν videas, ſi legas mei Ariſtarchi, de quo ſcribis, apologiam. Me ſane non magnopere commouent huiuſmodi Critici. Animus eſt occupatus multo miſerrimis curis, non propter cauſſam noſtram, ſed propter noſtrorum hominum incuriam. De me, volo te bono animo eſſe, quia commendo me Deo, ἀλλὰ θαυμαστόν τι exercet nos, de quo non poſſum niſi coram loqui. Vale & reſcribe. Vtinam poſsis nanciſci iſtic apologiam noſtram legendam, ſed Cæſar vetat excudi. Iterum vale.

Φίλιππος.

Ioachi-

IOACHIMO CAMERARIO NORIBERGAE, S. D.

ADVERSARII nondum reſponderunt, ſed intelligo confutationem iam eſſe abſolutam, & intra biduum aut triduum prodituram. Aiunt Cæſarem imperaturum, vt omnia in priſtinum reſtituantur, donec has controuerſias iudicauerit Synodus. Hæc dicitur eſſe conſilij ſumma. Quod niſi mitigabitur hæc ſententia, quos motus excitatura ſit, facile potes exiſtimare. ὁ πηλὸς ἡμετέρου ἡγεμόνος huius atrocis ſententiæ autor eſſe fertur, qui ſi paululum remitteret de ſua pertinacia, quam ſcis eum habere plane ferream, omnia hic eſſent faciliora. Habes πάντα περὶ πάντων. Capito ex Argentina adeſt, ſed latet, ac nuper petiuit à Moguntino ſe admitti in colloquium. Moguntinus, cum diceretur contra nos ſententia, quam ſupra perſcripſi, noluit intereſſe, quia pridie acerrime pugnans, non poterat placare illum πηλὸν τοῦ ἡμετέρου. Ac doctores Theologi, qui ſunt in aula Moguntina, ab Eccio excluſi ſunt ex illo conciliabulo, quod contra nos habent. Sic agitur res factioſe. Vale feliciter. Arnoldus narrabit tibi Hiſpanicorum procerum optimum conſilium de noſtra cauſſa. Arnoldum tibi commendo.

φίλιππος.

Ioachi-

IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVMMO NORIBERGAE, S. D.

QVANQVAM certi nihil habebam, tamen ne rediret Eobanus vacuus, dedi ei has litteras. Nondum nobis reſponſum eſt, verum audio paratum eſſe contumelioſiſs. ſcriptum, quod recitabitur in ſenatu Imperij. Noſtræ doctrinæ aſſcribent, quicquid fuit his annis motuum in Germania, quicquid extitit pernicioſorum dogmatum. Poſtea petent à nobis, vt Cæſari permittamus iudicium, ſi non aſſentiemur, mandabitur, vt omnia in integrum reſtituantur, dum cogatur Synodus. Hæc ſunt decreta iam ab ipſo principum Senatu, quæ niſi Cæſar mitiget, ita proponentur. Moguntinus & alij quidam exceſſerunt ex iſto non ſane, vt videtur admodum pio concilio. Ego multos prehenſare ſoleo, & Campegium etiam Cardinalem. Sed omnino vidêtur ſperare ſe his terroribus nos oppreſſuros eſſe. Quod ſi non ſucceſſerit, deinde decurrent, vt ſpero, ad alia conſilia. Vale. Habes omnia. III. Id. Iulij. Vides inſtare Calendas Sextiles, & parū adhuc egimus hic.

φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO NORIBERGAE AMICO SVMMO, S. D.

Spero

SPERO te iam fœliciter rediſſe domum. Chriſtus faciat, vt fœliciter valeatis tuq; & vxor & filiæ. Hodie primum ſpes eſt oſtenſa inſtitutæ pacificationis, de qua habebantur deliberationes, cum adhuc adeſſes. Aduerſarijs placet, vt deligantur vtrinq; bini principes, bini conſiliarij, & terni θεόλογοι, qui conferant de controuerſijs Eccleſiaſticis. Res eſt vt vides periculi plena. Chriſtus gubernet exitū. Nihil præterea interim accidit. Poſtea ſcribam, ſi quid acciderit dignum memoratu. Georgij carmen mitto tibi & Eobano, vt emendetis, & mox edatis. Non enim diu manſuri videmur. Et ego non minus quam tu cupio videre οἶκον ἐμὸν & meos liberos. Nunc ſum vocatus πρὸς τὸν ἀρχιερέα τῆς σεβαστῆς πόλεως. De Quadripartito πτολεμαίου latino & græco, etiam atq; etiam oro te, vt mittas. ἔῤῥωσο. Id. Auguſti. Salutat te Iuſtus Ionas amantiſs. D. Ioannes Ruelius & ego Iſlebius ſalutamus te & iubemus μεμνῆσθαι, ὅτι τὰ πεπληρωμένων σωμάτων γυμνάσματα βλάπτουσι τὰ σώματα. Salutat te Brentius in Domino, breui futurus aſtrologus.

φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO NORIBERGAE, S. D.

NON dubitabam, quin Apologia noſtra videretur futura lenior, quam mereatur improbitas aduerſariorum. Ego tamen complexus

ſum ea

ſum ea, quæ ſunt in cauſſa præcipua. Iuriſdictionem totam καὶ τὸ ἀξίωμα reddo Epiſcopis. Hoc fortaſſe vrit quoſdam, qui ægre patiuntur ſibi libertatem ſuam adimi. Sed vtinam vel duriore conditione pacem redimere poſsimus. Cornelius Schepperus affirmat bonam ſe ſpem pacis viuo Mercurino habuiſſe. Hoc extincto, neminem eſſe in aula pacis autorem, qui modo valeat autoritate. Nactus ſum Hiſpanum ſecretarium, qui benigne pollicetur, & iam de mea ſententia cum Cæſare & Campegio collocutus eſt, ſed tota res eſt tantum ἐν γούνασι θεῶν. Orabitis igitur Chriſtum, vt det pacem. Interdictum eſt concionibus non tantum noſtræ parti, ſed etiam aduerſarijs. Imperator tamen, retinendæ Maieſtatis cauſſa vult conſtituere concionatorem, ſed qui tantum recitet Euangelium & Epiſtolam γραμματικῶς. Vide miram ſapientiam Aulicorum. Sic ſe habent principia. Felinus etiā adhuc nobis obtemperat aliqua ex parte, tamen vereor, vt in officio futurus ſit. Habes noſtra omnia præter quandam fabulæ ſimilimam, ſed certam & veram hiſtoriam de Iudæis, qui infinitum exercitum contraxerunt ad inuadendam Paleſtinam. Vale.

Φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO
NORIBERGAE
S. D.

Non

NON poſſum in aula impetrare, vt certus hinc ad Lutherum tabellarius mittatur. Ideo iam alterum ad te faſciculum mitto, neq; tamen ille reſpondet. Id etiam fato aliquo accidit opinor, vt effugiant è manibus αἱ ἀφορμαὶ τῆς εἰρήνης. Mihi non perinde cupidi videntur pacis nonnulli, vt oportuit viros bonos & amantes religionis. Quidam legati mirifice mihi ſuccenſent, quod videor reſtituere Epiſcoporum regnum. Sacranus neutiquam amanter ea de re expoſtulauit mecum, noua quadam & inuſitata vſus verborum acerbitate, ſic eſt vt ſcribit Thucydides, τὰ ἐν μέσῳ ἀμφοτέρωθεν κτείνονται. Vtinam id mihi accidiſſet iam olim, ne nunc videre hæc vicia partium cogerer. Non enim libet supereſſe Reipub. Nihil hic adhuc decretum eſt, ſed res extracta eſt ἐμοῦ πραγματεύοντος. Nunc vt video ſinenda res eſt, vt κατὰ ῥοῦν feratur. Vale feliciter. III. Cal. Septembris.

Φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO NORIBERGAE.

S. D.

MITTO TIBI litteras meorum liberorum ad te ſcriptas, in quibus cõmendant tibi meam ſalũtem. Ac mihi quidem gratiſsimum eſt, liberos meos iam intelligere amicitiam noſtram.

Neq;

Necꝫ tibi opinor inhoneſtum, talem de te opinionem habere hanc ætatem, quæ alieniſsima eſt ab omni ſuſpicione aſſentationis. Amabo te, mittas mihi exemplum Græcarū epiſtolarum, quas Seccerius excudit. Cupio enim habere integrum locum de Synodis, quem hic vidiſti annotatum in meo Paulo, ex quadā epiſtola Nazanzeni. Non admodum me mouent vulgi clamores de meis conſilijs atcꝫ actionibus. Ideo iubeo te bono animo eſſe. Vale fœliciter. Calen. Septemb. Georgij carmen tibi mittimus hic excuſum.

φίλιππ☉.

IOACHIMO CAMERARIO NORIBERGAE, S. D.

DE GRAECIS epiſtolis habeo tibi gratiam. Et vt referam etiam, duxi tibi ſignificandum, quo loco inuenias epiſtolam, quam requiro de Synodis. Ad Procopium ſcripta eſt, & continetur in Pag. x. 2. à tergo, ſed vt leuarem te labore quærendi, deſcripſi græce, & addidi latinam interpretationem, vt mihi corrigeres. Nam in exemplari Seceriano mendoſa pluſcula ſunt. Emendaui quædam vt vides, & ſecundum emendationem meam ſum interpretatus, ſed à te non ſolum verba meliora requiro, ſed etiam ſententiam aptiorem. Vbicꝫ mira eſt obſcuritas Gregorij. Vides me etiam in conuentu, & in miſerrimis curis ac doloribus tamen grammaticas quæſtiones agitare.

tare. Pacem videremur conſecuturi, ſi paulo eſſent æquiores ac tractabiliores iſti, qui meam ἐπιείκειαν reprehendunt. Nunc præter noſtros nemo ſuſtinet audire vllam moderatam vocem. Quod me rogas, ne quid iratus dicam aduerſus tuos quoſdam amicos, ego, mi Ioachime, vere hoc prædicare poſſum, me tua cauſſa hactenus dediſſe operam, ne qua vox durior erumperet mihi aduerſus iſtos quos ſignificas. Ebnero filius ſcripſit, multo plenius exponens cauſſas meorum conſiliorum. Nam ego compoſui epiſtolam, & fingo illum recitare ſermones non meos tantum, ſed noſtri Neſtoris. Si quis iſtuc ſcribit me maledicere tuis amicis, magna me iniuria afficit, prorſus vt à me veſtrorum voluntates abalienet, quorum gratiam, etſi non contemno, tamen non faciam tanti, vt præferam his rationibus, quæ me in illam induxerunt ſententiam, quam in his dixi negocijs. Sed de his coram. Luthero mittes has litteras. Vale, IIII. Id. Septemb.

προκοπίῳ τῷ θεολόγῳ.

Ἔχω μὲν οὕτως, εἰ δεῖ τἀληθὲς γράφειν, ὥστε πάντα σύλλογον φεύγειν ἐπισκόπων, ὅτι μηδεμιᾶς συνόδου τέλος εἶδον χρηστὸν, μηδὲ λύσιν κακῶν μᾶλλον ἐσχηκύας, ἢ προσθήκην. αἱ γὰρ φιλονεικίαι καὶ φιλαρχίαι, ἀλλ᾽ ὅπως μήτε φορτικὸν ὑπολάβῃς οὕτω γράφοντα, καὶ λόγου κρείττονες, καὶ θᾶττον ἄν τις ἐγκληθείη κακίαν ἑτέραν δικάζων, ἢ τὴν ἐκείνων λύσειε. διὰ τοῦτο εἰς ἐμαυτὸν συνεστάλην, καὶ μόνην ἀσφά-

λείαν εὐχῆς, τὴν ἡσυχίαν ἐνόμισα. νῦν δὲ καὶ τὴν ἀρρωστίαν ἔχω προστατοῦσαν τῆς κρίσεως, ἀεὶ σχεδὸν τὰ τελευταῖα πνέων, καὶ εἰς οὐδὲν ἐμαυτῷ χρῆσθαι δυνάμενος. διὰ τοῦτο συγγινωσκέτω μὲν ἡ σὴ μεγαλόνοια, πεισθήτω δὲ διὰ σοῦ καὶ ὁ εὐσεβέστατος βασιλεύς, μὴ ῥαθυμίαν ἡμῶν καταγινώσκων τῇ ἀσθενείᾳ, δι' ἣν οἶδε καὶ συγχωρήσας ἡμῖν δεηθεῖσιν ἀντ' ἄλλης εὐεργεσίας τὴν ἀναχώρησιν.

PROCOPIO GREGORIVS.

Siquidē dicendū eſt, quod res eſt, vere hoc ſcribere poſſum, omnes Epiſcoporum ſynodos fugiendas eſſe, quia nullius Synodi exitum vidi vtilem, aut magis finem malis afferentem, quam incrementum. Contentiones enim & ambitiones ineffabiles ſunt, abſit ab hoc, quod ita ſcribo, verbi inuidia. Et facilius eſt aliena vicia reprehendere, quam corrigere. Ideo me contineo, & ſtatuo tantum in precibus habiturū me eſſe certam tranquillitatem. Et quia vix iam extremum ſpiritum duco, propter imbecillitatem nōn ſum idoneus ad iudicandum. Neque vllam ad rem gerendam ſuppetunt vires. Ideo velim mihi ignoſcas, & pientiſsimo Imperatori me excuſes, ne imbecillitatem meam interpretetur deſidiam eſſe. Neq; enim ignorat ſe mihi petenti propter illam cauſſàm præ alio beneficio conceſsiſſe, vt in ſeceſſum commigrarem. Expecto & tuam verſionem.

Φίλιππος.

Ioachimo

IOACHIMO CAMERARIO NORIBERGAE, S. D.

LVTHERO mitto litteras, quas cupio mox ad eum perferri. Ages igitur cum Spenglero, vt ſtatim ad eum mittat. Ego cogor hanc curam ſuſcipere, quia noſtri plane ceſſant. De magnis rebus illum conſulo. Noſtra negocia omnia pendent adhuc incerta, cum aduerſarijs diſputamus, quantum profecturi ſimus, neſcio. Vale feliciter. Poſtridie. Id. Sextil.

φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO NORIBERGAE, S. D.

QVOD de meis actionibus atque conſilijs tantopere ſolicitus es, facis officium & viri optimi & hominis amiciſsimi. Ego autem ſpero fore, vt mores me tibi mei, quos habes ſatis notos, purgent. Quicquid egimus, egimus communicato conſilio cum his, qui ſimul adhibiti ſunt ad hæc negocia. Sicubi priuatim collocutus ſum cum priuatis, id ad alios nihil pertinet. Et ab eo tempore, ex quo abes, tantum ocij non fuit nobis, vt priuatim cum vllo poſſem vlla de re cõmentari. Nulli autem tunc erant hac de re ſermones, nunc nati ſunt, poſtquam patefactum eſt, quid nos concedamus Epiſcopis. Hoc male habet ſcilicet quoſdam

immoderatiores, reddi iuriſdictionem, reſtitui πολιτείαν Eccleſiaſticam, hoc interpretantur reſtitutionem dominationis Pontificiæ. Neq; ignoro, cur tantum abhorreant ab hoc conſilio. Aegre patiuntur ciuitates reduci in vrbes illam Epiſcoporum dominationem. Et ſapiunt, ſed quo ore eripiemus eis, ſi nobis permiſerint doctrinam? Quid? quod omnia quæ largiti ſumus, habent eiuſmodi exceptiones, vt hoc metuam, ne Epiſcopi exiſtiment offerri ῥήματα ἀντὶ ἀλφίτων. ſed quid potuimus aliud? Quanquã vt ego quod ſentio dicam. Vtinam vtinã poſſim non quidem dominationem confirmare, ſed adminiſtrationem reſtituere Epiſcoporum. Video enim, qualem ſimus habituri Eccleſiam, diſſoluta πολιτεία Eccleſiaſtica. Video poſtea multo intolerabiliorem futurã Tyrannidem, quam antea vnquam fuit. Adhæc; nihil adhuc conceſſimus aduerſarijs, præter ea, quæ Lutherus cenſuit eſſe reddenda, re bene ac diligenter deliberata ante conuentum. Neq; ego non additurus eram aliquid quaſi auctarium, publicæ pacis cauſſa. Cuius fortaſſe aliqui nunc rationem non habent, qui, ſi quis exorietur motus, vtinam non abijcerent non modo has noſtrorum diſputationes, ſed vniuerſam religionem. Heri dictæ ſunt ſententiæ à noſtris, de reſtituenda poteſtate Eccleſiaſtica. Et conuenit inter Saxonem, Marchionem, & Luneburgenſem. Heſſi contantur, & diſſimulant ſententiam veſtri legati. Quidam animis intuentur τὰ ἀπιλθόντα. Huius conſilijs applaudent, ſi videbuntur ipſis profutura. Plane nihil fieri ab illis noſtris accuſatorib. candide ſuſpicor.

Itaq;

Itaq; non valde doleo meas actiones ab illis reprehendi. Ego nullius in hoc negocio gratiam aucupatus ſum, pacis cupidum me & fuiſſe & eſſe non obſcure confiteor. Neque adhuc intelligo, quid habeant conſilij iſti, qui malunt omnia funditus perire, quam in rebus non maximi momenti alicubi aduerſarijs morem gerere. Quem ego locum, quem articulum neceſſarium deſerui? Immo effeci etiam, vt fateri cogeretur Eccius, iuſticiam contingere per fidem. Sed facio finem huius apologiæ. Breui coram hac de re copioſius confabulabimur, modo Chriſtus fortunet exitum negocij. Nunc enim deliberat Cæſar, quid de nobis ſtatuere velit, poſtquam non omnia conuenerunt. Pridie Cal. Septemb.

Φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO NORIBERGAE, S. D.

IAM obſignaueram priores litteras, cum inter colloquendum cum noſtris amicis, venit in mentem Ecciani ioci, quem putaui dignum eſſe, qui ad te perſcriberetur. Heri inquit, Cæſarem imprudenter feciſſe, quod non ſtatim ingrediens in Germaniam, in ſingulis vrbibus inquiſiuerit in Lutheranos. Id ſi feciſſet, audiſſet ferociſsime reſpondentes, & præterea multa monſtra hæreſium. Hæc inflammaſſent Imperatorem ad totam hanc factionem delendam. Nunc factum eſſe mi-

tiorem, poſtquam diſtulit inquiſitionem, ac primum in conuentu cœpit audire hanc cauſſam, vbi Pontani χρηστολογία, & meis ἐπιεικείαις effectū eſſet, vt non perinde caleret, quemadmodū cauſſa poſtularet. Hæc ille dixit heri in noſtro colloquio ludēs. Sed vides non deeſſe iudicium aut prudentiam inimicis noſtris. Quanquam ego quidem Eccio ſatis amice vtor. Audio breui nos abituros eſſe. Vale feliciter.

φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO NORIBERGAE, S. D.

STIBARVS miſit huc faſciculum litterarum, in quo erat epiſtola ad te ſcripta, quam vides. Inerat & breuiſs. epiſtolium Eraſmi ad me, quod nihil continebat, niſi querelam quandam de Baſilienſibus, qui propoſuerint edictum, vt Sacerdotes aſportent res ſuas ex vrbe, argumentatur hæc belli φροίμια eſſe. Nec dubitat, quin à Rom. Pontifice incitetur ad bellum ſuſcipiendum Imperator. Caſpar Mullerus præripuit tibi epiſtolam, ſed ea lege, vt tibi oſtendat rediens iſtac. Non valde pugnaui cum homine amico vtrique, cum eſſet adeo breuis epiſtola. Accepi & libellum Oecolampadij, in quo mecum litigat, miſſum à Stibaro. De nobis hic nondū decretum eſt, neq; accipiunt aduerſarij conditiones, quas propoſuimus. Tanto plus vident, quā quidā,

qui ſe

qui ſe nobis amicos eſſe dictitarent, qui ea conceſsione vociferabantur ſolidam τυραννίδα Epiſcoporum reſtitutam eſſe. Intelligunt enim, quid habeat illa conceſsio incommodi, quanquam ego optimo animo ſemper putaui iſta concedenda eſſe. Quo iure enim licebit nobis diſſoluere πολιτείαν Eccleſiaſticam, ſi Epiſcopi nobis concedant illa, quæ æquum eſt eos concedere. Et vt liceat, certe non expedit. Semper ita ſenſit ipſe Lutherus, quem nulla de cauſſa quidam, vt video, amant, niſi quia beneficio eius ſentiunt ſe Epiſcopos excuſsiſſe, & adeptos libertatem minime vtilem ad poſteritatem. Qualis enim cedo futurus eſt ſtatus ad poſteros in Eccleſijs, ſi omnes veteres mores ſint aboliti, ſi nulli certi ſint præſides? Reſcribe, vtrum has litteras, item priores longiuſculas acceperis. Vale feliciter. Prid. Non. Septemb.

Φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO, S. D.

NONDVM pronunciatum eſt de noſtra cauſſa. Agnoſcis vſitatum iam exordium. Sed non poſſum ſimplicius vniuerſum ſtatum rerũ noſtrarum deſcribere. Heri, item hodie erat abiturus noſter princeps. Retinuit eum tamen Cæſar, policitus ſe intra triduum pronunciaturum eſſe. Quod bene vertat. Hæc mora quid ſignificet neſcio, tantum hoc ſcio, Cæſarem cupere rem ad ocium

deducere mediocribus conditionibus. Atque vtinam noſtri non deeſſent ſibi ipſis, ἡμέτεροι σύμμαχοι καὶ αὐτοὶ οὐ πάντως ἄνισοι ἐν αὐτοῖς δοκοῦσιν εἶναι. Sed quando fiet vt nihil deſideremus? Multi non cogitant, ſi res ad arma deducta ſit, tantam Eccleſiæ diſsipationem futuram eſſe, tantam imperij mutationem, vt nunquam vllo tempore iterum conſtitui Reſpubb. queant. Contineo me iam domi propter maleuolorum ſermones, & ſcripſi his diebus apologiam confeſsionis noſtræ, quæ ſi opus erit, exhibebitur, opponetur enim confutationi aduerſariorum, quam prælegi audiuiſti. Scripſi accurate & vehementer. Tui ciues huc miſerunt eodem argumẽto compoſitum librũ, de quo breui, vt ſpero, coram. Miſi tibi nuper faſciculum litterarum ad Lutherum ſcriptarum, & huic colligata erat epiſtola ad te ſcripta, quam ſignificas te accepiſſe ſine illo faſciculo. Suſpicor reſignaſſe aliquos. Itaq; per eos nihil mittam amplius. Valeant & fruantur ſuis conſilijs. Nunquam habebunt me ſubſcriptorem. Nolo enim rem ad illos βουκεράνους trahere, id quod illi aperte faciunt, qui mea conſilia improbant. Hunc faſciculum per occaſionem Luthero mittes. Vale feliciter. XI. Calend. Octob. Expecto interpretationem atque ἐπανόρθωσιν epiſtolæ Gregorij, quam miſi.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO, S. D.

Has lit-

HAS LITTERAS dedi miniſtro Doctoris Iohannis Ruellij, vt te de noſtro reditu certiorem redderem. Quanquam opinor iam ad te perueniſſe famam. Conſtitui me ipſe cras in equum conijcere, vt ad te quamprimum accurram. Sed haud ſcio, an hoc non permiſſuri ſint mihi noſtri. De Cæſaris ſententia iam audiſti. Cæſar propoſuerat moderatiſſ. ſententiam, relicturus nobis ſpacium deliberandi, vtrum ad xv. Aprilis recepturi eſſemus veteres omnes mores Romanos, ſed vna particula inſerta corrupit totam rem. Quia Cæſar ſatis confutaſſet noſtram confeſsionem. Hæc particula poſtremo impediuit concordiam, ἀλλ᾽ οἱ βουκεφαλίζοντες ἐκεῖνοι μονονουχὶ μόνοι ἐκώλυσαν ποιεῖν εἰρήνην, ἐπειδὴ οἱ ἀντίδικοι προέθεσαν συνθήκας ὀλεθρικεῖς. ἀλλὰ περὶ τούτων, cum vna erimus. Video eſſe fatalia mala. Leopardus in vaticinijs antiquis ſignificat eum, qui ſit futurus exitio ἡμετέροις ἀντιδίκοις. Et ſcis Abbatis Ioachimi & Smalcaldenſe vaticinium. Hoc veſperi decreuimus tecum cœnare, Iohannis Ruellius, Caſpar Muller, ego & Iſlebius. Curabis igitur parari cœnam, ſi tamen vxori commodum eſt. Vale, Rotæ. De conuiuio Ionæ promiſſo, poſtea videris, ἔῤῥωσο.

φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVMMO, S. D.

PRORSVS nihil habebam quod ſcriberem, dedi tamen officij cauſſa litteras Michaeli.

Apud fratrem tuum fuimus, qui mihi ſatis tranquillo animo eſſe videtur. Diſputabamus de periculis horum temporum,quæ cum ſint infinita, hæ latebræ etiam optandæ videntur prudenti viro, etſi incommoditate magna nequaquam carent. Accerſiuit nos & Andreas Fuchſius,& quæſtiones quaſdam dedit perferendas πρὸς τὸν θεολόγον, de quibus iam ei reſpondimus. De Liturgia te etiam atque etiam oro, vt diligenter quæras mihi & ἐτυμολογίαν & exempla ſignificationum. Ex Auguſta nondum quicquam habemus noui,tu quicquid habueris, ſignificabis. Ego viciſsim ſi quid reſciero καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ τημεννίδου, perſcribam. Ante biduum ὁ δεῖνα ſcripſit noſtro ſeni, & de Cataſtrophe conuentus adeo nihil meminit, vt de induſtria diſsimulare putetur, donec ſe inſtruxerit. Noſter θεολόγος ſatis æquo animo eſt, tametſi videatur valetudine non admodum firma vti. Tu felicisſ. vale cum vniuerſa familia. Coburgi. Michaelum admonebis περὶ τῶν ἠθικῶν Ἀριστοτέλους.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO, NORIBERGAE, S. D.

NEque de edicto Auguſtenſi, neque de actis Smalcaldenſibus,neque de electione Regis Fernandi quidquam habebam,quarum rerũ ſolicitudo, cũ me ita exerceat,vt cogitare præterea nihil queam,

non potui hoc tempore multa ſcribere. περὶ τῆς ζητήσεως εἰ ἔξεστι ἀντιπολεμεῖν, parcius nunc interrogamur, nec nos dehortamur apparatum. Multæ enim incidere occaſiones neceſſariæ & iuſtæ defenſionis poſſunt. πῆμα κακὸς γείτων. Et tanta aliquorum malicia eſt, vt ſi viderent prorſus imparatos eſſe noſtros, ex ea occaſione facinus auderent animo concipere ac tentare. Et miræ ſunt hominum ἀπόνοιαι, ſic ſunt imperiti & indocti. Nemo iam mouetur illa voce: Ne ſitis ſoliciti, ſcit enim pater veſter in cœlis, quibus indigeatis. Non poſſunt acquieſcere animis, niſi videant ſe ſatis magnis validiſque præſidijs munitos. In tanta imbecillitate animorum fruſtra nos iſta noſtra θεολογούμενα περὶ ἐκείνης ζητήσεως obijceremus. Neque ego tamen quenquam damno, neque cautionem noſtrorum reprehendendã puto, dũ hoc obtineatur, in quod quidem opera à nobis datur, ne quid ſcelerate fiat. Quoties hæc ego prædixi Auguſtæ, quoties ſignificaui deeſſe multis animi robur, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα. Sed tota res & hæc cauſſa, mi Ioachime, ſingularis eſt, & θέσις iſta recipere diuerſas περιστάσεις videtur. Ideo nunc precibus maxime res agenda eſt. Etſi enim ualde metuendum eſt, ne motus aliquis exiſtat, tamen ſpero καταστροφὴν fore mitiorem, quam velit diabolus. λειτουργίας inueni in digeſtis circa finem, ſi quid tamen repereris, mihi ſignificabis. Omnino valde multum laboris ſuſtineo in Apologia, in loco Iuſtificationis, quem cupio vtiliter explicare. Bene Vale, Cal. Ian. An. xxxi. De negocio Vlrici ſcripſit ad illũ Blicarus.

Φίλιππος.

Ioachi-

IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO NORIBERGAE, S. D.

CVM proxime ad te ſcripſiſſem, poſtridie accepi alteras tuas litteras, quæ mihi videbantur prius eſſe datæ, argumentum idem erat περὶ τοῦ ἀντιπολεμεῖν. Ego neq; conſilia neq; actiones plerorumq; ſatis intelligo. Nam illam chartam Lutheri truncatam quorſum opus fuit in totam germaniam ſpargere? Et quaſi hoc claſsico concitare ciuitates ad pangenda fædera? Anno ſuperiore ſcis ſummis meis dolorib. & curis ſimilia conſilia diſſipata eſſe. Nunc de fœdere nemo nec Lutherum nec me conſuluit. ἀλλὰ περὶ τῆς ζητήσεως diſerte hoc poſitum eſt, ſi de reſtitutione ageretur, ne impediremus, ſed ſi attingere perſonam principum vellent nonnulli, quos ſcis, vterentur ſuo iure, ſi quod ei promittunt Iurisconſ. Hanc ἐπιείκειαν tamen moderatiſs. ſcripſit Lutherus, & vix extorſit illi ὁ ζήτωρ. Habes omnia ſimpliciſs. In quibus nihil eſſe peccatum a nobis, ſpero te animaduertere. De fœdere nihil magis laborandum nobis puto, & vt verum fatear, ita inclinari res temporibus videtur, vt & illud vitioſum dici oportere non exiſtimem, quare redeamus ad preces. Amabo te, ſæpe mihi ſcribito. Nuſquam acquieſco, quod attinet ad hæc παραμύθια, niſi in tuis litteris. Bene Vale. XIIII. Cal. Mart. natali meo.

Φίλιππος.

Ioachi-

IOACHIMO CAMERARIO NORIBERGAE AMICO ſVMMO, S. D.

IN proximis litteris rogaui te, vt crebro ad me ſcriberes, quia his miſerrimis temporibus nihil accidere mihi gratius hoc tuo officio poteſt. Sed tu neſcio quam ob cauſſam diu iam taces. ſi qua offenſione animi duxiſti tibi ſilendum eſſe, nulla mihi res priuata accidere triſtior poteſt. Hac igitur cura velim vt me liberes. Conſilia illa τῆς συμμαχίας nihil neq; ad me neq; ad Lutherum pertinent. Anno ſuperiore quædam impediuimus, de quibus nunc non agitur. Quid agatur ergo quæris? adhuc quidem in conſilium nemo nos adhibuit. De concordia Taurica etiam arbitror iſtic ſermones parum commodos ſeri. Integra nobis res eſt, & illum fucatum & ementitum συγκεντισμὸν, ſic enim videbatur; ſcias nos non accepiſſe, hoc te velim Spenglero dicere. Etſi multa videntur aduerſarij largiri, immo de tota cauſſa cedere. Sed ſimplicitatem tamen requirebamus. Adhuc quieta ſunt hic omnia. Chriſtus faciat, vt ſit diuturna pax. Decretum conuentus Auguſtani iam eſt editum, quod quid noui allaturum ſit, breui ſciemus. De Turcis adhuc confirmantur rumores. Amabo te reſcribe. Apologia mea nondum abſoluta eſt; creſcit enim opus inter ſcribendum. Tu ſi quid περὶ λειτουργίας interim reperiſti, communices mihi. Bene Vale cum tota familia. Non. Martij.

Φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO NORI-BERGAE, S. D.

ADOLESCENS, cui has litteras dedimus, dicebatur ſtatim ad nos rediturus eſſe. Quare duxi te admonendum eſſe, vt per eum reſcriberes, quod ſi feceris, magnum me abs te beneficium accepiſſe putabo. Valde enim crucior tam diuturno ſilentio tuo. Scribes autem quidquid habebis περὶ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων. Nos enim prorſus nihil audimus hoc tempore, quod quidem magnopere gaudeo. Sed vereor, vt hoc gaudium diuturnum futurum ſit. Nam hæc æſtas non videtur mihi ſine aliquo motu abitura, & intelligo quotidie currere & recurrere Veredarios. Chriſtus reſpiciat nos. Nulli generi hominũ vnquam periculum maius fuit, quam nobis. Nec odia acerbiora fuiſſe vnquam vllius factionis, quam noſtri nominis, colligo. Itaq; non alibi quærendum nunc eſt auxilium, quam apud Deum, qui exaudit gemitus pauperũ. Multi exeunt libelli, qui prægrauant nos. Vidiſti opinor carmen de porcis ab illo noſtro artytico porco, vt videtur, ſcriptum, in quo ego parum comiter, pro noſtra reconciliata gratia tractor. Et ineptius ſcriptum edidit Cocles. Et Caroloſtadius rurſus in proſcenium ſuum redit, me ſane leuiter perſtrinxit, niſi forte breui alia editurus eſt violentiora. Lutherus valetudine impeditur, quo minus abſoluere potuerit hactenus illa, quæ habet in manibus. Et mea Apologia tardius procedit

atq; res

atq; res poſtulat. Adeo vbiq; conflictamur varijs malis, quæ tamen, vt ſpero, Deus referet in melius. Bene Vale. XVI. Cal. April.

φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO, NORIBERGAE, S. D.

Etsi innumerabilia extant in me collata beneficia tua, nihil tamen vnquam gratius ad animum meum accidit, quam quod me proxima ſolicitudine liberaſti. Habeo igitur tibi gratiam, quo tu genere officij, ſi te recte noui, nullum aut maius ducis, aut requiris amplius. περὶ τῶν πολιτικῶν οὐδὲν ἔχω γράφειν. Continetur enim adhuc conſilijs noſtrorum ὁ ἡρακλείδης. Sed aduerſarij tantam nunc quaſi de induſtria ſæuiciam oſtentant, vt non ſimus reprehenſuri conſilia iſtorum, qui hanc extremam crudelitatem negant ſe eſſe laturos. ὁ ἀρχιερεὺς vicinus magnum terrorem incuſsit omnibus bonis viris in vrbe ſua. καὶ οὐ πάνυ τυχὸν ἄν τις ἠβούλετο. λέγεται ἐμπεσεῖν εἰς νόσον δεινὸν. Apologia mea his diebus edetur, curabo igitur vt habeas. Sum aliquoties concionatus aſperius, poſtquam video aduerſarios omnem pacis mentionē repudiare. Smalcaldenſis ille vates nihil dubitat affirmare, ſibi etiam vigilanti ac videnti, dixiſſe virum candida fulgentem veſte, poſt illud ſomnium: Memineris eorum, quæ vidiſti, breui

enim

eum euenient, & interpretatur de futuris motibus. Bene Vale. III. Id. April.

φίλιππος.

VIRO OPTIMO D. IOACHIMO CAMERARIO, S. D.

Accepi his paucis diebus aliquot epiſtolas tuas, & amoris erga me tui plenas, & commemoratione multarum rerum refertas, quibus non poſſum reſpondere αὐτῷ τῷ μέτρῳ, nihil enim habeo dignum quod ſcribam, præter hoc vnum, quod adhuc eſt εὐφημία. Chriſtus faciat vt ſit diuturna. Palatinus καὶ ἀρχιερεὺς Moguntinus dicuntur de pacificatione agere. Sed quid hactenus perfectum ſit, nondum ſcio. Deus reſpiciat gemitus & lacrimas miſerorum apud nos, & largiatur pacem. Nam in hominũ conſilijs nihil ſpei reliquum eſt. Mitto tibi Lutheri litteras ad Fuchſum, ſero inquies; ſed eiuſmodi negocium eſt, de quo nos non ſatis iudicare poſſumus, itaq; non valde vrgendum putaui noſtrum hactenus in tanta varietate occupationũm, & in aduerſa valetudine, nunc ſic ſatis valet. Scripſit etiam veſtris θεολόγοις περὶ ζητήματός τινος, de conditionali Baptiſmo, ἀδοκιμάζει γὰρ eiuſmodi conditiones in Baptiſmo, quas videntur homines captioſi mutuari à forenſibus formulis. Iuuenes veſtri, quos huc miſiſtis, vna habitant, & nobis curæ erunt. De altero copioſius ſcribo ad Micam. De carmine porcorum miror, quid

ror, quid his iudicij ſit, qui me exiſtimant autorem eſſe, cum vel cœco apparere poſsit, me præcipue ibi irrideri καὶ κωμῳδεῖσθαι. Artyticus ille omnino eſt autor, qui ſui aucupis aucupatur gratiam. Vxori tuæ mitto Pſalterium recens emendatum ſumma cura, quod tibi quoque placiturum ſpero. Breui edet Lutherus etiam Pſalmorum Rhethoricam, hoc eſt, diſtribuet Pſalmos in certa genera, & ſingulorum argumenta recitabit. Nunc inſtituit etiam germanicam ἀπολογίαν. Meum ſcriptum vides, in quo tamen argutias quaſdam decreui retexere in fine loci de Iuſtificatione, nam principium placet & μεθοδικὸν eſt. Tuum etiam iudicium expecto. Bene vale. Litteras ad Brentium quæſo cures ei mitti, reſpondeo ei de quadam quæſtione, ſi voles lege & rurſus obſigna, valde rogo, vt eas diligenter cures ei reddendas.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

SPERO te faſciculum litterarum datum miniſtro Secerij accepiſſe. Quanquam igitur iam expectabam tuas litteras, dedi tamen & huic tabellario epiſtolam, quia fides hominis mihi nota erat, vt te ad reſcribendum adhortarer. Annona Dei beneficio fit hic laxior, & de alijs negocijs adhuc eſt εὐφημία. Heraclides nuper ſcripſit noſtro

τῷ νέῳ, vt mitteret ſibi baliſtam venatoriam, quia videret hanc æſtatem ſibi in venationibus conſumendam eſſe, hoc ſignum melius eſt, quam vllum in vexillis. Gallus reſcripſit humaniſs. ac mihi tali tempore & in tanto odio non potuiſſe benignius reſpondere videtur. Significat ſe quoque Synodum optare, & laudat noſtros, quod petant cogi concilium, oſtendit ſe non ſumturum arma contra nos, niſi hac re rite cognita. Ac mihi quidem præcipuum eſſe videtur, quod talem Synodū cogi vult, vbi libere dici ſententiæ queant. De hoc toto quid diſputent quidam acuti, curandum non puto, ego quod dici ſolet, τὰ διδόμενα non aſpernor. Sed non dubito, quin iam videris exemplum litterarum iſtuc miſſum. Mitto tibi narrationem nuncij, qui principum & noſtræ partis litteras in Galliam pertulit. Vir optimus eſt, & fide dignus & peritus morum Gallicorum, vbi legeris διήγησιν, exhibeas Spenglero, meq; ei commendes. Vtinam omnes ſcirent quantum ſtudium, quantaq; cupiditas noſtrorum ſit & pacem conſeruandi & conſulendi tranquillitati Eccleſiæ & veritatis explicandæ, minori multo inuidia & odio laboraremus, & maior ſpes eſſe poterat ſalutis Reipub. Sed hæc Deo certe curæ erunt. Bene vale, Poſtridie τῆς ἁγίας τριάδος.

Φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVMMO, NORIBERGAE, S. D.

Accepi

ACcepi tuam diſputationem de prædictionibus Carionis. Quanquam autem iſte vehementer affirmat, ſe nihil præter ſiderum poſitum in conſilium adhibere, tamen multis non ſatis perſuadet hoc. Et ars meo quoque iudicio non poteſt tam diſerte de ſingularibus euentibus pronunciare, ſed vir eſt, quantum ego quidem cognoui, candidus & Sueuicæ ſimplicitatis plurimum referens. Miſit huc χρονικὰ excudenda, ſed ea lege, vt ego emendarem. Sunt multa ſcripta negligentius. Itaque ego totum opus retexo, & quidem germanice, & conſtitui complecti præcipuas mutationes maximorum Imperiorum. Ad eam rem tua mihi opera erit opus. De Hercule valde oro, Ego enim in ea opinione ſum, vnum tantum Herculem fuiſſe. Nec multo aliter ſentit Herodotus. Rogo igitur te, vt diligenter perſcribas mihi, & cuias fuerit Hercules, & quomodo exiſtimes ab illo Alexandrum Macedonem ortum eſſe, cuius genus valde cupio noſſe. Materno genere Aeacides eſt, ſed paterno Iſocrates facit Heracliden. Significaui tibi proxime quid Galli reſponderint noſtris. Nunc & ex Anglia allatæ ſunt litteræ, quas nondum vidi. Verum audio eodem fere argumento ſcriptas eſſe: queri de abuſibus Eccleſiaſticis, & optare Synodum, ſed aiunt, duriuſcule perſtringi ipſum doctrinæ genus. Neque ſane id mirandum eſt, poſtquam ita rex à noſtro exceptus eſt. Bene vale. Die Solſtitiali.

Φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHI- MO CAMERARIO NORI- BERGAE, S. D.

CVM ciues noſtri Ambroſius & Chriſtianus Faber iter ad vos haberent, duxi eis dandas eſſe litteras, etſi deerat argumentum, quia ſciebam te ſtatim, vbi de aduentu tam certorum hominum audiſſes, litteras requiſiturum eſſe. Gero igitur morem tuæ cupiditati, tuum animũ ex meo æſtimans. Qua in re non fallor, ſiquidem in amicitia vere illud exiſtere neceſſe eſt, quod ſcribit Ariſtoteles, vt ſit vnus animus in duobus corporibus. Teq; rogo, vt etiam cum nihil habebis, meo exemplo ſcribas tamen. Quanquam tibi in illa tam celebri vrbe quotidie aliquid noui obijcitur, quod nos ſcire plurimum referat. De pacificatione ex his audire potuiſti, qui Francofordiæ fuerunt. Nondum abiecta eſt eius mentio. Itaque Deus orandus eſt, vt flectat ad pacem animos vtriuſq; partis. Sed ego, quoties de ea re cogito, interpellor à Smalcaldenſi vaticinio. Audio quoſdam permoleſtos eſſe vrbi veſtræ hoc tempore, & vehementer hortari confœderatos Sueuicæ συμμαχίας, vt ſe adiuuent contra veſtros. Nihil eſt imprudentius iſtis, irritant animos noſtrorum, & tamen poſtea cum ventum eſt ad ἐπίτασιν, labaſcunt. Quoties hoc iam accidere vidimus? Quis autem illos, ſi ita ſæuire verum eſt, irritat? Itaq; cum hæc audio, non poſſum interdum moderari mihi, quin vt de Tyrannis loquar vehementius. Plane autem contrariæ res inſunt in Tyrannide, ſuperbia ſumma,

&timidi-

& timiditas maxima. Apud nos dei beneficio, principum nullus apparatus auditur, ſed Comites quidam propinqui inter ſe litigant. Et prudentes viri magnopere ſunt ſoliciti, ne quis ex ea re magnus & horribilis motus exiſtat, ἀλλὰ θεοῦ ἐν γούνασι res eſt. De Hercule, deq; toto genere Alexandri, quantum potes inquire mihi ſeriem, gratum mihi feceris. Bene Vale. IX. Cal. Iulij.

φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO NORIBERGAE, S. D.

DE illo neceſſario noſtro neſcio quomodo oblitus ſum ad te ſcribere, cum quidem id ſæpe facere conſtituiſſem, ſed nunc poſſum certiora perſcribere, poſtquam fuit apud eum Ambroſius ciuis noſter. Is expoſuit ei de liberis, quorum ego filium natu maximum apud me habeo, alterum habet Lutherus. Tertium puerum alit hic quædam honeſta mulier. Vxor videtur illum libenter receptura ſi redierit, ſed vt ex Ambroſio accipio, non cupit redire, & vxorem ad ſe proficiſci mauult, de ea re aget cum muliere Ambroſius. Sed ego vereor vt ſit ex patria diſceſſura, præſertim poſtquam ſemel à viro deſerta eſt, & idem periculum alibi metuet. Huc accedit, quod propemodum videtur gaudere mulier, quod occaſionem nacta ſit excutiendi mariti. Nam ego ita ſtatuo, præcipu-

am cauſſam fuiſſe domeſticam diſcordiam huius exilij. Quod ſi adduci tamen mulier poterit vt ad virum proficiſcatur, tota res perfecta erit. Nam de liberis nihil eſt quod angatur, Tractantur enim melius & liberalius apud nos, quam apud patrem tractari poſſent: Sin autem mulier diſcedere non volet, de qua re poſtea certiorem te reddam, & ſcribet ad ipſum Ambroſius, reliquum erit, vt ſi ad vos ille venerit, autores ei ſitis, vt huc redeat. Nam cum creditoribus tranſigere poterimus, ſed intelligo omnino eum in hac ſententia eſſe, ne redeat, fortaſsis pudore prohibetur, quanquam facile conſeneſcunt tales ſermones. Illud magis me ſolicitum habet, quod homo deſidioſus nihil vnquam ſuſcepturus videtur, quo poſsit tolerare quotidianos ſumtus. Hæc de hac re. Cæſar Spiræ conuentum indicit, qui meo iudicio accendet hos tumultus. Nihil enim expecto pacati, niſi Deus nos reſpexerit. Ac contra iam accidere quidam putant quam antea, vt Cæſarem dehortetur frater à violentis conſilijs. Nos tamen nunc etiam ſperemus ſane melius, & ſentiamus commodius. Mitto tibi Iſocratis orationem, quam Georgius exercitij cauſſa vertit, expectat eam Typographus, quare te rogo, vt ei quam primum mittas. Eiuſmodi opus eſt, quod ſine magno periculo ſuo ille more corrumpere poterit. In ſupputationibus illis non aſſcripſeras annos. Itaq; diuerſos annos quærere Milichius cogebatur. Gratulor tibi filium eſſe natum, ac precor Deum, vt & te & vxorem tuã lectiſsimam fœminam, & filium & filias ſeruet incolumes. Videtur inter has conſtitutiones,
altera

altera eſſe filij geneſis, in qua Mars eſt in Horoſcopo, quem tamen ſubſequens Saturnus reddit contatiorem, ſed de his aliquando coram. De valetudine tua ſum ſane ſolicitus, & audio te periculoſe decubuiſſe, mihi videtur fluxus non poſſe ſine periculo obſtrui, quare etſi hoc quoq; moleſtum eſt, lenibus remedijs velim te eum moderari. Obſecro te de hac re diſputes cum medicis iſtic. Ego laboribus & curis miſerrimis conficior, vt recte reſponderit veſter Aſtrologus, me morti vicinum eſſe, quam ego quidem mihi ſæpius, quam vitam opto. De monacho qui peperit, vera eſt fama, fuit in Marchia quidam præpoſitus Monialium ἑρμαφρόδιτος, cuius continentia mirificam admirationem habuit, ἀλλὰ σοφώτατοι μάρτυρες ἡμέραι ait Pindarus. Spengleri ſalutem Chriſto commendemus, qui vtinam ſeruet incolumen Reipub. veſtræ virum optimum & amantem patriæ. Scripſit ad me Symon Grynæus his dieb. & opinor eũ ad te quoq; ſcripſiſſe. Iubet enim, vt cum reſpondero, ad te mittam. Fuit in Anglia, inde affert ad me ζήτημα περὶ γάμου βασιλέως, magnam profecto, periculoſam & difficilem controuerſiam, de qua cum reſpõdero, mittam ad te meũ ſcriptũ, vt tu ad Grynæũ tranſmittas, tum poteris ſi voles totam rem cognoſcere. De Hercule plane mihi ſatisfactum eſt, ego vnũ aliquem & quidem illum Thebanũ Amphitrionis extitiſſe arbitror, qui fama rerum geſtarum occaſionem fingendi alijs dederit, qui plures Hercules commenti ſunt. Neq; hæc græcis tantum licentia conceſſa eſt, fingunt ſimilia nunc quoq; noſtri homines. De Francis tuis hauddubie falſum eſt eos

à Baltico exortos eſſe, fuerunt enim vicini alpibus, ſicut Boij Strabonis tempore. Et Liuius in Hannibalis tranſitu mentionem Branci facit, qui bellum geſsit cum Allobrogibus. Habeo multa argumenta, quæ fidem minime dubiam faciunt, Primas ſedes Francorum in hac ſuperiore Germania fuiſſe, fere ijſdem locis, quæ nunc ſunt Francorum. Strabo βρέγκους ſcribit, Vindelicis vicinos, & neſcio quibus alijs, non enim vacat inſpicere librum. Itaq; te non inſertum alienæ genti, ſed vere Francum dici & haberi volo. Idque diſputabo in χρονικοῖς In Carolo, quem ornabo quantum potero. Neſcio an omnia ſcripſerim, quæ volui, cum quidem aliud ex alio ſine ordine in mentem venerit inter ſcribendum, Teq; oro, vt veniam des huic meæ negligentiæ, ſed noſti meas miſerias, quibus condonare te hæc quoq; exiſtimo. Si quid de ἐλλόφοις illis habes, ſcribito, etſi eius gentis fides prorſus incerta eſt. Hic ferunt filium Gallici regis Cæſari conditiones, quas pater approbauit, renunciare, & alia multa, quæ me nihil mouent. Mihi Dei beneficio filia nata eſt matre incolumi, ac cætera quidem in geneſi bene habent, hoc mihi diſplicet, quod *falcigero venus eſt non bene iuncta ſeni*, & Mars horribiliter aſpicit domum octauam ex tetragono. Sed Chriſtus eſt dominus, cui omnia ſubiecta ſunt etiam aſtra. Tu Vale feliciſs. Poſtridie Iacobi.

φίλιππος.

Ioachi-

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO NORIBERGAE, S. D.

TORGAE audiuimus Spenglerum edito calculo melius habere, quod fuit nobis iucundiſs. Chriſtus ſeruet nobis & ciuem & amicum conſtantem. Conuentus indictus eſt, vt ſcis, quod fauſtum felixq; ſit. Nondum ſcio, an noſter ſit iturus, etſi vocatus eſt publicis & priuatis litteris. Ego non intelligo, quid agi poſsit, cum Pontifex præciſe recuſet de Synodo. Id ſcio ex certiſsimorum hominum litteris, ὁ ἀρχιερεὺς μογουντιακὸς ἔφη, καὶ τὸν αὐτοκράτορα τοῦτο γεγραφέναι, καὶ ἔλεξεν ὁ βασιλεὺς τῶν βρεττανῶν. Et tamen Sueuici ac Eluetici tumultus eiuſmodi ſunt, nullo modo vt ſine Synodo aut ſine armis componi aut ſedari poſſe videantur. Obſecro te, ſcribe mihi, quæ ſit opinio, quæ expectatio hominũ de conuentu, gratius mihi facere nihil potes. Fuit hic quidam Pariſienſis doctor Geruaſius, homo, vt videtur, inimiciſs. noſtræ cauſſæ, ἀλλὰ τοῦ βασιλέως τοῦ φραγκικοῦ ἐντολὰς ἔχει περὶ τῆς χειροτονίας. Sunt quibus videantur illæ gallicæ eſſe magis, quã Francicæ technæ. Sed nos, quod datur accipiamus & ſentiamus liberalius. Certe illæ minæ Campegij de Gallorum amicitia hoc tempore ſunt inanes, etſi moueor prædictionibus quibuſdam, quas tibi in mentem venire neceſſe eſt, ſæpe enim de illis inter nos. Niſi Chriſtus conſulet Eccleſiæ, omnia funditus perierint. Nam illi reges ſua agunt negocia, & nulli mortales nunc πάνυ φιλοσοφοῦσι, de

quibus rebus tecum vt ſpero breui coram. Bene Vale, Ex Torga. Litteras quas addidi Brentio velim te mittere.

φίλιππος.

VIRO CLARISS. IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

ERFORDIENSIS ſenatus deliberat de reſtituenda ſchola,& iuſsit magiſtros,qui ibi reliqui ſunt,ſuam ſententiam de ea re dicere.Hi cenſuerunt hanc fore aptiſsimam rationem ſuſcipiendæ rei,ſi tu & Fobanus reuocaremini. Quanquã autẽ video quoſdam certo conſilio dare operam, vt res extrahatur,tamen exiſtimo aliquando,proceſſurã eſſe.Ego ſum hortatus noſtrum τιμωνα.vt quantum poſſet,ageret de vobis reuocandis,& mihi promiſit ſe hoc ſedulo facturum eſſe. Omnino, ſi id fieri Deus velit,videris mihi libẽtius futurus Erfordiæ, quam in Norico, & huius meæ ſuſpicionis habeo plurimas coniecturas. Tu tamen mihi de hac re ſcribito, quid habeas animi. Vidimus Cometen, qui per dies amplius decem iam ſe oſtendit in occaſu Solſtitiali. Videtur autem ſupra Cancrum aut extremam Geminorum partem poſitus. Nam occidit poſt ſolem horis fere duab. & mane, paulo ante ſolis ortum in oriente prodit, ita cum cœlo circumagitur,proprium motũ quem habeat quærimus. Eſt autem colore candido, niſi ſiquando nu-

do nubes eum pallidiorem reddunt. Caudam vertit verſus Orientem. Mihi quidem videtur minari his noſtris regionibus, & propemodum ad ortum meridianum vertere caudam. Non vidi antea Cometen vllum, & deſcriptiones hoc non diſerte exprimunt. Erigit caudam ſupra reliquum corpus. Quidam affirmant eſſe ex illo genere, quos vocat Plinius ξιφιας, quia ſit acuta cauda. Id ego non potui oculis iudicare. Quæſo te vt mihi ſcribas, an apud vos etiam conſpectus ſit, quod non opinor, diſtat enim à terra vix duobus gradibus, ſi tamen conſpectus eſt, deſcribe diligenter, & quid iudicet Schonerus, ſignificato. Bene vale, XIIII. Calend. Septemb. Scripſeram hanc epiſtolam cum accipio περὶ βασιλέως τῶν δάνων τοῦ φυγάδος, habere eum exercitum, & facturum irruptionem in Daniam, ea res vtinam non commoueat totam Germaniam. Audio & Ferdinandum habere exercitum, ſi quid ſcis, ſcribe.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO, S. D.

SCRIPSI TIBI NVPER DE NEGOcio Erfordenſi, quo de oro te, vt mihi reſpondeas. Cometen hic iudicauimus à Cancro ad Libram vſque proprio motu vectum eſſe. Quanquam autem in Libra nunc eſt Iupiter, tamen illius motus cauſſam exiſtimant Martis motum eſſe,

tum eſſe, qui nunc ab Arcto diſcedit. Et planetas Cometæ ſequuntur, vt ſcis. Ecce autem ζήτημα grãmaticum, quod cupio explicari à te, & exiſtimo poſſe, nota enim mihi eſt diligentia ſtudij tui. Annotaui autem in carta ſeparatim, locumq; & in primis verſum, qui me exercet, perſcripſi. Pergratum mihi feceris ſi interpretationem oſtenderis, ſi quam deprehendiſti alicubi, aut ſaltem coniecturas tuas ſcribe. De Comicijs Imperij nihil adhuc audimus. Liuius mihi ſcripſit, eas litteras tibi mitto, teq; aſſeruare volo. Ego reſpondi me nullam habere ſpem pacis, poſtquam ipſi prorſus nihil velint remittere de ſuis traditionibus, de quibus quid ſentiant homines, iam oſtenderit exemplum Vlmenſe. Hortatus ſum, vt curent potius in pace à doctis & bonis viris dijudicari dogmata, quam à vulgo inter arma, id quod futurum ſit, ſi ipſi rem ad arma deduxerint. Tuas litteras expecto. Bene Vale. Poſtridie Natalis B. Mariæ.

Φίλιππος.

VIRO OPT. IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI, S. D.

REDDIDIT mihi tuas litteras grauiſs. ſcriptas diſcipulus tuus, de quibus, quoniam nũc non vacabat multa ſcribere, breuiter reſpondebo. Ego ſi recte calleo ſenſum tuorum hominum, ita exiſtimo, haud iniquo animo illos laturos, non enim dicam, quod quoſdam ſuſpicari animaduerto, etiam

to, etiam beneficij loco ducturos eſſe diſceſſum veſtrum. Quare non eſt, quod arbitreris te aliqua officij ratione alligari. Inuidiæ velim te ſi queam eripere, etſi profecto illi vrbi optime volo, quam etiam hoc nomine magis amo, quia tibi non ingratam ſedem atq; hoſpitium aliquandiu præbuit. Sed ego ita ratiocinor, neq; illos cupere vos retinere, neq; vt nunc cupiant, diu vos ibi eſſe poſſe, aut futuram ibi frequentem ſcholam. Poſtremo alibi melius de ſtudijs publicis mereri poteris. Accedit & τὸ καλὸν, Honeſtius eſt artem factitare in illa frequentia Pub. Gymnaſiorum, quam vt ſpero reſtituetis. Sunt alia multa, quæ me mouent, quæ niſi arbitrarer tibi homini prudentiſs. atq; omniū momenta officiorum perpendenti, venire in mentem, ſciberem longius. Sed potes tu quoq; pertentare iſtic quorundam animos, quid iudicaturi ſint, niſi habes exploratos animos iſtorum, quorum iudicia plurimum ibi valent. Doct. Hieronymus iuſsit, vt mihi ſignificetis de Stipendijs, quanta mercede iſtinc abſtrahi poſsitis. Ita policetur, ſe non defuturum negocio. Noſti autem ingenia eius vrbis, & ſtipendiorum modum in ſcholis publicis. Itaq; optarim vos ciuiliter petere. Nam ego ita ſentio, etiam mediocri mercede honeſtius vos in tali loco victuros eſſe. Scribam & Othoni, ſed quam maxime potero ἀστείως. De verſiculo græco habeo tibi gratiam, ſuſpicabar enim κωμήτην ibi comatulum eſſe, ſed mouebat me Suidas, qui in aſtro recenſet verſum. Liuio ita reſpondi, vt non ſperem eos epiſtolam edituros eſſe. Confero enim in Campegium culpam, quod non coierit concordia

cordia, & recito quoſdam illius ſermones, neque metuo iam odia iſtorum, nihil enim expecto ab eis pacati. Videoque tantum à Deo expetendam eſſe mediocrem καταστροφὴν harum rerum. Quod Cæſar petit, vt Papa conditiones accipiat, non impetrabit, ac quo magis videas pertinax in Pontifice ingenium eſſe, mitto tibi eius geneſin. Milichio puerum, quem huc miſiſti, commendaui, neque enim puto quenquam magis idoneum eſſe præceptorem hic iſtis, qui iam aliquo vſque in litteris progreſſi exercendi ſunt etiam in Philoſophiæ rudimentis. Et eſt vir ingenio ſedato, & humano. De Cometarum motu proprio nihil ambigo, quin ſequantur ſtellas, neque id tantum de illis intelligo, quos ſub certis ſtellis velut ἅλως fieri ſcribit Ariſtoteles, ſed de hac re alias. Nuncius enim properabat, ita vt Eobano ſcribere non liceret, cui dicas meis verbis ſalutem, & ſummâ fide me acturum eſſe negocium. De Eraſmi floridis epiſtolis alias. Mitto tibi huius anni προγνωστικὸν ſcriptum à Carione, teq; rogo, mihi vt viciſſim huius generis mittas quæcunque digna lectione putabis. Bene Vale. III. Cal. Octobris.

Φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO NORIBERGAE, S. D.

Nihil

NIHIL à te litterarum accepi, poſtquam diſcipulus tuus Hofmanus huc aduenit. Id propterea ſcribo, vt ſi quid forte miſiſti, ſcias me non accepiſſe. Mitto tibi cuiuſdam Sarmatæ Iudicium de Cometa, quod mihi videtur erudite ſcriptum eſſe, præſertim in vno atq; altero loco. Fama huc affertur de pugna ad Turegum facta, in qua dicitur & Cinglius perijſſe, ſi quid habes comperti, totam hiſtoriam velim te mihi perſcribere. non vt Germanorum ſcriptores ſolẽt, qui nullas cauſſas, nullas occaſiones, nulla conſilia, nullas περιστάσεις exponunt. Suſpicor occaſionem huic tumultui præbuiſſe illum Muſium, cui æſtate ſuperiore Heluetij bellum intulere. Nam accipio affuiſſe mille Hiſpanos in hac Duregenſi pugna. ἡρακλείδης nondum ſcripſit de ea re, quod ſane miror. Et vix ille quieſcet, hoc excitatus claſſico. περὶ τῆς πόλεως ὑμετέρας πολλὰ ἀκούω, quæ non libet ſcribere. Egregium habẽt homines ἄθεοι prætextum hoc tempore, qui nullas volunt habere religiones, qui volunt omnia vincula excutere, ſimulant ſe recipere ἐγκαινὴν διδαχὴν ἢ abiecta noſtra, ſed Deus his rebus remedium oſtendet. Hic annus afferet, vt ego ſpero vel καταστροφὴν vel παρασκευὴν τῆς καταστροφῆς. Bene Vale cũ coniuge & liberis. Poſtrid. Cal. Nouemb.

Φίλιππος.

IOACHIMO CAMERARIO
NORIBERGAE AMICO
SVMMO, S. D.

De con-

DE Conuentu prius omnia reſciſcitis, quam huc perferantur. Itaq; de illis rebus nihil ſcribo. Dei beneficio adhuc tranquillæ ſunt hæ regiones. Expectatur enim decretum Conuentus, quod ſi erit hoſtile, noſtros commouebit. Nam ille, quem Langus Auguſtæ tantopere contemſit, vt meminiſſe potes, putatur copioſe etiam à pecunia inſtructus eſſe, accipio & naues fabricari, quod quorſum pertineat, facile iudicare potes. Minatur Rheno. De Vaticinijs quod petis, ſic ratiocinor. Aliquantiſper tantum domeſticos tumultus nobis expectandos eſſe, & καταστροφὴν aliquam Eccleſiaſticarum turbarum. Interim Turci erunt occupati in Pannonijs, deinde irrumpent magna vi in Germaniam. Quidam Cracouienſis miſit mihi ſuum de eclipſi Solis, quæ fuit hoc anno, iudicium, prædicit interitum in Pannonia Ioanni. Idem affirmabat Auguſtæ Apianus noſter. Poſtea ſcribit Cracouienſis ille, Pannonias in Turcarum poteſtatem venturas eſſe, τῷ φερδινάνδῳ magnas calamitates prædicit, minatur & Germanis Turcicum bellum, de ſectis affirmat fore, vt magis increbreſcant, mortem etiam aut Rom. Pontifici aut alicui ex præcipuis regibus minatur. περὶ λειτουργίας habeo tibi gratiam. In itinere venerat mihi in mentem orationis πρὸς λεπτίνην. Itaq; reuerſus inſpexi, ſed commentarium non videram. Nunc te oro, vt mihi tuam ſententiam ſcribas, quam exiſtimes fuiſſe verbi ſignificationem. Video tantum in pecunijs vſurpari, pro collatione tributi. Ego vero cuperem de operis quoq; publicis exemplum habere. λῆιτον quod ſcribunt eſſe δημόσιον aut certe

certe λήϊτον, ego à λεία, hoc eſt à præda ſeu manubijs, quæ olim ſola fuit publica pecunia, factum puto. Quanquam generaliter etiam λείαν κτῆσιν ſignificet, non tantum λαφυραγωγίαν, ſed quomodo conuenit λειτουργέω confero pecuniam, cum de ſuo quiſq; conferat. Itaq; de operis ſeu adminiſtratione valde cuperem habere exemplum, ſi quod eſſet. Amabo te, ſi quid repereris, aut excogitaueris, ſcribe. Totus ſum in Apologia recudenda, & ornabo eam diligenter, quantum decere videbitur, & complectar noſtras controuerſias, & integras exponam, quod erit vtile vt ſpero. Scripſi Michaeli hiſtoriam de morte letiſs. & feliciſs. cuiuſdam Gotthani. Tu vale feliciter, Id. Nouemb. Saluta meis verbis amanter vxorem tuam & filiam.

Φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO, S. D.

VETVS tranſlatio Centiloquij, quæ facit mentionem duodecim ſignorum in illa ſententia, quam recitas, haud dubie mendoſa eſt. Pontanus recte legit, & prudenter interpretatur. Solent enim numerari ſigna, vt ita dicam, non qua proxime acceditur ad Solem, ſed qua longiſsimum eſt iter. Idq; quare fiat, ex poſitu Solis aut Cometæ exiſtimare potes. Nam ab eo quod conſpicitur, numerant, dum ad alterum redeant. Itur igitur per totum cœlum. Cæterum hoc ſcis, non poſſe

conſpici Cometen ſi ſit ὕπαυγος, vel vt nunc dicunt, ſub radijs. Ideo neceſſe eſt eum diſtare vt minimum vno ſigno à ſole. Hanc diſtantiam longiore itinere euntes, dicunt eſſe vndecim ſignorum. Mitto tibi & Milichij Scholion de ea re. Bene vale. Tuas litteras expecto. Ante Nondinas Lipſicas.

Φίλιππος.

VIRO OPT. IOACHIMO CAMERARIO NORIBERGAE; S. D.

DE REBVS Elueticis nihil certi diu iam habemus. Huc nuper allata fama eſt, Duregum captum eſſe ab Hiſpanis, & Cinglianorum octo millia cæſa eſſe. Hæc etſi nondum credo, tamen affirmantur à multis ἀξιοπίστοις. Quæſo itaque te, vt quicquid habes de his rebus, mihi ſignifices. Quanquam quoquomodo illa ſe habent, vix poteſt ſperari pax in hanc æſtatem. Illud eſt orandum, vt Deus det mollem καταστροφήν. Sane caſus miſerabilis eſt, & vidi ſomnium horribili ſpecie. Erat teſtudo quæ paulatim creſcebat, & accipiebat Draconis formã: hic intumeſcens crepabat, interim ſtridens horrendum, ſicut rotæ nouæ ſtridunt. Aderant autem percuſſores, qui feriebant draconem, poſtquam crepuiſſet, Et paulatim aperiens ſe Draco, continebat humanum cadauer, quod totum ſanie taboque plenum erat, & cum videret ſibi moriendum eſſe, faciem tegebat, pelle à capite ſuper faciem retracta, ſic experrectus ſum. Mira iſta imagi-

num

num confuſio rerum ſcilicet maximam perturbationem indicat. De qua tamen nihil opus eſt ſomnijs, cum ſit illa ante oculos. Nondum ſciò τῆς νυνὶ γινομένης συνόδου πράγματα: Vides quo ruat res. Georgius Vorchemius tuus præceptor nunc meus eſt conuiua, manſurus aliquandiu nobiſcum, cui velim te ſcribere: dedi ei tuum Theocritum, nondum enim viderat. Bene vale, x. Calend. Ian. Sebaldus miſit hunc tabellarium ad vos, per quem vt mihi reſpondeas, te etiam atque etiam orò.

Φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO AMICÒ SVO SVMMO, NORIBERGAE, S. D.

Περὶ πράγματος τῆς ἀκαδημίας τῶν τυριγετῶν accepi tuas litteras, neque abijciam negocium, neque deſpero perfici poſſe, ſed nemo me hoc menſe de ea re allocutus eſt. Noſter enim toto ſemeſtri non fuit in vrbe τῶν τυριγετῶν. Nec ego volo illi oſtendere, quam vehementer hanc rem perfici cupiam. Et conſileſcunt hoc tempore talia conſilia, poſtquam in Eluetijs bellum motum eſt, cuius exitum hactenus expectarunt omnes homines vbique, & ſcis ita exiſtimari, eius periculi partem ad nos pertinere, ſed agam negocium ſumma fide & arte. Tuas Noricas diſputationes percurri, ac dignas eſſe iudico, quæ legātur à noſtris hominibus. Quare efficiā, vt edantur quam emendatiſs. Locus Ptolemæi de diſtantia vndecim ſignorum, videtur mihi

mutandus, & ſemel deprehendi in tuo codice emendatum, ſecundum ordinem ſignorum, vbi, ni fallor, contra eſſe debuit. Sed nihil mutabo, niſi adhibitis huius generis artificibus. Miror te potuiſſe ſine ſtomacho commorari tantiſper in illa inextricabili quæſtione τῆς εἱμαρμένης. Sed varietas illa exemplorum & ſententiarum detinet lectorem, ideo non reprehendo. Neque ſane hoc mihi ſumo, vt me ſperem meliora tuis efficere poſſe. His diebus ſcribam copioſius, etſi noui nunc nihil habemus. περὶ τῆς διαλλαγῆς agitantur adhuc conſilia, & quidam ex noſtris bene ſperant, ſed me terrent prædictiones & illæ tuæ de oſtentis diſputationes. Si Conſtantienſes proſcripti ſunt, erit haud dubie bellum, quod vtinam Deus prohibeat. De Caroloſtadij morte ſi poteris, explora nobis rem, vt certum ſciamus. Multa profecto terribilia exempla ſunt in tua hiſtoria. Vides quam parum conſilij aut animi habuerint quidam ex eis, qui paulo ante toti orbi terrarum minabantur, ſed Deus reſpiciat nos. Bene vale. Pridie Cal. Ianuarij, Anno XXXII.

Φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO, NORIBERGAE, S. D.

DE Eluetica hiſtoria mihi plane ſatis feciſti. Accepi enim longiuſculam illam epiſtolam, quare tibi gratias ago. Quod autem à me petis,

vt περὶ

vt περὶ πολιτικῶν aliquid ad te ſcribam, ſcis me nullo genere litterarum ad te magis vti ſolere, cum habeo aliquid te dignum, ſed hoc tempore nihil habemus præter illam expectationem τῆς διαλλαγῆς, ἣν ποιεῖν ἤρξατο ὁ ἀρχιερεὺς ὃν οἶδα, qua de nuper ſcripſi tibi. Articulos, vt vocant, vidi, ſunt æquiſſimi, modo Chriſtus faciat, vt res procedat. Nec impedient actionem eam fœdera τῶν πόλεων, quibus cauebitur, ſi noſtra conſilia ſequentur. Sed ego, mi Ioachime, ſpem habeo pertenuem. ἀλλὰ θαρρεῖν χρὴ, & quidē confido Chriſto. De Oecolampadij morte ſcribit Bucerus nobis, ſed ego ſuſpicor eum animi dolore extinctum eſſe. Neque enim potuit rem tantam & tam ſubitam perferre, homo, vt noſti, non ſatis paratus ad tantam inclinationem ac ruinam potius iſtam ſpectandam. Quanquam autem noui nihil accidit nobis, qui de hac vulgi inconſtantia quotidie legimus doctorum libros, tamen interdum admiror tantam in iſtis imbecillitatem extitiſſe, Etſi me miſeret vt par eſt, illorum, & grauiſsimum caſum eorum dolenter fero. Sed talia exempla non ſolum perturbare alios, verum etiam inſtruere debent. Noſter θεολόγος valetudine valde tenui vtitur, ac niſi fato diutius ſeruabitur, breui amittemus eum. Sed orandus eſt Chriſtus, ne in his turbis eripiat nobis eum. Meus frater amiſit ſuum filium, puerum elegantiſs. &, vt mihi viſus eſt, ingenio optimo, qua ex re magnum cœpi dolorem. Vidi enim ante triennium, iam fere decennem, & callentem primas litteras. Habet pater in quinto loco Saturnum, quem eodem loco habuit Maximilianus, cuius quæ fuerit

domeſtica fortuna,non ignoras. Meus filius etiam ægrotat, ac videtur quibuſdam τῇ ἑκτικῇ abſumi, habet enim Lunam,vt vocāt,combuſtam. Hæc domeſtica me ſane exercent, etſi publica negocia magis me cruciant. Quanquam enim pueris in morte nihil accidit mali,præſertim hoc tempore, cum ex maximis periculis eripiuntur, tamen miſericordia ipſa incredibili me dolore afficit, tum reputantem fratris,quem maxime diligo, luctum,tum ipſos intuentem puerorum caſus, quis enim ſine dolore ſpectare iſta poteſt? ſed neſcio quomodo in hanc incidi querelam. Meo illi veteri amico, quem audio ſuccedere, de eo valde miror: ſuccedit autem, vt accipio, non in concionibus, ſed in prælectione. Vtinam poſsim dehortari hominem à periculoſiſſ. negocio. παθὼν γὰρ ἔμαθεν. Et ille habet ingenium,vt arbitror,acre καὶ εὔστροφον. Et ſunt aliæ quædam cauſſæ, cur optarim eum repudiare hanc prouinciam, & doctrina tamen cum ſit tanta, quantam eſſe ſcimus, cauſſæ gratulor, quam acceſsione talis viri adiutum iri confido. Tua Norica habet iam χαλκογράφος, ſpero me his diebus habiturum chartam, quam poſsim tibi mittere, vt habeas operis ſpecimen. De Milichio valde te oro, vt ei aliquid tuorum librorum dedices, vnus eſt, qui cum συμφιλοσοφεῖν conſueui,& vir conſtans eſt, nec rei familiaris cauſſa abducitur à Philoſophia, vt plerique alij ſolent. Bene vale. Id. Ianuarij. Gratum eſt mihi,quod Helto ſcripſiſti.

Φίλιππος.

Doctiſs.

DOCTISS. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVMMO, S. D.

MITTO tibi ſcriptum tuum, cui videbis me epiſtolam præpoſuiſſe, quam mihi extorſit ὁ χαλκογράφος, feci profecto inuitus, vt deformarem ea, quæ abs te diligentiſſ. ornatiſsimeq; tractata ſunt. Illud enim nihil me mouit, ne ſi nos mutuo prædicaremus, riſum præberemus ἢ ἀνθηρολόγοι, ἢ τισὶν ἄλλοις τοῖς παρ' ὑμῖν. Cæterum apud Gauricum ſummam inij gratiam, quem habes operis tui candidiſsimum laudatorem, ac contendit à me, vt ſuis verbis te ſalutarem. Audio eum in hoc genere diſciplinarum excellere, ſed de epiſtola hactenus, quam ſpero te æqui bonique conſulturum eſſe. Illud vereor, vt excuſare tibi poſsim de loco Ptolemæi. Nolebam videri te aut reprehendere Ptolemæum, aut non aſſequi, quorum alterum etſi nihil habebat turpitudinis, tamen ipſa dubitatio ſignificationem reprehenſionis habebat, præſertim cum tu alicubi poſuiſſes exemplum, quo euerti Ptolemæi ſententiam diceres. Multum igitur de ea re cum noſtris diſputaui, ſcripſi aliquoties, quid dici poſſet, ac timidiſs. mutaui: quid poſuerim videbis. Certum eſt enim Ptolemæum eo in loco non loqui de vllis Cometis, niſi his ſolis, qui in cardinibus in ortu & occaſu apparent, hi profecto incurrerent in radios, ſi nimis vicini eſſent Soli. Quod autem de ſpacio dicit, videtur mihi à tempore æſtimandum eſſe ortus aut oc-

caſus ita vt & latitudinis ratio habeatur, non tantum ij gradus quærantur, quibus Cometa in Signifero à Sole diſtat, vt ſi occidit duabus horis Cometa poſt Solem, intelligatur x x x. gradibus diſtare, ſi ἐν πλάτει accipiatur illa ſpacij deſcriptio, nihil habebit obſcuri, & in tuum Cometen conueniet. Verum hæc ego non poſui, ne irrideremur à technicis, qui interdum plus æquo moroſi ſunt. Illud tantum dixi, Ptolomeum de ſolis illis loqui in prima parte ſententiæ ſuæ, qui ſint in cardinibus. Ac noſter certe diſceſſerat à Cardine, hoc eſt, à puncto occaſus ſic ſatis procul. Hoc in genere dictum ſpero à doctis non poſſe reprehendi. Certe noſtris ſatisfacit, & Gaurico. Crede mihi, mi Ioachime, ſæpe ſomnum excuſsit mihi hæc res. Nolim enim tibi vllam moleſtiam obijcere, tuorum ſcriptorum deprauatione, ſi quid autem peccaui, te per amicitiam noſtram oro, vt condones amicitiæ, quã ſcio te pro tua virtute ac fide pluris facere, quam hanc diſputatiunculam, præſertim cum nihil dolo fecerim. Expecto igitur tuas litteras, teqꝫ rogo, vt hac me ſolicitudine quam primum liberes, quo mihi gratius facere nihil potes. Bene Vale. III. Id. Martij.

Philippus.

VIRO OPT. IOACHIMO
CAMERARIO BAMBERGENSI
AMICO SVMMO.
S. D.

Hanc

HANC epiſtolam dedi Vlrico Sillingo, qui hoc ſemeſtri geſsit Dictaturam Academiæ noſtræ. Vir optimus ac modeſtiſsimus eſt, & in Philoſophia bene eruditus, nec rudis eſt græcarum litterarum. Olim in Italia Lazarum audiuit, hic vero noſtros profeſſores litterarum & Philoſophiæ ſtudioſiſs. audiuit. Commendo igitur tibi hominem, vt eum ſalutes atque excipias. Verti quintum Ethicorum magno cum labore, & addidi commentariolum. Hunc libellum ipſi dedicaui, ac de verſione omnino à te peto, vt tuum mihi iudicium perſcribas, poſtquam legeris. Nondum enim erant abſoluti libelli, cum Sillingus abiturirет, etſi Calchographus nunc properat, vt vnum atq; alterum exemplum ſecum auferat Sillingus. Ego cum habebo exempla, tibi mittam. Dedi litteras ad te & Gaurico Aſtronomo, quem velim te honorifice excipere & commendare principibus ciuibus, vt homo Italus videat, eſſe in Germania ſuorum ſtudiorum admiratores. De Rep. nihil habeo. Nam Franciсæ tranſactiones quomodo procedant melius tenes quam nos. Bene ac feliciter vale. Poſtridie Cal. Maij.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO NORIBERGAE.

S. D.

EGo vero non eo ſcripſi verecundius, quod vel de humanitate, vel de conſtantia tua dubitarem: ſed quia amicis verecunde vti ſoleo, quippe quos ſtatuam mihi virtutis cauſſa colendos eſſe. Quare quicquid illud eſt, non enim omnia memini, quod in illis litteris te offendit, boni conſulas velim, iudiceſque, profectum eſſe ab animo non ſolum amico, ſed etiam honorifice de te ſentiente. Neque ego poſſum amicus eſſe vlli, de quo non ſentio honorifice, ſed hac commemoratione inter nos nihil admodum opus eſt. Nihil eſt quod libello tuo ſuccenſeas, nam mihi ad exemplum pertinere videtur edi hoc genus ſcriptorum, vt hæc ætas ad Philoſophiæ ſtudia inuitetur, atq; hanc ipſam ob cauſſam libenter edidi, teque adhortor, vt ſtudium Philoſophiæ, in quod auſpicato ingreſſus videris, ingenti animo vrgeas, nec abſterreri te ſinas vel ineptorum quorundam iudicijs, qui nihil mirantur, niſi ſuas ineruditas litteras, vel quod ipſa Philoſophia ita diſsipata iacet, & indoctorum diſputationibus corrupta, vt vix quid ſequamur, & qua curſum teneamus, inuenire poſsimus. Inuenies autem aliquid, cum & ad veteres reſpexeris, & ad illas tuas humaniores litteras contuleris ea, quæ de Philoſophia veteres ſcripſerunt. Etenim ſi qua eſt Reſp. futura bonis omnibus enitendum eſt, vt adoleſcentia ad hoc ſtudiorum genus attrahatur, qua in re ego quoq;, quantum potero, niſi me ſtatim hi ciuiles tumultus oppriment, elaborabo, deque his rebus, quoties animū ab alijs curis Eccleſiaſticarum rerum abduco, cogito plurimum, qua ratione mederi huic

parti

parti τῶν πολιτικῶν, quam ego non duco infimam eſſe, poſsimus. Ad quæſtiones tuas reſpondeo, non quod arbitrer ignota eſſe tibi, quæ collegimus Milichius & ego, ſed vt intelligas ſtudium noſtrum. De pacificatione Sueinfortenſi nihil habeo quod ſcribam, & tu haud dubie, priuſquam hæ litteræ ad te peruenient, certiora ſcies. Principia adhuc exiguam ſpem pacis oſtendunt. Quidam nondum aſſunt, vt ego quidem interpretor, quo abſentes facilius cauillari atque euertere acta poſsint, ſed tota res eſt vt vides ἐν γούνασι θεοῦ, quem ſpero exitum gubernaturum eſſe. Et ſi volet nos perire, meminerimus nos oportere victimas fieri. Ex litteris quibuſdam Elueticis intelligo, magnam deſperationem omnium rerum in ea natione eſſe. Hanc epiſtolam dedi Gaurico Mathematico, viro docto & humaniſsimo, quem velim te excipere ac ſalutare familiariter. Solet & verſiculos facere, quare Eobani nomen valde amat, habet ſecum duos iuuenes, alterum Italum, alterum Germanum, doctiſsimos in Aſtronomia, fuit hic nobiſcum toto quatriduo. Bene vale.

Philippus.

VIRO OPTIMO, IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVMMO,

S. D.

Vene-

VENERVNT huc quidam adoleſcentes, qui prædicant ſe litteras à te ſibi datas amiſiſſe in itinere, quæ res mihi accidit permoleſta. Nunquã enim auidius expectaui tuas litteras, præſertim cum diu nihil acceperim, & ego non ſolum de Gaurico & noſtris Philoſophicis ſermonibus, ſed etiam de Conuentibus multa ex te ſcire cupiam. Quare te oro, ſi quid fuit in illis litteris, quod me arbitraris ſcire voluiſſe, fuerunt autem haud dubie multa, ne graueris eadem rurſus ſcribere, & addere, ſi quid interim occurrit. Ego noui nihil habeo, niſi quod hic mihi homo peritus narrauit de Turcis, in Pannonia exiguas copias eſſe, nec de irruptione in Germaniam quidquam agi, tantum muniri quaſdam arces Pannoniæ aduerſus vtrunq; Regem. De pacificatione bona ſpes eſſet, ſi poſſemus ἀντὶ χάριτος δοῦναι χάριν, Sed res non eſt noſtris in manu, qui quidem pacis valde cupidi ſunt. Sed fata vrgent Germaniam. ſi motus fuerit excitatus, vt ſcis me vereri, etſi ſpero in præſentia mollem fore καταστροφὴν, tamen quantum mali in longinquum allaturus ſit Germaniæ atq; Eccleſiæ, vtinam hi proſpicerent, qui nunc ferociſsime omnem pacis mentionem repudiant. De quinto Ethicorum amabo te, ſcribas mihi tuam cenſuram. In commentario ipſe quædam, cum erit plus ocij, conabor reddere clariora. Mihi crede, non ſolum in Philoſophia, ſed etiam in alijs ſuperioribus diſputationibus multa quotidie dediſcere cogor, nec ſine negocio me à prioribus opinionibus abduco. Tuas litteras expecto, nihil enim habebam, quod ſcriberem. Doct. Auguſtinum

ſtinum ac cæteros per occaſionem ſalutabis. Bene Vale IIII. Non. Iunij.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

EXISTIMO tibi nota eſſe omnia Francici conuentus acta, quorum exitus cum ſit incertiſsimus, nihil erat quod de eis ſcriberem. Non enim dubito, quin Pontificius ille ſummo ſtudio hanc pacificationem impediturus ſit. Idem fecit Auguſtæ, cum intelligeret in eam ſententiam propendere animum Cæſaris & certorum principum, nequid pronunciaretur, ſed reijceretur res ad concilium, ſicut antea ſæpe decretū erat, publicæ tranquillitatis cauſſa, hic aliquoties Campegius adijt Cæſarē, faces ei ſubditurus, & his verbis ſcio vſum fuiſſe, non ſe agere Pontificis, ſed Chriſti cauſſam. Et nunc litteris ſua manu ſcriptis euocauit ad hāc rem τὸν περικλέα Vicinum, quem tum quoq; adminiſtrum iſtarum rerum habuit. Et habet quendam alterum γεωργὸν huius fundi, qui ſi gubernabunt hoc conſilium, quid ſperandum eſt, niſi vt ἐπίτασις accidat talis, qualis eſt in Smalcaldenſi ſomnio picta. Et non admodum diſsimile ſomnium nuper meum fuit, de quo tamen nihil affirmo. Mitto tibi quintum librum Ethicorū, quem vt perlegas valde te oro, & obſerues, ſi quid aliter fuiſſe redden-

reddendũ exiſtimabis, ſcis enim quam parum habeam ocij, & profecto ſæpe diuinandum eſt in Ariſtotele propter breuitatem. Noui autem tuam & diligentiam in hoc genere, καὶ δεξιότητα: gratiſsimum mihi feceris, ſi quid emendaueris. Ego in ambiguis locis verti id, quod ſimpliciſsimum & molliſs. videbatur, ſed expecto cenſuram tuam, non encomium. Bene vale, ferijs Pentecoſtes.

Φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

TVAS litteras accepi hodie, in quibus Geneſin Regiam petis. Quod autem de Gaurico ſignificas, quale ſit, non plane potui intelligere. Aberat enim epiſtola illa, neſcio cuius amici tui, quam te mittere ais de illius ſermonibus. Id eo ſcribo, vt ſcias eam perijſſe, niſi conſulto retinuiſti. Quicquid autem eſt, non valde moror, nouimus enim totius illius gentis ingenia & voluntates ergà nos. Ego quicquid ei tribui officij, propterea feci, ne prorſus feri & contemptores earum artium videremur, in quibus iſte quadam cum laude verſatur. Iure autem in eo humanitas deſiderari poteſt, ſi omnia noſtrorum hominum vel ſtudia vel officia contemnit. Sequitur quædam diſputatio de periculis illorum, qui noſtra pacificatione videntur excludi. Legiſti, quantum

tum intelligo, noſtras rationes, quæ à nobis ita perſcriptæ ſunt, ne per nos ſtare videretur, quo minus pax coiret; non ſolum nobis, ſed hoc quidem tempore vniuerſæ Germaniæ valde neceſſaria, etſi vix vllam ſpem pacis habuimus vnquam. Scripſi enim tibi de quodam, quare putem eum impedire iſtam pacificationem, qui etſi audax non eſt, id quod & Geneſis illius videtur oſtendere, tamen publico quodam fato videtur trahi ad efficiendam conuerſionem Reip. maximam. Et non ſolum Romani, ſed etiam vicini noſtri malunt omnia deflagrare, quam nos incolumes eſſe. Sed quicquid erit, Eccleſiæ video plurimum impendere mali. Res ſic agitur, quaſi ſtudio quidam veritatem obruere velint. Quam ſceleſte etiam ſinant diſciplinam omnem vniuerſam Eccleſiæ interire, vides. Cur hoc non agitur, vt cum dubitationes de maximis rebus hæreant tacite in animis omnium vbiq;, de dogmatibus explicandis ratio ineatur? O mi Ioachime, quam velim hoc fieri & rite fieri. Et mea conſilia ſemper eo tantum ſpectarunt, donec ſpem aliquam habui, hæc fore meliora. ſed omitto has querelas, nam meus animus eſt tibi ſatis cognitus, & non ignoras hæc mala diu iam ἀνίκεστα eſſe. Mitto tibi geneſes eorum, quotum petijſti, ac alterius quidem & altera circumfertur, ſed Gauricus affirmabat hanc veram eſſe, ſi recte memini. Mars erat in fouea, in eo catalogo, quem Cornelius Scepperus habebat. Neque hic multo aliter ſe habet. Carion habet τοῦ κρονίωνος·, quæ paululum ab hac differt, in qua Saturnus & Mars ſunt in Quinta, ſed exem-

plum

plum non habeo, miſiſſem enim alioqui. Poſtremo, vt etiam læti aliquid ſcribam, vidi carmen cuiuſdam Itali, quem Gauricus dicebat fuiſſe Pontani præceptorem, in quo Planetarum motus mirifice deſcribuntur. In fine addit vaticinium de coniunctione quadam magna, in qua de his Eccleſiaſticis diſcordijs ſatis clementer vaticinatur, cætera quo pertineant, μαντικῆς ἔργον. In v. Ethicorum deprehendi quædam errata, quæ tamen valde difficile erit ἐπανορθοῦν. Si adhuc Noribergæ ſunt noſtri, dices ſalutem Doct. Ioanni, Pontano & alijs, & dices eorum familias ſaluas eſſe. Bene Vale. III. Cal. Iulij.

PONTANI PRAECEPTOR LAVRENTIVS MINIATENSIS.

At quoque quæ noſtris iam iam ventura ſub annis
Eſt melior, noſtræ legis vix pauca refringet.
Aſpera quæ nimium ſacris & dura ferendis,
Et genus omne mali tollet, pompaſque ſacrorum,
Ac regem dabit innocuum, qui terminet orbem.
Hic reget Imperio populos, gentemq; rebellem
Imperio ſubdet, toti & dominabitur orbi.

Philippus.

VIRO OPT. IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI, AMICO SVO SVMMO NORIBERGAE,
S. D.

Has

HAS LITTERAS dedi Sebaldo affini meo, ſodali tuo veteri, qui certi negocij cauſſa ad conuentum Ratisbonenſem proficiſcitur, etſi quid ſcriberem, plane non habebam, præter hoc vnum, me mirum in modum anxie tuas litteras expectare, quod facile potes ſuſpicari, diu enim nullas accepi, & pleraqꝫ geruntur apud vos & in vicinia veſtra, quæ plurimum refert nos ſcire. De conuentu Noribergenſi nihil huc perlatum eſt, niſi πρῶτον δρᾶμα, de exitu ſuſpicari aliquid poſſumus, ex his edictis, quæ apud nos & apud vicinos proponuntur de comparandis exercitibus, qua in re etſi bellum Turcicum prætexitur, tamen multi ſuſpicantur longe aliud agi in vtraqꝫ parte. Nec ego leuiter angor ſolicitudine & cura harum rerum, etſi ſpero καταστροφὴν tolerabilem. De rebus, quæ apud vos actæ ſunt, etſi ex noſtris prius ſcire pleraqꝫ potero, quam tu poſsis reſcribere, tamen ſi quid habes, gratum mihi feceris, ſi nobis perſcripſeris. Eaſdem enim res ex tuis narrationibus & opinionibus melius intelligam. Non dubium eſt quoſdam ſummo ſtudio pacificationem impedire. Id ſciebam priuſquam in Francis conueniretur. Motus impendet, Ioachime, magnus, autores qui futuri ſint, etſi præuideo, non audeo tamen perſcribere. Etiam aliquid agi occulte intelligo, de quibus vtinam poſſem omnes cogitationes extinguere. Multa autẽ vulnera Germaniæ ſunt, quibus medicina opus eſt, ſed tu ſcis curationes ſæpe peccare. Me ſi hi tumultus oppreſſerint, commendo tibi memoriam noſtræ amicitiæ. Non valde angor metu priuatorum periculorum, ſed Reipub.

miſeret me, maximeq; Eccleſiæ, quam etſi Pontifices iam olim tyrannide oppreſſerunt, tamen hic motus etiam grauiter affliget. Nullam habeo ſpem, quoquo res inclinabit, fore, vt vnquam ſententiam liberam dicere poſsimus de dogmatibus. Et profecto ea res neceſſaria eſt, ſi quam concordiam firmam & piam conſtitui volumus. ſi quis forte, bello moto, propoſuerit adhortationem, ne quis impediat ſuum conſilium, ſe publica cauſſa moueri, & omnes vires atq; conſilia ad id vnum collaturum eſſe, vt dogmata rite iudicari & conſtitui, vt ſanari ambiguæ mentes poſsint, quid putas effecturus eſt? Quis hic, inquis, erit? Neſcio, neq; exiſtere quenquam velim. Sed ita res ſe habent, nihil vt non metuendum eſſe videatur. Itaq; mirabiliter & his cogitationibus exerceor, ſed non debeo ſcribere omnia quæ vellem. Bene ac feliciter vale. IX. Cal. Iul.

Φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

VIDES, mi Ioachime, in his pacificationibus non hoc agi, vt religioni conſulatur, ſed ſimulari neſcio qualia fœdera ad tempus per metum. Itaq; nihil mirum eſt, non procedere has tranſactiones. Quomodo enim putemus fauere Deum talibus conſilijs? Epitaſis igitur alia reſtat. Et in

Et in hunc annum concurrunt omnia ſigna, Eclipſis, Cometes, & dirarum coniunctionum minæ. Poſt eam epitaſin exiſtimo fore, vt de ipſa doctrina & religione diſputetur. Interim oremus Deum, vt exitum gubernet. Conuentum Noribergenſem puto dimiſſum iam eſſe, quo magis te iterum oro, vt mihi aliquando ſcribas, quicquid erit. Hic adoleſcens febri coactus eſt hinc diſcedere, rogauit me, vt ſe commendarem amicis, vt eorum opera aliquod famulicium, aut in ſchola aliqua, aut apud aliquem ciuem conſequi poſsit. ſcis me in hoc genere, tibi non ſæpe moleſtum eſſe, tamen huius hominis probitate & calamitate moueor, ſi qua erit occaſio, quod ſine tuo incommodo fieri velim, quæſo te, vt eius rationem habeas. Bene vale, VIII. Cal. Iulij.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO, S. D.

APVD alios libentius ſoleo prædicare tuam prudentiam, quam mihi non vno tempore, neq; in vna re videor perſpexiſſe. Neq; tamen minoris facio ſingularem fidem in cõſilijs dandis tuam. Voluntatem vero eximiam etiam exoſculor. De quibus intelligo natam eſſe epiſtolam, quam proxime ad me miſiſti plenam grauitatis, conſtantiæ & beneuolentiæ, in qua ſapienter colligis multa, diſputas diſerte, mones amanter. Sed ſcito ſperare me in ijs, de quibus ſcribis, ita cau-

tum fuiſſe, vt nihil periculi eſſe exiſtimem. Tibi quidem & ſcripſi & ſcripturus ſum poſthac, quicquid in mentem venerit, παῤῥησιαζόμενος, ſine omni metu. Quod ſi erga alios quoque libertate forte noſtra vſi fuerimus, Quis me tandem poterit reprehendere? Nam ſi ſcribimus ita fere ad amicos, quemadmodũ cum illis colloqui conſueuimus, fieri nequit, vt, quaſi à iuratis teſtimonium diceretur, ita omnia exquiſite & circumſpecte proferantur. Quis autem erit tam inhumanus, qui illa euulgare, aut ſi quid euulgatum forte ſit, eo in meam perniciem abuti velit? Nam exemplum illud furti quod adducis, me non admodum mouet. Quid enim ſimile? Ego neminem lædendi animo, nemini obtrectandi voluntate, non odio incitatus, non commotus ira, nulla impulſus maleuolentia, aut narro in litteris quæ audiui αὐτοῖς τοῖς ῥήμασι plærunq;, aut refero comperta, aut addo interdum quid ego iudicem, quid ſperem, metuam, ſuſpicer, optem. Hæc fraudi mihi non eſſe debebunt, atque adeo ne poſſunt quidem prætermitti. Sed tu δικαστήρια etiam commemoras. Ego vero vt amans bonarum artium & ſtudiorum humanitatis illius ἀκριβοδικαίου quaſi forum exceptione quadam tum declinabo, & ſequar τὸ τοῦ ἐπιεικοῦς. Vel appellabo etiam omnium bonorum fidem & æquitatem. Sed nihil vt ſpero opus erit diſceptatione. Tibi quidem gratias habeo, & vtar conſilio tuo, & ijs, quæ amantiſsime ſubijcis, parebo. Vale, v. Id. Auguſti.

Philippus.

Viro

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO, S. D.

OPTO VT hic annus fauſtus felixq́ ſit tibi, nobis, & vniuerſæ Reipub. Hinc enim ordiri libuit, cum hæc ſcriberem Calendis Ianuarijs. Quod ad te diu iam nihil dedi litterarum, in cauſſa non ſolum occupationes meæ ſunt, ſed etiam alia quædam, quæ hic recenſere non poſſum. Mitto tibi etiam Xenium, quo nullum reperire aptius potui, ὑπόθεσις Pſalmorum, ſpero tibi gratum munus fore. Addidi & vetus νόμισμα, eo quod nihil viderim eius generis ſculptum elegantius. Et ſcio te mirari artificia, & habere iſtic artifices, qui hæc iudicare poſsint. De Cometa addidi Sarmaticum ſcriptum, vt rideas vanitátem iſtorum ſcriptorum. Valde autem te oro, mihi vt ſignifices, quid iudicent alij. Nam mihi pertinax & ſæuum malum minari videtur id ſidus, quia fuit in ortu, & motum habuit tardiſs. & ſero deflagrauit. Illud obſeruaui. Cum Ptolemæi ſententia, de ſignis XI. recte viſum eſt conuenire. Et hercle conueniebat ſuperioris anni Cometa. Verum iſti artifices noſtri non adhibent in iudicando prudentiam. Ita περὶ μετεώρων loquuntur, quaſi de his pronunciarent, quæ apparent in ipſa Solis regione ac Zodiaco. ἐν πλάτει iudicandum eſt, ſed hanc diſputationem in præſentia omittam, ſcribam enim alias plura. περὶ πολιτικῶν nihil habeo niſi quod omnino ita ſtatuo, ſi Eluetij, vt audio, bellum inſtaurabunt, Macedonem excitabunt, & accident

illa quæ ſemper timui. Eobanus, quod fauſtum felixq; ſit, migrabit Erfordiam. Hic ego diſputo, quid de reliquis vobis futurum ſit. Noſtro Hieronymo diu iam nihil negocij Erfordiæ eſt. Itaque non habeo, per quem aliquid agam. Et ſcio voluntates potentum abhorrere vel maxime à tota ſchola. Eobanus priuatorum diligentia atq; conſilio reuocatus eſt. Exiſtimo veſtram ſcholam dimiſſuros eſſe tuos ciues. Nunc igitur valde te velim mihi ſignificare, εἰ ἐθέλεις παρ' ἡμετέροις διάγειν, κἂν γὰρ οὐ πάνυ ἀρέσκῃ μοι τῶν ἡμεδαπῶν τινα ὕπουλα, ὅμως τάχα σὺ τίθεσαι αὐτὰ δυνήσεται ἀνὴρ φιλόσοφος καὶ μέτριος. Omnino velim te mihi hac de re mox reſpondere. Vix à meipſo impetrare potui, vt hoc ſcriberem ad te, ſcripſi tamen tandem fretus noſtra amicitia. Quod ſi mecum ea diſputare poſſum, cur non & tecum communicem? qui cum profecto omnia, nõ ſecus ac mecum loqui & ſoleo, & opto, ſed raro datur eius rei facultas. Scripſiſſem plura, niſi interpellarent me negocia noſtra, quibus minime delector. Apologiam germanicam, & locum περὶ δικαιοσύνης, tractaui ἀκριβέστερον, quem velim te inſpicere. Si meos Romanos vidiſti, animaduertere potuiſti, quam accurate & μεθοδικῶς eam rem explicare voluerim. Et ſpero prudentes probaturos eſſe. Illud enim egi, vt neceſſaria illuſtrarem, & quæſtiones pleraſq; partim falſas partim inutiles præciderem. Vale optime ac feliciſs. mi Ioachime. Et reſcribe. Cal. Ianu.

Φίλιππος.

Viro

VIRO OPTIMO IOACHI- CAMERARIO BAMBER- GENSI, S. D.

HERI tuas litteras accepi plenas rerum plurimarum. Sed illud vellem clarius eſſe ſcriptum, an omnino putes poſt diſceſſum Eobani reliquam tuos ſcholam cõſeruaturos eſſe. Nam neq; ego iſtinc te velim auellere, ſi qua mediocris fuerit manendi ratio. Etſi enim iſta veſtra ſchola parum frequens viſa eſt, tamen animaduerti plurimos optime inſtitutos à vobis huc veniſſe, quod eo dico, quo minus te nauatæ huius operæ pœniteat. Sin autem dimiſſuri vos quoq; viderentur, nec tu à noſtris abhorreres, putaui me iure noſtræ amicitiæ de ea re aliquam cogitationem ſuſcipere debere. Quod enim iubes me hanc curam deponere, non profectò, ſi velim, queam. κοινὰ γὰρ ἄγειν τῶν φίλων. Velim igitur te rurſus & de illorum conſilio, ſi quid habes, & de tua voluntate ſcribere, quam ſi ſciam, facilius explicare ea poſsim, quæ in vtramq; partem mihi veniunt in mentem. Non parum etiam huius anni aut certe proximi impendentes motus timeo. Vides enim quantum vbiq; prodigiorum, quæ concurſationes? φαινόμενον mihi miſſum eſt, quod conſpectum eſt ad Oenipontẽ. Camelus circundatus flamma & quidẽ reſpectans, Lupus reſpectans ac vomens flammam. Leo prodiens extra montiũ fauces, quẽ in ipſo aditu fauciũ ſtans cataphractus quaſi blandiens excipit. Altera enim manu iubam contrectat, altera tenet pedem, quem ei leo porrigit velut ſalutans. Hæc monſtra petunt

aquilam, quæ vno pede inſiſtit collem, altero petit vicinum collem, nec attingit. Neq; poteſt eſſe dubium, quin Camelus reſpectans fugam Turcicam ſignificet, Lupus Hungarum, Leo, ὡς δοκεῖ, σημαίνει τὸν τημετνίδην, καὶ ὁ κατάφρακτος ἢ ἐλουετίους ἢ βοίους. De Serueto rogas quid ſentiam. Ego vero video ſatis acutum ac vafrum eſſe in diſputando, ſed plane grauitatem ei non tribuo. Et habet, vt mihi videtur, confuſas imaginationes, nec ſatis explicatas earum rerum, quas agitat, cogitationes. De Iuſtificatione manifeſte delirat. περὶ τῆς τριάδος, ſcis me ſemper veritũ eſſe, fore vt hæc aliquando erumperent. Bone Deus, quales tragœdias excitabit hæc quæſtio ad poſteros, εἰ ἐστὶν ὑπόστασις ὁ λόγος. εἰ ἐστὶν ὑπόστασις τὸ πνεῦμα. Ego me refero ad illas ſcripturæ voces, quæ iubent inuocare Chriſtum, quod eſt, ei honorem diuinitatis tribuere, & plenum conſolationis eſt. τὰς δὲ ἰδέας τῶν ὑποστάσεων, καὶ διαφορὰς ἀκριβῶς ζητεῖν, οὐ πάνυ συμφέρει. Illud me peſsime habet, cum eædem res agitatæ ſint à Paulo Samoſateno, nihil extare, præter leuia quædam apud Epiphanium, vnde intelligi poſsit, quid iudicarint, quidue ſecuti ſint hi, qui eum damnarunt. Mirum in modum crucior, cum illam & veterum, & noſtræ ætatis ἱεραρχῶν negligentiam atq; incuriam conſidero. Quid cenſes Concilium fore, ſi tamen conueniet, niſi τυραννίδα, aut pontificum aut aliorum, ἢ μάχας τῶν θεολόγων κενταυρικάς. Quis enim hoc agit, vt dubitantes conſcientiæ ſanentur, vt veritas eruatur è tenebris, vt gloria Dei illuſtretur? ſed ſpero nos de his rebus breui coram colloquuturos eſſe. Decreui enim hoc vere ad te expatiari, ſi

tiari, ſi vllo modo licebit. Micyllum Francofordiæ adhuc eſſe arbitror. Volui eum Edelbergæ collocare, & principio amanter à meis ciuibus exceptus eſt, & bene ſperare iuſſus. Sed ipſe dum mox flagitat ſtipendij acceſsionem, nonnihil impediuit eam actionem. Nunc rurſus venit in ſpem conſequendæ conditionis Edelbergenſis, ſed ſi poterit apud vos eſſe, haud dubie præferet vrbem & ſodalitium hoc omnibus ſcholis. Inuitatus eſt enim & à Marpurgenſibus. Polybium tibi dono, miſſum mihi ab Anſpachenſi quodam. Ibi ſunt illa αἰθιοπικά, de quibus memini te ad me ſcribere. Sed Polybius valde mihi placuit, eoq; putaui diggnum eſſe codicem tua bibliotheca. Nam ego contentus ſum eo, quem excudit Secerius. Meo iudicio ſapienter & perſpicue narrat eas res, quarum memoriam voluit ad poſteros extendere. ſed tuum iudicium de eo audire valde cupio. Gaudeo te Euripidis & Sophoclis Thebanas fabulas enarrare, nam, quantum ego quidem iudicare poſſum, nullæ ſunt meliores in vtriuſq; Poëmatis omnibus: ſcis mihi ſemper mirum in modum Phæniſſas placuiſſe. De Franciſco quod ſcire cupis, ita ſe res habet: docet adhuc græce, ac nunc Heſiodum luculenter enarrat: hac proxima æſtate enarrauit Aratum. Gratum mihi eſt, quod meos familiares complecteris, atq; ornas, amantq; hi te viciſsim, & reuerenter colunt. Hunc adoleſcentem Albertum auditorem veſtrum tibi commendo. Eſt enim perſtudioſus tui, & cupidiſsimus bonarum litterarum. Me rogauit, vt à te peterem, vt ſibi poteſtatem faceres interdum te adeundi, & conſulendi

lendi de ſuis ſtudijs. Nam valetudinis cauſſa domum remittitur, vbi commorabitur aliquandiu, idq; tempus decreuit in ſtudijs etiam ponere, cum erit poteſtas audiendi te ac cæteros profeſſores. Iuſsi vt Schonerum diligenter audiat, hic enim & Milichium audiuit. Dorij res minores ſunt, vt ego quidem ſuſpicor, illis triumphis, qui paſsim editi leguntur. Vidi enim litteras Patris ſcriptas, in quibus erat, tantum teneri Patras, & alia quædam in littore Caſtella oppugnari. Methonem non teneri, ac duces ſpeculatos etiam diſſuaſiſſe oppugnationem. De Corona ſpem aliquam habebant. Recte ſtomacharis, quod quidam bene promittunt Turcis, ego enim omnino ſpero ruituros eſſe. Gratulor tibi natam filiolam, & Chriſtum precor, vt te ac matrem & totam familiam tuam ſeruet. Optime ac felicisſ. Vale. v. Id. februarij.

φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO Q. BAMBERGENSI NORIBERGAE, S. D.

HERI primum accepi tuas litteras & alteras amici noſtri Georgij ſcriptas ante menſem. Nam ſacerdos, cui tradidiſtis, duxit ſecũ vxorem ac liberos, turbam minime expeditam, quæ iter eius multis modis remorata eſt. Narrauit enim

mihi

mihi longam fabulam, ſed ea mora, vt ſpero, non oberit nobis. Erit enim mihi res curæ, vt primo quoque tempore perficiatur. Vtinam in tempore litteras accepiſſem, nam menſe februario fuit hic ὁ ἡγεμὼν, & ſatis hilariter. Aderant & hi, qui tibi volunt optime, ſcio enim te his, qui iudicio valent in aula, propter virtutem cariſſ. eſſe. Nunc incidit etiam alia quædam noſtrorum profectio, quanquam nihil adhuc habeo certi: ſed ita ſperant nonnulli, Francofordiæ conuenturos eſſe principes, περὶ τῆς ἐπιχειροτονήσεως. Ego tamen ſuſcipiam hanc noſtram actionem, quam χριστὸς fortunet, κοινὰ γὰρ φίλων ἄγει, vt nuper tibi ſcripſi. De Stromeri filio reſpondebo, vt petis, ἐντῶς. Dimiſi ante annos aliquot ſcholam domeſticam propter hæc negocia publica, quæ me ſæpe domo euocabant, nec nunc mihi multum concedunt ad ea ſtudia colenda ocij, quæ maxime amo. Ideo errat Stromerus, quod apud me filium optime collocari poſſe putat. Hoc reſponderem etiam, ſi ille nobis eſſet quam eſt, magis amicus, cum ſit amiciſſimus. Sed ſi volet huc mittere, idoneos præceptores inueniet, aut Vitum Vuinshemium, aut Amerbacchum, quorum vterque docet optime. Et Amerbacchi orationem ſane probo. Et apud hos habebit συμφοιτητῶν frequentiam, quam ſcis etiam neceſſariam eſſe diſcentibus, ζηλοῖ γὰρ γείτονα γείτων. Quid mecum ſolus ageret, deinde quoties mihi non vacat inſpicere ſtudia eorū, qui mecum ſunt? Nihil puto te requirere amplius, ſi huc mittet, erit mihi curæ, vt optime collocetur. Mitto tibi picturam prodigiorum, quæ nuper deſcripſi tibi

cum

cum ipſam χαφὴν non poſſem inuenire, cum quidem mittere decreuiſſem. Scire cupio an πολίβιον acceperis, de quo te oro, vt tuum etiam mihi iudicium perſcribas, nam mihi videtur grauiſsimus & optimus autor eſſe. Seruetum multum lego. Tertulliano prorſus facit iniuriam, cum citat eum in hanc ſententiam, quaſi ſentiat τὸν λόγον non eſſe ὑφίςασιν. Ille vero clariſs. ſcribit hoc, quod publice ſentimus, τὸν λόγον eſſe hypoſtaſin, non vt interpretatur Seruetus, ſed vt nos loquimur. Irenæus ſubofcurus eſt, ſed de his rebus tecum coram breui, vt ſpero. De Eluetijs quicquid habebis, quæſo vt perſcribas nobis, nam apud nos variant rumores. Hæc ſcripſi, vt vides, properans, & profecto animo minime ocioſo. Eram enim multis de cauſsis ac magnis valde perturbatus. Tu vale feliciſs. & fruere tua tranquillitate, & ſtudijs. Dureri paginam accepi, & reliquum expecto, habeo ipſius germanica omnia, etſi mihi non ſunt vſui, tamen libenter aſſeruo, propter memoriam ſummi atque optimi viri. Iterum vale feliciter cum vniuerſa familia. Pridie τῆς κυριακῆς Oculi.

Φίλιππος.

VIRO OPT. IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI, AMICO SVO SVMMO S. D.

HIc adoleſcens, cui has dedi litteras, cum valetudinis cauſſa hinc expatiari cogeretur, decreuit

decreuit paſsim ſalutare Mathematum profeſſores, cumq́ eis colloqui de iſtis doctrinis, auidiſsimus eſt enim audiendi perfectos artifices, eamq́ ob cauſſam litteras ei dedi etiam ad Apianum, & ad Tanſteterum. Nomen huic Ioann. Manio. plane valet ingenio, ac diuinitus rapi ad has artes videtur, ὥσπερ οἱ τῶν θεῶν ἐρωντες. Sed noſtras litterulas negligit, quibus quia non eſt inſtructus, quanto careat ornamento non animaduertit. Cæterum ipſe ſine doctore, acie mentis plurima eruit ex obſcuriſs. Ptolemei tenebris, quæ facile & demonſtrat, & ad vſum accommodat. Vixit hic partim ſuo ſumtu, partim noſtræ Academiæ liberalitate. Duximus enim tale ingenium alendum eſſe ad vſum publ. Tu facies mihi gratum, ſi eum commendaueris cum Schonero, tum etiam pluribus alijs harum artium cultoribus. Opinor te ſolere ad Apianum ſcribere, aut ad alios nonnullos huius generis artifices. Nihil enim petit hic adoleſcens, niſi hæc communia officia, quæ ſine tuo incommodo præſtare poteris. De negocio Hopelij ſcire cupio, an ipſe aliquid egerit, cum iſtic adeſſent principes. Nam cum ego accepiſſem litteras ipſius ad XVI. Cal. April. princeps noſter VIII. Cal. iter ad vos ſuſcepit, cum ego audiſſem apud Vſipetes aliquanto poſt conuenturos eſſe, ac memini me ſcribere ad te de eius conuentus fama. De Norico conuentu prorſus nihil audieram, & ſubito incidiſſe ſuſpicor. Neq́ poſtea tabellarios habui vllos ad vos. Exiſtimo tamen Hopelium, ſi qua fuit occaſio, cum Pontano collocutum eſſe de iſto negocio, Et cum redierint audiam, nec deſinam

deſinam vrgere, ſi quid adhuc agendum reſtat. Noui nihil habemus, niſi vicinorum terrores, qui cogunt nouis exemplis ſuos homines, vt veteri ritu in myſterijs vtantur. Tu quam habeas ſpem de his, quæ videntur impendere hoc anno, ſignificato, etſi adhuc parari nihil video. Scribe etiam aliquid de veſtro conuentu, καὶ περὶ τῆς συνόδου, quam Cæſar promittit. Bene vale. Poſtridie τῆς πάσχατος.

Philippus.

VIRO OPT. IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

RECTE conijcis me fuiſſe ignarum huius profectionis noſtri Ducis. Ego enim audierā antea, conuenturos eſſe quoſdam ad Vſipetes. Noſti hoc genus negociorum, nullus Euripus tam eſt inſtabilis. Scripſi tibi his diebus per quendam adoleſcentem de hac re, ſed ad te is perueniet tardius, quam hæ litteræ, agam ſumma fide, ſi quid agendum reſtat. Et ſcio bonos viros apud nos tui eſſe ſtudioſiſsimos. Me velim expectes, poſſum enim minore incommodo meo expatiari, quam tu tuo, & in his moleſtijs omnino mihi opus eſt illis remiſsionibus. Eſt hic quidam ſcholaſticus, Paulus Eberus Kyzingenſis, cōmendatus mihi à Mica, diſcipulus veſter bene litteratus, & valde ſtudioſus, qui habuit hoc anno duodecim aureos beneficio veſtræ ciuitatis ex teſtamento cuiuſdam Hor-

ni:res

ſtu: res adminiſtratur per Colerum. Rogauit autem me adoleſcens, vt ad Colerum ſcriberem, quod ego non grauatim facturus eram, ſed video quandam tibi cum eo familiaritatem eſſe. Ideo duxi ad te ſcribendum eſſe, vt cauſſam adoleſcẽtis apud eum agas. Petit ſibi prorogari illud ſtipendiolum, ſcio te libenter patrocinari ſtudioſis, quare hoc onus imponi tibi patieris. Ipſe adoleſcens eſt moribus optimis, & dignus quem iuuemus, ſi tamen erit opus me ſcribere ad Colerum, faciam. Nunc enim ſperaui me plus profuturum adoleſcenti tua commendatione, quam meis litteris. Bene vale. Tertijs ferijs paſcatos. Scio Colerum τῇ φύσει φιλόσοφον εἶναι, ideo ſpero eum & nobis & noſtri ſtudioſis bene cupere.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO NORIERGAE,

S. D.

VTINAM licuiſſet vna cum Vito proficiſci, ſed me remorantur adhuc non ſolũ priuata impedimenta, ſed etiã alia quædã. Et filius ſubito ægrotare cœpit, et ſic ſatis periculoſam febrim habet. De cauſſa Hopelij quod tu putas magnũ in illo itinere principũ occaſionem fuiſſe futurã, ſecus eſt. Nã in illis congreſsib. huiuſmodi negocia arte diſsimulant, præſertim quia τὰ τῶν φίλων ἀρχῆ,

non

non admodum ad ſe pertinere putant. Pontanus mihi dixit, contra quam tu putaſti, conueniſſe principes, ſed huius rei mentiò conſulto dilata eſt. Nunc omnino pollicetur mihi ſumma fide ſe rem curaturum eſſe. Et principem ait libenter ſuſcipere hanc cauſſam. Nā is cuius res agitur, optime audit apud noſtros, prædicaturq; ab omnibus vir eſſe optimus, quo teſtimonio certe lætari te ſcio. Bene vale. Non poſſum plura ſcribere de noſtris rebus, omnia ſcit Vitus. Me velim omnino expectes. Veniet iſtuc fortaſſe Italus quidam, qui olim Monachus fuit, cui cibum & victum amplius biennio dedi, nunc prætextu litterarum mearum mendicat, ſi ad te venerit, ne recipias hominem in ædes, nec dederis multum. Eſt enim homo ingratus, moroſus, impoſtor, & improbus. Bene Vale.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO, S. D.

VLRICVS Pindarus rogauit me, cum hinc iam abijſſet, vt ſibi decem aureos Noribergæ curarem. Ea de re ſcribit Eraſmus patri. Id indices fratri Vlrici, ſi abeſt Vlricus, vt petat ab Ebnero. Nihil de hac re dixi meo miniſtro. Et tantum decem aureos volo meo nomine Vlrico dari. Vale.

Philippus.

Viro

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, NORIBERGAE, S. D.

TVA ASSIDVITAS in ſcribendo, gratiſſima mihi eſt, cui ego quo minus aliquandiu reſponderim, non tam domeſticæ res, quam aliæ occupationes in cauſſa fuerunt. De Coleri filio maxime velim gratū facere viro optimo & amanti noſtræ Philoſophiæ, ſed indico melius collocari adoleſcentem apud eos, qui habent domeſticas ſcholas. Scis enim opus eſſe diſcentibus litterato ſodalitio, faciā tamen quicquid tu cenſueris. Noui nos nihil habemus. De fratre tantum dixit mihi Pontanus nuncium miſſum eſſe. Poſtea abfuit Pontanus, vt quid actum ſit, nondum ſcire poſsim. ſed dubitare non debes, quin, quantum nos quidem poſſumus, ſtudia noſtrorum non defutura ſint huic negocio, omnium enim bonorum ſumma eſt erga te voluntas. Quibus legibus & autoramentis Synodum promittat ὁ ἀρχιερεὺς, non dubito, quin ſcias. Pollicetur ſe habituſum Synodum veteri more hactenus ſeruato: deinde poſtulat, vt promittant, ſe omnes Synodi ſententijs obtemperaturos eſſe, & armis ad officium coacturos, ſi qui diſſentient. nihil ſunt niſi minæ πάνυ τυραννικαί. Nos reſponſionem honeſtam ac moderatam ξυνεγράψαμεν, de qua non admodum pertimeſco ὀβελισμοὺς Ariſtarchicos, nam nobis conſilij factiꝗ ratio conſtat. In conuentu Smalcaldenſi, quid actum ſit,

melius te puto ſcire, quam nos. Noſtri enim nondum huc redierunt. De Ptolemæo, etſi mihi quædam venerunt in mentem, tamen quia non ſum artifex, reieci rem ad μειλίχιον. Amabo te, maturato editionem Ptolemæi, nec deterreare vnius atque alterius loci nondum explicati obſcuritate. Vſus enim poſtea καὶ δευτέραι φροντίδες καὶ ξυνομιλίαι perpolient. Noſti Apellis exemplum, qui proponebat picturas, vt admonitus meliores redderet, reuocatas in officinam. De nouo Cometa coram συμφιλοσοφήσομεν. Horribilis flamma eſt, & valde ſeptentrionalis, quod me vehementer terret. Cum Sabino, Deo volente, breui veniam, qui parat iter in Italiam. Bene vale, x. Cal. Auguſti.

Φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, NORIBERGAE, S. D.

QVOD de negocijs conuentus iſtius, tam diligenter, tamque copioſe ad me ſcripſiſti his duobus menſibus totis, gratiam tibi & debeo & habeo maximam. Fuit enim mihi profecto officium tuum iucundiſsimum. ac facile patior te in tabulis expenſi mihi non poſtremo loco ſcribere. Nunquam enim ijſdem de rebus certiora habebat aula, quam nos. τὴν καταστροφὴν nondum plane ſciebam, cum hæc ſcriberem: tantū ſignificant ex aula

noſtros

noſtros in itinere eſſe, & ſeu pacem ſeu inducias eſſe, de quibus tamen quidam adhuc deliberent; an ſint hoc beneficio Cæſaris vſuri. Nihil poſſum diſputare priuſquam audiero noſtros, aut certe tuas litteras habuero. Interim & agam gratias Deo, qui hactenus nos mira bonitate texit, & precabor, vt mitia remedia ſanandis his Eccleſiarum diſsidijs adhibeat, ſi res ad Synodum deducitur: ſed nolo diſputare. Senatui vrbis veſtræ reſpondimus de illa ſua politia Eccleſiaſtica, ſed pauca reſcripſimus. Nam & ille ipſe liber, quem miſerunt, perbreuis eſt, καὶ παιδαγωγικὸς μᾶλλον ἢ πολιτικός. legiſſe te opinor, & mittere longiores diſputationes quid proderat? Et ego νομοθεσίας, in quibus multa inſunt barbara & agreſtia, non amo, nec video, quid proſit ferre leges, quas nemo accipit, & vt accipiantur, breui video fore, vt rurſus mutentur. Tuas litteras auidiſsime expecto. Bene vale. Poſtrid. Cal. Auguſt.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO, NORIBERGAE, S. D.

HIc iuuenis Hamburgenſis, verſatus in noſtra ſchola annis aliquot, officij cauſſà amicum quendam ſuum ad vos proficiſcentem ſecutus eſt, non tam videndæ vrbis veſtræ cupiditate accenſus, quā ſtudio tui atq; Eobani. Hāc ob cauſſam me

rogauit, vt ſibi litteras ad te darem. Etſi autem intelligo, quantum tibi negocij faciam hoc genere commendationum, tamen huic iuueni non potui non dare litteras, amo enim eum propter ingenij magnitudinem. Puto te vidiſſe Eclogam, quam nobis ſcripſit abeuntibus ad conuentum Auguſtanum acute & eleganter: in colloquio animaduertes eum abundare ingenio. Nihil autem peto, niſi vt aditus ei ad te pateat, quem noſſe cupit, & cuius frui doctiſsimis ſermonib. optat. Conditiones pacis acceptæ ſunt. nunc igitur erunt aliquantiſper ἀλκυόνεια. Nam diuturna hæc pax vt ſit, optandum quidem, ſed quid eſt, quod fore ſpem faciat? Propemodum ita ſuſpicor: Turcas etiam contari, poſtquam vident non exoriri in Germania ſeditionem, id quod ipſi ſperarunt. Audiſſe enim te puto, quam miris technis, vt id fieret, multorum animos tentati fuerint. Quod Eobanus cogitat Marpurgum, ſi procedet res, nouam deliberationem tibi quoq; de vniuerſa ſchola afferet. Erfordiæ ſcio nuper etiam diſputatum eſſe de reuocandis vobis, ſed nimis contantur. Verum aliquid conſilij tempus afferet, ὁ βέλτιςος σύμβουλος. Plura non potui ſcribere. Bene vale. Id. Auguſti. Saluta Eobanum & cæteros amicos.

Φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO, S. D.

Dicam

DICAM vere, toto hoc anno priuata res nulla accidit mihi optatior tuis proximis litteris, non ſolum quod eſſent plenæ tui amoris erga me ſummi, ſed multo magis, quod ſignificabant te recte valere, deinde etiam ingenti animo contra fortunam munitum ac paratum eſſe. Sabinum non arbitrabar ad te venturum eſſe. Has litteras Spenglero miſi, vt tibi reddi curet, vbicunque eris. De mea valetudine intelligo ſparſos eſſe, vt fit, rumores atrociores. Diarrhœa laboraui per triduum aut quatriduum, quam facile depuli ſiti & inedia. noſti mea remedia. Cæterum miſeriæ me curæque ac labores pene enecant, ſed animo me ſuſtento. pudet enim parum fortem videri apud te, cum tam excelſo animo te eſſe videam in rebus aſperrimis. Sed hic me annus inclementer exercuit, priuata, quæ ſunt plurima, omitto. Quam putas cruciauit me expectatio negociorum, quæ noſtro ἄρχοντι fuere, primum cum Duce Georgio, deinde cum Erfordia? Verum Dei beneficio læta vtriuſque rei καταστροφὴ conſecuta eſt. Nam cum vtriſque tranſacta ſunt omnia. Ab Erfordia magnum malum metuebam. Brunſuicenſis, vt ferebatur, promiſerat eis auxilia, narrabantur & alia multa, nec Erfordienſes adeo confidenter arbitrabamur auſuros laceſſere noſtrum, niſi aliquid magni & ſperarent & molirentur. Fuit enim, vt oſtendit exitus, re cognita, manifeſta contumacia, incitabant & noſtrum multi perditi. Noſti τὸν ἀρχὸνιον. Quanquam autem noſtro dolebat iniuria & contemtus, tamen ſe repreſsit, & moderatione egregia vſus eſt, quamuis optarim eum aliquanto minus permiſiſſe præ-

ſidiarijs in Turingia: nunc compoſita res eſt, noſtro reſtituta ſunt vetera Iura. ζημίαι etiam irrogatæ, ἀλλὰ τοῦτο μυστήριόν ἐστι. Sane gaudeo & ago Deo gratias non extitiſſe ex his principijs publicum incendium. Habes de noſtris regionibus omnia, περὶ ἐκκλησιαστικῶν coram colloquemur, nolo enim te ad me excurrere, ſed ego te quæram vbicunq; eris. Me expectatio illorum negociorum etiam aliqua ex parte remorata eſt. Eſt interuallum, vt vides, Eccleſiaſticarum turbarum, ſed vt in morbis oppreſſa natura. Verum de his coram. Venio ad Philoſophiam noſtram, Phyſicen adornamus, quam edet Milichius. habet illas cõmunes diſputationes, quæ in ſcholis tradi ſolebant, ſed elegimus elegantiores atq; vtiliores. Atq; omnino do operam, vt plurimum habeat illecebrarum: cupio enim, vt ſcis, excutere veternũ noſtris hominibus, quibus poſſum modis: inſerui ſuauiſſimas diſputationes & dignas homine Philoſopho. Cum autem in Galeno verſeris, quo nos quoq; vtimur, te rogo, vt nobis impertias, ſi quos locos inuenies, quos arbitrabere nobis profuturos, de Temperamentis, deq; alijs, quæ Phyſici magis quã Medici quærunt. Cupimus inſerere partes humani corporis, quas ſi collegiſti, quæſo vt nobis communices. Chriſtus ſeruet te & coniugem, & liberos tuos incolumes. Obſecro te diligenter, cura valetudinem tuam & tuorum. Gaudeo te ex vrbe ſtatim diſceſsiſſe. Michaelum extra periculum eſſe gaudeo. De voluntatib. ciuium nihil eſt quod ſitis ſoliciti. Deus oſtendet vobis aliquam ſedem. Ea de re etiam coram tecum diſputabo.

Bene

Bene ac feliciter vale, Non. Decembri.

φίλιππ@.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVMMO, S. D.

EGo vero, mi Ioachime, in optimam partem accepi expoſtulatiunculam illam tuam, quæ fuit in breuiore epiſtolio, ſed illud dolebam, ſentiebam animum tuum alijs de rebus vehementer angi, eamque ob cauſſam de noſtro ſilentio, vt fit, queri aſperius. Nunc ex proximis tuis litteris Hopelij mortem, & alia quædam tua vulnera cognoui, quæ mihi profecto magnum dolorem afferunt: nõ enim aliter tuis ſecundis & aduerſis reb. quam meis afficior. Sed in his malis hoc mihi ſolatio eſt, quod video te non frangi animo, imo etiam tuas res aduerſas extenuare collatas ad aliorum triſtes caſus. Hanc animi moderationem valde tibi, mi Ioachime, gratulor: ſic eſt enim profecto, etiamſi te duriter exercet fortuna, tamen non poteſt plus in te iuris habere, quam in hominem priuatum, & hoc nomine felicem, quod nullis implicitus es eiuſmodi negocijs aut curis, quæ vllo modo τὴν συνείδησιν μαστιγοῦν poſſunt. Hac velim te conſolatione ſuſtentes, quam ſi conſiderabis, vt certe conſideras, ſpero te cætera æquiſsimo animo laturum eſſe. In hanc ſententiam cur ſcribam breuius καὶ ἀσαφέστερον, facile potes exiſtimare, ne hæc

ne hæc quidem ſine ſummo dolore ſcripſi. Peſtilentiæ malum abijſſe cognouimus, tu de reditu tuo in vrbem quid ſtatueris, mihi velim ſignifices, καὶ εἰ θέλεις παρ' ἡμῖν διάγειν βίον. Et ſi autem vt ſpero, breui coram colloquemur, tu tamen interim aliquid ſcribito. Noui nihil habemus, niſi fabulas de congreſſu Galli & ἀρχιερέως, quæ tibi non poſſunt eſſe ignotæ. Maxime cupio ſcire exitum conuentus Sueuici: de negocio Alarici, plane in eo ſum, vt arbitrer, eam rem, niſi Deus prohibeat, vniuerſæ Germaniæ allaturum mutationem maximam. Vidi nuper iuuenis illius imaginem, & videtur eſſe honeſti ingenij, ac magna grauitate præditi. Vtinam Geneſin habere poſſemus. Hippodamus hanc occaſionem elabi ſibi non facile patietur, & incendent eum Pontificis conſpirationes, ſentio etiam aſperiorem fieri ἐκεῖνον, ᾧ προσπεφώνηκα τοὺς ἑωμαίους. Omnino aliquid parari certum eſt. Bene, ac feliciter vale & fruere ſuauitate optimæ feminæ coniugis tuæ ac ſuauiſsimorum liberorum feliciter. Bucolica tua omnino videre cupimus. Galeno valde delector. Tu quoq; velim cum incides in locos venuſtos περὶ κράσεων, aut de humoribus, mihi eos indices. Iterum vale. VI. Cal. februarij. ANNO M. D. XXXIIII.

Φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO NORIBERGAE,

S. D.

Heri

HERI accepi litteras tuas ſcriptas XII. Cal. febr. in quibus vehementer obiurgas nos, propterea quod videamur ſententiam mutaſſe περὶ θρυλλουμένης ζητήσεως. Ego vero ſignificaui tibi ante menſem, quæ occaſiones mouerint noſtrum, non vt ſententiam mutaret, idem enim nunc quoque ſentit quod olim, ſed vt interpretaretur. Ac poſſunt incidere occaſiones, quæ cogant illo iure publico vti, non contra Dominum, ſed contra hos, qui titulo Domini abutuntur, vt ſuum odium expleant. Non ſatis intelligere poſſum, vtrum illas meas litteras acceperis. Nec iam de hac re iterum moueas mihi litem, neue diſputes περὶ τῶν πλημμελημάτων, noſti enim illud Xenophontis: οὐ πάνυ γε ῥᾴδιον εἶναι εὑρεῖν ἔργον, ἐφ' ᾧ οὐκ ἄν τις αἰτίαν ἔχοι. χαλεπὸν γὰρ οὕτω τι ποιῆσαι, ὥστε μηδὲν ἁμαρτεῖν, χαλεπὸν δὲ καὶ ἀναμαρτήτως τι ποιήσαντας μὴ ἀγνώμονι κριτῇ περιτυχεῖν. Et quantum ſit ἐν ταῖς περιστάσεσι τῶν πραγμάτων poſitum, te non fugit, ſed fertur, vt metuo, res, κατὰ ῥοῦν ad Imperij diſsipationem, quod cum cogito, nũquam autem non cogito, incredibili dolore afficior, non tamen abijciemus preces. Idem tu facito. In Heſſis in vrbe Caſſelia φάντασμα quoddam aiunt noctu obambulare viſum ſpecie terribili & cum eiulatu. Puto hoc confictum eſſe, ſed dabo operam, vt reſciſcam, teq; reddam certiorem. Vndique certe horribiles terrores nobis oſtenduntur. Tu Bene vale. Si Eraſmus Ebnerus nõdum iſtinc abijt, iube vt mihi mittat geneſin. R. Ferdinandi. Non. Februarij. Petreius Erfordiæ pie mortuus eſt, & fratrem admonuit περὶ τῆς βιβλιότητος, vt corrigat eam.

Φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI NORIBERGAE, S. D.

CVM ante biduum ad te litteras dediſſem, miſi ſtatim nuncium, qui illas retraheret, ſed cum is nondum redierit, duxi poſtea meum miniſtrum Lipſiam mittendum eſſe, cum hac poſteriore epiſtola, cui & litteras τοῦ θεολόγου addidimus, vt curaret has quam primum inde ad vos mitti, teq; magnopere oro, vt ſi alteræ priores ad te peruenerint, mihi ipſi quoq; eas diſplicere atq; improbari ſtatuas. Magna varietas in hac deliberatione fuit animi ac iudicij mei. Sed quoniam tu nihil admodum requiris à nobis, niſi τῆς θέσεως explicationem de vocatione, reliquam diſputationem omittam. Plane ita ſentio, vocationẽ ſine imperio concedere nobis recuſationem. Nam cum vocatio ſit ſine imperio, prorſus ſimilis eſt petitioni, qualis ſolet eſſe Eleemoſynæ, quam vocant, quæ ſæpe habet recuſationẽ, vt ſcis. Nec ſunt leues cauſſæ, propter quas defugere hoc negociũ potes, quas ego eo nõ recenſeo, ne te deterreã. Etſi enim & ipſe optarim, te cũ dignitate in litteris noſtris retineri poſſe, quæ & ipſæ ad Rempub. pertinent, tamen me vehementer etiã in altera parte perturbat cogitatio τῆς πολιτείας. Puto eos qui rem ad te deferunt, in primis hoc ſpectare, vt virum bonum deligant, nec me illa ἀτεχνία, quam allegas, valde mouet. Sed delabor rurſus in eam diſputationem, quam dixi me omiſſurum eſſe. Interdum hoc quoq; cogito, φιλοσοφητέον καὶ πατρίδι καὶ

τοῖς

τοῖς ἐχθροῖς. Horum cauſſa magis etiã ad Reſpubl. reſpiciendum eſt, in quibus etſi plurimum eſt vitio rum, tamen non omnino fugiendas eſſe colligo. Chriſtum precor, vt tuam mentem gubernet, vt id quod optimum eſt & tibi & Reipubl. ſtatuas, & vt quicquid ſtatueris, fauſtum felixq; ſit. Bene vale. III. Id. februarij, Anno XXXIIII.

Φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO, S. D.

RESPONDIMVS tibi de vna quadam parte deliberationis tuæ, περὶ ϑέσεως δηλαδὴ, Nam de ſumma negocij, rectius fuit nos confiteri noſtram dubitationem. Non enim ſatis nouimus Remp. veſtram, κὴ καιροὺς. Itaq; cum multum diſputaui in vtranq; partem mecum ipſe, oro Chriſtum, vt gubernet tuam mentem ad ſalutem tuam, tuam cum dico, complector etiam liberorum ac Reipub. ſalutem: ſed deſino tibi odioſus eſſe, cum nihil afferam conſilij. De remedio petendo contra σύνταξιν, iam mihi Pontanus benigne pollicitus eſt ſuam operam, nec dubitat principem etiam ſuum vobis χειρουργὸν miſſurum eſſe: affirmabat optimam eſſe principis voluntatem erga te ac fratrem tuum, ſed age ſi non abijcis τὸν σχολαστικὸν βίον, reſponde mihi περὶ μετοικήσεως εἰς ἡμεδαπὸν γυμνάσιον. Nam ego quo minus ea de re vehementiuſcule contendam, temporibus etiam ac noſtris periculis moueor.

Tu quid

Tu quid tibi commodum ſit, ξὺν ἀγαθῇ τύχῃ ſtatuito. Bene Vale.

φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVMMO, S. D.

BONI conſules breuitatem litterarum mearum, nam Baſilius citius opinione mea abijt, ſpero te noſtras omnes accepiſſe, itaq; reſponſum à te expecto. Remedium his diebus princeps hic coram promiſit, curabo igitur rem, nam admonendus eſt princeps cum in aulam redierit, περὶ τοῦ κατάγειν τὸν οὐιρτεμβεργήσιον, etſi nos nondum de vllo apparatu audimus, tamen intelligo rem agi à vicinis veſtris, &, vt quidam credi ſibi poſtulant, à Gallis magno ſtudio: ſi quid audies ſignificabis. Ego iam alteris litteris in Angliam vocor, ſed de hoc tecum coram. Bene vale. Poſtrid. Non. Mart.

φίλιππος.

VIRO OPT. IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI, AMICO SVO SVMMO S. D.

CVM hinc abijſſet princeps, triduo poſt ſtatim miſit mihi vngentum. Id tradidi Georgio Bibliopolæ, qui videbatur diligentius perla-

turus

turus, quam οἱ νέοι τὰ γράμματα φέροντες. Reddet autem tibi vngentum filius Michaelis Cadenſis, cui has litteras dedi. De vſu vngenti ſcripſit mihi Bonica cubicularius principis. Scribit & περὶ μύρου τινὸς, id quoq; mittam, cum primum fuerit allatum. Nam Doctor Caſpar Medicus nondum rediit. περὶ τῶν πολιτικῶν amabo te ſcribe nobis copioſe, non enim dubito agi περὶ τῆς καθόδου, de qua nuper ad te. Anglus edidit capita quædam certarum rerum, quæ apud Spenglerum inuenies. Hæ duæ cauſſæ, vt ego quidem ratiocinor, reducent nobis τὸν αὐτοκράτορα, & dicitur iam parare reditum. Itaq; quidam exultant gaudio, qui vt optare & ſperare debemus, falſam ſpem concepere de Cæſare, facturum illum, vt veteres errores & vitia Eccleſiæ contra eos, qui oppugnant, defendere velit. Quod ſi conetur, quis ſcit tamen, an etiam hac in parte victoriam illi fata decernant, de quo, vt meminiſſe potes, ſæpe diſputauimus. ὁ βερνώνιος magnifice promittit vt audio, αὗται δὲ αἱ ἐπαγγελίαι ὅμοιαι δοκοῦσι ταῖς φοινικικαῖς. Plane στρατηγὸς ἐστι θορυβοποιὸς totius huius Tragœdiæ. Chriſtus καταστροφὴν det mollem & vtilem Eccleſiæ ſuæ. Noſter Arceſilas renouat certamen cum Eraſmo, quod mihi ſane dolet, γεροντικὰ πάθη in vtroq; me ſolicitant, ſed expecto à te litteras & de tuo ſtatu & de Republ. Bene ac feliciter vale ὦ λῷστε ἀνδρῶν τε καὶ φίλων. v. Id. Mart.

Φίλιππος.

VIRO OPT. IOACHIMO CAMERARIO BAM. AMICO SVO SVM. S. D.

Poſtea-

POSTEAQVAM vngentũ ad te miſi, de quo litteras dedi filio Michaelis Cadenſis, attulit nobis etiã τὸ μύρον Doctor Caſpar Medicus. Id dedi bibliopolæ perferendum ad te. Pollicitus eſt enim mihi ſuam & fidem & operam ea in re. Nomen eſt Petro, habitatq;, vt intelligo, in ſuburbano quodam vrbis veſtræ. Eram miſſuras per peculiarem nuncium, niſi hic mihi tam ſancte promiſiſſet. Medicus de vſu mihi dixit, mane, item ante cœnam, videlicet poſt concoctionem, vngendum eſſe laborans membrum hoc remedio, ſed ita, vt quædam mollis frictio præcedat, ait, rem admodũ calidam eſſe, & cũ aperiendi tum attrahendi cauſſa tam calidis vtendum eſſe: hæc ſunt meo iudicio εὔλογα. Ait mitius eſſe vngentũ antea miſſum. Chriſtus faciat, vt ſint felicia remedia, & vt feliciter reualeſcat puer. De Cygnea fabuloſum eſt, quod de adultero ferebatur. Pugna inter cognatos Romanos etiam non vſq; adeo atrox fuit, vt ferebatur. De Publ. rebus apud nos nunc mirum ſilentiũ eſt. Etſi enim ſciebam τὸν μακεδόνα aliquid moliri, tamẽ obſidio Monaſterij in Veſtiualis moratur eum. Fabuloſum & illud puto, quod quidam iniqui noſtris, ſpargunt Geldrenſem inuaſurum ditionem Cattorum prætextu cauſſæ Naſſenſis. Et vt verum ſit, bene ſpero περὶ μακεδόνος, fata ei prolixe promittunt, nec oppriment his technis cauſſam religionis οἱ τυραννικοὶ ἀρχιερεῖς. Expecto litteras tuas de rebus omnib. veſtris. Significabis autem mihi, an vtrunque remedium ad te peruenerit. Bene ac feliciter vale. Tuas litteras accepi, ex quibus intellexi, ad te perueniſſe reſponſionem noſtram περὶ τῆς θέσεως, de

qua

qua nunc non diſputabo,tantum precor Chriſtũ, vt tua conſilia gubernet ad ſalutem tuam. Iterum vale feliciter. XI. Cal. April.

φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

IAm dederam alteras ei litteras ad te, cui remedium perferendum tradidi,cum venit Paulus Eberus ad me, ac rogat, vt ſua ſtudia ac ſalutẽ ſuã tibi commendem. Ipſe ſcribit ad Colerum,& orat vt ſibi concedat diutius eo ſtipendio frui,quod ipſius beneficio habuit hactenus. Velim Colero perſuaſum eſſe, nuſquam collocari eam pecuniam melius in vllum poſſe,quam in Paulum. Eſt enim cum morib. optimis præditus,tum vero veræ ac Germanæ Philoſophiæ præcipue ſtudioſus, maximeq; abhorret ab eius iuuentutis opinionib. quæ nunc ſpreta vera doctrina,tantũ in illas artes irruit,quæ videtur πρὸς τὰ ἄλφιτα facere,aut certe ad κενοδοξίαν. Quare te,mi Ioachime,etiam atq; etiam oro,vt & meo & tuo nomine diligenter commendes Colero Paulum,eiq; hoc beneficiũ impetres,ſine quo tueri ſtudia vix poterit,ſcis nobis omni ratione tuendos eſſe eos, qui de veris ſtudijs recte ſentiunt, & vt ait Plato, γνησίως philoſophantur. Ac vero Colerum ſcio ea virtute eſſe præditum,vt hoc genus ſtudioſorum maxime complectendum atque ornandum ſibi

ſibi eſſe ducat. Eſt enim meo quidem iudicio cum φύσει, tum vero etiam τῇ προαιρέσει φιλόσοφος. In alteris litteris ſcripſi mirum eſſe ſilentium de Republ. apud nos, niſi quod obſidio Monaſterienſis θρυλλεῖται. Cætera videntur ſtudio occultari. Tuas litteras expecto. Bene ac feliciter vale. τῇ κυριακῇ Palmarum.

Φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVMMO NORIBERGAE, S. D.

SCIRE cupio, an acceperis vtrunque remedium, miſi enim per homines fidos, vt mihi quidem videbantur, & precor vt ſint felicia. De noſtris rebus nihil admodum quod ſcribam habeo, nam etſi arbitrabar famam ad vos peruenturam eſſe de huius vrbis incendijs, & de quodam latrunculo, qui bellum indixit ditioni Saxonicæ, tamen rem non puto dignam eſſe noſtris litteris. Et vt ſpero beneficio Dei & vigilantia magiſtratuum, hoc periculum facile depelletur. Nunc Lipſiam proficiſcar, moliuntur enim quidam διαλλαγὰς τινὰς τῆς διδαχῆς, ſed ego exiſtimo paulo poſt longe alias διαλλαγὰς faciendas eſſe. ὁπότερος δὴ τῶν ἀντιστρατηγούντων victor erit, πρότασιν vides maximarum mutationum in Germaniâ, ac meminiſti nos iſta prædicere ante annos aliquot. Amabo te, ſcribe mihi quam copioſiſſ. περὶ μακεδόνος, quicquid habebis. De

bis. De Sophocle valde habeo tibi & ago gratiam. Bene vale & reſcribe. Cal. Maij.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO, NORIBERGAE, S. D.

HODIE tibi ſcripſi per Baſilium, nunc tibi hunc iuuenem commendo, vt mihi quidem videtur, modeſtum & humanum, nec illiteratum. Phorcenſis eſt, ſed nunc eſt legati Gallici, qui nuper Auguſtæ fuit, comes. De meis ſermonibus incenſus eſt cupiditate videndi ac ſalutandi te, ſcis hoc genus μικρῶν φιλοφρονημάτων non eſſe adoleſcentibus negandum. Dedi ei petenti litteras ad legatum de negócijs religionis, ac de Synodo. dicit legatum vehementer conteńdiſſe cum Rom. Pontifice Maſſyliæ, ne rem agat violenter. Bene ac feliciter vale.

φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERG. AMICO SVO SVMMO, S. D.

HANC epiſtolam dedi iuueni ex equeſtri ordine Theodorico Pleningero, qui cum in patriam rediturus eſſet per Noricum, ſalutare te cu-

 piebat.

piebat. Etſi enim hic operam dedit Iuri ciuili, tamen hanc noſtram philoſophiam etiam ſuſpicit & colit ſtudioſe. Quare mihi cum eo non ſolum propter communem patriam, ſed etiam propter ſtudiorum ſocietatem familiaritas fuit. Et vt mores tibi magis probentur, contubernalem ſciàs fuiſſe Sillingi compatris mei viri optimi. Eſt autem tui percupidus, cum propter noſtram amicitiam, tum etiam propter egregias virtutes tuas. Quare te quæſo, vt eum pro tua ſumma humanitate amanter excipias. Scriberem hac de re longius, niſi mihi tua in omni officij genere diligentia nota eſſet. Cognoſces autem hunc iuuenem non ſolum eruditione, ſed etiam modeſtia magna præditum eſſe, quem quidem ob eam cauſſam magis amare debemus, quod eius Plinij nepos eſt, cui Rodolphus Agricola dedicauit libros Dialecticos. Nomen enim Pleningerij vertit in Plinij nomen. Remedium à Principe miſſum dedi ad te perferendum cuidam veſtro ciui: ſignificabis igitur mihi an acceperis, bibliopola eſt Petrus nomine: ſed mihi venit in mentem de tabe, ſi membrum luxatum aut fractum non recte curatum eſt, ante omnia danda erit opera, vt rurſus recte conſentiant iuncturæ, ſi modo id fieri poteſt. ſane ſcire cupio tabis cauſſam. In Italia dicuntur magni eſſe Hiſpanorum exercitus, quod ſi eo venerunt ad turbandam Germaniam, horribile bellum impendet. Amabo te perſcribe mihi veſtrorum coniecturas. Bene vale.

Philippus.

Viro

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO, S. D.

MVLTAS accepi eodem tempore tuas litteras, poſtquam redij Lipſia, in quibus mihi ſcholaſticos aliquot commendas, quos ſcito mihi curæ futuros eſſe. Id velim, vt Colerus etiam ſciat de eo, quem ipſe mihi commendauit. De illo duce nihil adhuc certi ſcire potuimus. Vota quidem multorum optimorum virorum cognoſco, qui optant, integrum illum ſeruari potuiſſe ad res, quæ videntur impendere cum grauiſsimas, tum minime inhoneſtas. nam hæc militia euentu δοκιμασθήσεται. Ego certe τὸν μακεδόνα non poſſum non amare & nolim cadere. Noſter Princeps dies iam aliquot abeſt, ſubito profectus, nec ſcimus vbi ſit, tantum ſuſpicamur moliri eum pacificationem aliquam. Sed haud dubie vobis omnia ſunt notiora: expecto igitur abs te litteras. Hæc enim ſcripſi, partim vt videres, nos nihil habere explorati, partim vt iudicium etiam meum, vel potius opinionem ac ſolicitudinem hac de re cognoſceres. Bene vale. Poſtridie Non. Maij.

φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

POSTEAQVAM ea quæ mouentur, neq; noſtro conſilio ſuſcepta ſunt, neq; noſtris probantibus, ſed initio dehortantibus etiam, deſinamus aliquando de cauſſa diſputare. Quamuis autem res difficilis & eiuſmodi ſuſcepta ſit, vt euentus conſilium probaturus improbaturuſue eſſe videatur, ego tamen neq; maledicere neq; male ominari τῷ ὁμωνύμῳ volo, qui fortaſsis habet cauſſas, quas ignoramus, & tamen ſuſpicari poſſumus. Illud nullo modo putes, eum hæc ſuſcipere ἀπονενοημένον, rerum domeſticarum deſperatione, quos rumores inimici illius ſpargere dicuntur. Hoc mihi exploratiſsimum eſt: Ingenij & conſilij tantum ei tribuo, quantum purpuratorum nemini. Vides etiam quæ ſit crudelitas, quæ εἰδωλολατρεῖαι hæreant in Eccleſia, quanta pertinacia defendantur. Quid ſi Deus illa publica vitia tum punire, tum aliqua ex parte tollere decreuit? Itaque oro, vt mollis ſit καταστροφὴ & Eccleſiæ χρηστοῦ vtilis. De Marpurgo non dubito, quin ſit fabula. Cæterum nihil adhuc ſciebamus, niſi pergere τὸν μακεδόνα. Caſſellæ neſcio quid memorant noctu ſuper aquis monſtri viſum eſſe, & qui viderit, eum Lantgrauio narraſſe omnia, ſed hunc grauiter reſpondiſſe: ſatis ſcire ſe nihil eſſe fidei habendum huiuſmodi viſis. Sed narratio mendacio perſimilis eſt. Itaque operam dabo, vt mihi diligenter omnia perſcribantur ab amicis Heſsiacis, à quibus ſi quid accepero, curabo vt tu quoque habeas. Bene vale & me expectato. Die Aſcenſionis Dominicæ.

Φίλιππος.

Viro

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO; S. D.

HERI tuas litteras accepi, in quibus erant ad Pontanum altera. Etſi autem exiſtimo te habere tui conſilij rationem, tamen ego longe malim hanc pecuniam conferri præſertim hoc tempore ad emtionem aliquam, omnia enim in aulis ſunt incertiſsima, & niſi res Macedonicæ iam ad ocium deducũtur, infinitum bellum impendet, quod implicabit noſtros præcipue. Hic etiam metus, mi Ioachime, fuit in cauſſa, cur non contenderem vehementius de te iſtinc extrahendo. Loquar tamen cum Pontano. Nunc autem abeſt apud Principem, qui breui πρὸς τὸν βασιλέα proficiſcetur, niſi fortaſſe iam profectus eſt, quo proficiſcentur & alij περὶ τῶν μακεδονικῶν διαλλαγῶν acturi ἐν ὄρει τῆς μητέρος τῆς μαρίας. De rebus Macedonicis quicquid habebis, mihi ſignificato, etſi adhuc quidem ex aula habuimus ſatis certa: niſi nunc res componitur, mi Ioachime, quam multa, quam triſtia metuenda ſunt? Quo enim loco ſit Reſpub. vides. Late malum iſtud vagabitur, niſi hoc loco repreſſum fuerit. Vrgeamus ergo preces aſsidue & fideliter. Bene vale, tecum vt ſpero breui ero. Poſtridie Cal. Iunij.

Φίλιππος

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERA. BAMBERGENSI, AMICO SVO S. S. D.

NEgocium de collocanda pecunia diſtuli certo conſilio ad reuerſionem principis noſtri, qui modo à pacificatione domum rediјt, inciderunt enim tuæ litteræ in medias illas turbas. Ea cauſſa fuit, cur non reſponderim citius. Pontano poſt reditum exhibui tuas litteras, qui negocium totum principi expoſuit. Nec mihi dubium eſt optimam eſſe erga te voluntatem & principis & Pontani, ſed heri mihi reſpondit ex aula rediens, quæ poteris cognoſcere de adiuncta carta litteris meis. Ego nunquam valde contendendum putaui: meminiſti quid mihi antea πρὸς τὸ ἀσφαλὲς viſum ſit vtilius, & emtiones reperiri commodæ poſſunt, eaq; in re meam tibi operam polliceor, ſicubi in his regionibus in emtionem collocari pecuniam placuerit. οἰκονομία qualis fere ſit vides, ne illud quidem Heſiodeum attenditur, ὅτι πυθμένι. Quare de tota re etiamnum deliberandum eſſe cenſeo, facile reperientur, ſi voles, qui libenter vſitatis legibus pecuniam iſtam recipiant. Tu tamen quid fieri velis mihi ſignificato, & an in hoc negocio contendendum eſſe cenſeas. Noſti iudicia plærorumq; alieniſsima eſſe à noſtris ſenſib. quærunt certum operæ genus, hoc eſt titulum. Expecto tuas litteras. τὰ μακεδονικὰ κέκρικε νυνὶ ὁ θεὸς, vt ſperauimus, ſed eius rei fabula nondum peracta eſt tota. Bene vale. v. Non. Auguſti.

φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO
CAMERARIO BAMBERGENSI
AMICO S. S. S. D.

Scripſi

SCRIPSI tibi nuper quid reſponderit Pontanus de Principis ſententia, de illo χρηματιστικῷ negocio. Etſi autem non dubito, quin facile feras, tamen, mi Ioachime, ſi vt debemus in hac re nihil ſpectamus, niſi τὴν οἰκονομικὴν φιλοσοφίαν, hoc eſt, vt Ariſtoteles iudicat, τὸ ὠφέλιμον, ego non fuerim valde probaturus illam talem pecuniæ collocationem, præſertim tali tempore. Non dubito quin vel emtionem commodam poſsimus inuenire, vel ſocietatem cum bonis viris, noſti contractum, modo ſignifices mihi, quid fieri maxime velis. De Anglicis & Gallicis rebus multa habemus, ſed de his tecum deliberabo coram, ſi illud quod ſuſpicor, acciderit. Magnæ res ſunt, mi Ioachime, quæ in tanto veterno ciuitatis, vt ait Cicero, me ſolicitant, ſed hæc coram. Matthiam ornauimus vſitatis ſcholæ titulis, nec ei in poſterũ mea officia defutura ſunt, maiora his vſitatis rebus, modo vt poſsim aliqua ei in re prodeſſe. Eſt enim, vt ego quidem iudico, probis moribus & bene litteratus, & à te mihi commendatus. In Belgio in cœlo miræ Imagines conſpectæ ſunt, magnæ cuiuſdam vrbis obſidione cinctæ, Cæſaris, Leonis iacentis in tergo, Cameli. ſi non habetis, mittam. Bene vale. Non enim licuit plura ſcribere. IIII. Cal. Septemb.

φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO, S. D.

SCRIPSI tibi de duabus rebus, principem tibi deferre conditionē apud nos honorificam, modo vt de tua voluntate fiat certior. Deinde pecuniæ collocationem mihi curæ fore, ſi voles apud Mercatores, aut alibi vt in emtionē fundi alicuius conferatur, vtrunque facile poſſe perfici confido. Quare quid velis ſignificabis. Nam ego quidem tot iam annis περὶ τῆς ἀποδημήσεως contendere nolui propter noſtra pericula, ſed res tuæ tibi optime notæ ſunt. Quod ad me attinet, de Gallicis & Anglicis rebus coram malim tecum loqui, quam per litteras. Miſi in Galliam rogatus à fratre Epiſcopi Pariſienſis de præcipuis controuerſijs quandam ἐπιείκειαν. Ab Anglis bis vocatus ſum, ſed expecto tertias litteras, &, vt dicam quod ſentio, pœnitet me meæ βραδυτῆτος. Ex Stutgardia ad me ſcripſerunt Cancellarius & Sneppius nomine principis, vt meam voluntatem explorarent, reuocant me amantiſſ. litteris in patriam. Reſpondi ciuiliter, nec dubito, quin iterum ſint ſcripturi, ſed me τὰ βρεταννικὰ vehementer afficiunt. Et eſt magna cauſſa, de qua tecum coram, nihil enim ſine tuo conſilio faciam. Breui Fuldæ conuenient, noſter ἄρχων, Macedo, καὶ ὁ κερασφόρος. Expecto autem & ἐκ τῆς βρεταννίας litteras hoc Septembri. De equo non eſt ita vt audiſti. Sillingus priuato officio mulum mihi donauit, credo ſignificans, βραδέως σπεῦδειν. De Holſatientibus ſic ſe habet res: bellum videtur durabile fore. Holſatienſis dux ceſsit vltro, cum eo die eſſent eruptionem facturi Lubecenſes. Ita ſine dimicatione Lubecenſes portum recuperarunt. Inſulam regni Danici magna ex parte

tenet

tenet Comes Aldenburgēſis, ſocius Lubecenſium. Cæterum rex exul Chriſtiernus nondum reſtitutus eſt. Legati noſtri principis καὶ τοῦ μακεδόνος, iam fere duos menſes ibi ſunt, acturi de pace, ſed vt intelligo, οἱ κένταυροι in altera parte, in altera quidam vehementes homines, Lubecenſes ciues, nolunt pacem fieri. Hæc ſumma rerum eſt adhuc, niſi cauſſas etiam poſtulas belli vtrinq;, quæ ingens volumen requirunt. Hæc ſcripſiſſem diligentius, ſi valetudine fuiſſem meliore, & his diebus admodum me defatigarunt negocia plæraq; moleſtiſſ. Nihil magis cupio quam tecum colloqui, & quidem περὶ τῶν μεγίστων. Nec aliquandiu iam remorata res eſt vlla meam profectionem, niſi negociorum noſtrorum, non dico varietas, ſed plane σύγχυσις. Nunc ſum in κελτοῖς, nunc ἐν βεσταροῖς, nunc in his noſtris ærumnis, ſi meus eſſem, in quaſlibet ſolitudines me abdere mallem, quam in tanta turba negociorum verſari. Heruagio ſcripſi, Plinio addendum eſſe ὀνομαστικὸν rerum, ac cæteræ quidem appellationes vtcunq; explicari poſſunt: in piſcibus valde laboramus. Amabo te vide Moſellam Auſonij, & tamen aliquid exculpemus. Bene vale. Id. Septemb. Monaſterienſis vrbs adhuc obſidetur, ſed periculi nunc quidem nihil eſt.

Φίλιππος.

VIRO OPT. IOACHIMO
CAMERARIO BAMBERGENSI
SVO AMICO SVMMO
S. D.

ALIQVANDIV certi tabellarij nulli ſe mihi obtulerunt, cum quidem de rebus plurimis & magnis ad te ſcribere cuperem, ne nunc quidem omnia litteris committere audeo, quod mihi hic tabellarius ignotus ſit, & dubitem, an ad te litteræ noſtræ peruenturæ ſint. Spengleri interitu magnũ cœpi dolorem, non ipſius cauſſa, quem ſpero feliciter ex his ærumnis in meliorem vitam conceſsiſſe, ſed quod & Rempub. illam tali ciue, & te amico integro ac ſido orbatum eſſe cogitabam, ſed pareamus, mi Ioachime, τῇ ἀνάγκῃ. Nuper etiam Buſchiũ amiſimus, ſi neſcis. Mihi quidem felices videntur, quibus excedere ex hac vita hoc tempore contingit, & illis eripi malis, quæ impendent. Quid enim iam dubitemus περὶ τῆς μελλούσης πανωλεθρίας; Nos tamen tractatione noſtrorum ſtudiorum has ærumnas mitigemus. Baſileæ excudunt τὴν μεγάλην σύνταξιν Ptolemæi græce, huic valde optarim addi Quadripertitum, & quidem cum tua ſeu verſione, ſeu commentario. Quare te etiam atque etiam oro, hac in re vt publicam ſtudiorum vtilitatem adiuues. Hi libri & excitabunt Iuuentutem ad diſcendum, & præſtantiſsimas artes conſeruabunt. Eſt & aliud quod volo, ſæpe iam hic enarratæ ſunt Theoricæ Planetarum, eius opuſculi vſus perexiguus eſt, niſi poſtea ſupputationes accedant, quæ ſunt in tabulis, quæ vocantur Reſolutæ, mihi ne intelligi quidem Theoricæ ſine illis poſſe videntur. Sunt autem olim excuſæ Reſolutæ tabulæ ab Ambroſio, qui Francofordiæ ad Oderam docet, eas recudi à vobis iſtic optarim. Bene mereri de toto hoc genere artium hoc officio poteritis.

ritis. Intelligo enim tabulas illas admodum probari, nec dubito, quin & tibi & Schonero ſatis notæ ſint. Magis probo eiuſmodi libellos, qui ad artem pertinent, quam qualia multa eduntur horologia, in quibus plus eſt oſtentationis, quam doctrinæ. De vtroque igitur libro, quid & tibi videatur, & quid fieri poſsit, mihi ſignificabis. Ego valetudine admodum tenui vtor, ſiue quod τὸ φθινόπωρον φθίνουσι κακὸν, ſiue quod aliquandiu pene confectus ſum cura. Dux Vuirtebergenſis accerſiuit me εἰς τὴν ἀκαδημίαν αὐτοῦ. Permiſi totam rem arbitrio noſtri principis, κἂν εὐξαίμην τε καὶ δήπου ποτὲ ὑποχωρῆσαι με ἐκ ταύτης τῆς ἀνεπιτηδείου χώρας. Antigonen Sophoclis, abs te editam atque illuſtratam, non ſolum nunc interpretor, ſed ago etiam, οὐ γὰρ ἄνευ κινδύνου περὶ μεγίστων τινῶν πραγμάτων τοῖς φίλοις μου διαλεγόμενος τυγχάνω. etſi moderatiſsime egi, agamque Deo volente: de his rebus coram aliquando. ſane περὶ τῶν βρεττανικῶν καταγινώσκω μου τὴν βραδυτῆτα, ſed hæc Deo curæ erunt, vt ſpero. Si quid de Electione noui Pontificis Romani habebis certi, fac ſciam. Picturæ editæ ſunt prodigiorum, quæ in Belgio conſpecta ſunt, quæ ſi non habes, mittam, modo enim non erant ad manum. Sabinus rediit ex Italia. In itinere Eraſmum conuenit, nihil admodum affert noui. De Sophocle habeo tibi gratiam, incredibili voluptate afficior eius lectione, præſertim in hoc meo periculo. Bene ac feliciter vale, & tuas tibi latebras gratulare.

Φίλιππος.

Viro

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO,

S. D.

EX animo oro Chriſtum, vt te & honeſtiſs. matronam tuam coniugem & ſuauiſſ. liberos tuos ſeruet incolumes, tibiq; gratulor ſalua matre natum filium. Id eo mihi etiam iucundius fuit, quia tibi aliquam tuarum curarum leuationem attulit. Agnoſco enim plane humanitatem καὶ φιλοστοργίαν tuam, quod te ſcribis natura amantem eſſe liberorum; mihi quoq; illud Euripidis ſemper placuit, φιλῶν ἐμαυτοῦ τέκνα. μαινοίμην γὰρ ἄν. De meis profectionibus neſcio quid ſcribam. Si eſt hominis Philoſophi in diem viuere, præclare philoſophor, nihil enim de rebus futuris conſtituo, ſed hoc nequaquam eſt Philoſophi, pendere ab aliena voluntate. Fuldæ reſpondit noſter princeps, me à noſtra ſchola hoc tempore non poſſe abeſſe, ſed poſtea iterum ad me ſcripſit quiſpiam οἰκειότατος τῷ μακεδόνι, vt ſatis apparet, de domini ſententia, Tubingenſes flagitare diſputationem, meq; intereſſe illi cupere. Ego Sueuicam profectionem nunquam appetiui, ſed τῷ μακεδόνι cupio morem gerere. Nunc igitur noſtri iterum deliberant, & cur me ægre dimittant, non eſt ea cauſſa, quam ignari rerum noſtrarum fortaſſe ſuſpicantur, ſed aliud eſt, quod litteris committere neq; volo neq; debeo, de quo quidem tecum breui coram. Omnino enim ad te, Deo volente, expatiabor, etiamſi non licebit in Sueuiam proficiſci. Mihi magis opus eſt

illa lon-

illa longinqua profectione, de qua antea tibi ſcripſi, ad eas res, quæ meum animum angunt, ſiquidem hoc quod decreui, mordicus tenendum eſt, ne quid faciam immoderate. Pomeranus noſter accerſitus eſt à ducibus Pomeraniæ ad Eccleſias conſtituendas. De Monaſterienſium furore non libet ſcribere, eſt enim acerbiſſ. mihi earum rerũ recordatio. Vides enim, quantum odium bonis rebus pariant ea ſcandala, ἀλλὰ δεῖ ᾧ μέλει τῆς ἐκκλησίας, vt profectò non dubito. Quod tu ſcribis ad nos conſolandos, vt Reipub. cauſſa hos labores fortiter perferam, mi Ioachime, ſi quid boni poſſem facere, nullas difficultates pertimeſcerem, ſed & de his rebus coram. Interim colamus & ornemus litterulas noſtras, & ſtudia iuuentutis pro virili excitemus. De Ptolemæo te etiam atq; etiam oro, vt edi eum cures, deſcribi enim iſtic ab aliquo ſtudioſo poſſe arbitror. De Tabulis Reſolutis mihi velim reſpondeas. Hic edidimus Theoricas Purpachij: præpoſui, vt ſoleo, præfationem ad Grynæum. Sabinus narrat tuas commentationes in Sophoclem Romæ in admiratione eſſe. Noui præter hæc nihil habebam. τὸν χυναῖον ſcis ne eſſe Tubingæ? Bene ac feliciter vale. Non. Decemb.

Φίλιππος.

VIRO OPT. IOACHIMO
CAMERARIO BAMBERGENSI
AMICO SVO SVMMO,
S. D.

Heri

HERI primum, hoc eſt, die nono Ianuarij domum reuerſus ſum ex Cattis, quo me & Bucerum vocarat ὁ μακεδὼν, vt ego noſtrorum, ille ſuorũ ſentẽtias afferret περὶ τῆς διαλλαγῆς in illa peruulgata cauſſa. Meam ſententiam noli nunc requirere, fui enim nuncius alienæ, etſi profecto non diſsimulabo quid ſentiam, vbi audiero, quid reſpondeant noſtri. Ac de hac re tota aut coram, aut cum habebo certiores tabellarios. Ipſius principis Cattorum ſumma fuit erga me comitas, familiariſ. mecum de multis grauiſ. rebus locutus eſt, quo in ſermone nihil animaduerti, quod indignum eſſet aut bono viro, aut bono principe. Me abſente huc allatæ ſunt litteræ tuæ, quas nondum vidi. Nam vt diſcedens iuſſeram, Milichio redditæ ſunt, qui nunc abeſt Torgæ. Hodie alteras tuas accepi, in quibus ſunt quædam περὶ τοῦ κερασφόρου mihi non ignota. De Simone gaudeo, eum renouare veterem ſcribendi conſuetudinem, vides me quoq; dare operam, ne fiat à nobis alienior, & profecto amo eũ, nec video cur complexus olim hominem doctum & bonum deſeram. Et publicæ diſcordiæ cauſſam nullam præbuit ipſe. Etſi autem non facio me iudicem, tamen nec noſtros plane libero culpa. Cæſaris apparatus quo ſpectent, ſi quid audieris, ſignificato nobis: multi putant Gallicum bellum inſtaurari. De ſeuitia Gallorum aduerſus eos, qui profitentur Euangelium, audiuimus. Vidi ipſam pagellam περὶ δείπνου Pariſijs propoſitam. Quotidie expecto βρεταννικὰς litteras, quas cum accepero, tecum deliberandum mihi erit. Nam illa de quibus ſcripſi, non fiunt mitiora, præſertim quod ad ea attinet iudicia, quæ

ſunt

ſunt plane ἀπῳδὰ καὶ ἐχθρὰ τῇ φιλοσοφίᾳ ἡμετέρᾳ. Chriſtus te, mi Ioachime, ſeruet, & valetudinem præſtet firmiorem. Opto vt hic annus tibi fauſtus ac felix ſit. Tuæ vxori Xeniolum mitto, & precor tibi ac coniugi & liberis felicem annum. x. Ianuarij An. xxxv. Placuit mihi forma xenij propter inſcriptionem: Iuſtus vt palma florebit.

Φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBER. AMICO SVO SVMMO, S. D.

SCRIPSI ad te poſt reditum meum ex Cattis. Cum autem abs te nihil poſtea litterarũ habuerim, interdum dubito an meas acceperis: dederam enim cuidam Viti nuncio, interdũ miror, quæ tui tam longi ſilentij cauſſa ſit. Facies igitur mihi pergratum, ſi ad tuam in ſcribendo conſuetudinẽ redieris, quantũ quidem potes. Nam me luctus etiam hactenus impediuit, vt de cæteris miſerijs non dicã, quo minus ſcripſerim. Amiſimus enim optimũ iuuenem & inſigniter doctum, commendatum nobis ab optimis viris in Sarmatia. De tua valetudine valde ſolicitus ſum, ſed ſpem mihi mediocrem facit, quod audio te editionẽ adornare neſcio quorum operum. Noui nihil habemus præter famã de Cæſaris aduentu in Italiam, quem affirmant in expectatione eſſe, & nunciatur ingens apparatus copiarũ: multi putant arma cõtra Turcas parari, alij ſuſpi-

ſuſpicantur ὁπλίζεσθαι αὐτὸν κατὰ τοῦ βρεταννικοῦ βασιλέως, καὶ κατὰ τῶν οὐ πειθόντων τῇ συνόδῳ. Cattorum princeps, vt audio, proficiſcitur ad Ferdinandum, quod fauſtum felixq́ ſit, putant ducem futurum aduerſus Pannonias. De Anglia fortaſſe iſtic multa feruntur, patere eam doctrinæ puriori religionis. ἦλθε δὲ πρὸς ἡμᾶς ξένος τὶς πεμφθεὶς ἐκ τῆς βρεταννίας, μόνον διαλεγόμενος περὶ τοῦ δευτέρου γάμου τοῦ βασιλέως, τῶν δὲ τῆς ἐκκλησίας πραγμάτων οὐ μέλει, ὥς φησι, τῷ βασιλεῖ. ſed hoc boni habet, ſeuitia nunc nulla ibi exercetur contra ſtudioſos melioris doctrinæ. τοὺς κέλτας δὲ πάνυ μαίνεσθαι ἀκούω. Plane hæc vaticinijs reſpondent, ſed quicquid erit, hac me conſolatione ſuſtento, quod ſcio: ὅτι δεῖ τὴν ἐκκλησίαν μιμεῖσθαι τοῦ δεσπότου θλίψεις. Hæc mihi vel ſola ſatis magna conſolatio eſt, nec tam me perturbant illa pericula, quam noſtra vicia. Quantum enim bone Deus, reprehendendi ſumus, quod non damus operam, vt ſanentur ambigentes conſcientiæ, vt doctrina pure, ſimpliciter, καὶ ἄνευ σοφιστικῆς explicata extet, hæc meum animum maxime angunt. Recudo Apologiam & locos, & certe cupio ſimpliciter explicare præcipuos locos, ſed ad rem tantum opus erat quadam communicatione καὶ ξυνομιλίαις. Rogo te, vt græcum Epigramma mihi componas præfigendum Apologiæ, &, ſi libet, alterū locis. Bene vale. XI. Mart.

Φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBER. AMICO SVO SVMMO, S. D.

Cum

CVM NVNCIVS iam in procinctu eſſet, admonuit me in eo articulo Matthias de litteris mittendis. Itaque ſcribo breuius. De Ratisbonenſi negocio iam reſpondi Hiltnero, & pollicitus ſum de homine ſatis idoneo, fratre Iohannis Neuij, quem olim Erfordiæ familiariter noſti. is poſt Lipſicas nondinas profecturus eſt Ratisbonam. Tuos verſus accepimus, & magna cum voluptate legimus, & ego & plærique alij φιλέλληνες: hic etiam quoſdam compoſuimus, ſed hac noſtra agreſti Muſa. De Repub. nihil habeo. Macedo dicitur domum rediſſe. Quid Viennæ conſtituerint, nondum audio. Hic poſtridie Palmarum conſpectum eſt fere in occaſu ſolſtitiali σέλας in cœlo ſpiræ ingentis figura. Audio Bambergæ ingentem flammam, & infra, haſtam viſam eſſe, neſcio an vos quoque videritis, per totam Turingiam & Miſiam conſpectam audio, &, vt metuo, his terris præcipue minatur. ita tumultuantur ἡμεδαποὶ καὶ ὁ τῶν ἄλλων δεσπότης, vt pax diuturna vix eſſe poſsit, ac plane in ijs deſidero πρόνοιαν, οἳ ἄνευ παρασκευῆς τοιαύτας ταραχὰς μηχανῶνται, ſed fatum nec ferrei muri arcere poſſunt. Cætera alias. De Macrobio ago tibi gratias. Opto vt feliciter conualeſcatis tu & coniunx tua honeſtiſsima fœmina, & vt valeatis feliciſs. Id. April.

Φίλιππος.

VIRO OPT. IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

Q Vtinam

VTINAM vero, vt ego cum officio tuo, tum genere litterarum tuarum delector, ita te viciſsim αὐτῷ τῷ μέτρῳ remunerari poſsim, &, vt ſcribis, exhilarare: officium ſcio tibi gratum eſſe, ſed res hoc tempore non habemus ἀξιολόγους. Quod quæris de autore ſententiæ, quam de Origene citaui, locus is eſt in Epiphanio, quem apud Langũ vidiſti. Volumina ſunt non tam propter diſputationes, quam propter hiſtoriam Eccleſiaſticam digna lectu. Multa reperi, quæ ad antiquitatis cognitionem mirum in modum conducant, καὶ περὶ δογμάτων, de quibus tecum coram aliquando, & de Epiphanio antea, ſi recte memini, aliquid ad te ſcripſi. Matthias ſcholam hic habet ſatis feliciter inſtitutam, credo ei Choleri filium recte commendari poſſe, aut ſi mauis Milichio. Ego, vt ſcis, aſsiduitatem, quam ætas illa requirit, non præſto, faciam tamen, quod vos cenſueritis. Hæc reſpondeo ad quandam tuam veterem epiſtolam, nullam enim de Choleri filio recentem vidi. Et vt mittam aliquid, quod delectet etiam, ecce litteras ad me è Gallia miſſas, ex quibus ſtatum rerum Gallicarum aliqua ex parte cognoſcere poteris, ſine tuo conſilio nihil faciam, ſi fuero euocatus. Budæum aiunt admodum æquum eſſe nobis, quod ſane optarim Reipub. cauſſa. Scripſi diligenter ad Pariſienſem Epiſcopum & quoſdam alios. Exempla litterarum afferent Sebaldus & Cruciger, hic enim addet ſe comitem Sebaldo, vt luctum leuet, amiſit enim Cruciger vxorem. Tabulas mittet Milichius. Bene vale. x. Cal. Iunij.

Philippus.

Viro

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

QVOD fauſtum felixq; ſit, proficiſcuntur iſtuc veteres vtriuſq; noſtrum amici, quos ſpero tibi voluptati fore, vtinam me quoq; ipſis adiungere comitem potuiſſem, ſed tam multis abeſſe non licebat, & hoc tempore Caſparem hac voluptate frui, quam meipſum malebam. Heri dedi nuncio veſtrati litteras è Gallia ad me ſcriptas, quas an ille bona fide tibi reddiderit, velim mihi ſignifices. Vitus erat profecturus cum his amicis, qui habet exempla mearum litterarum, ſed is certa de cauſſa mutauit conſilium profectionis. De Synodo huc allata eſt fama, ſed incerta, vrbem Tridentum futuram eſſe Synodi locum, etſi non eſt ἀξιόπιστον, tamen, ſi quid habes, velim te nobis impertire. Plane conticuiſſe iam iterum rumores de Synodo videntur, & mihi heri narrauit quidam nuper reuerſus ex Italia, Romæ litteras fuiſſe adornatas & excuſas typis de Synodo indicenda, ſed ſtatim iterum occultatas. Res non habebam nunc alias quas ſcriberem. Quæſtiones habeo multas Phyſicas, de quibus vtinam tecum & cum Medicis veſtris confabulari liceret. Perueni enim iam ad eam partem, quæ inſcribitur de anima, in qua tota hominis natura nobis, quantū quidem poſſumus, exponenda eſt. Bene & feliciter vale cum honeſtiſſ. coniuge & tota familia. x i. Cal. Iunij.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHI- CAMERARIO BAMBERGENSI SI AMICO SVO SVM- MO, S. D.

MVLTA mecum de Tubingenſi negocio in vtranq; partem diſputaui, ſed illud caput erat, vt prius videres ipſe ſtatum Academiæ, quod te iam feciſſe intelligo: Deinde niſi eſſent magnæ & mihi ignotæ cauſſæ, repudiandæ conditionis, omnino accipiendam eſſe conditionem ſtatui. Viues enim in Academia publica, vbi & virtus tua & doctrina theatrum aliquod habere poterit, & egregiam operam nauare poteris Reipub. Nec me deterrent illa, quæ περὶ τῶν κινδύνων τῆς χώρας diſputari poſſunt, non multum enim ad Academiam pertinent. περὶ δόγματός τινος angi te video, ſed de illa tota re, mi Ioachime, tecum coram conſtitui loqui, & non ſine teſte, hoc eſt, non ſine grauiſsimis autoribus. Quæ mea fuerit in ea cauſſa moderatio, vides, quas habuerim cauſſas, cur non contenderim vehementius, coram exponam, & nondum me conſilij mei pœnitet. Tibi quoq; tota res facilior eſt, quia minus implicitus es his contentionibus, quare liberum erit tuum iudicium. Opto itaq; vt Chriſtus gubernet animum tuum, vt ſtatuas id quod erit tibi vtiliſsimū, deinde quid maxime ſit è Repub. Sed mihi videtur & Reipub. futura conditio vtilis, & tibi, & hoc tempore non aſpernanda. ſi hic mauis viuere, ſignifica. ſed meas dubitationes non ignoras, nec ſolum periculis noſtris moueor, ſed etiam alijs quibuſdam rebus.

Permitto

Permitto tamen tibi, vt ſtatuas quid malis: ſi velle te nobiſcum viuere intellexero, non dubito facile perfici poſſe, vt honeſta conditione inuiteris. Hofmannum tibi commendo, de quo ſæpe conſtitui ad te ſcribere, ſed nunc plus erit in meo teſtimonio autoritatis, cum ipſe proficiſcatur. cum in alijs litteris, tum in ſtudio Iuris feliciter & optima cum ſpe verſatur. Aſsiduitas eius & diligentia & modeſtia magnam laudem habent, eiq; ſingularem beneuolentiam in hac vrbe præceptorum conciliarunt, quæſo vt eum proceribus ciuitatis commendes. οἱ ἐχθροὶ τῆς διδαχῆς εὐσεβοῦς ſcripſerunt ad Imperatorem, & poſtulant, vt conſtituat tempus, intra quod velit mouere aliquid contra nos, ſi non conſtituat, ſeipſos eſſe moturos bellum. Vides quid paretur. Bene vale, Poſtridie Non. Iul.

Philippus.

VIRO OPT. IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

NVNCIVS veſter primum mihi ſexto die Auguſti tuas litteras Ienæ reddidit, quas tu x. Cal. Sextilium ſcripſeras. In his hoc fuit, quod mihi præcipue magnam voluptatem attulit, quod videre ſpem quandam habere fratris penitus liberandi, quam Deus vt fortunet & adiuuet, ex animo opto. Migrationem in patriam meam, tibi gratulor, & cum tibi tum Reip. opto ac ſpero fau-

ſtam ac felicē fore. Scripſi nuper Grynæo, ac ſignificaui, quam de eo & honorifice & amanter ad me ſcripſeris. Qui ſtatus ſit rerum vides, mi Ioachime, tamen multa mihi cogitanti, expedire Reip. videtur, vt nos mutuo complectamur & amemus. Nec vnquam alio vlla mea conſilia ſpectarunt, niſi vt ſtatus aliquis vel mediocris conſtitueretur, & non funditus interirent res bonæ omnes. Id fieri non poterit, niſi nos quoq; mutuo complectamur, ſed hæc coram: audio enim ex nuncio te nondum abire hac ſeptimana. Hoc triduo adhuc me detinent loci mei, quorum editio ante Francofordianas nondinas apparanda eſt, ſed Deo volente ero tecum intra paucos dies. Quare non vehementius contenderim vnquam, vt ad nos commigrares: nolo exponere & res loquitur, quantis in miſerijs, periculis, odijs paſsim eorum etiam, quorum minime oportebat, viuamus: ſed hæc coram. Me quoq; Deus aliquādo ex his malis eripiet. Ioachimus Marchio ſenior Elector mortuus eſt: filius in Poloniam ad nuptias proficiſcitur. Hunc ſequitur Franciſcus, non velut vnus de plebe, ſed ὡς εὐπάρυφος, ſequitur & Sabinus. Bene & feliciter vale. Prid. Non. Auguſti.

Φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVMMO,

S. D.

Quo-

QVOTIDIE mihi facultas eſt ad te ſcribendi, hoc quidẽ tempore, ſed ea res adeo non lenit deſiderium tui, vt accendat magis. Ante biduum ſcripſi, me hac ſeptimana ad te excurſurum eſſe. Heri allatæ ſunt mihi ex Gallia litteræ, in his ſunt & ab ipſo rege ad me. Quare noua nunc obijcitur mihi deliberatio, ſi hic ſeceſſus non incidiſſet, ſine vlla dubitatione irem in Galliam. Nunc me quædam officij ratio hic alligat, nam profeſſores hic pauculi ſumus καὶ ἄνευ ἀξιώματος, ſed quid facturus ſim, ſcies. Bene vale. Non. Auguſti.

Φίλιππος.

CLARISSIMO ET OPT. VIRO IOACH. CAMERARIO BAMBERGENSI IN ACADEMIA TVBINGENSI AMICO SVMMO, S. D.

PRECOR Chriſtum ex animo, vt hæc migratio tibi & Reipub. fauſta felixq; ſit, deq; tuis rebus omnibus, & ſcholæ auſpicijs expecto à te litteras, & quidem auidiſsime. Ac profecto libentius, quanquam alieno tempore, permiſi meo miniſtro, vt expatiaretur in patriam, vt exploratiſsima mihi commemorare poſſet de tua valetudine, de inſtitutis ſtudijs, deq; vniuerſa vitæ ratione. Opto vt ſimplicitas & bonitas noſtræ gentis ſit tibi voluptati, ſpero enim te iam ingenia deguſtaſſe. Nunc audi de meis rebus. Hic annus fatalis eſt noſtro ordini, vt video, accipio enim & Morum interfectum

eſſe, & alios, ego quoq; magno in periculo verſor. Scis me tibi ſæpe queſtum eſſe de certis rebus, quæ me angerent maxime. καὶ ὅτι τινὲς οὓς ἥκιστα ἐχρῆν, οὐ πάνυ στέργειν δοκοῖεν τὴν ἡμετέραν ἁπλότητα, ὅτι τολμῴην περὶ ἐνίων ἧττον ἀκριβολογεῖσθαι, Genus illud hominũ noſti, quorum, vt videtur, odium erupit aliqua ex parte iam in Gallico negocio. Equidem libenter vito congreſſus Gallicos, nec aliter promiſi, niſi permittente principe, ſed princeps commeatum negat, & ita reſpondet, vt vereri cogar, animũ illius, ſermonibus maleuolorum à me redditum alieniorem, etſi ſane de optimo principe, vt mihi perſpectus eſt, nunc etiam melius ſpero, ſed noſti illud, γλῶσσα ποῖ πορεύῃ; Omiſi igitur Gallicum iter, ne de meo officio vllo modo queri poſſent. Nunc reliquum eſt, vt etiam principi reſpondeam, ac me purgem. Id conſtitui grauiter facere, ita vt ſimul de meis conſilijs ac de iudicio doctrinæ ſcribam, neq; quicquam vel diſsimulabo vel celabo voluntatis & ſententiæ meæ, nolo enim perpetuo iſtas plagas ferre. Nullus fere annus mihi abijt, ſine aliquo huiuſmodi periculo. Poſſem multa & mira commemorare, quæ ego mea diſsimulatione & patientia ſanaui. Et noſti plæraq;. Quod ſi res ad Synodum deducetur, vt non dubito, his difficultatibus remanentibus, quid futurum ſit neſcio. Nunc te oro, vt me conſilio tuo iuues, nihil enim conſtituam, priuſquam tuas litteras accepero, non enim propero. Vtinam tecum mihi liceret eſſe, maxime enim tecum & in Academia viuere cupio. De alijs quibuſdam rebus habet mandata miniſter meus, quem mihi fidelem eſſe certo ſcio, neq; tu du-

tu dubitas. Deliberabis igitur cum amicis noſtris, ſed nihil te contentionis aut periculi ſuſcipere volo. Non etiam hoc præterire ſilentio poſſum, ſpargere quoſdam, infenſum mihi eſſe principem veſtrum, propter Iſlebij cauſſam, quæ, vt manifeſtum eſt, nihil ad me attinet. Itaq; non admodum illis fabulis moueor. Perſuaſum enim habeo multo eſſe & prudentiorem & meliorem principem, quã vt vel re incognita, vel de obtrectationibus aliorum innocentem odio perſequatur. Hæc non tam quod angerent animum meum, quam quia in mentem modo venere, ſcribere ad te viſum, ad quem parua magnaque ſoleo omnia. Proximo vere neceſſe mihi eſt Francofordiam venire, inde ad te excurram. Bene vale. Pridie Cal. Septemb.

φίλιππος.

VIRO OPT. IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI IN ACADEMIA TVBINGENSI AMICO S.

S. D.

SPERO meum miniſtrum Ioannem prius ad te peruenturum eſſe, quam hunc tabellarium, dedi tamen huic quoq; litteras, ne quam occaſionem ad te ſcribendi, præſertim poſtquam longius diſtracti ſumus, prætermitterem. Meum negocium, de quo ſcripſi in litteris quas affert meus miniſter, totum & prudentiæ & fidei tuæ committo. Quæ ſcribi recte non poſſe putaui, ea iuſsi mini-

ſtrum meum tibi diligenter exponere, ſunt eiuſmodi, vt tibi moleſtiæ futura eſſe ſciam, ſed vt ego exiſtimo, diu tecta nunc demum erumpunt, occaſione illa, de qua ſcripſi proximis litteris. Ego nihil agam κατ᾽ ἐμαυτὸν, ſed tuas litteras expectabo. Mitto tibi Lutheri epiſtolam, quam heri accepi, ne ſuſpicarere illum affinem eſſe iſti culpæ. Vide autem, mi Ioachime, quantum mihi periculum, quantam rerum mearum mutationem prodigia etiam denunciarint. Biduo aut triduo antequam diſceſsimus Vuiteberga peſtem fugientes, flamma de cœlo decidit veſperi ante meas ædes, altera templi tectum lambebat. Mouit me ea res, etſi quid ſignificaret diuinare non potui. Omitto alias ſignificationes, interpellat enim tabellarius. Illud ſcito, me æquiſsimo animo hæc ferre Dei beneficio, & Deo volente in his rebus nihil indignũ noſtra Philoſophia facturum eſſe: tu quoq; nihil contentionis ſuſcipies, ſi quid habet res difficultatis. Budæi tranſitũ Helleniſmi ad Chriſtianiſmum, & Sadoleti commentarios in Romanos vidiſſe te ſpero: ſane tragice inuehitur vterq; in noſtros, ſed ſinamus ſibi quenq; canere. Ego nunc in meis locis multa mitigaui, & de pleriſq; tecum coram loqui cupio, ſed deſino. Eobanus his diebus nobiſcum fuit, fere omne tempus conſumſimus in ſermonibus de te & de communibus ſtudijs. Bene vale. Poſtridie Cal. Septemb. Hunc tabellarium tibi commendo, vir bonus eſt, Milichij hoſpes.

Philippus.

Viro

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO PABEBERGENSI profeſſori optimarum artium in Academia Tubingenſi ſuo amico ſummo, S. D.

MAXIMAM tibi gratiam habeo & mea & Reipub. cauſſa, quod Ptolemæum nobis edidiſti. Etſi enim nos huic ſtudio non ſumus prorſus dediti, tamen erit mihi curæ, vt commoueam & accendam Iuuenum ſtudia. Itaq; prælegam quædam vt grammaticus, tantum vt plures in manibus habeant aureum libellū, & ſpero his qui Philoſophiam amant, etiam græcas litteras propterea gratiores fore. Noſtra φυσικὰ etiā ſatis pulcre procedunt, nunc enim peruenimus ad Anatomen corporis humani. Milichij in ſecundum Plinij enarrationē iam te vidiſſe puto. Meum miniſtrum nondū rediſſe miror. Quod de meis reb. ſcripſi, nec dubito quin vehementer ſis ſolicitus, non tam me iniuria præſens mouit, quam quod mihi interdum obſtrepit ἡ φιλοσοφία ἡμετέρα μεμψιμοίρως ἔχουσα πρός τινα, de quibus coram breui, vt ſpero. Itaque iam de meis rebus omnia conſilia differre te volo, vſque ad meum aduentum. Conſtitui enim te viſere proximo vere, poſtquam non ſtatim ad illas litteras reſpondi, nam conſulto diſtuli, & τὰ ὠμὰ κινεῖν medici prohibent, ecce ipſi anteuertunt, meq; placant, ſcis me minime eſſe difficilem, ſed alia ſunt ὕπουλα, de quibus coram tecum loquar, vt ſæpe tibi policitus ſum. Nec vero in meis deliberationibus quicquam mihi antiquius erit, quā Reſpubl. ad hanc

ad hanc vides me etiam oportere accommodare mea conſilia, vt nunc quidem ſunt tempora. Hactenus igitur de meis rebus, de quibus iubeo te bono animo eſſe, nam ego quoq; æquo animo feram, quicquid acciderit. Illud fuit mihi ſummæ voluptati, quod fratrem tuum ſignificas eſſe apud Philippum Palatinum, Gaudeo profecto ex animo, Deum & tuas & ipſius preces audiſſe. Itaq; Deo agamus gratias, & ipſius fiducia nos ſuſtentemus magis deinceps. Quod me ad aſsiduitatem in mittendis litteris hortaris, gaudeo te hoc meo officio delectari, ſed ſcito me multo auidius tuas & flagitare & expectare, ſeruemus igitur illud Heſiodium, ἀυτῷ τῷ μέτρῳ. De Repub. hoc tempore nihil admodum habebam. Ex aula Regis Ferdinandi ſcribitur ad noſtrum principem, rebus Africanis conſtitutis Cæſarem tenere curſum in Siciliam, vt veniat Neapolim, nec quicquam prius eſſe acturum, quam de Synodo, in qua metuo, ne Galli omnia turbaturi ſint, vt implicent Cæſ. Germanicis bellis. Viennæ expectatur noua Turcica legatio. Ego rurſus Anglicis, non ſolum litteris, ſed etiam legationibus, & vocor & exerceor. Exemplum mei conſilij miſsi in Gallias tibi mittam, nunc enim non habebam niſi vnicum, & non edo, ne nouæ inde diſputationes oriantur. Bene ac feliciter vale, tuas litteras expecto. Vito detulimus hic quoq; conditionem, ſed cupiebat videre Academiam veſtram. Iterum vale. III. Non. Octobr.

Philippus.

Viro

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO PABEBERG. AMICO S. S. D.

VTINAM recte & feliciter valeas, de me, mi Ioachime, video te valde ſolicitum eſſe. Etſi autem officio tuo delector, tamen nolim te angi animo, aut nimium contendere. Scripſerunt ad me ambo ἡγεμόνες, ὁ ἡμεδαπὸς τε καὶ ὁ τῶν χάττων ἄρχων, & litteræ ſunt plenæ humanitatis, ὁ τῶν χάττων ἡγεμὼν etiam αὐτόγραφον miſit, & reſpondi ei, me coram cum eo de ſumma negocij locuturum eſſe: vobis etiam pollicitus ſum, me iſtuc in vere venturum eſſe. Vitum commendo tibi, videtur mihi idoneus ad Remp. nos cupimus eum retinere, non tamen diſſuadeo, quo minus promittat vobis: vellem vtranqꝫ ſcholam poſſe conſeruari & ornari, ſed mihi crede, mi Ioachime, per noſtram amicitiam, nondum ſuſpicari poſſum, quid quidam velint. Cupio te videre, tantum vt habeam aliquem, quē his querelis affici putem. Gallicum ſcriptum Doleti vidi, & cogito de aliquo inſtruendo, qui reſpondeat, κἂν ὁ ἔρασμος οὐκ ἐκφεύγῃ τὴν ἀδρασείαν, ſed diſplicet mihi petulantia in illo iuuene. Gaudeo excudi τὴν μεγάλην σύνταξιν, ſed cum Grynæo ages, vt curent peti à Schonero χόλια τοῦ Regiomontani, In locis meis ſpero me vtilia ſcripſiſſe, & volui certe prodeſſe Eccleſiæ, vides eſſe opus Methodis. Bene vale. IIII. Id. Nouemb. Iam eo ad Eobanum. De Ptolemæi τετραβίβλῳ maximas tibi gratias ago, accendet ſtudia multorum.

Philippus.

Viro

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI PROfeſſori optimarum diſciplinarum in Academia Tubingenſi ſuo amico,

S. D.

HANC epiſtolã reddet tibi adoleſcens Lipſici ciuis filius, ingenio præditus, vt mihi quidẽ videtur, pleno humanitatis ac ſuauitatis, & ad litteras apto. Nomẽ familiæ noſſe te puto, habet enim patrem Bucherum, honeſtũ hominem ac locupletem, & de ſtudijs litterarum bene exiſtimantẽ, deniq; in omni officio diligentem. Magna ei familiaritas, & vt audio, etiam amicitia eſt cum viro optimo tuo affini Sigemundo Furerio ciue Norico, qui nos quoq; admodũ amanter complectebatur. Cum autem filium flagrantem amore litterarum pater recte inſtitui cuperet, meq; in conſiliũ adhiberet, ſuaſi vt eũ ad te mitteret, eiq; pollicitus ſum, tua officia nulla in re defutura eſſe adoleſcenti, qđ & Reipub. cauſſa ſumma fide ſtudia huius ætatis iuuare ſoleres, & libenter operã daturus eſſes huic adoleſcenti bonæ ſpei. Probauit meum conſilium pater, & filium ad te mittit. Quare, ſi fieri poteſt, te rogo, vt ad te in ædes eum tuas recipias, aut certe ita colloces, vt tamen familiæ tuæ pars ſit, teq; habeat ſtudiorum ac morum gubernatorem. Id non ſolum pater rogat, ſed ipſe etiam adoleſcens, qui admiratione doctrinæ & virtutis tuæ incenſus, familiaritatem atque amicitiam tuam valde expetit. Alij fuerant autores, vt ſtatim in Italiam mitteretur,

retur, ſed id diſſuaſi, quod ſciam in hoc genere litterarum deeſſe ibi huic ætati magiſtros. Tibi igitur commendandum duximus, vt eum pro tua prudentia regas, & ad eas artes traducas, quas tu maxime & amas & ornas. Tirocinium apud Amerbacchium fecit, ſed tantum ſemeſtre, reuocabatur enim διὰ τὰ βίαια προσάγματα. Cœpit tamen verſus facere, & nondum conſtituit accedere πρὸς τὰ τῶν δικανικῶν λεπτολογήματα, ſed ijs ſe artibus dedere cupit, in quibus te duce ſperat, ſe feliciter promoturum eſſe. Chriſtus faueat & conſilijs & ſtudijs eius. Pater liberalitate ſua ingenium filij non grauatim fouet. Spero te & Reipub. & ipſius adoleſcentis cauſſa nobis gratificaturum eſſe, tamen te oro, vt, quantum tua valetudo tuæque res ſinunt, efficias, vt hanc commendationem intelligat pater profuiſſe filio. Ego quidem patri de tua humanitate largiter pollicitus ſum. De valetudine tua vehementer angor animo, quam vt omni ratione cures, ſi quid opis vel in ratione victus, vel in remedijs, vel in thermis eſſe animaduerteris, te valde oro. De rebus meis quod ſcribam, nihil admodum habeo. Conſumor quotidianis & plus quam moleſtis operis, ſed coram, Deo volente, hoc vere omnia. Dux Saxoniæ nondum redijt à Rege Ferdinando. Nuncius Pontificius nihil niſi meras nugas circumfert, de Concilio nihil certi habet. Cæſarem aiunt in Sicilia hyematurum eſſe. Veneti & Pontifex dicuntur συμπνεῦσαι κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος, ſed nihil habeo certi. Quæſo, vt primo quoque tempore mihi & de cæteris rebus & de hoc adoleſcente reſcribas.

bas. Bene vale. Ienæ in Tyrigetis Pridie Cal. Decemb. Mitto tuæ coniugi Xenion, & precor vt hic veniens annus tibi & tuæ coniugi & liberis veſtris felix & fauſtus ſit. Chriſtus ſeruet te & coniugem & liberos.

φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

HAS litteras dedi nuncio vrbis Eſlingiacæ in conuentu Smalcaldienſi, eoq; ſcripſi breuius, quia verebar, vt ſatis diligenter redderētur. Tuam longiuſculam epiſtolam accepi; in qua hoc fuit iucundiſſ. quod ſignificas conualeſcere fratrem, quod faciat Chriſtus: audieram enim antea de illo caſu, ſimul illud etiam gaudeo, quod erigis animū celeſtibus conſolationibus: ſcis ſcriptum eſſe: Iuxta eſt Dominus his qui tribulato ſunt corde: ſed de tua valetudine valde ſum ſolicitus. Miratus ſum acumen illorum, qui ſuſpicantur Lutherum offendi dedicatione Anglicana proptēr numerum Sacramentorum, vt vocant. Ego vero nondum animaduerti Lutherum alieniore eſſe animo, nec ego quicquam immoderate feci aut ſcripſi, cur deſiderari meum officium poſsit, nec velim ſciens autor eſſe ſcandali. Totum illud genus ſuſpicionum naſcitur, vt ego quidem ratiocinor, apud indoctos & inimicos litteris noſtris, hæc apertius

coram.

coram. De altera quæſtione & ipſa coram agam. ne ego quidem καινοτομῶ, ſed quam multa miſceant homines indocti in illa diſputatione, longum eſſet enumerare. In locis meis etiam ſicubi videor habere δευτέρας φροντίδας, vides me hoc agere, vt rebus obſcuris & intricatis aliquid addam lucis. Nam tu ne malles obſecro me augere τὰς ἀκυρολογίας, ὥσπερ στωϊκόν τινα ἢ πλατωνίζοντα; cum ſummas rerum videas me retinere. Neq; tamen valde recuſo, etiam ſi qua plaga mihi accipienda aliquando erit, habeo enim rationem mei conſilij. Et meminiſti illud Sophoclis tui: εἴ τοι νομίζεις κτῆμα τὴν αὐθαδίαν εἶναί τι, τοῦ νοῦ χωρὶς, οὐκ ὀρθῶς φρονεῖς. Sed hæc omnia Deo volente, breui coram. Fuerunt hic Anglorum & Gallorum legati. Gallus molitur διαλλαγὴν dogmatum, quam ipſa etiam accipiat Gallia. Angli oſtendunt ſe genus doctrinæ purioris noſtrorum exemplo recepturos eſſe. Fuit hic Petrus Suauenius, qui in his laboribus aliquam mihi leuationem moleſtiarum attulit: τοῦ μακεδόνος etiam fuit ſumma erga me comitas, & videntur οἱ ἄρχοντες ὁμονοοῦντες plane concordare, Dei beneficio, quod vtinam ſit perpetuum. Mitto tibi litteras Anglo cuidam inſcriptas, quas, ſi ille apud vos eſt, reddi ei cures, teq; etiam atq; etiam rogo, horteris illum, vt quam primum reſpondeat, eaſq; litteras mihi mitti cures. Mori caſu afficior, nec me negocijs illis admiſcebo. In dedicatione nondum illa audieramus, & ego amico cuidam volui conſulere. Bene vale, IX. Calend. Ianua. Smalcaldiæ, Anno XXXVI.

Philippus.

R Viro

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI Profeſſori optimarum artium in Academia Tubingenſi amico ſummo,

S. D.

ANGLVS tuus reddidit mihi litteras tuas in Saxonica Thebe, cum à legatis Anglicis rediens Genam recurrerem. Expectabit autem me vt ſpero Vuitebergæ, nam ibi apud ſuæ gentis homines ſine ſumtu ſuo ſubſiſtere poterit. Viſus eſt mihi ingenio humano & liberali eſſe præditus, itaque fruemur eo, ſi licebit. Vnus etiam ille Nicolaus Hetus Archidiaconus, huius tui Angli amicus, humanitate & litteris excellit inter hoſpites noſtros. οἱ δὲ ἄλλοι πάνυ δοκοῦσιν ἄγευστοι τῆς ἡμετέρας φιλοσοφίας καὶ γλυκύτητος, διὸ καὶ τὴν συνομιλίαν φεύγω, quantum poſſum: ſed venio ad tuas litteras, mi Ioachime, etſi laude ingenij, doctrinæ, humanitatis & eximiæ virtutis merito tibi cedo, tamen vna hac in re non concedo tibi, vt magis te noſtri congreſſus auidum eſſe ſtatuam, quam ego ſum, & quidem eaſdem ob cauſas. Nam & de Republ. maxime tecum loqui cupio, neque vnquam quicquam ſuſcepturum me eſſe ſcito, niſi tecum communicato conſilio, cuius & prudentiam & fidem in maxima varietate horum temporum & perſpexi & probo atque amo vnice, & fortaſsis de priuatis etiam aliquid commentabimur vna. Etſi autem hæ me tantæ res cogunt, vt iſtud iter ad vos ſuſcipiam, tamen tantũ eſt tui deſiderium, vt etiam ſi illæ cauſſæ non eſſent, multo

multo ante iſtuc aduolaſſem, ſi non retinerer vinculis, vt ſcis, pluſquam ferreis. Video me ad ſeruitutem natum eſſe, & quidem difficilem, & vt arbitror, hoc mihi Sol denunciat in ſexta domo, libet enim tecum nugari, quandoquidem illa, quæ maxime vellem, committere litteris non eſt tutum. De Synodo, quam Argentinenſes expetiuerunt, cum viderem cæteros illorum amicos vehementer eam & defugere & deprecari, meum hoc fuit conſilium, vt res differatur, donec Cæſar indixerit concilium. Nam cum id fiet, res ipſa coget nos conuenire, vt deliberemus ſerio, quid ad extremum defenſuri ſimus. nec vero dubito, quin Cæſar ſit indicturus Synodum. Erit igitur libero opus colloquio inter nos omnes, quæ dogmata tanti facienda ſint, vt anteferri debeant communi concordiæ orbis terrarum, vt propter ea æternam diſſenſionem Eccleſiæ, infinitum bellum non debeamus defugere. Placuit mea ſententia Iacobo Sturmio καὶ τῷ μακεδόνι. Nuper etiam alijs indicaui, ſed quid eis videatur, plane ignoro: habent enim de meis conſilijs mirificas planeque inanes ὑπολήψεις. Θαυμᾶς noſter nuper ad me, cum quidem probet meum conſilium, tamen contumelioſiſsimas litteras ſcripſit. Sed ego Fabianam illam diſsimulationem, quantum potero, retinebo, de qua aït poëta vetus: *Non ponebat enim rumores ante ſalutem.* Nullæ iniuriæ, nullorum importunitas me ab hac moderatione abſtrahet, qua aliquot iam annos vti conatus ſum, nec priuatas vllas offenſiones cum Reip. incommodo vlciſcar. Quo conſilia mea ſemper ſpectarint, quid voluerim, præſertim cum tãtæ ſint

hominum tamq́ pernicioſæ inter ſeipſos diſcordiæ, vt velut Cadmei fratrés ſeſe mutuo conficiant: non difficile eſt mihi exponere, & ſpero me & Deo & bonis viris voluntatem & conſilia mea probaturum eſſe: ſed hæc pertinent ad congreſſum noſtrum. De Theodorito verſo gratiam tibi habeo. Eſt & illud mihi gratiſsimum, quod Ionæ dedicas, ſic enim intellexi tuas litteras, amo enim Ionam, & candorem ac fidem ei tribuo, ſcio eum & de tuo ingenio, tuiſq́ virtutibus honorifice ſentire. Menius Iſennacenſi Eccleſiæ præeſt, & ſatis commode viuit. Quoties conuenimus, acquieſcimus præcipue in mentione tui. Si etiam ſcire cupis, quid Angli agant, hactenus diſputarunt de diuortio. Ipſi contendunt legem de non ducenda fratris vxore non eſſe diſpenſabilem. Nos contra diſputamus eſſe diſpenſabilem. Vides autem quanto facilius ſit ipſis propugnare τὸ ἀκριβοδίκαιον, quam nobis inflectere legem, vt efficiamus non fuiſſe neceſſarium diuortium. De controuerſijs doctrinæ religionis nihil admodum hactenus contulimus, ſed iam ad eas accedemus. Gallum aiunt bellum moliri, de quo ſi quid habes, ſignifica. Bene vale. Non. febr. Hunc iuuenem tibi commendo, eſt pauper, & indiget bonorum auxilijs.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERA. BAMBERGENSI AMICO S. TVBINGAE, S. D.

Decimo

DECIMO die Februarij reuerſus eſt ad nos in Tyrigetas Anglus veſter, qui vna adduxit Nicolaum Hetum amicum ſuum, quem nuper tibi ſcripſi inter eos, qui nobiſcum ſunt, longe humanitate & doctrina excellere. Nunc Noribergam properant. Et ego hodie, quod fauſtum felixq; ſit, iter ingrediar rediturus Vuitebergam. Quare neque diu licuit Angli veſtri conſuetudine frui, neq; ſcribere prolixius. Heri tamen eas horas, quibus vna fuimus, totas in commemoratione tuæ virtutis & ſtudiorum tuorum conſumpſimus. Nam & Nicolaus ille videbatur tuis laudibus delectari. Quo in ſermone facile perſpexi, Anglum veſtrum honorifice de te ſentire, teq; ab eo valde amari. Hoc nomine mihi iucundiſsimus fuit, eſt autem viſus & natura permodeſta præditus. Fuit igitur moleſtum, quod non contigit congreſſus prolixior, ſed ſarciemus hanc iacturam, Deo volente, cum iſtuc venero ad te. Scripſi autem nuper longiuſculam epiſtolam ad te, in qua reſpondi ijs litteris, quas Anglus attulerat. Eam dedi ſcholaſtico cuidam, qui ſe recta ad vos proficiſci aiebat. Mihi nulla res priuata magis in votis eſt, quam vt te quam primum videam, & quidem incolumem & recte valentem. Quare noſtras deliberationes ac diſputationes de Repub. & de priuatis rebus interim ad congreſſum illum reijcio. Nam pleraq; ne poſſunt quidem mandari litteris, qua in re mihi hoc peracerbum eſt, quod neq; per litteras, quantum vellemus, colloqui liceat. Leonardus de Vuolfsck admodum amanter ad me ſcripſit, ac mecum de controuerſijs religionis, &

præcipue περὶ τῆς δικαιοσύνης diſputat, ac ſatis ſignificat, ſe animo erga rem Chriſtianam eſſe, quo decet, fatetur id quod caput eſt in ea diſputatione, homines per miſericordiam iuſtos, id eſt, acceptos eſſe. His enim verbis vtitur. Pollicetur omnem operam, & omnia ſtudia, ſi res ad Synodum deducatur. Sed, vt hoc quoqꝫ addã, moram Synodo Gallicum bellum videtur allaturum. Nam heri accepi litteras, in quib. ſcribitur, non dubium eſſe, quin Gallus bellum moturus ſit, ad retrahendum Mediolanum. Laceratur Eccleſia inſcitia & ambitione docentium, & crudelitate pontificum. His maximis calamitatibus cum mederi deberent ſummi Monarchæ, habent animos occupatos diuerſiſsimis curis. Sed oremus Chriſtum, qui pro Eccleſia rogat clara voce apud Ioannẽ, vt reſpiciat gemitus piorum, & repurget ac ſanet Eccleſiam. Vidimus Auguſtæ picturam veteris cuiuſdam prodigij, in qua cum alia multa inerant de Gallis, de Cæſare, de pontifice, tum maxime me mouebant ſtantes tres nudæ mulierculæ ante templum lachrymantes, quarum media tenebat fores templi. Exiſtimo enim tres ſectas ſignificari. Eſt enim Eccleſia diſtracta in tres partes, & in ſingulis haud dubie ingenti dolore afficiuntur homines moderati & amantes pietatis. In tantis malis quæ capienda conſilia nobis, quæ remedia quærenda, quantum pro noſtro loco nos decet, magna & difficilis deliberatio eſt, ſed hæc coram. Bene & feliciter vale. Hæc ſcripſi admodum mane, cum per triduum habuiſſem dolores ὑποχονδρίους valde periculoſos, qui mihi

hoc

hoc anno ſæpe moleſti fuerunt, ſed habeo remedium facile herbam χαμαιλέοντα. Vides me veterem Medicinam amare. Et profecto video plus eſſe præſidij in illis paruis rebus, quam in exoticis. Ac ſæpe me hic ipſe χαμαιλέων admonet, quod & cedere temporibus, & humilia ςέργειν conducat. Iterum vale. III. Id. februarij. M. D. XXXVI.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO, IN ACADEMIA TVBINGAE, S. D.

HAERENT hic diutius opinione omniũ legati Anglici, à quib. nullo modo licuit mihi diſcedere, præſertim cum diſputationes de doctrina non ſint abſolutæ, in quibus ſcis meam operam ab vtriſq; vehementer requiri. Vtinam mihi credas hanc non eſſe fictam cauſſam, ſed vt ſpero, fidem tibi faciet meus aduentus: ſtatim enim poſt eorum diſceſſum, & ego iter ſuſcipiam, ſpero autem poſt diem paſcatos mox abituros eſſe. περὶ τοῦ τῆς γυναικὸς ἀποστασίου, non ſumus eis aſſenſi, ac tuas litteras miratus ſum, in quibus hoc videris ſignificare, & mecum diſputationem inſtituis. Nos enim ſentimus legem de non ducenda fratris vxore diſpenſabilem eſſe, etſi legem ipſam non aboleri volumus. De reliquis doctrinæ arti-

culis non leues contentiones inter nos fuerunt, ſed tamen de plæriſque conuenit. Orbis terrarum ardet odijs & furore. περὶ τῶν βοίων πανικά τινα narrantur. Nec mitiores nos habemus τοὺς γείτονας, Sed, vt tu ſcripſiſti Micalo, eruptura magis omnia in venturum annum, videntur. Oremus igitur Chriſtũ, vt nos ſeruet. Scripſi breuius, propterea quod hodie multis erant dandæ litteræ. Et ſic me Angli exercent, vix vt reſpirare liceat. Plane tibicinis latini modo, vt ille ait, nunc huius, nunc alterius partis ſententias compono, ſed hæc coram. Bene & feliciter vale. III. Cal. April. M. D. XXXVI.

Φίλιππος.

VIRO OPT. IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI TVBINGAE OPTIMAS DISCIPLINAS PROFITENTI, AMICO SVO SVMMO, S. D.

POST Anglorum diſceſſum miſi Bernardum Ebreum ad Principem Cattorum, certorum negociorum cauſſa, quem adhuc expecto. Et iuſsi vt ipſe reddat litteras, fuerunt enim deliberationes περὶ τῆς συνόδου τῶν ἡμετέρων. Huic rei, vt tibi coram dicam, erat opus grauiſsima deliberatione. Poſt reditum Ebrei, cum primum potero, accurram ad te. Milichium etiam febris tenuit hactenus, ſed nunc conualuit. Noſter ἡγεμὼν ἐκέλευσε προσκληθῆναί σε, & ea de re afferam ipſe litteras. Carionem

nionem tibi commendo, qui me properantem Lipſiam cum coniuge & familia, non potuit alloqui, ſed Sabinus eum expectabat. Etiam Eobanum, vt ſpero, Lipſiæ videbo, qui erit noſtri itineris comes. Bene & feliciter vale. III. Id. Iunij.

Philippus.

VIRO OPT. IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI IN ACADEMIA TVBINGENSI AMICO S. S.

S. D.

POST Anglorum diſceſſum detinuit me expectatio congreſſus Buceri & noſtrorum, quem poſtquam impedire non potui, vt volueram, data eſt opera, vt fabula quam minime eſſet motoria: ſatis moderantur illi quidem ſententiam, ſed viſum eſt tutius, nihil vtrinque paciſci de concordia, ne ſi qui vehementiores diſſentirent, magis inflammaretur diſcordia. Crede mihi, hæc res duriter me exercuit, ſed fuit ſatis placida καταστροφή. Totam tibi rem exponam coram. Nam has litteras ſtatim ſequar. Anglicæ profectionis cura prorſus liberatus ſum. Poſtquam enim tam tragici caſus in Anglia acciderunt, magna conſiliorum mutatio ſecuta eſt. Poſterior Regina magis accuſata quam conuicta adulterij, vltimo ſupplicio affecta eſt. Quam mirabiles ſunt rerum vices, mi Ioachime, quantam Dei iram omnibus hominibus denunciant, in quantas calamitates etiam ex ſummo faſtigio po-

tentiſſ. homines hoc tempore decidunt. Hæc cum cogito, etiam nobis ærumnas noſtras & noſtra pericula æquiore animo ferenda eſſe diſputo. Valetudini tuæ plurimum profuturum eſſe intelligo, ſi à mæſticia animum omni ratione atq; arte, quantum potes, abduxeris, quod vt facias, cum alia multa te hortari debent, tum hoc præcipue, quod tibi rectiſsime conſcius, in eo ſtudiorum genere verſaris, quod prodeſt tranquillitati Publ. ſed hæc coram. Rogo te per Chriſtum, vt non ſolum medicorum ope, ſed etiam hac Philoſophia, quæ te abducat à mœſticia, morbo reſiſtas. Bene & feliciter vale. v. Id. Iunij.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI DOCENTI OPTIMAS ARTES IN ACADEMIA TVBINGENSI SVO AMICO SVMMO, S. D.

FRANCOFORDIAE in nondinis venit ad me quidam ciuis Vuirceburgenſis, cum tribus filijs, qui aliquandiu in Academia Edelbergenſi dedeunt operam litteris. Et quia decreuerat eos alio mittere, me in conſilium adhibuit. Ego cum adoleſcentes audiſſem, intellexiſſemque maximum natu auditorem tuum fuiſſe Noribergæ, patri non ſolum ſuaſi, vt Tubingã eos mitteret, ſed etiam confirmaui, te ſumma fide perfecturum eſſe,

vt recte

vt recte gubernarentur & erudirentur filij ipſius. Itaque pater me rogauit, vt litteras eis ad te darem. Quanquam autem prius ad te venturum meipſum ſperabam, dedi tamen hoc epiſtolium adoleſcentibus, vt eis aditum ad te pateſaceret. Nihil oneris tibi imponimus, niſi vt eos alicubi colloces apud præceptorem idoneum. Maximus natu bene promouit in litteris, callet grammaticen ſic ſatis, reliquis duobus opus eſt prima & puerili exercitatione in grammaticis. Video eis Edelbergæ defuiſſe aſsiduitatem illi ætati neceſſariam. Eamque ob cauſſam pater inde abducendos eſſe putauit. De ingenijs eorum, deque inſtituenda tota ſtudij ratione, ipſe optime iudicabis. Ego quidem maiorem illum iam ad ſtyli exercitia adhibendum puto, & ad reliquas diſciplinas, in quibus, vt familiariter te vti formatore ingenij poſsit, magnopere optat. Quæſo te propter Publ. vtilitatem, ne deſis his iuuenibus. Scriberem plura, niſi fides mihi tua ſatis ſpectata eſſet. Bene vale. Francofordiæ. Prid. Id. Septemb.

φίλιππος.

NOBILI VIRO ET EGREGIA VIRTVTE SINGVLARIQVE DIGNITATE PRAEDITO DOMINO DANIELO STIBARO, &c. SVO PATRONO,

S. D

Quod

QVOD fauſtum felixq́ ſit, expatiatus ſum ad Ioachimum, vt amici ſumma fide, prudentia & doctrina præditi ſermonibus per aliquot dies fruerer. Hic congreſſus vtriuſq́ noſtrum eo fuit iucundior, quod allatis hoc ipſo tempore litteris tuis, quaſi interueniſſe tu quoq́ noſtro colloquio videbare. Fuit autem mihi gratiſsimum, quod ex tuis litteris cognoui, te memoriam noſtræ veteris conſuetudinis retinere. Nam cum de ingenio tuo ſemper præclare exiſtimauerim, veluti diuinans, te aliquando magno vſui atque ornamento Reip. futurum eſſe, magnopere amicitiam tuam expetiui. Quare & conſtantia tua delector, & beneuolentiam tuam præſidio mihi futuram eſſe confido. Vtinam vero amicitia noſtra prodeſſe etiam aliquid Reip. poſsit. Non enim autor aut approbator ero vnquam vllius immoderati cõſilij, & meam opinionem libenter ad bonorum & prudentum iudicia adiungam, qui in commune cupiunt Eccleſiæ conſulere. Hæc eo ſcribo, vt cum in litteris tuis animum erga me tuum perſpexiſſem, cõfirmarem tuum de me iudicium, teq́ rogo, vt tibi perſuadeas, me propter tuam ſingularem virtutem, amicitiam tuam facere plurimi. Acceſsionem dignitatis gratulor tibi, & precor vt fauſta felixq́ ſit tibi & Reip. ſtatues enim diuinitus in hoc faſtigium te euehi, vt autoritatem tuam ad communem pacem & Eccleſiæ ſalutem conferas, & patriæ periclitanti aliquid opis afferas. Viro nobili & præſtanti virtute & doctrina, Domino Mauricio ab Hutten, vt me reuerenter commendes, te etiam atq́ etiã rogo. Gratulaberis etiam ipſi meis verbis gra-

gradum honoris honeſtiſſ. in quo præclare de Eccleſia mereri poterit. Bene & feliciter vale. Tubingæ die feſto Angelorum. An. M. D. XXXVI.

Philippus Melanchthon.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO IN ACADEMIA TVBINGENSI AMICO S. S. D.

DE Academia fuerunt ſermones principis honeſtiſsimi. Affirmat ſanɖte ſibi nihil magis in votis eſſe, quam vt conſeruet ſcholam. De te quoq; fuerunt humaniſſ. ſermones Ducis, & iudico tibi aditum ad eum patefactum eſſe: pollicetur non defuturam acceſsionem redituum Academiæ, modo à dignis fide admoneatur. Multa queſtus eſt de fide illorum, qui præpoſtere prius hæc negocia egerint. Ego tamen eos vtcunque excuſaui. Mitto argenteum nummum donandum filiæ Doctoris Fuchſi, quæ mihi attulit munuſculũ vxoris illius. Princeps regaliter mihi donauit aureos centum. Bene vale. Chriſtus te ſeruet Cariſs. atq; optime Ioachime. Goppingæ. Prid. Lucæ.

Philippus.

MAGNIFICO VIRO DOM. RECTORI ACADEMIAE TVBINGenſis, & reliquis doctiſs. & clariſs. viris eius Academiæ doctorib. ſuis amicis. S. D.

Viri

VIRI Clariſsimi. Etſi non dubitabam, quin Illuſtriſs. Princeps, Dux Vuirtenb. de ſua voluntate ipſe litteras ad vos daturus eſſet, tamen exiſtimaui me vobis gratum facturum eſſe, ſi ego quoq; perſcriberem, quam honorifice de ſtudijs, deq; Academia ſentiat, & quantopere eam cupiat conſeruare & ornare. Poſtquam enim litteras veſtras legit, & inſpexit ordinationem, me ad ſe accerſiuit, ac diligenter interrogauit, quid exiſtimem deſiderari in ſingulis profeſsionibus & quomodo eis conſuli poſſe arbitrer. Ibi cum ſimpliciter ei iudicium meum expoſuiſſem, primum ſancte affirmauit: ſe inter præcipuas partes Reipub. Academiam ponere, & eloquenter expoſuit, quantas vtilitates Reip. tueatur Academia bene conſtituta, quod extincta doctrina opt. artium, nec propagari nec conſeruari Religiones poſsint, nec retineri in Iudicijs & imperijs Iuſticia. Addebat hanc animo ſuo infixam eſſe opinionem, ſe nec Deo gratiorem cultum vllum præſtare, nec alia in re vlla de ditione ſua & de poſteritate melius mereri poſſe, quam ſi efficiat, vt Academia recte conſtituatur. Hanc voluntatem dicebat ſe nunquam depoſuiſſe, tametſi harum rerum deliberationes aliquandiu extraxiſſet, propter quorundam conſilia parum accommoda temporibus. Hæc Illuſtriſs. Princeps longa oratione commemorauit, meque vobis ſignificare voluit, vt vobis certo perſuadeatis, ipſum neque Academiæ, neque Profeſſorum vtilitatibus defuturum eſſe. De ordinatione veſtra reſpondit: ſe ſumma voluntate illam

illam confirmaturum eſſe, & commiſſurum executionem ordinationis nominatim ſenatui Academiæ. Ac ne quid mora afferat incommodi, addidit ſe breui rem perfecturum eſſe. De reditibus, inquit, ſi modo vera autoritate certior reddatur, vbi acceſsione opus ſit, & quomodo vtiliter collocanda ſit, non defuturam Academiæ liberalitatem ſuam. Conſilium veſtrum de accerſendo aliquo erudito profeſſore ſacrarum litterarum, item de Iuriſc. vocando, maxime probat. Nam & ad iuuanda ſtudia, & ad inuitandos animos exterorum, exiſtimat id conſilium profuturum eſſe. Scribetur igitur ad Breutium quamprimum. Dabuntur etiam litteræ ad aliquem Iuriſc. modo vt vos hominem idoneum & verſatum in foro indicetis, cuius voluntatem exploraueritis. Me quoq; iam ad Brentium ſcribere iuſsit. Hæc duxi vobis ſignificanda eſſe, vt & iudicium principis de publicis ſtudijs ſciretis eſſe grauiſsimum & honeſtiſsimum, & intelligeretis voluntatem eius erga vos optimam eſſe. Vos pro veſtra prudentia & fide hoc præſtabitis Reip. vt voluntatem principis adiuuetis, cupientis ſtudia conſeruare, nec deterriti vel temporum difficultatibus, vel iniquis iudicijs, ſpem de conſtituenda ſchola abijciatis. D. Sichardus & D. Leonardus Fuchſius diligentiam & fidem dignam viris bonis in negotio Academiæ iuuando adhibuerunt. Ego me vobis commendo, ac polliceor mea ſtudia atq; officia Academiæ non defutura eſſe, ſi qua in re potero

de vobis

de vobis bene mereri. Bene & feliciter valete. Datæ Nortingæ die Octobr. xv. An. M.D.XXXVI.

Philippus Melanchthon.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, TVBINGAE S. D.

IN aula Eluuangenſi interrogaui de Philippo Duce Bauariæ exiſtimabatur viuere, & in caſtris Cæſaris eſſe. Idem credibilius viſum eſt ijs, qui Noribergæ aliquid norant de rebus Italicis. Aiebant etiam fratrem tuum huc ſcripſiſſe Gotyi affini tuo, falſam eſſe famam de interitu principis Philippi. De captiuitate tota fabula fuit commenticia. Itaq; etſi certi nihil habemus, tamen hac interim ſpe fruamur. Cæterum illud conſtat magnam partem exercitus Cæſariani abſumtam eſſe, non prælijs, ſed fame & morbis. Nunc Cæſar diſcedit è Gallia, ſed exercitum retinet, ſit ne pacem facturus, incertum eſt. Ac mirificam ſcito eſſe occultationem conſiliorum & rerum geſtarum, quas quidem nos exploraſſemus, ſi quid hic habuiſſent certi. Noribergæ amanter tractati ſumus, ſed incidi in flammam contentionum, quæ iterum exarſerunt inter τοὺς δημαγόρους. Erratur manifeſte. Vtinam nos poſſimus mederi huic malo. Ego curis publicis & priuatis opprimor & conficior. Atq; hæ ipſæ faciunt, vt mirifico deſiderio tuæ conſuetudinis tenear, in qua pauliſper acquieui. Acer-

ui. Acerbiſsime me cruciant diſſenſiones in religione, quibus crudeliter dilacerari Eccleſias & ciuitates videmus. Quare abducamus nos ab illorum contentionibus, & ſtudia conferamus ad erudiendam iuuentutem, & formanda iudicia, vt poſteris conſulamus, quantum poſſumus. Ego omni contentione magis magiſq; dabo operam, vt iuuentuti moderatas & vtiles opiniones inſtillem, eamq; ab illis certaminibus ineruditis reuocem. Ebneri mores vidi eſſe ingenuos, ſimplices, & homine Philoſopho dignos, nihil arrogantiæ aut faſtus deprehendi, id mihi maximæ voluptati fuit. Obiurgaui, quod non reſcripſiſſet tibi, agnouit culpam, & dicit ſe deinceps futurum etiam in hoc officio diligentiorem. Nunquam à me diſceſſerunt Hieronymus & ipſe. Iudico vtrunq; tui amantiſs. eſſe. Filiæ meæ γαμήλιον dari curaſti precioſius quam vellem, ſed agnoſco tuum amorem. Bene vale. Die dominico IX. Cal. Nouemb. Norilbergæ, Ebnerus & Vitus ſalutant te, Ebnerus affirmat ducem Philippum viuere. Nam heri allatæ ſunt litteræ.

Philippus.

VIRO OPT. IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI in Academia Tubingenſi, amico ſummo, S. D.

MIHI quoque deſiderium tui creuit, quo longius iſtuc receſsi. Ac domi etſi me multæ turbæ exceperunt, tamen hæ non obruunt, ſed incendunt

S

cendunt potius tui deſiderium. Me abſente magnas tragœdias excitarunt. Nec alicunde oritur res, niſi ex odio litterarum, quas me putant iſti quidem, vehementius propugnare, quod adoleſcentiam crebro ad hæc communia ſtudia adhortari ſoleo. Sparſæ ſunt epiſtolæ, in quibus ſcriptum fuit: me non eſſe rediturum, quia diſceſſerim, propterea quod à Luthero & reliquis diſſentiam. Hanc vanitatem hominum rideo: ſed ſunt hic, quos hæ fabulæ mouerunt, qui ſatis declarant vel ſtulticiam ſuam, vel voluntatum infirmitatem. Nihil mihi obijcitur, niſi quod dicor pluſculum laudare bona opera. Hoc eo fit, dum has controuerſias proprie & diſerte explico, & ad Methodum reuoco, quædam minus horride dico, quam ipſi, quæ certe & vera & vtilia ſunt. Ac poſt meum reditum conticuerunt hæ fabulæ. Ego quoq; mea comitate iſta ſano. In noſtris vetus conſtantia & dogmatum tuendorum & voluntatis erga me animaduertitur. Quare ſum animo æquiſsimo. Renouantur modo deliberationes περὶ τῆς συνόδου. Nam nuncius Pontificius, qui principes vocet ad Synodum, dicitur in Germaniam nuper adeo veniſſe. De tua valetudine vehementer ſum ſolicitus, teq; rogo, vt mihi creberrimas litteras mittas. Nam de cæteris tuis rebus minus angor, tempus afferet conſilium. De Academia veſtra, niſi Brentius ad vos conceſſerit, & Iuriſconſultum habebitis celeberrimum, parum eſſe ſpei poteſt. Expectemus tamen tempora, σύμβουλος οὐδεὶς ἐστὶ βελτίων χρόνου. Tantum curato valetudinem, cætera Deo committe. Si Synodus procedet, erit, vt vereor, claſsicum

ingentis

ingentis motus. Hæc ego animo proſpiciens, nihil vllam in partem faciendum vehementius mihi duco. Nam exitum etiam pene præuidere videmur, de quo ſæpe collocuti ſumus. In proxima Eclipſi ego lapſus de ſcalis, afflixi os ſacrum atrociter, adeo vt nunc hæc ipſa inter magnos cruciatus ſcribam, quos tamen mitigat hæc ipſa epiſtola, in qua quaſi tecum colloqui videor. Rogo vt reſcribas. Nam & ego ſignificabo, quicquid habebo, quod velle te ſcire arbitrabor, de Repub. & de priuatis rebus. Bene & feliciter vale. Prid. Cal. Decemb. Cancellario remiſi ordinationem de coniugijs, addidi etiam, quid mihi videatur. Cum Baumgartnero egi de Amantio. Is egit cum Lochingero. Et Lochingerus ita dat diem, vt quadrantibus anni certa pars ſoluatur. Saluta amanter meis verbis honeſtiſsimam coniugem tuam. Dices ſalutem καὶ τῷ ἰατρῷ.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO, S. D.

SCRIBIS eſſe quoſdam, qui dictitent ſe legiſſe litteras à me ad amicos miſſas, in quibus de dogmatibus, quæ noſtri defendunt, ſic diſſeram, quaſi de dubijs & incertis, petiſq; à me, vt tibi ſignificem, quæ maxime ſentiam eſſe eiuſmodi, vt relinqui, vel ſaltem mutari poſſe putem ſine cauſſæ præiudicio. Te quidem, mi Ioachime, cuius & prudentiam & amorem erga me ſingularem plurimis, ijſq; clariſs. ſignis perſpexi, quod ſolicitum ha-

bent tales ſermones, non miror. Illis plane ſucceníeo, qui vel meas litteras ſimpliciter & confidenter ad ipſos ſcriptas, vel ea etiam, quæ ego ne cogitaui quidem, tanquam à me ſcripta proferunt. Teq; poſthac velim minus moueri talibus rumuſculis. Ego enim noſtram doctrinam ita certam & firmam & validam eſſe iudico, vt nulla ratione, nulla ſapientia, nullo deniq; pacto conuelli poſsit vnquam. Vis ſi forte afferatur, affligere ea nos poterit, veritatem, quam noſtra doctrina profitetur, non opprimet. Quod ſi in hac aliquorum peccata forte commemorantur, ea cauſſam non lædere, neq; alijs obeſſe debent. Vt autem verum fatear, ἐπράχθη δή τιν᾽ ὡς ἐπράχθη, οὐ γὰρ ἔξω κακῶς. Sed omnium, quæ & nunc nonnulla apud nos in reprehenſionem merito incurrere videntur, & poſthac fortaſſe gerentur minus recte, horum igitur omnium & autores putandi ſunt, & culpam ſuſtinebunt illi ipſi, qui primum ſanctam Eccleſiam turpiſsime contaminarunt, deinde ijs, qui repurgare volebant, acerrime fuerunt aduerſati. Nam & ea fuerũt vitia Eccleſiaſticorum & ij morbi, in quibus ſi medicina peccaret, non eſſet mirandum, & tanta contumacia atq; refragatio omnium conſecuta eſt, vt moderationem & clementiam omnem celeriter peruerteret. Ita accidit, vt neceſſario multa temere fierent. Sed de his plura alias: omnia quidem τὸ ἐκβὰν κρινεῖ. Nobis autem τὸ πρᾶγμα conſiderandum, & quidem αὐτὸ καθ᾽ αὑτό. Volebam & alia, ſed vix hæc licuit, quæ ipſa αὐτοσχεδίως & breuius quã oportuerat, perſcripſimus. Vale καὶ εὐψύχει.

Philippus.

Ioachi-

IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO TVBINGAE, S. D.

DISPVTATIONE tua de Marte in duodecimo loco, quam reponere te ſcribis mentioni factæ à me Solis in ſexta domo, ſcito me valde eſſe delectatum. Multa autem vel plurima hoc tempore mihi magnas dabant cauſſas neutiquam leuis doloris. Et illa tamen tua haud ficte amica διατριβὴ ἐποίησε γελᾶν, οὐ πάνυ γ' ἐμὲ γελασείοντα, quemadmodum ille apud Platonem inquit. Magis autem riſi indignationem tuā, qui tam grauiter fers reprehendi ſententiam noſtram & iudicium culpari, quib. probantur & commendantur Mathematicæ diſciplinæ. Sed iſtos harum vituperatores miror, non etiam titulum illum in has detorſiſſe: De Mathematicis & maleficis. Mihi quidem non ſunt ignotæ accuſatoriæ criminationes veterum quoq; virorum pietate & doctrina excellentium, quædam etiam immodicæ, & in abuſu tunc increbreſcente exagitando, carpentes vſum quoq;. Nos vero quid ſpectauimus aut ægimus aliud? quam verum vſum vt in ſcholas reuocaremus, & ad hunc ſtudia conuerteremus adoleſcentiæ. Id quod & nunc curæ nobis eſt, & erit poſthac, donec colendis bonis artibus locus dabitur. Nam de diuinationibus, quod quendam oſtendis deridentem has dixiſſe: Cur mihi ipſe non prædixerim illas difficultates, de quibus tantopere conqueri ſoleam, facilis eſt reſponſio. Neq; enim faber ſibi maxime opera excudit, ſed alijs qui illis vtantur. Neque

vlla ars καθόσον τέχνη, ſuum commodum aut bonum quærit. Non enim ignota eſt tibi diſputatio Socratica πολιτειῶν. α. Sed nos ne profitemur quidem artis iſtius ſcientiam δημοσιεύοντες. Quid dicent, ſi etiam lineas in manibus aliquorum inſpicere me ſolere, reſciuerint, & diuinare de euentis gratis & auditu iucundis? Iam ſomnia mea, quantopere partim exagitentur, partim irrideantur, non ignoro: Cum alij narrent multo abſurdiora & futiliora ſomnia etiam vigilantes. Quæſo te, ne iſtis fabulis mouearis. Et eſt fortaſsis melius iſtam dari, & arripi occaſionem obtrectandi nobis, quam occupari in alijs, ex quibus oriretur plus mali. Meminiſti hiſtoriæ Alcibiadis, qui elegantis & ſtrenui canis iuſſerit caudam abſcindi, vt de eo loquentes homines, alia omitterent. Cum non ſolum illiberales & turpes, ſed pernicioſi quoque ludi paſsim ludantur, cur non concederetur nobis horum ludorum neminem lædens, & fortaſsis aliquando proficiens recreatio. Scis enim quo hæc tendere velimus. Nam iſta pars pulcerrima τῆς φυσιολογίας ἀποτέτμηνται. Sed ineptus ſum, qui tam multa de his ad te. Mouit tamen me nonnihil commotio tua ob tales ſermones, de qua tam verboſa epiſtola nata eſt. Mihi vero credas, magis me delectant tales reprehenſiones & criminationes, quam offendunt. Nam & inanes ſunt, & proficiſcuntur ab indoctis & imperitis & inimicis bonarum artium, quos male de nobis loqui, neq; mirandum, neq; ægre ferendum eſt, cum bene loqui non didicerint. Ipſam quidem iſtam artem non prorſus vanam eſſe plærorũq; γενέσεις conuincendo

uincendo

uincendo illos inſitæ prauitatis probant. De libellis & epiſtola & amici quoq; noſtri negotio, quæ ſunt in litteris tuis, ſcribere nunc non potui, non etiam volui. Nam breui nos vna futuros eſſe ſpero, & meam ſententiam oſtendi coram rectius eſt. Vale.

Philippus.

VIRO OPT. ET EXCELLENTI DOCTRINA PRAEDITO Ioachimo Camerario amico ſummo Tubingæ, S. D.

CVM ſcirem conuentum indictum eſſe, vt Principes de Synodo deliberarent, nos de doctrina colloqueremur: Veni huc animo mirifice anxio. Nam qualia principum conſilia futura eſſent, præuidebam, Et, ſi certamen acrius exiſteret inter Theologos, diſcordias videbam futuras horribiliores. Non enim ignoro, quo propendeant animi certorum, & quibus ſuam fabulam ſinguli ſaltent. Venerunt huc Lutherus, Pomeranus, Spalatinus, Oſiander, Vitus, Vrbanus Regius, Amſdorfius. Nam reliquos nominare nihil attinet. Ex ijs qui diſſentire à noſtris putantur, nemo affuit præter Blarerum & Bucerum. Duæ autem cauſſæ fuerunt inſtituti congreſſus Theologici: Altera, vt de doctrina fieret collatio non futilis, ſed accurata, vt tollerentur diſsidia, & conſentiens doctrina & explicata in noſtris Eccleſijs extaret. Altera, vt deliberaretur, qui articuli ad extremum defendendi ſint ac retinendi,

& anteponendi communi tranquillitati & omnib. rebus humanis,qui concedendi Pontifici,καὶ τῷ ἐκκλησιαστικῷ πολιτεύματι propter pacem, & ad communem Eccleſiæ concordiam reſtituendam, ſi res ad moderationem aliquam deduceretur. Honeſtiſsimum profecto conſilium fuit inſtitutæ vtriuſque diſputationis, & ortum de multis noſtris querelis & ſermonibus. Sed neutra proceſsit: primum de rebus concedendis, nullam prorſus volebant fieri mentionem indocti & vehementiores. Aiunt obfuturam nobis nunc in ipſa ἐπιτάσει fabulæ inconſtantiæ opinionem, non ſolum apud alios, ſed etiam apud noſtros, futurum etiam, vt cedentibus Cæſar acrius inſtet. Hæc pariunt ſuſpiciones bonis & moderatis multiplices & ſolicitudinem augent. Deinde ne doctrina accurate conferretur, nominatim petitum eſt, ne certamen aliquod augeret diſcordias, & fœderis diſtractionem afferret. Vidi hæc pericula impendere, priuſquam huc veniremus, ac monui noſtros, ſed erant pleni bonæ ſpei. Proinde hic, ne nihil ageremus, ac plane κωφὰ πρόσωπα eſſemus, iuſsi ſumus componere aliquid de Petri ſeu Pontificis Romani primatu, de poteſtate & Iuriſdictione Epiſcoporum. Hæc ſcripſi mediocriter & exhibui. Iuſsi ſumus & παρέργως percurrere articulos Confeſsionis, & audire, ecquis diſſentiat in aliquo articulo, aut improbet aliquid. Ac principes diſerte teſtati ſunt, ſe formulam concordiæ conſeruaturos eſſe: fuit breue colloquium. περὶ τῶν μυστηρίων dixit Bucerus plane & clare, affirmans præſentiam Chriſti, ſatisfecit noſtris omnibus, etiam ijs, qui ſunt duriores. Blarerus generalia

ralia ſic ſatis, adeſſe Chriſtum. Poſtea quædam addit ambigua. Oſiander vrgebat eum paulo acri us: ſed quia nolebamus excitari certamē vehemētius, interpellaui diſputantem. Ita diſceſſum eſt, vt inter cæteros omnes conſenſus conſtitutus ſit, hic vero non repugnare videretur: ſcio hæc eſſe infirma, ſed aliud agi hoc tempore non potuit, præſertim abſente Luthero, qui doloribus calculi acerrimis conflictabatur. Hæc fuit καταστροφὴ congreſſus τῶν μυσταγωγῶν. Principes deliberarunt: An Synodus præciſe recuſanda ſit, an vero promittendum, nos miſſuros eſſe noſtram legationem, ſed non conceſſuros iudicium pontificiæ parti, verum petituros, vt Regum & Monarcharum autoritate delecti homines idonei cognoſcerent has controuerſias. Hæc fuit magna & difficilis deliberatio. Noſtra ſententia ſemper fuit, ne ſimpliciter recuſaretur Synodus, quia etiamſi Papæ non liceat eſſe Iudicem, habet tamen Ius indicendæ Synodi. deinde iudicium conſtitui à Synodo debet, ſed homines acutiores diſputabant has meas rationes ar gutas quidem eſſe & veras, ſed inutiles. Eam eſſe tyrannidem Pontificis, vt poſtquam conſenſiſſemus, nos venturos eſſe in Synodum, interpretaturi eſſent, nos etiam Pontifici tribuere iudicandi autoritatem. Vidi aliquid eſſe periculi in mea ſententia, etiamſi erat honeſtior, ſed vicit altera ſententia, re diu acerrimeq; diſputata, vt hæc fatalia mihi videantur. Periculum eſſe video ingentis motus, niſi Deus ſuccurrerit. Quanquam ſæpe dixi, rectiſsime eos tantum hac recuſatione vti, ſi nolint quædam moderari & concedere aliquid

τῷ ἱερατικῷ τάγματι. Illud mihi acerbiſsimum eſt, videre hæſuram ad poſteros diſcordiam æternam, & hæc fortaſsis barbariem horribilem, & vaſtitatem in hac natione omnium artium & officiorum ciuilium afferet. Vide quam nunc delectet illa barbaries etiam quoſdam, qui auertere maxime debebant. Sed magna eſt in omnem euentum conſolatio in bonitate cauſſæ. Reſponſum eſt igitur legato Cæſaris, recuſari hanc Synodum Mantuæ indictam, & peti, vt curet Cæſar indici liberam Synodum. Cæſaris orator multa contra diſputauit: Cæſarem curaturum, vt in illa Synodo rite conſtituatur iudicium, ſed hæc in genere dicta non mouent noſtros. Habes omnia, quæ adhuc quidem hic acta ſunt. Vitus citius opinione mea abijt, ſcribam igitur, ſi quid erit poſtea. Lutherus ἰσχουρίᾳ laborauit, ſeu à calculi malo ἐν οὐρητῆρσιν orta, ſeu ab obſtructione alia viſcoſi & lenti humoris. Cum dies totos octo habuiſſet ἰσχουρίαν, deſperans iam de vita, hinc auehi voluit, quanquam erat admodum imbecillis, geſsimus tamen ei morem, ſtatim ea nocte, cum abijſſet, rurſus vrinam emittere cœpit, dei beneficio, ſatis largiter. Acciderant hic quædam turpia ἰατρικὰ errata, quæ adhuc metuo. Nunc habet medicum prudentem & fidelem Sturtiadem, qui ſi initio affuiſſet, non incidiſſet Lutherus in hoc diſcrimen. Bene vale. Smalcal. Cal. Martijs. Anno XXXVII.

Philippus.

Viro

VIRO OPTIMO ET EXCELLENTI DOCTRINA PRAEDITO Ioachimo Camerario amico ſummo Tubingæ, S. D.

MENSE Ianuario dedi litteras nuncio Tubingenſi Luſco, ad te perferendas, in quibus ſcripſeram de futuro conuentu Smalcaldenſi. Itaque cum heri ad me tabellarius ille redijſſet, exacto iam conuentu, repetiui epiſtolam. Blarerus tuas litteras reddidit, miſit alteras & Mycalus ex Norico. Valde mihi grata eſt aſsiduitas tua, ſed illa epiſtola, in qua eſt denegatio, magnum mihi dolorem attulit, etſi volui tibi prorſus liberum arbitrium eius rei relinquere, meq; cum alia noſtra pericula angebant, tum vero de valetudine tua valde ſum ſolicitus: ſi aër, ſi victus iſtic eſt commodior, cenſeo omnibus rebus valetudinem anteponendam eſſe, ſed ego tamen nondum indicaui cuiquam reſponſum tuum. Tempus expectemus, vt ſi ita cadet res, habeamus δευτέρας φροντίδας. Veſtri me inuitant ſedulo, atq; vtinam nos alicubi fortuna coniungeret. Nec dubito, quin ſtudijs publicis profutura eſſet noſtra coniunctio. Me nunc pene abſtrahunt à litteris hæc inerudita negocia Rerump. quæ me neſcio quo fato, ceu tempeſtas quædam, auferunt, quo minus illum vitæ ac ſtudiorum curſum tenere poſsim, quem maxime probo. Nec tamen video, quid proficiamus. Diſcrepant enim à philoſophicis & moderatis conſilijs opiniones indoctorum longiſsime, quas

raro

raro infle&ctere poſſumus , præſertim nunc in tanto tumultu. Quare tibi ocium tuum gratulare, quod ipſum tamen eſt vere ϖολιτεύεσθαι, ac bene mereri de genere humano, formandis iudicijs Iuuentutis, & excitandis ad virtutem & decus ingenijs. Id vnum vitæ genus ſanctiſsimum, vtiliſsimum Reipub. & beatiſsimum eſſe ſtatuo, à quo vtinam non depellerent me tempora. Hiſtoriam conuentus dedi Vito Norico. Nam is quoq; adeſt: venimus huc, vt de doctrina colloqueremur. Sed id impedijt partim Lutheri valetudo, quem hic atrociter afflixit Calculus, partim certorum hominum timiditas, qui accuratam diſputationem prohibebant, ne diſcordiæ inflammarentur. Itaq; admodum ϖαρέργως contulimus de doctrina. Blarerus moderatam dixit ſententiam ϖερὶ τῶν μυστηρίων, nec tamen ſatis explicatam. Nolui certamen acrius excitari, præſertim abſente Luthero. De Synodo dixerunt illiterati φορτικὰς ſententias, præciſe recuſant, cum nos toto ſemeſtri contrarium ſuaſerimus, atq; hic etiam reclamauerimus. Et ſunt tamen res eiuſmodi, vt noſtra ſententia dubitationem recipere poſsit. Quamuis hoc modo rem ad arma maxime deduci aliqui opinentur. Nihil enim vtilius eſt Pontifici, quam nos, tanquam contumaces, obruere damnatione. Euocor Auguſtam, ſed eo ne proficiſcar, multæ graues cauſſæ ſunt. Mitto coniugi tuæ Xeniolum, & precor, vt annus hic fauſtus & felix ſit tibi & familiæ tuæ & Reipub. Tu valetudinem tuam cura diligenter. Cætera fatis, id eſt voluntati diuinæ, permittito. Ars eſt frui bonis quæ contigerunt, & ratione mitigare

tigare temporum & fortunæ iniurias. Meminiſti illud Pindaricum: ἓν παρ' ἐσλὸν πήματα σὺν δύο δαίονται βροτοῖς ἀθάνατοι, τὰ μὲν ὦν νήπιοι οὐ δύνανται κόσμῳ φέρειν, ἀλλ' ἀγαθοὶ, τὰ καλὰ τρέψαντες ἔξω. Idem cenſeo tibi faciendum eſſe. Cætera ex litteris, quas dedi Vito. Bene & feliciter vale. Cal. Martijs.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

MITTO ad vos Bernardũ Ebreum, non alia de cauſſa, niſi deſiderio litterarum tuarum. Id initio præfari volui, nequid grauius ſuſpicarere, teq; rogo, vt ſi videor ineptus, veniam des amori noſtro δικαιοτάτῳ πάθει, vt vocat Nazianzenus. Nam profecto deſiderio tui mirifice crucior. Dei beneficio hæ regiones adhuc quidem tranquillæ ſunt, & vt diu ſint, faciat Chriſtus, propter ſui nominis gloriam, & vt Eccleſias mediocriter inſtaurare poſsimus, quod magno ſtudio iam annos aliquot egimus. Nec alio ſpectarunt mea conſilia omnia, niſi vt correctis quibuſdam Paradoxis, extaret doctrina ſimplicius explicata, & reuocarentur ad moderationem imperiti. Sed quid Synodus allatura ſit, ſi qua erit, nondum plane iudicare poſſum. πανικὰ omnia metuo. Nuper Saxonica familia & Marchica & Cattorum princeps renouarunt veteres σπονδάς. Additum eſt nouum caput,

caput, ne contra nos arma gerant illi, qui diſſentiunt, ſi quod bellum Cæſar religionis cauſſa moueret. Marchiones in hæc verba iurarunt, ſed Dux Saxoniæ Georgius refragatus eſt, ἐμμένει δὲ ταῖς παλαιαῖς σπονδαῖς. Lutherus conualuit. Ego & ſcholaſticis laboribus, & alijs conficior. Magno nobis vſui eſſe poſſes, ſi vna eſſemus, ſed de ea re liberam tibi deliberationem relinquo. Res quidem adhuc integra eſt, & tui cupidiſsima eſt vniuerſa ſchola. Me iſtuc veſtri attrahere conati ſunt, ſed heræo hic, neſcio quibus vinculis implicitus, & vt dicam quod res eſt, inuitus hæreo. Sed ſi quid eſt incommodi, perferrem facilius, ſi adeſſes. Itaque nolo te cogitationem ea de re adhuc quidem abijcere, etſi ſemper duxi tempus in conſilium adhibendum eſſe. Tu vero etiam conſules valetudinem tuam. Chriſtus ſeruet & gubernet te. Coniugi tuæ honeſtiſs. matronæ opto, vt feliciter pariat. Noui nihil habebamus, quod quidem dignum eſſet litteris. A Turcis ſperant in Germania hoc anno nihil fore periculi, ne in Pannonia quidem, niſi irritentur. Nec ſunt iam in Pannonia, niſi exiguæ Latronum Turcicorum copiolæ. Mitto tibi aliquot geneſeon figuras, ſed non obligo meam fidem, nihil in illis mendorum eſſe. Officio noſtro & ſtudio delectaberis, vt ſpero, teque rogo, vt viciſsim communices nobis, quicquid habes huius generis, quod proferri in lucem poſsit. Habeo reliquas aliquot, quæ nunc deſcribi non potuerunt, propterea quod dederam eas ſcholaſtico, qui nunc abeſt. Rogo vt reſcribas de tua valetudine

dine, deque omnibus tuis rebus, quarum ſum auidior, quam fabularum de rebus Gallicis, de quibus credam fatis & veteribus oraculis. Cum Giltlingero, qui in aula veſtra eſt, multa de te collocutus ſum. An te poſt Smalcaldenſem conuentum viderit, ſcire cupio, prolixe tibi ſua officia detulit. Hortatus ſum vt te complectatur, nam ingenium eius & induſtriam probo. Expecto tuas litteras auidiſsime. Bene & feliciter vale. Prid. Id. April. Blarerum ſaluta meis verbis, quem reddidiſſe litteras puto, quas ad te ſcripſi Smalcaldiæ.

φίλιππος.

VIRO OPT. IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D

TAM diuturnum ſilentium tuum eo mihi eſt moleſtius, quod de tua valetudine ſum ſolicitus. Itaque libentius miſi Ebreum noſtrum, vt aliquid de te certi haberem. Quem quidem iam expectare incipio, etſi ſcio admodum eſſe tardum, pro gentis pigritia. Vtinam quam primum redeat oneratus à te letiſsimis litteris, & quidem magnis voluminibus. Res Gallicas arbitror tibi notiores eſſe, quam nobis. Synodi auſpicia qualia ſint futura, videbimus. Iulius habet bonas ſpes, multa enim collocuti ſumus in his nondinis περὶ δογμάτων, & adeſt hic ἰωάννης ὁ λάσκης, quem Baſileæ vidiſti. In his ſermonibus noſtris ſæpe honori-

fica

fica tui mentio facta eſt. Reddidit mihi in his nondinis Auguſti Nomiſma Guilelmus Reifenſteinius. Id promiſſum tibi nunc mitto per Cratonem, quē tibi commendo. Ego ei Epitomen Ethicorum dedi, commentarium, vt ego quidem puto, futurum vtilem ſtudioſis: ſi quando poteris, tu quoque aliquid ei tuorum ſcriptorum dabis excudendum. De meis rebus alias, etſi in his nunc quidem nihil noui eſt. Bene vale vir optime & amice ſuauiſſ. Lipſiæ. Cal. Maij.

Philippus.

VIRO OPT. IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO S. S. IN ACADEMIA TVBINGENSI S. D.

EGo vero nihil metuo Iſidem, magis Typhonis filium metuo, libet enim tecum ludere in hoc genere, non certare. Ac ne te diu exerceam, Chimæram timeo, hoc eſt totum illud Sophiſticum corpus, etſi ſumma æquitate animi vel diſsimulabo iniurias, vel depellam, cum expediet Reipubl. Nam in tantis rebus nihil faciam, niſi quod publice profuturum videbitur. Certe ſine tuo conſilio nihil faciam. Mitto tibi Sadoleti ad me epiſtolam belliſsime ſcriptam. De Gallicis rebus eo minus ſcribo, quia arbitror tibi aut notiores eſſe, aut certe non minus notas, quam nobis. Ego vero iam alios πανικοὺς θορύβους formido, de quibus non eſt tutum aliquid litteris committere,

poſt

poſt filiæ meæ partum, ſi poterit fieri, ad te expatiabor. Bene vale. Saluta Brentium, Medicum, & reliquos amicos. Ebrardi Ducis laudationem legi libenter, multo vero libentius grauiſsimam orationis partem, in qua petulantiam iuuentutis inſectaris. Iterum vale.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO, S. D.

GAVDEO tibi, ſalua matre, filium natum eſſe, & ex animo Deum precor, vt ſeruet te & honeſtiſs. coniugem tuam, & dulciſsimos liberos. Nec vero dubito, quin Deo curæ ſis, cum in ornanda Eccleſia, hoc eſt, in iuuandis publicis ſtudijs, tantam diligentiam ac fidem præſtes. Nam hæc curæ eſſe Deo, exiſtimare debemus, eo quod extinctis litteris funditus Eccleſia periret, quod vtinam conſiderarent hi, qui ad gubernacula in Repub. ſedent. Sed quo delabor? verum noſti meum morem. Ad te quidem non aliter ſcribo, quam coram confabulari ſolemus. Venio ad tuas deliberationes de prælectoribus: Forſtemium iudico eſſe modeſto ingenio præditum, & in ſacris litteris mediocriter verſatum, neque vt multi ἀπειρόκαλοι, qui ſe Hebraicis litteris dedidere, nimium delectari ſuo ſtudio. Vides autem in ſcholis aliud quoddam doctrinæ genus, videlicet μεθοδικὸν requiri, & nonnihil hanc noſtram philoſophiam, hoc

 eſt Pe-

eſt, Peripateticam redolens, quam docenti aptam eſſe magnopere ſtatuo. Itaq; de Theologo pronunciare non ſatis poſſum. Opus eſt enim vobis tali viro, qui aliquid afferat autoritatis, eamq; virtute & ingenio tueri poſsit. Et difficilius eſt inuenire, quos probes in hoc genere, quam poëtas bonos. ſed de his ad Brentium. Illyricum tuum cenſeo idoneum eſſe, vel ad enarrationes autorũ, vel ad Ethicen, etſi τὰ ἠθικὰ ſunt ornanda verbis, & nitore quodam & varietate hiſtoriarum, ſed tamen hunc probo, & quidem ipſe magnopere iſtic viuere cupit. Nos hic de lectione græca nondum conſtituimus, volui enim eam rem differre, & propter eas deliberationes, de quibus ſuperioribus litteris ſcripſi, & propter alias quaſdam cauſas. Matthias rogat etiam, vt aliquid certi reſcribas. Marchio Ioachimus Elector molitur inſtaurationem Academiæ. Huic commendaui Antonium Nigrum, qui recens ex Italia redijt. Eram ei & Matthiam commendaturus, ſed Marchicæ deliberationes admodum tardæ ſunt. Spero me breui cum Nigro collocuturum eſſe, qui etiamſi eſt Medicus, tamen alias quoq; litteras felicisſime tractat, & vellem eum in Academia aliqua iuuare publica ſtudia. Abduxit hinc & D. Pomeranus quoſdam in Daniam, vbi rex inſtaurat Academiam veterem, ſed his bellis collapſam. Micyllum audio redire Francofordiam, quẽ quidem mallem in Academia aliqua florente degere, & noſtris Heidelbergenſibus ſuccenſeo. Quid ſi lectio, quam Micyllo deſtinaras, Matthiæ mandetur, & Ethica tibi ſerues. Nam à te expoliri poſſunt. De meis rebus

bus alias. Si poſt meæ filiæ partum aliquantiſper licebit expatiari, excurram ad te. Nam hoc quidem tempore, dum reges belligerãtur inter ſe, nos minus habemus Synodicarum deliberationum, etſi mihi noſtra Reſpub. ſatis exhibet negocij. Bene vale. Poſtrid. Id. Iulij. Saluta iſtic Brentium, Medicum, Vollandum, Imſerum, qui quid publice aut alias doceat, quid præſtet, ſcire cupio.

Philippus.

VIRO OPTIMO ET DOCTISSIMO IOACHIMO CAMERARIO Bambergenſi Profeſſori optimarum artium in Academia Tubingenſi ſuo amico ſummo,

S. D.

QVOD fauſtum felixq; ſit, proficiſcitur ad vos Matthias. Dedi ei litteras ad Senatum Academiæ, quas quia volui contra meam naturam ſcribere ambitioſe, ſcripſi inepte, ſed hoc tempore impeditus occupationibus & quodam domeſtico dolore, non potui retexere. Contumelijs vero, quibus afficior ab inſulſiſsimis hominib. ſcito nec ſtudia mea admodum impediri, nec animum de ſtatu deijci. Te rogo, mihi vt ſignifices, quo animo veſtri meas litteras acceperint, ſuſpicor enim quoſdam eſſe moroſiores. Ego quidem vere ita ſentio, Matthiam bene & præclare mereri poſſe de litteris, græce docentem, & ſi hic græce doceat, te interea plus profuturum ſcholæ, ſi latinos auto-

res enarres, & adoleſcentiam ad diligentiam in ſcribendo aſſuefacias. Neſcio an vllius generis artifex melius de rebus humanis mereri exiſtimandus ſit quam formator ſtyli. Is eſt enim, qui animos flectit, velut Orphei cithara, ad moderationem, & acuit ingenia. De meis rebus ſcripſi quædam Brentio. Hodie audiam τοὺς ἐν τέλει, nam princeps adeſt. Dicuntur mecum expoſtulaturi, quod Fribergico concionatori interroganti de vſu cœnæ Domini integræ, reſpondi timidius, cum illius audaciam confirmari nollem. Sæpe mihi venit in mentem illud, quod ſcribit Aeſchines ad quendam amicum, gaudere ſe, quod à Reipub. adminiſtratione liberatus ſit, perinde ac ſi à rabioſa cane liberatus eſſet. Ita ego non ægre feram rumpi aliquando has compedes, quibus hactenus vinctus hic teneor. Nam quod reliquum eſt ætatis, totum cupio conferre ad excitanda litterarum ſtudia, quantum omnino omnibus animi atque ingenij neruis ac viribus contendere poſſum. Et gaudeo eſſe aliquos huius pulcerrimi atque optimi inter homines operis συνεργοὺς, te videlicet, & alios quoſdam optimos & doctiſsimos viros. Quem notauerim in declamatiuncula, περὶ κοκκύγος, quam tibi mitto, facile animaduertes, quæ ſi te nonnihil exhilarabit, non perdidi operam. Mitto eruditam concionem καὶ διδασκαλικὴν Lutheri, quam eo habuit, vt refutaret τὰς καινοφωνίας Cuiuſdam, qui negat in Eccleſia Decalogum docendum eſſe. Ego plecterer, ſi hanc concionem ſcripſiſſem, adeo ſunt inſulſa iudicia populi. Res Italicas opinor tibi notas eſſe. Turci oppugnant Corcyram. Cæſar duo

ſar duo oppida cœpit in aditu Galliæ Narbonenſis, amiſsis aliquot Hiſpanicis cohortibus. Vides nondum debellatum eſſe. Te quæſo, vt Galli geneſin inſpicias, mihiq; de proximo anno tuam opinionem ſignifices. His λέχαις etiam nos oblectemus, vt leuemus animos mæſticia, in tantis publicis & priuatis ærumnis. Vbi primum potero, aduolabo ad te. Sadoleto nondum reſpondi, ſed breui adornabo reſponſionem, tibiq; exemplum mittam. Dicam de priuata amicitia, vt ipſe, nihil admodum de publicis controuerſijs. ſed ex Italia alij tunc de Repub. ad me grauiſsime ſcripſerunt, quibus reſponſurus eſſem honeſtius, ſi mea conſilia valerent. Verum hæc alias. Bene & feliciter vale, mi cariſsime Ioachime, animæ dimidiũ meæ. IIII. Id. Octob. Saluta medicum meis verbis.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO TVBINGAE, S. D.

HIc adoleſcens Michael Rheticus non proficiſcitur recta ad te. Quare de meis rebus nihil in his litteris putaui ſcribendum eſſe, præſertim cum poſt Matthiæ diſceſſum, nihil inciderit noui. Adhuc enim expecto Areopagitarum de me iudicium, ſed redeo ad adoleſcentem. Ante triennium ad nos venit ex Italia, meaq; commendatione conſecutus eſt in ſchola iunioris ducis famulicium. Poſtea docuit in ludo Aldenburgenſi,

 ac neſcio

ac neſcio an natura delectetur peregrinationibus. Nunc ad vos iturus, petiuit à me litteras. Etſi non libenter onero te hoc genere officiorum, tamen te rogo, vt ſi eum iuuare potes, ſine tuo incommodo, ne ei deſis, quærit diſcipulos, aut aliquam conditiunculam, cui par videbitur. Hactenus mores ſatis modeſti fuerunt, & in litteris quantum profecerit, oratio eius & verſus indicant. Matthiæ fueram traditurus explicationem τῆς μοιροθεσίας Ptolemæi, quam hic quidam noſter contubernalis Friſius, ſed à doctore Philone Lipſico adiutus, ſcripſit. Mihi videtur non eſſe ἀπροσδιόνυσος, ſed cum Matthias abiret, non venit mihi in mentem, vt litteris adiungerem. Mittam alias. Bene vale. Poſtrid. Id. Octob.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI in Academia Tubingenſi amico ſuo ſummo.

S. D.

SPERO Matthiam iam ad vos perueniſſe bonis & fauſtis auſpicijs, optoque ex animo, vt ſanctiſsima conſilia veſtra in prouehendis optimarum artium ſtudijs, Deus prouehat. Nam dum vbique terrarum Reges dilacerant Eccleſiam & Imperia, nos interea, Deo iuuante, quantum poſſumus, reliquias Eccleſiæ & ornamentorũ eius tueamur. Hoc munus, hanc curationẽ nobis diuinitus cõmiſsam

eſſe ſcia-

eſſe ſciamus, vt certe eſt, qua quidem nulla in vita glorioſior eſt, ſi vere volumus iudicare. De meis periculis parcius ad te ſcribo, vel quia exitum non ſatis proſpicio, vel quia onerare te hac cura nolo. Illud ſcito, neque æquitatem animi mihi defuturam, quicquid acciderit, neque ad has res gubernandas moderationem, quã ego certe quodam & honeſto conſilio mordicus teneo in his ſæuiſsimis tempeſtatibus, vt me integrũ ſeruem alijs temporibus, ſi qua erunt apta ijs conſilijs, quæ cogito. Nec me diligentiæ meæ pœnitet, qua ſum vſus in explicatione dogmatum. Nec me deterrent ineruditorum iudicia. Tantum te oro, vt amicitiæ noſtræ memineris, qua nihil dulcius in vita contigit. Et fortaſsis aliquid illa vtilitatis Reipub. attulit. De itinere tuo miror te nihil ad me ſcripſiſſe, ſed boni conſulam, ſi his meis litteris copioſius reſpondebis. Noui hic nihil habemus, præter ſermones de clade accepta in Croatia, quæ ſane maior eſt, quam ad me Vitus ſcripſit. Audio aliquot millia trucidata eſſe à Turcis. Amiſimus duos Conricios, puto te noſſe familiam, & Equites Saxonicos multos. Mitto tibi libellum de Turcorum Imperatoribus, quem etſi vidiſti antea, tamen quia aliud nihil habebam, his litteris addidi, ſi forte tu aut Brentius legere verſiculos additos velletis, quos ſpero te probaturum eſſe. Adoleſcens cui hanc epiſtolam dedi, Sileſius eſt, auditurus Iuriſconſultos apud vos, bono & modeſto ingenio præditus eſt. Quare eum tibi & Amantio commendo. Salutabis meis verbis Matthiam. Eram ei quandam ſyluulam miſſurus,

quam quidem inchoaui, ſed ipſi ſunt occupationes meæ notæ, quæ creſcunt hoc tempore diſcurrentibus γραμματοφόροις τῶν βασιλέων. Hodie de Anglicis rebus litteras accepi, mediocriter tranquillæ ſunt. De pacificatione inter Gallum & Cæſarem, deq; reditu Ducis Vuirtebergenſis Iunioris, quædam hic audiui, ſed ab ijs, qui ὁμόσε τῇ φήμῃ βαδίζοντες fabulas quaſdam diſsipabant, explorati nihil habeo. Mitto locum Ptolemæi, quem vbi videris, poſtea diſputabimus copioſius. Bene vale mi chariſſ. Ioachime & vir optime, & ſi me amas, reſcribe quam primum. v. Cal. Decemb. Coniugi tuæ ſalutem meis verbis dicito. Chriſtus ſeruet te & totam familiam tuam. Saluta Brentium, Medicum, Matthiam.

Φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVMMO, S. D.

GRATVM eſt mihi, quod me nonnihil ceſſante, tamen ſcribendi officium non intermittis. Nulla enim in re perinde acquieſco, vt in cogitatione noſtræ amicitiæ. Quod autem ſcribo rarius, præcipue putes in cauſſa eſſe occupationes quotidianas, ſeu ærumnas potius meas, de quibus minus ſcribo, quia Matthiæ notæ ſunt. Fuit mihi voluptati, quod diſputationem de Ptolemæi loco renouas de Cometis. Gaudeo enim non modo ſententias noſtras in Repub. ſed etiam domeſticas cogitationes congruere. Cum Milichius & ego primum

mum ſpectaremus Cometen, qui hoc anno fulſit, ſtatim cepimus & de Ptolemæi dicto, ac de te, copioſe confabulari : flamma erat pertenuis, ſed longiſsima, planeq; veruti ſpecie ab ala pegaſi ad pedem eius proiecta. Accedebat autem non tardiſsimo motu ad Andromedæ caput, hoc eſt, propemodum à Brumali occaſu verſus meridiem. Id quod & Lantgrafius Haſsiæ animaduertit, qui portendi, iocans, vt videtur, aiebat aduentum Hiſpanici exercitus in Germaniam. Nam paulo poſt conſpectum Cometen huc ille venit. Itaq; eum non tantum στρατηγὸν, ſed etiam συμφιλόσοφον habemus. Venit mihi obiter ſcribenti in mentem, quod dicebat ſe breui nobiſcum vnum menſem conſumturum eſſe, ſed redeo ad Cometen. Vidit recens natum Apianus initio Ianuarij. Quare expecto has Francofordianas nondinas, ad quas ille fortaſsis aliquid de hoc prodigio mittet, poſtea plura hoc argumento ſcribam. Sadoleto nondum reſpondi. Et quanquam ſi plus ocij haberem, ſane reſpondiſſem, tamen moram ad id, quod ipſe agit, non inutilem eſſe puto. Scribunt amici nobis ex Italia, ſilentio eum meo offendi, & à quibuſdam incitari aduerſus me, ſed ille fortaſsis putauit vna epiſtola miſſa in Germaniàm, non me tantum, qui fateor me eſſe timidum, ſed omnes Germanos tanquã Orphei cantu flecti poſſe, vt cauſſam abijciant. Vnus fuit Romæ Capuanus Cardinalis Schonebergius pacis autor, qui aliquid concedendum putauit. Hunc habui æquiſsimum, vt litteræ amicorum, quas nunc eo mortuo ſcribunt, teſtantur, ſed poſt huius interitum magna conſiliorum commutatio

ſecuta eſt. Edita eſt ridicula deliberatio Cardinalium de emendandis abuſibus, in qua prohibent in ſcholis proponi pueris colloquia Eraſmi, & ad hanc deliberationem ſunt adhibiti illi heroes Sadoletus & Aleander. Quid ſpei eſſe poteſt? Tota res eſt ἐν γούνασι θεοῦ. De meis negocijs non libet ſcribere. Is qui contra me incitarat noſtros, nunc impudentiam, furta, ambitionem, hypocriſin ſuam ita prodidit, vt ad me lædendum, nihil habeat autoritatis. Et ego moderatione mea placo eos, qui ſunt ſaniores. Gener me cruciat, de quo alias. Nuptijs Matthiæ bene precor, cui mittam γαμήλιον & litteras proxime. Nam bibliopolis nolo committere. Bene vale. ἱστορικὰ congeſsi in commentarium. Idque deinceps faciam, vt liceat Philoſophari in ipſis epiſtolis. Prid. Cal. April. Anno XXXVIII. Brentio dic ſalutem, ſpero me eſſe excurſurum ad vos. Stigelius componet Epithalamion Matthiæ.

Philippus.

Nuper redierunt ex Belgrado, equites aliquot in proximo prælio Turcico capti. In his ſunt noſtri ſcholaſtici Eraſmus Conricius, & Schulenburgius, redemti à quodam Iudæo, qui horum familias nouit. Schulenburgius ſexcentis aureis redemtus eſt. Hi narrant veram pugnæ hiſtoriam. Affirmant admodum exiguas fuiſſe Turcicas copias, videlicet tantum à præfecto Belgradi ad prohibendas populationes, contractas. Exercitum vero Auſtriacum ante Catiani diſceſſum

fuiſſe

fuiſſe numero & viribus ſuperiorem. Quare Turcos aiunt ipſos dicere, ſe non fuiſſe dimicaturos, niſi vidiſſent robur exercitus Auſtriaci ſcelere Catiani abductum eſſe. Poſt huius fugam cum reliquijs Auſtriacis plus quinque horis pugnatum eſt, & plures aliquanto Turci interfecti ſunt, quam noſtri. Tandem vincunt Turci numero. Et noſtri quotquot reliqui erant, fame & labore confecti erant. Quare deditione facta ab hoſtibus abducti ſunt, & aiunt ſe non crudeliter tractatos eſſe, poſtquam Belgradum venerunt. Turci ipſi Catianum execrantur, autorem tanti flagitij in re militari. Ita hoſtium prædicatione liberatur Catianus ſuſpicione perfidiæ. Imperitia & timiditas eius accuſatur. Spero breui illos ipſos adoleſcentes, quos nominaui, hic nobiſcum fore. Cum aduenerint, petam, vt mihi & hiſtoriam integram narrent, & gentis mores, & apparatus. Quicquid audiero, diligenter tibi perſcribam. Matthias nouit Conricij fratrem, quare ei hanc narrationem communicabis. Quid nunc Turci moliantur, an Imperator cum iuſto exercitu ſit rediturus in Pannonias, an bellum Italiæ illaturus, nihil certi adhuc habemus. Tantum præſidia in Pannonijs augeri ſcribitur, & occupari quædam oppida, quæ hactenus tenuit rex Ioannes. Inter Cæſarem & Gallum nondum arbitror certam eſſe pacem. Cæſar in conditionibus petijt (quemadmodum narrant.) συμμαχίαν, ad bellum Germanis inferendum, qui detrectent eius autoritatem in cauſſa religionis. Hoc poſtulatum eo videtur atrocius, quia nulla eſt Synodi mentio facta,

qua-

quare videtur abiecto iam conſilio de cognitione, tantum armis rem acturus eſſe. Gallus repudiaſſe hanc conditionem dicitur. Itaque πρὸς αὐτὸν ἀπὸ ἡμεδαπῶν ἐπέμφθησαν πρέσβεις, ad confirmandam eius voluntatem. In his eſt Baſilius, qui vbi redierit, ſcribam exploratiora. Cæſar conſtituit menſe Aprili traijcere in Italiam, vt inde recta in Germaniam veniat acturus conuentum. Dicitur incenſus eſſe ira aduerſus Germanos, & non obſcure prædicare, ſe contumaciam, vt vocat, Germanorum puniturum eſſe, eamque rem arbitrantur moturum eſſe, omiſſo Turcico bello. Nec ego dubito, niſi Gallici belli cura eum in Hiſpanijs retinuerit. Facile iudicari poteſt, qui ſint autores horum impiorum conſiliorum Cæſari. Et opinor quoſdam in ipſa Germania eſſe, qui pariter & in patriam, & in Eccleſiam, quæ eſt altera patria, crudeles ſunt, quibus accidet hoc, quod Heſiodus ait: ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη. Ne Cæſari quidem vtiliter conſulunt. Relinquet enim imperfectam fabulam. Nec feliciter geretur bellum pro Idolomania, & pro fœdiſsimis libidinibus ψευδιερατικοῦ τάγματος, quæ duo genera ſcelerum plurimis gentibus exitium attulerunt. Sed paulo poſt de Cæſare habebimus exploratiora. Vidi formulam fœderis, quod Carolus Cæſar, papa & Veneti contra Turcos fecerunt. Reipſa Veneti totum onus ſuſtinent, & nunc non adiuuantur à Cæſare. Quare claſsis Veneta circumſeſſa à Turcica, nec nauigare poteſt ac tueri ſuos portus, nec dimicare audet. Ac niſi Cæſar breui miſerit auxilia, exiſtimantur daturi operam, vt cum Turcis in gratiam redeant.

Leodi-

Leodienſis Epiſcopus, quem meminiſti & ſcurram, & Tyrannum egregium fuiſſe, mortuus eſt. Burgundi conantur ditionem Leodienſem occupare ſicut Traiectenſem occuparunt. Ita defendunt τοὺς ἀρχιερέας ipſorum amici. Sed deſino dicere περὶ τυράννων. Nunc conuentus agitur à noſtris Heroibus in vrbe, quæ à Brenno nomen habet in Saxonia. Eo ad fœderatos noſtros venit Rex Daniæ Chriſtianus. Nec aliud agi puto, quam de defenſione communi. Et hoc conſilium ad publicam pacem vtile eſſe arbitror. Niſi fatalia hæc eſſent, mirarer amentiam illorum, qui præſunt iudicio Amphictyonico Spiræ, qui leges & ſententias ſanguine ſcribunt, cum videant ſuos minime paratos eſſe. Minantur proſcriptionem multis ex noſtris, quæ ſi quando fuerit edita, ſcito claſsicum fore ingentis belli. Prius fortaſſe redituri ſunt veſtri domum, ex quibus audies hiſtoriam conuentus, quam hæ litteræ ad te peruenient, tamen ſi quid audiero poſt reditum noſtrorum, quod putabo noſtris litteris dignum eſſe, ſcribam. Inſolentiam & ſuperbiam vide ducis Henrici Brunſuicenſis. Ab hoc petiuerunt Dux Saxoniæ & princeps Cattorum, fortaſsis & cæteri, vt fide publica liceret ipſis iter facere per eius ditionem, vt conceditur etiam alieniſsimis. Ille neſcio quid magnum ſpirans, præciſe denegauit. Noſter deflexit in Marchiam, vbi à Marchione amanter tractatus eſt.

VIRO OPT. IOACHIMO CAMERARIO AMICO CARISS. AC SVMMO, S. D.

Mul-

MVltis modis Epiſtolæ me tuæ hoc vere miſſæ delectarunt. Nam & crebras accepi, & omnes adeo ſcriptas amanter, ac deſiderium mei tantum ſignificantes, nihil vt dulcius atq; amabilius cogitari poſsit. Oſtendebant & valetudinem tuam mediocrem eſſe, quam quidem ſpero in illis ſalubribus locis fore firmiorem. Fuit mihi voluptati etiam orationis nitor ac ſplendor, quem iam adhibes in ſcribendo, vt nobis tuarum præceptionum exempla proponas. Quare tibi pro tuo perpetuo erga me amore ac ſtudio gratiam habeo maximam. Fortaſsis aliquid etiam Reipub. profuit hactenus noſtra coniunctio, quare noſtra amicitia delectemur. Miſi, vt iuſsiſti, commentarium tuum in Tuſculanam quæſtionem ad Iulium, addidiq; epiſtolam, cuius ſi haberem exemplum, mitterem tibi: etſi enim erat horridior, vt ſunt meæ, nec referebat tuum ſplendorem, tamen aliquid habet argutiarum, ad quas non reſpondet ὁ ἀντεπιστέλλων. Mitto igitur vtranque Iulij, alteram ad me, alteram ad te ſcriptam, quam reſignare nolui, vt videretur ad te quaſi recentior peruenire, deſcribi tamen exemplum mihi cupio. Quod vero meum iudicium flagitas, opinor tibi antea notam eſſe opinionem meam de hac controuerſia. Ego nullius generis artificem, ſine imitatione fieri poſſe ſtatuo, tantum abeſt, vt Poëtam aut Oratorem futurum eſſe putem, qui nullum ſibi certum exemplar proponit, ad quod quaſi manũ dirigat, quatenus ſcilicet natura concedit, ſunt enim alij natura, ad aliam formam effingendam magis idonei, quod voluiſſe illum Bembi ἀντίδικον apparet de

Ideis:

Ideis: ſed tamen, vt in cæteris artibus ad naturam ratio & conformatio accedere debet. Itaq́ue vel mediocribus ingenijs hortator ſum, vt Ciceronem ſibi proponant,& hunc effingere omni ſtudio conentur, ſed imitatio multas habet partes, quas diſcernere ſoleo: phraſin & compoſitionem Periodorum. Id quod & ipſe animaduertis. Non deerant tibi antea Ciceronis verba, ne phraſis quidem,ſed compoſitio periodorum alia erat, quam poſtquam ad Imaginem Ciceronis inſtituiſti. Vides quantum hæc tua recentia ſtudia præſtent ſuperioribus. Me ingenij infirmitas impedit, quo minus hoc decus ſperare vnquã auſus ſim, etſi quid eſſet optimum,videbam. Deinde incidi in has rixas, vt vides,in quibus diſputatio aliam pene linguam requirit. Quare & iudicium laudo tuum, & tibi gratulor in hanc ingreſſo rationem, quam ſi perpolies, oratio tua ab omni parte perfecta erit. Propemodum vt Dureri picturas, ita ſcripta tua diſcerno. Durerianæ grandes & ſplendidæ omnes,ſed poſteriores minus rigidæ, & quaſi blandiores fuerunt. Ita cum nunc copiam & ſplendorem ames, & ſonum grandiorem, efficies poſtea, vt quaſi nonnihil remiſsis fidibus, oratio ſit etiam hilarior, qualis eſt oratio tua fere in familiaribus epiſtolis. Habes meum iudicium, ſi quid tamen iudicare poſſum, qui ſum alieni artificij æſtimator. Nam miſeriæ noſtræ non ſinunt nos in ſtudijs eum curſum tenere,quẽ maxime probamus. Vtor ergo hoc parabili ſermonis genere,vt poſſumus. Veſtram κατήχησιν vidi & probo. Qualem inſtituerim, vidiſſe te arbitror, quam ſi iuſſeris, pertexam. De quæ-

quæſtione veſtra reſponderunt Pontanus & Lutherus. Idem ſentiunt & alij quidam ex Iuriſconſultis. Ad conſilium facultatis eo non retuli, quia nota eſt mihi quorundam inepta moroſitas. πάνυ γὰρ τῶν νομικῶν τινες ὀνειροπωλοῦσιν τὴν παλαιὰν τυραννίδα, & ægre ferũt labefactari vel futilem traditiunculam, veritatem rerum leuiter curant. Tales iſtic quoque eſſe aliquos ſcio. Ego placare quidem & adiungere illum ordinem nobis ſemper ſtudui, eaque in re mediocrem adhibui cum diligentiam, tum induſtriam, nec tamen illis omnia largior, ſed, vt ille inquit, τῇ μὲν δίδωμι, τῇ δὲ λαμβάνω. Dedi operam, vt non modo ſtudium in hoc negocio meum tibi probarem, ſed etiam vt ſatisfacerem vobis. Id an præſtiterim, ſignificabis. Certe duos magnos autores allego Pontanum & Lutherum. Tuæ coniugi mitto xenium, quod eram miſſurus ad natalem Domini. Geneſes quaſdam mitto. In his eſt regis Danici, qui nunc regnum tenet, de qua iudicium tuum audire cupio. Magiſtratum ſcholaſticum tibi gratulor, & opto, vt fauſtus & felix ſit ſtudijs, & vt Reſpub. ſit tranquilla. Mihi quoque hoc tempore ad reliquas occupationes acceſsit huius ſemeſtris dictatura, aliquanto, quam veſtra, negocioſior, quam opto, vt gubernet Chriſtus, ſed deſino. Hiſtorica recenſui in alia charta, quæ & nota ſunt tibi, & leuiora videntur, propter expectationem rerum maiorum. De Plauto accurate ſcripſi ad Epiſcopum quendam Anglicum, & ad Franciſcum noſtrum, qui cum tuo vetere amico Bammelbergio in Britanniam miſſus eſt, vt audiant Regis voluntatem de religione. Bene & feliciter vale.

vale. Poſtrid. Pentecoſtes. Noſtrum iudicium de gradib. tu exhibebis Academiæ, cum commemoratione noſtri ſtudij. Addidi epiſtolam, in qua nonnihil reprehendo quorundam moroſitatem. Iterum vale.

φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO IN ACADEMIA Tubingenſi, amico ſummo, S. D.

ADMODVM improbabam ingenium iſtius Iuuenis ante aliquot annos, ſed hi quorum nunc familiaritate vtitur, dicunt eum aliquid aſſumere grauitatis, & mores eſſe melius compoſitos. Ego affirmare nihil poſſum. De cauſa illa, qua de ſcribit affinis meus, conſtanter reſpondet ſe manſurum eſſe in ſententia, ac venturum ad vos in autumno. Id vt poſsit fieri commodius, vult me hortatorem eſſe patri, vt Tubingam mittatur. Scribam equidem ad patrem, ſed etiamſi non impetro, tamen eſt ratio ineunda, vt datam fidem ſeruet. Quare ego autoritate magiſtratus ſum vſus, imperauiq; ne diſcēdat, niſi iturus Tubingam, aut expectet, dum vos reſcripſeritis. Quam primum igitur reſcribes. Interea nos ab eius patre litteras habituros eſſe ſpero. Nuncium veſtrum ſpero ad vos redijſſe ſaluum, cum noſtris litteris: ſcire cupio, quo animo acceperitis noſtrum reſponſum. Bene vale. v. Cal. Iulij.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO, S. D.

EXpectabam iam à te litteras, cum de Ioſephi negocio, tum de alijs rebus. Ioſepho concedit pater, vt Tubingam redeat. Id eo miror, quia aliquid de nuptijs reſciuit, vt litteræ eius indicant. Equidem ſum hortator adoleſcenti, & vt properet iſtuc, & vt illam, cui coniugium promiſit, ducat. Admonui, quantum in perfidia mali ſit. Video eum eſſe animo perturbato, ſed tamen iturum ſe pollicetur, atque ego malim eum recta ad vos, non ad patrem proficiſci, vt deliberaret vobiſcū, quomodo patri ſignificari negocium commodiſsimè poſsit. ἀλλὰ ἡ φύσις νεανικὴ εὔεργετος. Ego, quod mei eſt officij, diligenter facturus ſum, hoc eſt, ero hortator, ne violet datam fidem. Hic nobis nouos tumultus excitauit poëma Lemnij, monſtroſi hominis, cuius ingenium nūquam amaui, ſed propter paupertatē eum aliquando adiuui. Nunc reddit malam gratiam, longa eſt fabula & indigna litteris. Lutherus dyſenteria laborat iam dies ſedecim. Medici iubent nos bene ſperare. Et nos vota facere, vt Deus ei vitam proroget, æquum eſt, terreor tamen ὀνείροις. σπονδὰς Regum vidiſti haud dubie. Nunc ſunt deliberationes περὶ σπονδῶν inter αὐτοκράτορα καὶ τοὺς ἡμετέρους in oppido Iſennaco. Ex Britannia ſcribunt Franciſcus & Myconius πάντα εὔφημα. Diſputant iam περὶ δογμάτων, cum Epiſcopis, & primi congreſſus fuerunt ſatis

ſatis felices. Habent enim iſtic quoſdam eruditos, nobis æquos & amicos, ſed καταστροφὴν expectemus. Bene vale, VI. Cal. Auguſti. Scripſeram mane hanc epiſtolam, poſtea audiui Luthero hanc noctem attuliſſe leuationem morbi.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI amico ſuo ſummo Tubingæ,

S. D.

TVAS litteras accepi, in quibus de meis periculis & amantiſsime & prudentiſsime diſputas, de quibus eo non libenter ad te ſcribo, quia ſolicitudines tuas augere nolo, præſertim cum toties ſignificarim; quæ regi conſilio & moderatione poſsint, in ijs adhibiturum me diligentiam mediocrem, immo artem etiam. Quicquid autem acciderit culpa carenti, ferre decreui æquo animo. Niſi fuiſſem hac æſtate in magiſtratu, plane diſceſſiſſem, nunc in publico munere, ne tanquam ex ſtatione fugerem difficillimo tempore, multas habuĩ publicas cauſas. Itáq; vt Medici dicunt, multos magnos morbos curari quiete & abſtinentia, ita & ego patientia mea aliorum iracundiam vtcunq; placaſſe videor. Cauſſa nulla fuit, niſi quod euaſerat Lemnius, qui quidem in me in primis fuit maledicus, cum multis meis officijs vſus ſit. Aula ſuſpicatur à quodam meo propinquo adiutum eſ-

 ſe, qui

ſe,qui ſe purgat mihi, ſed illis non ſatisfacit. Verum hanc totam fabulam indignam eſſe noſtris litteris iudico. Id quod eſt bellißimum in Lemnianis epigrammatis de Iunone Argiua,forte ante annum ei monſtraui in Pauſania. Scis enim me talibus allegorijs delectari. Edidimus illo ipſo tempore, quo exarſerat iſte tumultus,Taciti libellum de Germania, cui adiecimus interpretationem appellationum partium Germaniæ, de quibus,ſi quid aliquando tibi in mentem veniet,velim mihi quoque impertias. Venetos & Vinidas non dubito eſſe ortos ab Henetis, habeoq; autorem non contemnendum Plinium. Ideo curaui edi, vt hic in pædagogio prælegerentur, vt pueri audiant aliquid de maioribus noſtris, & dulcedine hiſtoriæ capti auidius hæc excipiant. In veſtra Catecheſi & res probo,video enim nos tanquam iiſdem veſtigijs ingredientes res eaſdem cogitare, & Oeconomiam recte inſtitutam eſſe iudico. Et quanquam ego ſcholaſticis verbis magis vti ſoleo, tamen & illa populari forma orationis, modo rerum proprietas retineatur, delector. Nam propter ἀκυρολογίας,quibus video poſtea imperitos vti, ego de induſtria conſector illa ſcholaſtica verba, præſertim in præceptionibus. In alijs materijs oratione liberiore vtor, ſiquid tamen ſcribo. Nondum redierunt Franciſcus ex Britannia, & Baſilius ἐκ τῆς γαλατίας. Heri nobiſcum fuerunt duo iuuenes Celtici, qui recta ex Padua veniunt, qui etſi deplorant τὴν βεβηλότητα gentis Italicæ, tamen narrant multos bonos viros cupide amplecti puriorem doctrinam. Itaque conſtitui Duciſſæ

Ferra-

Ferrarienſi dedicare Pſalmum: Dixit Dominus, hic enarratum à Crucigero. Græcum Nomiſma aureum δίδραχμον habeo, in quo inſcriptio eſt mutilata, opus nobis eſt te diuinatore, quare tibi mittam, ſed per Vitum ex Noriberga. Nam negligentiam Bibliopolarum metuo. Iulij litteras remitto, quas miror de præceptis ſcriptas eſſe. Poſtrema pars pertinet ad eum locum, quem ego complexus ſum in meis ad ipſum litteris. Hiſtoricum veterem mihi nuper exhibuit Spalatinus, Epiſcopum Merſburgenſem, qui vixit cum Othone tertio, & Henrico Bambergenſi. Tuum ciuem honeſtiſsimis laudibus ornat. Itaq; legens afficior magna voluptate. Nam & maiorum præconijs delector, & de te cogito, qui mihi eum principem ſæpe prædicabas. Doleo etiam nunc, nec illius laudatiſsimi viri ſedem potuiſſe dignitatem, nec patriam tuam libertatem retinere, ſed his temporibus, præſertim mota Republica ſubeundi bonis viris ſunt omnes caſus, quos hæ μεταβολαὶ πολιτειῶν afferunt, & tuenda rectæ ſententiæ profeſsio. Bene vale. Prid. Cal. Septembr.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO IN ACADEMIA Tubingenſi, amico ſuo ſummo,

S. D.

HIc iuuenis eſt Profeſſor Mathematum apud nos. Naturam habet & ad eas artes idoneam,

& nequaquam ab humanitate abhorrentem, cumq; ſit φιλομαθὴς in primis, libenter etiam impertit ea quæ didicit. Nunc expatiatus eſt, vt Schonerum & Apianum de quibuſdam materijs conſulat. Salutare decreuit & veſtrum Mathematicum: te vero magnopere amat, cum ob tuas virtutes ac doctrinam, tum vero etiam propter noſtram amicitiam. Quare, vt eum amplectaris, te rogo: fortaſse tardius ad te veniet, ideo ſcribo breuius. Ex Anglia nondum redierunt noſtri. De Repub. nihil admodum habemus noui. Turcicas copias ſcis profligatas eſſe à Vualachis. Etſi autem magni dicuntur eſſe apparatus apud Turcos, tamen Pannones habent χρηστὰς ἐλπίδας. Ioannes ex Vualachia accerſiuit Polonicum exercitum præſidio futurum Pannoniæ. Contra Lemnium volo te quoq; Elegiam componere, quæ non conuicia, ſed honeſtam & grauem obiurgationem contineat, quæſo vt ea in re nobis gratificeris. Bene vale, Idibus Octobr. Mitto vetus Nomiſma.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO TVBINGAE, S. D.

HANC Epiſtolam dedi duobus Francicis adoleſcentibus, qui in Academia noſtra annos aliquot verſati, bene promouerunt in Latina lingua, in Dialecticis, & in Elementis Iuris. Pater eſt in aula Marchionis Georgij, vir honeſtus & bene ſentiens

tiens de litteris. Ipſi vero adoleſcentes modeſtis ingenijs, & bonis moribus præditi ſunt, & vt γνησίως Francos agnoſcas, ingenui & veritatis amantes, quo genere vere mihi nulla ingenia cariora ſunt, teq; ſcio eodem modo affectum eſſe. Quare tibi commendo hos adoleſcentes, ita, vt deducas ad aliquem ex Iuriſconſultis, qui eorum ſtudia gubernet. Interdum etiam hortaberis eos, ne ſtyli exercitium prorſus omittant, ſpero eos tibi propter morum probitatem, iucundos fore. De noſtris rebus nunc nihil ſcribo, quia ſciebam has litteras vix poſt duos menſes ad te peruenturas eſſe, qui ſi abierint ἀπάλαιγκτοι, tranquilla fortaſsis erit æſtas. Poſtquam hinc diſceſsiſti, ſtatim inciderunt mirificæ deliberationes de ſummis rebus. Legatus ad Cæſarem de pace miſſus eſt Londenſis, vt vocant, à Rege Fernando. Is adhuc expectabatur cum hæc ſcriberē. Benę vale. Idib. Ianuarij. M. D. XXXIX.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO AMICO SVO SVMMO TVBINGAE, S. D.

EPISTOLAM tuam in itinere ſcriptam apud Brentium, attulit mihi Francus noſter, Cal. Ianuarijs. Poſtea accepi Tubingæ ſcriptas binas litteras de reditu tuo, quæ etſi ſignificabant aliquid de cruciatibus pedis, tamen ingenti me cura ſolicitudineq; leuarunt. Gaudeo enim te reuerſum eſſe

ad complexum honeſtiſs. coniugis tuæ & dulciſs. liberorum, optoq́ꝫ, vt Deus concedat tibi, vt tranquille & feliciter & tuorum conſuetudine, & tuis optimis ſtudijs frui poſsis. Mihi nihil poterat contingere optatius tuis ſermonibus, prudentia, eruditione ac fide plenis, ſed tamen properare te domum paſſus ſum, quod verebar, ne morbus ingraueſceret. Quare magis valetudinis tuæ rationem habendam eſſe duxi, quam noſtræ voluptatis. Statim poſtquam diſceſsiſti à nobis, inciderunt deliberationes τῶν ἀρχόντων de ſumma Reip. quæ nos non mediocriter exercuerunt. Conuentus indictus eſt Francofordiam, ad quem euocati, hodie iter ingredimur, quod fauſtum felixq́ꝫ ſit. Princeps Haſsiæ duos tenet captiuos, quorum alter inſidiatus dicitur vitæ principis, alter pertuliſſe mandata περὶ συνωμοσίας τινὸς plena ſceleris & crudelitatis. Quæ ſi vera ſuut, quid ego dicam? Vbi noſtræ gentis virtus, vbi rectæ & ſimplices mentes? Quamuis autem res adhuc in dubitatione aliqua verſetur, tamen nunc adeo quoſdam pudet coniunctionis cum illis, καὶ οἱ μόνοι δοκοῦσι δυσχεραίνειν τὴν ὠμότητα τοῦ δεῖνος, καὶ τῶν ὁμοσπόνδων, laborantq́ꝫ, vt ſe extricare poſsint. Lipſiæ conuenimus in proximis nondinis, Bucerus καὶ ὁ ἀρχιγραμματεὺς Pontanus & ego, τοῖς μόνοις πολλὰ διαλεχθέντες. ſed ex Francofordia ſcribam copioſius de Repub. Deum oremus, vt gubernet mentes & conſilia noſtrorum principum. Tanta eſt aduerſariorum impietas, crudelitas, βδελυρότης, vt amare ac propugnare noſtros debeamus, etiamſi quid fortaſſe deſiderari poteſt. Nunquam tantum ſcelus in Germania cogitatum

eſt à prin-

eſt á principibus viris, quantum ferunt quoſdam molitos eſſe, Cuius quidem fabulæ alius exiſtimatur eſſe poëta, alius actor, ſed dies proferet omnia. Mitto tibi epiſtolam ſcriptam ad patrem adoleſcentis, de quo mecum hic locutus fuiſti. Reſpondit ille quidem parum ciuiliter, vt videre poteritis. In quo hoc eſt commodi, vt cum cenſeam veſtros iam plane eſſe liberos, gaudere ij debeant illam coniunctionem non proceſsiſſe. Nam quantum mali ſit habere inconſtantes propinquos, nonnihil experior. Hæc ſcripſi mane admodum, ingreſſurus iter, cum quidem multis & publicis & domeſticis curis exercerer, quas Deo commendo. Bene & feliciter vale. Prid. Cal. febru.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO AMICO S. SVMMO, S. D.

MENSE Ianuario miſi litteras Vito ad te ſcriptas mane, priuſquam iter ingrederemur ad conuentum Francofordienſem profecturi. Adieci & epiſtolam, quam mihi miſerat pater pulcelli illius adoleſcentis. Eum faſciculum an acceperis, ſcire cupio. Conuentus nondum mihi certum argumentum ſuppeditabat. Aſſunt Palatinus & Marchio acturi de pace, habentes ἐξάρχους conſiliorum duos, nobis vt putantur, non admodum propitios: nuncium Cæſareum, & nuncium regis Ferdinandi. Cæſareus nuncius nuper accerſitus eſt

 ad Epiſ-

ad Epiſcopatum Cõſtantienſem. Cumq; ſignificaſſet ſe venturum in vrbem Conſtantiam, vt cum ſenatu coram de reducendo Collegio ageret, reſpondit, vt fertur, ſenatus ἀποτόμως, planeq; Laconice: nec ipſi aditum in vrbem, nec collegio reditum ſe conceſſuros eſſe. Sic acceptus, quo animo ſit erga noſtros, non difficilis eſt coniectura. Ego δεινὸν καὶ πολυπλόκον eſſe videor iam olim perſpexiſſe, cum eſſet in comitatu exulis Danici regis, vbi tu quoque hominem videre potuiſti. Et eſt Belga, quod genus eſt πολυτρόπον. Nondum audiuimus pacis conditiones, de qua quantulum habeant ſpei noſtri, ex omniũ apparatibus ſuſpicari potes. Illud etiam duxi aſſcribendum eſſe: Cæſareus nuncius antequam huc aduenit, in itinere deliberationem quandam habuiſſe fertur cum quibuſdam aduerſarijs doctrinæ noſtræ, qui ad eum accurrerint in quoddam oppidum Boiemiæ: hoc ipſo ille non admodum diſsimulat, quid moliatur. Scripſit quidam ex illis huc, etſi ſtolide, rabioſe tamen & minaciter, alij ciuilius. Vides anni tempus & poſitum ſiderum minari tumultus, metuo & famem propter futuram Eclipſin, de qua tuum iudicium ſcire cupio. Meminiſti oraculum apud Thucydidem de bello Peloponeſiaco, ἥξει δωριακὸς πόλεμος καὶ λοιμὸς ἅμ᾽ αὐτῷ. Vbi dubitatum fuit λοιμὸς, an λιμὸς eſſet, ſed omnia concurrunt in bellis ciuilib. Itaq; & futura animo præmetiens, & retro clades & vaſtitates cogitans, quas omniũ temporum bella ciuilia pepererunt, non poſſum non execrari impios illos, qui Cæſaris animũ & irritant & incitatum confirmant, quo minus certam pacem, ſi nõ

nobis,

nobis, at patriæ & Eccleſiæ promittat. Nos igitur in tanto Publ. periculo Chriſtum oremus, vt flectat principum animos ad pacem, & publica conſilia gubernet, ac nos ſeruet. Hic iuſſus ſcripſi ſyluulam trium orationum: ὅτι ὅσιον θεῶν ἀμύνειν, ἢν ἐχθροὶ ὑπάρξωσιν ἀδικεῖν ἡμᾶς, quas, ſi erit pax, tibi mittam. Nam ſi non erit, eo argumento publice quædam edenda ſunt. Ioannem Sturmium hic expecto, quem ad ſe Veneti accerſunt. Aſſunt Britanni, qui narrant, Britannum iſtum veſtrum de Germania, deq; Eccleſijs noſtris admodū δύσφημα in itinere dixiſſe. Hos ſermones vt litteris refutarent, ſtatim mandaui: Significabis igitur mihi, an rediens ex Italia tecum fuerit. Propemodum καθολικὸν eſt: Omnes redeunt ex Italia nobis inimiciores: Credo vt vel impietatem ſuam declarent, quam ibi hauriunt ἀμυστὶ, vel, vt videantur nouum ſapientiæ genus afferre. Micyllus magnæ mihi voluptati eſt. Reliquam hiſtoriam conuentus tibi perſcribam ante noſtrum diſceſſum. Bene vale. VI. Cal. Martij.

Philippus.

VIRO OPT. IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI in Academia Tubingenſi ſuo amico cariſſ. & ſummo,

S. D.

PRORSVS hic teximus telam Penelopes. Cū ſemel formulam aliquam pacis repudiauimus, alia proponitur, ſed eadem ſententia, nonnihil muta-

mutatis figuris verborum, moras aliqui putant necti inſidioſe, ſed ea res nihil nos terruit hactenus. Ideo autem manſimus diutius, quia Landgrauius ægrotus dat operam curationi, morbus adhuc quidem cælatur. Affirmant tamen medici ſpeciem eſſe non admodum ſæuam, ac ſperamus fore, vt breui depellatur. Accidit autem intempeſtiue nunc quidem, vt morbo, in hoc articulo rerum, ille implicaretur, ſed Deus hæc gubernabit. Spero Rempub. tranquillam fore, etiamſi à Cæſaris adhuc oratore non poſsint æquæ conditiones pacis obtineri. Poſtulat, ne quos deinceps adiungamus nobis. Hæc turpis conditio repudiata ſæpe, ſubinde rurſus σοφιστικῶς proponitur. Habes totam conuentus hiſtoriam. Mihi nonnihil fuit certaminis, ſed poſtquam Cæſarianus nihil æqui proponit, deſij & ego contendere, ſi non fient induciæ, edetur publice cauſſa repudiatæ formulæ. Noſtri περὶ τῆς παρασκευῆς deliberarunt, nihil tamen moturi, ſi quieſcent aduerſarij. Heri Macedoni allatæ ſunt litteræ: Brunſuicenſem illaturum eſſe bellum Bremenſibus, quod ſi faciet, hærebit haud dubie, ſed fortaſsis aliud molitur, & aliud præ ſe fert. Verum breui hæc quo euaſura ſint, ſciemus. Me hæc conſolatio ſuſtentat: hanc cauſſam Deo curæ eſſe. Et erit haud dubie, etſi ὀλιγωρίας noſtrorum in quibuſdam magnis rebus, ſæpe defleo, quas tamen, vt ſpero, tempus corriget, ὁ ἄριστος σύμβουλος, vt ille inquit. Tui libelli hic magnæ mihi voluptati fuerunt. Excurriſſem ad te, ſi licuiſſet hinc abire, me enim aſsiduæ & odioſæ occupationes detinuerunt. Romæ fuit deliberatio: vtris

bellum

bellum prius inferendum ſit, Germanis an Gallis, Et variarunt ſententiæ. Si erunt nunc induciæ, Cæſarianus poſtulat, vt Noribergæ conueniant delecti ex vtraq; parte, qui de dogmatibus & Eccleſiarum emendatione colloquantur, niſi forte hoc quoq; ſimulatur. Video omnia aduerſariorum conſilia plena eſſe fraudum & ſimulationis. Noſtra fortaſsis interdum στωϊκώτερα. Grata mihi fuit mentio nominis mei in tuis ſcriptis, ſed ornas me immodice. Mitto tibi duo nomiſmata, habebam & tertium, quod Iacobo Sturmio reliqui. Erat aureus Theodoſij. Iacobus interpretabatur mihi notam in Valētiniani & Theodoſij nomiſmatis in vexillo, dicebat in Chriſtianorum Imperatorum illius temporis nomiſmatis conſpici plurimis, & iudicabat eſſe χριστὸν, agnoſco igitur illud ἔξω χιαζόμενον. Bene & feliciter vale, ac reſcribe, ſed mittes litteras ad Vitum, vt in Lipſicis nondinis accipiam. Prid. paſcatis.

Philippus.

CLARISS. ET OPTIMO VIRO IOACH. CAMERARIO IN Academia Tubingenſi amico ſuo ſummo καὶ ἀδελφῷ φιλτάτῳ.

S. D.

P*ax optima rerum,*
Quas homini nouiſſe datum eſt, pax vna triumphis
Innumeris potior: Inquit Poëta. Etſi autem quales ſint voluntates τῶν δυναστῶν non ignoras, tamen induciæ ſunt huius anni. Princeps Haſsiæ ægrotat, vt nuper

vt nuper tibi ſcripſi. Etiam malum quoddam vt vi detur bono fuit, difficultas annonæ, quæ maior eſt apud nos, quam apud vos. Magnæ hic & difficiles & odioſæ contentiones fuerunt, quarum argumenta tibi ſcribam, cum rediero domum, vt integram & veram teneas hiſtoriam. Non dubito Deum hæc gubernare, propterea te tranquilliore animo eſſe volo. Bene & feliciter vale. Iam aſcendo currum. x. Cal. Maij. Salutant te amanter D. Cornarius, Micyllus, & Fridericus Myconius. Et ego Bucerus.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI in Academia Tubingenſi amico ſuo cariſs. ac ſummo, S. D.

NONDVM poſt reditum potui ad te prolixius ſcribere, Ita aliæ occupationes mihi ex alijs oriuntur. Sero redij domum poſt conuentum, atq; inde ſtatim Lipſiam reducti ſumus, vbi his ferijs Pentecoſtes concionati ſunt Lutherus & Ionas. Opinor nos hic relicturos eſſe Myconium & Crucigerum, qui Eccleſias doceant. Erunt paulo poſt etiam deliberationes περὶ τῆς ἀκαδημίας, quæ ſi procedent, vt arbitror, προσκαλέσει καὶ σε ὁ ἡγεμὼν. Dux mortuus rem inauditam in Germania molitus eſt, vt excluſo fratre & cæteris hæredibus traderet ditionem alienis, ſed hæc iam agentem & paran-

& parantem mors anteuortit. Hæc quia verá ſunt, nolui dubitanter perſcribere,& exiſtimo cum cog noſcenda, tum memoria conſeruanda eſſe. Mortuus eſt intra paucos dies τῇ χολέρᾳ, quam ego ex animi commotionibus ortam eſſe iudico. Eſt in Academia veſtra quidá noſter ſcholaſticus Madeburgenſis, auditor Volmari: pater eſt homo locuples, & de ſtudijs non male ſentiens, nec rudis eſt litterarum. Rogauit me, vt filium vobis commendarē. Quare vt ei hortator ſis ad diſcendum, te rogo. Tuam notitiam exiſtimabit ſibi honori eſſe. De Repub. nihil admodum præter illa quæ ſcripſi habebam. Nam Turcos aiunt belligerari cum Perſis, & Venetos feciſſe inducias. Bene vale. Poſtridie τῆς πεντηκοστῆς. Lipſiæ. Salutat te vt amicum veterem & ſummum Iuſt. Ionas, quí pro Theodoreto dedicato, gratitudinem tibi debet perpetuam. Et Lutherus quoq; te amanter ſalutat in Domino. ſalutat tuum in me ſinceriſs. animum, & vxorem quoq; Georg. Heltus ſenex.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO TVBINGAE,

S. D.

SCIVRVM tibi commendo, hóminem, vt mihi quoq; videtur, integrum. Conflictatus eſt hic febri non ſine periculo, in qua ei noſtra officia non defuerunt. Quod ad theologica ſtudia attinet,

vidit quam nos in tractando methodum ſequamur, ſperoq; ei hoc exemplum profuturum eſſe. Mitto tibi literas Lichtefeldenſes ciuilius ſcriptas, quam illæ fuerunt horridæ priores, reſpondi amanter, diſsimulatis prioribus conuicijs, ſumq; hortatus, vt filium adiuuet. Deus gubernet id negocium quoq;. De Repub. etſi multa habebam, tamen hoc tempore ſcit me Sciurus occupatiorem fuiſſe, quam vt prolixe potuerim ſcribere. Duplicat nobis labores ἡ μυτία. Cruciger eſt Lipſiæ diſputat & concionatur. Ante triduum rixati ſunt cum monachis Dominicaſtris in publica diſputatione horis continuis octo. Miſnenſis Epiſcopus & Iulius exhibuerunt Duci Henrico ſcriptum de religione: petiuerunt, ne in ipſorum collegijs aliquam faciat mutationem, ſeipſos correcturos eſſe vitia ſuarum Eccleſiarum. Scriptum ad nos miſſum eſt, noſtris non ſatisfaciet, καὶ δοκεῖ ψυχρότερον. De conuentu, quæ ſcripſiſti: fuiſſe ſententias molliores, mi Ioachime, non miror reprehenſiones in tanta diuerſitate voluntatum ac iudiciorum. Landgrauij & mea ſententia ab initio fuit eadem, in quam poſtremo diſceſſum eſt: ſemper ille fuit hortator, ne res ad arma deduceretur, etiam ante ſuum morbum. Nec de vllis belli periculis diſputabat, tantum hoc ſpectabat, ἀμύνεσθαι τὴν ὕβριν rectius putabat, quam ὑποδεχόντα ἀναιρεῖν πόλεμον. Valde quoq; mouebatur difficultate annonæ. Et profecto in Cattis, niſi noſtri eo frumentum miſiſſent, fame etiam fuiſſet laboratum. Cæterorum omniũ ſententiæ initio fuerunt horridiores, ſed qui minus laboris ſuſcipiunt, vt ſolet fieri, plæriq; dicunt ſententias, per-

tias,perinde vt noſtri ſcholaſtici dictatas ſolutiones in diſputationibus legunt, rudes & ignari negociorum. Scio etiam quas cauſas nonnulli habuerint. Ciuitatibus ignoſco, nam ſine reditibus Eccleſiaſticis tueri ſuas Eccleſias non ſatis poſſunt, ſed tempora illi rei medebuntur. Mihi videtur accidiſſe diuinitus, vt hic annus abiret ſine bello. Nam vtrinque & incenſi animi fuerunt, & parati multi. Moram autem prodeſſe nobis ſemper iudicaui. De Ciceroniana inſcriptione, neſcio an illud tam magnificum munus iſti, de quo ſcribis, tribuendum ſit, qui nunc abduci ſe à nobis patitur, etſi adhuc quidem fuit moderatus, καὶ πάνυ ἔτι φιλάργυρος, ac fortaſsis expectat galerum Romanum. Decreui ad eum & ad alios quoſdam ſcribere πολιτικῶς, vt patriæ concordiæ conſulant, quæ ad reliquæ Germaniæ conſenſum & concordiam profutura videntur. Hic editur pars Phyſices noſtræ, de anima, quam tibi mittam cum fuerit abſoluta. Carmen de Eclipſi libenter legimus hic, ego & cæteri omnes, qui has litteras amant. Bene vale. VI. Cal. Iulij.

Philippus.

VIRO OPT. IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI amico ſuo ſummo Tubingæ, S. D

GAVDEO te filia auctum eſſe, ac precor Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, vt & te & coniugem tuam honeſtiſsimos & dulciſsimos libe-

ros ſeruet. Quod à me flagitas hiſtoriam conuentus locupletiorem, nec quidem dignam ſcriptione iudico. Erant contentiones non ſolum cum aduerſarijs, ſed etiam inter συμμάχους, & alijs aliæ cauſſæ certaminum. Alij diſſuadebant bellum recto conſilio, alij quia ſumtus fugiebant. Et contra θρασύδειλοί τινες occaſione vtendú cenſebant. Poſtquam autem ad Viſurgim collectus fuit exercitus, tunc vero etiam illi angi animo cœpere, qui fuerant pacis ſuaſores. Erant igitur omnia in metu, & claſsica iam exaudiri videbantur. Princeps autem Haſsiæ ægrotabat. Sed diuinitus factum eſt, ne res ad bellum deduceretur: quæ omnia iam prius te audijſſe non dubito. Quæ vero ſingulorum conſilia & voluntates fuerint, coram narrare tutius eſſet. Et nunc quidem ſpero ac opto ex omnium animis deletam eſſe memoriam harum altercationum. περὶ τῆς προσφωνήσεως recte mutas ſententiam. Ille enim nunc palam hoſtis eſt. Stibari voluntatem retineri vellem. Etſi enim pacificationes & Synodos nullas ſpero, tamen alicubi lenire aliquas offenſiones illi moderatiores poſſunt, ſi ſunt viri boni. Ambitio deprauat multos: inter quos ſane vicem doleo huius noſtri, & ſimiles illorum ſuiq; diſsimiles quoſdam, ſed hæc ita nunc fiunt, vt nihil noui accidere nobis videri debeat, qui non ignoramus Alcibiadas & Critias veteres. Carolouicius, meo iudicio, ad eloquentiam Ciceronis effingendam non minus ingenij habet quam Iulius, & eſt eius oratio neruoſior. Iuliana eſt alicubi languidior. Et habet Carolouicius coniugem, tenetq; præfecturam nobis vicinam.

nam. Nunc etiam emendationem Eccleſiarum, vt audio, adiuuat, etſi non vidi eum poſt mortem Ducis Georgij. Quod ſi erit nobis æquus, aliquando erit ornandus dedicatione, expetit enim hunc honorem, quo qui capiatur, te quærere, neque aliud quicquam certo ſcio. Id eo aſſcripſi, non vt Stribarum nunc prætereas, ſed quia ſcio te ſcire cupere, quæ ſint voluntates ſtudioſorum erga nos. Vtinam, mi Ioachime, afficerentur hi qui præſunt, Eccleſiæ calamitatibus, vt Samaritanus ille apud Lucam, vulnerati miſericordia afficitur, ſicut Deus poſtulat: ſed qualia portenta ſint οἱ ἀρχιερεῖς καὶ βασιλεῖς τινες, videmus, ἄλλοι δὲ ῥάθυμοι. Ergo dum licet, & mediocris eſt tranquillitas, fruere ſtudijs, & quod potes operæ conferto ad ornandas ac tuendas Eccleſias. Me occupationes abſtrahunt à ſtudijs, ſed tamen quantum poſſum præſtare, curæ laboreſq; omnes ſpectant ad excitanda ſtudia, & ad iuuandas Eccleſiolas noſtras. Prima editio libri περὶ ψυχῆς ſyluula erit. Poſtea te adhibebo Ariſtarchum, ſed profecto delector hoc labore, & collegi eruditas & non inutiles diſputationes. Paginæ XVI. excuſæ ſunt. Iuſsi tibi libellum de Eccleſia mitti, in cuius fine declamito aduerſus nouam ſophiſticam illius noſtri & ſimilium, qui nunc nouo artificio pingunt abuſus, vt retinendi videantur. Talem nobis librum miſit nuper ille, in quo vt eſſet τηλαυγὲς πρόσωπον, quædam ex noſtris decerpſerat περὶ πίστεως. Poſtea inſulſiſsime excuſat & defendit multas ſuperſtitiones, etiam diuorum inuocationem. Anno ſuperiore eaſdem ineptias expoſuerat τῇ τριμ-

μηνίδη, vt mihi ipſe narrauit. Bene vale. Prid. Cal. Septemb. Salutant te Milichius & noſtri omnes.

φίλιππος.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO IN ACADEMIA Tubingenſi, amico ſuo ſummo, S. D.

SVA cauſſa Bernardus Ebreus hoc iter ſuſcepit, quod initio præfandum eſſe duxi, nequid aliud ſuſpiceris. Quærit ſedes & munus æditui in veſtris Eccleſijs, meq; rogauit, vt cauſſam ſui diſceſſus aliquibus ſignificarem, nequid habere ſceleris videretur: ſcito igitur ipſum vacare culpa. Vxor ab eo diſceſsit, ac etiamnum abeſt apud quoſdam ſuos propinquos. Nunc decreuit Bernardus alibi viuere, quia illam ſequi non vult, neq; recte poteſt. Hæc eſt negocij ſumma. Scripſi eodem argumento ad Sneppium, vt vos habeat teſtes, ſi quis interrogabit de cauſſa errationis huius. Ita vixit ſemper, vt eius probitatem omnes, etiam in duriſsimis ipſius caſib. laudarent. Bene vale. III. Id. Septemb. De noſtris negocijs miſi litteras ad te per Bibliopolas.

Philippus.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI in Academia Tubingenſi amico ſuo ſummo, S. D.

Hanc

HANC epiſtolam cum ſcriberem, ſubijt animũ meum recordatio itineris tui, quod anno ſuperiore circa hoc ipſum tempus ad nos ſuſceperas. Ac ſimul in mentem venerunt grauiſsimi fideliſsimiq; ſermones tunc & de Repub. & de meis rebus mecum habiti. Quæ tunc parari atq; impendere putabantur, meminiſti. Vide autem, vt quotidie, ἐκ προσαγωγῆς, vt medici loquuntur, creſcant pericula. Iam impendent ſimilia, & accedit diſsidij periculoſi metus, quod vtinam Deus dirimat. Nondum ſcio καταστροφὴν conuentus Arnſtadiani, vbi deliberarunt fœderati de proſcriptione Mindenſi, quam tibi notam eſſe arbitror. His proximis diebus Marchio Georgius erit διαιτητὴς inter noſtros, qui vtinam redigat illos in mutuam gratiam. De priuatis rebus, mi Ioachime, optarim me lætiora ſcribere poſſe. Sebaldũ & eius coniugem amiſimus. Id ita accidit: Duo Geuderi adoleſcentes, dum, vt ſunt puerorum cupiditates, vagantur in ſuburbio noſtro, contagium Peſtilentiæ inde in ædes Sebaldi referunt, & ordine extincti ſunt, primum Geuderus minor, deinde ancilla, quæ hunc mortuum veſtiuerat, poſtea frater Geuderus, deinde coniunx doctoris Sebaldi, nec Sebaldus poſt ſepultam coniugem diutius quatuor horis vixit. Tantus cordis dolor acceſſerat ad morbum, qui iam curari ceperat. Deinde tres alij ſcholaſtici horum ſodales mortui ſunt. Liberos abduxit doctor Martinus in ſuas ædes. Nam ego eo die adhuc in itinere Berlinenſi eram. Nunc pueri apud me ſunt, quos vt ſeruet Deus opto ac oro. Me dolores animi quos tuli toto

triennio acerbiſsimos & continuos, & cæteræ quotidianæ ærumnæ ita conſumſerunt, vt verear me diu viuere non poſſe. Nunc autem fortaſsis non modo meis liberis, ſed etiam illis orbis mea vita opus eſſet, ſed commendo meas res Chriſto, volo tamen te noſtræ amicitiæ memorem eſſe, quicquid de me fiat. Lipſiæ tota hyeme ſic ſatis graſſata eſt peſtilentia, & adhuc graſſatur. Ea res impedijt etiam deliberationes de eius vrbis ſchola, etſi nuper dux liberaliter reſpondit. Rector enim Bornerus noſter ſcripſerat ad principem de Academiæ ſtatu, cui princeps pollicitus eſt eam rem, ſibi curæ fore, quia iudicet Academiam præcipuum eſſe & ornamentum & caput ditionis, eo enim verbo vſus dicitur. Opinor iterum fore conuentus de abolenda proſcriptione Mindenſi. Ex Viti litteris intellexi te Noribergæ fuiſſe, & valetudinem bonam eſſe, quam vt confirmet Deus, opto. Cauſſam ἐπιθυμιῶν nuper caſu diſputaui, eaque res mihi nouum certamen parit, de quo alias. Bene & feliciter vale, & his auſpicijs noui anni aliquid quæſo ad me litterarum mittas. v. Calend. Decembr. Saluta meis verbis & honeſtiſsimam coniugem tuam, & D. Fuchſium. Sentio ventriculum meum valde lædi tenuibus & turbidis vinis, quæ hic habemus. Et inde ortæ δυσπεψίαι afferunt mihi inſomniã. Si eſſem alibi, melius ſperarem de mea vita, ſed hereo, vt vides, ad Caucaſum alligatus.

Philippus.

Viro

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI in Academia Tubingenſi amico ſuo ſummo & cariſsimo,

S. D.

CVM non haberem idoneos tabellarios ex noſtra Chalcide, non libuit multa ſcribere, Et tamen ex Francofordienſibus nondinis expectare te litteras meas arbitrabar. Dedi igitur hanc Epiſtolam ciui Smalcaldenſi ituro Francofordiam. De Repub. adhuc incerta ſunt omnia. Cæſar Carolus mire occultat ſua conſilia. Tantum illud fertur. Aiunt afferre eum deliberatam ſententiam, quam nobis proponet, hanc ſi qui recuſabunt accipere, armis ſcilicet res agenda erit. Noſtri nuncios ad eum miſerunt, qui petant vt ſuam voluntatem de pace ſignificet, ac oſtendāt noſtros pacis cupidos eſſe. Laudo & moderationem & grauitatem noſtrorum, qua, ſi non flectetur, ſatis apparet alienæ crudelitatis arbitrio rem geri. Illud certum eſt pontificem prohibere, ne inſtituat diſputationem de Eccleſiaſticis controuerſijs promiſſam anno ſuperiore. Commendemus ergo & Eccleſias noſtras & Reſpublicas Deo & filio eius domino noſtro Ieſu Chriſto, quem rogemus, vt tantos motus gubernet ipſe, nec ſinat opprimi doctrinam veram & vtilem Eccleſiæ. Scribam plura & certiora paulo poſt. De meis libellis quod ſcribis quoſdam queſtos eſſe, miror eos nunc offendi paucis clamoſioribus conciunculis, cum antea ſurdis auribus tam multa leniter & vtiliter mo-

nentem audierint. Sed Deus erit Iudex harum controuerſiarum. Non poſſum nunc mittere libellum de anima, ſed mittam alias, rogo vt inſpicias & emendes. Ego varijs & curis & ærumnis conficior. Bene vale, XI. Martij Smalcaldiæ, Anno Chriſti. M. D. XL.

Philippus Melanchthon.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI in Academia Tubingenſi amico ſuo ſummo, S. D.

ANTE quadriennium cum apud vos eſſem, comitatus eſt Milichium Iuuenis Francofordianus Nicolaus Bromius, modeſtia & ſuauitate ingenij ſingulari præditus. Is cum mecum hic in conuentu deliberaſſet de ſuis quibuſdam negocijs. & Auguſtam iturus eſſet, conſtituit deflectere de via ad vos. Quare ei hanc Epiſtolam dedi, ne adoleſcentem vtriuſq; noſtrum amantiſsimum ſine litteris ad te meis dimitterem. Tuas auide expecto. Nam ex Francofordia nullas accepi. In conuentu quid agatur, etſi narrare poteſt Bromius, tamen breuiter meo more annotaui in charta, quam adieci huic Epiſtolæ. Si antiqua Germanorum virtus non languefacta, ac pene extincta eſſet, iam credo ad arma deuentum eſſet. Sed video magnam eſſe in vtraq; parte ignauiam. Et fortaſſe Deus frænum vtriſq; inijcit, ne teneræ Eccleſiæ & ſcholæ prorſus diſsipentur, quem quidem oremus vt ipſe guber-

net hæc

net hæc pericula. Sextus hic conuentus eſt mi Ioachime, cui interſum. Quam diſsimilem autem hiſtoriam me colligere putas, cum omnium acta animo repeto, cum conſidero quantæ voluntatum μεταβολαὶ acciderint, de quibus ſcribere non poſſum. Sed ſi mihi Deus prorogauerit vitam, ſum enim confectus doloribus, excurram ad te paulo poſt, & coram plæraq; exponam. Enarrationem tuam in ſecundum Iliados expecto, amo enim veteres genealogias, vt ſcis, meq; oblecto cogitatione veterum Heroum, cum hæc tempora tales viros maxime deſiderent. Feci te Ariſtarchum libelli de anima, quare te etiam atq; etiam rogo, & vt inſpicias, & vt emendes, præſertim ſi putas vſui futurum ſcholis. In Romanis prolegomena continent explicationem, vt iudico, integram loci περὶ τῆς δικαιοσύνης, ſed Typographus fuit in edendo admodum negligens. Adſtabat hæc ſcribenti D. Pomeranus, qui non ſolum admonet te promiſſarum annotationum in Nouum teſtamentum, ſed etiam flagitat promiſſum. Multis gratum facies, ſi vocabula obſcuriora, & phraſes aliquas diligentius enarrabis. Amanter te ſalutant D. Ionas & D. Pomeranus. Scribam cum diſcedemus copioſius. Bene & feliciter vale. v. Aprilis. Ex Vulcania.

Philippus Melanchthon.

CONVENTVS ANNI M.D.XL.

Scripſerat orator Cæſaris Caroli, Imperatorē Carolum non moturum bella, ſed deliberaturum de Concordia Eccleſiarum ſarcienda moderatis

rationibus. Itaq; iuſsi ſumus diſputare περὶ πολιτείας ἐκκλησιαστικῆς. Hanc cenſuimus reddendam eſſe Epiſcopis, ſi volent piam doctrinam amplecti, & tollere ex Eccleſijs vicia, quæ diſsimulari non poſſunt, & in noſtris ſcriptis taxantur. Hæc eſt noſtri conſilij ſumma, quod moderatum eſſe, te quoque iudicare arbitror. Exhibitæ ſunt deliberationes in conuentu, & fuerunt congruentes ſententiæ omnium concionatorum. Hic primus eſt actus conuentus. Deinde allatum eſt reſponſum Cæſaris, in quo nondum clare dantur indicia, ſed tamen bene ſperare iubemur. Nunc expectantur duo Comites venturi à Cæſare cum mandatis, in quib. dicitur petiturus Cæſar, vt ſecum priuatim de religione agamus, oſtendit ſe breuiter diſputatis rebus, vera conceſſurum eſſe: putant nonnulli hoc agi, vt ſine maiore tumultu, res noſtras arte obruant ac ſepeliant. Itaq; noſtri hanc ἐφέσιμον δίκην defugiendam putant. Artificia tentantur, cum arma metuantur. Sed ſciemus certius quid afferant illi, cum venerint. Et ego veſtris legatis litteras dabo. verum viciſsim flagito, vt aliquid reſcribas: mittes autem Vito, vt Vuitebergæ accipiam. Habes de conuentu omnia. Nec ſi hic adeſſes, de negocijs plura ſcires. Voluntates hominum melius introſpicere poſſes. Bene vale.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI AMICO SVO SVMMO,

S. D.

Cum

CVM in itinere eſſem Gotthæ, venit ad me Paulus Eberus, epiſtolam tuam proximam afferens, quæ cum eſſet dulciſsime ſcripta, magnam mihi leuationem attulit, confliƈtanti nouis quibuſdam curis. Vtinam autem mi Ioachime, meæ litteræ poſſent tibi voluptati eſſe, ſtudium & amorem voluptati tibi eſſe certo ſcio. Sed argumenta, cum temporum hiſtoriam ſcribamus, ſunt inſuauia, ſed tamen in his hiſtorijs temporum hoc ineſt boni, quod Eccleſiæ doƈtrina præclare illuſtrata eſt, quam cum non dubitem Deo curæ eſſe, ſpero etiam mediocres exitus. Hac me conſolatione ſuſtento, quam tibi ſæpe inculco. Cæterum vt Pericles inquit: magis ſe domeſtica vicia, quam hoſtes metuere, ita profeƈto magis angunt animum meum quædam ὕπουλα κακὰ quorundam noſtrorum, quam quæ ab hoſtib. impendent. Sed diſcamus res humanas non tantum conſilijs hominum regi. Belligeratur diabolus cum Chriſto, & obijcit reb. bonis non leuia impedimenta. Nos tamen vetat Chriſtus frangi animis, quem quidem oremus, vt nos gubernet, qui cum voluerit vocari Emmanuel, affuturum ſe nobis eſſe teſtatus eſt. Hiſtoriam conuentus Smalcaldiani breuiter deſcriptam tibi mitto. Si exemplum noſtræ reſponſionis, cuius ibi fit mentio, flagitabis, deſcribi tibi curabo. De tua, & coniugis tuæ honeſtiſſ. valetudine admodum ſum ſolicitus, ac deum precor, vt vos ſeruet. Soror mea quæ fuit Edelbergæ deceſsit, quam paulo poſt fortaſſe ſequar: erat effigies matris & ſingulari grauitate prædita. Portunus & Myconius optima quæque tibi precantur. Hæc ſcripſi Erfordiæ, vbi

diæ, vbi me locus admonuit de ſtudijs adoleſcentiæ tuæ, veniebatq́ in mentem tota hiſtoria omnium horum annorum, quæ quam miras habet plurimarum rerum μεταβολάς; ſed exitus ſpero deum gubernaturū eſſe. Bene & feliciter vale, Saluta Medicum meis verbis amanter, XVI. April. Erfordiæ.

Philippus Melanchthon.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI in Academia Tubingenſi amico ſuo ſummo, S. D.

SPERO te accepiſſe hiſtoriolam conuentus ſcriptam Erfordiæ. Poſt paucos dies deinde ſubito præter omnium opinionem accipimus litteras de conuentu Spirenſi, vbi vult Carolus Imperator agi, neſcio de quibus rebus. Nam περὶ τῆς διαλλαγῆς τῶν ἐκκλησιῶν ſubito agi non poterit. Sed audiemus quid huius temporis ſophiſtica in aulis noui parturiat. Euentus Deo commendemus, cui non dubito Eccleſias noſtras curæ eſſe, tametſi me quædam, vt medici loquuntur, συμπτώματα quorundam, quos amaui, duriter excruciant, de quibus coram. Si enim venero Spiram, eris nobiſcum, aut ego, ſi potero ad te excurram. Hunc tabellarium Mattheum Francum, qui te valde amat, tibi commendo. Nam & ego eum propter egregiam virtutem, fidem & diligentiam in omni officio, ex animo amo. Bene vale, Deus ſeruet te, & honeſtiſſ. coniugem tuam, & dulciſſ. liberos tuos. Tuas litteras

ſitteras expecto, etiam de ſcripto περὶ τῆς ψυχῆς. Nam ſecundum Iliados abs te editum, iam curaui mihi concinnari, vt ordine legam integrum. Familias veteres à te illuſtrari gaudeo. Sæpe enim fremo ipſe mecum cogitans, quam diſsimiles ſint noſtri heroes illorum veterum. Sed mundus ſeneſcit, & iam fortaſsis ætate etiam delirat. Feramus igitur hæc & rogemus Deum, vt liberet nos καὶ κόσμον συναδίνοντα ἡμῖν, vt inquit Paulus. Bene vale XI Maij Anno Chriſti. M. D. XL.

Philippus Melanthon.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI in Academia Tubingenſi, amico ſuo ſummo, S. D.

SCRIPSERAM Teſtamentum ante iter Hagenoenſe, proſpiciens morbum, quo ſtatim in itinere conflictari cepi. Nam & cauſſa hærebat infixa animo, & ſomnio monitus eram, impendere mihi lethalem morbum. In eo teſtamento volui relinquere teſtimonium mei erga te amoris, ac exemplar adhuc apud ſe retinet Cruciger, apud quem depoſui. Te viciſsim ea grauitate & ſapientia eſſe præditum ſcio, vt miſeros amicos non aſpernere. Sumus enim deformati quodam odioſo negocio, de quo ſcribere non libet. Et tamen fontes te ſcire optarim, & exponam aliquando, ſi vixero. Nunc Deo totam rem committamus. Scribo ad Senatum Academiæ veſtræ de quodam Vl-

menſi adoleſcente, Aetingero, qui petit locum in ſodalitio Matthiæ Garbicij. Valde oro & te & Matthiam Illyricum, vt eam rem adiuuetis. Nam & pietas eſt orphano opitulari, Et patruus vir bonus eſt, & fideliter ſeruit fœderatis principibus, vt ex his litteris cognoſces quas incluſi, quarum alteras verebar vt æquo animo aſpecturus eſſes, ſed legas velim, & interim alia obliuiſcare, quibus Deus medebitur. Bene vale x x I I I I. Auguſti.

Philippus Melanthon.

MAGNIFICO D. RECTORI ACADEMIAE TVBING. ET CAETERIS Clariſs. viris, Academiæ illius ſenatui, patronis S. ſingulari obſeruantia colendis, S. D.

CLARISS. & doctiſs. viri: Quoties de publicis ſtudijs & de Academijs, in quibus ſeminaria ſunt Eccleſiæ, cogito, quando autem non obuerſatur animo hæc cogitatio, poſtquam tanta certamina exarſerunt? refloreſcere Academiam veſtram magnopere gaudeo, quam ornatam tot eruditis gubernatoribus ſpero ad poſteros conſeruaturam eſſe cum cæteras honeſtas artes, tum Chriſtianæ doctrinæ puritatem, & vindicaturam eccleſias à barbarie & vaſtitate. Hanc ob cauſſam omnes ſingulari obſeruantia colendos mihi eſſe duco. Cum autem extent viciſſim non obſcura teſtimonia beneuolentiæ erga me veſtræ, fretus & humanitate

tate veſtra & eximio erga me ſtudio, etſi neminem decet in aliena Rep. vt dicitur, πολυπραγμονεῖν, tamen cauſſam adoleſcentis orphani vobis commendare auſus ſum, de qua vt ad vos ſcriberem cũ ab ipſius propinquis, tum vero etiam ab alijs præſtantibus viris rogatus ſum. Opinor aliquibus iſtic notum eſſe Sebaſtianum Aitinger Vlmenſem, Secretarium Principis Cattorum ingenioſum hominem. Huic frater moriens filium commendauit, quem Sebaſtianus, vt fidelem tutorem & patruum decuit, paterno animo complexus eſt. Quare etſi patrimonium erat anguſtius, quam vt inde ſumtus habere poſſet ad litteras diſcendas, tamen patruus vt eſt amans doctrinæ, de ſuo aliquid decidit, quod contulit in ſtudia pupilli. Nunc cum adoleſcens tirocinium, vt dicitur, in grammaticis depoſuerit, & quadam cum ſpe verſetur in litteris, cupit eum patruus in Academia gradum facere ad cæteras diſciplinas, ſi tamen in tanta inopia Adoleſcenti aliena liberalitate conſuli poterit. Intellexit autem apud vos locum reliquum eſſe pauperi ſcholaſtico in ſodalitio, quod alitur legato Doctoris Martini Plancij, in id ſodalitium vt recipiatur hic adoleſcens Aytingerus, valde rogamus & Sebaſtianus patruus & ego. Scitis præcipuum officium pietatis eſſe orphano opitulari. Et huic adoleſcenti orbato ambobus parentibus, nihil reliquum eſt præter ingenij bonitatem. Nam vt familia ingenioſa eſt, ita huic natura, quæ tribuit bonam indolem, aliquanto magis propicia fuit quam fortuna, quæ non addidit tantum patrimonium, vt ſine alieno auxilio prima ætas excoli

& pro-

& prouehi poſſet. Spero fore, vt animos veſtros moueant hæc duo, orbitas adoleſcentis & indoles. Accedit etiam illud quod æquum eſt, adiuuare eos, qui Reipublicæ ſeruiunt. Porro Sebaſtianus eſt Secretarius fœderatorum, qui propter veræ religionis profeſsionem coniuncti ſunt. Id munus cum molem occupationum non vulgarem contineat, Sebaſtianus egregie fidem & induſtriam fœderatis probat. Et hæ operæ vt ad defenſionem communis tranquillitatis, ita ad ſtudiorum conſeruationem pertinent. Erit igitur viciſsim habenda ratio eius, pro quo petit. Demum exiſtimo vos in hac re libenter gratificaturos eſſe ijs Principibus, qui ingentibus laboribus hæc noſtra ſtudia & noſtras Eccleſias defendunt. His prædicabimus & ego & Sebaſtianus veſtrum beneficium. Quantum valere apud vos pietate & prudentia excellentes hæ cauſſæ petitionis noſtræ minime ambitioſæ, ſed piæ & honeſtæ debeant, vos optime intelligitis. Ideo ſcripſi breuius, voſque etiam atque etiam oro, ne huic orphano bonæ ſpei adoleſcenti deſitis. De me vero ita perſuadebitis vobis, me & priuatim beneuolentiam veſtram plurimi facere, & in publicis negocijs, in quibus pariter optima conſcientia verſamur, libenter meam ſententiam cum veſtra coniunctum eſſe. Noſtras enim amicitias ad publicam concordiam & communem vtilitatem referri præcipue decet. Bene & feliciter valete. Datæ Vuitebergæ, die XXIIII. Auguſt. Anno M. D. XL.

Philippus Melanchthon.

Viro

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI amico ſuo ſummo Tubingæ, S. D.

VItus epiſtolam tuam mihi miſit, in qua & conſolaris me amanter, & grauiter mones ne frangar animo. Equidem vtcunq; me ſuſtento ijs conſolationibus, quæ diuinitus traditæ ſunt,& antea ab alijs optimis viris, & nunc à te mihi propoſitæ. Quod ſi meo eſſem vſus conſilio, in has miſerias non incidiſſem. Itaq; iam nulli iraſcor, niſi. Sed de his plura non ſcribam, cum ſperem me tibi coram omnia breui narraturum eſſe. Succenſent mihi inerudití quidam, quorum diſputationes futiles reprehendi: ſed quicquid eſt negotij, Deo commendemus, & agnoſcamus nos eſſe homines, qui & labi & falli poſſunt. Nulla oratione explicare poſſum, quam horribiles dolores ſuſtinuerim, qui interdum recrudeſcunt. Senſi καὶ τὸν διδάσκαλον excruciari animo, ſed ille ſuum dolorem repreſsit, ne meum augeret, meq; erigere conatus eſt ſumma animi magnitudine, non ſolum conſolando, ſed ſæpe duriter obiurgando. Qui niſi ad me veniſſet, mortuus eſſem. Fuerunt mecum Myconius, qui poſtea epiſtolam ad me ſcripſit quam mitto,& Portunus tuus, cuius ſedulitas fuit mihi gratiſsima. Sæpe de te loquebamur idipſum metuentes, ne fama mei periculi te moueret, ad me vt accurreres. Nec defuerunt mihi principis & Pontani officia, etſi hi quoq; ingente dolore afficiebantur. Quod eo ſcribo, vt ſcias piorum pre-

ces coniungi, orantes medicinam huic malo, quam ſpero, Deum eſſe facturum. Scelera Anglica atrociſsima nunciantur. Cum Iuliacenſi diuortium factum eſt, & iam alia ducta eſſe fertur. Trucidantur boni viri de Religione nobiſcum ſentientes. Ioanne in Hungaria mortuo Rex Ferdinandus erit occupatus Pannonicis negotijs, in quæ fratrem quoq; oportebit eſſe intentum. Hic etiam Turcicum Imper. Solimanum aiebant eſſe mortuum, & diſſenſionem eſſe de Regno. Sed fabuloſa omnia eſſe puto. Te rogo vt ſæpe mihi ſcribas. Vitus poterit litteras mittere. Honeſtiſs. matronam D. Fuchſij coniugem opto vt Deus ſeruet. Cogito & de marito & liberis, quibus eripi matrem quam eſſet miſerabile? Deus Pater liberatoris noſtri Ieſu Chriſti, conditor omnium rerum, qui impertit vitam inuocantibus ipſum, ſeruet & te & tuos omnes, & Fuchſij familiam. Bene & feliciter vale. Cal. ſeptembr.

Philippus Melanthon.

Matthæo Irenæo dices ſalutem meis verbis. Nunc ſcribere ei non vacabat. Scribam alias. Tibi vero eum commendo, etſi ſcio te eum iam propter optimos mores libenter complexum eſſe.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi in Academia Tubingenſi, amico ſuo ſummo, S. D.

Et fre-

ET frequentiam conuentus maiorem fore animaduerto, & initia congreſſus ſignificare maius animorum certamen, quam arbitrabar. Audio affuturum eſſe βραβευτὴν τοῦ ἀγῶνος Grandiuillanum, cuius nunc quidem in conſilio Caroli Imp. ſumma eſt authoritas, qui non videtur hanc legationem ſuſcepturus fuiſſe, niſi ſpem haberet, vel de diuellendis noſtris, vel de controuerſijs dirimendis. Itaque deum oremus, vt animos noſtros gubernet in hac diſputatione; ac placidam præbeat καταστροφήν. Vides quantis de rebus litigemus, de tota Pauli ſententia, de qua veterum iudicia mire variant, cum quidem nerui religionis in ijs locis contineantur, quos Paulus agitat: quid ſit peccatum, quis legis vſus, quod Euangelij beneficium proprium, quid fides, quæ ſit vera inuocatio, quis portus humanæ mentis in veris pauoribus: de his tantis rebus quam denſæ tenebræ ſunt in commentarijs veterum, & tota doctrina aduerſariorum. Ad hæc accedunt manifeſtæ εἰδωλομανίαι multiplices, in Liturgia vt vocant, & alijs ſuperſtitioſis cultibus. Quid optabilius eſſe poſſet, quam vt vere, ſine ſophiſtica, pio ſtudio, & accurate patefactis fontibus, hæ controuerſiæ & explicarentur & dijudicarentur? Nos enim nec de Repub. Eccleſiarum, nec περὶ ἀξιώματος ἀρχιερατικοῦ vnquam litigauimus, etſi profecto reſpub. poſtulat iniri rationem, vt ex ijs opibus adiuuentur ſcholaſtici. Verum de ea re tempus in conſilium adhibendum eſſe ſemper duxi. Et optaremus Epiſcopos tueri ἀξίωμα ἀρχιερατικὸν ſine Tyrannide, ſed cum venit mihi in mentem, ſæuiciæ, quam tot

iam annos exercent, profecto ita ſentio, nos mollius agere cauſſam noſtram, quam oportuit. Deinde de hoc ipſo congreſſu quid ſpei eſſe poteſt? Edita eſt his diebus proſcriptio aduerſus Goſlariam, qua palam rurſus bellum nobis indicitur. Et huc adducti ſunt arbitri dogmatum, ſycophantæ omnium impudentiſsimi: Eccius, Cochleus, Nauſea, Menſingerus, & quidam ſimiles. Hi dicent ſententias de noſtris ceruicibus, qui non intelligunt cauſſam, & odio ardent, & habent mentes ac manus reſperſas ſanguine piorum. Si qua tamen erit occaſio exponendi res noſtras, dabo operam, Deo iuuante, vt illas vtiliſsimas ſententias de quibus litigamus, dilucide, vere, ſine ſophiſtica, & grauiter explicem, quod eo faciam facilius, quia deſij de principum voluntatibus cogitare, eoque animum habeo tranquilliorem, quam antea. Tu nos adiuua tuis & familiæ tuæ precibus, nosque Deo commenda. Bene vale. Salutant te Caſpar Cruciger, Grynæus, Chilianus, Franciſcus, Menius. Nam hi aſſunt nobiſcum. Brentius nondum adeſt, 11. Nouemb.

Philippus Melanchthon.

Opto ſalutem Fuchſio Medico, Rectori Academiæ veſtræ.

Non ſecus ac patriam amo oppidum veſtrum, memini enim fuiſſe ibi ſingularem erga me ciuium beneuolentiam: quare ex animo doleo tot pau perum fortunas incendio perijſſe. Mihi non fit veriſimile, caſu ortum eſſe incendium. In Saxonia conſla-

conflagrauit Einbeca, vbi quingenti homines vnius templi ruina oppreſsi perhibentur. eo enim mulieres cum pueris intra ſaxa ſe abdiderant. Nunc putant notum eſſe autorem eius incendij: conflagrarunt & in Myſia noſtra tria oppida, & quidam pagi vicini in ditione Anhaltina, & ciuitatis Madeburgiacæ. Principes Anhaltini ipſi mihi narrarunt, quæſtionibus compertum eſſe, à quibus conducti fuerint autores incendiorum. Conuentus principum Ratisbonæ futurus eſt, de quo litteræ Caroli iam editæ feruntur, in quibus ad diem ἐπιφανειῶν vt vocant, Principes Ratisbonam conuocat.

VIRO OPTIMO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI in Academia Tubingenſi, amico ſuo ſummo,

S. D.

HIc adoleſcens Chriſtophorus à Kunheim natus eſt in familia nobili in Pruſsia, patrem habet honeſtum & grauem virum, cuius præcipua eſt apud Ducem Pruſsiæ autoritas, amplius triennio vixit in noſtra Academia, & promouit feliciter. Nunc meo conſilio petit Tubingam, non ſolum vt quærat cælum ſalubrius, ſed etiam vt te audiat: ac meum conſilium Duci Alberto ſcribo, cui quia nomen tuum ſcio notum eſſe, adieci quædam in litteris de tuis ſtudijs, & noſtra amicitia. Rogo vt adoleſcentē ſtudioſum ac nobilem, procul domo peregrinãtem excipias, complectare, & regas.

Non dubito Ducem Albertum de eo ad te ſcripturum eſſe. Si venero Vuormatiam, expatiari ad te decreui. Bene vale. die IIII. Octobr. Salutem precor & tuæ coniugi & liberis & amicis.

Philippus Melanthon.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi, in Academia Tubingenſi docenti optimas artes, amico ſuo ſummo, S. D.

EGo vero ſtudio & officio Matthæi valde delector, eiq; gratiam habeo, qui cum dulciſsimis litteris tuis accurrit, quarum mihi ſuauitas in his noſtris curis, non vulgarem leuationem affert. Hiſtoriam conuentus inſtituere nondum poſſum, nam adhuc expectãtur exordia, ac dubitare ipſos βραβευτὰς aiunt, quem præſcribant ordinem huic collationi dogmatum. Sed illud eſt ineptum: ſine arbitris res agetur. Nam βραβευταὶ etſi viri boni ſunt, tamen harum rerum ac diſputationum omnino rudes ſunt, & vt fit in Scena, habent Choragos Sycophantas, Cunradum illum meum veterem ſodalem, & quoſdam ſimiles, etſi audio Cunradum eſſe πρωταγωνιστήν. Videtur omnino magna moles impendere, ſi diſputatio procedet. Deum igitur oremus, vt gubernet totũ certamen. Video Eccleſiam oportere miris & inuſitatis periculis exerceri, quare vtcunq; me ſuſtento, & de bonis rebus in cauſſa noſtra, dicam, deo dante, diligenter, per-

perſpicue & moderate, quas abijcere propter Tyrannorum minas, aut noſtrorum leuitatem, non licet. Sumq; aliquanto animo liberiore, quia iam de ſolis dogmatibus cogito, poſtquam de principibus cogitare deſij. Tu cauſſam publicam Deo commendato pijs votis, & tuis & tuæ Eccleſiæ domeſticæ, quam non dubito Deo curæ eſſe. Honeſtiſsimæ coniugi tuæ & toti familiæ ſalutem opto. Si concedet aliquid temporis vacui hic cógreſſus, excurram ad te. Nam euocare te non audeo in his latrunculorum & equitum diſcurſationibus. Hic inter noſtros, Dei beneficio, non ſolum conſenſus eſt, ſed etiam multa ſigna veræ beneuolentiæ mutuæ. Bene vale XXIIII. Nouembr.

Philippus.

Omnia contigerint cum vitæ commoda multis,
Firma valetudo, coniunx iucunda, lareſque,
Et ciuilis honos, & pax dulciſſima rerum:
Cur tamen humanæ mentis furioſa cupido
Appetit immenſum ſemper, ſine lege modoq;,
Aerumnaſq; volens fatumq; acccerſit acerbum?
Cauſſa eſt vna, deum quod rectorem excutit audax.

Vides qua in carta perſcripti iſti verſus ſint, vt περὶ αὐτοσχεδιάσματος te dubitare non putem. Sed quia coram non licet, cum abſente nugari libet, etſi hæ nugæ nimis ſeria ducunt.

Ad Iohan. Stvrmivm.

Ut ſpernunt medio mari procellas
Securi ſcopuli, & notos frementes:
Sic conuicia, & impetus malorum

Omnes inſidias, minas, furores
Nos contemnere iuſſit ille victor
Æterno genitore natus, arma
Qui contra gerit agmina impiorum,
Et depellit Erinnyas Draconis
Irati ac odio Dei furentis,
Defenditq; chorum pium, ſonantem
vocem Euangelij Deiq; laudes.
Nec Cyclops metuendus ille nobis,
Nomen qui ſibi ſumit Eccianum,
Qui te Chriſte probris laceſſit audax,
Obſcenaq; libidine inquinatus
Potat cum ſatyris ſuiſq; ſcortis.
Sed pœnæ venient luendæ & ipſi,
Ingentemq; oculum eruet ſuperbo
Hoſpes de miſero choro piorum,
Contemtus velut οὖτις ille quondam,
Sed mentem atq; manus Deo regente.
Et circum Satyri hiſpidi iacentem
Gibboſuſq; pelargus & Cochlæus
Edent pro domino irritas querelas,
Sed victor ſtatuet trophæa Chriſtus.
Ergo nos alacres petamus, atq;
Expectemus opem à parente rerum,
Exaudit pia vota qui ſuorum.

ACTA CONVENTVS.

Scripſerat Lundenſis rediens ex Hiſpania Imperatorem Carolum venturum eſſe in Germaniam, non vt bellum ciuile moueret, ſed vt de concordia Eccleſiarum deliberaret, ſarcienda moderatis rationibus. Ideo hortatus eſt Lundenſis noſtros

ſtros principes, vt & ipſi deliberarent, quid defenſuri eſſent, aut largituri aduerſarijs. Hanc ob cauſſam indictus eſt conuentus Smalcaldenſis. Allatæ ſunt deliberationes, quarum conſenſus ſummus fuit, non poſſe abijci eos articulos, quos in confeſsione & Apologia profitemur, conſtituto doctrinæ conſenſu, de adiaphoris non odioſe pugnandum eſſe. Deliberatio noſtra, cui alij ſubſcripſerunt, accurate & erudite videtur ſcripta, vt Paulus narrare poterit. Hæc dum aguntur in noſtro conuentu, allatum eſt reſponſum Imperatoris Caroli, in quo narrat Imperator, ſe in Germaniam veniſſe non hoſtili animo, ſed acturum eſſe de concordia Eccleſiarum, & ſpem oſtendit, ſe daturum pacem, eaq; de re dixit ſe paulo poſt reſponſurum eſſe. Hoc dictum ſatis quidem αἰνιγματῶδες eſt, ſed nos tamen interpretamur eſſe εἰρηνικόν. Aliquanto poſt venit comes Nouæ Aquilæ, & adfert deliberationem de concordia, cui additæ erant quædam Imperatoris expoſtulationes. Erat legatio quadam Ironia aulica inſtructa. Comites Manderſchit & Nouæ Aquilæ præ ſe ferebant, ſe non eſſe miſſos ab Imperatore, ſed tamen conſilium ſuum Imperatori placere. Summa conſilij hæc erat. Cum malit Imperator publicas controuerſias componi ſine maiore tumultu, Granuillano & his duobus Comitibus videri conſultum, vt petamus hanc rem priuatim agi ab Imperatore, eumq; quaſi διαιτητὴν faciamus harum controuerſiarum priuatim. Quod ſi fecerimus, Imperatorem adhibiturum eſſe Granuillanum & paucos alios, & delecturum vtrinq; eruditos, qui dogmata dijudicarent,

carent, & moderarentur: Controuerſias vero de prædijs Eccleſiarum Imperatoris arbitrio permittendas eſſe. Petitum & hoc eſt, vt diſerte, & plane dicamus, quid largiri aut defendere ad extremum velimus. Erant adiectæ ſatis duræ expoſtulationes de prædijs Eccleſiarum, & de ſimulatione. Nam Imp. ait ſe ægre ferre, quod hactenus ſimulantes concordiæ ſtudium, hoc egerimus, vt rem extraheremus, vt paulatim noſtræ partes confirmarentur: non vere voluerimus diſcordias tolli, quia nihil largiti ſimus aduerſarijs. Narrat quam diligenter Auguſtæ egerit de concordia. Ac tota querela eo ſpectat: non videri nos vere appetere concordiam, niſi abijciamus totum doctrinæ genus, quod profitemur. Nos verecunde & vere reſpondimus de noſtra voluntate erga Remp. & ſtudio pacis: Purgamus obiecta crimina, & ingenue dicimus, conciliationem nos nolle intelligi, confirmationem veterum erorum, & proiectionem piæ doctrinæ. Oſtendimus clare, quos articulos non poſſe abijci cenſeamus, ac petimus, vt res non priuatim, ſed in publico conuentu agatur, vt anno ſuperiore promiſit Imperatoris legatus Francofordiæ. Oſtendimus etiam, nos nequaquam de prædijs Eccleſiarum pugnare, exempla reſponſionis habent principum & ciuitatum legati. Fortaſsis erunt varia iudicia de noſtra reſponſione. Non multa ſunt φορτικώτερα. cætera verecunde, grauiter, ingenue, & ſine ſophiſtica ſcripta ſunt, & ſi vult Imperator pie conſulere Eccleſijs, occaſionem aliquam præbuiſſe videmur. Vtinam Deus excitet animum Imperatoris, vt vere velit in
quiſitis

quiſitis fontibus & fundamentis de doctrina agi, ſicut toties in hac narratione Comitum ſcriptum eſt. Habes hiſtoriam huius conuentus præcipuam. Nam cætera ſunt cõmunia, in quibus etiam plæraq; ſunt, quæ Demoſthenes nominat κοινὰ πολιτειῶν ἁμαρτήματα, de quibus coram loquemur.

VIRO CLARISS. IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI in Academia Tubingenſi, S. D.

DE facilitate noſtra, qui concedenda putemus aduerſarijs ſiue multa ſiue pauca, diſputationes tuas legi, vt alia tua omnia, libenter. Sed non eſſe illam argumentorum materiam tuam, formam eſſe ſuſpicor, vel plane perſpicio. Nihil autem non & nobis in mentem venit eorum, quæ tu ſane belle concinnando concludis: Totam rem tempore iam aliam factam eſſe, neq; ἀδιάφορα nunc vlla perhibenda, de quibus digladientur aduerſarij, & quæ ipſi tueantur ac retineant. Omnino apud quos fueris, & vbi iſta audiueris declamitari videor intelligere: τούτων μὲν οὖν ἕνεκ' ἂν κλείσας στόμα, ἀπόκρισιν ἐπέσχον, σοὶ δ' ἐπεὶ χρήζεις μαθεῖν, λέξω: Vt ille ait in Phœniſsis. Quod nam illud genus ſit quod ſolet verbis πολιτεύεσθαι, ipſum ocioſum & in nullo verſans periculo, nequaquam ignoras. Scis quid noſtri dicere ſoleant de ijs, qui ludentes ſpectant. Sed in rebus arduis & difficilibus iſtæ animaduerſiones ſunt pernicioſiores.

res. Minime cognitis negotijs, nullis rationibus exploratis, non conſideratis temporibus, plærique de aliorum conſilijs actionibuſque audaciſsime pronunciant. Quod factum eſt, reprehendunt. Quid fieri oportuerit, ſubijciunt. Non illi quidem, ſicut boni viri ſolent, modeſte & opportune & ſuo loco, ſed accuſatorie & inſolenter, & apud vulgus, cui inſectationes & obtrectationes gratæ ſunt. Hæc improbitas & licentia aliquando erit maior & turbulentior, & tribunitijs clamoribus cauſſam dabit horribilium diſtractionum. Sed iam, quod tibi dicturum me eſſe ſcripſi, non iſtis obiurgatoribus, exponam. Falſo dicitur conceſsionem aliquam eorum, quæ non lædunt Veritatem doctrinæ, in tractatibus de Religione vitiare rem totam: Cum recte interdum fieri poſsit, vt aliqua etiam admittantur iam contraria puriori doctrinæ, ſicut Apoſtolus Paulus & Timotheum circumcidi paſſus eſt, & ipſe ritus Iudaicos, quaſi voto obligatus, vſurpauit. Sed de ſimpliciter indifferentibus, aut ne pertinentibus quidem ad negotium Religionis, contendere & litigare, neque præceptum habet, neque exemplum. Talia ſunt multa in ritib. Eccleſiaſticis. Quæ etſi prodeſſet & ipſa emendari, tolerari tamen poſſunt pia patientia, donec occaſio offeratur tempeſtiuæ mutationis. Et pertinacia huic aduerſandi pernicioſas turbas dare ſolet. Nonne iubet Chriſtus cum aduerſario longius quoque iter facere? Noſti enim hoc: *ὅσις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἓν, ὕπαγε μετ᾽ αὐτοῦ δύο.* Non ſunt iſtæ cenſuræ quærentium veritatem, ſed plerunque ferocium, & qui oderunt quietem, aut ambientium

aliquem

aliquem ita applauſum popularem, aut certe curioſorum, cuiuſmodi neminem eſſe ait Plautus tuus, quin ſit maleuolus. Manente omnino re integra, neque προσγινόμενα aliqua ſtatim illam mutant aut vitiant: Et ea incorrupta non ſolum libertas in his conceditur, ſed præceptum quoq; charitatis ad obſequium alligat. Quod ſi ex eo ipſo etiã Dei gloria & Eccleſiæ tranquillitas acquiritur, quis tam amens erit, vt improbare velit? Aut ſi quis audeat, quis ſanus hunc audiet? Sed rebus conturbatis mouent multos tales vociferationes interpretantiũ omnia in deteriorem partem, quocunq; ſane affectu. Id præſtare nemo poteſt, cum nihil à Sycophantis tutum ſit. Quo autem maiores erunt confuſiones, ſicut metuendum eſt, ne celeriter fiant, eo iſta calumniarum licentia magis creſcet, in diſſolutione vitæ & diſciplinæ interitu. De quibus me ſæpe queſtum eſſe & tu ſcis, & ſciunt alij multi. Etſi nonnulli iſtam meam curam & anxietatem culpant, quorum temeraria procurſio euadet ad triſtes euentus. Iampridem reſciui, iſta diſputari in circulis & conuiuijs, & quidem elatis ſupercilijs. Mox fortaſsis euolabunt libelli quoq; metuentium, ne aliquorum manſuetudine quies conſtituatur. Ad quæ tempora ſi reſeruabor, manebo in ſententia, & inuocabo Dei miſericordiam, & faciam officium meum. Quod & tibi, & cæteris ex animo pietatem amplectentibus ſuadeo, & te hortor, ne talibus accuſationibus mouearis. Vale.

Philippus Melanchthon.

Clariſs.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi in Academia Tubingenſi amico ſuo cariſſ. & ſummo, S. D

DEVS pater Liberatoris noſtri Ieſu Chriſti, conditor omnium rerum, det Eccleſiæ ſuæ, politijs, quæ ſunt veræ Eccleſiæ hoſpitia, litterarum ſtudijs, tibi & tuæ familiæ annum fauſtum, tranquillum & felicem. Delector omine de quo ſcribis, ſpero enim ſignificari finem harum inſulſiſſimarum actionum, quæ hic inſtitutæ ſunt. Nihil vidi ineptius ac puerilius agi. Poſtquam, vt ſcis, trium principum legati, Palatini, Marchionis & Iuliacenſis, repudiarunt Eccianam formulam, ac verecunde ſignificarunt, ſe noſtras ſententias amplecti, fremere cepit L. Gellius, exiſtimans indignum καὶ ἐπαχθές: Se præſente aliquos à pontifice auelli ac adiungi nobis. Quare ſenem Palatini legatum καὶ τὸν ἀρχιγραμματέα accerſit, petit, vt cogant ſuos ſubſcribere Eccianæ formulæ. Sed hi quoque grauiter hoc ſe facturos eſſe negant. Audio tentatum eſſe & ſenis Principis animum. Deinde excogitatur alia techna. Quia videbant τὸν ἀλήσιον pugnacem eſſe, ne vt antea fecerat, tueretur in diſputando omnium partes, inſtituunt nouas diſputationes cum ſingulis. Sperabant enim diſtractos fore timidiores, & quoſdam minus exercitatos in illa Ecciana ſophiſtica facilius poſſe obrui. Hic ego noſtris contantibus ſcripſi nomine

e concionatorum noſtrorum ad L. Gellium πρὸς τοὺς βραβευτὰς, nobiſcum potius vt aduerſa- congrederentur. Erat iam auditus Palatini eologus adhibitis Sorbonicis, qui & pietatis & nſtantiæ, & eruditionis laudem adeptus eſt. Ex- bita vero noſtra Epiſtola, finis fuit harum mo- machiarum. Erat paratus Aleſius & cupidus rtaminis,& hora conſtituta erat. Sed L. Gellius ſit omitti certamen cum reliquis, Marchicis & liacenſibus. Exemplum epiſtolæ mitto, cuius li- ertatem & grauitatem ſpero te probaturum eſſe: cutæ ſunt deinde nouæ deliberationes, quas ho- e audiemus. Nam hanc epiſtolam primam mane itio noui anni ſcripſi, quod videbatur auſpicati- s quaſi colloquenti tecum. Tabellarius ante me- idiem flagitauit litteras,cum huius diei hiſtoriam ondum haberemus. Audio τὸν βελγικὸν Contato- em aliquid magni βυσσοδομεύειν. Sed Deus hæc gu- bernabit. Bene vale. die Natali τοῦ χριστοῦ. Anno M. D. XLI.

Philippus Melanthon.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAM- bergenſi amico ſuo ſummo, S. D.

VT Proteus conſumtis omnibus dolis recipit primam & natiuam figuram, ſic aduerſarij, poſtquam hic varias technas tentarunt, redeunt ad primam negotij πρόστασιν. Incipiunt oſtende- re ſpem

re ſpem congreſſus. Antea valde pugnauit L. Gellius, vt omiſſo publico congreſſu, pauci quidam vtrinque delecti deliberarēt breuiter de moderatione controuerſiarum. Et erant ex noſtris, qui ab hoc conſilio non abhorrebant, vel quia ſunt in metu, vel quia gratificandum putabant L. Gellio. Si quis alius, ego certe & pacem expeto, & publicæ tranquillitatis cauſa multa diſſimulanda eſſe ſemper ſenſi. Sed tamen expoſui, quid mihi videretur agi, propoſito illo anguſtiore colloquio: videlicet vt fucoſæ moderationes componerentur. Has dixi me nec ſcripturum nec probaturum eſſe, vel ſi Gallici & Hiſpanici exercitus ad portam eſſent. Chriſtus iam aditurus crucem precatus eſt patrem: Pater ſanctifica eos in veritate, ſermo tuus veritas eſt. Quid autem aliud eſt, quam huic precationi reclamare, præſtigias offundere doctrinæ in Eccleſia neceſſariæ? Viſus ſum etiam vehementius loqui quibuſdam. Sed intellecta mea voluntate, omiſſa eſt mentio illius anguſtioris colloquij. Poſtea decurſum eſt eo, vt permitteremus, ne voce dicerent ſententias tres illi, aut ſi qui alij diſſenſuri eſſent à maiore numero. Aut hoc concedendum aut abeundum erat. Nacti eramus occaſionem abrumpendi totius negotij hic inſtituti. Itaque fuerunt certamina, vtrum eſſet vtilius: diſputaui in vtranque partem, vel potius fui hortator, vt de hoc articulo diligenter deliberaretur. Nam ſtatuere nolebam, & ſcis, id non eſſe noſtri muneris. ὁ τετραγωνιστὴς acerrima oratione ſuaſor fuit abrumpendi colloquij, & in me abſentem ſatis atrociter inuectus eſt. Sed placuit pluribus ſententia ti-

midior.

ior. Conceſſum igitur; vt ſcriptas ſententias ibeant, ſiqui diſſentirent á pluribus. Iam cum et colloquium, vide inconſtantiam volunta-ı, illos ipſos pœnitet conſilij ſui, qui fuerunt ores ſententiæ timidioris. Sed cum adhuc á ɔis moderate & grauiter omnia acta eſſe iudi-n, animo tranquilliore expecto reliquam dimi-ionem, & tueri conſenſum noſtrorum ſtudebo, Deum precabor, vt ipſe & mentes noſtras, & nſilia & euentus gubernet. Tua epiſtola ma-æ mihi voluptati fuit, præſertim in ea parte, in ıa ſignificas, te, Dei beneficio, meliuſcule vale-. De ſomno quod ſcribis, certe incipio ſerio á ıchſio diſſentire, & tibi rigatione largiore opus le ſtatuo, qua in re tamen obſeruabis vſu, quid ıagis conducat. Eſt, vt vides, ſicca κρᾶσις tui cor-oris, & talia temperamenta maiore diligentia uenda ſunt. Me nunc leues etiam commotiuncu-e animi admodum affligunt. Sed video actum ſſe de mea vita, eoq; magis de tua ſum ſolicitus. Nam qualiſcunq; Reſpub. futura eſt, Deus ali-quam Eccleſiam ſeruabit, cui tua ſtudia profutu-ra ſunt. Omnino magna & fatalis mutatio rerum impendet, etiamſi non ſumentur arma propter Relligionis controuerſias. Poſſunt multa προγνω-στικὰ certa colligi, non ex diſciplina tantum Aſtro-logica, ſed etiam politica. Turcorum ſucceſſus, Electorum in Germania diſſenſio, minantur haud dubie huic nationi mutationem Reipub. Audio rem in Pannonia infeliciter geri. καὶ τὸ αὐτοκράτορα φασὶ πάλιν νοσεῖν, quem quidem audio intra tri-duum venturum Spiram. Sed de hóc ſcribam ali-

Z as. Grá-

as. Gratiam tibi habeo pro verſiculis miſsis, ac viciſsim mitto Elegiam Chriſtophori ad Granuelum. Compoſuiſſem ipſe aliquid, ſed Muſæ nobis in his rixis, aliquanto minus etiam ſunt familiares, quam alias. Ea quæ περὶ τῆς φυσικῆς κακίας ſcripſeram, auxi. Cumq; ego putarem eſſe ſimplicisſima & maxime dilucida & propria, tamen reprehenduntur à noſtris quoq;. Facilis & iucunda eſt diſputatio, inquit Ariſtoteles, ſi geometres cum geometra diſſerat, ἐγὼ δὲ διαλέγομαι πολλάκις, οὐ μόνον τοῖς ἀπαιδεύτοις, ἀλλὰ καὶ δυσκόλοις. Sed hos Ariſtarchos vtcunq; fero. Legi cenſuram Fuchſij, eiq; gratiam habeo, ac te rogo, vt meis verbis amanter ei gratias agas. Bene vale, XIII. Ianuarij. Honeſtiſſimæ coniugi tuæ, & liberis dulciſs. ſalutem opto.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO ET OPTIMO VIRO IOACHIMO CAMERARIO Bambergenſi, amico ſuo cariſsimo, & ſummo,

S. D.

DISPVTATIO publica ſtatim poſt eas litteras, quas proxime ad te ſcripſi, inſtituta eſt. Datæ Eccio partes dicendi pro aduerſarijs: Mihi tuendæ noſtræ ac veræ ſententiæ. Quatriduo rixati ſumus περὶ τῆς φυσικῆς κακίας. Etſi autem poſtea Eccius priuatim & apud Granuelum dixit, ſe noſtram ſententiam vere probare, tamen publice miris calumnijs deformare conatus eſt. Quantum ſcelus

lus eſt, contra animi ſententiam falſa propu-
are. Spero autem ſatis perſpicue refutatum
e, ac optarim te legere poſtremam meam con-
anculam, videlicet tertiam. Nam cum pridie
e impudens atrocibus conuicijs nos oneraſſet, &
xiſſet ſatis multa, vt vocat Ariſtophanes μαγειρ-
ῥήματα: non reddidi quidem ἴσον ἴσῳ, ſed tamen
utaui meam reſponſionem etiam ſale condien-
am eſſe. Sed hæc ex tuo vicino audies. Hodie
Carolus Imperator Spiræ eſſe dicitur, ad quem
um acceſſerit Granuellanus, nos dimiſſi ſumus.
lle ſe hortatorē fore principi ſuo, publice teſtatus
eſt, ne bellum in Germania moueat, eamq; ob cau-
ſam ait ſe Spiram proficiſci, vt Iudicum tyrannis
ibi prohibeatur. Deum oremus, vt aliquorum
procerum mentes flectat ad pia & ſalutaria con-
ſilia. Si Ratisbonam miſſus fuero, habebis à me
copioſas litteras. Sed mi Ioachime τὸ προγύμνασμα
in hoc conuentu valde mihi ſolicitudinem auget.
Non arma, non vim, ſed λόγων πανουργίας καὶ σοφίσμα-
τα formido. Non poſſumus in conciliationibus
illis inſidias ſatis vitare. Hic publicæ actiones
meæ omnes, Dei beneficio, honeſtæ fuerunt. Sed
poſtremo die noſtri Senatores me diſſuadente, aſ-
ſenſerant, vt L. Gellius duos accerſeret, qui, cum
videretur de eo articulo conuenire poſſe, de for-
mula deliberarent. Et iam audieram Eccium
approbare noſtram ſententiam. Itaque cum
conueniſſemus, ille formulam, non quidem pu-
gnantem cum noſtra ſententia exhibuit, ſed ta-
men non ſatisfacturam noſtris. Dixi me oſtenſu-
rum eſſe cæteris, nam ita miſſus eram, nō probaui,

Z 2 poſtea

poſtea nihil actum eſt. Hæc quanquam non magna offenſio, tamen meum animum excruciat. Adeo ex his laqueis conciliationum, non poſſum me ſic extricare, vt non alicubi adhæreſcam. Deus gubernet & liberet nos à Sycophantis. Bene vale. die XIX. Ianuarij.

Philippus Melanchthon.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO IN Academia Tubingenſi amico ſuo cariſs. & ſummo, S. D.

VIx agnoſces fortaſsis has lituras, quas pingo rigentibus digitis non ſine aliquo cruciatu. Nam in aditu Bauariæ, cum euerteretur currus quo vehebar, dextra mihi adeo duriter alliſa eſt tigillo, vt & oſſa quædam ἐν καρπῷ luxata ſint, & quaſſatio facta venarum, neruorum καὶ τενόντων. Acceſſit inſigne erratum Chirurgorum, vt vocant, qui contra meum iudicium negabant luxationem factam eſſe. Interim oxycrocio excruciabar, & digiti paulatim areſcebant ac emoriebantur. Inde conuicti luxationem agnoſcebant. Mittit igitur ad me Granuelus hominem Burgundum, qui aulam Caroli Imp. hanc vnam ob cauſſam ſequitur, quod artem profitetur luxata reponendi. Curatio tarda eſt, & diſsimilis Germanicæ rationi. Non quæro Aſtrologicas cauſſas, etſi proxima Eclipſis mihi minata eſt, & eo die, quo manus luxata eſt, oppoſitio fuit

uit Saturni & Martis: Sed aliæ veriores cauſſæ
: Diuinitus plector, ac iuſtas pœnas do, cum
rum meorum delictorum, tum vero etiam hu-
neæ facilitatis,quod futilibus & inſulſis conſi-
adhiberi me ſino,contra tot præcepta ſapien-
a. Habes cauſſam ſilentij mei, diu enim dextra
orſus non potui vti, nunc etiam vix guberno ca
num. Nec te fefellit tua diuinatio,cum ſcripſi-
te angi animo propter tam diuturnum meum
entium. In itinere apud fratrem tuum fui, qui
expectat. De Lipſico negocio reſpondebo,cum
Galli ad te redibunt. Hiſtoria conuentus adhuc
erbreuis eſt. Sed petimur inſidijs aliquanto aſtu-
ius,quam in Vangionibus.Deligentur iterum qui-
dam,qui de dogmatibus deliberent. Id impedire
conantur pontificij. Atq; vtinam hæc inepta con-
ſilia Deus diſsipet. Tuam Epiſtolam de adoleſcen-
te Pruteno legi, ac doleo aliena mihi peccata pu-
dorem incutere,vt ille inquit. Iraſcor adoleſcenti,
qui in familia, optima diſciplina inſtituta, ſic vixit,
vt indignus tuo hoſpitio iudicetur. Nō igitur peto,
vt diutius eum domi tuæ retineas, ſed vt tantiſper
colloces apud aliquem, ſeu Iuriſconſultum,ſeu ali-
um profeſſorem, donec principi de eius moribus
ſcribere potero. Idq; dicas adoleſcenti me factu-
rum eſſe. Bene vale, die. XIX. Aprilis Ex Tiberij
Colonia ad Danubium.

Philippus Melanchthon.

CLARISS. ET OPT. VIRO
IOACHIMO CAMERARIO
amico ſuo cariſs. S. D.

VOLEBAM in proximis litteris mandata Camiciani cõplecti, ſed dum propero, & manus delaſſata riget, & cruciatu impeditur, eum locum prætermiſi, præſertim cum Gallos breui iſtuc ituros eſſe ſcirem. Camicianus narrauit Fachſio, cuius præcipua in Academia eſt autoritas, gratam fuiſſe ſignificationem tuæ voluntatis. Sed addidit differri deliberationem de Academia ad Maium vſque, quo conueniunt hi, qui præſunt Quæſtorijs rationibus. Nam omnino Academiæ opus eſt acceſsione. Nunc enim reditus vix eſt duorum millium. Et de Sportulis ſeu menſis Collegiorum, inſtituenda ratio his temporibus congruens. Promittebat autem poſt illa quæſtoria negocia, futurum, vt Publ. nomine litteræ ad te mitterentur. Aberat Fachſius, cum Lipſia iter faceremus. Alioqui & ego cum eo de hac re collocutus eſſem. Nec deſinam eſſe hortator. De conuentu piget ſcribere. Nam & has conciliationes fallaces, plenas turpitudinis & periculi, inſtitui nollem, & leuitatem Alcibiadis noſtri, quem ego tantopere dilexi, execror. Is nunc ἀμφοτερίζων hic καὶ παρὰ λακεδαιμονίοις καὶ τῷ βασιλεῖ καλῶς φέρεται, καὶ θεραπεύεται, gubernat hæc conſilia conciliationum. Delecti ſunt ſex, Iulius, Eccius, Gropperus, Bucerus, Piſtorius & ego. Heri nos Imperator allocutus eſt, & ſatis comiter hortatus, vt amanter colloquamur de dogmatibus. Nunquam res instructa eſt inſidioſius. Nec video nos humano conſilio ex his laqueis euadere poſſe. Quare adiuuet nos precibus ſuis Eccleſia tua domeſtica, quam vt Deus ſeruet, ex animo opto. Si Eccius aget ſuo more vio-

e violentius, minus erit periculi. Et ſpero ſui ſimilem fore. Nam quia habent iam irretitum Alcibiádem, putabit nos in metu eſſe, & aget omnia θρασύτερον. Magis metuo Aenidæ moderationem, quam huius θορύβους. Heri ex Pannonia litteras accepi, in quibus à quodam noſtro amico, homine non vano, ſcribitur, Turcicos exercitus reuocari in Syriam propter Perſas, qui recipere Syriam conantur. Quid tribuendum ſit his ſermonibus neſcio, ſed illud conſtat, Peſtam obſidione liberatam eſſe, interfecto Duce, qui fuit præfectus Belgradi. Scribam copioſius, poſtquam noſtra collocutio ſuppeditabit argumenta. Non enim dubito, quin mihi & noſtris acerrima certamina futura ſint cum Alcibiade. O veram vocem Pſalmi de perfidia hominum. Colamus igitur Philoſophicas amicitias. Heri aduenit Philippus Palatinus: an frater tuus vna aduenerit, nondum ſcio. Sed te ambo expectamus, etſi volo te valetudinem tuam anteferre noſtræ voluptati. Bene vale. die diui Georgij, ex antiqua Colonia Ripariorum. Salutem opto honeſtiſſ. Coniugi tuæ, Medico, & D. Ludouico, Garbicio, & Mattheo. Mitto tibi verſiculos in curru factos, etſi currus Muſis gratiã non bonam retulit. Te rogo vt iterum mihi mittas carmen tuum latinũ, miſſum Vuormaciam de ſententia; Nolite timere. Nam Gryneus & tuum archetypum & deſcriptum à Crucigero exemplum retinuit, quodam amore vtriuſq; & admiratione picturæ.

Philippus Melanch.

VIRO OPT. ET CLARISS.
IOACHIMO CAMERARIO in Academia Tubingenſi, amico ſuo ſummo, S. D.

ANTE menſem dedi litteras ducis Pruſsiaci nuncio, & quidem flagitanti. Nam & obiurgatricem epiſtolam ſcribi ad Chriſtophorum adoleſcentem voluit. Nunc redit ad me nuncius ille, narrat litteras amiſſas eſſe. Fortaſsis inſpectis meis mutauit conſilium. Sed quoquomodo perierunt illæ epiſtolæ, leuis eſt iactura, deplorabam ibi dextræ luxationem, quam nunc magis deplorare poſſum toties infeliciter tentatis nouis curationibus. Fortaſsis ſimili fato exercemur, ego dextræ malo, tu pedis φλεγμονῇ conflictaris. Deum oremus vt nobis adſit, & nos faciat χρήσιμα ὄργανα τῇ αὐτοῦ ἐκκλησίᾳ. Hic poſtquam conciliationes inſtitutæ ſunt, principia mediocria fuerunt. περὶ τῆς δικαιοσύνης τῆς ἐκ πίστεως conuenit. Adſentiuntur delecti, Iuſtificari homines fide, & quidem in eam ſententiam vt nos docemus. Formula compoſita eſt, quæ etſi breuior eſt, quam cauſſæ magnitudo poſtulat, tamen mediocris eſt. Poſtea fuerunt altercationes de autoritate Synodorum. Contendebant non poſſe errare legitime conuocatam Synodum. Cumque non aſſentiremur, reiecta eſt diſputatio in aliud tempus, ſecutum maius certamen περὶ δείπνου κυριακοῦ. Volunt mutari panem & repoſitum adorari. Nolui aſſentiri, fuique durior, quam meus παραστάτης, qui olim maxime oppugnauit illam ado-

lam adorationem. Nec ſeruit hac molicie τῷ μακε-δόνι, qui nunc aliquanto minus ſpei habet de his futilibus compoſitionibus, quam videbatur initio habere, καὶ εὐσεβῶς καὶ ἀνδρείως dicit ſententias. Nunc quia in eo articulo non conuenit, iuſticium eſt. Hodie expectamus nouos congreſſus, quos Deus gubernet. De Chriſtophoro ſane doleo eum noſtræ commendationi non reſpondere. Sed eſt fatalis contumacia iuuentutis. Illud tantum oro, vt cures eum commendari alicui ex profeſſoribus Iuris, & ita inſpectionem ſtudiorum eius imponi tibi ſinas, aut ſi reuocandum putabis, ſignifices id Duci. Bene vale. x. Maij. Ratisbonæ.

Philippus Melanchthon.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO amico ſuo ſummo in Academia Tubingenſi, S. D.

BREVEM à te Epiſtolam accepi, in qua & de ſilentio meo quereris, & de pedis morbo quædam ſignificas. Etſi erat prior particula ſtomachoſe ſcripta, tamen quia iam ternas litteras miſeram, ſperabam tibi poſſe ſatis fieri. Illud magis doleo tam tenaciter hærere morbum in pede, ac toties recurrere cruciatus. Sed id malum leuato domeſtica conſuetudine honeſtiſsimæ coniugis, & dulciſsimorum liberorum. Ego longe ſum miſerior, quem ne aduerſa quidem valetudo abſtrahit

ab his principum negocijs, à quibus natura & voluntate abhorreo. Fuerunt hic mihi & cum ſophiſtis & cum Tyrannis acerrima certamina, καὶ τάχα ἀτέλεστα. Etiam delatus ſum apud Carolum Imp. me cohortationibus gallicis aſperiorem factum eſſe. Et huic fabulæ tanta fides habita eſt, vt Imp. vocarit ad ſe τὸν μακεδόνα & nominatim me accuſarit. Cauſſa fuit, quod nolebam Regnum Confeſsionũ, vt vocant, approbare. Nunc ingredimur diſputationem, περὶ τῆς ἀρχῆς ἐκκλησιαστικῆς, περὶ τῶν λειτουργιῶν, περὶ ἐπικλήσεως τεθνηκότων ἁγίων. Hic primum offendendæ erant voluntates τῶν ἐν τέλει. Et facilior res eſſet, ſi adiuuarer ab ijs, quorũ maior eſt autoritas. Sed Deũ oro, vt adſit nobis, & gubernet exitum. ὁ αὐτοκράτωρ nihil oſtendit hoſtile. Putatur diſputationem earũ controuerſiarum, de quib. non conueniet, reiecturus in aliud tempus, & interea pacem conceſſurus. In Pannonia ſcito Budam exercitu Regis Ferdinandi obſideri. Dicuntur aduenire mediocres Turcorum copiæ, vt Budam obſidione liberent. ἀλλὰ τούτων οὐ μέλει τοῖς βασιλεῦσι, qui interea de futili confeſsione diſputant. Scribo breuius, quod neſciebam, an recta ad te iturus eſſet adoleſcens. Erit mihi propter dextram opus Thermis. Spero igitur me ad vos venturum eſſe. Bene vale. die x x. Maij, Ratisbonæ.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo ſummo in Academia Tubingenſi, S. D.

Seriem

Eriem actionum Conuentus breui narratione complexus ſum,quam tibi mitto. Quantum autem vere ſcripta eſt,tamen vides præteriri quæ nos quidem πολιτικοὶ præcipue requirimus, e cuiuſq; in tantis negotijs voluntas, quæ fides, od iudicium fuerit, quæ ſemina ſint, qui fonnegocij. Hæc coram tibi exponere malim.Fuet enim crebræ & miræ μεταβολαὶ, quas conſilio ere non eſt humanum. Deum oremus, vt nos arum actionum exitum gubernet. Spero Maonem breui abiturum eſſe,qui ſi diſceſſerit,ego hermas properabo propter dextram,quæ mimi Ioachime, contabeſcit. Plura nunc ſcribere vacabat. Bene & feliciter vale. De Negocio ſico etiam cum legatis hic locutus ſum, fuitq; i Iulius hortator. Ita mihi reſpondent, vt ſigent, ſe maxime cupere,vt res perficiatur. Sed alias copioſius, die. IX. Iunij Ratisbonæ. Sam tibi optant D. Franciſcus Cancellarius & par Cruciger.

Philippus Melanch.

ARISS. ET OPT. VIRO OACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo ſummo,in Academia Tubingenſi, S. D.

T mihi & cæteris amicis magnæ voluptati fuit uum iudicium de Gabriele & toto illo genere illatorum. Et tamen mihi crede, vt inter il- Gabriel videtur eſſe perſpicuus. Sed ita eſt vt ſcri-

vt ſcribis, non ſolum defuit illis explicandi ſciētia, ſed multo magis iudicium de rebus. Deinde propter inſcitiam ſermonis, male intellexerunt vetera dogmata plurima. Sunt igitur omnia eorum ſcripta partim plena errorum, partim futilia & inania. Id poſſum oſtendere, non ſolum tibi, qui ab his ineptijs alioqui abhorres, ſed etiam alijs non faſcinatis odio noſtri, aut dexterioris doctrinæ. Didici nugas illas, & mediocriter intelligo, immo rectius quam illi. Nam τὰ ἀκατάληπτα video non poſſe intelligi. Iſti τετυφωμένοι putant ſe perſpexiſſe. Sed hæc aliquando coram. Macedo hinc domum redijt, poſtquam videt τὰς διαλλαγὰς non procedere. Princeps Philippus Palatinus etiam multo ante diſceſsit, cum D. Brunſuicenſis certamen mouiſſet, qui nam præcederent Brandenburgios. Frater ergo domi eſt. De libro, quem Imperator delectis ſex viris excutiendum dedit, nondum dictæ ſunt ſententiæ. Fuerat enim à Marchione ad Lutherum miſſa legatio, quem ſperarunt fore tractabiliorem, quam ego videor. Illius Achilleum ſtomachum ſi recte noui, vbi librum viderit, mihi etiam ſuccenſebit, quod tam multa præterij. Ac redijt legatio, hanc intelligo ei nō oſtendiſſe librum: Tantum de ijs articulis, qui non ſunt conciliati, rogaſſe ipſius ſententias. Reſpondit ſe probare ea quæ nos appoſuimus. Nos enim miſeramus. Ceterum & in formula περὶ τῆς δικαιοσύνης idem reprehendit, quod tibi diſplicet: de partiali agente. Ego etſi ſciebam non illi, ſed noſtris inſuaue fore, tamen non volui reijcere, cum ſit verum. Scribam alias plura. Caſpar Cruciger valde te rogat, vt

mittas

mittas ea, quæ in nouum teſtamentum adnotaſti. Res Vngaricæ hic occultantur, ſed audio eſſe σφᾶγμα ἀτέλεστον. Hodie aiunt Regem Ferdinandum affuturum eſſe. Miſi tibi hiſtoriolam de conuentu & noſtris actionibus, cui attexam ea quæ deinceps agentur, vt habeas rerum ſummas. Sed ſcito prætermitti certo conſilio quorundam Sinonias fraudes. Ego mihi conſcius ſum, ſimplici animo ac ſtudio à me omnia acta eſſe. Tuum ſomnium de mea manu cum ijs litteris congruit, quas miſi proxime. Expecto medicinam diuinitus. Bene vale die. XXI. Iunij.

Philippus Melanchthon.

VIRO CLARISS. ET OPT. IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi, Aut fratri Hieronymo, S. D.

NIHIL eſt profecto inſulſius aulicis conſilijs. Tot iam menſes hic aſſunt οἱ ἡμεδαποὶ ἀλύοντες, ignari omnium negociorũ. Nunc cum eſt ἀκμὴ earum deliberationum, ad quas miſsi ſunt, ſubito cogitant de abitu. Hortatus ſum, ne properent. Nam mihi quidem videtur aliquid reſtare certaminum. In conſilio τῶν ἑπτὰ ἀρχόντων, Palatini Legati, Marchio, & Colonienſis recipiunt conciliatos articulos. Diſſentiunt Moguntinus, qui toties antea probauit, & Trenir. In altero conſilio ſimilis diſſenſio eſt. ὁ τῶν ζωΐων ἡγεμὼν habet adiunctam cateruam τῶν ἱερέων. Palatinus Othenricus, & Iuliacenſes, & neſcio

neſcio qui alij diſſentiunt. Hodie animaduerto fuiſſe non leue certamen. Vellem noſtros expectare καταστροφήν. Sed ſi non expectant, te iſtic alloquar apud fratrem. Certiora non poſſum ſcribere. Ratisbonæ. xv. Iulij.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi, in Academia Tubingenſi amico ſuo ſummo. Cito,

S. D.

NON dubito quin à Fratre tuo viro optimo & prudentiſsimo litteras iam acceperis de vtroque negocio. Erat aliquanto magis de te ſolicitus, quam de ſeſe. Nam omnino caput eſt deliberationis, περὶ τῆς ἀσφαλείας, vt intelligis, Cetera ſunt plana. Cum enim veniſſem εἰς πόλιν λειψικήν, intellexi, te & expeti & expectari. Iam enim ex aula ſcripſerat quiſpiam de ea re ad Bornerum litteras velut Academiæ gratulans. Et cum eodem tempore vocati eſſent Dreſdam præcipui ſenatores, deliberaturi cum de gubernatione aliarum Reip. partium, tum de Academia, ibi reſpondi ad epiſtolam, quam acceperamus Ratisbonæ. De ædibus colloquetur Bornerus cum Fachſio, vbi primum domum redierit. Si poteris in ferijs Vindemiæ expatiari, negocium agetur commodius. Sed quidquid ſtatueris, litteras tuas expecto. Mitto tibi noſtros verſiculos, quos dabis Fuchſio. Nam ſatis

ſatis poëticos eſſe ducā, ſi ille applauſerit. Hic Dei beneficio tranqùillitas eſt, & καταστροφὴ conuentus fuit mediocris. Deum patrem liberatoris noſtri Ieſu Chriſti oro, vt te ſeruet, & Eccleſias ac ſtudia gubernet ac tueatur. Bene vale. Die. XI. Auguſti, Vuitebergæ. Salutem opto honeſtiſſ. coniugi tuæ & toti familiæ.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo ſummo in Academia Tubingenſi, Noribergam allatæ poſtridie Aegidij, S. D.

MISI Vito exemplum meæ Epiſtolæ, quam ſcripſi ad Ducem Saxoniæ Henricum. Nunc mitto Ducis litteras, ex quib. intelliges aulam tui cupidiſsimam eſſe. Idq; ad me amici ſcribunt copioſius. Deum oro, vt hoc totum conſilium gubernet, quod quidem & tuis rationibus accommodatum & Reipub. vtile videtur. Quotquot hic ſunt viciniatatem illam tuam ſibi quoq; gratulantur, ſi res procedet. Nec me quicquam angit, niſi cura περὶ ἀσφαλοῦς ἀπαλλαγῆς. Hæc & fratrem exercebat, ac mihi ſæpe fratris exemplum in mentem venit. Ideo te adhortor, vt hac de re cogites. Valde autem peto, vt mihi quam primum ſcribas. Bene vale. die Auguſti XIIII. Vuitebergæ.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo ſummo,

S. D.

NON facile dixerim, quanta exercear ſollicitudine, cogitans de tuo negocio. Nec me illa vulgaria mouent, quod patrifamilias difficilis eſt migratio, quod ſumtuoſa, vinci hæc poſſunt æquabilitate animi, & quadam mediocri diligentia. Duo hæc me excruciant, quod humana conſilia omnia ſunt incerta: Et quod vereor nequid iſtic ſit periculi. De qua re & fratrem ad te ſcripſiſſe arbitror, & ego quiddam ſignificaui. Deum igitur patrem liberatoris noſtri Ieſu Chriſti oro, vt te ſeruet, & regat conſilia tua. Sed quantum ego iudicare poſſum, hæc Academia & ingenio tuo aptior eſt, & collocandæ familiæ accommodatior. Iam tantus eſt conſenſus omnium optimorum virorum, in hac aula & Academia te expetentium, vt & hæc iudicia tibi perquam honorifica eſſe ſtatuam, & arbitrer diuinitus te huc vocari. Ac mihi crede, multo magis ornata eſt hæc ciuitas ingenijs, quam vel opibus, vel operibus, quibus tamen excellere eam ſcimus. Scis me hac quidem in re mediocriter philoſophari. Non opes aut ædificia miror, ſed præſtantiam ingeniorum, ſenatus grauitatem, gubernationis formam ἀριστοκρατικήν. Inter hæc lumina egregiorum virorum te quoque conſpici malim, quam in iſto cœtu, quem non quidem contemno, ſed tamen hunc vt anteferam, perſpicuis cauſsis moueor. Deinde ſpero etiam Eccleſiæ plus

rofuturam eſſe tuam operam, hoc loco. Hæ
cinæ Academiæ ſi florebunt, quantum mo-
ſunt allaturæ ad conſeruationem veræ do-
? Nam alibi quid fiat, proximus conuentus
lit. Aut tacent eruditi oppreſsi metu, aut in-
ıt ſe cum ſumma leuitatis nota, ad poten-
olos. Hic, etſi humana omnia ſunt incerta,
ı nunc quidem conſenſus eſt bonorum, & illa
is cuſtos in ſtatione mediocriter eſt, libertas.
igitur, vt de tota re ſtatuas. Nam ego nihil
ribo tibi, & ſtudio errare poſſum. Illud au-
bi confirmo, quod ad voluntates doctorum
ıdentum omnium attinet, omnes tui cupidiſ-
eſſe. Omnes teſtantur ſibi mores tuos, fi-
ɛ eruditionem probari. De tuis articulis ti-
ondebitur plane & diſerte. Nam id petiui.
eſt diligentia ac prudentia Fachſij, Camicia-
gleri, Borneri, immo & Cancellarij Piſtorij,
ſuo iudicio & ſua ſponte fuerint explicate
nſuri, & declaraturi ſuum erga te ſtudium.
uis litteris acceptis, mox profectus ſum Lip-
vbi, cum abeſſet D. Fachſius, ſed breui re-
ıs, viſum eſt Camiciano & alijs, retinendum
ıncium. Hanc moram boni conſules. De
o confirmauit Camicianus daturum ſe ope-
vt quantum obtineri poſſet, curaret. Aliquid
ıt initia, vt ſcis, difficultatis. Et nunc ſenex
Henricus deceſsit. Sed autoritate grauiſsimi
neſtiſs. conſilij Iuuenis regitur, quod quidem
, deliberata re cum ciuitatibus, ei adiunxit.
s in charta quam adieci, de quibus rebus di-
rim in articulis tuis, ſi locus, ſi ſumma nego-
 cij pla-

cij placet, quædam parua facile ſarcientur. Hæc Lipſiæ ſcripſi, priuſquam Fachſius veniſſet. Nam cum D. Camicianus, Ziglerus & Caſpar Bornerus me audiſſent, ac pollicerentur fidem & diligentiam, nec dubitarem illis hanc rem ſummæ curæ eſſe, rurſus hinc abij. Camicianus frumentum tibi promittebat, Ziglerus ædes, ſi aliæ commodiores non eſſent. Hic profecto nihil video, quod remorari aduentum tuum aut impedire poſsit. Iſtic metuo periculum. Oro autem Deum patrem liberatoris noſtri Ieſu Chriſti, vt te ſeruet, & hanc totam rem gubernet. Bene vale, die Augu. XXVI. Lipſiæ. Salutem tibi precantur Camicianus, Ziglerus & Bornerus, qui tamen & ipſi ſcribent poſt Fachſij reditum. Deus ſeruet honeſtiſs. coniugem tuam & totam domeſticam Eccleſiam.

Phil. Melan.

VIRO CLARISS. ET OPT. IOACHIMO CAMERARIO IN Academia Tubingenſi, amico ſuo ſummo, S. D.

DEVM patrem liberatoris noſtri Ieſu Chriſti oro, vt te ſeruet & gubernet tua conſilia περὶ τῆς ἀποχωρήσεως. Valde enim ſollicitus ſum. Quod ſi hic adoleſcens, cui tradidi hanc epiſtolam, ad te venerit, rogo, vt in quærenda conditione eum adiuues. Eſt nepos noſtri paſtoris D. Pomerani, & quadam auiditate luſtrandæ ſuperioris Germaniæ hinc proficiſcitur. Valde gratum facies D. Pomerano, ſi eum adiuueris. Et ego cum D. Pomerani cauſ-

ſa, tum

ſa, tum vero propter ipſum adoleſcentem laboro, vt ei conſulatur. Eſt enim ſatis probe litteratus, & moribus honeſtis præditus. Putat futurum ſe cultiorem in illa Germaniæ parte. Quæſo hanc curam hoc tempore cæteris tuis ſolicitudinibus addi-ſinas. Hæc cum ſcriberem, tuus nuncius, ſi recte ratiocinor, adhuc in itinere fuit. Sed affert reſponſionem vt puto explicatam & planam. Bene vale, die XII. Septembr.

Philip. Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi in Academia Lipſica, amico ſuo ſummo, S. D.

AMANTER fecit Ziglerus noſter, quod aduentum tuum nobis quam primum ſignificauit. Nam & gaudeo te & familiam incolumem eſſe, & precor Deum patrem liberatoris noſtri Ieſu χριστοῦ τοῦ γινομένου σφαγίου ὑπὲρ ἡμῶν, vt tuam migrationem gubernet, & tueatur publica ſtudia, ac Eccleſias. Ardeo cupiditate videndi te & miſcendi ſermones περὶ σπουδαίων πολλῶν. Aliquanto enim in conuentu tranquilliore animo fui, quam nunc ſum. Sed nolo te mox interpellare. Prima œconomiæ inſtitutio habet pluſculum negotij. Poſtea liberius colloquemur. Interim velim de tuis rebus aliquid mihi ſignifices. Agnoſcis optime Ioachime, τῆς φιλοσοφίας, μᾶλλον δὲ τῆς ἐκκλησίας τύχην. Vagamur incertis ſedibus, plectimur, quaſſamur

διὰ ἀμαθίας ἑτέρων. Feramus hæc vt decet eos, qui philoſophari γνησίως ſtudent. Repete animo veterum ſummorum virorum hiſtorias, quorum nos veſtigia vtcunq; imitamur. Sed ne illi quidem ſapientiores vitarunt eos caſus, in quos nos incidimus. Hac ſe conſolatione & frater tuus ſuſtentet, vir optimus. Res docet nos, non ſolũ tyrannicum eſſe, τὰ κυκλωπικὰ λέγειν, ſed etiam blanditiarum ſimulatione inſidiari. Sed hæc & alia multa, καὶ περὶ τῶν οἰκείων coram. Bene vale, die XXVI. Octob.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo cariſsimo, S. D.

Si mei expectatione accidit, vt nondum è Lipſia ſcripſeris, meam tarditatem ipſe reprehendo. Etſi enim multa me vincula alligãt, tamen hæc rumpam potius, quam vt diutius caream vel litteris vel colloquio tuo. Cras abimus ad aulam, propter quædam κοινταυρικὰ negocia νυνὶ ἐπιπολάζοντα, quæ me abſente ſcis inchoata eſſe, quæ Deus vt ſedet oro. Quæſo te, vel tribus verſibus ſignifices quo animo ſis. Bene vale.

Philippus Melanchthon.

VIRO CLARISS. ET OPT. IOACHIMO CAMERARIO BAMB. in Academia Lipſica Profeſſori, amico ſuo cariſs. S. D.

Huc

HVc è Lipſia mihi per neſcio quos mercatores miſſa eſt fratris tui epiſtola, quæ ſi tardius ad vos peruenit, quam res poſcebat, mercatorum cõſuetudini aſſcribito. Sæpe iam ſum expertus noſtras epiſtolas prorſus ab eis negligi, & vel amitti, vel tardiſsime reddi. Id mihi nunc quoq; accidit de litteris ab Auguſtano Conſule, quem Ratisbonæ vidiſti, miſsis. Hac nocte ſomnium adeo ἐναργὲς habui de te, & Academia Lipſica, vt non dubitem me breui habiturum à te litteras. Quotidie tam atrocia nunciantur de Turcorum in Pannonia furore, crudelitate, καὶ ἀσεβείᾳ, vt de periculis publicis, & calamitate totius orbis terrarum cogitans pene contabeſcam. Sed ſpero tempus inſtare, de quo Daniel inquit: Illo tempore ſtabit Dux magnus Chriſtus pro filijs populi ſui, &c. Audio quinquaginta pueros crematos eſſe Budæ, & cineres in templis ſparſos. Hanc ipſi luſtrationem eſſe ducunt. Hæc ſunt vere βαρβαρικὰ καθάρματα. Te adhortor, vt Eccleſiam tuam domeſticam iubeas petere toti Reip. defenſionem à Deo. Bene vale, Cal. Decem.

Philip. Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI in Academia Lipſica, amico cariſsimo, S. D.

EPISTOLA tua viſa eſt mihi ſic ſatis hilariter ſcripta. Id inprimis voluptati fuit. Reſpondeo autem breuius, quod nondum de itinere conſtitui. Veniſſem ſine aliqua dubitatione, niſi totam

rem mihi permiſiſſes. Nec me admodum negocia retinent,& tempeſtates ſpero fore commodas. Nā de his nos quidem ſidera ſpectantes interdum pronunciare conuenit: Et albæ virgines, vt verbis oraculi vtar, quod meminiſti de Brenno, conſtrauerunt viam. Vna res mę contantiorem efficit. Videbor velle πολυπραγμονεῖν in aliena Repub. ſi ſubito toties congrediamur. Fortaſsis igitur expectare nondinas commodius erit. Camicianus mihi nuper dixit, nihil dubitare ſe, quin effici poſsit, vt τριακόσια ſint integra, & ipſe domum emas. In eam rem incumbamus. Si inſpexero honeſtiſsimæ coniugis tuæ manum, monſtrabo lineam, quæ ſignificet propriæ domus emtionē: agnoſcis iocos noſtros. Nec tu ideo ſuperſtitioſum me putaueris, aut ſi illa non euenerint, falſum vaticinatorem. De Sophocle probo cōſilium tuum. Decet eſſe exordia ſplendidiora. Etſi mercatores nec Sophoclis nec Xenophontis nomen audierunt, tamen nos quidem Philoſophos rident, cum audiunt de œconomia diſſerentes, cuius ſibi artis perfectionem ſumunt. De profectione hodie cum Vito & Milichio deliberabo. Nam Paulus noſter habet pedes Socraticos. Bene vale. Poſtridie Cal. Decembris. Heri miſi fratris litteras.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAM. in Academia Lipſica amico ſuo cariſſ. S. D.

VELIM Chriſtophorum, ſi erit πραγματικῶς melius cauere alijs, quam ſibi cauet: petit teſtimonium, nec tempus ſignificat, quod ſcribi in talibus litteris neceſſe eſt. Deinde non indicat, quem ad vſum flagitet. Nam hæc non ſcribimus eodem modo, niſi putat me hæc mutare ex antiquis formulis pedellorũ. Ac nuptiæ D. Melchioris in cauſſa fuerunt, quo minus eum interrogarim his dieb. de tempore & ſtudijs eius. Mitto formulam, quæ ſi nõ placet, compones aliam, vel communicata re cum Melchiore, qui iam iſthic eſt, & inde recta ad Moguntinum perget. Mittes autem nobis obſignandam. Audio his dieb. Pompeij ſocerum Vratislauiæ fuiſſe, ac properare ad regem Sarmatiæ: aiunt Legatum eſſe Ferdinandi petentis συμμαχίαν contra Turcas. Sed ſuſpicor aliud agi. Fama eſt enim Paulum tertium deceſsiſſe. Nicolao Magno, ſi ad te redierit, dices, expectari eũ à nobis, eiq; noſtris verbis gratulabere reditum in Germaniam. Deum patrem Liberatoris noſtri Ieſu Chriſti oro, vt honeſtiſſ. matronam coniugem tuam, & totam familiã ſeruet. De ſchola θαρσεῖν χρὴ, τάχ' αὔριον ἔσται ἄμεινον. Nunc enim quæ ſit trepidatio potentũ vides. Nec deſpero Eccleſiam etiam ex his periculis eluctaturam eſſe. Bene vale, vir optime & mihi cariſſ. Salutem tibi aſſcribi iuſſerũt Lutherus, Amſdorſius, & Forchemius tuus.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACH. CAMER. BAM. IN ACAD. Lipſica amico ſuo cariſſ. S. D.

F*Ama malum quo non aliud velocius vllum :*
Et hæc celerius ſpargit triſtia. Itaq; rumores de Carolo Imperatore ante Viti litteras, oppidum noſtrum peruagati erant. Etſi valde conſternatus ſum, tamen ſi ſaluus eſt Carolus Imperator, vt opto, ac in Italiam redijt, fato retractum ad patriæ defenſionem iudico. Quid enim conſilij eſſe dicemus? quod cum in vicinia & pene in conſpectu eſſet Turcicus exercitus, procul in Numidiam diſcedit, quærens neſcio qualem μυομαχίαν. Quanquam haud fruſtra fortaſsis retrahitur. Nam & Alexander infeliciter cum Scythis conflixit, qui erat, vt eſt in verſu Homerico, ἀμφότερον, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής, tamen celeſte numen officij eum admonet. Cogito & alia, quæ coram exponam, cum vt ſpero, certiora & minus triſtia audiemus. Illa tua querela eſt iuſtiſsima, Heroas noſtros non affici ſenſu publico calamitatum. Vna igitur nobis reliqua eſt conſolatio, quam toties repeto: Deo æterno curæ eſſe Eccleſiam filij ſui Ieſu Chriſti, quam ſemper mirandis modis ſeruauit. Fieri non poteſt, quin puniantur tot ſeculorum εἰδωλομανίαι, libidines & parricidia. Sed ſeruabit Deus tamen aliquas Eccleſiæ reliquias, in quibus & te & familiam tuam eſſe non dubito. Sed hæc coram. Chriſtophori teſtimonium ſubito erat ſcribendum, & is tantum ſemeſtre ſcripſerat in ſuis litteris, de anni curriculo, ſecutus ſum diuinationem Pauli noſtri. Scripſiſſem longius & ornatius teſtimonium, ſi tempus & ſtudia melius ſciuiſſem. Mitto tibi fratris litteras, quas, vt certo homini traderem, petiuit. Dedi nuncio Ienenſi probo homi-

homini. Sed tamen volo te ſignificare nobis, an acceperis. Admonet me etiam ſomnium huius noctis, vt ſignificem de vino Ienenſi. Noſter Notarius Cunradus ingenioſsimus homo, ciuis Ienenſis, ſolet huc aduehere Ienenſia vina. Hic promiſit tibi operam ſuam, ac pollicetur miſſurum ac empturum ex tuo mandato, qualia voles. Cenſeo eius opera vtendum eſſe. Nam & ingenio excellit, & eſt humanus. Fuit Othmani Beckmani amicus, poſtea diu fuit in decuria ſcribarum aulicorum. Et nunc ſeruit aulæ & nobis. Tuam orationem velim te ante Nondinas edere, aut mihi edendam mittere. Id poſtulat etiam Caſpar ὁ σταυροφόρος, qui mecum erat, cum hæc ſcriberem. Colamus hæc noſtra ſtudia, dum poſſumus, & ingenti animo feramus huius vltimi ſeculi tempeſtates, quas fore difficilimas prædicunt celeſtia oracula. Aliquoties heri ingemiſeens clamauit Lutherus: Nimis verum eſſe vaticiniū Pauli, qui dixit fore poſtrema ætate χαλεποὺς χρόνους. Bene vale, die XVI. Decemb. Salutem tibi & honeſtiſsimæ tuæ coniugi & cariſsimis liberis optat Caſpar ὁ σταυροφόρος τῇ ἰδίᾳ χειρὶ, & patriæ precatur, vt & agnoſcat donū diuinitus oblatum, & eo recte vtatur, ac ſicut olim Myſiæ laus tributa eſt φιλοξενίας, ita nunc quoq; tibi & litteris benigne præbeat hoſpitiū. Sic.n. puto eſſe apud Apolloniū;

τοὺς μὲν ἐυξείνως Μυσοὶ φιλότητι κιόντας
δειδέχατ' ἐνναέται κείνης χθονὸς, ἤιά τε σφι
μῆλά τε δευομένοις, μέθυ τ' ἄσπετον ἐγγυάλιξαν.

Quare ſi antiquæ virtutis meminit, ſpero fore, vt te quoq; amanter complectatur. vale.

Philippus.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi in Academia Lipſica amico ſuo cariſs. S. D.

VERECVNDIA tuæ Epiſtolæ me negligentiorem reddidit. Nam ſi expectari me arbitratus eſſem, omnino abruptis omnibus vinculis aduolaſſem. Erat difficile ſubito currum conducere, & me δικανικὰ quædam retinebant, in quibus ſcis meam ſuffragationem requiri. Sed hæc negocia non ſoleo anteponere tuæ voluntati. Spero autem ſarciri poſſe hanc ceſſationem. Quod prehenſandum cenſes alterum illum νομοφύλακα, aſſentior, quem quidem fauere tum ſtudijs, tum tibi quoque arbitror. Eſt enim ingenio excellenti, & politica natura præditus, & in eo doctrinæ genere, in quo verſatur, perfectus. πολλὰ δὲ ὕπουλα νῦν ἐστι, καὶ τῶν εὐδοκίμων ἀνδρῶν παθήματα σκεπτέα τοῖς φιλοσόφοις. In Nondinis Deo dante, affuturus ſum. Sed ſi quid à me prius agi vis, ſignifica. Etiamſi ipſi contabuntur, ſpero per aulam poſſe effici quod cupis. Sed tamen prius horum voluntates explorandæ ſunt. Percuſsit meum animum, quod in ipſo articulo tui exordij παρὰ ἑτέρου ἐπαγγέλλεται τῶν ὁμήρων ἐπανόδια ἢ ἐξάγωγις. Etſi fortaſsis tota ea res nihil ad te pertinet, & ille amicus eſt, tamen de tempore ſubijt animum admiratio. Si pax erit, ſpero facile te has difficultates, quæ ſolent in initijs migrationum incidere, ſuperaturum, & habiturum non ſolum ad excitanda, ſed etiam ad ornanda ſtudia ocium. Nec metuo alia bella, niſi Turcica. Sæpe mihi

mihi venit in mentem ὄνειρος anni ſuperioris: Vidi nos duos in celſa quadam arce in cœtu auditorum ſedere ad Albim, ac nos quidē ocioſi & ſecuri ambo legebamus Demoſthenem, ſed Albis erat cruentus. Deum oremus, vt has regiones defendat. Bene vale cum domeſtica Eccleſia, & tuam oratio nem edi curato.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO ET OPTIMO VIRO IOACHIMO CAMERARIO Bamb. amico ſuo cariſs.

S. D.

LIPSIA egreſſus in itinere incidi in Conricium, natum in familia equeſtri, & bono ingenio præditum, quem vidiſti adoleſcentem ante annos viginti in ædibus meis. Is cum multa de Repub. familiariter diſſereremus, narrabat ſe vidiſſe αὐτόγραφα recentia Caroli, in aula regis Ferdinandi ante menſem, nec dubitabat, viuere Carolum Imperatorem, idq; teſtari dicebat non modo Fratris ſermones, ſed vultum quoq;, qui in re tanta fingi non poteſt. Arbitrabatur ἀποδειχθήσεσθαι στρατηγὸν τῶν μακεδόνων contra regem Celticum. Valde miratus ſum hunc ſermonem, præſertim cum & argumenta quædam eius rei animo colligerem, & φάσμα celeſte cogitarem ante ſexennium typis excuſum, conſpectum in Cherſoneſo Cimbrica, in quo Gallus Leoni caput decerpit. Exemplum phaſmatos eſt in Borneri parietib. ni fallor, ſed quidquid erit, magnæ conuerſiones rerū humanarū impendent, quas vt Deus mitiget, oremus: video iſtos fluctus conſilijs hu-

lijs humanis non poſſe regi. Ergo noſtrã Spartam id eſt, Eccleſiam, excolamus doctrina. Euntes ibant & flebant mittentes ſemina ſua : Redeuntes vero afferebant manipulos ſuos, inquit Pſalmus. Non erit irritus labor piorum. Me hic odioſiſsimũ negocium Curionis magis excruciat, quam fore putabam. Bene vale. die x Ianuarij. Anno Chriſti. M. D. XLII.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO Bambergenſi amico ſuo cariſſ.

S. D.

EX aula noſtra ſcribitur, tandem Burgundos & Iuliacenſem arbitros legiſſe ſuarum controuerſiarum Electores Rhenanos, ac intelligo τὸν μακεδόνα acerrime contendere, vt rem deducat ad ocium. Nos quidem bene precari decet honeſtis conſilijs, ἀλλὰ τὸ πεπρωμένον οὔτε πῦρ, οὔτε σιδήρεον τεῖχος ἀπείργει, inquit Pindarus. Hac me vna conſolatione ſuſtento : quod etſi ſunt vſitatæ & fuerunt ſemper infinitæ imperiorum dilacerationes, quibus vniuerſi generis humani furores puniuntur, tamen Deus monſtrabit Eccleſiæ ſuæ aliquem nidum, vt filio recens nato φάτνην καὶ σπάργανα dedit. Illud vero dolorem meum non raro auget, quod video multa eſſe τῶν ἀτρειδῶν ἐπίσπαστα κακά. Sed id quoque fatale eſſe putemus, vt ille inquit :

Hoc pla-

Hoc placet ò Superi cum vobis vertere cuncta
Propoſitum, noſtris erroribus addere crimen,
Cladibus irruimus, nocituraque poſcimus arma.

Recudi iſtic Danielis enarrationem à me congeſtam audio. Si Typographus habet græcos characteres, vellem addi tuam Elegiam. Fuchſij nuncius nondum redijt, quæ ſit moræ cauſſa, non difficilis eſt coniectura. Sed Homericum illud non cogitat: αἰσχρὸν δὴ δηρόν τε μένειν κενεόν τε νέεσθαι. Bene vale. die xv. Ianuarij

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO Bambergenſi in Academia Lipſica amico cariſs.

S. D.

CIVIS Ienenſis qui oſtendit ſe vinum tibi venditurum eſſe, mittit Ienam hunc ſuum miniſtrum, qui te conueniet, vt tuam ſententiam audiat, & de emtione, & de transuectione. Cadum vini nati hoc anno, quod eo loco exiſtimatur eſſe cæteris generoſius, ex monte cui nomen eſt à Langrauio, vendet tibi octo florenis, vt vocant, & continet cadus V. S. amphoras, & aliquanto amplius, non minus. Nec vero huic pecuniæ precium vecturæ includit. Sed ſi ab ipſo voles tranſuehi, curabit vt Lipſiam aduehatur tibi vinum vſitata mercede, vt ex hoc tabellario intelliges. Hæc tibi ſignificanda eſſe duximus, vt de tota re cum hoc tabellario ſtatuas. Mihi vini precium non videtur eſſe nimium

nimium, & pluris hic nobis cereuiſia emenda eſt. Sed ſtatues vt videbitur. Cætera alias. Bene vale. IIII. Februarij.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo cariſſ.

S. D.

DABIS veniam breuitati. Nam indeuſque à ſecunda poſt mediam noctem lucubrandum mihi fuit, non modo vt Tubingenſi nuncio darem litteras, ſed etiam vt Hieronymum Nopum magnis faſciculis onerarem, euntem Noribergam, ac deinde Ratisbonam. Conficior, mi Ioachime, laboribus, & ſeruio pene vt in antro Cyclopis, dicendũ eſt enim apud te quod ſentio, ac ſæpe de fuga cogito: vix mihi ad breuem precatiunculam tempus ſuffurari poſſum. Redit nuncius ille non plane inanis, etſi pulchritudini operis, diligentiæ autoris, & ſumtib. non reſpondet hoc munus. ἀλλὰ δεῖ συγκακοπαθεῖν αὐτὸν τοῖς ἀτυχήμασι τοῦ ἄρχοντος. Bona natura & benefica eſt iſtius principis, & vicem eius doleo. Scripſi vt voluiſti, ad Baldaſarum, ac mitto nondum obſignatas epiſtolas, vt legas & eam quã ſcripſi Baldaſaro, & alteram inſcriptam Matthiæ. Mittes igitur ſi videbitur, aut ſcribes meo nomine, quas putabis eſſe aptiores. Bene vale. IX. Febr.

Philippus Melanch.

Clariſs.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo cariſſ.

S. D.

QVOD aſperſiſti dulciſsimam conſolationem in proximis litteris tuis, & humanitatem agnoſco tuam,& erga me beneuolentiam, & tibi gratiam habeo. Sed ſcito me multo æquiore animo ferre priuatas miſerias, quam Heroum quorundam, vt eſſe volunt, πολιτεύματα, qui leuiſsimas cupiditates ſuas Eccleſiæ & patriæ ſaluti anteferunt. Sed ſunt hæc fata ruentium imperiorum, & pœnæ vltimæ ſenectæ mundi, quæ vt mitiget Deus, oremus. Triceſius Polonus ſcribit recuperatam eſſe Budam ab Hungaris. Sed ὁ χρόνος ἐλέγξει. Hanc Epiſtolam tibi tradet Magiſter Caſpar Erfordianus, Decanus Saxonici Collegij, qui nunc vnus ſcholam aliquam habet Erfordiæ, & optime de rebus bonis ſentit,& cum præclare ſit eruditus, feliciter docet. Videre te cupit & amicitiam tuam expetit. Scio, vbi noris eum, probaturum te eius candorem & integritatem. Excipies igitur eum, vt ſoles viros bonos & amantes noſtræ philoſophiæ. Mitto tibi capita proximæ diſputationis, de quib. diſſeruit Iuuenis Sueuus accerſitus ad gubernationem Eccleſiæ Iſnenſis, quæ admodum honorifice ſcriptis litteris ad Academiam noſtram, petiuit, vt teſtimonio publico hic Iuuenis ornaretur. vellem equidem diutius eum manſiſſe in Academia. Sed magna eſt paucitas mediocriter doctorum, qui præfici Eccleſijs poſsint. Hæc cura nihil tan-

hil tangit illos Heroas, qui Eccleſiæ & patriæ exitialia bella mouent, propter nugaciſsimas cauſſas. Sed redeo ad priorem querelam, cum potius pugnandum ſit precibus apud Chriſtum, vt pugnauit Cananea illa muliercula, cuius facta eſt mentio in proxima lectione Euangelij. Alterum exemplum dabis Laterenſi, cui etiam his diebus pertexam quæſtionem de negocio matrimoniali. Bene vale. die. XXI. Febr. Plura exempla diſputationis non erant venalia.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO Bambergenſi amico ſuo cariſſ. Lipſiæ, S. D.

HIERONYMVS meus contubernalis mittit ad Rheticũ litteras, quas tradidit huic Sacerdoti Coburgenſi, qui narrat, olim ſe Lipſiæ commilitonem tuum fuiſſe, ac vna audiſſe Heltum. Ideo autem ei epiſtolium dedi, vt tibi litteras Rhetico inſcriptas traderet. Nam illum non nouit, nec vbi quærendus ſit ſciebat. Ad te igitur miſimus, non vt vel tibi, vel alijs oneri ſit, properat enim in patriam. Eſt autem vir θεοσεβὴς καὶ ἱερεὺς, & quibuſdam non leuibus ærumnis exercetur, de quib. me conſuluit. Memini te nuper ſignificare ſermones iſtic eſſe de mea profectione in Vbios. Etſi Macedo vrget vt proficiſcar, tamen hactenus quidem repugnaui, ſatis eſt mihi negociorum domi. Et, quanquam optimi ſenis τοῦ ἀρχιερέως Vbiorum volunta-

luntatem probo,& adiuuandam cenſeo, tamen inſidias τῶν πανούργων,quos antea ſum expertus in conuentu, metuo, quorum ego flagitia texi & tegam, etſi profecto quoties recordor,iræ mihi igneſcunt, & duris dolor oſsibus ardet. Sed hæc alias. Bene & feliciter vale, die XXII. Febr.

Phil. Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi, amico ſuo cariſsimo, S. D.

NON, ſi mihi quamuis magna & periculoſa res ſuſcipienda eſſet, plures autores requirerem,quam Macedonem, Lutherum & te. Et ſententiæ veſtræ de mea profectione congruunt. Sed poſtquam rem ad aulæ deliberationem reieci, & illa non quidem prohibet,ſed tacet tantum, facile patior me retineri, nec inſto vt reſpondeant. Multæ ſunt enim graues cauſæ, propter quas hoc præſertim tempore,in eas regiones minus libet proficiſci. Sed mihi crede,non inter poſtremas eſt,quod non libet audire fabulas περὶ πολυπραγμοσύνης τῶν ἡμεδαπῶν καὶ ὅμοια θρυλλούμενα, quæ nec refutare ingenue poſſum, nec tamen confiteri decet. Sed omitto hæc. Faciam has operas ſcholaſticas, donec Deus concedet, quem oro, vt nos iuuet & reliquias Eccleſiæ ſeruet. Tanta eſt in Belgio opinionum confuſio,vt hodie audiui, vt Principum negligentiam,vel potius ſtuporem non poſsim non execrari. Nihil miremur concuti orbem mutationibus

imperiorum, & puniri Reges. Bene & feliciter vale. Niſi tempeſtates me retinebunt, expatiabor ad vos. IIII. Martij

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERgenſi in Academia Lipſica, amico cariſsimo, S. D.

ET operis forma delectabar legens tuam orationem, & ſimul dolore ac miſeratione patriæ, horum ipſorum ſtudiorum, & Eccleſiæ afficiebar ingenti: videbam enim eleganter à te expreſſam eſſe formam Demoſthenicam. Similis eſt ad cauſſam aditus, quibus rebus creuerit hoſtis, quæ mens ſemper fuerit, deinde quæ contra ignauia, diſcordia, tarditates alterius partis, deniq; ſeria & plena veri ſtudij adhortatio. Cenſeo igitur quam primum edendam eſſe. Etſi enim neque his armis vincitur hoſtis barbarus, neque hæc leguntur à Centauris, propter quos plectimur, tamen hæ voces honeſtæ in ſcholis, in noſtris cœtibus ſonent. Nondum de Eccleſia, nondum de Repub. prorſus deſperemus: quare noſtra ſtudia, quantum conceditur, colamus. Citas oraculum, periſſe Athenas ἡγεμόνων κακότητι. Eodem loco alterum eſt apud Pauſaniam in Phocicis, in quo dicitur periſſe Athenas, δολεροῖσι τρόποις, κακότητι νομήων. Plane imago eſt hæc noſtrorum temporum. Sophiſtica principum, & ignauia ſunt exitio Reipub. Intelliges iam in conuentu bona conſilia miris ſtrophis

eludi,

cludi,qua de re,etſi nonnihil dixiſti in tua oratione, tamen vellem te aliquid aſſumſiſſe meæ iracundiæ, ac aſperiore inſectatione rem turpiſsimam pernicioſiſsimamq́ vituperaſſe. Nec ego metuo Corycæos, qui hæc dicent à me tibi inſtillata eſſe. Aſſcribo in eam ſententiam verſiculos, nonnihil mutatos ex Sophocle, pro quibus velim mihi meliores facias,

ὅπου σοφισμάτων γέμουσιν οἱ ἐν τέλει,
ἔχθρας τ' ἰδίας ποιοῦσι πλέονος πέρι,
ἢ τὴν τεκοῦσαν πατρίδα, ἢ δὲ τὸν θεὸν,
ταύτην νόμιζε τὴν πόλιν χρόνῳ ποτὲ
ἐξ οὐρίων δραμοῦσαν, εἰς βυθὸν πεσεῖν.

Accepi his proximis diebus & ex Polonia & ex Morauia litteras à peritis hominibus ſcriptas, in quibus affirmatur augeri copias, quæ ſunt Budæ, eaſq́ excurrere & populari viciniam. Heri etiam afferebatur fama de capta Alba Regia vt vocant. Interim tamen quidam pene affirmant, maiorem natu filium Tyranni Turcici à patre defeciſſe, & bellum in Syria moliri. Non dubito vos aliquid de conuentu Spirenſi habere,apud nos de eo ſilentium eſt, quod ipſum eſt δύσφημον. Remitto tibi Oporini litteras. Spectrum de quo ſcribit, nihil dubito diaboli ludos eſſe, vel σαρκασμοὺς potius, quib. exagitat impiam plebem, & fortaſsis confirmare certamina quædam conatur. Sed diſcedet ex hac ſcæna ille ſpiritus πανοῦργος, ſi à pijs ſe contemni ſenſerit. Volui etiam te legere Sturmij ad me epiſtolam. Bene vale.

Philippus.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO

Bambergenſi amico ſuo cariſſ.

S. D.

ETSI digni ſunt reprehenſione ὁ δεῖνα & eius πα-ραστάται, tamen nos non odijs, non ſcelere certare cum ipſis oportuit, ſed potius conſulere Eccleſiæ, patriæ, gloriæ Dei, denique facere quod nobis dignum erat, non quod illis, præſertim cum recte faciendo etiam ſecuritati noſtræ optime conſuleremus. Hanc dixi ſententiam in eadem cauſſa, de qua nunc ſunt deliberationes, ante ſexenium, dixi ſæpe poſtea. Ac in conuentib. ingenti cum dolore, vidi aliud agi, nō fui approbator. Etſi igitur abſens ſæpe iam de Spirenſibus rixis cogito, nec multo minorem capio dolorem procul hæc aſpiciens, tamen abeſſe me gaudeo. Quid ſtruatur, quo hæc abſurda conſilia euaſura ſint, breui videbimus, ſi nos fatum vrget, ſcis nos antea ſæpe ἀμαθίας ἐνίων φιλοσοφίᾳ τινι ἢ κεκαλυφέναι, ἢ καὶ ἐπανωρθωκέναι θεοῦ κυβερνῶντος, καὶ εὐμενῶς χειραγωγοῦντος. Nunc ita deformant & ſeſe & cauſſam optimam, vt nos de nobis ipſis tandem cogitare cogant. Noti ſunt mei ſermones, & extant in ſcriptis ſignificationes mei doloris, quæ oſtendunt, me hanc ſophiſticam multo ante & improbaſſe, & formidaſſe. Erant aulæ quondam aliquanto ſimiliores τῇ ἀριστοκρατίᾳ, nunc ὀλιγαρχικαὶ ſunt, ridentur & exploduntur ſcholaſticæ opiniones vt vocant, quod minus mirarer, ſiquid eſſet Alexandreum aut Achilleum in his, qui ſcholaſticos derident, ſed nec Linum opinor Hercules contempſit.

pſit. Hac tota de re nunquam cuiquam ſatis expoſui meum dolorem,ne tibi quidem. Nec vlla priuata cauſſa angor. Eccleſiæ, Reip. deinde & ipſorũ cauſſa doleo,qui ſunt fontes τοιαύτης ἀμαθίας. Reliqua eſt vna Ancora,de qua filius Dei inquit, Non relinquam vos Orphanos. Vides nec Eccleſiæ, nec Reip.præſidio eſſe hos Heroum filios.Petamus igitur & expectemus à Deo auxiliũ & defenſionem. Hæc ipſa ſententia,fere quotidie ad me multorum litteris perſcribitur. Bonorum iudicia de iſtis Heroibus,& dolor,& vota fere vbiq; conſentiũt, id quoq; ſignificat impendere rerum μεταβολὴν fatalem. Sed deſino. Breui coram plura. Apollonio libenter gratificati ſumus. Nam ego quidem magis dignum iudico hoc gradu, qui vel exiguam particulam Phyſices didicit, & vel pauca nouit remedia,quam qui totum Tartaretum ſciat ἀποσομαλίζειν, etſi hic quoque habemus ἐπαριστερ.ὺς ἰτὰς κάτωνας,vt ipſe Senex Cato ineptos imitatores ſuos vocabat. De inſcriptione βοτανικοῦ Amici noſtri quid ſpei eſſe poteſt? Natura ſatis bona & liberalis eſt eius Principis.Sed nec Xenophontis nec Ariſtotelis οἰκονομικὸν legit. Bene vale & reſcribe. Dixi Apollonio,vereri me, vt ſibi veſtrates ſatisfieri patiantur, etiamſi à nobis fuerit ornatus, ſed id Aurbachio & Philoni curæ ſit.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERGENSI in Academia Lipſica amico ſuo cariſſ. S. D.

ET Apollonio, & ſtudijs eorum qui eum commendarunt, obſecuti ſumus: ſcis enim Philonem magni fieri à me. Nec dubitabā iſtic quoſdam reprehenſuros eſſe noſtram facilitatem. Nam hic quoq; ridetur. Sed mihi vſitatum eſt, amicorum cauſſa peccare, fortaſsis etiam vltra metas, de quibus diſſerit Theophraſtus, vt dicitur. Sed tamen μέχρι βωμῶν. Scire igitur cupio, an profuerit noſtrum officium Apollonio. Ego quidem diſerte eum admonui, niſi ſciret ſibi profuturum, ne titulum ineptum peteret. Reliqua in proximis litteris nonnihil mitigarunt actiones Spirenſium Comitiorum. Nam audio decretum eſſe, vt παγγερμανικὸν mittat exercitum in Pannonias. Sed mi Ioachime, nouis curis excrucior. Inferetur hoſti acérrimo bellum, & poſtea negligenter geretur. Sed tamen res ſuſcipienda eſt. Deum oremus, vt defendat Eccleſias ſuas, quod certe faciet, etiamſi caſtigabit. Daniel & alij pij in exilio non ſolum ſeruati ſunt, ſed etiam gloria cumulati. Scripſeram proximas litteras mane, ijs curis, quas in lecto meditari ſoleo, incitatus. Sed non eſt de nihilo mea querela. Poſtea inſpexi Pauſaniam, qui etiam Linum ab Hercule inquit occiſum eſſe. οἰστέον οὖν τὰς εἱμαρμένας ἀνάγκας τοῖς φιλοσόφοις. etſi ego quidem, qui me Peripateticum profiteor, minime durum Philoſophiæ genus ſequor. In ducatu Vuirtenbergenſi ſcis Roſebergij complices vagari. Hi nunc Auguſtanos & Vlmenſes magno detrimento affecerunt. Te rogo, vt ſcribas aliquid περὶ ἀπολλωνίου καὶ τῶν λοιπῶν πραγμάτων. Mitto tibi Sabini litteras, ad me ſcriptas. Hic ſcholaſticus exhibebit tibi ipſius Carmen & Epiſtolam ad te

ſcriptam,

ſcriptam, quæſo vt aliquid ei reſpondeas. Bene vale. Nec locum nec tempus idoneum ad ſcribendum habebam. die Annunciationis.

Philippus Melanch.

A Ziglero litteras accepi de quodam Franco, cui mea officia detuli. Ziglero ſcribam alias.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO Bambergenſi amico ſuo cariſſimo, S. D.

De curatione pedis tui magnopere angor, nec ſumo mihi tantum, vt cũ & medicos habeas eruditiſs. & fideliſsimos, & ipſe multa vſu cognoueris, præcipiã aliquid: illud tãtum oro, vt caueas, ne maius aliquod incommodum accerſas: curationib. ſiſti fluxum non eſt vtile, deinde Ebeni, quemadmodũ mihi lubet nominare, vſus in tanta ſiccitate inteſtinorum tuorum plurimũ habet periculi. Si ſi qua idonea ratione effici poſſet, vt in vlcus erumperet flũxus, id vtiliſsimum foret, quã ad rem ætas, humidus victus, & fortaſsis etiã medicamenta quædam aliquid afferre momenti poſſent. Cum Menio vna profectus eſſem, niſi me Typographi retinerent. De itinere Dreſdenſi nondum conſtitui. Sed, ſi me ſomnia mea non fallunt, hodie aliquid Epiſtolarũ ex aulis accipiã, quod mihi nouas curas afferet. τὸ προγινώσκειν duplicat ſollicitudinem. Et tamen ſumus auidi τῶν προγνώσεων. Bene vale.

Phil. Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi in Academia Lipſica amico ſuo cariſſ.

S. D.

BINIS iam litteris mitigas Epiſtolam nuncio Laterenſis traditam, cum quidem & iuſtæ querelæ fuerint, & moderate ſcriptæ, nec legantur hic, niſi ab amicis. Nec meæ querelæ de nihilo fuerunt περὶ σοφισμάτων ἐκείνων. Hic fons eſt huius impij tumultus, qui in vicinia ortus eſt. Non diſputo de vllius partis iure. Sed vel iuſta patrimonia noſtros abijcere optarim potius, quam defendere parricidijs & ciuili ſanguine. Deum oro, vt hos furores compeſcat. Spero Macedonem daturum operam, vt arma deponantur, etſi video quantum illi ipſi certamen futurum ſit. Metuo Principi. Et tranquillitatem opto Eccleſijs, ſtudijs, plebi, de me priuatim non valde ſum ſolicitus. Ita me excruciarunt diu Principes ipſi, vt viuere inter has moleſtias non libeat. Scio qualem ſeruitutem tulerim. Audio Spiræ teterrimas rixas eſſe. Mitto tibi Epicedia amicorum, qui hanc ob cauſſam minus miſeri fuerunt, quam nos, quod deceſſerunt, priuſquam hæc ſcelera viderent. Te oro, vt mihi ſcribas, ſi quando poteris. Nam quiſquis erit exitus horum tumultuum, erit breuis ἐπίτασις. Deus nos adiuuet, & tollat hæc ſcandala. Bene vale. die. VII. Aprilis.

Philippus Melanch.

Clariſſ.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo cariſs.

S. D.

NON tantum veteribus exemplis, ſed etiam meis colaphis didici fugiendas eſſe τῶν δυναστῶν ὁμιλίας. Et fugere ſoleo. Nec tamen prorſus effugere poſſum. Cras aiunt hic affuturum eſſe τὸν μακεδόνα, cuius expectationi retentus ſum, quo minus hodie ingreſſus ſim iter, ad vos expatiaturus. Multa ad eum in hac ipſa ἐπιτάσει centaurica ſcripta ſunt, nec dubito, quin de quibuſdam rebus nos alloqui decreuerit, ſi huc venerit. mitto tibi libellos. In Pſalmo, Confitemini, conciunculæ ſunt περὶ τῆς ἐκκλησίας, quas noſtro cœtui non iniucundas fore arbitror. Cæteris concionari aliquando deſinamus. Sed hæc coram. Bene & feliciter vale. die. 11. Maij.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo cariſſ.

S. D.

HODIE Gallis, auditoribus tuis, breuem Epiſtolam dedi & libellos aliquot tibi exhibendos. Deinde Mathematicus noſter Ioachimus, cum me retineri intellexiſſet, litteras flagitauit. Etſi autem magno nobis vſui eſt, & à nobis non libenter diſcedit, tamē quia meminimus fuiſſe apud

vos deliberationes de conducendo Mathematico, audire vult, quid conſtitutũ ſit. Nec ambitioſe petit, nec tibi aut cæteris amicis aliquid negocij facere cupit, ſi res refrixit, facile patimur, ne à te quidem vllam fieri mentionem huius negocij. Expones igitur ei, quid tibi videatur. Bornerus mihi ſignificat, non pendi vobis duo millia, quæ promiſſa erant, quod ſi ita eſt, ſatis adparet hoc agi à potentibus, vt in Academia veſtra fiat ſolitudo. Hac de re etiã cum Macedone loqui decreui. Bene vale, die 11. Maij.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO Bambergenſi in Academia Lipſica amico ſuo cariſsimo,

S. D.

EGo vero gratiã tibi habeo, quod τὴν σταφυλὴν curare maluiſti, quam iter non neceſſarium ingredi: audiebam enim καταστῆναι τὸ ῥεῦμα εἰς γαργαρεῶνα. Miror vnde in ſicco corpore tam varij, & errantes fluxus ſcaturiant: ſeruies igitur curationi. Nam mihi excurrere minus difficile eſt, veniſſem citius, niſi hoc tempore vitandos quorundam oculos, quorundam etiam fabellas cauendas eſſe ducerem. Hæc ego, ſi non ſemper, tamen interdum aliqua Philoſophia moderor. De Bucero ſcripſit huc Vuencelaus etiam atrociora, diſceſsiſſe eum iam ex vrbe Argentorato, doleo, & reprehendo conſilium iſtorum, qui renouant ſermones δυσφη-

μιας

μίας γέμοντας, ſed multum vanitatis eſt in narrationibus παρὰ τῇ καλῇ πηγῇ Breui certiora habebimus. Nunc enim in itinere eſt nuncius, qui hinc litteras perfert Baſileam. De Turcis adhuc ſilentium eſt, etſi rumores obſcuri allati ſunt de oppido Strigonio. Auxilium ac defenſionem à filio Dei expectemus ac petamus, cui ſcimus Eccleſias ac pia ſtudia curæ eſſe. Bene vale. Pridie Cal. Iunij.

Philip. Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo cariſſ. Lipſiæ, S. D.

HANC Epiſtolam dedi Petro Medmano, erudienti Comites Iſebergios, viro bono, erudito & officia quadam philoſophica moderatione metienti. Volebat enim aditum ſibi patefieri ad amicitiam tuam, qui quidem hac ſpe minus moleſte fert, auelli ſe à nobis, quod exiſtimat futurum, vt iſtic tua conſuetudine fruatur: ſcio, vbi introſpexeris hominem, familiaritatem ipſius tibi gratam fore. Si venit Lipſiam Portunus, rogo, vt interroges de penſione Mantelij ægroti Sacerdotis. Nunc enim in aula litteras dari curabo, eamque rem diſtuli, vt coram poſſem in aula agere, quod cras facturum me eſſe ſpero, hodie enim adueniunt Principes. Si adeſt Portunus, ac poteſt curare partem ſaltem eius pecuniæ, vellem eum dare Quæſtori fiſci noſtri Iohanni, quem ipſe nouit.

Sed ſi

Sed ſi non adeſt Portunus, nihil tibi negocij impono. Bene & feliciter vale. die. III. Maij. Fortaſsis die dominico iſtuc veniam.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO Bambergenſi in Academia Lipſica amico ſuo ſummo, S. D.

SCIO ſæpe nos Scholaſticos rideri ab aulicis, ac iudicari ἀπειροκάλους & moroſos, cum de occupationibus querimur. Sed tamen pro mea imbecillitate videor mihi ſatis ſuſtinere negociorum, quæ & ipſa ad Remp. pertinent. Verum aulici ſæpe obliuiſcuntur dicti Ariſtotelis, qui ait: ciuitatem conſtare ex Medico, & agricola, hoc eſt pluribus artibus indigere. Meum ad vos iter impedierunt grauiſsimæ cauſæ, quas tibi coram exponam. Fuit enim expectandus Macedo, & ſecuta ſunt alia quæ commemorabo: pugnauit ſatis acriter Macedo de Crucigero. Quid impetratum ſit, ex Megabacho te audiſſe arbitror. Breui audio vna futuros eſſe Duces Saxoniæ, quod fauſtum & felix ſit. Deum oro, vt hoc vulnus etiam ſanet. Marchio ad Lutherum & ad me de ſua expeditione pie & ὁσίως ſcripſit: precandum eſt, vt adſit ei Dux noſter filius Dei. Tuam Senatoriam orationem libenter legi, videris ſignificare, iſtic deeſſe exempla. Nos hic vidimus aliqua, ſed auide rapta ſunt: meum dedi ante aliquot dies Paulo Ebero, vtendum precario

precario, mittam tamen, ſi poſtulas. Cupio iſtuc venire ad Medicorum congreſſum, quia cum eo ordine mihi vera, non fucoſa amicitia eſt, quod iudico philoſophicum eſſe. τέττιξ μὲν τέττιγι φίλος. Sed deliberabo cum Crucigero. Expectatur enim his diebus hic Ionas. Bene vale. die Aſcenſionis Chriſti in cœlum.

Philippus Melanchthon.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO Bambergenſi in Academia Lipſica, amico ſuo ſummo S. D.

CIVIS Lipſicus eſt, Gregorius Vlricus, vt mihi quidem viſus eſt, eximia modeſtia & humanitate morum præditus. Huius frater Eraſmus, cui has dedi litteras, hic domeſtica Marcelli conſuetudine vſus eſt, cuius Eraſmi & mores & ſtudia probo. Nunc vero Lipſiam redit, vt Iuriſconſultos audiat. Cum autem magnum ornamentum eſſe, ac lumen Legum has noſtras litteras exiſtimet, tuam amicitiam expetit, vt tuo conſilio interdum in his noſtris ſtudijs vtatur, quæ negat ſe depoſiturum eſſe. Scio tibi voluptati fore vtriuſque fratris integritatem, & non fucatam comitatem. Quare eos tibi commendo. De Rep. ac rebus Pannonicis nondum quidquam habebamus, præter rumores de incendio vrbis Lynceæ. Deus tegat Eccleſias & ſcholas Germaniæ. Bene vale, die 13. Iul.

Phil. Melanch.

Cla-

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo cariſſ.

S. D.

LIBENTER dedi litteras tuo diſcipulo, homini γνησίως φεάγκῳ. Eſt enim & rectus & officioſus admodum, & nobis propter tuam amicitiam deuinctior. Aget iſtic quædam forenſia negocia ſoceri, ſed vt te videret, auidius iter ſuſcepit. Rogò autem, vt redeunti aliquid des litterarum de tuis reb. & de familia, quam vt Deus tibi ſeruet incolumem, ex animo precor. Mea coniunx profecta eſt ad filiam, quam ſpero iam quartum puerperã eſſe. De Repub. nondum habeo quidquam ἀξιόλογον. Nuncius ex Cattis heri mecum fuit, qui dicebat Turcicas copias in Pannonijs manere non poſſe, niſi Tyrannus ipſe aduentaret. Et aſſunt iam hic Moraui, qui nihil triſte nunciant. Bene & feliciter vale. die Iunij XXVI.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo cariſsimo, in Academia Lipſica,

S. D.

TVA mihi aſsiduitas in ſcribendo pergrata eſt, delector enim humanitate & ſuauitate tua, qualiacunq; ſunt argumenta, quæ tempus ſuppeditat. De bello non dubito iſtic ſermones eſſe hominum

num ocioſorum varios. Sed mihi crede, Macedo diutius querelas Goſlarienſium ſuſtinere non potuit. Eaq; vna re ſe incendi dixit. Etſi is qui fertur tot ac tam triſtium incendiorum autor eſſe, fortaſſis diuinitus rapitur ad pœnam: plectemur vna fortaſsis, ſed tamen Eccleſia Deo curæ erit. Teq; velim animo tranquillo eſſe. Ex Pannonijs læta ſcribit Iſlebius. Nam heri legi litteras admodum recentes. Tyrannum ipſum non venire arbitrantur. Turcicæ vero copiæ non procul à Buda euagantur. Sed prodigijs terreor. Pragæ infans in vtero edidit vagitum, mater ita conſternata eſt, vt mortua ſit, infans ſeruatus eſt ſecta aluo. Sed multa talia ſunt ἄσημα. Ego hypochondriacis dolorib. mediocriter excrucior. Familia mea redijt ex Marchia ſalua: Sabini Coniunx peperit quartam filiam. Reddet tibi has litteras profeſſor gymnaſij Marpurgenſis, Adami noſtri amicus, bonus & doctus vir, quem tibi commendo. Egit hic cum Matthia Illyrico, vt ſe in Academiam Heſsiacam conferat, ac promittit ſtipendium. Bene vale, die XXI. Iulij.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO
IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo cariſsimo
Lipſiæ, S. D.

BAldaſaro Sponſo læta & fauſta omnia precor, quem quidem vidi libentius, quia litteras ad me tuas afferebat. Etſi autem hac hora dedi

epi-

epiſtolam Profeſſori Academiæ Marpurgenſis, tamen & hanc addidi, vt meam aſsiduitatem etiam tibi probarem. Ac ſcriberem præſertim hoc tempore crebrius, ſi res haberem memoratu dignas. Heri Franciſcus noſter affuit, qui quia non veniebat ex aula, de expeditione narrare nihil poterat. Fuerat enim legatus ad Regem Danicum, virum antiquæ virtutis & conſtantiæ, & non πολυπραγμονοῦντα, deferentemq; ad pacandam Germaniam omne ſuum ſtudium, exercitus, & ſeipſum. Sed tota hæc res eſt ἐν γούνασι θεοῦ, qui poterit dare placidam καταστροφήν. Opinor Palatinum, quod cauſſam τοῦ δεῖνα, & hominem non probat, non valde contendiſſe. Tuæ vero patriæ Cypſelus Ates perſonam potius quam λιτῆς aut pacificatoris ſuſtinere poterat. Multa, vt exiſtimare potes, mecum de cauſsis belli, περὶ τῆς ἀφορμῆς, de tempore, de Ducum voluntatibus, ingenijs, tum etiam de lege Spartana, quæ eſt in Terpſichora Herodoti, cogito, ſed omnium diſputationum ſumma redit ad hoc caput,

θεοῦ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος,
καὶ μὴ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει πόνος.

A Deo igitur auxilium ſperemus. Bene vale, die XXI. Iulij.

Philip. Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo cariſsimo, Lipſiæ. S. D.

Tabel-

TABELLARIO Noribergenſi dedi litteras, in quibus de Ioachimo Rhetico ſcripſi. Adieceram me expectare litteras ex caſtris. Has heri accepi, & quidem à Pontano, cuius animum cum habeam pene cognitum & perſpectum, plus autoritatis apud me eius narrationes habent. Videtur animo tranquillo eſſe, & ſperare, Deo iuuante, exitus mediocres. D. Brunſuicenſis per Colonienſem tentauit pacificationem. Rex Ferdinandus vetat ſuſcipi defenſionem vrbium. Sed hæc mandata ſera ſunt. Nam Macedo iam bellum intulit hoſti, & quædam loca occupauit. Mitto tibi libellum Dialecticum, propter primam pagellam, in qua locus eſt de Corcyreorum ſeditione, quem velim te legere. Plura alias. Bene & feliciter vale, die XXVII. Iulij.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi, amico ſuo cariſsimo Lipſiæ, S. D.

EXPATIATVR iſtuc Georgius, qui tecum de annotationibus in ſcripta apoſtolica loquetur: miro enim & ſingulari ſtudio flagrat ornandi, quam maxime poteſt, ſacros libros. Iudico autem & ipſe ad accendenda ſtudia profuturam eam operam, ſi erudite explicarentur quædam grammatica in ijs libris, qui in omnium manibus verſantur. Et multa video poſſe vtiliter illuſtrari. Nec mea opera tibi in ea re defutura eſſet. Quare velim

te & polliceri Georgio noſtro prolixe, & aliquando manus admouere adornando huic operi. Litteras à te expecto de prælio Pannonico. Nam mihi ſcribit Spalatinus, duodecim millia Turcarum trucidata eſſe, deſiderata ex noſtris quatuor. Duces noſtri in Brunſuicenſi ditione adhuc expectant decretum ex Noriberga περὶ εἰρήνης. Cæſarem Carolum ferunt in Italiam veniſſe. Hæc eo ſignifico, vt ſi quid de Carolo aut reb. Pannonicis habes certius, impertias. Bene vale cum vniuerſa familia.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo cariſs.

S. D.

CASPAREM pater euocauit, cum quo expatiari vna conſtitui, etſi me quidem multa domi detinent. Nunc Pannonias animo, nunc Germaniam intueor, vultus etiam veſtrorum, & mirificos ſermones conſidero, meq; excruciant tum ipſa Reip. pericula, tum vero etiam ἐπιχαιρεκακίαι quorundam, quibus voluptati eſt, accidere aliquid, quod noſtram cauſſam deformet. Sed Deum ſpero noſtris affuturum eſſe. τὸν ἔριϐον ἐπιϐάτην omnino affirmant deſerta patria latere profugum apud generum, etſi hodie, vt ſpero, certiora ſciemus. ῥάδια πάντα θεῷ τελέσαι καὶ ἀνήνυτον οὐδέν. Litteras ad Fachſium his diebus tibi mittam. Nam hic iuuenis properabat. Bene vale.

Philippus Melanch.

Clariſs.

CLARISS. ET OPT. VIRO
IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi, amico ſuo ſummo,
Lipſiæ, S. D

INDVLSI ætati noſtri Rhetici, vt ingenium quaſi quodam Enthuſiaſmo incitatum ad hanc philoſophiæ partem, in qua verſatur, proueheretur. Sed aliquoties ipſi dixi, me in eo pluſculum ſocraticæ philoſophiæ deſiderare, quam fortaſsis adiunget, cum erit paterfamilias. Nam ea de re cogitare eum intellexi. Scripſi ad eum, vt nobis & mihi plane de ſua voluntate & de tempore reditus reſpondeat. Audio Perlachium Noribergæ eſſe, qui fortaſsis ad uos pertrahi poſſet. Sed ego nec voluntatem, nec mores eius noui. Collimitium dicunt ab eo inclementer tractatum eſſe. Eſt apud nos Eraſmus Floccus, mediocriter inſtructus doctrina, quem ſurrogabimus Rhetico, ſi nos is reliquerit, videtur mihi poſſe prodeſſe ſcholæ. Nam & perſpicue docet, & non faſtidit operas ſcholaſticas. Fortaſsis autem non deſunt vobis iſtic mediocres. Sed expectemus litteras Rhetici. Politiam ſcholæ allatam à viro Clariſsimo Ludouico Fachſio legi libenter & probo. Fiat aditus ξὺν θεῷ, ad meliora, etiamſi ſubito obtineri omnia non poſſunt, quæ requires. Nihil de ſuis legibus, nihil de illa Collegarum, vt vocant, οἰκονομία decerpi ſinent. Interim ergo detur opera, vt in auditorijs aliquid boni fiat. Scribam ipſe ad Fachſium. De Claſsico, quod mecum te diſputaturum ſignificas, potes tu quidem omnia mecum, tan-

quam tecum loqui quæ vis. Sed ſcis non eſſe hoc noſtrum poëma. Ne illud quidem ſatis ſcio, vnde hi impetus orti ſint. Sed Deum precor, vt eos gubernet. Scriberem plura de his ipſis rebus, non quod noſtris diſputationibus hæc regi poſsint, ſed ad leuandum animum tuum ſolicitudine, ſi proſpici finis humanis ingenijs poſſet. Niſi Deus placidam Cataſtrophen dederit, infinita res erit: ſi accederet etiam τοῦ καίσαρος interitus, quæ diſtractio Germaniæ, quæ rerum mutationes impenderent? Memini hæc diſputare illos ipſos ſæpe, qui nunc ſunt in armis. Ego hac vna nitor anchora, & quidem ſacra, vt dicitur: quod non dubito Eccleſiam Deo curæ & eſſe, & futuram eſſe. Hodie etiam litteras expecto ex caſtris, in quibus ſi quid erit, quod ſignificandum amicis videatur, mox tibi impertiam. Bene vale, die Iacobi.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo cariſſ. S. D.

VIDEO lætari vulgus pulſo illo, & ego Deo æterno patri liberatoris noſtri Ieſu Chriſti gratias ago, quod noſtros adiuuit. Sed profecto, vt in lectione tragœdiarum Epitaſis magis mouet & percellit animos, quam πρότασις: ita mirifice excrucior, cum ratiocinor quid impendeat, niſi breui pax conſtituta fuerit. Noſtri Duces ſcripſerunt Regi Ferdinando & conuentui Noribergenſi: ſe petere

ſe petere, vt certa pax conſtituatur, quod ſi fiat, oſtendunt ſe dimiſſuros exercitum, nec pluribus bellum illaturos: ſentio honeſtam petitionem eſſe. Sed in vtraq; parte ſunt, qui fortaſsis bellum malint. ὁ τυδεὺς diſſuaſor eſt. Hæc coram tibi copioſius narrare poſſem. In arce capta repertæ feruntur litteræ, quæ continent hiſtoriam multorum annorum de conſilijs inimicorũ noſtrorum. Regent prouinciam noſter Milo & Steinbergius, & Cancellarij munere fungetur Franciſcus noſter. Gaudeo delectos eſſe homines iuſtos & à crudelitate abhorrentes. ipſos etiam Principes gaudeo hactenus nihil immoderate, nihil aſperius feciſſe. Filij Ducis Brunſuicenſis adhuc ſunt in patria, & pars eis tradita facti argenti & ſuppellectilis. Sed hiſtorica iſtic multorum ſermonibus celebrari arbitror. Vix manus in ſcribendo officium facit, ita me quidam dolor poſtquam redij afflixit, ſed Deum oro, vt noſtros Duces gubernet & ſeruet. Bene vale, die Anaſtaſij, Delector enim nomine propter recordationem vſurpatæ à te appellationis.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi, amico ſuo cariſsimo, S. D.

ET Lutheri litteras, & meas tibi mitto, de quibus ſtatues, pro veſtro iudicio. Serio vellem venire Brentium. Sed tamen multa mihi contra veniunt in mentem. Scio eos qui nolunt Aca-

demiam creſcere ac vires accipere, arte extracturos negocia, & hominis candidiſsimi conſilia corrupturos, vt ſerui ſolent in Comœdijs: Hæc ſi fient, quid proderit optimo Viro negocium facere? Non ſunt mihi ignotæ τῶν ἀμούσων παραδυναστῶν artes, omnes enim ſunt ferme vnius modi, quas cum ille fugit, fugit profecto μαντευόμενος, non enim arbitror ἐκ προαιρέσεως fugere. De Scholaſtico ex Brunſuicenſi ditione nihil fieri poteſt, donec Franciſcus redeat, οὐδενὶ γὰρ μέλει τῆς φιλοσοφίας. ſed ſi differri res non poteſt, dabo adoleſcenti ipſe litteras πρὸς τὸν Μακεδόνα, apud quem audio his proximis diebus fuiſſe toto quatriduo tuum colluſorem Sceppe-rum. Bene vale.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi, amico ſuo cariſsimo Lipſiæ, S. D.

ASCANII Principes Lutherum, Crucigerum, D. Auguſtinum & me vocarunt. Ac ſenex noſter Georgius Forchemius te quoq; accerſit, vt ex litteris ipſius manu ſcriptis intelliges, quas huic Epiſtolæ addidi. Non dubito Principem Georgium expetere & noticiam & amicitiam tuam. Et quanquam hæc tempora his congreſsibus non ſatis idonea ſunt, tamen Principis Georgij cauſſa, promiſit Lutherus ſe venturum eſſe in arcem Deſſaenſem, die ſeptimo Septembris. Eodem die poſſes è Lipſia & ipſe cum Laterenſi eo venire, quod vt facias,

facias,nos quoqꝫ rogamus, modo vt valetudo tua ſinat. πρῶτον γὰρ παράγγελμα τῶν πάλαι ἀρχόντων ἦν τῆς ὑγείας ἐπιμελεῖσθαι, vt legimus apud Lucianum. Faſciculum litterarum veſtrarum accepi. Bene vale. 4 Septem.

Philippus Melanch.

Dem hochgelarten vnd Achbarn Hern Magiſtro Philippo Melanchtoni zu Wittenberg meinem groſgünſtigen Hern vnd förderer/

SALVTEM. P. Illuſtres Principes Anhaltini permagnas gratias agunt & habent,optime D. Magiſter, veſtræ humanitati,quod tot alioqui curarum æſtibus,in tanta iſta ſtudioſorum frequentia diſtricta,ob preces eorundem Principum , de pædagogo Iunioribus Principibus quærendo tam ſollicitum gerat animum,vt nulla negocia ipſam à conſideratione huius rei abducere & auertere valuerint , etiamſi ſermo inter nos mutuus de ea re denuo inſtituendus,omiſſus fuerit,temporum con' ditione ita forte ferente. Verum cum veſtra D.Magiſtrum Chriſtophorum Budeſſenſem deligat, nominet & præconio celebret , quaſi huius ætatulæ formandæ idoneũ pædagogũ. Et ſane omnia, quæ in iſto viro animaduerto, pollicentur talem, qualẽ veſtra Dignatio prædicat : ideo qđ Dominus Deus noſter bene vertat,Clementiſſ.Principes Anhaltini veſtra cõmendatione permoti,curã formandorũ morũ teneræ & mollis adhuc ætatis, ac plane ce

reæ eidem Domino Magiſtro delegant, perſuaſi veſtro conſilio talem Præceptorem ſe adeptos eſſe qui iuniorum Principum animos ita ſanctis pijſque inſtitutis moribuſq; imbuat, vt D. Deo incrementum, & ſuum ſpiritum impertiente, in eos Principes euadant, vt nihil de ipſis verendum ſit aduerſus ſubditos, quod ab animo moderato, manſueto cæteriſq; virtutibus, quas in epiſtola ad pijſs. Principem noſtrum commemoraſtis, alienum fuerit. Pro laboribus D. Magiſtri exantlandis in hunc annum conſtituti ſunt x x. fl. vltra veſtitum & alia, quæ & alijs in hac aula verſantibus præberi ſolent: verum de alijs aget vobiſcum coram ſæpe memoratus. D. Magiſter, nec vult quicquam in hoc negocio pro tranſacto haberi citra veſtræ D. conſilium & aſſenſum. Quod attinet ad meum ſuauiſſ. & cariſſ. Magiſtrum Ioachimum, nolim. V. dignationi tacitum eſſe, quod Illuſtres Pr. noſtri animum habent euocandi iſthinc ad ſe Reuerendum Dominum Patrem Martinum, & V.H. ac alios quoſdam Theologos, vt aliquid ocioli et relaxamenti animorum domini Theologi vna cum Clementiſſ. D. Principibus omnib. triſtibus curis hinc quam longiſsime profligatis, capeſſant. Id quod iamdudum ſummis votis ipſorum & aliorum expetitum fuit. Iiſdem Dominis Præceptoribus meis exoptant illi & ego, adiungi comitem D. Magiſtrum Ioachimum. Vereor enim, ne ſi citeriore tempore huc aduentauerit, me hic non offendat. Dies autem ad quem expectabimini huc venturi, erit octauus Septembris, in quem natalis beatæ Virginis incidet. Quare ſi is dies veſtris D. idoneus & congruus

gruus fuerit, dabitur opera, vt D. P. in tempore id intelligant. Cupiunt etiam I. P. vt D. Magiſter Philippus ſecum recipiat Magiſtrum Chriſtophorum. Primas enim partes præceptoris Aſcaniorum Iuniorum penes D. Magiſtrum Philippum: poſteriores vero penes alios eſſe deſiderant. Itaq; D. M. Ph. tanquam ſummus parens Iuniorum Aſcaniorum concredet eoſdem Principes curæ & diligentiæ D. Magiſtri Chriſtophori, hic adhibita aulica ceremonia. Valeat meus D. Præceptor quam diutiſsime in Domino noſtro Ieſu Chriſto, cum vniuerſa familia ſua. Datæ Deſſauiæ, XXX. Aug. M. D. XLII. Ingentes gratias agimus de libellis ad nos miſsis.

G. H. F.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi, amico ſuo cariſsimo, S. D.

HIc adoleſcens Philippus Friburgenſis, cuius Pater gubernauit ſcholam triuialem, vt vocant, in Milichij patria, ſtipendio Senatus Baſilienſis alitur, & accedit aliquid liberalitate Francofordiani amici. Is mittit eum Lipſiam, & ad honeſtiſs. Matronam Coniugem D. Camiciani litteras ei tradidit. Proficiſcitur autem libentius tui audiendi cauſſa, nam in Græca lingua præclare promouit, & ingenio valet. Amo adoleſcentem & propter ſuauitatem ingenij ac ſtudia, & propter ordinem in quo natus eſt. τέττιξ γὰρ τέττιγι φίλος. Quare

vt tu quoq; eũ complectaris rogo, nec aliud onus tibi impono, niſi vt cohorteris, vt plus operæ tribuat Philoſophiæ, in qua re adiuuari à Rhetico poterit. Commendabis eum & D. Camiciano. Eccius tandem dicitur exhalaſſe infelicem animam, errans mente, cum ageret animam, redijt ad eas diſputationes, quæ Ratiſponæ cum in morbum coniecerunt, περὶ τοῦ ἐκθειάζειν τὸν ἄρτον τῶν μυστηρίων. Deum oremus, vt ſeruet & regat Eccleſiam. Fabula de capta Buda, ab ipſis Turcis dicitur in Polonia ſparſa eſſe εἰρωνικῶς, vt πρὸς τὰ ἄλγεα αἴσχεα patiamur, ſed mi Ioachime, flagicioſa eſt neglectio Eccleſiarum Dei. Ideo nihil miremur ἀρχῶν μεταβολὰς γίγνεσθαι. Sed tamen mitigari pœnas oremus. Bene & feliciter vale, ſalutem opto D. Laterenſi & Rhetico.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERgenſi amico cariſsimo, S. D.

SVBITO erat ingreſſurus iter, D. Adrianus, & iam litteras acceperat de contagio luis iſtic graſſante. Quare ad te ſcribendum duxi, ac te adhortandum, vt coniugem cum familia huc ad me mittas, donec aliquid de ſchola ipſi conſtituetis, aut videbitis, an latius vagaturum ſit contagium. Te quoq; aduenire optarim, &, ſi fieri poteſt, vt venias oro. Sed fortaſsis retinebunt te hæ deliberationes, & ſpero tibi minus fore periculi, Teq; curæ eſſe Deo non dubito. Verum hoc ſine vlla diffi-

difficultate facere potes,vt huc tanquam expatiaturam mittas familiam. Mecum illa commode eſſe poterit. Nā in meis ædibus maius conclaue,& maius cubiculum vacua ſunt. Eritq́ meæ vxori & filiæ iucunda conſuetudo tuæ familiæ. Et ſumtus prorſus non augebuntur.Scripſi ſubito,teq́ rogo, vt hanc quaſi ruſticationem tuis concedas. Bene vale.die xi.Septembris.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMBERgenſi in Academia Lipſica,amico cariſsimo, S. D.

ET commendatione tua adeo accurate ſcripta, & lachrymis adoleſcentis moueor, vt adiuuare eum cupiam. Idq́ quod vnum initio faciendum eſſe putaui,feci: ſcripſi Franciſco,vt cauſſam Adoleſcentis ſuſcipiat. Incluſi & tuam commendationem.Nondum plane ſcio,quomodo noſtri & Catti diſtribuerint τὰς διοικήσεις τῆς ἐπαρχίας. Intelligo autem natum eſſe adoleſcentem in ea regione, quæ propior eſt Cattis, quāquam fortaſsis gubernant Catti. Sed quoquomodo hæc ſe habent, adnitendum erit. Scio expilata eſſe omnia fana, teneri præfecturas pene omnes & vectigalia á Fœneratoribus. Hæ œconomicæ difficultates ſolent hæc officia impedire. Spero tamen inueniri poſſe ἔρανον aut Sportulam pro ſcholaſtico, ac ſi opus erit,ſcribam ipſe πρὸς τὸν μακεδόνα, & ad Noſtrum. Poſt reditum noſtrum ἀπὸ τῆς ἐκστρατιᾶς τοῦ μύλδου, vbi

vna

vna fuimus, Lutherus filiam honeſtiſsimam puellam extulit. Pater etſi dolori repugnat, tamen eſt φιλόστοργος, nec exuit paternum animum. Deum oro, vt te & tuos ſeruet incolumes. Borneri litteras hodie accepi, de quibus coram vt ſpero. Non credas, quantum mihi temporis in ſcholaſticorũ negocijs, quibus litteræ dandæ ſunt, pereant: quare negligentiæ meæ in ſcribendo veniam dabis. Bene & feliciter vale die. x x v. Septembris.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO Bambergenſi amico ſuo cariſſ. S. D.

REddet tibi hanc Epiſtolam quidam noſter hoſpes Vueſtualus, qui propter curationem τῆς ὄψεως iſtuc ad D. Sebaſtianum Medicum proficiſcitur. Eo autem ad te quoq; epiſtolam addidi, quia forte iam res Pannonicæ allatæ erant, quarum hiſtoriolam & tibi impertiendam eſſe duxi, niſi fortaſsis iam iſtic θρυλλῆται. Scito etiam Scotum Aleſium diſceſsiſſe ex Academia Francofordiana, quod etſi contra meum conſilium fecit, tamen nunc ei ſedes quærenda eſt. Aiunt migraſſe Lipſia Iacobum, id an ita ſit, ſcire cupio, teq; rogo, vt quam primum ea de re me certiorem reddas, cum habebis forte oblatum tabellarium. Recte doctus eſt in doctrina Eccleſiæ Dei & recte ſentit, regi etiam bonorum cõſilijs poteſt, & eſt κοινωνικός.

caque

eaq; quæ deſidero, ſanabilia ſunt. Et ſcis me hoc de cõmuni bonorum imbecillitate vſurpare, quod ait Plinius: Homines odiſſe, qui vicia omnia ſine graduum diſcrimine odit. Bene vale.

Philip. Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico cariſsimo, S. D.

NOTA eſt mihi tua bonitas, & in tuendis ijs, quos ſemel complexus es, perpetua conſtantia: quare quod τὸν ἀλήσιον reſpicis, tua virtute dignum facis, vellem & ego migrationis conſilium eum diſtuliſſe in aduentum ſui Principis. Sed nunc fruſtra hæc diſputo. Iuuabo potius ſi potero. Sed illud miror, cur ad me non redeat. Nam coram conferri conſilia melius poterant. Si eſt iſtic, & tamen meo conſilio vti volet, hortare vt huc redeat, niſi ſperat ſine noſtra opera rem confici poſſe, quod ſane optarim. De reditu Ducis Mauricij iam audieram, & precor vt ſit fauſtus & felix. Cras plura. Bene vale.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo cariſs. S. D.

Non

NON negandum eſt aliquid eſſe loci, diligentiæ ac Philoſophiæ noſtræ, in gubernatione Reipub. Sed vt in nauigatione ventorum, ita fatorum in Imperijs miranda vis eſt. Sæpe eſt monitus adoleſcens, qui imperat illis Francorum, vt putatur, maioribus Sycambris, vt ſuarum regionum aditus muniret præſidijs. Sed aut parum fidis vtitur Conſiliarijs, aut inepte φιλαργύρως: miras ipſe ſordes, miras ineptias animaduerti. Noſtræ vero cauſſæ multo erant iniquiores, quam vicini. Nunc mittunt πρεσβείας. Et magna ſolicitudo noſtris iniecta eſt. Nec exitus humanis coniecturis proſpici poteſt. Thema etiam tibi mitto, quod mihi non placet, & de eo ſæpe in aula ſum vaticinatus. Deum oremus, vt ſeruet Eccleſias & ſtudia vtilia Eccleſiæ ſuæ. De Iacobo velim te mihi reſpondere. Aleſius recte quidem diſputauit: Magiſtratum politicum debere κολάζειν πορνείας, cum aliter dixiſſet alter quidam. Hanc diſputationem, quia differri iuſſerunt, diſceſsit, poterat expectare aduentum Principis. Sed nimis amat φιλύρην veſtram. Noſter Princeps hac hyeme ei donat XL. aureos, vt habeat viaticum. Interim aliquid conſilij quærendum erit. Hac nocte ſomniaui, vna ſedere Crucigerum, Suauenium, Blarerum & me: ibi ego iſtis vale dicens, ac neſcio quo abiturus, commendo Remp. inquiens, vereri me futurum, vt regnum Dei eripiatur his gentibus, & tradatur genti facienti fructus. Sane moueor hoc ſomnio. Bene vale cum domeſtica Eccleſia. Si iſtic eſt Aleſius, des ei has Epiſtolas.

Phil. Melanch.

Clariſs.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo cariſſ.

S. D.

SAEPE hoc vſurpaui, vt ex Gigantum ſanguine, terra mater aliam Gigantum ſobolem edidit, bellum inſtauraturam aduerſus ſuperos, ſic ex ſophiſtarum reliquijs, noui ſophiſtæ orientur, fortaſsis etiam furioſiores prioribus, ambitione, inuidia, liuore, moturi pernicioſiſsima certamina. Exempla vides. Nondum vellem Aleſium dimicare cum illo. ἀλλὰ οὐ ῥᾴδιόν ἐστι πάντων φύσεις κυβερνᾶν. ἔχουσι γὰρ τινες παραβόλους καὶ παραλόγους ὁρμὰς, quales in hoc quoq; vidi. Sed oro Deum, vt Eccleſiam & ſtudia regat. Ego in hac militia, ad quam me Deus vocauit, & fui hactenus, & ero hortator ſtudioſis, vt & res vtiles diſcant, & quadam moderatione Eccleſiarum concordiam tueantur. Scio te ad eundem ſcopum tua conſilia, tuaſq; operas dirigere. Has voluntates, & hos conatus adiuuet filius Dei, qui cum videret ſuis non eſſe multos συμμάχους, dixit: οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς. Cum Rhetico proderit plane & explicate de ſtipendio & operis agi. ἔχει γὰρ κἀκεῖνος ἀργυροκοποῦντα τὸν αἰχμάλωτον τοῦ ὤτου καὶ τοῦ ἐφιάλτου. Omnia ei apud nos integra ſunt. περὶ ζήτου ϛρατηγήσαντος ἐν παιωνίᾳ non libet ſcribere. Et ipſius & Reipub. vicem doleo. Narrantur fabellæ non committendæ Epiſtolis. Sed eſſe in itinere fertur. Quidam, vt narrant, ſuo more egit, conuaſauit triginta millia aureorum ac amplius, & abijt. Hac nocte ſomniaui me in patriam à Ludo-

à Ludouico Palatino reuocari. Fortaſsis ille mortuus vocat me in celeſtem patriam. Bene vale.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo cariſsimo in Academia Lipſica,

S. D.

ETSI in tanta Imperiorum confuſione, vel ruinis potius, artium interitus etiam metuendus eſt, tamen mi Ioachime, cum Eccleſia Dei manſura ſit, ornare eam aliqua cum ſpe non deſinamus. Et hæc ſemper aliquas Philoſophiæ reliquias conſeruauit, deinde quid agere melius, aut quid omnino agere aliud nobis quidem dignum poſſumus, niſi hoc vt Studijs honeſtæ doctrinæ, quantum conceditur, opitulemur. Ioachimum Rheticum tibi commendo, quem quidem conſilijs iuuabis tuis fideliſsimis in illa veſtra Philyra, quæ, vt omnes cæteræ Reſp. multa habet ἐλλειπῆ ὕπουλα. De Aleſio curabis,ne quid edat contra vllos.Mitto tibi noſtram defenſionem pro eo ſcriptam, cum inepti homines in aula ad Academiam noſtram ſcripſiſſent,de eo puniendo. Exemplum Aleſio oſtendes. mitto & aliam noſtram Epiſtolam ad Lotharingum, nomine Principum ſcriptam. Verſus Græcos in Danielem viginti aut circiter componi a te velim.Stiglianum Epigramma mihi placet. Bene vale, die XVIII. Nouemb. Doctorem

Sebaſtia-

Sebaſtianum Hellerum profectò, ingenioſum virum audio mortuum eſſe.

Philippus Melanch.

IN DANIELEM
Ioh. Stigelij.

Hæc quicunq; legis Danielis ſcripta Prophetæ,
Qui tibi de CHRISTO *nuncia vera canit,*
Aſpice regnorum ſeriem, & titubantia fata,
Quæq; abijſſe diu, quæq; futura docet.
Aſpice decidua vix ſtantem mole Gigantem,
Quam titubat fragili morbidus ille pede.
Scilicet occiduo declinant omnia mundo,
Actaq; ad extremum fabula ſpectat opus.
O quicunq; cupis venientem cernere CHRISTVM,
Iudicium expectans diſce timere Dei.

CLARISSIMO ET OPTIMO VIRO IOACHIMO CAMERARIO Bamb. amico ſuo cariſs.

S. D.

HERI aſſcripturus eram litteris hiſtoriam de Duce Mauricio, ſed non licebat prolixius ſcribere. In prælio quod cum Turcis commiſſum eſt, audio eum, quadam magnitudine animi & auiditate pugnæ longius prouectum eſſe, & illatum in agmen Turcorum, vbi dum dimicat fortiter, equus labitur: collapſo inſtant Turci, & hoſtis iam necem principi minatur, cum vnus ex Satellitibus Ribiſchius Turcum illum, qui corpori Principis

veſtigium impreſſerat, obtruncat, repellit cæteros. Sed Ribiſchius ipſe multis vulneribus acceptis ibi interficitur, ſeruato ſuo Domino. Quæſo vt hanc hiſtoriam ſeu carmine, ſeu oratione ſoluta illuſtres. Epiſtolam legas, quam ſcribo Aleſio, Neſcio quid cauſſæ ſit, cur non hic mecum deliberet: ſi quid ſuſpicatur, aut βυσσοδομεύει, ſinam eum ſuas res agere. certe mea natura nihil habet latebrarum aut inſidiarum vt ſcis. Sin autem putat ſe perfecturum eſſe negocium ſine noſtris, opto προχωρεῖν εὐτυχῶς αὐτῷ τὰ γνωσθέντα. Bene vale, & reſcribe, die XXV. Octobris.

Phil. Melan.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo S. D.

MITTO tibi faſciculum litterarum, in quo eſt Northuſana epiſtola de negocio Doctoris Adriani. Etſi autem memini, quæ mihi de mollicie animi ipſius narraſti, tamen quid aliud agere poſſumus? Neceſſe eſt plane reſpondere, ne vt in Comœdijs, tela texatur aliarum turbarum. Mater prius dimiſit à ſe filiam alteram ſane infeliciter, vt iſtic audire potes. Eo exemplo commonefacta hãc in oppido ſuo retinere cupit. Ignoſco ſolicitudini honeſtiſsimæ matronæ. Nam & ipſe domeſtico exemplo didici, quam ſit ea res ærumnoſa. Vtinam Adrianus philoſophico animo legat litteras. Sed ſi putabit nondum deponendam eſſe ſpem, expatiandum

andum erit aliquando ad ipſam matrem. Addidi & alias epiſtolas Baumgartneri ac Viti Noribergenſis, de quodam concionatore amico Aleſij: velim igitur te eas epiſtolas Aleſio tradere, ac iubere eum, vt quam primum ſcribat illi ſuo amico, quem tamen nunc arbitror in Marchia retineri, pulſo Albero, qui liberius, & vt vera muneris ratio poſcit, taxauit immoderatas expilationes καὶ βουλιμίαν aulicam. Sed hæc alias. Bene & feliciter vale, die 4. Decembris.

Philip. Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi in Academia Lipſica, amico ſuo ſummo & cariſsimo,

S. D.

CVM his diebus interpretari Murenianam orationem cepiſſem, tuaſq; enarrationes adiungerem, legi dulciſsimam concionem tuam, de Amicitia. In hac viſus ſum mihi videre imaginem animi tui, vera ratione cum cæteras virtutes, tum vero amicitiam colentis, magnamq; ex cogitatione tuæ virtutis & noſtræ amicitiæ voluptatem cepi. Nec potui facere, quin id tibi ſignificarem. Deum etiam oro, vt ſtudia noſtra gubernet, ac faciat, vt noſtra coniunctio proſit Eccleſiæ ſuæ. Equidem mihi conſcius ſum, amicitias non ſolum priuatæ vtilitatis aut ſuauitatis cauſſa, ſed, vt in exercitu, propter communem concordiam appetijſſe. Quid enim habet mea vita πλεονεκτικὸν,

poſſum & hoc adijcere de me, quod ὑπὲρ κτησιφῶντος Ciuis noſter de ſeſe prædicat, βάσκανον καὶ πικρὸν καὶ κακόηθες πολίτευμα οὐδέν ἐμόν ἐστι. Sed tamen ſcis quales erga me quidam fuerint eorum, de quibus bene meritus ſum, qui quidem vt mihi nocere poſſent, prius Eccleſiam turbandam eſſe duxerunt. Talis fuit οἰνοχόος, quem iſtic tacere iuſsiſtis. Succeſſori candidiorem animum opto. Nam hunc quoque mutaſſe videtur ὁ ἐρίζων περὶ ἐνδελεχείας. Hæc ſignificanda tibi eſſe duxi. Nam etiamſi eſt, vt volumus; tamen vtile eſt præceptum Archidami apud Thucydidem, περὶ παντὸς ποιητέα εἶναι κόσμον καὶ φυλακήν. Hæc vt ſcriberem, illius tuæ ſuauiſsimæ pagellæ lectione motus ſum. Nec de Repub. quidquam habebam ἀξιόλογον: de Synodo Tridentina, de Conuentu Norico, deniq; de Imperio Germanico, εὐχῶν ἔργα ἐστί. Nos noſtra officia faciamus noſtro loco. Quid in Synodo fieret? cum Pigius tam rabioſe nunc ſcripſerit, quem aduerſarij in delicijs habent. De morbo originis diſſentit ab vniuerſa Eccleſia, nec habet aliud firmius argumentum, quam quod ait, τὴν ἐπιθυμίαν εἶναι φυσικὴν ὄρεξιν. Nec poteſt diſcernere inter ἀταξίαν, καὶ κτίσμα. Deridet poſtea amentiam noſtram, quod dicimus ſingulis opus eſſe, vt credant pro ſeipſis filium Dei victimam eſſe factum. Omitto cætera, & talis Scriptor nunc Romæ triumphos agit. In conuentu Noribergenſi plus erit rixarum, quam fuit in prioribus: concurrunt cauſſæ Brunſuicenſis, Iuliacenſis, Pannonica. In reditu eſt occupatum Leninenſe κοινόβιον, ne fruſtra putes expeditionem ſuſceptam eſſe. Sed omitto has fabulas. Nam vrbis veſtræ compita omnia

plena

plena ſunt horum ſermonum. De meo prælio, ſollicitudo tua plena amoris & veræ beneuolentiæ mihi iucunda fuit. Sed res aliter acta eſt. Audieram fere tertia vigilia noctis quoſdam ebrios Phryſios tumultuari ante collegium: deſcendi igitur, vt compeſcerentur: partim mox diffugere, partim præhenſi lachrymis veniam precati ſunt: feci meo more, obiurgatos dimiſi, poſtridie rurſus ad me deprecatores miſerunt. Vtinam noſtri Pannonici Duces tam facile pepuliſſent Turcos. Bene & feliciter vale, die IIII. Decemb. Oſiandro miſi ζήτημα πλατωνικόν.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo cariſſ.

S. D.

ANTE triduum apud nos fuit adoleſcens Gallicus Ioannes Fraxineus, qui ante triennium in Academia noſtra ſtudijs doctrinæ Chriſtianæ & philoſophiæ operam dedit, ac in proximo conuentu Ratisbonenſi in noticiam venit Legati Gallici, nunc, vt intelligo, in aulam aſſcitus eſt. Nam & facundus eſt, & litteris inſtructus. Hunc, quia Rempub. ei notam eſſe exiſtimabam (Norunt enim omnia recentes aulici) præcipue de vita Caroli Imp. interrogaui, & de Synodo. Carolum affirmabat viuere, ſed phthiſi contabeſcere, non propter venena, ſed propter naturalem κρᾶσιν, & mæſticiã. Aiebat miſſum à Rege Gallico peritiſſ.

hominem, qui Caroli corpus diligentiſs. conſideraret, quod famam de veneno ſparſam Gallus audiſſet. Memini quæ ſæpe medici & Auguſtæ & Ratisbonæ de valetudine Caroli diſſeruerunt, his hæc oratio Fraxinei conſentanea eſt: ſpero igitur viuere Carolum, & vt diū viuat optemus. Venturum etiam in Italiam proxima æſtate Fraxineus arbitrabatur, præſertim ſi pax inter duos Reges ſarciri poſſet, de qua Legatos Pontifex ad vtrumq; miſit. Sadoletus in Gallia eſt, hunc ait longa oratione latina, deinde & Italica Regi voluntatem Pontificis expoſuiſſe, ac de eloquentia Sadoleti multa prædicabat. Hæc prius recitanda eſſe duxi, quod ſciebam & te optare Carolo vitam & incolumitatem. Altera pars narrationis de Synodo breuiſsima fuit, nec poſſe Synodum cogi, diſsidentib. duobus Regibus, nec facile vllam futuram, ſi pax inter Reges eſſet. Ne ego quidem aliud futurum, ſi qua cogeretur, video, niſi nouorum tumultuum claſsicum. Somnium meminiſti apud Ariſtophanem de concione ouium, cui Balæna præeſt, qua Cleonem ſignificari aiunt. Quiſquis erit autem Cleon Synodi, an conceſſurum putas? vt veræ ſententiæ dicantur: illud tantum petetur, vt communia ſuffragia καὶ πανδημεὶ damnent noſtras Eccleſias, poſtea promittant συμμαχίαν. Non erit igitur cognitio, ſed tantum coniuratio. De hac vna re diſputandum illi tuo amico, de quo ad me ſcribis, cenſeo, in qua fortaſsis adſtipulatores habebit aliquos moderatos, vt res cognoſcantur, vt à delectis deliberentur, vt patefacta veritate concordia conſtituatur, quia fucoſa non poſsint eſſe durabilia, nec conueniant

niant Maieſtati talium conuentuum. Hac de re præcipue pugnandum erit bonis. Id honeſte,& tuto poterit facere amicus tuus. Scribam igitur aliquid in his ferijs natalicijs, tibiq́ afferam, adijciam nonnihil etiam de dogmatibus. Bene vale, die XII. Decembris.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO ET OPTIMO VIRO IOACHIMO CAMERARIO Bamb. amico ſuo cariſs. S. D.

BORNERO me excuſaui,quod non ſcripſi accuratius ad Brentium. Nemo enim in eo quod neſcit,eſt eloquens. Et ego alioqui ſum aridus. Mihi prorſus nihil in mentem venit, cur exigui vſurā temporis à Brentio petatis,cum non deſint vobis iſtic profeſſores idonei. Sed ſi à Principe conſilium oritur, voluntatem eius laudo, & confirmandam eſſe omni ratione atq́ officio cenſeo. Ideo ſum hortator Brentio, vt vobis operam ſuā promittat: de epiſtola ſtatuetis pro veſtro arbitrio, aut ſi ita videtur, meo nomine aliam compones. Poſtquam iter ingreſſus eſt nuper Paulus ad vos iturus, ſcribit mihi Muſculus ex Auguſta, veniſſe Tridentum duos Cardinales, nomina non addit, ad Synodi auſpicia. Ergo maturanda erit deliberatio, ſed me prela iam impediunt. Nec tamen diutius impedient, quam ad has proximas ferias. *Belgica terribili tremet Improba terra tumultu.* Deus Eccleſiam ſuam ſeruet. Bene vale, XVII. Decembris.

Seruet & Eccleſiam tuam domeſticam filius Dei Liberator noſter. Græcum Epigramma accepi, tibiq; gratiam habeo, & pluribus verbis agam alias.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO NOBILITATE GENERIS ET VIRTVTE Præſtanti D. Danielo Stibaro Canonico Vurcepurgenſi, &c. Suo patrono, S. D.

EXPATIATVS Lipſiam ad Virum opt. tuiq; amantiſsimum Ioachimum Camerarium, cum de litterarum ſtudijs, quæ nos quidem præcipuum vitæ humanæ lumen eſſe ducimus, multa diſſereremus, legi tuam querelam grauiſsime ſcriptam, in qua ſignificas, te optare ſalutarem Eccleſiæ emendationem, quæ profecto & veteribus multis morbis languet, & recentibus tumultibus duriter concutitur. Nec vero dubito, quin facile & piorum ſaluti conſuli poſſet, & vera ratione ſtabiliri ac ornari ἀξίωμα Eccleſiaſticum, ſi vel pauci eſſent in faſtigio veſtro ſic animati, vt te eſſe animaduerto. Mihi nulla immoderata conſilia vnquam placuerunt in vtraq; parte. Cumq; viderem in tantis voluntatum ac iudiciorum diſtractionibus, vnum hoc maxime profuturum, quicunq; ſtatus Reip. futurus eſſet, videlicet veræ & neceſſariæ doctrinæ explicationem, in hanc præcipue incubui, nec agam aliud, ſed has ſcholaſticas operas, dum concedetur, faciam. In hoc curriculo, ſi quid mihi

triſtius

triſtius accidet, moderate ferre decreui. Nec video quid in ſingulis ordinibus boni, oppreſsi potentiorum autoritate facere aliud poſsint, quam vt priuatim ſeſe domeſticis ſtudijs ad pietatem exuſcitent, ac forti & conſtante animo temporum difficultates ferant. Hæc ad te ſcripſi, non quod arbitrarer tibi meo conſilio opus eſſe, ſed quodam ſimplice ſtudio, vt intelligeres, me & virtuti tuæ fauere, & tecum optare communem tranquillitatem. Reſpiciet autem tandem Deus vota ac gemitus piorum. Plura in ſtrepitu mercatus nunc addere non vacabat. Bene & feliciter vale. Lipſiæ ex ædibus Ioachimi, die v. Ianu.

Phil. Melan.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo cariſſ. S. D.

MAGNA me ſolicitudine liberauit proxima epiſtola tua, ex qua intellexi te, & retentum eſſe, & incolumem reuerſum eſſe domum. Metueram autem itineris longiuſculi laborem. Matthæus noſter affert tibi Græcam epiſtolam ſane luculenter ſcriptam, etſi noſtris controuerſijs eſt iniquior. Omnino erunt componendæ reſponſiones, de quibus tecum loquar, cum iſtuc venero. Adero enim poſt triduum, inde profecturus ad Colonienſem. Rurſus enim vocatus ſum. Et tamen arbitror iam deliberationem abſolutam eſſe. Audi crudele facinus: Lotharingicus quidam ſeu Bur-

gundus cum equitatu oppreſsit multos Metenſes, viros & mulieres egreſſos ad audiendum Euangelicum concionatorem, multi interfecti, multi ſuſpenſi de arboribus, multi in flumen merſi ſunt. Sic irritatur Deus, cum Turci ſint in conſpectu. Bene vale.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo cariſs. S. D.

SENSI me mirifico deſiderio & tui & meæ familiæ affici, poſtquam à te diſceſsi. Id an præſagium eſſe ducam futuri alicuius euentus, an vero ſenectutis πάθος, dubito. Habẽt enim στοργαὶ in ſenibus acriores ſtimulos. Sed Deum æternum patrem domini noſtri Ieſu Chriſti oro, vt nos regat & ſeruet. Hactenus iter feci per rura Turingica, vbi hoc nomine beatius viuitur, quia nulli ibi de Rep. ſermones audiuntur. Te non dubito iam de conuentus exitu, fœdo vt metuo, litteras habere. Qualis ſit ratiocinor ex cauſsis προηγουμέναις, quæ notæ ſunt. Heri etiam quidam affirmabat Granuelum dixiſſe: Carolum hoc anno non poſſe in Germaniam venire. Sed Comes Suarceburgius aiebat, breui affuturum eſſe: & quidem cum exercitu. Relegi grecam epiſtolam in itinere, magis ocioſo animo, quæ videtur mihi quidem, referre Libanij χαρακτῆρα. Miror quo conſilio ad nos ſcripta ſit. Nam hæ con rouerſiæ noſtræ non impedierunt conſilia defenſi-

ſenſionis vel Pannoniæ vel patriæ. Principum priuatæ cupiditates impediunt. Gallus impedire tot iam annos omnibus machinis conatur, qui alieniſſ. animo eſt à nobis. Omitto alia multa, quæ tibi notiſs. ſunt. Bene vale. Gotthæ. die Georgij. Anno XLIII.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO BAMbergenſi amico ſuo cariſſ. S. D.

ETSI magna eſt imperiorum confuſio, cariſs. Ioachime, & hanc augere dogmatum defenſiones exiſtimantur, tamen tantæ ſunt tenebræ, vt neceſſarias habeamus cauſſas repurgandæ doctrinæ. Non poſſes ſine lachrymis videre harum Eccleſiarum labes, in quibus adhuc frequens populus quotidie concurrit ad ſtatuas. Et in hoc ritu ſumma eſt religionis indoctæ multitudini. Iudicat igitur ſenex Princeps neceſſariam eſſe emendationem Eccleſiarum. Et hanc recte inſtitui cupit. Hactenus tantum initia ſcripti legi, in quo forma doctrinæ & rituum deſcribitur, proponenda his Eccleſijs. Et intexui quædam περὶ τριῶν ὑποστάσεων τῆς θεότητος. Pauci adiuuant Principem, Colonia oppugnat. Sed tamen paſsim ſunt boni Viri & recte ſentientes. Mittit tibi D. Bucerus has epiſtolas Regum, in quibus ſcio te non ſine ſtomacho, vanitatis καὶ ἀλαζονείας exemplum lecturũ eſſe. Bene & feliciter vale, die IX. Maij, Bonnæ. Salutem

tem opto Ziglero, Bornero, Rhetico, & Scoto.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ET EGREGIA ERVDITIONE ET VIRtute prædito Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo cariſsimo, S. D.

MATTHAEO noſtro & eius comitibus opto iter fauſtum & felix, ac Deum precor, vt Eccleſiæ ſuæ ingenioſos adoleſcentes ϗ εὐσεβεῖς ſeruet. Hæc ſeminaria dum erunt reliqua, ſpes eſt futurā aliquam ad poſteros politiam. Sæpe animo circū-ſpicio ac quæro ϛρατηγοὺς, qui quia iam deſunt germaniæ, noſtrum ordinem tamen adhuc quidē Dei beneficio, ingenia digna laude habere gaudeo. Tu quoq; horteris hos ipſos noſtros amicos & auditores, vt induſtriam & ſtudia referant ad communem vtilitatem patriæ, & melioris patriæ Eccleſiæ. Mitto epiſtolam de Scotico regno, quam dabis legendam Aleſio. Bonnæ mecū Scotus fuit, homo nobilis, Legatus in Galliā, is ſatis pie de noſtris ſententijs loquebatur. Mirū ni Aleſius iā ſibi Dædaleas pennas faciet, vt in patriā mox reuolet. Bene vale.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO PAbergenſi amico ſuo cariſsimo in Academia Lipſica, S. D.

Accedit

Accedit mihi ad alias moleſtias, quas ſane ἰπαχθεῖς ſuſtineo, vt coram narrabo, hæc quoque, quod eo ſum loco, quo non commode ex Saxonia litteræ mitti poſſunt, præſertim cum mecum quoquo terrarum circumferam curas non mediocres de noſtra Academia, de rebus domeſticis, & de amicis. Gratiam vero habeo & tibi & tuo compatri, quod litteras miſiſtis: accepi enim epiſtolam tuam, quam Martinus Coloniam miſit, & Sturmij carmen. O me flagicioſe ſtultum, qui reclamante & dehortante tota philoſophia noſtra, & toties ictus, tamen aulas ſequor. Sed ſequor, vt ſcis, non cupiditate aliqua, verum Eccleſiæ cauſſa, & ſenex noſter afficitur cura recte conſtituendarum Eccleſiarum, quæ profecto in his regionibus valde deformatæ ſunt. Et ſunt in aula boni quidam Viri, ſed pauci, qui eum adiuuant. Tarde igitur in tanta rerum mole procedunt negocia. Sturmio miſi verſus tuos Argentinam. De Academia Colonienſi ſcito, nullum non ſolum noſtris, ſed ne cæteris quidem veterem philoſophiam amantibus ibi locum eſſe. Cedit Nouiomagus, cedit Longolius. Hodie accepimus mulctam dictam eſſe ijs, qui vſi ſunt integra cœna Domini, niſi exilium anteferant. Bene & feliciter vale, die XXIII. Maij. Bonnæ.

Philip. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ET EGREGIA ERVDITIONE ET VIRtute prædito Ioachimo Camerario Pabergenſi in Academia Lipſica amico ſuo cariſs. S. D.

Bis à te

BIs à te litteras accepi in hac ripa Rheni, ac ex epiſtola per Theobaldum miſſa intelligo te ſæpius ſcripſiſſe, ſed ſcio interdum noſtras litteras à mercatoribus negligi, quibus ſane veniam do, quia non multi legerunt illas veriſs. & grauiſsimas diſputationes quinti Ethicorum, περὶ τῆς ἰσότητος, quæ ſunt fontes officiorum humanitatis. Cum autem breui me rediturum eſſe ad vos ſperem, θεοῦ γε ἡγουμένου, ſcribo breuius, nec do mandata de litteris mittendis. Sed ſi retinebor, per Echtium certo mittere poteris, quicquid ei trades. Is fratrem habet Coloniæ medicum, vere πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων, doctum in Galeni philoſophia. Caroli aduentus vtinam ſit fauſtus Germaniæ, ſed magnæ res impendent. Nunc Iuliacenſem regionem duo exercitus populantur, alter Brabandicus, alter Iuliacenſis. Nec Brabanti copiam dimicandi faciunt. Miſerrimum eſt ſpectaculum. Coloni, miſeræ mulieres cũ paruis liberis lachrymantes quærunt latebras, non vitam vt tueantur, ſed vt ſine turpitudine, fame moriantur. Turcica bella non multo crudelius geri arbitror. Non diu tamen differri dimicatio poterit. Deum orate, vt vos & veſtras Eccleſias ſeruet. Scripſi hic libellum, quem leges, vt mea omnia, ἐπιεικῶς. ſubito effudi. Imperties & Laterenſi & Crucigero, ac ſi ita videbitur, recudite. Bene valete. die. XIX. Iunij. Bonnæ.

Philippus Melanch.

VIRO OPTIMO PRAEDITO excellenti doctrina & virtute Ioach. Cam. in Acad. Lipſenſi, S. D.

Iam

IAM iſtuc abierat Paulus Eberus noſter,cum tuas litteras accepi nuncias rumuſculorum ſparſorum de Philippo, quorum cum ante nihil audiuiſſemus,tamen ilico etiam aliunde confirmari incipiebant,etſi à nobis quidem dubitari nō debebat, quin falſi & commenticij eſſent, ſed cum maxime ſtuderemus cauere, ne quid ea de re in familiā D. Philippi permanaret,tamen iam eodē nuncio conſternatus erat Iohannes illius miniſter. Percommode igitur,& vt exiſtimo θεόθεν accidit, vt eodem die litteræ à Philippo afferrentur,ſcriptæ ad D.Pomeranum paſtorem Eccleſiæ noſtræ,& item alteræ ad Eberū,quarum exemplū tibi mitto,nam αὐτόγραφον retinui,ſi forte iam in reditu eſſet Paulus,vt eas hic inueniret,ſed ſi iſtic eſt,curabis vt & ipſe quamprimū legat. Cupio enim & vos, ſi quid eſt metus aut certe ſollicitudinis,prorſus liberari. Nō habui per quem mitterem citius,ſicut optabam. Nunc ſpero ipſum Philippū ingreſſum eſſe iter, quod illi opto vt felix ſit,ac vt redeat incolumis. Nā & is qui litteras attulit, ita narrabat, & ipſe ſignificat,nihil eſſe quod eum remoretur,iam compoſitis articulis doctrinæ pietatis, & abſoluta reſponſione,ac iam excuſa,ad inſulſum ſcriptum Monachi Colonienſis, In quē audio ipſum feſtiue & hilariter luſiſſe.Sed tu vt ſpero prior & ipſum Philippum videbis,& ab eo accipies libellū: conſtituit enim, vt audio,tranſire Francofordiam,& per Turingiam iter facere, vt amicos ſalutet. Tu vero,potius quam iſtic detineas,ipſum huc comitere, ac nobis ſiſtas quamprimum. Bene vale. Prid. Cal. Iulij.

Caſpar Crucig.

Viro

VIRO CLARISSIMO PRAEDITO EXCELLENTI DOCTRINA & pietate Ioachimo Camerario, amico ſuo cariſs. S. D.

CVM huc veniſſem comitatus parentem, attulit nobis litteras à D. Philippo, Ioh. Anglus, qui aliquot annos verſatus eſt in noſtra Academia. Is cum haberet etiam litteras ad te, dedit eas veſtrati ciui marito Gengebachiæ: ijs addidi etiam exemplum litterarum ad me, quæ paulo copioſiores erant: nam alteras illas tibi inſcriptas reſignauit D. Doctor Ionas, qui ſibi abs te hoc nomine veniam dari petit, & te amanter ſalutat. Scripſi hæc iam abiturus & inter conuiuas, quare veniam rogo vt des breuitati. Bene & feliciter vale, & meis verbis noſtros ſaluta, cum quibus eadem à Philippo communicabis. Quæſo te mittas quamprimum ad me exemplum verſuum tuorum, quibus reſpondiſti ad ſcurrilem criminationem de tribus Martinis, turpiter enim oblitus ſum eos ab te coram poſtulare. Vale iterum. Halæ Saxonum, v. Iunij.

Caſpar Cruciger T.

CLARISS. VIRO ET EXCELLENTI VIRTVTE ET ERVDItione prædito Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico ſuo cariſsimo,

S. D.

Quod

QVOD fauſtum & felix ſit, Erfordiam venimus pridie eius diei, qui dicatus eſt Laurentio. Libenter enim hac diei deſcriptione vtor, propter memoriam viri fortis. Portunus nobiſcum eſt, comitaturus nos Vuimariam, quo Principis litteris vocatus ſum. Multis me locis in itinere tum ſtudia, tum negocia amicorum remorata ſunt. Nunc accedit inſuauior mora in aula, quam tamen ſpero breuem fore. Sabino, ſi tecum eſt, nam fuiſſe Lipſiæ audiui, hortator eris, vt meum aduentū expectet. Etſi res in Vbijs actas narrabo, tamen interim ſummam ſignificandam eſſe duxi. Poſtquam Bucerus & ego librum abſoluimus, quo forma inſtaurandarum Eccleſiarum continetur: Epiſcopus ſenex adhibitis coadiutore, vt vocant, & Decano Comite Stolbergio ingenioſo homine, & alijs quibuſdam præcipuis viris, & me, legi ſibi totum librum iuſſit, attentiſſime audiuit, multa de plæriſq; locis grauiter diſſeruit, quædam ſuo iudicio recte mutauit, interdum noſtras ſententias re diſputata, ſuæ opinioni prætulit. Huic labori dies ſex tribuit, ac quotidie matutinas horas quaternas continuas. Miratus ſum ſenis aſsiduitatem & diligentiam, ac animaduerti ſerio hanc rem tantam ab eo agi, quod quantum referat, intelligis. Et has controuerſias pene vt artifex dijudicat. Continet autem liber initio doctrinæ ſummam. Poſtea politica de collegijs, vt teneant ἀξιώματα, ac tantum corrigant doctrinæ & ceremoniarum vicia. Cum de libro ſtatuiſſet Epiſcopus ipſe, poſtea conuentum indixit, delecti ſunt qui legerent & expenderent. Tan-

dem igitur Comites, ordo Equeſter, & legati ciuitatum magno conſenſu librum comprobant, & pollicentur ſe ad eam formam Eccleſias inſtauraturos eſſe. In collegio Colonienſi, etſi multi ſummo loco nati recte ſentiunt, tamen πλεῖονες οἱ κακοί. Ab his reliqui ordines petiuerunt, ne quid moliantur aduerſus principem. Hæc fuit καταστροφὴ conuentus. Epiſcopus Colonienſis mox poſt conuentum Spiram ad Carolum Imperatorem profectus eſt. Cætera narrabo coram. Fabellas de nobis hic ſparſas narrari audiui Francofordiæ, & natæ dicebantur Moguntiæ. Bene vale, die Laurentij, Erfordiæ. Hoc quoq; adſcribendum videbatur, Carolum Imperatorem in patria mea Bretta pranſum eſſe.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo cariſſ.

S. D.

SVBITO mihi ſcribendum erat, cum iam Petrus iter ingreſſurus eſſet. De Sciuro valde mihi & Paſtori conſilium tuum placebat. Nam ego ingenium eius & induſtriam ei laudaui. Sed nunc Petrum intelligo velle in Pomeraniam proficiſci. Differri tantum vult iter in Septembrem. Fortaſsis hæc mora, etſi aliquid habet incommodi, tamen concedi poſſet. Sed conſtanter vellem conſtitui. De Daſsio bene monuiſti. Nam ſi ſpem abiecerimus

mus de Vicinia, incumbam in alterũ negocium: diligo profecto eum, & ſpero fortunam ei fore æquiorem. Natura enim bona eſt, & Deus ei non deerit. Me domeſticæ curæ exercent. Filium decreui mittere Marpurgum, etſi inuitus id facio, ac mallem eum apud me maritum alere. Sed quædam aduerſantur, quæ me quoq; excruciant. Bene & feliciter vale.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico ſuo cariſſ.
S. D.

ETSI multis magnis curis & miſerijs excrucior, tamen nunc ſcribenti ad vos, acceſsit ad cæteras ærumnas hic dolor, quod litteras Ducis Pruſsiaci, quas memini in locum certum repoſitas eſſe, non inuenio. Eram enim eas Aleſio miſſurus. Nam tandem eo decurrit Staphylus, vt dicat ſe profecturum eſſe in Pruſsiam, ſi Aleſius διαῤῥήδην negabit ſe in ea loca iturum eſſe. Huic ſe cedere inquit, quod expeti hominem peritum doctrinæ ſcholaſticæ ſciat. Quanquam igitur pudet me amiſiſſe litteras, tamen ſignifico principis voluntatem Aleſio. Qui ſi in Academia veſtra manere volet, me facile liberabit hoc dolore de litteris: ſed ſi à migratione non abhorret, ſignificabo Duci, vt rurſus ſcribat. Bene vale.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo cariſsimo, S. D.

NON equidem dicam, vt ille in græca Comœdia, εἶναι μανιῶδη πάντα τἀνθρώπων ὅλως. Nam aliqua ſunt in Eccleſiæ membris κατορθώματα Deo gratia, Sed multum profecto in vita eſt errorum & furorum. Scripſi heri ad te, litteras Aleſio inſcriptas à Duce Pruſsiæ me non potuiſſe reperire. Eas ſtatim cum nuncius abijſſet, reperi. Quod tibi indicandum mox duxi, vt te quoq; ſolicitudine liberarem. Expatiari ad vos magnopere cupio, & aliqua laxatione animi mihi opus eſſe intelligo, Nec acquieſco vſquam ſuauius, quam in tuis ſermonibus. Náuius fuit apud Colonienſem καὶ πρεσβείαν εἰρηνικὴν φασὶ γεγονέναι. Bene & feliciter valete, & tu & honeſtiſsima coniux tua, & dulciſsimi liberi.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO, EGREGIA ERVDITIONE ET VIRTVTE prædito Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo cariſsimo, S. D.

MEMINISTI fabulam de antiquitate originis Scytharum, qui ſatis acute ratiocinabantur ſe primos hominum eſſe, eoq; cæteris antecellere

re vi ingeniorum. Siue enim ex aquis emerſit
a, cum chaos diſsilijt, Scythiam diſputabant
nam emerſiſſe, quia altiſsima, eſt καὶ ἔγγιστα ὑπὸ
τόλον: Siue ex igne erupit, eam partem, quæ
giſsime receſsit à meridiano æſtu, primam diſ-
iſſe. Eamus ergo in illa loca, præſertim co-
er inuitati. Nam Princeps Prutenicus te inui-
,vt ex ipſius litteris intelliges, quas mitto. Ego
idem non metu impendentium calamitatum
oquo terrarum fugere cupio, ſed quia τὰ ὄντα το-
ζοντα videre diutius pertæſum eſt. Verum hæc
as. Suſtentemus enim nos vſitata conſolatio-
, quæ iubet has communes miſerias perferre
λείποντας τάξιν in Eccleſia attributam. Attulit
rutenicas litteras adoleſcens nobilis recta pro-
ectus in Haſsiam, ac petijt, vt curem ante redi-
um ſuum ex Cattis adornari reſponſiones. Eſt
utem intra dies quindecim rediturus. Miſit mihi
Princeps exemplum epiſtolæ ad te ſcriptæ. No-
bis, vt vides, permittit, vt ſtatuamus: Si Spange-
bergius & alter recuſent ſuſcipere hoc munus. Et
Spangebergium excuſat ætas. Erat is hac æſtate
ampliore ſtipendio accerſitus Magdeburgum, ſed
poſtea tamen à Northuſanis retineri ſe paſſus eſt.
Alterum fortaſsis puella recens ducta retinebit.
Et quanquam modeſto ingenio eſt, tamen non vi-
detur πρὸς τὸ πολιτεύεσθαι καὶ ἡγεῖσθαι ἄλλων magis ido-
neus eſſe Iſindero, quem ſcis à nobis miſſum eſſe in
Pruſsiam. Eſt autem ibi Belga quidam, qui, vt eſt
gentis captus, omnia ſcit, quia loquax eſt. Is pre-
mit Iſinderum, & alios fortaſſe magis exerceret.
Significabis igitur, quid Principi reſpondendum

iudices. Si ita videtur, ſignificabimus nos in proximis nondinis Calend. Ianuarij indicaturos eſſe aliquem. Interim enim Spangebergi & alterius voluntas explorabitur, & nos coram colloqui poterimus. Eſt hic quiſpiam Fridericus Staphylus natus in Liuonia, ac, vt arbitror, Principi Pruſsiæ notus, qui tamen parentes habuit Germanicos, & adhuc patrem habet in Vueſtualis, homo ingenioſus, & Græce & Latine præclare doctus. Nunc gubernat adoleſcentem Comitẽ Neugardenſem. Is videtur mihi ſuſtinere hanc rem poſſe. Buceri litteras ſi non legiſti, legito. Ideo enim remitto. Poſtulat, vt vides, mox reſponderi. Addidi igitur ipſi inſcriptam epiſtolam, quam volo nulli tradi niſi illi, cui iuſsit ipſe committi. Reſpondeo enim etſi honeſta, attamen de re plena periculi. Si abijt eius γραμματοφόρος, poteris reſignare meas litteras, & deinde concerpere. Dryandri frater nondum apud nos fuit. Coram etiam quædam de tuis annotationibus in Ioannis hiſtoriam. Bene & feliciter vale. I I I I. Nouembr.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO IOACHIMO CAMERARIO PABERGENſi, excellenti eruditione & Virtute prædito, amico ſuo cariſſ.

S. D.

VELLEM triduo citius Epiſtolam tuam ſcriptam Duci Alberto, huc miſſam eſſe. Tunc enim

aderat adoleſcens Prutenus, ex Cattis reuer-
-Iuic properanti litteras me dare neceſſe fuit.
ondi igitur te miſſurum eſſe Epiſtolam de tua
ıtate, & de ipſo negocio, & addidi excuſa-
:m, cur ſubito ab Academia Lipſica auelli
oſsis, eandem quam recenſes ipſe. De volun-
vero tua polliceor largius, quam tu, adeoque
gruunt Epiſtolæ, vt altera de altera deſcripta
i poſsit. Tuam tamen quamprimum habebo
llarium, miſſurus ſum. Spero enim & ante
Ianuarias habituros nos nuncios: De ſchola
nihil conſtituam niſi de tua ſententia, vbi col-
ti erimus. Nam etiamſi ante Cal. Ianuarias
enſe iter ſuſcipiendum erit, ad te tamen acce-
, non modo de Prutenica ſchola, ſed de alijs
is etiam tecum deliberaturus. Meminiſti ver-
ſophocleum: φρόνει βεβὼς αὖ νῦν ἐπὶ ξυροῦ τύχης.
c vocem vtinam vel tandem cum in ſummum
rimen res adducta eſt, cogitarent vtriq; , tàm
ores, quam Principes. Sed cum pericula cu-
ata ſint, ex vtrorumq; erratis annorum ſupe-
um, nunc video nullum eſſe conſilium. Imo, vt
xtrema deſperatione, deliberationes etiam nul
abentur. Nos igitur ducem & monitorem De-
ſequemur, ſi quæ erunt in conuentu de his reb.
nium maximis deliberationes. Non multa im-
lerate feci, aut ſi quid feci, à me non eſt ortum,
e ſemper fui noſtris hortator, vt, quod videbã
le fieri poſſe, mediocri moderatione tranquil-
tem Germaniæ tuerentur. Sed hanc totam
oſophiam quidam prorſus ignorant τῶν ἀρχόν-
τε καὶ δημηγόρων. Sicut illi apud Homerum,

qua parte ſol oriatur,qua occidat. Iuſsit his proximis diebus mihi dici Pontanus,me vt ad conuentū præpararem : Reſpondi me & ad cauſſæ explicationem , & ad pericula Dei beneficio , mediocriter paratum, Principes moneret , tandem vt ipſi ſeſe pararent,ac conſtituerent,quid defenſuri ſint, ſed hæc coram. Iam enim interpellat Dryandri frater,qui ſatis commode vendidit hic ſuas machinas. Vitum Amerbacchum ſcito ab Academia Bauarica conductum eſſe,vt ipſe ſcribit, ad philoſophiam docendam & bonas litteras: plane triumphos agit in epiſtolis,quod à Titanibus,vt Muſæus diſceſſerit, & præludit nouis certaminibus. Non fruſtra cariſſ. Ioachime , interdum querimur de melancholicis naturis. Sed feramus etiam huius impetus , noſq; ad futura præparemus. Laterenſi mitto exemplum Epiſtolæ de ferina,ſcriptæ ad Anhaltinum. Venirem ad diſputationes,niſi quotidie expectarem de itinere Spirenſi litteras. Bene vale, die Diuæ Eliſabetæ.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO EGREGIA ERVDITIONE ET VIRtute prædito Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo cariſsimo, S. D.

LIBENTER legi obiurgationem tuam , qua meam aſperitatem accuſas , & Sabino amanter patrocinaris. Velim ſane poſſes in hac cauſſa τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν. Nam & ego ſcribendi facultate pri-

tate primum captus, diligere eum cepi, & nunc propter affinitatem vere & ex animo amo. Video etiam, quæ ſint in eo adumbratæ virtutes, ac, donec viuam, iuuabo pro viribus. Sed me, vt video, quodam triſti fato, & exercuerunt & exercent liberorum caſus. Quod vt mitiget Deus oro, nec, vt in Pſalmo dicitur: Totam iram ſuam accendat. Hodie à Sabino litteras expecto. Mitto tibi ſcriptum Germanicum, de quo cupio cum Laterenſi diſſerere. Nam ὁρισμὸς conſtituendus eſt τῆς παλαιᾶς διαθήκης, de quo à quibuſdã amicis diſſentio. Nõ quidem quod ad ſummam negotij attinet, ſed quia ad proprietatem & explicationem aliquid intereſt. Hæc ſcribere malo, quam Regum expeditiones inanes. Bene vale, VII. Decemb.

Philip. Melanch.

CLARISSIMO VIRO EGREGIA ERVDITIONE ET VIRtute prædito Ioachimo Camerario, Pabergenſi amico ſuo cariſſimo, S. D.

DRYANDRO, qui etſi non vt Vulcanus in Achillis clypeo, nec vt Archimedes in automatis, celi orbes & ſidera, ſed tamen, vt in hac barbarie, vbi premia his rebus nulla ſunt, mediocriter imitatur, longiuſculam epiſtolam dedi, ſeu querelam potius, quam tibi exhibitam eſſe ſpero. Poſtea allatæ ſunt Spangebergi litteræ, quem excuſat ſenatus, ac petit ne ab Eccleſia Northuſana auellatur. Nec vero dubitabam ita reſponſu-

rum eſſe Spangebergium. Eodem tempore Sabinus ad me ſcripſit, cui neſcio quis aliquid oſtendit ſpei, ac de eo cogitaram ipſe antea, ſed quærebam animo hominem magis συμβιβαστικόν. Longinquitate migrationis nihil moueor. Amiſi filiam multo ante, & eam Deo commendo, qui hactenus eã clementer rexit, Fuitq; mihi eius virtus magnæ conſolationi in hoc paterno dolore, quam eius calamitas mihi affert, ſeu potius erratum meum. Et ipſe effugere, vt video, maiores perturbationes patriæ cupit. Scripſi autem ei, vt tibi διαρρήδην ſignificet, quid velit, tibiq; vt de eo ſtatuas, permitto. Eſt omnino omnis gubernatio magna & parua, diuinum quiddam, mihiq; ſemper perſonat in auribus concio Iohannis, οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδὲν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Magnum Dei beneficium eſſe iudico, ſi quis hanc ſcholaſticam nauim mediocriter gubernet. Sed nobis remigibus etiam opus eſt animi moderatione, καὶ ὑπομονῇ, neſcio enim quod ſit huius virtutis vetus aliud nomen. Mitto tibi ipſius epiſtolam. Bene & feliciter vale. Prid. Andreæ, quem hodie legi Achaiæ doctorem fuiſſe, ac in vrbe Patris affectum ſupplicio. Nathanaëlem veró concionatum eſſe apud Bituriges. O miranda Dei opera, mirandam celeſtis politiæ collectionem, quæ certe illis erronib. non minus difficilis fuit, quã nobis hæc noſtra διοίκησις. Iterũ vale.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO IOACH. CAMERARIO, AMICO SVO cariſsimo, S. D.

Tua

TVAE admonitiones ſunt mihi gratæ. Etſi intelligo meis interdum te rationibus aduerſari, & quaſi ψῆφον λευκὴν ferre pro alijs. Non dubitaui vnquam, neq; nunc habeo cauſſam, cur dubitem de voluntate tua erga me & meos. Et fieri poſſe ſcio, quo propius me iſtæ res attingunt, vt minus ἀδέκαστον ſit iudicium. Neſcio tamen quo pacto, etiam repugnans animo meo, vincere illum nequeo. Sed quicquid tibi viſum fuerit, illud ἀδιακρίτως approbabo, quæcunq; ſane ſequatur fortuna. Scis mihi priuatas res ſemper haud magnopere curæ fuiſſe, vel me certe illarum caſus tuliſſe patienter. Et meos tamen ſi non diligerem, ab te ipſo, ſcio reprehenderer, quem cognoui non in poſtremis φιλόστοργον. κἀγὼ τ' ἐμαυτοῦ τέκνα φιλῶν οὐκ αἰσχύνομαι. Sed, vt antea oſtendi abſtractio illa longinquior me non terret, Alia ſunt, quibus afficior, ferenda ſcilicet, quia mutari nequeunt. Neque de his ſcribi plura debent. Vale.

Philip. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo cariſſ.
S. D.

DEVM oro, vt noſtros labores regat & adiuuet in adoleſcentia erudienda. Suarcebergiū iidem iudico homini idoneo commendatū eſſe, Sebaſtiano Franco, cuius tibi mitto Elegiam, non inde ingenium æſtimes, habet enim alias venuſtiores

ſtiores dotes ingenij, quam hanc ſcribendi carminis qualemcunq; facultatem. Et nunc magna cum ſpe verſatur in Iure ciuili, & ſuauitate ingenij, & dexteritate eximia præditus eſt. Viuitq; in familia viri boni Georgij Rhau typographi. Vitus inepte alienarat animum adoleſcentis à ſe: Ac nunc quidem Vito pecunia debita magna ex parte perſoluta eſt. Cum reuerſi eſſemus domum, exhibita eſt nobis epiſtola Buceri ad Macedonem ſcripta, quam noſter Pericles ἀποτόμως reiecit, & ita exarſit, vt videam mihi, ſi in conuentum profectus eſſem, vix fuiſſe redeundum. Compoſui tamen reſponſionem non horridiſsimam, quam placere ſibi oſtendit. Bene vale XXII. Ianuarij. An. M. D. XLIIII.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANti Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico ſuo cariſsimo,

S. D.

HERI eadem hora, cum quidem mecum eſſet Stigelius, tuas accepi litteras, amanter & ſapienter ſcriptas, & Sabinianas ſatis vehementes. Accerſit Sabinum dux Albertus ad ſcholam Regiomontanam, & nos iubet de ſtipendio ſignificare, ſi quid adijciendum ſit ad ducentos. Reſignauit Sabinus litteras ad nos ſcriptas, quod nollem factum, & ſcribit, ſe petiturum maius ſtipendium, ac profecturum eſſe ad ducem. Etſi mihi diſpli-

diſplicent hæc, tamen non impedio. ὀρθὸν δ' ὅτι δῶ τις ἐπαινεῖ, ſolet vulgo dici, ac vellem, ſiquidem deſerere Marchiam ſerio conſtituit, eum non offendere initio voluntatem principis. Et hoc meum conſilium ei antea ſignificaui. Sed neſcio an mihi ſit obtemperaturus, excruciat me ſane ſuis conſilijs. Compoſui igitur Epiſtolam ad Ducem, vt te leuarem, non ſcribendi labore, ſed moleſtia cogitationis de re abſurda. Mea forma ſic ſatis verecunde ſcripta eſt, nec velim ἀδρότερα ſcribi. Si placebit, aſcribito tuum nomen & obſigna. Audi aliud (mea quidem ſententia) ἀτοπώτερον. Vidit in noſtris litteris dari quinquaginta Viatici nomine, id iam poſtulat ſibi mitti, quaſi acceperit functionem. Iudico iniuſtum eſſe nunc eum accipere. Idq; ei ſignificabo. Tu propter amorem erga me tuũ & miſericordia filiæ meæ in eum es indulgentior. Sed vbicunq; erit, vtinam ſtudia ac beneuolentiam prudentum, diutiſs. retineat, ac quo tendebat, ibi fortaſſe minus tueretur. Nam natura eius mihi iam ſatis perſpecta eſt, & te hominem philoſophũ moueri velim ſiderum poſitu. Habet in virgine cõiunctos Saturnum & Martem in quarta domo. An tu Aſtream ſic afflictam non gemere putas. ἀφιλόσοφα enim καὶ φιλότιμα his, & alia ſimilia ſignificantur. Vereor & confractiones patrimoniorũ ſignificari. Poſtremo ſcholaſticas operas faſtidit, aulam & legationes appetit. Quæ etſi ſunt ſpecioſa & tibi præclara videri non ignoro, tamen de euentu non poſſum non eſſe ſollicitus. Hæc non ſcribo aliam ob cauſſam, niſi vt cogites in eo commendando, nos non oportere vti μακροῖς αὐλοῖς. Noſtrum quidem

eſt, fa-

eſt, factam eius mentionem eſſe ad ducem Albertum,ſed nunc vela ventis permittamus, ac Deum precemur,vt Remp. & nos regat & ſeruet. Sententias de quibus diſputaſtis, legi, multæ ſunt ineptæ. Aleſio morem geram. Quid ſomniat veſter ματαιολόγος, quod ait, Vicium originis eſſe non στέρησιν Iuſticiæ, qualis in Adam fuit,ſed qualis nunc eſſe debeat. An alia lex erat Adæ,ſcripta & lucens in eius mente, aliam poſtea in ſaxeis tabulis Moiſi ſcriptam putat? Scio cur ita dicat, ſed errat. Sunt & alia περὶ διαφορᾶς ἁμαρτιῶν, quæ eruditiorem explicationem requirunt, de quibus nunc quidem hoc menſe diligentiſsime dictum eſt in noſtris prælectionibus, Et locis, ea pars inſeretur. Cumq́ legat Iuuentus noſtra,leuius curo τοιούτων βατράχων κραυγάς. Bene & feliciter vale. Mitto tibi Viti epiſtolam.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO VIRTVTE ET DOCTRINA PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo cariſſ.

S. D.

LONGO tempore mihi curæ fuit, ordinum in Academia coniunctionem,quam & ſtudijs neceſſariam,& ad diſciplinæ conſeruationem vtilem eſſe videbam,tueri. Interdum igitur non leues iniurias diſsimulaui,ac obrui,interdum impetus aliquorum repreſsi. Deniq́ iudicium,voluntatem ac diligentiam in hoc genere meam, tibi notam eſſe ſcio.

ſcio. Quare quod exiſtimas mihi dolorem afferre has aſperas conciones κατὰ νομοφυλάκων, non falleris. Multa me mouent. Quid hæc ad populum? Quam hoc tempore non opportuna? cum magni motus impendere videantur. Non intelligere noſtras ærumnas exiſtimamur, καὶ ἐμπαροινεῖν τοῖς κινδύνοις. Quid quod in hoc negotio, ne cauſſæ quidem ſatis eſſe, & iracundiæ ſeruiri putatur, vt ſæpe alias κατὰ τινῶν ἑτέρων. Sed ſæpe his dieb cogitaui Eraſmi dictum, qui, ſi quando audiuit bonos viros, cauſſam probantes, moderationem vero requirentes, inquit: Eccleſiam his temporibus non mitiorem medicum meritam eſſe. Feramus igitur & leniamus hæc ſicubi poſſumus. Aula multa poſſet mitigare, quæ, vt eſt in veteri verſu,

Σιγᾷ μὲν, ἐχθαίρει δὲ, βούλεταί γε μήν.

Sed nolo perſequi hoc argumentum longius. Chriſtum potius oremus, vt hanc noſtram cymbam, in qua certe vehitur Eccleſia, gubernet. πολλάκις δὲ ἔλεξα φοβεῖσθαί με γῆρας φύσεως οὔσης ἄγαν ἐμπαθοῦς, ὥσπερ ἡρακλέους, ἢ φιλοκτήτου, ἢ μαρίου ῥωμαϊκοῦ στρατηγοῦ. Sed alia agamus. Orationem qua Latomo reſpondes, remitto, ea lege, vt mox edas. Nam ſi hic haberemus officinas inſtructas, ſtatim tradidiſſem typographis. Et enarrabo ipſe in ſchola, vt citius vendatur. Scio in cauſſa tam ampla de vera Dei inuocatione, multa plura dici poſſe. Sed cum hæ res toties agitatæ, & ſatis patefactæ ſint, faciamus, quod iubent Rhetores, hoc eſt, Epilogos honeſtos & lectu iucundos, nos quidem addamus. Nā alios aliorū epilogos metuo. Scribamus ἐπαγωγὰ, quæ inuitent Iuuentutem ad litteras & cognitionē rerum bona-

bonarum. De Sabino gratiam tibi habeo, eique tuam Epiſtolam mittam. Conſilij dare quid poſſum? Nam meam philoſophiam quanti faciat, ſum expertus. Simul illud mihi in mentem venit, etiam ſi eo, quo videbatur velle, vocaretur, metuendum eſſe, ne accidat ei, quod Xenophon inquit: κἂν ἄρα γέτις ἵππον πριάμενος, μὴ δύνηται αὐτῷ χρῆσθαι, ἀλλὰ καταπίπτων ἀπ' αὐτοῦ κακὸν λαμβάνῃ, οὐ χρήματα αὐτῷ ἐστὶν ὁ ἵππος: illius ciuitatis voluntas philoſophia & arte quadam retinenda eſt. Verum audiemus, quo animus eius inclinet. Ego, quoniam non video quid agam, nunc quidem melius, editionem modo quorundam ſcholaſticorum libellorum rurſus adorno, Locorum, & Dialectices, phyſica etiam recudere cupio. In his mihi tua opera opus erit. Non enim metuo cenſoris noſtri σκῶμμα, qui ſe ait non metuere: σύν τε δύο ἐρχομένω. Vtinam multi eruditi conferrent operas, vt factum à veteribus videmus. Bene vale, v. Idus Febr.

Philippus Melanch.

CLARISS. ET OPT. VIRO IOACHIMO CAMERARIO PAbergenſi amico ſuo cariſſ. S. D.

MEMINISTI vetus illud Meſſeniorum opinor, qui dicebant, eſſe quædam Lacedæmoniorum καινὰ μὲν ἀδικήματα, παλαιὰ δὲ σοφίσματα. Ita ſunt Epicurea conuicia vetera quidem, ſed nunc rabioſius dicuntur, cum tranquillitatem ſuam homines ἄθεοι & molliculi interturbari clamoribus

Eccleſiæ

Eccleſiæ arbitrantur. Sed profectò noſtri muneris eſt, acerrime dimicare cum Epicureis. Tua reſponſione valde delectatus eſt Lutherus. Ego igitur, vt legãt talia prælia non verborum, ſed rerum maximarum, adoleſcentes, mox curaui formulis tranſcribi, tibiq; & Ziglero & τῷ φρατρίῳ, & Ioachimo Rhetico exempla mitti. Bene vale, die Conuerſionis Pauli.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico ſuo cariſsimo, S. D.

IDIBVS Martijs cum quidem de C. Cæſaris nece, deq; humanis miſerijs multa cogitaſſem, epiſtolam accepi tuam, in qua mentio eſt ſcripti Ciceroniani de Senectute. Itaq; eius diei cogitatione motus, auidius relegi totum libellum de Senectute, vt viderem illis humanis calamitatibus quæ remedia καὶ ἀλεξιφάρμακα oppoſuiſſet Cicero. Vidi non ſolum ſuauiter, ſed etiam ambitioſe ſcriptam eſſe illam conſolationem, ac puduit addere præfationem. Sed poſtridie mane caſus interuenit, qui me coëgit morem gerere cupiditati adoleſcentis: Decidit lychnus in pagellas Ambroſij. Ideo ne ſuſpicaretur à me petulanter corruptas eſſe, ſcripſi præfationem. Te quoq; rogo, vt me excuſes. De enarratione ad ipſum ſcribo, cum nunc quidem ſatis habeat ocij, facturum rectius, ci

præſertim in hoc libello, in quo tam multæ coacervantur hiſtoriæ, multa item ex Platone & Xenophonte decerpta ſunt, addat vberiorem enarrationem. Bene vale. Plura per Franciſcum.

Philip. Melanch.

CLARISS. VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico ſuo cariſsimo, S. D.

QVOD bonis boni fit, id graue & gratum eſſe ſolet, inquit Plautus in Perſa, etſi quid dicat graue, non ſatis aſſequor, tamen ſententia delector, & opinor dici bene collocatum, ſeu non inane. Nobis igitur, quia inter bonos certe eſſe ſtudemus, ſcito gratiſsimum eſſe officium tuum, quod in ornando Sabino præſtitiſti, tibiq; gratiam habeo. Sed quanti ille faciat Philyram vides, fugit Academiam, in qua videt quam difficile ſit tot doctorum ac cenſorum iudicijs ſatisfacere. Latebras quærit, in quibus regnet, aut vnde in aulam euolet. Hanc ſcito ſummam eſſe conſilij ipſius. Fortaſsis accedit & hoc, quod à noſtris oculis longius cupit abducere meam filiam, ſed reprimo me. Hanc enim Deo commendo. Sæpe mihi in mentem venit matris Baptiſtæ, Mariæ matris Chriſti & aliarum ſimilium, quæ quomodo ſeruatæ ſunt? graſſantibus eodem tempore in Syria exercitibus Parthicis, Romanis, Herodianis. Deum igitur oro, vt meam miſeram filiam & regat & ſeruet, ſicut illas & gubernauit & defendit. De Sabino non

querar

querar, apud te præſertim, qui toties iam tam accurate eius cauſſam in litteris ad me ſcriptis agas. Sed optarim eum, præſertim poſtquam ſuo, non meo conſilio, affinitatem meam appetiuit, beneuolentiam etiam præſtare dignam hac coniunctione. Totũ hoc genus philoſophiæ Socraticæ, quod ego & tu amamus, minoris facit quam vellem. Tu conſilia noſtra auditurum putas? De quibus quæ demus nobis ſcilicet videndum. Filiæ ſcripſi vt ſuum mihi animum de migratione ad Balthicum ſignificet, quæ quicquid reſponderit, tibi mittam. Spero enim γεννᾶιόν τι reſponſurum eſſe. Nuper in litteris ad matrem ſcriptis querebatur de ære alieno mariti, propter quod ipſa interdum male audiret. Ibi diſerte adiecit, ſe nolle hæc mihi indicari, ac ſe iam tot doctam malis, has miſerias moderate ferre. Verum quo delabor. Hæc tamen ſcripſi, quod hanc de filia cõmemorationem tibi non ingratam eſſe ſciebam. Mihi ſemel in templo cum paruula ægrotaret, exorta eſt in ſubita cogitatione mira lux, in qua admonebar his ipſis verbis, Deo eam curæ eſſe. Aleſio ſcripſi propoſitiones, quarum tamen cenſuram tibi Aleſio & Laterenſi mando. Profecto non facile eſt has tantas res explicare, vt fortaſsis aliqui putant, qui ſuas tantum operas magnipendi volunt. De conuentu Spirenſi nondum quicquam accepimus, vtinam non ſit κεκρώπων ἀγορά: cum accepero litteras, impertiam & vobis. Non enim dubito ex aula Colonienſi quoſdam de rebus præcipuis certa ſcripturos eſſe. Noſtri nihil ſignificant ἀξιόλογον. Bene vale. Cal. Martij.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo cariſſ.

S. D.

MEMINI te Iuriſconſulto conterraneo tuo conditionem quærere. Nam mandata Chiliano ad noſtrum Scæuolam Hieronymum dederas. Mitto igitur tibi litteras Comitis Bauarici, qui bis ad me ſcripſit, ac magnopere petiuit aliquem ex his Academijs ad ſe mitti. Oſtendes has litteras illi conterraneo tuo, & vt ſuam ſententiam nobis ſignificet, hortaberis. Laterenſi noſtro, viro docto & inprimis amanti interpretationis dexteritatem in ſacris monumentis, mittit Lutherus belliſsimum Cochleæ ſcriptum, vt ſunt illius omnia plena Attici leporis. Vult abijci & deleri omnes verſiõnes recentes, ac præcipue Lutheranam, vult omitti linguarum ſtudia, vt omnibus omnium monachorum ſomnijs populus adplaudat. Et hunc ſcriptorem Antiſtes δρυοπολίτης non compeſcit fuſtibus? Me cum iſtos furores lego, minus pœnitet noſtrarum operarum & laborum, ſpero etiam exitus placidos. Quid enim ſunt hæc ſcripta Cochleæ & ſimilium aliud, quam, vt eſt in illa imagine beſtiæ vomentis ranas, βάτραχοι γυρῖνοι. Viti epiſtolam propter Italicas quæſtiones remitte. Bene vale, die XVII. Aprilis, quo ante annos 3845. Noha arcam ingreſſus eſt. Vtinam ſic ſeruet nunc quoque Deus Eccleſiam.

Philippus Melanch.

Clariſ-

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE Præſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico ſuo cariſſimo, Lipſiæ, S. D.

EXPECTARI me auide à te exiſtimo, & deſiderio tuorum ſermonum ipſe teneor vehementi. Sed vocatus Vuimariam de Tutelæ negocio, per Salinas facere iter cogor, vt ibi explorem voluntatem ſenatus de pecunia apud eum ſenatum collocanda, quæ nobis Vuimariæ tanquam tutoribus numerabitur. Implicamur, vt vides, multis illiteratis negocijs, idq; magis fit in hac natione, quæ omnia agit πλεονεκτικώτερον, quam noſtri γνησίως Germani. Ideo cumulantur negociorum difficultates, quod fortaſſe etiam in Dictatura tua animaduertes. Sed oro Deum, vt vtrique ſcholæ tranquillitatem, ſtudiorum felicitatem, & concordiam perpetuam largiatur. Si ad ſalinas ex Vuimaria redire me non neceſſe erit, iter iſtac faciam. Hæc ſignificaui, ne quid ſuſpicionis aut ſollicitudinis hoc meum iter tibi afferret. Ionas adeſt, ſed ipſius cauſſa non comitarer eum ad ſalinas, verum tutela mihi certum negocium impoſuit, quod facilius perfici poſſet, ſi Chilianus domi eſſet, qui ad me ſcribit, ſe his nundinis ad te expatiaturum eſſe. Bene vale.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE
præſtanti Ioach. Cam. Pabergenſi
Rectori Acad. Lipſicæ amico
ſuo cariſs. S. D.

NEc vero dubium eſt antecellere litteras vera dignitate, Imperijs. Quare hanc tuam ſcholaſticam dictaturam pluris facio, quam Ciceronis conſulatum. Ac Deum æternum patrem domini noſtri Ieſu Chriſti oro, vt & veſtram & noſtrã Academiam tueatur & regat, & nobis luctantibus cũ multis magnis difficultatib. opituletur, & te adiuuet in hac tua διοικήσει. Mitto tibi pagellas diſputationis, dandas Doctori Pfeffingero, Paſtori Eccleſiæ veſtræ. Nam eo nuncium ad te miſi, ne ἐφόδια ab illo peteret. Nec te volo meis nuncijs quicquam dare, cum ego eis non illiberaliter ſoluam. Mitto amicorum litteras, etſi pene inanes, ſed ſtudium meum tibi oſtendere cupio. οὐδὲν εἰλικρινὲς δοκεῖ μοι εἶναι ἐν ταῖς ἐπαγγελίαις τῆς συμμαχίας. Ludunt plærique vſitata ſophiſtica. Sed expectemus καταστροφὴν. Bene vale, die XXVII. Aprilis, quo primum ante annos 3844. arca Nohæ quieſcere & reſiſtere cepit. Vtinam quietem etiam Eccleſiæ ſuæ Deus in his tantis diluuijs orbis terrarum concedat.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo cariſſ.

S. D. Memi-

MEMINISTI noſtri theatri iudicia, qualia facta ſint de me, cum ante annos decem, editis Locis Theologicis, diſputaſſem quædam minus horride, quam antea in ruinis monaſticæ doctrinæ propoſita fuerant. Et erant qui me ſuſpicabantur captare potentum fauores. Noſter γεφυραῖος, ioco fortaſſe mihi obijciebat, ambire me galerum τῶν συμπαρύφων ἀρχιερέων. Adeo non temere dictum eſt ὑπὸ παντὶ λίθῳ, μὴ δάκῃ ἕρπετος, χρὴ ἀθρεῖν. Sed Deus teſtis eſt, me nec ingenij laudem, nec ſtudia vllius partis aucupatum eſſe, ſed vero & ſimplici ſtudio veritatis, diligentiam illam in explicatione adhibuiſſe: videbam quam confuſas opiniones & inſulſas multi circumferebant. Et iuuentuti metæ, vt in artibus fieri neceſſe eſt, monſtrandæ fuerunt. Optarim autem me à multis adiutum eſſe. Nunquam enim meum iudicium prætuli Eccleſiæ iudicio. Quare de ijs ſententijs quas Aleſio miſi, iudicare vos, & quidem ſeuere καὶ τῇ τῶν ἀρεοπαγιτῶν ἀκριβείᾳ, volo. Idem dixi ante annos octo Luthero ipſi mecum & cum σαυροφόρῳ expoſtulanti. Statuetis igitur de meis pagellis veſtro arbitrio. Velim autem te mihi ſignificare, quid decreueritis. Brutum tibi mitto cum libertatis inſcriptione, quærit enim ciuitatem ſe digniorem. Sed an Philyram veſtram probaturus ſit, neſcio. Vnam ſcio, in qua ei locus erit, in Cattis ſeu Tencteris, quam Graio nomine Sigen vocant. Eram miſſurus aureum nomiſma, quod cum hodie quæro, nuſquam inuenio. Præripuit aliquis αὐτόλυκος opinor, aut ego oblitus ſum, quo repoſuerim. Bene vale. Menſe Martio.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO EGREGIA ERVDITIONE ET VIRtute prædito Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo cariſsimo, S. D.

ETSI non prorſus liberatus ſum metu profectionis ad conuentum, tamen aula mihi ſatis comiter promittit, fore vt non abducar. Graues cauſſæ commemorantur, quæ ſunt, vt noſter hiſtoricus inquit, σχῆμα πολιτικὸν τοῦ λόγου. Sed magnum me beneficium accepiſſe putabo, ſi manſero. Nam cum hæc tempora, & furores hominum ad ſuperiores conuentus confero, magnam video diſsimilitudinem fore. Interfui antea, non ſine cura, non ſine colaphis, ſed tamen πολιτεύματα noſtra Dei beneficio, fuerunt incruenta: multa vtiliter explicata ſunt; multæ quæſtiones dijudicatæ, multa mitigata fuerunt, Deo gubernante, καταστροφαὶ placidæ. Nolo omnia commemorare. Nunc ardent odijs Germani, & totus orbis terrarum maiore in luctu eſt, quam tunc erat. Gallia bellum exitiale metuit. Scoti in tres factiones diſtracti, pontificiam, Anglicam, & Aſſertricem doctrinæ purioris, vt dicunt. Decreta crudeliſsima ſunt, vt liceat occidi ἀκρίτους aſſertores doctrinæ. Ego hodie die Ecliptico litteras accepi, An liceat ἀμύνεσθαι τοιαύτην ὠμότητα. Non libet δύσφημα omnia recenſere. Tantum illud dico, magnopere me optare, vt, quod oſtendunt, concedant mihi, vt maneam. Interim domi aſsiduis votis commendabo Deo Eccleſias noſtras ac politias, & precabor, vt ipſorum conſilia ſint ſaluta-

ſalutaria ipſis & Reip. Quo die aduemi, hic noſter concionem habuit, in qua οὐ κατὰ τὴν Περικλέους σεμνότητα, ἀλλὰ κατὰ τὴν Κλέωνος παῤῥησίαν καθήψατο τῶν νομοφυλάκων. Etſi mederi huic malo ſtudent aliqui, tamen quantum proficiamus, neſcio. De te ſæpe ante multos annos cogitaui, cum viderem rei litterariæ, ſi vna fuiſſemus, noſtram familiaritatem profuturam eſſe. Sed multa erant, quæ dehortabantur me, ne te in hanc Remp. attraherem. Mihi meum fatum ferendum eſt. Et oro Deum, vt mitiget ærumnas, nec dies abit vllus, quin illam Prophetæ vocem cogitem ac recitem: Cum iraſceris Deus, miſericordiæ tuæ recorderis. Litterarum faſciculum, qui mittendus fuit in Pruſsiam, tradidi Pollentio, adoleſcēti nobili, qui Duci exhibebit. Accepi hic & Ducis epiſtolam, in qua vltro accerſit Sabinum: Hanc ſtatim Sabino miſi. Etſi doleo longius à me filiā, cuius mihi virtus non raro mœſticiam lenit, abduci, tamen in tantis miſerijs publicis hæc priuata mediocriter ferenda eſſe duco, Et Deo eam commendo. Memini cum infantula mihi lacrimas à genis detergeret ſuo induſiolo, quo vno erat induta mane. Hic geſtus ita penetrauit in animum meum, vt non putem fuiſſe ἄσημον. Bene vale.

Philip. Melanch.

CLARISSIMO VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo cariſsimo.

S. D.

Cogite concilium & pacem laudate ſedentes: Illi armis in regna ruunt, inquit Turnus, vt meminiſti. Ita dum Spiræ de neſcio quibus nugis litigamus, Turci graſſari in Pannonijs pergunt. Heri enim litteras ex Pannonia accepi, quæ narrant recens loca vicina Poſonio occupata eſſe à Turcicis latronibus paſsim vagantibus. Interea tamen etiam in ijs locis, quæ ſeruitute noua oppreſſa ſunt, conſtituuntur Eccleſiæ, credo animis iam ad celeſte auxilium confugientibus, poſtquam pugnare non poſſunt. Et ſpero Deum reliquias Eccleſiæ, vt ſemper, ſeruaturum eſſe mirabili modo. Nam vides præſidia humana nulla eſſe. Nec mihi Spirenſes actiones placent. Pax à Carolo petitur, ſed ita, vt verecundius petiuerint Lacedæmonij pacem ab Athenienſibus, cum ciues ad Pylum in inſula circumſeſsi eſſent. Bene vale, die XVIII. Mart. Aula Danica ſpem habet pacis.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo cariſſ.
S. D.

Etsi hiſtoriam conuentus Spirenſis copioſius ad vos ſcribi arbitror, quam ad nos, tamen mitto in pagella quam addidi, ea quæ huc allata ſunt. Videbis depoſitam eſſe contentionem de petenda pace, quæ initio φορτικῶς inſtituta fuerat. Nunc igitur de veſtro conuentu magis, quam de Spirenſi

Spirenſi ſolicitus ſum. Plane reprehendo πολυπραγμοσύνην eorum, qui cum adhuc teneræ ſint Eccleſiæ veſtræ, cumq; voluntates gubernatorum adhuc diſsimilimæ ſint, conuentus indicunt. Quantum fuit in Atticis concionibus horribilium certaminum, quantum in Synodis Epiſcoporum? quæ ipſe vidi incendia in aliquot noſtris Synodis, quæ vt arte extingueremus, magnopere nobis laborandum fuit. Memini in Chalcide mecum Macedonem & Vuirtebergenſem magna cum ſolicitudine deliberare, quomodo arte dimitteremus eos, qui conuocati fuerant, & quam mollißime diſſolueremus conuentum. In eam rationem, vt tu quoq; incumbas, te vehementer oro atq; obteſtor. Vt nihil dulcius eſt & vtilius colloquijs & collatione ſententiarum inter illos, qui & veritatem amant, & moneri ſe patiuntur, & propter beneuolentiam mutuam candide dicunt, quod videtur, & probant illud, quod eſt in oratione filij ad Tyrannum apud Sophoclem: καὶ τῶν λεγόντων εὖ, καλὸν τὸ μανθάνειν: Ita è contrario periculoſiſſ. eſt imperijs & Eccleſiæ committi in his congreſsibus homines inimicos, ardentes odijs, non amantes veritatem, aut faſcinatos prauis opinionibus, & quidem vbi deſunt βραβευταί. Deum æternum patrem domini noſtri Ieſu Chriſti oro, vt exitum placidum det vtrique conuentui, Spirenſi & Lipſico. Bene vale, die xxv. Mart. quo ante annos 5504. Adam conditus eſt, ante annos vero 1545 Chriſtus in Maria virgine conceptus eſt, ante annos vero, 1511. Chriſtus crucifixus eſt, & factus victima.

Philippus Melanch.

Initio

Initio conuentus poſtquam Carolus Imperator certa deliberanda propoſuit, contenderunt Colonienſis & Palatinus acriter, vt de Religione deliberaretur, & exordium à rebus diuinis ſumeretur.

Noſtri contenderunt de pace danda & de iudicio Cameræ conſtituendo ante cæteras deliberationes.

Sed tandem omiſsis his contentionibus decretum eſt communi conſenſu, vt ordo à Carolo præſcriptus ſeruaretur, ac prima eſſet deliberatio de auxilijs contra Turcas mittendis.

Eam deliberationem ſcribunt noſtri iam abſolutam eſſe. Ac nunc declaraturos Carolum & Ferdinandum, quantas ipſi copias & quo miſſuri ſint. De duce contra Turcos eligendo nihil hactenus accepimus.

Controuerſia quæ fuit de Cattorum comitatu inter Naſſaicum & Landgrauium, compoſita fertur, ſolutis à Landgrauio centum millibus. De quo dubitare multos audio.

Exiſtimant Carolum ante Paſca diſceſſurum ex conuentu, vt occurrat Gallis, qui totum ducatum Lucelburgium occuparunt. De D. Brunſuicenſi nullæ adhuc fuerunt deliberationes publicæ.

Compoſitio controuerſiæ Cattorum ſignificaret εὔνοιαν τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς μακεδόνα, vt ego quidem ſpero ac ratiocinor.

Dionyſius concionator aulæ Heſsiacæ de Samaritano dicitur egregie concionatus, deſcribens neglectiones Eccleſiæ ſauciatæ & laceratæ, ac vna cũ noſtris auditores fuerũt Marchio Albertus, & Dux Iuliacenſis.

Fran-

Franciſcus heri quoq; ſcripſit, ſpem eſſe pacis Danicæ, ſed me terrent prodigia, audio pluuiſſe ſanguinem in Holſatia.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo cariſsimo,

S. D.

EQVIDEM gratiam tibi habeo, quod cura & cogitatione tua, meorum miſerias complecteris, quibus etſi moueor, tamen te volo tui etiam rationem habere. Totum hoc genus Henetum ſuſpicax eſt, & inprimis in me multorum oculi intenti ſunt: Erunt qui dicent, te à me ſubornatum eſſe, vt hanc fabulam agas, meq; in aliena Repub. meos aſtute καὶ πλεονεκτικῶς collocare: quod ſi molirer, fortaſſe conſilium mihi non deeſſet. Sed eo ex noſtra vrbe & à meo complexu filiam auelli paſſus ſum, vt ſuſpitiones ſimiles certorum hominum, quorum mihi κακοήθεια perſpecta eſt, aperte refutarem. Nolim igitur te iſtic mea cauſſa vehementius contendere, ac in te ſuſpiciones maleuolorum deriuare. Fortaſsis & Sabinus magis appetit littus Balthicum, quam Philyram veſtram. Nam cum reuerſus ex Vbijs hic eum inueniſſem, multa diſputabat, de œconomicis difficultatibus, quas Lipſiæ habiturus eſſet, etiamſi eo vocaretur mediocri ſtipendio. Et eſt omnino αὐθάδης natura, nec ſe alienis conſilijs regi patitur, quod æſtimare potes ex

Con-

Coniunctione Saturni & Martis in Virgine, quam vtinam conſideraſſem attentius, cũ filiæ meæ connubium peteret, quod quidem poſtea mihi confeſſus eſt, non ſuo conſilio, ſed hortante alio quodam ſe petijſſe, qui hoc molitus eſt, vt hinc me auelleret. Sed quo delabor? veniam des dolori patrio. Sæpe mihi in mentem venit in his meis aſperrimis dolorib. diuinæ ςοργῆς. Sumus enim imagines Dei, *Exemplumque Dei, quiſque eſt imagine parua*, vt inquit poëta. Cum nos ærumnis natorum tantopere afficiamur, quanto maior in Deo dolor eſt, cum videt Eccleſiæ calamitates, præſertim cũ tam illuſtri teſtimonio teſtatus ſit, ſe curare genus humanum, cum videlicet ſibi naturam noſtram æterno & immutabili fœdere copularit, filio in terras miſſo. Hac me conſolatione ſuſtento in multis magnis doloribus, & Chriſto commendo Eccleſiam, politias, & meum miſerum gregem, imo & te & tuos, & hæc noſtra ſtudia. Bene vale. Nobis quoq; mandatum eſt, vt neſcio quid de Exuuijs Lycaonis diſputemus.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi Rectori Acad. Lipſicæ amico ſuo cariſsimo,
S. D.

MAGNA mihi cum hoc Fabiano Pruteno familiaritas eſt. Nam prudentiam ac diligentiam

tiam eius cognitam & ſpectatam habeo, quia noſtras litteras ad Ducem Albertum mittere ſolet, cuius liberalitate in Academia alitur. Volui eum tibi quoq; notum eſſe. Nunc Auguſtam proficiſcitur, vt illam Germaniæ oram videat. Cum autem Muſculus mihi recens ſcripſerit, Antonium Hyparchum ex vrbe Henetorum magnam partem Græcorum voluminum, quorum vidiſti Catalogũ, Auguſtam miſiſſe, hortatus ſum Muſculũ, vt edi commentarium in τετράβιβλον Ptolemæi curet, & ſi quid præterea inueniet inſignium monumentorum. Si libet addes aliquid litterarum. Laterenſis ampliſsimum argumentum nobis propoſuit, de quo cogitans, facilius volumen quam λόγον ἀποδεικτικὸν hac vſitata forma condi poſſe iudico. Sed annitar, vt aliquid extruam, vt tibi morem geram. Cohortationem Aleſianam, & alteram concionem de Ieiunio legit Lutherus, & valde probauit. Ego vtiliſsimum iudico talibus ſcriptis interdum accendi bona ingenia. Legunt enim aliqui boni & commonefacti de reb. honeſtis diligentius cogitant. Et hæc ἐπαγωγὰ magis capiunt animos, quam ſcripta ἐλεγκτικὰ. Quare tibi pro his operis Eccleſia gratias aget, & ego nomine Eccleſiæ nunc tibi gratias ago. Si poſſem abeſſe ab Academia, excurrerem ad te, vt meas tibi miſerias exponerem, & tuo conſilio vterer. Arbitrabar iras placatas eſſe. Sed nouam criminationem coniugis à Rheni ripa miſit. Etſi video quantum ſit dedecoris, tamen vt in malis, ἀνεκτώτερον videtur, poſtquam illam annos nouem omnib. contumelijs vexauit, nunc eam reſtitui, cum ſe cauſſam nactum eſſe clamitat. Sanari res humano

conſilio

conſilio non poteſt. Itaq; tantum à Deo æterno patre Domini noſtri Ieſu Chriſti auxilium & petatur & expectetur. Si quid ſignificabitur tibi harum rerum, pro tua prudentia & noſtra amicitia iudicabis, quantum iratis credendum ſit. Nam ego nec litigari, nec dimicari cum quoquam volo, meq; & alios non ſine magno dolore reprimo, ſed expecto diuinum auxilium: ſimplex conſilium habeo, & do idem alijs, vt feratur quod neceſſe eſt. Bene & feliciter vale, die XIX. Maij.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE præſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo cariſsimo, S. D.

VT igitur nos ἐν ἐσχάτοις μυσῶν, quemadmodum olim dicebatur, exulamus, ita Sabinus ἐς ἔσχατα σαρματίας ibit. A Duce non ſolum comitate ſingulari, ſed etiam liberaliter exceptus eſt. Stipendium dat Ioachimicos trecentos quinquaginta, & habitationem, addidit viaticum & poculum. Redijt ergo Sabinus præclare à Duce ornatus, ſed ad me ingentes iras attulit, non illas quidem prorſus iniuſtas, ſed tamen nimium accumulatas. Et quod eſt in ea re mali, oritur ab eius perpetua aſperitate, ſeu potius ὑπὸ τῆς φύσεων διχοστασίας in ipſis. Vtcunq; in præſentia rurſus ſedatæ ſunt hæ turbæ. Sed mihi cura & dolor augentur, nec tamen deſinam à Deo & petere & ſperare mitigationem huius mi-

ius miſeriæ. Profectus eſt Sabinus Spiram, vt à Marchione miſsionem petat. Et intelligo alia multa petiturum, vt abſens retineat partem ſtipendij. In reditu promiſit ſe Lipſiam venturum eſſe. Sed de his coram in nondinis plura. Cum tuæ litteræ de Andrea Aurifabro ad Ducem Pruſsiæ ſcriptæ afferrentur, Andreas abierat. Sed frater miſſurum ſe eſſe policetur. Scholaſticos Turcicos vtinam Sorbona mitiores reddat. etſi totam narrationem fictam eſſe puto, tamen venit in mentem, Græcos fortaſsis propter ſtudia græcæ linguæ in Galliam veniſſe. Mitto tibi & Laterenſi libellos recens editos, ſane negligenter, ſed omnia tamen noſtra vobis oſtendi & cenſuræ veſtræ ſubijci volo. Laterenſis nimis parce mihi exempla veſtrarum editionum mittit. Tuum Pſalmum de Concordia, multis iam ipſe mea manu deſcripſi, imo & verſionem multis ſcripſi ad verbum, adeo quotquot viderunt, auide expetierunt. Dices igitur Laterenſi, vt plura mihi exempla vtriuſq; libelli mittat. Scribo ad Collegium facultatis Theologicæ de Gallo quodam, tumultuante in Eccleſia montis Mariani. Nollem, confirmari Gallici ingenij φιλοτιμίαν καὶ δοξομανίαν. Scribam plura per Pfeffingerum. Nam hanc hodie ſextam epiſtolam ſcripſi. Bene vale, In ferijs πάσχατος.

Phil. Melanch.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo, S. D.

REDDIDIT mihi heri Caſpar ſtatim è curru deſcendens epiſtolam tuam, plenam pietatis erga Deum, & amoris erga me. Etſi autem non nihil accuſari me intelligo, quod videar indulgentior in meos, quod idem mihi ὀίξιαν obiecit ante biduum, tamen ſi tibi & natura illius penitus, vt mihi nota eſſet, & hoc negocium inquiſitum, veniam dares meo dolori. Et tamen hactenus ordine feci omnia. Ac feciſſe pœnitet. Facta eſt ante eius iter reconciliatio, dixit ipſe ἀμνησίαν fore. Poſtea rediens è Lipſia mittit commenticiam epiſtolam ſcriptam neſcio cuius adoleſcentis nomine. Deinde cum aduenisſet poſtridie expoſtulat, ait clam litteras & dona accepta eſſe. Talibus ludit poëmatis. Heri diſcedens me artificioſe adoritur, ſe abire, ſi velim, filiam mitti iubet poſt aliquot dies. Vbi hæc didicerunt? qui nec Dialecticos norunt, nec captiones cauſsidicorum? cogitant alterutrum fore, vt illa aut obtruſa dicatur, aut vi retenta. Petimur inſidijs, oneramur probris. Nullas litteras, nullam religionis aut virtutis doctrinam iſtud genus amat. Et tu mihi tantopere prædicas. Vixi hactenus ſine dedecore. Si hoc dedecus ab iſtis oblatum, mihi ſubeundum erit, feram, memini enim me Deo pœnas debere multorum lapſuum. Et cauſſas conſidero, & Eccleſiæ exempla multa mihi propono. Nec tamen deſinam orare Deum, vt me iuuet, & expectabo liberationem. Te quoque oro, vt memineris verſum amici, ad amicum calamitoſum: οὐδεὶς ἀλάστωρ τοῖς φίλοις ἐκ τῶν φίλων, ne propter vllos à me animo ſis alieniore, quocunque res cadet, etſi adhuc quidem

omnia

omnia feci moderatius, quam vellem factum. Inſomnem egi totam hanc noctem oppreſſus magnitudine doloris. Te oro, vt Deo me pijs votis commendes. De Sabino tibi contra animi mei ſententiam morem geram. Quicquid autem non egero, ſed acturus ſim, faciam te certiorem. Mitto tibi & Laterenſi exemplum diſputationis proximæ. Nã plura nũc non habebã. Bene vale, die Maij XXIIII.

Philip. Melanch.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Pabergenſi, Rectori Academiæ Lipſicæ, amico ſuo cariſs. S. D.

EODEM die quo hinc diſceſsiſti, nuncius à me conductus, vt ad Sabinum iret Brandeburgum, iter ingreſſus eſt: Exemplum mearum litterarum tibi mitto, vt videas me nihil ſcripſiſſe aſperius, cum quidem ille duriſsime ad me ſcripſiſſet. Hæc cum ſcripſiſſem, reddita eſt mihi epiſtola, qua reſpondet Sabinus, & vxorem & omnes filias duci iubet ad Beltzik. Itaq; quod fauſtum & felix ſit, die Lunæ proximo, adducam ipſe ad eum meam filiam, & ipſius duas. Nam tertiam mea coniunx nequaquam à ſe abſtrahi patitur. Et moleſte fero Sabinum de ea litigare. Sed hæc ſcribam copioſius poſt congreſſum noſtrum. Mihi hæc migratio filiæ ingentem ſolicitudinem & dolorem affert. Sed Deũ oro, vt reſpiciat lacrymas noſtras. Vtinam videres quales domi meæ mores filiæ ſemper fuerint, Taci-

turna eſt, temperans, frugalis, & minime rixatrix, & non ſtulta. Orationis περὶ ἁγίου πνεύματος reliquam partem vobis mitto, de qua veſtro arbitrio ſtatuetis. Scis hæc θεολογούμενα non tam populariter aut nitide dici poſſe, vt πολιτικὰ, etſi ego quidem λεπτολογίας vito, & ea quæro, quæ in communibus vitæ exercitijs vſum habent. Mitto aureos triginta Senatui, dandos vulnerato ciui, vt meminiſti. Quæſo vt cures exhiberi & litteras noſtras & pecuniam Senatui. Volo conſpici, nos non εἰρωνεύεσθαι in Curia. Sed quod egimus ſerio actum eſſe. Poſtquam ingreſſus eras iter, legi paginas à Pontano miſſas. In his eſt κεφάλαιον decreti de pace Spiræ iam edendi, cuius præcipuus eſt articulus, quem miraberis, quo Edictum Auguſtanum, ſuſpenſione, vt vulgo vocant, vſque ad Synodum, mitigatur. Quæramus vocabulum idoneum, nec enim λώφησις tantum eſt, nec prorſus κατάργησις. Puellæ agunt gratias tuæ coniugi pro perulis. Daſsij negocium mihi curæ erit, & tu ſcribes epiſtolam longiorem, & aliquid ex tuis ornamentis addes de noui iudicij conſtitutione. Bene vale, die 7. Iunij.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario, Rectori Academiæ Lipſicæ, amico ſuo cariſs. S. D.

ETSI minime delector hoc argumento, tamen quia

quia te ſcire velle arbitror, quid in Sabini & meo congreſſu acciderit, breuiter ſignificabo hiſtoriam. Oratio Sabini placida fuit, & reduci filiam meam ad ipſum in patriam Marchiam paſſus ſum. Ancillam autem ab ea noſtratem remouit, à qua vna propter familiaritatem, infantula ægrota facilime ſe tractari ſinebat. Mater ergo cum duabus paruis puellis, plena ſummi doloris maritum ſequitur, ac mœror breui abortum & mortem allaturus videtur, vt ipſa aliquoties vaticinata eſt. Vtinam nihil accidat triſtius. Sed oro filium Dei qui dixit: Venite ad me omnes qui laboratis, & reficiam vos: vt cuſtodiat & regat eam. Mihi in hac re multa magnos dolores & metus afferunt, teq; nollem ei ancillam conduxiſſe. Quid enim attinet factionem contrariam matrifamilias conſtituere. Miræ ſunt παρασκευαὶ, mira conſilia, quibus & initio ſum oppugnatus, & adhuc exerceor. Nunc ei compono exordium conſtitutionis Academiæ, quod mitti vult Francofordiam, ita vt die XVIII. Iunij, accipiat. Commendationem etiam ad principem tuo & meo nomine ſcriptam petit. Componam igitur, & cras tibi mittam. De pecunia Senatui miſſa ſcire cupio quid acciderit. Bene vale, die Solſtitij.

Phil. Melanch.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camera. Pabergenſi, Rectori Academiæ Lipſicæ, amico ſuo cariſs.

S. D.

CVM gubernationem ſcholæ Regiomantanæ Sabinus ambiret, multa mihi in mentem veniebant, quæ me mouebant, ne eum illi muneri præficiendum ducerem, quod requirit hominem ſcholaſticas operas amantem, non abhorrentem à philoſophia, καὶ συμβιβαστικόν. Ceſsi tamen ipſius cupiditati & tuo iudicio, quod de illo eſt præclarum. Ac mihi quidem & meis exordia fuere triſtiſsima. Nunc quod ſuſcepit, opto vt feliciter adminiſtret. Epiſtolam ad Principem petiuit, quam ſcripſi, ac peto vt non modo ſubſcriptionem tui nominis, ſed etiam ſigillum addas. Fortaſſe dices frigide laudatum eſſe. Sed ego in hoc tanto meo luctu quid poſſum vlla de re luculenter ſcribere? De illo vero cum cogito, μεταῤῥεῖ ἅπαν τὸ αἷμα ἀλλότριοι τῶν σπλάγχνων. Et augetur meus dolor, quod me & meos tantum accuſari video, illum culpa liberari, qui me, qui miſeram mulierem meam coniugem, qui meam filiam iam annos octo multipliciter excruciauit. Neq; ex hac affinitate multum adhuc mihi læticiæ accidit. Sed ſuggero mihi illam vocem prophetæ: Iram Dei ſuſtinebo, quia peccaui ei, ac oro Deum, vt hæc nobis mala mitiget. Fuiſſet rectiſsimum id, quod mihi placebat. Sed nihil volui facere φορτικώτερον, & videbam quantum contenderes ne fieret. Te mouit vmbra quædam τοῦ καλοῦ, me contra magnæ, ſed obſcuriores cauſſæ mouebant. At quod factum eſt, nunc quidem στερκτέον, & Dei auxilium implorandum eſt. Gallicam epiſtolam tibi mitto eius viri, cuius recordatione delectari te arbitror. Quod facit mentionem epiſtolæ ad L. Caſſij interfectores miſsæ, non prorſus iniuſta querela eſt. Sed

eſt. Sed ego ad quendam Menſe Martio ſcripſi, & ſanare offenſionem ſtudui. οὐκ ἀγνοῶν εἰς οἷον κίνδυνον ἐμβάλοιμι ἐμαυτὸν. Atq; hæc mala fortaſſe iam non erumpent. Ego tamen hoc ſeruabo, vt difficilibus & miſeris rebus conſulam, εἰ δύναμαι τέλεσαι καὶ εἰ τετελεσμένον ἐστί. Sed de his tibi moleſtus non ero. Metuo ne aliquanto poſt pernicioſas turbas aliquorum impotentia concitatura ſit. Si ad ſenatum Lipſicum Piger non miſit pecuniam, nos cum illo litigabimus. Itaq; explorabis an miſerit. Adoleſcentes, Vuerthemium & Limperglum, arbitror in ædibus Doctoris Benedicti aliquandiu commoraturos eſſe, quod ſi fiet, ſtudia eorum inſpiciã. Nuncio non ſolum epiſtolam Prutenicam reddes, ſed etiam ſcribes ipſe nobis, imo & Sabino. Bene vale, die Iunij. XIII.

Philippus Melanch.

Iam obſignaueram hanc epiſtolam, cum Senatus litteræ afferuntur. De quibus reſpondebo cum legero. Nunc de ancilla, plane ſi accerſet Sabinus aut mitti volet, velim eam mitti. Nunc enim nullam habet, & mea filia non eſt par labori ſola. Ac malo Miſnicam ipſi adiungere, quam aliquam Marchicam.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi Rectori Acad. Lipſicæ, amico ſuo cariſs. S. D.

MEMINI me tibi dare orationem Sarmatæ cuiuſdam, quam Regi inſcripſit, ac ille ipſe alteram edidit, tanquam ad equites habitam, mihi character placet, & adparet voluiſſe eum ſequi filum Demoſthenicum. Cum autem ſcirem me Luthero vnum ex illis exemplis dediſſe, heri ab eo repetiui, vt tibi mitterem. Etſi non eſt illa, quam vidiſti antea, tamen vel propter Lutheri manum gratam fore tibi ſpero, & vt mea tibi officia ſint grata opto. Nuncius à Viadro redijt, & litteras attulit à filia, quas tibi mitto, & à Sabino, qui miratur cur ancillam non miſeris. Quomodo vero mittes? an ipſe illam aducheres? Scriptum ei miſi, quod ſi legeres, probaturum te eſſe arbitrarer: ille requirit longius, quaſi hæc nobis ſubito naſcantur. Scriberem prolixius, niſi flagitator Epiſtolæ interpellaret me. Bene & feliciter vale, cum honeſtiſs. & dulciſs. coniuge & ſuauiſſ. liberis. Die, quo Alexander Macedo ante annos 1868 mortuus eſt, qui & ipſe inſigne fuit exemplum, humanæ fragilitatis: feramus igitur & miſerias noſtras. Addidi duas epiſtolas, quas Bornero dari volo.

Philip. Melanch.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANti Ioachimo Camerario Pabergenſi, Rectori Academiæ Lipſicæ, amico ſuo cariſs. S. D.

QVOD in illa prima concione generi humano denunciatum eſt, inſidiaturum eſſe Ec-

cleſiæ calcaneo Draconem, id atrociter fieri, euen tus oſtendit. Sed oremus filium Dei, quemadmodum ibi quoq; promittitur, vt conculcet caput Draconis. Hac cogitatione niſi me vtcunq; ſuſtentarem, ex hac vita diſcederem. Nam ad vulnus, quod domeſtica mihi calamitas fecit, acceſsit alterum, Hieronymo Paumgartnero capto, quem multis de cauſsis vere & ex animo diligo. Quem enim vlla in ciuitate virum melius meritum de ſua Rep. de Eccleſia, de ſtudijs litterarum, aut magis ornatum domeſticis virtutibus nominare poſſumus? ac viciſsim ille nos diligit. Non poſſum igitur non vehementer dolere talem & Virum & amicum in tantum diſcrimen veniſſe. Etſi autem non dubito, cuſtodiri eum à Deo æterno patre Domini noſtri Ieſu Chriſti, quem veris officijs coluit & colit, tamen pericula, quæ ſunt ob oculos, mihi & metum & mœrorem augent. In Splenis regione, quod mireris, eruperunt in vtraq; parte κινῶνος mihi puſtulæ, tanti motus ſunt atræ bilis, quos tantum dolor ciet. Et his diebus hoc incommodi acceſsit: nuncium ante decem dies ad Sabinum miſi, vt προοίμια de ſchola ei afferret. Is nondum redijt, hac mora valde crucior. Sed ſuſpicor, etſi multa cogito, ad vos miſſum eſſe ab ipſo, vt ancillam accerſat. De qua prorſus non impedio Sabini conſilium, placetq;, vt de ancilla fiat, quod vult. Nam ei nunc quidem non aduerſabor, ne nouæ lites oriantur, ac malim apud filiam puerperam eſſe mulierem humanitate aliqua naturæ præditam, quam barbaricam καὶ ἄστοργον. De Coburgenſis ſcholæ gubernatore, eo nihil agendũ poſt tuum abitum cen

ſui, quia Simon ille Lichtefelſius ſtatim poſtea ſcripſit, ſibi partes neſcio quas in ſchola mandatas eſſe, etſi vt eſt μεμψίμοιρος & delicatus, queritur ſtipendium eſſe tenuius, quam quantum expectauit. Sed explorari voluntas Coburgenſium poterit, an velint mitti ſcholæ gubernatorem. Carolum Imperatorem diſceſsiſſe Spira certum eſt, & cataſtrophe conuentus, Dei beneficio, placida fuit. λώφησιν edicti Auguſtani factam eſſe intelligo. Et narrant orationem Veningeri fuiſſe dignam viro forti, qui pro hac Caroli mitigatione dixit aduerſus Moguntini oratorem. Bene & feliciter vale. Tuas litteras expecto, & Deum oro, vt te & tuos ſeruet, ac Hieronymo & mihi noſtras calamitates mitiget. die Ioh. Baptiſtæ.

Phil. Melanch.

Georgium Daſchium miſiſſe iam noſtras epiſtolas ad Merſpurgenſem Antiſtitem arbitror. Scripſi ea quæ arbitrabar cauſſæ profutura eſſe. Ac venturum eſſe breui ad nos Merſpurgenſem Antiſtitem audio, vbi coram idem negocium agam.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo cariſsimo, S. D.

QVOD nec muneris publici, quod nunc adminiſtras, negocijs, nec cura tuæ valetudinis domi te retineri paſſus es, cum de meo morbo audiſſes,

diſſes, ſed ſubito aduolaſti, & agnoſco ſæpe perſpectum mihi amorem tuum, & gratiam tibi habeo, ac mihi de tuis beneficijs cogitanti non tantum illud Homericum in mentem venit, σοὶ δὲ θεοὶ τῶνδ' ἀντὶ χάριν μενοεικέα δοῖεν, ſed illa etiam diuina promiſsio: Beatus qui intelligit ſuper egenum & pauperem: In die mala liberabit eum dominus. Vos igitur, quos affici dolore meo video, vt ſeruet ac defendat Deus æternus pater domini noſtri Ieſu Chriſti opto. De Rep. nunc nihil audio: Sed ſomnio ſæpe conſeſſus, vt in Synodis. Video Eccium, Gropperum & alios πολυπραγμονοῦντας ac diſcurſantes. Etſi autem mihi quidem nihil in vita dulcius fuit colloquijs & collatione eruditorum, tamen illa certamina ſophiſtica conuentuum odi, ac vtriuſque partis ſtudia ac voluntates cogitans, toto corpore cohorreſco. Præclare illud quidem apud Thucydidem dicitur, ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν ἀλλήλους, οὐ ψέγεται. Sed hæc philoſophia prorſus ignota eſt iſtis, qui volunt eſſe βραβευταὶ diſputationum in conuentibus. Nunc Lutherus ſcripſit ad coniugem Hieronymi Paumgartneri. Bene vale, die IX. Iulij.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo cariſſ.

S. D.

DE ingenio & ſtudijs Meureri ſemper præclare ſenſi, & cum nō ſolum eruditionem probarē, ſed eti-

ſed etiam naturam iudicarem eſſe philoſophicam, hoc eſt, κοινωνικὴν: Fui vobis hortator, vt prælectionem phyſicam ipſi potius traderetis, quam alijs, de quibus ambitioſæ deliberationes erant. Nunc ſaluum & incolumem rediſſe in patriam gaudeo, & opto, vt veſtra coniunctio vobis voluptati ſit, & proſit litterarum ſtudijs. Scriberem nunc ad eum, niſi auocatus ad negociū publicum properarem. Heri mihi, cum expatiati eſſemus ad herbarum contemplationem, narrauit gener Lufti, attuliſſe ſe Partitiones tuas. Sed codicem nondum exhibuit. Multæ ſuaues diſuputationes vt inter philoſophos fuerunt de plantis. Cumq; recitarem picturam Francofordianam, in qua puella ſedet ſola coronam contexens floribus, quibus nomen eſt noſtrate. Je lenger ie lieber, cum hac inſcriptione.

Je lenger ie lieber ich bin allein
Denn Trew vnd warheit iſt worden klein.

Quæſitum eſt, ſit ne χαμαίπιτυς veteribus, aut alius flos, cuius vetus nomen ignoramus. Nunc enim amarum dulce vocāt. Sciſcitaberis igitur tuos συμφιλοσόφους. Mitto litteras Amantij, quem nollem ex Academia Pomeranica diſcedere. Sed vxoris valetudine ſe moueri ſcribit. Bene vale. die XXIII. Iul. Vitus ſcribit Hieronymi liberandi ſpem eſſe.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo cariſſ.

S. D.

Vbi-

VBICVNQVE duo ſunt, inquit filius Dei, congregati in nomine meo, in medio eorum ſum. Nec vero dubito aliquot eſſe iſtic vero ſtudio Chriſti congregatos. Quare vt aſsit χριστὸς precor, & adeſſe eum ſignificat animorum moderatio, quam prædicas. Et Luthero & mihi magnæ voluptati ea pars epiſtolæ tuæ fuit. Deum oremus, vt gubernet cætera. Nihil enim minus vellem, quam τὴν μυσῶν ἐκκλησίαν, fieri μυσῶν λείαν, vt olim dicebatur. Pugnemus & precibus apud Deum, & ſtudio ac diligentia, vt mediocrem ſtatum Eccleſiarum & ſcholarum retineamus, præſertim cum alibi fere in tota Europa negligantur Eccleſiæ ſtudia. Mitto tibi Viti epiſtolam, addidi & aliam è Venetijs miſſam, quæ habet narrationes fœdas, ſed moueamur his triſtiſsimis exemplis, vt maiore cura & coniunctione animorum diſciplinam & res bonas tueamur. Matthæi Franci epiſtola inanis eſt, ſed mittam tamen. Nunc vero Paulus Eberus ſecum aſportarat, quare huic tabellario non potui tradere. Bene vale.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo cariſsimo.

S. D.

ETSI delector argenti venis, illis quoque quas miſiſti, tamen hiſtoriam antefero vel totis Pannoniæ montibus, quam Euripides vocat χρυσόβωλον.

βωλον. Legi igitur libenter epiſtolam tuam Xenophonti præpoſitam, & poſtremam narrationem Macedonicam, in qua cum copioſe de Philippo dixeris, multa hac nocte cogitaui de noſtris ac de Macedone, mihiq́ſ ſubinde venit in mentem dicti illius veteris, quod eſt apud Pauſaniã, ἀγαθὸν καὶ σῶμα φίλιππος. Sed oremus Deũ, vt noſtros & principum labores gubernet, vt ſimus ἀγαθὰ ὄργανα καὶ σύνεργοι θεοῦ. Scribo nunc recuſationem Iudicij Synodi, ſed inſtitui non ad aulæ affectus. Querela ſcholaſtica erit, non multum abſimilis tuæ epiſtolæ, quam addidiſti Xenophonti: Verſiculos vobis mitto. περὶ τεράτων nihil ſignificarunt Ionas & Lutherus, cum quidem ſæpe ſcripſerint. Mitto & epiſtolam, qua Vitus te ad nuptias vocari voluit, ſed non miſiſſe eum arbitror. Nam omnino aliquid reſpondiſſes. Intra paucos dies redibit noſter tabellarius à ripa Danubij, qui afferet partem hiſtoriæ colloquij, quam tibi quam primum impertiam. Bene vale cum dulciſſ. Eccleſia domeſtica.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo cariſſ.

S. D.

HONORIFICE prædicauit & marito & nobis, honeſtiſs. matrona Lutheri coniunx tua erga ſe officia, & ego cras ei tuam epiſtolam recitabo, quam hodie accepi. Spem eſſe Paumgartneri liberandi gaudeo, & vt tua vota ad multorum pio rum

rum preces adiungas, vt liberetur, oro. Nec vero dubito, quin eum ſæpe tuis gemitibus & precibus Deo commendes. De Rep. Vitus ſcribit ſilentium eſſe, & tarditatem eſſe magnam exercituum in Gallia. Noſtra igitur ſtudia quantum poſſumus colamus. Quod ſcripſi nuper de Chamæpity, vt Fuchſius putat, & alij χαμαίδρυν nominant, Teucrion eſſe ſtatuam, vbi, vt decreui, vim expertus fuero, in ſplenis medicatione. Aiunt enim inde nomen eſſe, quia Teucer hac plantula medicatus ſit ſuo morbo orto ex atræ bilis redundantia. Et vim deprehenſam eſſe, cum forte ſpleni impoſuiſſet, mactata victima. Fabella elegantiſsima eſt, quiſquis autor eſt. Exhibebit tibi has litteras Moſerus, qui olim collega fuit Micylli, poſtea docuit Comitem Vuerthemium: inſtructus eſt viatico, nec petit aliud, niſi vt aditum ad te habeat, vt te de litterris interdum conſulat. In ſchola aliqua celebri Myſiæ aut Eccleſia docere poſſet, quare eum etiam ijs commendabis, qui prouehere eum poſſunt ad eas λειτουργίας: De Bornenſi litigante cum Paſtore nihil ſcio, nec hominem noui, tantum audiui venenate ſolitum paſtori viro bono obtrectare & inſectari ac conuicijs lacerare Spalatinum. Hæc ei ex meis litteris recitare potes. Cúmque cauſſa mihi ignota ſit, quam agit, patrocinium eius ſuſcipere non volo. Nolo enim armare illas φιλαπεχθήμονας naturas ac πικροχόλους contra Paſtores Eccleſiarum. Diſcat iuuentus etiam noſtris exemplis priuatas iniurias condonare Reipub. Hanc ego αἰγίδα & meæ iracundiæ & aliorum ſæpe oppono. Scripſi hæc celerrime, flagitantibus epiſtolas alijs multis,

præter

præter Moſerum, quibus cum do litteras, non labore tantum, ſed etiam iracundia excrucior, quã accendũt mihi iuuenum inſulſæ cupiditates. Bene vale, die III. Auguſti, quo noſtri ciues ad plateas deleuiſſe Perſicum exercitum dicuntur.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE præſtanti Ioachimo Camerario amico ſuo cariſsimo, S. D.

QVOD fauſtum & felix ſit, Milichius noſter expatiatur in patriam, cui vtinam me comitem adiungere totius itineris poſſem. Nam mihi hic ad cæteras miſerias, quas hoc anno multas tuli, nouæ accedunt. Miſit huc λιανκράτης neceſſarius olim tuus, cenſuram reformationis Colonienſis acerbam & calumnioſam. Quæ ei tamen, cui miſit, mitis videtur. Omiſsis igitur ἃ μετεχείριζοντο, nunc βροντᾷται καὶ ἀστράπτεται καθ᾽ ἑτέρων τινῶν, interdum me quoque petendo. His de rebus tecum colloquar. Taxat ille cenſor quædã de libero arbitrio. Damnat & hoc dictum: Labentes contra conſcientiam amittere gratiam. Poſtea multa συκοφαντεῖ περὶ δείπνου κυριακοῦ. Etſi autem decreui nihil immoderate facere, tamen tandem mihi quoque conſulam. Imponitur & alius mihi labor nunc, vt παρασκευὴν ſcribam deliberationum futuri conuentus, in quo fiant nouæ conciliationes, odi hæc fucoſa conſilia, & libe-

& liberari me opto. Bene vale, die XI. Auguſti.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico ſuo cariſſ.

S. D.

Aἰσχύνομαί σοι μεταδιδοὺς πόνων ἐμῶν, inquit Oreſtes ad Sororem. Me magis pudere decet, ſed quanquam te implicari meis periculis non volo, tamen facere non poſſum, quin aliquid ſignificem de rebus meis. Ante hos annos, cum quædam ἄτοπα in doctrina tollerem, magis aulicis iudicijs quam Collegarum excruciabar. Poſtea mediocri aſsiduitate & moderatione voluntates vtcunq; placatas animaduerti. Nunc nouæ ſuſpiciones non in aula, ſed aliorum animis naſcuntur, quas λεωνχεάτους cenſura excitauit. Ad hunc præcipue excurſum eſt, vt de me deliberaretur. Et audio atrocem librum ſcriptum eſſe, quem tamen nondum vidi. Poſt reditum hoſpitis tui vna non fuimus. Audio futurum, vt vocemur ego & Cruciger, ac interrogemur de noſtra ſententia, fortaſsis ſatisfieri ſibi patientur. Sed ſi non placabo, ἀλλ' οὐκ ἐρήσεταί τι ἐπαχθέστερον. Nec leuiter me mouet opinio hominum & Eccleſiarum de hac re. Sed quid faciam? Nam quod tu me amantiſsime hortaris, vt vſitata mea tolerantia hæc mitigem, ſtudeo equidem hoc facere, ſed quantum profecturus ſim, exitus oſtendet. Hoc ſcio, ardere quoſdam ingente ira, Sed

Deum oro, vt nos gubernet. Verſiculis iſtis, quos mitto, etiam offenſos quoſdam audio. Bene vale.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Rectori Academiæ Lipſicæ, amico ſuo cariſsimo, S. D.

NON diſsimulo me delectari illa laudatiuncula Epicharmi, de qua ſcribis, Nam profecto aliquanto maius decus eſſe iudico παισὶν χρήσιμα λέγειν, quam Troiam capere. Extant autem verſiculi illi in Codice Theocriti in poſtremis pagellis, dulciſsima eſt ſimplicitas. πολλὰ γὰρ ποτὰν ζοὰν τοῖς παισὶν εἶπε χρήσιμα, μεγάλα χάρις αὐτῷ. Si verum decus eſt, Eccleſiæ ſeminaria educere, & ciues ad virtutem inuitare, plurimum deberi his iudicandum eſt, qui teneram ætatem formant. Mitto autem tibi indicem dierum aliquot, quem augeri tua diligentia volo. Excitandæ iuuentutis cauſſa hæc obſeruo, & cogitatio veterum rerum me de multis rebus admonet. De meo periculo ſcito me rem totam Deo æterno patri Domini noſtri Ieſu Chriſti commendare, nec cedam inuitus ex hoc ergaſtulo, ſi ita res feret. Hoc ſilentium quod nunc eſt, intelligo quo ſpectet: illud etiam ſcribenti venit in mentem, heri mihi narratum eſt, Theobaldum Bellicanum pulſum eſſe tota Palatini ditione, propter negocia quædam aulica. Fuit meus συμφοιτητὴς & ingenio & eloquentia me longe ſuperat. Sed malo exu-

lo exulare in ea cauſſa, quæ in me confertur, quam propter talia negocia, qualibus ille implicitus fuit. Ferdinandus rex cum toto agmine ingrediens Viennam, ingenti examine locuſtarum, velut imbre obrutus narratur. Bene vale. x.11. Calend. octob.

Phil. Melanch.

Ex sacris historiis.

Menſe Martio die 1. diminutæ aquæ diluuij.

Menſe ſecundo die 17. ingreſſus Noha in arcam.

Menſe ſecundo die 27. egreſſus Noha ex arca. Ergo totus annus in arca completus eſt, quia accedunt ἐπακται.

Menſe ſeptimo die 27. quieuit arca.

Martij 14. eſus agni, & paſsio Chriſti: Sed Paſsionis dies certus eſt octauus ante Cal. Aprilis, Id eſt 25. Martij.

Reſurrectio 28. Martij.

Dies 25. Martij dicitur & dies Creationis Adæ.

Die 25. Nouembris, qui nunc eſt Catharinæ, fuerunt Encænia Ieroſolymis.

Die 13. Februarij Victus Nicanor.

Die 8. Septembris deletum templum à Tito, qui dies nunc eſt Natalis B. Mariæ.

Graecae et Romanae.

Aprilis die 24. captum Ilium, & Alexander vicit ad Granicum.

Maij Cal. 12. Natalis Romæ die 20. April.

Anno 1453. die 28. Maij capta Conſtantinopolis.

Iunij die 5. Duæ victoriæ partæ, Leuctrica & Gereſtana.

Iulij die 27. Victus Nicias.

18. Iulij, dies Allienſis.

Iulio vicit ad Cheroneam Philippus.

δαισίου τρίτη φθίνοντος mortuus Alexander, 28. Iunij aut Iulij.

Auguſti die 6. Parta victoria Marathonia.

Auguſti 3. Victi Perſæ ad Plateas & Mycalen.

Auguſti 25, Vicit Alexander ad Arbela.

Auguſti 20. Victoria ad Salaminam parta.

Die 16. Octobris Mortuus Demoſthenes, qui dies nunc eſt dicatus S. Gallo.

Anno 1444. Prid. Martini Clades Varnenſis.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE præſtanti Ioach. Camerario Pab. amico ſuo cariſsimo, S. D.

ET tua cauſſa hoſpitem Francum excepi libenter, & audiui, quanquam occupatus, vt vidit ipſe, ac animaduerti hominem integrum eſſe ac θεοσεβῆ, quas virtutes, etſi ſpretas, tamen pluris facio, quam totam ſapientiam Cardani, quæ nunc edita eſt, cuius lectione cum quidem antea defatigatus eſſem noſtri ergaſtuli operis, inſuper etiam delaſſatus ſum. Sed quamuis laudat Platonica diſputatio σκιογραφίαν ἀρετῆς virtuti circumdantes, καὶ ἕλκοντας ἐξόπισθεν τὴν ἀλώπεκα ἀρχιλόχου, tamen hos nec amo nec probo. Et ex hoc meo ſenſu mihi multum oritur moleſtiarum. Vxor mea iam triduo con-

duo conflictatur atrociſs. doloribus calculi, & fruſtra medicationes experimur, quæ ſi non conualeſcet, iter ad te meum impediet. Epigramma velim mihi mittas. Bene vale, die 2. Octobris. Iam ſenatus Ambergenſis hinc accerſit concionatores.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Rectori Academiæ Lipſicæ, amico ſuo cariſsimo, S. D.

MAGNOPERE delectatus ſum beneuolentia & humaniſsimis ſermonib. auditoris tui, Pucheri, quem antea iudicaui à natura ad ſuauitatem & hanc μετριότητα iure laudatum in ea philoſophia, quam ego quidem cæteris ſectis antefero, factum eſſe, nunc video etiam Italorum doctrina excultum eſſe. Faueo igitur eius virtuti, & opto vt Deus curriculum vitæ ipſius regat. Hoſpiti Franco tribuam quantum officij potero, etſi quidem mea miſera coniunx atrociſs. cruciatibus conflictatur à calculo ortis. Viciſsim complectere hominem Francum Neapolitanæ Eccleſiæ ἐπίσκοπον. à me commendatum. Baldaſaro Aſtrologo qui apud vos diſcit nunc medendi artem, dedi litteras & pagellam, in qua eſt dierum κατάλογος, quam non accepiſſe te arbitror, cum ſcribas te ſilentium meum mirari. De cæteris coram vt ſpero colloquemur: omne meum ſtudium fuit annos decem vt ille tumultus horribilis περὶ τινων ἃ μὴ κινεῖσθαι ἄμεινον ἦν,

 leniſsi-

leniſsimis conſilijs ſedaretur. Sed vincimur heu fatis,inquit ille, ferimurq́ procella. Etſi grauem cauſſam mei conſilij habui. Liber locorum theologicorũ, ante veſtras nundinas edetur, vellem igitur mihi Epigramma Græcum Octo, aut decem verſuum mitti, ſine mea laudatione, ſed continens adhortationem καὶ παραίνεσιν communem ad diſcendam doctrinam Chriſti, & vituperans κύκλωπας, qui contemnunt hæc ſtudia. Bene vale. Cal. octobris.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Pab. Rectori Acad. Lipſicæ amico ſuo cariſs. S. D.

HVNC faſciculum accipies à viro honeſto & bene merito de Eccleſia, Iohanne Textorio Paſtore Eccleſiæ Neapoli, ſita in Tyrigetis ad flumen Aurelium, qui vt aditum ad te haberet, epiſtolam à me flagitauit. Magno nobis vſui & fuit & eſt in tota διοικήσει ad Salam, & eſt homo γνησίως φράγκος, vere candidus & integer, fuitq́ Lipſiæ συμφοιτητὴς tuus, & hic vna fuiſtis. Quare vt eum complectare, rogo. Mitto tibi epiſtolam Hungaricam, in qua & hiſtorias quaſdam recentes Hungarorum leges, & videbis noſtram familiaritatem alijs bonis hominibus etiam iucundam eſſe. λόγος πανηγυρικὸς περὶ ὧν ὑπηνιξάμην, in proxima epiſtola, γυνὴ ἐκδεδομένος, κινήσει τῶν δημηγόρων φρένας. Meus frater mihi grauiſs.

grauiſs. reſcripſit, vt faciam quod duces exercitu‑ um in periculis faciunt, vt me ſine dimicatione recipiam in loca tutiora, qua de re cogitandum mihi video. Bene & feliciter vale, die diui Hieronymi, quo hic fuerunt ante annos XXIII. Capito & Aurbacchus.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE præſtanti Ioach. Cam. Pab. amico ſuo cariſs. S. D.

ETSI prudentia excellis, & diligentiam tibi nō deeſſe ſcio, tamen monendum te duxi, vt cogites, an tutum ſit hoc tempore excurrere in Francos, cum paſsim vagentur equites irritati expeditione ciuitatum. Nam etſi ad te res non pertinet, tamen illud meminiſti: Lupos non curare numerum. Et quanquam amas Equites, tamen fateare neceſſe eſt, plures eſſe Luporum ſimiles, quam illorum Heroum, à quibus orti ſunt. Malim igitur te hoc tempore domi manere. Me quidem expectabis: nam cum vxor mea calculum ediderit, decreui iſtuc proficiſci hoc biduo. Etſi enim quantum mederi illis malis quibus nunc conflictor, noſtri ſermones poſsint, ignoro, tamen conſpectus amici aliquam affert leuationem. Arbitror iſtic iam circumferri τὸν ξανθιππίδου λόγον, cuius lectio etiam ſolicitudines tuas augebit. Sed hæc coram. Bene vale v. octobris.

Phil. Melan.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico ſuo cariſſ.
S. D.

FACVNDVS comes in via, pro vehiculo eſt. Adiungito igitur tibi Sadoletum, niſi venit iſtuc tardius, cum Francicum iter ſuſcipies. Nam eius dulciſsimis ſermonibus lenietur itineris moleſtia cum per Turingicum ſaltum, & Nariſcos tuos eundum erit. Mihi iam reguſtanti placuit conſilium operis, & antiquitatis imitatio. Ac de vtraque re, vel potius de toto opere tuum iudicium ad nos perſcribes. Caſparem hoc tempore hinc expatiari moleſte ferebam, cum inſtat ἀρχαιρεσία, in qua eius χειροτονία me noua ſolicitudine liberare poterat. Quæſo ſi hanc epiſtolam accipies ante iter tuum, vt ſcribas nobis priuſquam expatiaris. Bene vale.

Phil. Melan.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico & fratri ſuo cariſsimo, S. D.

MISI tibi epiſtolam ad Matthæum præfectum Coburgenſem, ſimplici ſtudio, & vere ſcriptam, ſed minus luculentam, ac multo tenuiorem, quam mittere cupiebam. Eodem enim tempore nobis αὐλικὸν ζήτημα propoſitum erat: ſignificabis

igitur

igitur an acceperis. Quæ narrat veſter præfectus, ex ſermone cum Macedone habito Spiræ, fortaſſe ſciemus ἀκριβέστερον. Quanquam autem arma ſemper metui, tamen ſæpe recitaui illud Periclis inter amicos, meq; ſic affectum eſſe oſtendi, ſcis enim hæc eſſe verba Periclis in fine primi libri Thucydidis, μᾶλλον πεφόβημαι τὰς οἰκείας ἡμῶν ἁμαρτίας, ἢ τὰς τῶν ἐναντίων διανοίας. Sed, quidquid erit, teneamus eas conſolationes, quæ diuinitus nobis propoſitæ ſunt. Faciamus moderate officium noſtrum, & exitus Deo commendemus, qui certe ſeruabit in eo cœtu Eccleſiam, in quo ſonat vox Euangelij, vt dicit filius Dei, ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα. Ad has ſententias accommodo, quantum, poſſum & conſilia mea, & actiones, & ex his fontibus conſolationes peto, quod te quoq; facere ſcio. Mitto tibi pagellas quas petijſti, ſed mendoſe editas. Bene & feliciter vale cum honeſtiſſ. coniuge & dulciſs. liberis.

Philippus Melanch.

NOBILITATE GENERIS VIRTVTEQVE PRAESTANTI Domino Matthæo à Vallerod Viro clariſsimo præfecto Coburgenſi ſuo patrono.

S. D.

CLARISSIME vir, nobilitate generis & virtute præſtans, ſcio tibi nota eſſe omnia, quæ de cauſsis ac legib. colendarum & tuendarũ amicitiarum diuinitus tradita ſunt, videlicet propter

virtutis honorem, & propter communem conſociationem in Republica, bonos & benemeritos complectendos & defendendos eſſe. Nec dubito quin his grauiſsimis cauſsis moueare, cur Ioachimum Camerarium & vere ames, & omni genere officij iuuandum eſſe cenſeas. Vides enim quam multis egregijs virtutibus præditus ſit. Ac vere, vt de Hierone dixit Pindarus, δρέπειν αὐτὸν κορυφὰς ἀρετῶν ἀπὸ πασῶν: id eſt, decerpere faſtigia, & id quod eſt in vnaquaque virtute pulcerrimum tenere. Nec hodie alius de litteris melius meretur. Etſi igitur ſcio, te tuo iudicio tuaque voluntate omnia tua officia ei delaturum eſſe, Tamen te oro, vt hac in re & Remp. ipſam intueare, & propter eam amanter excipias Ioachimum, & adiunctis aliquot equitibus Vuircepurgum comiteris. Scis vnde ſit ei periculum & quantum & quam iniuſtum. Ideo de hoc amici, viri optimi itinere valde ſum ſolicitus. Ac primum oro Deum æternum patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt eum ſeruet. Deinde principes viros, ſi poſſem, ad eum tuendum hortari cuperem. Bene & feliciter vale.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico ſuo cariſſ. S. D.

NON dubito te de Valerij Cordi interitu cogitantem, & de virtute adoleſcentis, & de matre, & de amicitia quæ tibi cum patre fuit, valde conſternatū eſſe. Me vero quo dicam exerceri fato

hoc

hoc anno, quo tot accepi vulnera, vt ſæpe gemens illud Homericum cogitem,

ὡς μοὶ δέχεται κακὸν ἐκ κακοῦ αἰεί.

Sed commonefieri me diuinitus agnoſco, ac filium Dei dominum noſtrum Ieſum Chriſtum oro, vt & mihi & alijs ipſum inuocantibus ærumnas mitiget. Qui cum dixerit οὐκ ἁρπάσει τὶς πρόβατά μου ἐκ τῆς χειρός μου, non ſinet nos deleri à furentib. & graſſantibus ſpiritibus homicidis, Dei hoſtibus. Toto hoc anno quoties aliquid obſcuri de plantis aut animantibus legi, venit in mentem Cordi, quem re uerſum aliquando ſciſcitaturum me ſolebam dicere. Nunc illæ ſpes extinctæ ſunt, & res litteraria magno detrimento affecta eſt. Sed querelas omittamus, ac de precibus potius, & noſtris laboribus, ſi quid adhuc boni fieri poteſt, cogitemus. De Paumgartnero ad Macedonē ſcribo, tibiq; epiſtolam mittam, vt inter ſubſcriptores, & tuum nomē aſſcribas. Scire cupio an litteras meas acceperis. Reuocaui enim hominem ad nos. Sed te nihil ſignificare de ijs litteris miror. Scribes igitur quam primum, vt ſi non ſunt redditæ quas miſeram, ſcribam rurſus. Nolim enim vel obſcuriſſimos de illo negocio ſuſurros excitari. Me nunc exercet ſcriptum Synodicon, in quo de principum voluntatibus cogitanti, ſæpe venit in mentem laudatio M. Antonini, quæ ex Dione recitatur: ὅμοιος διὰ πάντων ἐγένετο, καὶ ἐν οὐδενὶ ἠλλοιώθη, ἀγαθὸς δὲ ἦν καὶ οὐδὲν προσποίητον εἶχεν. πολλὰ δὲ ὑπὸ παιδείας ὠφελήθη. Quid nunc ſimile habent ex noſtris Heroibus complures. Pontifex Romanus ad Carolum Imp. expoſtulationem ſcripſit acerbam & maledicam,

cuius

cuius exemplum Venetijs ad nos miſſum eſt. Deſcribi vobis quoq; curabo. Mitto tibi & nunc libellum Venetijs miſſum, non inſuauem. Sed Græca mallem legere. Bene vale & reſcribe. Idibus Decembris.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO, EXCELLENTI ERVDITIONE ET virtute prædito Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo cariſsimo, S. D.

FESTIVITAS narrationis tuæ & de bello, & de Lycaonijs tranſactionibus magnæ nobis voluptati fuit. Exhibui enim legendam amicis. Etſi autem hilaritate tua delector, & iocis ſalſis grauibuſq; etiam triſti tempore locum eſſe ſcio, tamen non ſine gemitu vtranq; epiſtolæ partem legi. Quis enim non doleat ſummos Monarchas Chriſtiani nominis inter ſe ita ludere, cũ Turci alibi immanem ſeuitiam, pene in conſpectu noſtro exerceant. In Alba regia, poſt deditionem tria millia hominum trucidata ſunt, & cadauerum aceruus altior fuit mœnibus vrbis. Et nunc paſsim in receptis oppidis honeſti homines iugulantur. Recens enim accepi litteras. Video autem patriæ, Eccleſiarum, Artium, Diſciplinæ defenſionem non modo illis fatalibus Regum noſtrorum tumultibus, ſed etiam cauſſæ Lycaoniæ diſputationibus impediri, in qua vere περὶ ὄνου σκιᾶς litigatur. Nec minus ſuccenſeo his, qui in Curia ſophiſticam exercent,

ercent, quam illis ineptis bellatoribus, qui tam futiles tumultus mouent. Odi argutum ciuem ſine virtute tanquam præficam, inquit Plautus. In epiſtola tua plane diuinaſti, talis erit diſputatio de cauſſa Lycaonica, qualem deſcribis. Sed viderimus, ne hæ nugaces rixæ magnum incendium excitent. Verum hæc iam omitto. Omnino decreui in nundinis ad vos expatiari. Si vero antea euocabor, tamen iter per Lipſiam faciam. Sabino pollicitus ſum, te ad Ducem Albertum de ipſo ſcripturum eſſe. Velim autem litteras eaſdem gemino exemplo ſcribi, quorum alterum demus noſtris tabellarijs, alterum ipſi Sabino, decreuit enim proficiſci in Pruſsiam. Opinor commodiſsime ambos nos iſtic in nundinis ſcripturos eſſe. Nam cum erimus collocuti, magis congruent litteræ. Etſi meam commendationem verecundiorem tua eſſe decebit. Xenophontem tuum legi, ac laudatione magnopere delector. Mallem autem te τὰ ἑλληνικὰ vertere, quam hæc minuta. Nam Pircamerica qualia ſint, non ignoras. Et vere dicis, nullam eſſe hiſtoriam ſuauius ſcriptam. Mihi vero etiam rerum magnitudo valde digna cognitione videtur. Bene vale, die tertio poſt brumam.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico ſuo cariſſ.

S. D.

Primum

PRIMVM opto ex animo,vt hic veniens annus Eccleſijs Dei,& earum hoſpitijs, & tibi & tuæ domeſticæ Eccleſiæ ſit fauſtus & felix.Tuam ſolicitudinem de præfationibus à te ſcriptis in Grammaticam & vere puerilem libellum, miratus ſum, cum ſcias, me nō moroſe præſertim de amicorum officijs iudicare, nec amare φιλονεικίας, quales hoc tempore ſunt infinitæ multorum, qui vndiq; captant rixarum occaſiones. Sed hæc coram, nam ſi perſequi hoc argumentum velim longior epiſtola futura eſſet, quam Iſocratis λόγος Areopagiticus, qui & ipſe tales ciuium furores accuſat, & ἐπιείκειαν flagitat. Ad mercatum me venire neceſſe eſt, διὰ ἐγγύησίν τινα, qua ante biennium oneratus ſum,cum quidem nec ignorarem Delphicum præceptum, nec dubitarem mihi ſoluendum eſſe. Sed in ea re etiam ſeruio publicæ tranquillitati, vt feci ſæpe. Mitto tibi expoſtulationem ſcriptam ad Carolum Imperatorem, quam legetis tu & præfectus cum voluptate, etiamſi declamationem aliqui eſſe exiſtimant. Te vero arbitror libentius lecturum eſſe Franciſci Hiſpani noſtri hoſpitis epiſtolam ſcriptā ex carcere Belgico,placebit enim animi magnitudo, ac filium Dei oro, vt eum & nos regat & confirmet. Melchiorem doleo ex hac Academia migrare,quem proxime cum à vobis redijt, nouum periculum excepit. ὀργίζεται αὐτῷ ὁ ἄρχων κατὰ κακηγορίας δίκην εἰσάγων. Medmannus Lipſiæ nondum fuit, ſed ad vos breui venturus eſt, habet enim mandata ad Ducem Mauricium. Nunc apud Marchionē eſt, à quo miror eum tam diu detineri. Scripſit ad me Erardus Shneppius, vt tibi ſim hortator rede-

undi

undi Tubingam, mitterem tibi eius epiſtolam de Principis voluntate & de te honorifice ſcriptã, ſed hodie Luthero dedi. Alteram mitto Fuchſianam, ad quã, ſi voles, legere meã reſponſionem poteris, ideo enim miſi nondum obſignatam. Gener meus huc miſit ſignum Academiæ, quod tibi mitti iuſsit, quem arbitratur magis delectari talib. monumentis, quam me. Vellem eſſe ſymbolum magis conueniens litteris & Muſis. Sed illa Arctoa ora ſemper fuit horridior, & mauortia. Bene & feliciter vale, die Natali filij Dei. M. D. XLV.

Philip. Melanch.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camer. Paberg. amico ſuo cariſs. S. D.

NON ſolum propter ſponſionem, qua de ſcripſi, ſed etiam propter valetudinem expatiaturus eram, ſentio enim in hac aſsiduitate laborum, contentionibus & crebris indignationibus, & abſumi me & ſomnum impediri. Sed cum iam auri- gam conduxiſſemus, ecce aulica Imperia: Liber affertur amici noſtri Buceri miſſus ad aulam, propter quem retineor. De doctrina pauca diſſerit. Sed politiam Eccleſiaſticam præclare pingit: vt Spartam ad Lycurgi leges reuocat poſtremus Agis: ita iſte Epiſcopos ad veterum Canonum ſeueritatem retrahendos cenſet. Deus det conuentui iſti placidum exitum. παραστκευαὶ profecto & hominem ſeu opiniones ſeu diuinationes terribiles ſunt.

Sed co-

ſed coram malim de his rebus tecum loqui. Et fortaſsis valetudo coget, me expatiari. Nunc te de Eraſmo noſtro συμφιλοσόφῳ oro. Leges in his litteris quas addidi, promitti ei à Duce Pruſsiæ pecuniam. Cures igitur per idoneos homines explorari hanc rem apud Prutenos, an mandata de pecunia alicui data ſint, & ſi quis numeraturus eſt, tibi numeret, ac data ἀποχῇ nobis tranſmittito. Quæſo diligenter agas hanc rem. Nam Eraſmo curæ eſt. Si quid etiam litterarum iſtuc perlatum eſt ex Pruſsia, quod ad me pertineat, dabis Paulo noſtro, qui hanc tibi epiſtolam exhibebit. Vbi quærendi ſint Mercatores Prutenici, monſtrabit inſcriptio epiſtolæ Fabiani, quam in hoc faſciculo inuenies. Mitto & Stibari epiſtolam, quæ addita fuit volumini Comitis Erpachij, auunculi tui hoſpitis, quod ſane honeſte ſcriptum eſt. A te expecto epiſtolam longiuſculam, in qua aſperges, ſi quid habebis, de conuentu. Noſter Franciſcus ſignificat, Nauium arbitrari, Carolum nunc in conuentu nihil acturum eſſe de controuerſijs Eccleſiaſticis, propterea quod Rom. Pontifex ſeuerißime prohibuerit has dogmatum conciliationes. Nec mentio facta eſt dogmatum in primo congreſſu conuentus, in quo materiæ deliberandæ proponuntur. Sed aliquanto poſt audiẽmus certiora. Noſtrum curriculum fortaſſe confectum eſt. Expoſui præcipua dogmata, ita vt ſperem prodeſſe meam operam bonis mentibus. Optarim autem politias eſſe tranquillas, ſed ſi mouerint alij, fati vis ferenda eſt, & orandus Deus, vt reliquias ſtudiorum ſeruet: ego libenter ex hac vita in ſcholam candidiorem

diorem & tranquilliorem diſcedam. Bene vale, & reſcribe, die IIII. Ian.

Philip. Melanch.

CLARISS. VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico ſuo cariſsimo, S. D.

MVLTA ſunt non obſcura ſigna, quæ oſtendunt ſpiritum hoſtem Chriſti, diſciplinæ & piorum ſtudiorum, inſidiari atrociter his noſtris qualibuſcunque cœtibus, qui etiamſi multum habent ἀκαταστασίας, tamen ſunt doctrinæ cuſtodes, quo munere nullum in terris maius eſt. Hinc puto & pugnas adoleſcentum, & gubernatorum rixas oriri. Sed nos, vt Ioſua clamemus ad Deum, vt ſeruet agmina ſua, illam ipſam vocem proponentes: Deus quid nomini tuo facies? Propter gloriam tuam ſerua & rege noſtros cœtus. Et promiſit nobis auxilium, vt ſcis, ſic enim ait: Poſui in ore tuo verbum meum, & vmbra manus meæ protegam te, vt plantes celos. Seruabit igitur aliquas palæſtras piorum ſtudiorum. Hanc conſolationem cum mihi ſæpe proponam, nunc in hoc tuo dolore ſcribendum ad te eſſe duxi, ac iam ad te excurrerem, niſi me aula retineret, cui iam miſimus noſtram deliberationem de Eccleſijs, leniorem opinor, quam vt eam noſter Ariſtarchus probaturus ſit. Luthero probabatur, multo etiam apertius Paſtori Eccleſiæ noſtræ. Gratiam tibi habeo, quod ad nos expatiatus es, ſed mallem te diu-

tius manſiſſe. Litteras Macedonis de Paumgartnero honeſtè ſcriptas accepimus, quarum tibi exemplum mitto. Nam & tibi inſcriptæ ſunt. Vocat etiam nos Tubingam dux Vuirtenbergenſis, cuius epiſtolam coram tibi oſtendam. De Synodo Tridentina vidiſſe te Pontificis Romani κήρυγμα opinor. Bene & feliciter vale. XV. Cal. Febr.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Pab. amico ſuo cariſs. S. D.

FAVSTISSIMO die, quo memoria Conuerſionis Pauli apoſtoli celebratur, hanc ad te epiſtolam ſcripſi, quo multa de inſtaurationibus Eccleſiæ & de litteris cogitans, & gratias agebam Deo, quod toties doctrinæ lucem rurſus accendit, & gaudebam etiamnum reliquos eſſe docentium & diſcentium cœtus, exiguos quidem & palantes, ſed tamen aliquos, qui tueri doctrinæ poſſeſsionem ſtudent, qua in re egregiam operam tu quoque nauas, qui & operas ſcholaſticas facis, & pulcerrimis monumentis non ſolum ſtudia aliorum excitas, ſed etiam Eccleſiam Dei ornas. Verius enim ornamentum eſt Eccleſiæ Dei, carmen tuum, quod iam nobis miſiſti, quam illæ magnæ templorum moles, quas in ripa Rheni & in Francia tua ingentib. ſumtibus extructas ſæpe vidiſti. Etſi autem decebat Principum liberalitate excitari nunc & iuuari hæc ſtudia, tamen quia id non fit, memineris hanc vocem,

tem, ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν κυρίῳ. Mihi cum viueret Spalatinus, præter eum nemo gratias agebat vel pro libellis miſsis, vel nauata opera. Ita nec tibi multos arbitror oſtendere gratitudinis ſignificationem. Ego tamen & Eccleſiæ & meo nomine tibi gratias ago, & quod ſcripſiſti has grauiſsimas conciones, & quod exempla nobis miſiſti. Et propter hæc munera Eccleſia Dei δέξεταί σε εἰς τὰς αἰωνίους σκηνὰς, vt ſcriptum eſſe meminiſti. Valde autem te oro, vt Typographo dicas, vt huc puerum cum exemplis quadringentis aut quingentis mittat, quæ vendi ſtatim poſſe arbitror. Significabo enim me mox interpretaturum eſſe, & ero hortator ſcholaſticis vt emant. Mauricio etiam, qui nunc abeſt, mandabo vt emat aceruum Francofordium afferendum. Gratiam vobis habeo, quod me amanter vocaſtis ad renunciationem teſtimonij publici de aliquot veſtris auditoribus, qui nunc ſcholaſtico honore ornantur. Valde delector illis eruditorum congreſsib. & ipſis ſcholarum ritibus etſi deſpectis à Centauris & Midis, & tuo conſpectu ac ſermonibus tuis nihil eſt mihi dulcius. ἀλλ' οὐ σχολὴ δούλοις. Pindarus ait tandem à Ioue Titanas pœnis liberatos eſſe: Mihi autem creſcunt labores, vt nihil dicam δύσφημον. Retineor tutelæ negocijs & expectatione iudicij κακηγορίας ἢ παραφροσύνης τοῦ μελαγχόλου. Cygneam proficiſci cupio, amo enim conſulem, & propter ſummum ipſius candorem, & quia de ſchola litteraria optime meretur, & propter philoſophiam in odio eſt. Niſi igitur aulicis compedibus retinebor, expatiabor. Te optabam vna ire, quod vtriꝗ veſtram familiaritatem ſtatue-

bam voluptati fore. Sed nihil oneris tibi imponam recuſanti. Bene vale, die Conuerſionis Pauli Apoſtoli. Salutem opto Eccleſiæ tuæ domeſticæ vniuerſæ. Francus tuus ſcholæ Mansfeldianæ præficitur, ſed Francum alium habeo facundum hominem, idoneum ad Eccleſiaſticum munus.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Pab. amico ſuo cariſſ. S. D.

SPEM mihi Diaconus Eccleſiæ Ieſſeæ Francus fecerat, ſe Comitis Vuerthemij Eccleſijs ſeruiturum eſſe, ſed ait ſe negocium ad coniugis conſilium relaturum eſſe. Hæc autem nata in hac vicinia abhorret à longinqua profectione. Poſtea hunc Turingum Magiſtrum Adamum hortatus ſum, vt vobis operam ſuam promitteret. Nunc igitur ad vos proficiſcitur, vt audiat, quem in locũ, ad quod munus, qua conditione vocetur. Habet & ipſe familiam, duxit enim vxorem in oppido noſtro, Scotti filiam, modeſtam iuuenculam & modeſtis parentib. natam. Eſt autem eruditior illo Franco, diacono Eccleſiæ Ieſſeæ, etſi fortaſsis animo imbecilliore eſt. Sed arbitror vtile eſſe ferocib. ingenijs Francorum præfici gubernatores placidos καὶ φιλησύχους. Sed permittimus vobis & ego & Adamus ipſe, vt de tota re ſtatuatis veſtro arbitrio. Aman tius adeſt, quem male exercet συκοφάντης τις in Pomerania: quare ad te veniet tecum deliberaturus.

Ego ei

Ego ei hortator ſum ne litiget,ſed veſpere iam celum intuens Aſtream terra pulſam cogitet inter ſidera tranſlatā eſſe. Afferent autem & ipſe & Ketzlerus epiſtolas à me vberiores,& Elegiam Antonij Eparchi Corcyrei,qui ante biennium ad nos græcam epiſtolam miſit.Bene & feliciter vale,die meo Natali.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Pab. amico ſuo cariſſ. S. D.

ETSI ſcio te Herodoti & Xenophontis ſuauitate imbutum,non appetere lectionem ſcriptorum horridorum,tamen miſi Polonici regni hiſtoriam,res continentem multas præſertim recentiores cognitione dignas. Regnum mihi non infelix fuiſſe videtur,& defenſioni Europæ aduerſus illam barbariem Arctoam vtiliter ſeruijt,& vt initio Othonis. III. conſilio & autoritate conſtitutum eſt, ita nunc fatali periodo horum regnorum vicinorum fortaſsis exacta, videtur in periculi ſocietatē cum Pannonia & Germania venturum , ſed oremus Deum æternum patrem domini noſtri Ieſu Chriſti,vt Eccleſias ſuas,& litterarum hoſpitia ſeruet. Vellem ſcriptores illos aliquid de Henetæ gentis antiquitate dicere potuiſſe, cuius partem eſſe Polonos , nihil dubium eſt. Sed hæc aliquando coram. Amantius properare ſe dicebat ad neſcio quod iudicium. Ideo cum præter ſpem à Stigelio

diutius retentus eſſet, ad te non profectus eſt. Et cum audiſſet meum conſilium περὶ τοῦ μὴ μνησικακεῖν, arbitrabatur te idem ſenſurũ eſſe. Calumnia naſcitur ei ex vno verbo, quod ille in Germanico ſcripto incaute poſuit, Videlicet Equitem, cuius egit Amantius cauſſam, fuiſſe ſpoliatum bonis, vt Germani loquuntur. Hinc Sycophanta cepit διατείνειν principem prædonem vocari. Hinc illæ Tragœdiæ ſunt: ſed hæc ab ijs qui in foro verſantur acute cogitari iudicantur. Epiſtolam tuam ad Crucigerum miratus ſum, non tam quod tam prolixe excuſas cur non putes inſerendas veſtrorum diſputationes Lutheri operi, quam quod alia quædam aſperſiſti, quæ ſignificãt te δυσχεραίνειν κακοήθειαν ἡμῶν. ego æquiſſimo animo vel potius ἀναισθήτως fero inſolentiam καὶ ὕβρεις multorum, & dum viuam moderate faciam officium meum, & petam à Deo, vt ipſe gubernet exitus, & prouehat labores noſtros, ſicut Eccleſiæ promiſit, ἵνα καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ. Bene vale, die Natali Caroli Imp.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Pab. amico ſuo cariſſ. S. D.

KETZLERVM comperi ſano ingenio præditum eſſe, & mores ſingulari diligentia & moderatione regere, quare & diligo eum, & ei fauſta omnia ex animo precor. Dedi diſcedenti hinc Elegiam Antonij Eparchi, qui ex illa vetere Alcinoi inſula

ſula Venetias migrauit, exhibendam tibi. Sigiſmū- do verſus videbantur confragoſi & ieiuni. Sed ego dolori & luctui autoris veniam do, tuorum tamen carminum lectione magis delector. Vnus eſt vates Ieremias, qui his tantis miſerijs Eccleſiæ congruen tem ἰάλεμον cecinit, quē cogito intuens horrendas Imperiorum confuſiones, & hanc ſeruitutem Græciæ, imo magnæ partis orbis terrarū. Narrant Turcicum tyrannum copias iam adduxiſſe Adrianopolim, & gregem eſſe quinquaginta millium hominū inermium, præter exercitum, qui voluptatibus tyranni obſcenis ſeruiunt. Nos Deum æternum patrem domini noſtri Ieſu Chriſti oremus, vt aliqua ſeruet Eccleſiæ ſuæ & doctrinæ hoſpitia. Vitus Vuinshemius magnopere te orat, vt huc venias ad Suarcebergiū adoleſcentem, honoris ipſius cauſſa octauo die Cal. Mart. cum ſcholaſtico ritu initiabitur. Aderit frequentia hominum eruditorum, teq; vere & ἀκιβδήλως diligentium. Bene vale.

Philip. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Pab. amico ſuo cariſſ. S. D.

VIRTVS ſua quenq; maxime prudentib. commendat. Quare cum hic Leo Vratiſlauienſis, auditor noſter, vt ex eius carmine intelliges, litteras ad te flagitaret, addidi ſcriptum ipſius, vt ingenij ſpecimen videres. Mihi natura ad litteras virtutem idonea, imo & generoſa videtur.

Et excultus eſt doctrina. Quare vt eum complectare te oro, præſertim cum te magnopere veneretur ac ſuſpiciat, & tuæ beneuolentiæ cupidiſsimum eſſe, verſus oſtendunt. Heri ab Hedione viro candidiſsimo hanc accepi breuem Epiſtolam, in qua etſi quædam ſunt, vt in his rumoribus multa ſparguntur ἀνεμώλια, miſi tamen. Nam alia σπουδαῖα coram agemus. Aliquid interea à te quoq; litterarum expecto. Bene & feliciter vale, cum honeſtiſſ. coniuge & dulciſsimis liberis.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Cam. Pab. amico & fratri ſuo cariſs. S. D.

MATTHEO communi amico noſtro tuam conſuetudinem gratulor, καὶ ἀφορμὴν ἐπιτηδευμάτων forenſis doctrinæ, quam profecto non negligendam cenſeo, nec velim è Repub. tolli. Sed optarim plures ad eam afferre naturas amantes iuſticiæ & pacis. Sæpe enim magno cum dolore animaduerti Principes, quorum reprimendæ erant φιλονεικίαι καὶ πλεονεξίαι, eius artis ſophiſtica incendi. Sed quid de his ſolis querimur? Plus nocet vitæ hominum turpiſsima religionum ſophiſtica, de qua cogitans quotidie, mœſticia contabeſco. Vtinam autem tanto animi motu à filio Dei horũ ingentium malorum ἐπανόρθωσιν petere poſſem, quanto in heſternæ lectionis hiſtoria mater Cananea filiæ δαιμονιζομένη opem ferri petit. Facio tamen vota

aſsidue,

aſsiduè,ac tecum haud dubie, & meo loco ſtudui mediocriter repugnare ſophiſticæ. In ea deliberatione,quæ de Ducum Saxonicorum controuerſijs Macedoni impoſita eſt, erit κεφάλαιον περὶ διδασκαλίας ἐκκλησιῶν, εἰ συμφωνοῦσαν διδασκαλίαν πάντες οἱ συγγενεῖς ἄρχοντες ἐθελήσουσι φυλάττειν ἐς ἀεί. Deus gubernet hanc deliberationem. Mitto tibi pagellas, vt ſunt noſtræ, mœſticiam autoris præ ſe ferentes. Deus æternus pater domini noſtri Ieſu Chriſti ſeruet te & honeſtiſs. coniugem tuam,& tuos liberos dulciſs. & regat noſtra ſtudia.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Pab. amico ſuo cariſs. S. D.

NON me tempeſtates retinuerunt, quo minus Cygneam profectus ſim. Nam has quidem præuideram, quia dies itineris incidebat in congreſſum Lunæ & Saturni & Iouis,in extremo menſis quadrante: Sed venit huc ex aula Puniceus propter deliberationes de captiuo ſcholaſtico, & de Melchiaro, quem ſcito moleſtia liberatum eſſe, quæ eum aliquandiu exercuit, & manſurum eſſe nobiſcum.Etſi autem multæ & magnæ occupationes me his diebus impedierunt, tamen Scotto diſputationis ſententias ſcribere cepi. Verum hodie valetudine quoq; impeditus non abſolui, mittam igitur hac ſeptimana, ac veniam peto, ſi fortaſsis, vt dicitur,poſt prælium mitto auxilia. Scio ingra-

tam eſſe tardam gratiam. Sed tamen cauſſæ me nõ futiles mouerunt, quare putarim meas ſententias mittendas eſſe. De concionatore Vuerthemenſium Eccleſiarum ſcribam, cum aliquem ad vos mittam. Nunc enim cum intumuerunt flumina, nemo ſuſcipit iter, quod differri poteſt. De Rep. nihil noui habeo. Portenta multa ſcribere poſſem, ſed non Phyſica: verum δύσφημα recitare nolo, ac Deum potius precor, vt ipſe hæc doctrinæ ſuæ hoſpitia regat & ſeruet, & nos gubernet, qui quidem toties pollicetur, ſe non defuturũ ſuæ Eccleſiæ, & ſuo opificio, vt in carmine tuo reddita eſt celeſtis ſentẽtia.

οὐχ αὔτως χαρίεντι ἔχει, εἰκῆ τε φέρεσθαι.

Hac me conſolatione in multis & magnis difficultatibus ſuſtento. Philippum veterem amicum noſtrum, bonum virum, & litterarum ac Eccleſiæ Dei amantem quæſo vt amanter excipias, qui narrabit quam auide audiatur tuum poëma. Bene vale. Primo die Veris, vt annotauit Ouidius.

Philip. Melanch.

CLARISS. VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico ſuo cariſsimo, S. D.

AMPLIVS ſexennio familiaritas mihi cum Georgio Helto fuit minime βάναυσος. Sed multa mecum de Rep. ſæpe locutus eſt, multa de doctrina ſciſcitatus, & de vera Dei inuocatione, ac vere prædico me commonefactum ipſius eruditiſſ. ſermonib. & plenis pietate, quædam poſtea accuratius tra-

tius tractaſſe. Cum igitur & integritatem ipſius, & prudentiam, & totum curriculum ſalutare & felix nouerim,magnum mihi dolorem eius interitus affert. Et quanquam mea cauſſa priuatim doleo, amico me tali orbatum eſſe, cuius fides præſidio mihi eſſe poterat,tamen Reip. cauſſa magis crucior,de qua præſertim nunc in gubernatione Eccleſiarum Myſiæ præclare mereri poterat. Nec dubito te ijſdem cauſsis moueri,quib. ego moueor, & ſenſus doloris tui initio acrior eſt, propter educationis tuæ memoriam. Sed, mi Ioachime,confugiamus ad eas conſolationes,quas Deus ipſe patefecit humano generi. Scis quanta ſit caligo in philoſophia Socratica de cauſsis mortis & ingentium calamitatum humanarum, & de remedijs earum. Sed prodijt Deus ex æternis latebris ſuis, & ſua voce docuit, cur hæc fragilis natura tantis ærumnis ſubiecta ſit, & teſtatus eſt, ſe Eccleſiæ ſuæ affuturum & opitulaturum eſſe. Hac nos doctrina, quæ tibi nota eſt,ſuſtentemus,non ſolum in hoc luctu, ſed etiam in ceteris miſerijs, quæ multæ & magnæ ſunt. Mihi mæſticiam his diebus cum alia quædam auxerunt,tum vero inprimis commemoratio Belgicæ crudelitatis. Interfecti ſunt recens quidam Arteſienſis,concionator Gallicæ Eccleſiæ,quæ Argentorati exulat, vir doctus & non inquinatus labe fanatica vlla,& Aegidius Bruxellenſis, & matrona nobilis Dauentrienſis cum duabus filiabus pudice & pie educatis. Et ſimiles hiſtoriæ aliæ recitantur, quarum cogitatione, vtinam principes viri mouerentur. Redijt noſter Hiſpanus Franciſcus,diuinitus liberatus, ſine ope vllius hominis,quem

nis, quem quidem ipſe norit, Iuſsi eum hiſtoriam ſcribere, quam tibi afferemus. Feramus igitur in tantis Publ. Eccleſiæ miſerijs etiam noſtra onera, & agnoſcamus ac deploremus cauſſas,& mitigationem petamus,vt ſæpe Prophetæ clamitant: Recordare Deus, cum iraſceris, miſericordiæ tuæ, nec totam iram tuam accendas,ſerua Eccleſiæ reliquias,nec nos abijcias inter impios: Mitiga iram tuam. Milichius ſcripſit de morbo Georgij. Sed veri fontes ſolicitudinum ipſius mihi noti ſunt, quos coram recitabo. Hæ paulatim cordis vires abſumſerunt, & quod fieri ſolet, totum ϛῆθος languefecerunt. Facio de mei pectoris arefactione coniecturam. Libellos à te miſſos accepi, pro qua editione tibi Reip. nomine gratias agò. Heri litteras à Bucero accepi, qui vidit editam κατήχησιν Græcam, nam miſi Sturmio, & nuper miſi hunc recentem libellum,valde tibi gratias agit quod ad ornandam Eccleſiam ſtudium tuum confers. Epiſtolam ad Irenæum perlegi totam. Nihil mihi in hac vita maius tribui opto, quam ibi mihi tribuis. Etſi autem debeo tibi plurimum pro hoc tam honorifico teſtimonio, ac ex animo tibi gratias ago, tamen cum me quaſi ad illam imaginem confero, videoq; vix partem aliquam mei reſpondere, ſane pudet me mei. Voluntas recte faciendi non defuit mihi, duces, doctores, tempora defuerunt. Qualis fuerit opinionum confuſio meminiſti, quanta inſcitia, quantæ tenebræ in illis ipſis, qui ante triginta annos in gubernatione doctrinarum, tanquam ad gubernaculum ſedebant. Nunc oro Deum,vt hanc quantulamcunq; tenuitatem doctrinæ

quam

quam monſtrauit nobis, prouehat, & faciat, vt noſtri labores ſint vtiles Eccleſiæ. Mihi nec voluptates, nec potentiam, nec opes quæſiui. Carolum laudari à te placet, etſi aſperiorem fieri ſentio. Et hic conuentus eius voluntatem magis declarabit. Nam Granuelus iam venit Vuormatiam. Secuturum eſſe dominum, vbi curatio Ebeni ſeu Guaiaci fuerit abſoluta, prorſus exiſtimo. Verum quicunque erunt exitus, nos neceſſaria ſcripſimus, non petulanter mouimus Rempub. futilium queſtionum agitatione, vt Rhodij Mineruam quærentes, matulamne in templum ad Epulationem, quæ totum diem durabat, inferre liceret, poſtea rurſus interrogarunt, aureamne an teſtaceam inferre deberent. Vtilia certe quæſiuimus. Poſtremo, etſi me quoq; reſponſurum eſſe ſignificas, tamen cauſſa ita perorata eſt à te, vt ſim ineptus, ſi quid addam: Tamen vt vel tibi morem geram, aliquid cõponam, cum ab aulicis operis quæ me nunc detinent, liberatus fuero, Nam illam deliberationem de Eccleſijs exhibendam Imperatori, volunt Principes latine reddi. Scripſi & alia quæ ad παρασκευὰς conuentus pertinent. De Synodo Tridentina neſcio an audieris differri initium ad Octobrem. Sic ludunt ſummi gubernatores mentione, indictione, prorogatione Synodi ἐντρυφῶντες τῷ ἀξιώματι ἱερατικῷ καὶ ἐναλλόμενοι Χριστῷ, non ſecus ac illi ipſi in hiſtoria Chriſti, qui diuinare eum iubebant, à quo percuſſus eſſet. A Schetio velim te Franciſco Hiſpano pecuniam petere, iuxta has litteras, & dare ἀποχὴν, vt vocant: dabis autem pecuniam huic nuncio afferendam, ac ſcribes numerum

merum. Bene vale, XVI. Calend. April.

Philippus Melanch.

REVERENDISSIMO ET ILLVSTRISSIMO PPINCIPI AC Domino, Domino Georgio Principi Anhaltino &c. Domino ſuo clementiſsimo, S. D.

CVM hic nunciata eſſet mors viri optimi Georgij Helti, ſubita conſternatione pene exanimatus ſum, ac ſtatim poſtea comperi publicum eſſe luctum, omnium honeſtorum noſtri ordinis hominum, quod nemo non dilexerit eum, propter eximiam virtutem. Meus vero dolor eo maior eſt, quod & amicitia inter nos fuit dulciſsima, & cum mihi familiarius notus fuerit, magis intelligo, quantum eius interitu iacturam fecerit Reſpub. Tuo etiam luctu moueor, qui illum & propter amorem, quo eum complexus es, & propter Remp. deſideras. Quoties iam in deliberationibus rerum magnarum ſedens, ac locum in quo reſpondere & conferre ſententiam ſolebat, eum requires? Etſi autem dolorem tuum adeo non reprehendo, vt probem etiam, & inſigne ſpecimen eſſe pietatis ducam, tamen præcepta eadem quæ in ceteris magnis ærumnis nobis proponimus, hic cogitemus. Deſiderio nos affici noſtrorum vult Deus, vult nos angi & dolere, nec illam toruitatē ſeu immanitatem potius, quæ nihil mouetur aſperis rebus, ſeu proprijs, ſeu amicorum, probat. Ac filius Dei ſæpe expauit ipſe, lachrymauit, & acerbiſsimis doloribus conflictatus eſt.

tus eſt. Sed ſimul præcipit Deus, vt cogitatione voluntatis ſuæ, & æternorum bonorum, quæ promiſit ſuis, quos ex hac vita euocat, mœſticiam moderemur, & paulatim animos erigamus, ac illis potius bona gratulemur, quam noſtra iactura angamur. Non ſumus ij, qui homines vt pecudes naſci & extingui tantũ, ſicut feruntur vices materiæ, nec reſtare nobis aliam ciuitatem meliorem arbitremur. Sed vt in Eccleſia vox Dei nos erudijt, ſcimus ijs, qui Euangelium amplexi ſunt, æterna præmia propoſita eſſe. Ardebat autem pectus Georgij amore filij Dei domini noſtri Ieſu Chriſti, ita vt cætera in hac vita omnia duceret longè inferiora, & Euangelij propagationem ſtudioſe adiuuabat, & ad hoc decus adiungebat omnes alias virtutes, quæ in membris Chriſti eſſe debent. Cumque eſſet in dando conſilio non ſolum prudens & fidelis, ſed etiam felix: non dubito ei Deũ affuiſſe gubernatorem conſiliorũ & actionum. Nunc igitur euocatus hinc ad conſuetudinem celeſtium, fruitur dulciſs. colloquijs Dei, Chriſti, Prophetarum, Apoſtolorum, imo & matris tuæ, & agit gratias celeſtibus pro omnibus beneficijs, & non modo tuam vitam, ſed etiam vniuerſæ Eccleſiæ, quæ in hac vita ingentibus periculis exercetur, ſalutem Deo commendat. Quare gratulemur ipſi hunc portum, in quo letus acquieſcit, & deſiderium eius leniamus recordatione virtutum ipſius, præſertim cum breui eum rurſus complexuri ſimus. Quoties de eo cogitabimus, gratias agamus Deo, quod Eccleſiæ tale ornamentum dedit, & ipſum celebremus, quod Dei dona ſua diligentia bene collocauit, & morum

mode-

moderatione ornauit, & virtutes eius imitemur. His fere cogitationibus meum animum à luctu abduco, quas recenſui, quod hoc tempore, etiamſi te eadem remedia & noſſe,& colligere ſcio: tamen hæc quaſi commonefactio non inutilis eſt. Si exempla etiam quærimus, Dauidi ereptus eſt amicus Ionathas, & multo atrocius ereptus eſt. Feramus igitur & nos, amicum à nobis aliquanto citius, quam vellemus, abductum eſſe, præſertim cum placide in complexu amiciſsimorum hominum, iter illud ingreſſus ſit. Et vt Dauid à Deo petebat dari ſucceſſorem idoneum Ionathæ in Rep. ita nos petamus, vt Deus alium in Georgij ſtationem collocet, cuius & virtus & autoritas Eccleſiæ ſit ſalutaris. Nam hac cura, in hac paucitate bonorum gubernatorum, valde nos affici decet: & filius Dei ſedens ad dextram æterni patris, inter dona quæ dat hominibus, etiam pollicetur ſe daturum idoneos paſtores & doctores. Hunc oro toto pectore, vt te ſeruet incolumem, & accendat multorum pectora, vt feliciter ſeruiant Eccleſiæ. Bene & feliciter vale, die IX. Mart. Anno M. D. XLV.

Celſitud. T. addictus.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Pab. amico ſuo cariſſ. S. D.

SIGISMVNDVS Gelous noſter, quod fauſtum & felix ſit, proficiſcitur in patriam, cuius diſceſſus

diſceſſus geminum mihi dolorem affert: Nam & auelli à me παραστάτην doleo, & ipſi in tam luctuoſo patriæ bello, non poſſum non metuere. Ad hæc renouat mihi iter ipſius, memoriam Iazygis, honeſtiſsimi & ingenioſiſsimi adoleſcentis, quem dimiſiſſe me ſæpe pœnituit. Nunc opto vt Sigiſmundum ſeruet filius Dei Dominus noſter Ieſus Chriſtus, quem inuocat vera pietate. De tua valetudine vellem à Laterenſi planius ſcriptum eſſe, ſed mandata Sigiſmundo dedi, cum quo certe excurriſſem, niſi aulicis compedibus retinerer. Nuncius noſter & litteras tuas grauiſsime ſcriptas, & pecuniam bona fide nobis exhibuit. Pro vino miſſo gratias tibi ago, Sigiſmundus in hac vrbe, non aliud iudicat eſſe λαρώτερον. Cogitabo περὶ ἀμοιβῆς. De filij vero munuſculo quod interpellas, gratum mihi eſt. Nec alia res hactenus impedijt, niſi πολυπραγμοσύναι aulicæ, quibus vere, vt verſus dicit, οὐδὲν ἐστι κεντρώτερον ἄλλο. Scio valde deſiderari eum libellum in ſcholis, & mora Ideam ædificij pene delcuit ex animo meo. Sed ſpero his ferijs aliquid nobis ocij fore. Deus æternus pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſeruet te incolumem & tuæ domeſticæ Eccleſiæ, & vniuerſæ Eccleſiæ: ſcriptum eſt enim, Non mortui laudabunt te Domine. Et te illud canere opto: Non moriar ſed viuam, & narrabo opera Domini, quem verſiculũ cum Vuimariæ ægrotarem, vidi ſcriptũ in pariete, & omine delectatus ſum. De Moguntini morte nihil certi audiui. Sed quicquid eſt, pacẽ à Deo petamus his regionib. ne ſinat Eccleſias fieri μυσῶν λείαν. x. Cal. Apr.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANti Ioach. Camerario Pabergenſi, amico ſuo cariſſ. S. D.

TANDEM igitur certum eſt veniſſe Tridentum duos legatos Pontificios, & Caroli Imperatoris legatum, qui oratione in conſeſſu nondum frequente habita, oſtendit Imperatorem Carolum ſecuturum eſſe Synodi ſententiam, eamq́ defenſurum. Huius orationem & Regis Ferdinandi legatus ſubſecutus eſt. Etſi initia aliquid magni pollicentur, tamē nondum puto quicquam ſerio agere τοὺς ἀρχιερέας. Nec tamen animus meus prorſus cura liber eſt. Verum memini hanc vocem, nuper à te quoq́ mihi recitatam, Iacta curam tuam in Deum. Et ex tuis litteris, & ex amicorum narratione intelligo honeſtam & placidam fuiſſe cataſtrophen veſtrarum contentionum, in qua hoc mihi videtur non contemnendum eſſe, quod Principis voluntas conſpicitur, erga Academiam egregia. De Daſio optimo viro faciam accurate quod petis, vellem eum Bauaricam illam conditionem à me ipſi delatam, non aſpernatum eſſe. Nam ille noſter Aſcanius, etſi eſt vir bonus, tamē amicorum cauſſa non pugnat. Meminiſti autem illud Alcei, vt fertur, ἀδμήτου λόγον, ὦ ἑταῖρε μαθὼν τοὺς ἀγαθοὺς φίλει. τῶν δειλῶν δ' ἀπέχου, γνοὺς ὅτι δειλῶν ὀλίγα χάρις. Petro & litteras tuas reddidi, & detuli Egranæ ſcholæ gubernationem, etſi optarim eſſe excitatiorem. Boiemum, de quo ſcribis, iudico bonum & doctum virum eſſe, ſed ad diſputationes ſcholaſticas non arbitror

arbitror aſſuefactum. Grauitas in eo eſt, gentis propria & pene triſtior. Cultros Laterenſi mittendos delegi, vt in eo genere, optimos. Sed mittam per alium nuncium. Nunc enim ſcribere non vacat. Ocij nobis, vt vides, nihil concedunt tempora. De Fuchſio valde probo conſilium veſtrum. οἶδα δὲ χολὴν τοῦ νῦν ἀριστεύοντος ἐν ἰατροῖς ὑμετέροις. Eius metu timidius probo ſententiam eorum, qui Fuchſium acrem virum accerſunt. Sed tibi vterque notior eſt, quàm mihi. De litteris Fuchſij affirmo bona fide, me nunc ab eo ex his nundinis nihil litterarum accepiſſe, ac ſuſpicor illas de quibus ſcribit, interceptas eſſe ab illo ipſo audaciſsimo homine, de quo locuti ſumus, cum iſtic eſſem. Bene vale, VIII. Idus Maij.

Philip. Melanch.

CLARISS. VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico ſuo cariſsimo, S. D.

HORTATOR fui huic adoleſcenti nato non procul à mea patria, vt febris depellendæ cauſſæ expatiaretur. Et animi oblectationem profuturam ei ad valetudinem iudicabam, Nec vero oblectationem maiorem vllam ſcio, quam audire eruditorum ſermones. Iuſsi igitur, vt Academiam veſtram videret, & te audiret. Facio quod ſolent vulgo ægroti, remedia quibus ſe quiſque iuuari ſentit, putat alijs etiam profutura, quanquam diſsimiles ſint cauſſæ morborum, & genera alia. Sed

ſiue ineptus ſum, ſiue conſilium meum proderit, te rogo, vt Sciuro mandes, vt hoſpitium adoleſcenti alicubi monſtret. Conſpectu tuo & oratione excitatus conualeſcet. Vtinam mihi, nunc præſertim, liceret eodem vti remedio. Sed me fatalis aliqua ἀνάγκη, quam toties reprehendo, tanquam Promethea ad Caucaſum alligauit. Et tamen hunc ſoluit Iupiter. Heri reſpondi Italis de Theologica quæſtione, quam Vitus miſit proxima hyeme. Multum eſt Platonicarum θεωριῶν in Italica Theologia. Nec parui negocij eſt, traducere mentes ab illa κομψολογία ad res veras & ſimplicem explicationem. Sed hæc alias. Adoleſcens de quo ſcribo, orbatus vtroque parente, nunc alitur à Gemmingenſi Equite, quem noſti. Ingenio bono eſt & litteris bene excultus. Bene vale. Cal. Iunij.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi amico ſuo cariſſ.
S. D.

ΣΩΤΗΡΙΑ σὺν θυσίᾳ Filio Dei domino noſtro Ieſu Chriſto, & voce Eccleſiæ tuæ domeſticæ, & noſtra confeſsione prædicante, non caſu nos viuere, ſed Deo tegente & ſeruante, ac precandum, vt te diu ſeruet, & dulciſsimæ familiæ tuæ, & vniuerſæ Eccleſiæ. Etſi enim noſtra ætas pene iam confecit curriculum nobis datum, & hæc vita nobis quidem non magnas voluptates deinceps paritura videtur,

detur, tamen viuere aliquos doctrinæ propagatores, & quidem ſenes, vtile eſt. De Synodo audio fugitiuam illam retrahi, ac miſſum eſſe in Germaniam Franciſcanum, qui conuocet ſenatum ἱερατικόν. Narrat in litteris ὁ ἀρχιερεύς, non negligendam occaſionem eſſe reſtituēdæ communis concordiæ, poſtquam iam tandem congruant duorum principum Caroli & Gallici regis voluntates, & hi pariter oſtendant, ſe collaturos conſilia & vires ad Synodi defenſionem. Vtinam quidem liceret videre Synodum οὐκ οὖσαν ἀγορὰν κερκώπων, Sed vel mediocriter ſanorum congreſſum & bene cupientium Eccleſiæ Dei. Si quid hac de re ſignificabunt vobis amici, quæſo vt nobis impertias. Mitto Epitaphium à Stigelio compoſitum, ita vt in tabulam æneam incidi poſsit. Volui omnino inſeri aliquorum diſcipulorum nomina, vt merita viri optimi magis conſpicerentur. Facta eſt igitur mentio tui, & Aſcanij principis. Nec velim res mutari. A te paucos Græcos verſus factos, velim in eandem incidi tabulam. Vale. Mitto pagellam de hiſtoria horum dierum, quam dabis tuis hoſpitibus. Grimmenſem conuentum proximum, laudat Pontanus, ac in primis prædicat Cumerſtadij ſermones εἰρηνικούς. dolere ſe ait, quod non collocutus ſit tecum.

Philippus Melanch.

De conuentu hæc audimus: Carolum Imperatorem certo venturum Ratiſponam, ac breui iter ingreſſurum eſſe, & in eo itinere inſpecturum Geldriam. Poſt conuentum vero iturum in Italiam.

De colloquio quid futurum ſit nondum ſcimus. Sed Crucigerum & me iuſsit aula expectare mandata de itinere. Nam ſi Carolus Imperator adducet ſecum Theologos ſuos,&volet inſtitui diſputationem,nobis non licebit eam defugere. Noribergenſis ſenatus rogatus, vt Hieronymum & Vitum mittat, non vult quemadmodum audio,ſuos inter eſſe his odioſis altercationibus. Venit à Carolo Imp. miſſus ad Macedonem cum mandatis Conricius,quorum hæc ſumma fuit: Petit, principem captiuum non duriter tractari,nec duras ei conditiones proponi,nec alijs bellũ inferri, qui illi videntur fuiſſe coniuncti, & ſe offert διαιτητὴν ἢ διαλλάκτην fore.Monachus audaciſsimus & impudentiſsimus, arrogans & inſolens iuuenis, auditor ἐξομολογήσεων Caroli, ſuaſor eſt, vt Carolus filio det filiam regis Gallici vxorem.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Paberg. amico ſuo cariſs. καὶ ἀδελφῷ γνησίῳ.

S. D.

ETSI is quem tamdiu infeſtum habes καὶ μισοῦντα σοφίαν, illis ipſis rupibus in quibus natus eſt,durior eſt,tamen eum aliquanto poſt,non modo vis fati, ſed etiam Deus Iudex franget. Tu interea,vt Dauid ſapienter vitabat Saulis furores, caueas, ne ſorbere ſanguinem tuum poſsit. Et dulciſsima conſuetudine coniugis honeſtiſsime ac liberorum, & ſuauitate doctrinæ lenias tuos dolores. Ac

res. Ac nunc quidem gratias ago Deo æterno patri domini noſtri Ieſu Chriſti, quod te & in itinere texit, & reduxit incolumem,& ſeruauit familiam, cumque oro toto pectore, vt nos omnes regat,& has Eccleſias, in quibus cum ſint doctrinæ domicilia,ſe quoq; commoraturum eſſe, confirmauit, tueatur. Decreui ad te in ferijs proximis excurrere. Nam operas aulicas,quas ante iter tuum inſtitueram, abſolui. Scriptũ curabo vt habeas,Nunc mitto Pſalmos aliquot à Flaminio latinis verſibus molliuſculis redditos,quos ſi probabis, dabis Typographo. Exiſtimo te in hoc itinere intuentẽ neglectionem Eccleſiarum & doctrinæ, non minorem ex publicis malis dolorem, quam ex priuatis cepiſſe. Principes occupati priuatis affectibus mederi Eccleſiæ non ſtudent: nos oremus, vt confirmet Deus quod operatus eſt in nobis propter templum ſanctum ſuum. Sermonibus de colloquio Theologorum non valde moueor,quia nec quæritur veritas illis fucoſis actionibus, nec conſulitur paci. Bene & feliciter vale. Die Solſticij.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Pab. amico ſuo cariſs. S. D.

ETSI te iam arbitrabar domo profectum eſſe ad ſcholas inſpiciendas, dedi tamen Petro epiſtolam, vt ſignificarem,deliberationem de Gripſ-baldenſi munere adhuc integram eſſe.Si nõ abhor

rebit à gentis victu & aëris natura, miſſuri eũ ſumus eo, ac ſtipendium promittitur octoginta aurei. De Rep. & ſermonibus Viri clariſs. præfecti vrbis veſtræ, quæ ſcribis, legi magno cum dolore, etſi ſtudio tuo delector, deq; tuis litteris cum Gephyræo collocutus ſum, cui alioqui meum iudicium de illis poſtulatis notum eſt. Facio idem quod facerẽ, ſi in ſæuiſſ. tempeſtate fractis remis & laceratis rudentibus, & antennis nauigarem, hoc eſt, Deum æternum patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti oro, vt ſeruet & gubernet nos. Nec velim nauim noſtram ipſe perforare. Bene & feliciter vale.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Pab. amico ſuo cariſſ. S. D.

IMO vero illam noſtram Gemmam, quam tu latine ſaxam vocas, ſatis felicem eſſe iudico, ſed ipſum ſibi deeſſe nollem. Nunc ἀφορμὴ eſt egregia, qua ei honeſte conſuli poſsit in loco vobis vicino, in oppido Grimma expetitur ſcholæ gubernator. Nullum eſt in hac tota Myſiæ ora, in quo malim viuere. Et loci ſalubritatem præcipuam eſſe pronunciauit olim Piſtorius. Eo igitur potius mittatur Gemma, quam ad Gryphas, quo Sciurum omnino vult mitti noſter ποιμήν. Veniet igitur ad te litteris noſtris ornatus, quamprimum mihi eam laudationem componere licebit. De Rep. multa habemus, quæ malim coram narrare. Et ſpes mihi omnes

omnes à filio Dei domino noſtro Ieſu Chriſto pendent. Friderico Staphylo epiſtolam dedi, & vt familiaritas & amicitia inter vos alatur, & vt mihi aliquid à te litterarum afferat. Bene & feliciter vale, die letiſsimi congreſſus Mariæ & Eliſabethæ, ac primæ Synodi temporum Noui teſtamenti; longe anteferendæ conuentui Tridentino.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Pab. amico ſuo cariſs. S. D.

INTER decora oppidi Grimmæ hoc quoque narratur, natum ibi eſſe ducem Albertum, cuius ſimilem principem ſi nunc Germania haberet, non ſolum ornamentum ſed ἕρκος καὶ ἕρεισμα, vt Poëtæ Duces magnos nominant, haberemus. Ac celebrauit Dux Albertus hoc prouerbium: ſibi quia Grimmæ natus eſſet, prolixiore ſomno opus eſſe, quia pueri Grimmenſes ſint ſomniculoſiores ceteris. Arbitror igitur naturæ Petri hunc locum non male congruere. Sed extra iocum. Oro Deum vt gubernet & hoc conſilium, & ipſam Petri adminiſtrationem, cum ludo præfectus fuerit. Scripſi ad ſenatum & ad paſtorem Eccleſiæ, & in litteris ad ſenatum ſcriptis, dixi tibi quoq; familiarem fuiſſe. Vellem te epiſtolam ei ad paſtorem dare, quem ſcio virum bonum & non moroſum eſſe, ac iudicaturum tuas ſibi litteras ornamento eſſe apud ſuos. Tandem redijt Staphylus ac epiſto-

lam tuam reddidit, in qua tuam de Sciuro ſeu dubitationem ſeu ἐποχὴν mirabar. Colloqui igitur neceſſe erit. Iam etiam vobis deliberandum erit quem Giganti ſucceſſorem daturi ſitis. Bene vale & reſcribe. Volui monumentum Helti tuis verſib. Græcis præſertim ornari. Quare tabula ad ſepulcrū ſuſpenſa eſt, quæ continet tuos verſus hac editos forma, quā hæ pagellæ oſtendunt,quas mitto.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Pab. amico ſuo cariſſ. S. D.

MEMINISTI te videre in vrbe Raucarorū Baſilea Iohannem à Laski natum in familia nobiliſsima gentis Sarmaticæ, qui nunc in Friſijs mediocriter gubernat Eccleſias. Is ad me epiſtolam miſit,quam vt legas oro,& deinde aut præfecto arcis veſtræ Carolouicio, aut Cancellario Dreſdenſi negotium commendes. Non dubito, ſi quid pecuniæ, aut ornamentorum reliquum fuit, interfecto illo Sarmata,mandatum eſſe publice,vt omnia cuſtodiantur & patri adoleſcentis remittantur. Quoquomodo res ſe habet,honeſtum eſt vera ſignificare. Nec dubito Myſos,quos ſcis ab Homerodici iuſtiſsimos hominum,iuſta reſponſuros eſſe. Scripſeram ad eum de dogmatibus quibuſdam, quæ ad me dux Pruſsiæ miſit. De his nunc ſe noluiſſe ſcribere ait: δοκεῖ μοι οὐ μόνον τολμηρὸν,ἀλλα καὶ αὐθαδέστερον εἶναι. Sed omnino hæc ætas miſera eſt. Hortator

tator multis & fui & ſum ad tuendam qualemcunque concordiam Eccleſiarum, quæ profiteri puriorem doctrinam ceperunt. Sed adiutores paucos habeo. Sabinus ex Pruſsia quæſtiones miſit, quas à nobis primum explicari voluit. Sed mittam ad te ipſum Prutenicum nuncium poſt biduum, cum mea ſententia de ijs quæſtionibus. τοὺς νομοφύλακας non conſulam. Quid dicant, & quid velint, ac optent, iam olim ſcimus, & Sabinum cum eis rixari nollem. Tuas litteras expecto de Petro, & de alijs rebus, imo vero colloqui tecum magnopere cupio. Plautinas Comædias hodie vidi à te editas, & Dionem Amantij nomine editum. Gratiam tibi habeo, quod ſtudia litterarum & accendis & iuuas aſsiduis laboribus. Nam has operas à nobis intelligi ac prædicari decet. De alijs recte dicis, οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ. Scire cupio an per Lipſiam iter fecerint Lutherus & σταυροφθόρος, qui ad Epiſcopum ναοπυργαῖον profecti ſunt. Bene vale. VII. Cal. Auguſti Tabellarius Friſius litteras habet peculiares ad Carolouicium, & alteras ad Cancellarium ſcriptas.

Philip. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Bamb. amico ſuo cariſſ. S. D.

LASCII tabellario Prutenicas etiam litteras dedi, quas an acceperis ſcire cupio. Nam ipſum iſtuc Prutenicum nuncium mitto, qui affert de ſcho-

de ſcholarum teſtimonijs meam reſponſionem breuem quidem, ſed occupationibus meis danda eſt venia. & videremur ἐν φακῇ μῦθον inſtituere, ſi in hoc argumento longiores eſſemus. Si placet reſponſio, ſubſcribito, aut tuam ſententiam, quam voles, prolixe explicato. Nihil enim tibi præſcribo. Si placet etiam Scæuolas & Papinianos adhibeto. Expecto à te epiſtolam longiuſculam, cum ego fortaſsis aliquanto occupatior quam tu, certe imbecillior & in dicendo aridior, totas tamen impleam paginas. Noribergæ expectari Hieronymum audio: Quem vtinam Deus æternus pater Domini noſtri Ieſu Chriſti coniugi & liberis reſtituat. Bene & feliciter vale. Quinto Calend. Auguſti.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Pab. amico ſuo cariſſ. S. D.

SVCCENSVI τῷ ταυροφλέῳ, quod ſine meis litteris ad te profectus eſt. Sed rediens, quia εὐαγγέλια afferebat de Hieronymo, me placauit. Nunc mitto epiſtolam ad fratrem ſcriptam pene γεμανίζουσαν, Quod ſi vis eam accuratius, aut alia ſententia ſcribi, iudicium mihi tuum ſignificato, certo ſic ſentio, non quia natura ſum mollior, ſed quia vidi exempla huius generis multa ſalutaria, & poſſem valde multa recitare. Hodie mecum amicus noſter Σάτκιος locutus eſt: qui cogitat de profectione in

ne in Italicas Academias. Totam rem diſſuaſi. Mitto tibi & Laterenſi picturas noſtri oppidi, ſeu potius κώμης ἡμιθέρας. Spero tamen verſiculos vobis voluptati fore. Bene vale. Idibus Auguſti.

Philippus Melanch.

Ago gratias Deo æterno patri Domini noſtri Ieſu Chriſti, quod Hieronymum coniugi ſuæ & liberis reſtituit, & precor, vt nos gubernet, nam mihi impendent noui ἀγῶνες.

VIRO OPTIMO ATQVE CLARISS. D. HIERONYMO Camerario Pabergæ, S. D.

SCIO vos ea ſapientia, Dei beneficio, prædi-tos eſſe, & ita vſu & rebus aſperis exercitatos, vt ſæpe multumq; cogitetis, de vitæ humanæ mi-ſerijs, de earum cauſsis & leuatione. Harum enim rerum conſideratio & aſpectio magna pars eſt ſa-pientiæ, & bonis mentibus neceſſaria eſt. Scitis au-tem ſæpe calamitates indignatione animorum, ac durioribus conſilijs exacerbari, contra vero le-niri, cum non nimis vehementer repugnamus. Sic inter ſe contrarij cœleſtium orbium motus, con-gruunt tamen, quia rapidiſsimo motui, alter ob-ſequitur, etſi leniter repugnat: præcipue vero in li-berorum noſtrorum caſibus aliquid de noſtro Iu-re, & de duriore ſententia ipſorum infirmitati con cedendum eſt, qua de re exempla multa comme-morare

morarre poſſem in vtranq; partem, vbi vidi lenio-res ſententias totis familijs ſalutares fuiſſe, aſperio res vero admodum auxiſſe mala. Memini Tubingæ Iuriſconſultum Doctorem Caſparem, Virum eximia grauitate & ſcientia rerum præditum aſſentiri nuptijs adoleſcentis tenuiſsimi, ſed bene morati, & puellæ huic doctori affinis & ei commendatæ, cuius patrimonium erat amplius quinq; millium aureorũ. Et ipſe iam alium nobilem ac opulentum affinem quæſierat, mihi & fratri veſtro notum. Ac laudatur Doctoris Caſpari lenitas ab omnibus ſapientibus. Hæc eo recito, quia quædam de filia veſtra, , frater veſter vir optimus mihi commemorauit, quæ mihi quoq; dolorem attulerunt: ſed quia & vos & fratrem veſtrum ſic amo, vt ex animo, vobis optima adeo precer, & optarim me ſtudium & beneuolentiam meam erga vos, veris officijs poſſe declarare, non potui facere, quin in hac veſtra ſolicitudine vobis exponerem meã opinionem. Melius eſſe iudico, non repugnare filiæ voluntati & illius infirmitatem anteferre iuris aſperitati, qua in re non ſolum moueor, meæ naturæ mollicie, vt videor, languidior, ſed hac etiam grauiſsima ratione: Omnia humana inferiora ducenda ſunt, inuocatione Dei. In omnibus igitur conſilijs ita nos & noſtros regamus, ne impediatur inuocatio Dei in mentib. vel noſtris vel noſtrorum. Sauciaretur autem mens filiæ, ſi ab illo, cui promiſit, aut certe quem expetit, auelleretur. Quare omnino melius eſt, vti leniore conſilio. Scriberem plura, ſi vos parum hac ratione moueri arbitrarer, quæ profecto apud ſapientem patrem valere de-

lere debet plurimum. Non diſputo de ſummo iure, ſed ſummi iuris acerbitatem veſtra lenitate mitigandam eſſe cenſeo. Sicut ſcriptum eſt: Miſericordia ſuperet iudicium. Et, beati miſericordes, quia miſericordiam conſequentur. Honeſtiſsimum eſt autem, erga liberos, flecti miſericordia. Ideo vos propter Deum oro, vt propter hanc cauſſam, vt mens filiæ tranquillius Deum inuocet, leniter agatis. Idq́ conſilium vobis ad animi tranquillitatem profuturum ſpero. Et Deum oro, vt ſit ſalutare vobis & filiæ veſtræ. Sum pater & fortaſſe non vnus omnium imperitiſsimus. Ideo & paternos affectus intelligo, & veniam do veſtræ iracundiæ. Sed rurſus hoc paternum eſt, lenioribus conſilijs talia incommoda ſanare. Bene & feliciter valete. Idibus Auguſti M. D. XLV.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Cam. Pab. amico & fratri ſuo cariſſ. S. D.

LITTERAS Sciuri Aleſiũ tibi reddidiſſe ſpero. Cumq́ heri ad Sabinum, certum haberem tabellarium, ſcripſi vt filio tuo ſignificet, matrem incolumem eſſe, & peperiſſe filium. Te, quantum poſſum oro, vt valetudini honeſtiſsimæ coniugis tuæ diligenter conſulas. Deum etiam æternum patrem domini noſtri Ieſu Chriſti precor, vt & Publ. Eccleſiam, & tuam domeſticam ſeruet. Arbitror nos habere crebriores tabellarios ad littus Bal-

tus Balticum, quam te. Quare ſi quid ad Sciurum ſcripturus es, nobis mittere poteris. De ijs rebus de quibus nuper ſcripſi, quæ ſit mea voluntas, quæ ſententia, quæ ſpes, non opinor longa commemoratione apud te mihi opus eſſe. συκοφαντιῶν δὲ οὐ σφόδρα μέλει μοί, quas & retegit, & refutat tempus. Scio nos in odio eſſe, propter qualecunque ſtudium veræ doctrinæ, ac iam olim ita induxi animum, vt hæc odia moderate & modeſte ferre decreuerim. Bene vale, die x. Auguſti.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camer. Pab. amico ſuo cariſs. S. D.

QVOD fauſtum & felix ſit, heri Lutherus ex aula huc redijt. Tuæ coniugis officia cum nobis liberaliter prædicaſſet, interrogauit etiam an haberemus ſcriptum Epitaphium Rodolphi, quod legebamus in templo Mersburgenſi. Cumque audiſſet nos exemplum non habere, iuſsit ad te ſcribi, vt nobis mittas. Quæſo te gratificare hac in re nobis, & ſcriptum Epitaphium mitte. De cæteris rebus nondum poſſum ſcribere. Cohorrui legens tuam epiſtolam de Synodo, Nam eodem tempore etiam ab Anhaltino litteras accepi, in quibus quædam ſignificat περὶ αὐθαδείας illorum, de quibus collocuti ſumus. Sed oremus filium Dei, vt ſicut promiſit, interſit congreſſui piorum, qui ipſum inuocant. Bene & feliciter vale. Deus æternus pater

pater Domini noſtri Ieſu Chriſti ſeruet te & honeſtiſsimam coniugem tuam, & dulciſsimos liberos. xv. Cal. Septemb.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico ſuo cariſſ. S. D.

HOSPITI meo Hiſpano viro prudenti, integro, δικιϐαῖ diem dixerunt in Belgico Sycophantæ etiam abſenti. Et ex dierum numero ratiocinamur iam latam eſſe ſententiam. Vt igitur inquirat hæc & ſciſcitetur, num ad ſe litteræ iſtuc miſſæ ſint, ad vos profectus eſt. Dedi autem ei epiſtolam, & vt cauſſam itineris ipſius ſcires, & quia affici te bonorum virorum calamitatibus ſcio. Ipſe ſatis forti animo eſt, etſi intercludi ſibi reditum ad parentes & in patriam videt. Sed tamen parentum luctu & dolore mouetur. Non multo aliter in nos iam ſycophantæ iſti excercent tyrannidem, quam triginta illi Athenis in ſuos ciues ſeuiebant. Sed Deus ſeruabit & Eccleſiæ reliquias, & aliqua doctrinæ domicilia. καταστροφὴν conuentus Germanici, qui fuit in vrbe Vangionum, noſſe te opinor. Nos decretum totum legimus. De Synodo Tridentina prorſus ſilentium eſt. Carolus Romam miſit Louanienſe decretum. Id Romæ excuſum typis dicitur, circũfertur ergo tanquã Synodi προβούλευμα. Bene vale, die Salaminiæ Victoriæ, xx. Aug.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Pab. amico ſuo cariſſ. S. D.

LVTHERVS & ab amicis rogatus, & ſua ſponte cupiens ſuæ patriæ, quæ naſcentem primum excepit, conſulere, ad Regulos eius regionis, expatiatus eſt, ſed alieno tempore, cum iam illi ad caſtra properarent. Me ſecum abduxit, tametſi ad te proficiſci malueram. Nec profecto me deterruiſſet cogitatio mirificorum ſermonum ciuitatis veſtræ, quæ hoc tempore varia poëmata de bello Lycaonio comminiſcetur. Subijſſem vultus τῶν ἀρχυρεικάκων. Non enim nunc dimicabitur de illis Lycaonijs exuuijs, ſed περὶ καταστάσεως ἁπασῶν ἐκκλησιῶν, in quibus vtcunque eluctari cepit ex denſiſsima caligine veritas, οὐ περὶ ὄνου σκιᾶς, ἀλλὰ περὶ τῆς διδασκαλίας παλαιοτάτης, ἐν ᾗ ὁ θεὸς ἐφανέρωσεν αὐτοῦ ἀκίνητον γνώμην περὶ σωτηρίας ἀνθρώπων. Meque ſuſtento conſcientia optimæ voluntatis, quicunque erunt exitus. Spero autem & exitus nunc quidem non tetros fore. De his rebus colloqui tecum coram malim. Nuper cum adeſſes, oblitus ſum tibi dare auri puri maſſam natam, non coctam, vt fortaſſe veteres ἄπιφθον dixerunt, cum quidem dare conſtituiſſem, ſed fui ineptus, pro auro ſilices dedi, ex quib. ignis excuditur. Nunc Lyſimachum mitto, in quo Græca eſt inſcriptio, delector omine, cum hoc tempore λυσιμάχου μακεδόνος imago mihi oblata eſt. Bene vale, v. Idus Octobr.

Phil. Melanch.

Clariſſ.

CLARISS. VIRO ET EXCELLENTI VIRTVTE ET ERVDITIONE prædito Ioachimo Camer. Paberg. amico ſuo cariſs. S. D.

ΟΥ δὲ θερμὸν ὕδωρ τοσὸν ἐντεύχει μαλθακὰ γυῖα, κατὰ Πίνδαρον, ὡς δόξα ποιεῖ αἶνον ἡδύν. Sic ille. Ego vero, etſi multis ſæuis curis excrucior, tamen ſuauiſsime acquieſco cum in ſermonibus tuis & conſuetudine tua, quoties vna ſumus, tum vero etiam in cogitatione tuæ virtutis, fidei, & prudentiæ. Nec mihi tantum priuatim amicitiam tuam gratulor, ſed Reip. prodeſſe ingenium tuum, & perſpectam ac probatam omnibus integritatem tuam gaudeo. Deum igitur oro, vt te ſeruet & gubernet. Hæc breuiter commemoranda eſſe duxi, vt reſponderem ad dulciſsimam epiſtolam tuam, in qua nuper cum illuſtri ſignificatione beneuolentiæ tuæ, queſtus es, me nimis cito abrumpere noſtros congreſſus. Mihi crede, non ſine aliquo dolore me auello. Sed vides occupationes & miſerias noſtras. Fruemur autem amicitia noſtra in æterna conſuetudine Eccleſiæ Dei multo vberius, & tamen interim, quantũ poterimus, conferemus operas ad illam ipſam Eccleſiam, ad quam tendimus, ornandam. Nec exiguum iudico fructum eſſe amicitiæ noſtræ, conſiliorum & ſtudiorum coniunctionem, quam vt Deus adiuuet, opto. Mitto Formam Conſiſtorij apud nos inſtituti. Eſt autem poſtrema in aula, ex noſtro quodam ſcripto exculpta. Sed hic plura ſunt δικανικὰ, nos theologica plura inſerueramus, De inquiſitione doctrinæ, de ordinatio-

ne ἢ ἐπιθέσεως χειρῶν, de defenſione paſtorum. Sed de his coram, cum iterum conueniemus. Bene vale & reſcribe. Hac nocte mira ſomnia de Pannonijs habui. XI. Octobris.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioach. Cam Pab. amico & fratri ſuo cariſs. S. D.

MEDIOCRI ſtudio Pæonas complexus ſum donec iuuare diſcentes potuimus, & arbitror in Pæoniam ſalutares riuulos doctrinæ hinc manaſſe. Nunc tibi hos duos Pæonas commendo, qui cum diſcendi cauſſa in Germaniã venerint, etiã me hortante, in veſtra Academia manſuri ſunt. Vetus eſt mos, & Græcus, vt hoſpites ſe ad aliquem quaſi patronum in eo loco, vbi commorabantur, adiungerent, ita te ſibi προστάτην contingere iſti optant, & aditum ad te meis litteris ſibi patefieri voluerunt. Nec dubito, quin eos amanter complexurus ſis, cum & natura tua ſit benefica, & inprimis ingenioſorum ſtudia libenter adiuues. Bene vale. Nonis octobris.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Pab. amico ſuo cariſſ. S. D.

Grati-

GRATIAS ago Deo æterno patri domini noſtri Ieſu Chriſti, quod te reduxit incolumem ad Eccleſiam tuam domeſticam & ſcholaſticam, quodq́ te & tuos ſeruat & defendit. Docent enim nos, & vniuerſa omnium temporum hiſtoria, & noſtræ miſeriæ, tutos eſſe homines non humana diligentia, non præſidijs humanis, non opib. vllis, ſed Deo protegente, qui quidem pollicetur certam defenſionem inuocantibus ipſum fiducia filij. Hac nos ſpe ſuſtentemus. Humana quam ſint infirma experimur, vt ante dixi, in noſtris & veteribus hiſtorijs. Ego hæc nunc maiore cum dolore cogito, quædam περὶ παρασκευῆς futuri conuentus, vt iuſſus ſum, ſcribens. Magnæ erunt multarum rerum, negociorum & voluntatum conuerſiones. Inter has tamen Deus σώσῃ ἐκκλησίαν κεχαριτωμένην διὰ τὸν χριστόν. Si nunc ab ergaſtulo meo abeſſe mihi liceret, ad te expatiarer, ac præfationem Grammaticam iſtic ſcriberem, vbi tranquillius eſt Muſis hoſpitium. Huc trepide accedunt, cum vt in caſtris, & in acie tantum vident eſſe ϑορύβων. Ac me iam non ſolum aulica deliberatio retinet, ſed etiam πολίτευμα nouum principis, qui ſtipendia ciuitatibus diſtribuit. Et Academiæ mandauit inſpectionem eorum qui mittuntur. Te tamen huc venire nolo, ſed ſignificare mihi, quo argumento velis ſcribi præfationem, quanquam teipſum ſcribere vel tuo vel meo nomine optarim, non enim arbitror te hanc deſpectam à multis operam, defugere. Significabis igitur mihi, quid aut fieri velis, aut facturus ſis. Ex Pruſſia recentes à Sabino litteras accepi, hilariuſcule ſcriptas. Filiam mihi narrabat nunci-

cius, poſt puerperium à Dominæ ad prandium accerſitam eſſe. Hæc quoq; velle te ſcire arbitror. Expecto litterarum magnos faſciculos ex Argentorato. Nam eo noſter tabellarius, poſtquam tu ingreſſus eras iter, profectus eſt, miſſus vt ſcholaſtici mortem ſeni patri nunciet. Eas tibi epiſtolas mittam. Princeps Aſcanius Iohannes huc aduectus eſt, cuius latus dextrum παραλύσει languet. Ita offerunt ſe multa vbiq; humanæ infirmitatis teſtimonia, quorum conſpectus nos ad inuocationem Chriſti exuſcitet. Bene vale, III. Nonas Decemb.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioãchimo Cam. Pab. amico ſuo cariſs. S. D.

VTINAM tuum iter fauſtum ſit & felix, & honeſtiſsimam coniugem tuam & dulciſsimos liberos incolumis incolumes complectare. Statim autem poſtquam iter ingreſſus es, coniux D. Lutheri me admonuit de vino Rhetico, ſeu vt nomen vſitatum diſerte ponam, Feltlinenſi. Ipſe etiam ad me miniſtrum miſit, ac petiuit, vt cõiugi gratificemur. Valde igitur te oro, vt eam rem cures pro tua prudentia. Siue inueniri Rheticum, ſiue aliud rubrum ὅμοιον inueniri poteſt, aliquid mittas. Hanc ob cauſam mox meo ſumtu hunc tabellarium ad vos proficiſci iuſsi. Profecto ipſa non ſine periculo ægrotat: defluit enim pituitæ magna copia in ventriculum,

lum, & cruditates ac inſomnias ei affert. Iuſsi hunc nuncium geſtare lagenulam, ſi quam ei trades. Sed ſi ibi eſt auriga noſter, fortaſſe commodius vehet, ſed tuæ prudentiæ totam rem commendo. Precium etiam ego bona fide numerabo. Scis me verſiculum vſurpaſſe in epiſtola, quam ſcripſi Doctori Sebaſtiano, οὐκ αἰσχρὸν ἀνθρώποισιν ἀλλήλων κακά. Afficiamur communibus hominum ærumnis, qua in re ſcio te vera virtute omnia officia viro bono digna præſtare. Bene vale, die eodem quo hinc abijſti.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Pab. amico ſuo cariſs. S. D.

AELIANVM tibi Franciſcus exhibebit, etſi enim ipſe allaturus eram (Nam ad principem Aſcanium cum Paulo expatiabor, ſumq; rogatus, te vt vna adducamus) tamen quia hoc iter, dum Pruſsiæ Ducem expectamus, differtur, interea te fraudare huius lectionis voluptate nolui. Quanquã dices, vbi euolueris, ἐκ πολλῶν ἀχύρων ὀλίγον καρπὸν συναχθῆναι. Mitto tamen, vt tibi gratum faciam, cui certe non tam μικρὰ φιλοφρονήματα præſtare cuperem. De Archelao præter Platonica & Thucydidea nihil reperi, niſi duas ſententiolas Ariſtotelis, qui eius in quinto πολιτικῶν & de Melancholicis in problematis mentionem facit. Sic de eo loquuntur, vt videri velint, Regem fuiſſe antecellentem ſuperioribus ſeu potentia, ſeu

ſplendore. Sed ſceleratum fuiſſe conſtat. Lycaoniam hiſtoriam legimus. Etſi autem fortaſsis aliqui μεμψίμοιροι quædam in actis noſtrorum Ducum reprehendent, tamen ego præſertim poſt factum nihil diſputabo. Regi noſtrarum Eccleſiarum & politiarum pericula diuinitus non dubito, etiamſi nõ ſemper cum noſtris opinionibus gubernatorum conſilia congruant. Hunc igitur euentum non tetrum Reip. gratulemur, & Deum æternum patrem domini noſtri Ieſu Chriſti oremus, vt harum regionum Eccleſias, politias, principes, doctores, ſcholas & diſciplinam tueatur. Bene & feliciter vale cum honeſtiſs. coniuge & dulciſs. liberis.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camer. Paberg. amico ſuo cariſs. S. D.

ETSI vetus eſt illud, πολλὰ πολέμου κανά, tamen adhuc quidem pene ſilentium eſt hic de ijs, quæ in Lycaonia geruntur. Cumq; ante biduum à Macedone literas, ſcriptas Caſsellæ acceperim, tamen belli in illis nulla mentio erat. Semel repulſus ab oppugnatione ὁ ἀρχάς dicitur. Et in ipſa vrbe Braunſuica neſcio quid tumultuum fuit. Sed quidquid agunt aut parant οἱ στρατηγοὶ, noſtrum eſt à Deo petere defenſionem Eccleſiæ & litterarum & diſciplinæ, Id faciamus: Serua fili Dei Ieſu Chriſte λόγε καὶ εἰκὼν ἀϊδίε ἀϊδίου πατρὸς, λογικὴν λατρείαν ἀϊδίῳ πατρὶ ἀεισ-

περὶ ἀρέσκουσαν. Ducem Pruſsiæ vna cum Electore Saxonico poſt paucos dies huc venturum eſſe audio, qui ſi Lipſiam non veniet, huc accerſi te curabimus. Stigelius graues cauſſas habet, cur domum ſe aliquantiſper conferat, quem tamen ſpero poſt aliquot menſes, pacata Rep. ad nos rediturum eſſe. Tu quod ſoles, nunc eum amanter complectere. Bene & feliciter vale, cum tuis omnibus. Aleſio dicas Iohannem Fidelem Scottum qui Lignicij docet, ſponſum eſſe.

Phil. Melan.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE præſtanti Ioach. Cam. Pab. amico ſuo cariſs. S. D.

DVos ad te oratores mitto Lycurgum & Paulum noſtrum, cuius quidem ſuauitatem & eruditos ſermones ſpero non minus tibi voluptati fore, quã illam veterem Atticam orationem, quæ eſt ſane dulcis. Frontem fortaſſe corrugabis legens noſtram horridam præfatiunculam. Sed ſcis quam multa nos in ſcribendo impediant, Et metuens Ariſtarchos noſtros delabor in neſcio quam ψυχρολογίαν, cum quidem de patria, & de Eccleſia dicenti, nec deſint verba, nec pectus ſit ſine ſenſu & motu. Profecto ita vehementer furoribus eorum qui tum patriam, tum Eccleſias concutiunt, iraſcor, vt ſæpe cogitatione communium miſeriarum pene exanimer. Quæſo te præfecto exhibeas libellum, & verbis ornes. Francos hoſpites

ſpero non inſuauiter apud nos fuiſſe. Complectamur tales, vt Paulus inquit, τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι. Bene vale.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Cam. Pab. amico & fratri ſuo cariſſ. S. D.

VERE dilexi & magnifeci Hieronymum fratrem tuum, non ſolum quia te amo, ſed etiam propter ipſius excellens ingenium & egregiam virtutem, grauitatem & moderationem & omni actione, deniq; propterea etiam, quod cum viderem cum in magnis ærumnis ſe Dei agnitione ſuſtentare, non dubitabam eum Deo carum eſſe: Itaq; doleo eum à ſuis, & à nobis nunc quidem auulſum eſſe. Sed cur dico me illum dilexiſſe? imo nunc quoque diligo. Viuit enim apud filium Dei, inter illos Heroas, Abraham, Ioſeph, Dauidem, Baptiſtam, Paulum, & nunc coram cernit iudices noſtrorum certaminum, fruitur etiam dulciſsimis parentū & fratris Ioſephi colloquijs, meque aliquanto prius quam te ad eundem cœtum venturum eſſe ſpero, adeoq; à migratione ex hoc carcere & hac mortali vita, non abhorreo, vt quoties illius cœtus ſtudia cogito, mirifico deſiderio videndi illam æternam Academiam accendar. Tuo autem nunc dolore valde moueor, qui propter fraternam pietatem, non potes non in mœrore eſſe. Deinde augent tibi luctum, conſpectus liberorum fratris, & curæ gubernan-

bernandæ hæreditatis, *Denique tota domus cepit nunc onus eſſe tuum.* Optarim quidem me luctum conſolatione, & labores tuos mea opera minuere poſſe, nec deero, ſi qua in re mei vſus erit. Sed nunc Deũ æternũ patrem domini noſtri IeſuChriſti oro, vt te ſeruet incolumem Eccleſiæ vniuerſæ & domeſticæ: deinde tę quoq; adhortor, vt dolori repugnes. Nota ſunt tibi omnia, quæ non in philoſophia tantũ, ſed etiam in Eccleſia Dei, ad leniendã mœſtitiã traduntur. Nec ſumus iam ingraueſcente ætate prorſus tyrones eius doctrinæ, quæ eſt μελέτησις θανάτου. Sed vult nos Deus non tantũ in ipſas miſerias intueri, ſed etiam petere & expectare conſolationem à ſe, qui eſt θεὸς πάσης παρακλήσεως, & affirmat ſe apud afflictos habitare, quod ſæpe ipſe expertus conſtanter affirmo, non ferri mortalia caſu. Si cogitamus non eſſe inania θελκτήρια, quæ in Eccleſia traduntur, habemus conſolationem non ieiunam. Scio autem te vere τῶν ἀμφοῖν, imo toto pectore amplecti doctrinam Eccleſiæ Dei. Quare ijs te conſolationibus ſuſtenta, quas proponit. Mox ad te profectus eſſem acceptis Zigleri litteris, niſi principem Pruſſiæ expectare cogeremur, quem audio intra triduum huc venturum eſſe. Interea hanc epiſtolam miſi, vt ſi quam poſſem, recenti vulneri medicinam facerem. Scio tibi ad hunc domeſticum dolorem accedere alium ex incendio Gotthano, quo Portuni noſtri ædes conflagrarunt. Sed meminerimus illud: ταπεινώθητε ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ. Sed mox addit. πᾶσαν μέριμναν ὑμῶν ἐπιῤῥίψαντες ἐπ' αὐτὸν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. Deus æternus pater domini noſtri Ieſu Chriſti ſeruet te & honeſtiſs. coniugẽ

tuam

tuam & dulciſs. liberos tuos. Pridie feſti Martini, quo die ante annos centum & vnum ad Varnam pugnatum eſt, cuius exempli cogitatio te deducat ad conſiderationem aliarum hiſtoriarum, in quibus huius vitæ fragilitas conſpicitur, ac admonemur, vt animos erudianus, quomodo ferendæ ſint communes ærumnæ, quas vt Deus mitiget, & in ira miſericordiæ recordetur, toto pectore eum oro.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Pab. amico ſuo cariſs. S. D.

ETsi fratrem meum amo, quem quidem & à te amari non dubito, tamen ne putato me vſquam libentius victurum quam apud te, ne quidem apud fratrem, in ſolo patrio, ſi meo arbitrio ſedes quærenda eſſet. Sed in quæ tempora, & negocia, vel potius in quos fluctus inciderimus, vides. Fero igitur exilium, mihiq́ cum alias conſolationes propono, tum vero hanc præcipuam, quod ſcio in terris durius etiam exulaſſe filium Dei. Nam me ſcito exilium vocare, vbicunq́ ſum ſine tuis ſermonibus, & tuo conſpectu. Me neceſſaria negocia Reip. noſtræ retinuerunt, quo minus mox ingreſſus ſim iter ad Aſcanium. Litteræ enim ad aulam mittendæ erant de ſcholaſticis, quibus dantur ſtipendia: miſi & in Marchiam tabellarium, qui nondum redijt. Poſtea ex noſtra aula ἐπέμφθη πρὸς ἡμᾶς λόγος. συμβουλευτικὸς γραφθεὶς ἐν πόλει τροιζῆνι, παρακι-

παρακελευόμενος προκαλεῖσθαι διαιτητὴν τὸν κάρολον περὶ δογμάτων, περὶ ὧν ἀμφισβητοῦσιν ἡμῖν οἱ ἀντίδικοι. Ex eo ſcripto intellexi, quo ſpectarit ſermo Comerſtadij, quē mihi narraſti. Sed hæc coram. Nam decreui ſi antea non licebit excurrere , tamen ad Mercatum iſtuc venire. Tecum enim de tuo negocio loqui cupio. Mihi videtur primum inſtituenda eſſe petitio eius iuris, vt vocant, vt tenere hæreditatem poſsis. Si tergiuerſabuntur, tunc demum ad alia conſilia decurrendum cenſeo. Bene & feliciter vale cum ſuauiſs. & honeſtiſs. coniuge & tota Eccleſia domeſtica.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camer. Pab. amico ſuo cariſs. S. D.

HAEC in Salinis ſcripſi apud D. Chilianum, cū comitatus eſſem Lutherum, ſubito euntem in hoc horrido frigore ad controuerſias non tam dirimendas, quam audiendas ἀνδρὸς ἐριστικοῦ καὶ ἡδομένου γοητείαις. Eſt autem eo iter moleſtius, quia hoc triduo aſsiduos ſenſi cruciatus & quidem interdum atroces, non à calculo ortos, vt initio exiſtimabā, ſed à ſplene multis veteribus doloribus putreſcente. Quem morbum eo fero tranquilliore animo quia breui ex hoc carcere mentem auidam æternæ ſcholæ dimittet. Pridie antequam iter ingreſsi ſumus, Plicardus de tuis deliberationibus mecum locutus eſt. Etſi autē oſtendi antea in litteris meis

non tam

non tam opinionem meam, quam ſtudium, tamen quamprimum ex Harcinia domum redibimus, ad te proficiſcar. Non enim arbitror te iter ingreſſurum eſſe ante finem veſtri mercatus. Adhuc in hac ſententia ſum, vt tantum petendum cenſeam ius tenendæ hæreditatis. Si quid obijciet is à quo petitur, tum demum opponenda eſt defenſio. Placet etiam per Stibarum præmolliri animum illius ferrei hominis, ſi tamen vllo modo inflecti ad æquitatem poteſt. Et vtilius eſt oratione Stibari coram te defendi, quam ſcriptis agi cauſſam. Fratris audio potētiam magnam in ea aula eſſe, quem poſſe adduci, vt tibi ſtudeat, arbitror. Nec dubito aliquos eſſe veſtros homines, per quos adiungi ille ad tuas partes poterit. In noſtra aula aliqui ei familiares fuerunt, quorum ſcio nobis ſtudia non defutura eſſe. Si crudelitas inimici veſtri nondum ſaturata eſt tot, tantis, & tam diuturnis ærumnis, aut morte fratris tui viri optimi, quærenda erunt nobis conſilia vehementiora. Illud autem te oro, ne accedas ipſe ad inimicum veſtrum. Ac Deum æternum patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti precor, vt te & tuos ſeruet. Bene & feliciter vale.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico ſuo cariſsimo,

S. D.

Scio

SCIO & experior quotidie verum eſſe, quod dicitur: οἰκεῖον πιέζει. Sed iudico etiam tuas res ad me pertinere, ac nequaquam alienas eſſe. Non dies abit, quanquam mediocriter occupato, quin & tua cauſſa ingemiſcam, & deum orem, vt tibi leniat ea, quæ animum tuum excruciant. Et leniet haud dubie. Aſpicit enim gemitus noſtros, & lachrimis noſtris mouetur. Ad te excurram, quam primum hinc abibit Dux Pruſsiæ, aut certe cum eum expectare deſinemus. Mitto tibi & Laterenſi verſiculos, teq; oro, vt huic noſtro amico aliquid ad me litterarum des: de conuentu corã colloquemur. Differri enim iter noſtrum video. Et Rom. ἀρχιερεὺς contendit, ne inſtituatur in conuentu συζήτησις. Bene vale.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Pab. amico ſuo cariſſ. S. D.

PETAMVS & expectemus à Deo æterno patre domini noſtri Ieſu Chriſti mitigationẽ noſtrarum ærumnarum, propter filium qui dixit: οὐχ ἁρπάζει τις πρόβατα τὰ ἐμὰ ἐκ τῆς χειρός μου. quæ me vox in magnis dolorib. ſæpe erexit. His nos, cariſs. Ioachime, conſolationibus ſuſtentemus, cum nos quidem non tantum ex lectione ſapientiſs. ſcriptorum, ſed etiã vſu cognouerimus humana omnia plena eſſe miſeriarum. Aderit haud dubie tibi quoque Deus cũ filij doctrinam & ornes, & propagare ſtudeas

ſtudeas, & vt te & tuos ſeruet toto pectore oro. De Rep. quæ habebamus ſcripſi in pagella, quia de conuentu aliquid ſciſcitabare iu proxima tua epiſtola: mitto tibi etiam πολιτείαν noſtram, in qua poſtrema pagella habet explicationem Paulinæ ſententiæ, quam opinor non inuitus leges. Volo etiam à te emendari Euripidis verſus. Nam in vno loco dubito, cui notam addidi. Bene & feliciter vale cum honeſtiſs. coniuge tua & dulciſs. liberis Prid. Cal. Decemb.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Pab. amico ſuo cariſſ. S. D.

ANDREAM rediјſſe & incolumem & ornatiorem gaudeo, & Deum oro, vt bonos viros & amantes litterarum ſeruet. Politiam noſtram nobis abs te remiſſam eſſe mirabar, præſertim ſine litteris. Nuſquam vt video locus eſt iſti miſellæ vrbi, quam circumfero, ſicut Aeneas Troiam ſuam, ἀρκεῖ δ' ἐν μεγάλοις καὶ τὸ θέλημα μόνον, inquit ille. Sane timide & inuitus eam pinxi, voluntatem tamen meam & ſtudium tibi non diſplicuiſſe optarim. Nunc induciæ Turcicæ præſertim communi conſilio Monarcharum factæ quid allaturæ ſint, cogitemus. Quam turpe eſt hanc partem generis humani alteram, quæ & ornatior eſt, &, ſi nihil aliud, cuſtos tamen eſt Libri diuini, fieri ſupplicem Tyranno hoſti Dei, & vaſtatori orbis terrarum & euerſori

ſori diſciplinæ. O IESV CHRISTE fili Dei viui ac æterni, cui nos, noſtræ ſcholæ, Eccleſiæ domeſticæ & publicæ ſupplices ſumus, exaudi gemitus piorum, & nos rege & ſerua. Libellum Odarum tibi & Zieglero mittô. Bene vale & reſcribe.

Phil. Melanch.

ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI IOHANNI Humelio, amico ſuo cariſs. S. D.

DE tuo ingenio ſemper præclare ſenſi ac animaduerti natura ineſſe menti tuæ philoſophiam, vt Socratico illo dicto vtar. Ideo te diligo, ac adhortor, vt incumbas in inchoata ſtudia. Diſceſſit hinc Floccius, cui te ſucceſſorem daremus, ſi adeſſes. Quæro enim aliquem εὐφυῶς ὁρμούμενον πρὸς τὴν γεωμετρίαν. De tuo negocio idem tibi do conſilij, quod ego ſequor. Ingenti animo philoſophicam tolerãtiam præſtato, ac iniurias diſſimula propter Eccleſiæ veſtræ & vrbis tranquillitatem, & cogita, vt in aliquem conuentum eruditorum, ſeu ſcholam te dignam, per occaſionem redeas. Bene vale, Id. Decemb. An. M. D. XLV.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico ſuo cariſſ. S. D.

MVLTA cogitaui his diebus de tuis inimicis, meminimus enim quam ſtolide eluſerint, ſed eluſerint tamen promiſſa de fratre Ratisbonenſia. Sum igitur in metu. Apud Hipparchum & Polycratem Anacreon in honore fuit, Simonides etiam apud Phalaridem. Iſti vero illis rupibus duriores, in quibus nati ſunt, quam atrociter in te ſeuirent, ſi poſſent. Vellem igitur te per litteras & homines idoneos, petere quam primum τὰ νόμιμα, vt ita nominem, quæ iure tibi debentur. Eam ob rem vtendum ducis Mauricij litteris cenſeo. Et ſi voles adiungi Macedonicas, has quoque impetrabimus. Significabis igitur mihi, quid decreueris. Ideo autem maturandam rem cenſeo, vt ſi nunc horum litteris non obtineri res poterit, in conuentu Carolus Imp. adeatur, vbi te & præfectus iuuare poterit, & ſi eo venero, commendabo cauſſam Palatino Friderico, & alijs, quos exiſtimabo fideliter eam acturos eſſe. De his rebus quæſo aliquid reſcribas: etſi enim breui iſtuc veniam, Deo iuuante, tamen cum cogitatione harum rerum admodum exercear, imo vero iuſto & acri odio crudelitatis ardeam, quam primum aliquid de tuis conſilijs ſcire cupio. Litteræ huc Hiltneri miſſæ ſunt, quæ ſignificant iam Brentium & Sneppium Ratisbonam veniſſe. Caroli Imperatoris metatorem nondum ibi eſſe, nec ſciri, quos Theologos delegerit ad colloquium. Hanc tibi epiſtolam exhibebit frater Eraſmi Salueldenſis, noſtri συμφιλοσόφου, magiſter Iohannes Salueldenſis, qui natura ad Philoſophiam, non minus quam frater ducitur, & exordia præclare tenet, ſed pater vult eum illam ſapientiam

entiam τῶν δικανικῶν diſcere , quam ſolam putant Quiritibus dignam eſſe. Ideo traducit eum Lipſiam. Quæſo autem vt eum complectare. Nam & ornamento & præſidio ſibi fore amicitiam tuam ſperat. Scio autem te & ingenium eius & in omni actione moderationem prorſus ἠθικὴν valde probaturum eſſe. Bene & feliciter vale. Poſtrid. Brumæ. Tuam epiſtolam ad Secretarium Prutenicum ſcriptam, miſi ad vrbem ἐπώνυμον ἄρκτου θηρὸς.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Bamb. amico ſuo cariſſimo, S. D.

NOndum ad nos à ripa Danubij quicquam litterarum allatum eſt, quare gratiam tibi habeo, primum ſignificanti ſeu exordium ſeu προοίμια congreſſus Theologici. Sed profecto quoties de illo genere diſputationum cogito, cohorreſco toto corpore. Non veritas, non vel mediocris tranquillitas Eccleſiarum quæritur. Libenter igitur procul abſum ab illis fucoſis & inſidioſis actionibus: miror tamen, quem noſtri Maluandæ oppoſituri ſint, quem vt inter iſtos ſane Vlyſſem eſſe iudico. Et ſuaui facundia præditum eſſe ipſe comperi, καὶ δοκεῖ ἀγχίνους. Amici noſtri viri integerrimi Stibari epiſtolam tibi remitto, addidi & hiſtoriolam, quam ſi voles inſpicito & concerpe. Litteras de Theologicis interpretibus mittendis ad Regiomontanam Academiam, mittam ad te per peculia

rem tabellarium. Nam cum Staphylo prius agendum eſt, qui mihi videtur ex illo hominum genere eſſe, qui non in philoſophia, vt Academici, ſed in alijs negocijs ἐποχὴν perpetuam, ſeu dubitationem potius, ſapientiam eſſe ducunt. Bene & feliciter vale cum Eccleſia tua domeſtica, quam vt Deus æternus, Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti ſeruet, opto. VI. Feb. Anno. M. D. XLVI.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario amico & fratri ſuo cariſsimo, S. D.

SIGISMVNDI Gelenij Epiſtolam tibi mitto, in qua amanter mentionem tui facit, teq; oro, vt meis verbis, etiam ei gratias agas, qui nos & ornauit inſcriptione Ariſtophanis, & hoſpitium nobis defert: ſcripſi ei breuiſsime. De Synodo me Ariſtophanes quoq; terret, in quo ſcis ἐκκλησιάζειν βάλαινάντινα, καὶ καθῆσθαι πρόβατα. Si talis erit Synodus, quæ nobis, imo quæ Eccleſiæ fata impendeant, facile eſt ratiocinari. Bene vale, Nuncius hic Baſileam ibit.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Bam. amico ſuo cariſs. S. D.

Vt muita

VT multa facit intempeſtiue aula,ita nos quoque ἀκαίρως detinuit.Nam heri ſeuitiam frigoris maiorem fuiſſe ſenſi,quam ſuperioribus diebus, ac de te admodum fui ſolicitus,teq; oro , vt de itinere tuo nobis ſcribas. Acquieui aliquantiſper in ſermonibus tuis,& mihi laxatio illa καὶ λώφησις μεριμνῶν etiam ad valetudinem profuit,quare tibi gratiam & debeo & habeo, & quod ad nos expatiatus es, & quod affuiſti in renunciatione gradus,quam & ego & alij iudicant honorificentiorem fuiſſe, quia à te ornata eſt. Domum reuerſus tantū hanc Epiſtolam reperi,quam tibi mitto. Quæſo vt de Lutheri Epitaphio cogites. Bene & feliciter vale. Cal. Mart. Laterenſi orationem mittam. Deus æternus pater Domini noſtri Ieſu Chriſti ſeruet te & honeſtiſſ. coniugem tuam & familiam.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Bam. amico ſuo cariſs. S. D.

INSPEXI diſputationem ſcriptam in ripa Danubij , ac fidem & ſtudium noſtrorum probo, Sed quædam aut aliter explicare conatus eſſem, aut prætérijſſem,qua de re cum erimus vna,loquemur, vtinam poſſem ipſe afferre noſtram conciunculam Laterenſi , ſed ſiue ego afferam , ſiue mittam, vna litteras prutenicas afferri curabo noſtro amico,qui verſum Homericum non moratur , in quo dicitur,οὐδὲν πλαζκτοσύνης κάκιον.Mattheo prope-

ranti non potui prolixiorem Epiſtolam tradere. Muncerus reſpondit videri ſibi recte curatam rem à Sueuo, quæ ei mandata fuit. Sed ait ſeipſum ad vos breui venturum eſſe. Tuas litteras expecto. Bene vale v. Nonas Martij.

Philippus Melanch.

IOACHIMO CAMERARIO AMICO S. S. S. D.

MEMINISTI Socraticum illud in Phædone: ὅτι δεῖ ἐν εὐφημίᾳ τελευτᾷν, quod haud dubie illi de precatione intelligebant. Cumque deceſſerit Lutherus ἐν εὐφημίᾳ, bonos & amantes Deum etiam de viro tanto, qui certe aliquam doctrinæ celeſtis partem illuſtrauit, decet εὔφημα dicere. Quare tibi gratiam habeo, quod & edi apud vos curaſti funebrem orationem, & inſeruiſti membra aliquot, quæ ſunt præcipua ornamenta eius conciunculæ. Et addidiſti verſus elegantiſsimos. valde mihi placet alluſio ad βαπτισμὸν, τοῦ λουτῆρος. Laterenſi mitto orationem περὶ εὐχῶν, ſed Epilogum nondum addidi, in quo dicendum eſt de precatione filij Dei, quam cruentus ante mortem dicit. Eam partem etiam miſſurus ſum. Sed ſi forte non mitterem, tu aliquid attexito. Nam me ſubitæ occupationes variæ impediunt. In ripa Danubij nunc antequam noſtræ diſputationis pagellas viderunt, iuſiurandum à noſtris exigunt, ne Principibus, aut vllis alijs impertiant acta, aut aliquid de actis ſignificent. Marrhanis ſuis iſta imperent, non ijs, quib. à Germanitate nomen eſt, quales, quales ſumus, certe te ho-

te te hominem *γνησίως φρέγκον καὶ ἐλεύθερον*, hoc iuraturum eſſe non puto, nihil igitur Brudraci aulicas *κολακείας* curaui, in editione propoſitionum, quas tibi mitto, teq; & Laterenſem volo Cenſores eſſe. Bene vale, die æquinoctij & exordij anni, qui vtinam ſit fauſtus & felix Eccleſiæ & nobis fungentib. Eccleſiaſticis muneribus. Carolum aiunt nolle implicari bello Germaniam. Iam etiam litteras accepi, in quibus hæc verba ſunt in Paulum Pontificem Rom. Donec viuet Paulus, non videbit Concilium Carolus Burgundus: mitto & aliam pagellam ex Macedonis litteris deſcriptam. Iterum vale. Litteras ad Aleſium ipſe afferam, ſi nunc in Franciam non abis.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANti Ioach. Cam. Bam. amico & fratri ſuo cariſsimo, S. D.

ETSI equeſtria pericula etiam metuenda ſunt, tamen ſcio multa alia maiora & ſeuiora poſſe accidere, niſi diuinitus á filio Dei tegamur, qui dixit: Nemo rapiet oues meas de manibus meis, qua me voce ſæpe in magnis doloribus vtcunq; erexi, Et illum ipſum filium Dei, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum pro nobis crucifixum & reſuſcitatũ oro toto pectore, vt te & tuam familiam ſeruet & gubernet, quia certe præſidia nulla habemus firma præter diuina, nos qui in hac litteraria militia verſamur. Mitto epiſtolã ad Præfectum Coburgen

 ſem,

ſem, etſi ſcio nullas ei litteras gratiores tuo conſpectu eſſe, ſed tamen gratum eſt mihi à multis intelligi, nos propter Rempub. & propagationem doctrinarum & Eccleſiarum concordiam coniunctiſsimos eſſe. Bene & feliciter vale cum honeſtiſsima coniuge tua & dulciſsimis liberis.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Cam. Bamb. amico ſuo cariſs. S. D.

MEDIOCRI ſtudio vicinarum gentium homines complexus ſum, Sarmaticæ & Pæoniæ, tum quia bene meritos de Europa eſſe iudico, cum aliquot ſeculis repreſſerint immaniſsimos Scythas & Turcos, tum quia hominis eſt de communi fœdere humani generis aliquando cogitantis, amanter excipere hoſpites: Tibi vero & intellectum horum officiorum maiorem quam mihi tribuo, & te natura ad iuſtitiam & bonitatem magis factum eſſe ſcio. Ideo non dubito te quoque φιλόξενον eſſe. Cum igitur hi duo fratres nati in familia illuſtri gentis Polonicæ iſtuc ſe conferant, vt te audiant, magnopere te oro, vt eos amanter & complectaris & tueare. Apud nos magna cum laude modeſtiæ vixerunt, & in ſtudijs literarum ita verſati ſunt, vt non ſolum linguam latinam exercuerint, ſed etiam attigerint initia philoſophiæ, & doctrinam Eccleſiæ mediocriter intelligant. Nunc ad vos proficiſcuntur, vt & tua doctrina excolantur, & veſtræ

vrbis

vrbis elegantiam deguſtent. Bene & feliciter vale v. Idus Maij. Eo etiam ſtudioſius eos complectere, quia matrem habēt viduam excellentem cum alijs virtutibus, tum maxime pietate ac ſtudio veræ in uocationis Dei.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANti Ioach. Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

VERSVS tuos optimos: *Turbati erigimus Deus ad te lumina cordis, &c.* Cogitemus in hac confuſione Reip. & in priuatis miſerijs. Ad Principem Aſcanium acceſsimus, vt de Stancari controuerſia colloqueremur. Sed ita ægrotat, vt bona valetudo non, niſi diuinitus, reſtitui poſſe videatur. Initia ſunt τῆς παραλύσεως, vt de viro optimo Stibaro etiam ſignificaſti. De Caſparis negotio, ſi itinera litterarum non intercludentur, exiſtimo dominam rurſus ad me ſcripturam eſſe. Nam dum Caſpar tardius ſuam voluntatem nobis ſignificauit, Iuriſconſulti ſine meis litteris, de Friſio quodam ſcripſerunt, cuius non erit vſus in aula aut foro. Scribam ad te donec potero, Nam ego etiamſi erit bellum in his locis, ab ægrotante vxore non diſcedā, σοὶ δὲ ἐκπλέον, εἰ βούλῃ μένειν ἐν πόλει πολιορκουμένῃ. Oro filium Dei, vt te & tuos & nos protegat, quod quidem ſperare nos iubet, vt ſcriptum eſt. Circumuallat Angelus Domini timentes eum. Si poteris vel expatiari vel ſecedere te ad principem Io-

 achimum

achimum vellem. Bene & feliciter vale,& reſcribe. Poſtridie Solſticij.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Cam. Bam. amico & fratri ſuo cariſſ. S. D.

GRATIAM tibi habeo, quod toties litteris lenire meam mœſticiam ſtudes, quod quidem eo mihi gratius eſt, quia cum ſciam te quoq; in magno dolore eſſe, videris erigere te ipſe, & cogitatione earum cõſolationum, quas Deus propoſuit, triſticiam moderari. Mihi profecto in hoc publico luctu, etiam tuus dolor ſæpe auget mœſticiam. Sed te adhortor, vt quod facis, diuinis te conſolationibus ſuſtentes. Domi etiam honeſtiſs. coniugis tuæ & dulciſs. liberorum conſuetudine te oblectes. Imo, inquies, hos cum aſpicio, creſcit dolor. Fit hoc interdum. Sed velim cogites, familias piorum Deo curæ eſſe, etiam inter Imperiorum ruinas. Ego non nunc primum dolere incipio, nec primum iam Tyrannidas ferendas eſſe cogito. Iam olim non modo aduerſariorum furores, ſed etiam noſtrorum vitia & peccata multa cruciarunt animum meum, vt ſcis. Etſi igitur magis nunc vt in ipſa κρίσει angor, tamen vt fit in morbis longioribus animum vtcunq; præparatum habeo. Cumq; cogitando decurrit mens per omnia, quæ de cauſsis belli, de Ducum ingenijs & voluntatibus, de modo belli gerendi, de exitu, de ijs quæ exitum ſecutura ſunt,

ra ſunt, diſputantur, acquieſco in dicto Gamalielis, quod noſti: ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων τὸ ἔργον τοῦτο καταλυθήσεται, εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστὶν, οὐ καταλυθήσεται. Et vero gemitu peto exitum Eccleſiæ Dei ſalutarem, meo periculo non valde moueor. Si interfectus præbebo cachinnos τοῖς ἐπιχαιρεκάκοις, vt vbique multi ſunt, ne illa quidem lætitia eis diuturna erit. Magnum etiam ſolatium eſt tali tempore, conſcientia rectæ voluntatis. Et ſpero aliquos noſtris laborib. recte eruditos eſſe, & noſtræ explicationes magis perſpicuæ eſſent, ſi non eſſent impeditæ temporum confuſione. Hæc eo breuiter ſcripſi, vt aliquo modo animum tuum ſolicitudine de me, leuarem. Venio ad alteram tuam epiſtolam, in qua pene expoſtulas mecum de neſcio quorum ſermonibus, quos περὶ μυσίας κοιράνου ἐνθάδε θρυλλεῖσθαι ἔγραψας. Affirmo vere, me nec male loqui de eo, nec audire alios male loquentes. Nec me in tanto luctu fabellis talibus delectari putes. Et perſpectum eſſe multis animum meum erga veſtros homines arbitror, qui teſtes eſſe poſſunt, & diligi ipſum à me, & ſæpe ineptos ſermones refutatos eſſe, in quib. homines δυσέριδες καὶ φιλαίτιοι de veſtris ſecus locuti ſunt. Deinde nos qui vetera & recentia exempla nouimus, plerunque periculoſas fuiſſe συμμαχίας etiam in bonis cauſis ſcimus. Multa igitur mihi in mentē veniunt, cur συμμαχίαν vitarit, οὐ θέλει ἴσως δορυφόρος εἶναι τῶν στρατηγῶν, ἅντινα ὕποπτα οἴεται φυλακτέα, Et vt vincerent, ne hoc quidem volet, ad horum arbitrium conſtitui ſtatum vel Publ. vel ſuæ ditionis. τοιαῦτα δὲ καὶ ἐνθυμηθῆναί τινα οὐ δοκεῖ οὔτε ἄκαιρον οὔτε ἀπίμεμπτον. ἦν δὲ βέλτιστον πανταχοῦ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν. Erunt certe alij

cuentus

euentus quam hi aut illi putant atq; ſperant. Nam omnino ingens mutatio rerum impendet:plura aliquanto nunc tecum de hac re loquor, quam cum vllo homine locutus ſum. Bene & feliciter vale, v. Cal. Aug.

Philippus Melanch.

Poſtquam hinc reuerſus es Lipſiam, accerſiuerunt Mansfeldenſes tuum popularem ad ſcholæ ſuæ gubernationem, & ipſe malebat ſcholaſticas operas facere in hac ætatis imbecillitate, quam mox ad illud faſtigium Eccleſiaſticæ gubernationis aſcendere. Sed cum redibit Mansfeldia, audiam quid de eo decretum ſit.

CLARISSIMO VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Cam. Bam. amico & fratri ſuo cariſſ. S. D.

Litteras Sciuri Aleſium tibi reddidiſſe ſpero. cumq; heri ad Sabinum, haberem certũ tabellarium, ſcripſi vt filio tuo ſignificet, matrem incolumem eſſe, & peperiſſe filium. Te, quantum poſſum, oro, vt valetudini honeſtiſsimæ coniugis tuæ diligenter conſulas. Deum etiam æternum patrem domini noſtri Ieſu Chriſti precor, vt & Publ. Eccleſiam, & tuam domeſticam ſeruet. Arbitror nos habere crebriores tabellarios ad littus Balticum, quam te: quare ſi quid ad Sciurum ſcripturus es, nobis mittere poteris. De ijs rebus de quibus nuper ſcripſi, quæ ſit mea voluntas, quæ ſententia,

quæ

quæ ſpes, non opinor longa commemoratione apud te mihi opus eſſe. συκοφαντιῶν ἣ οὐ σφόδρα μέλει μοι, quas & retegit & refutat tempus. Scio nos in odio eſſe propter qualecunque ſtudium veræ doctrinæ, ac iam olim ita induxi animum, vt hæc odia moderate & modeſte ferre decreuerim. Bene vale, die x. Auguſti.

Phil. Melan.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE præſtanti Ioachimo Cam. Bamb. amico & fratri ſuo cariſs. S. D.

FVIT his diebus nobiſcum Iuriſconſultus Francofordianus, qui annotationes veteris Romæ tibi & mihi donauit. Delectatus ſum non tam ruderibus ceteris, quam pictura Romani pedis, cuius etſi alia exempla etiam habemus, tamen hoc quoque videre gratum fuit. Spero hanc ipſam ob cauſam tibi quoque libellum iucundiorem fore. Affert autem Paceus & Pſalmos, quos Cruciger inſcripſit Bornero, quos vt ei exhibeas te etiam atque etiam oro. Quæ cunque erunt ruinæ Imperiorum, tamen nos & Eccleſiæ conſenſum, & priuatas amicitias tueamur, qua de re multi mei ſermones etiam ante hos motus fuerunt. Sed fata Germaniam vrgent, quæ vt Deus mitiget, aſsiduis votis petamus. Nec erunt irrita vota Eccleſiæ tuæ domeſticæ. Aliquid à te litterarum expecto, etſi heri promiſi Pr. Aſcanio, breui me tecum ad ipſum venturum eſſe.

eſſe. Bene vale & reſcribe, VII. Cal. Septemb.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camerario amico & fratri ſuo cariſsimo, S. D.

VIDI coronas prorſus palladia arte factas, manu honeſtiſsimæ puellæ tuæ filiæ, ſumque gratulatus & filiæ ingenij & artis venuſtatem, & tibi hoc decus domeſticum, cui opto, quod in verſu quem ſæpe recito, dicitur. εὐπρεπέων παίδεσσι τὰ λῷα, decet etiam viciſsim me gratitudinis ſignificationem oſtendere. De Suarcebergio ita ſcripſeram, ſi ſubito fuga fieret, tibi me adoleſcentem commendaturum eſſe, vt ſcirent, vbi quærendus eſſet, quod de multis alijs ſcripſi. Emeram ei equum, & Coburgum, vt ipſi ſcripſerunt, iam eum miſſurus eram, ſed conſilium mutaui, non ſolum periculis itinerum, ſed etiam hominum iudicijs moueor, ne adiungam tali genere natum vni comiti, caſu oblato. Eccleſiam & Imperia ſcio non tantum humanis conſilijs regi, Ideo oro Deum æternum patrem domini noſtri Ieſu Chriſti, vt pacem Eccleſiæ ſalutarem reſtituat. magnum πταῖσμα eſt χαρακίδου, quod ipſe fatetur, temere fides habita affirmantib. quibuſdam, non futurum quod tamen accidit, παλαιὸν ὅ ἐστιν, ab antiquo nequam, καὶ τὸ νῆφε, ἀλλὰ πίστις καὶ ἀπιστίαι ὤλεσαν ἄνδρας. Sed tota res Deo curæ erit. Hiſtoriam à IIII. Sept. habemus, quam & vos habere arbitror.

arbitror. Bene & feliciter vale, die XVI. Septemb.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Bamb. amico καὶ ἀδελφῷ γνησίῳ καὶ φιλτάτῳ.

S. D.

ETSI magno in dolore & fui initio belli, & nunc ſum, cum pericula creſcunt, tamen maiorem inde vſque ab annis quindecim mœſticiam circumtuli, propter multiplices doctrinæ corruptelas, quibus qui debebant & poterant, mederi noluerunt, & vtrinque vidi φιλαρχίας καὶ θεοστυγεῖς αὐθαδείας impedire bona conſilia. Ex illis fontibus hos oriri motus, nihil miror, meque ad ferendos omnes caſus præparo, & Deum oro, vt leniat mala publica, & tueatur alicubi doctrinæ ſtudia, nec veram innocationem & diſciplinam prorſus deleri ſinat. Iter litterarum noſtrarum nollem impediri, donec colloqui hoc modo poſſumus. Acquieui aliquantulum in Generi ſuauiſsimis ſermonibus. Bene vale. XIII. Cal. Octob.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Cam. Bam. amico & fratri ſuo cariſs. S. D.

Etſi

ETsi publicarum miſeriarum alia vere ſunt αἴτια, tamen ἀφορμὴ eſt aliqua, inſulſum conſilium, quod quidem conſtanter diſſuaſi, etiamſi deridebar à duobus, qui cæcæ cupiditati frenum inijcere debuerant, poſtea me repugnantem ad ἀναγόρευσιν attraxere. Interfui, vidi & audiui gemens multa, quæ mihi diſplicuerunt. Sed cum prius affuerim, quanta nunc eſſet impudentia accurrere velut ad triumphum τοῦ ἀντιδίκου. Qui gemitus mediocrium hominum in populo futuri eſſent, ſi inter togatos veſtros conſpicerer? Quare & principi Aſcanio & mihi viſum eſt, non adeundam nũc eſſe illam Salæ ripam. Torgam ire ἱκέτης vel in vicinum locum omnino decreueram. Neq; nunc abijcio cogitationem de deprecatione, etiamſi vt in Græco verſu dicitur, nauis ſcopulo ſupplex fieri videor: videt tamen lachrymas noſtras Deus ὁ καρδιογνώστης. meo exilio non multum moueor. Sunt enim magnæ & multæ cauſſæ, cur liberari ab aula omnino cupiam. Sed tamen ſi poſſem aliquid afferre momenti ad harum regionum tranquillitatem reſtituendam, quas non minus iudico eſſe patriam, quam illud ſolum, quod me naſcentem excepit, nec labores nec pericula defugerem. Et ſcis me ἄνευ πλεονεξίας multa feciſse ac tuliſſe, vt hæ regiones & tranquillæ & ornatæ eſſent. In tuis litteris ad Principem Aſcanium eam partem narrationis valde miratus ſum, in qua ſcribis & Macedonem & alios reſpondiſſe, vt de pace, ἢ περὶ σπονδῶν deliberatio ſuſcipiatur. Tandem ſcilicet huc decurrunt, vtinam non ſecundum prouerbium περὶ τοῦ φεύγον, & fata eam deliberationem adiuuent. Bene

& felici-

& feliciter vale, die xxiii. Nouembris, Ex oppido quod λειμὼν eſt appellatione gentis Hebreæ. Honeſtiſsimam coniugem tuam & dulciſsimos liberos, tuos ſeruet Deus æternus pater Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Philip. Melanch.

CLARISS. VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico & fratri ſuo cariſsimo, S. D.

HAEC cum ſcriberem, vtrunq; audieramus, & cinctum eſſe obſidione oppidum noſtrum, & colloquium Generi petijſſe Macedonem. Quamuis autem, niſi pax fiat cum Imperatore Carolo, in his regionibus tranquillitas nunc ſperari non poſsit, & ardere iracundia animos multorum videam, tamen ſcripſi ad Macedonem, qui ſi eſt in vicinia, litteras mittes per hunc noſtrum tabellarium. Si non eſt, remittes nuncium, & ſignificabis, ſi quid ſcribendum eſſe videbitur. Si implacabiliter iraſcitur Imperator Carolus, metuo illa, quæ ſemper metuimus, coniunctionem ciuitatum, quæ ad Rhenum & Danubium ſitæ ſunt, cum Alpinis gentibus, & religionum confuſionem, & ſeditiones horribiles. Hoc fortaſſe nihil curant harum regionum Principes, & βίζαλοι homines, quorum audio magnam eſſe potentiam. Sed melius eſſet retineri coniunctionem eius partis Germaniæ cum Imperatore, & impediri maiorem σύγχυσιν opinionum. Ideo optandum eſt, vt lenitate Imperatoris mala

Publ. mitigentur, ſicut Aeſchinem ſcis dixiſſe: Deum, & homines φιλανθρώπως καὶ μετρίως χρησαμένους πράγματι, αἰτίους σωτηρίας γενέσθαι. Sed vt hoc fiat, primum Deus orandus eſt, vt pœnas mitiget, deinde principum accedat diligentia, quorum cum cogito diſsimilitudines, toto corpore cohorreſco. Si flecti ad meliora conſilia non poſſunt, fatalem temporum ſæuitiam ferendam eſſe cogitabo, vt tulerunt Ieremias, Daniel, Apoſtoli, interea tamen Deus Eccleſiæ æternæ reliquias ſeruabit: vbi tuas litteras accepero, iter ingrediar quæſiturus τὴν μακεδονία vel apud vos, vel in patria. Bene vale & reſcribe. die XI. Decemb. Seruestiæ.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO ET OPT. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE præſtanti Ioach. Cam. Bam. amico & fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

NVLLIVS hominis in vita conſuetudo mihi iucundior fuit, quam tua, & ſpero coniunctionem noſtram tum exemplo profuiſſe multis bonis, tumvero etiam in ſtudijs litterarum, iudicia aliquorum rexiſſe. Et deinceps profuturam ſpero. Non enim frangor animo propter hos tumultus, quia Eccleſiam Dei manſuram eſſe non dubito, etiam inter ruinas regnorum, quæ multas triſtes mutationes multis de cauſsis habent. Etſi autem animorũ diſtractio nulla erit, & amicitia noſtra in æterna vita fruemur, tamen nunc doleo impediri familiaritatem

ritatem ſeu congreſſus noſtros. Iſtuc enim non accedam propter ſermones maleuolorum in vtraque parte, multi enim ſunt vbiq;. Nec tantum meo ſed etiam tuo periculo moueor. Et fortaſsis proderit aliquanto poſt Reip. nos nunc non præbuiſſe ſermones aulis. Tibique & honeſtiſsimæ coniugi tuæ gratiā & habeo & debere me profiteor, quod hoc triſti noſtro tempore tam amanter pollicemini nobis & officia veſtra, & fortunarum ſocietatē, Deus viciſsim tibi & tuis benefaciat, vt ſcriptum eſt: Beatus vir qui intelligit ſuper egenum & pauperem. Redij in oppidum Aſcaniorum, quia Senatus Parthenopæus metuens frequentiam abhorrebat à Publ. prælectionibus. Vrbs Brenni nos inuitarat offerens etiam ſumtus. Sed ſi flectet ad pacem animos principum Deus, redibo ἐς μυρμηκιὰν ἡμετέραν. Sed profecto cum cogito quales ſint naturæ principum, deinde quorum peccatorum hæc mala τιμωρίαι ſint, dubito quantum meus Dominus apud vtrumq; obtinere poſsit. Et tamen ſpero Deum mediocres euentus daturum eſſe. Senator quidam Parthenopæus nuper dixit de bello fœderatorum, τυφλὸν εἶναι τοῦτον πόλεμον καὶ ἔχοντας ὑγιεῖς ὀφθαλμοὺς, εἰ ἐσβλέψουσι τοῦτον πόλεμον, τυφλοὺς γίνεσθαι. Recte ille. Cum igitur noſtris conſilijs res obſcuriſs. regi non poſsint, Deum oremus vt ipſe gubernet, & ſeruet Eccleſiæ ſuæ reliquias: meminiſti me videre ἐν ὀνείρῳ quoſdam καθημένους ἐν ὑψηλῷ τείχει καὶ ὁρᾶσθαι τὸν ποταμὸν ἄλβιν αἱματόεντα. Et tamen ſedimus illæſi, quod vtinam ſtudijs ſignificet reſtituendam eſſe ſedem tranquillam. Scripſi ſubito & mitto aliam epiſtolam ad Macedonem, quā

exhiberi volo, priorem mihi afferat Vlricus. Bene & feliciter vale. Deus ſeruet te & honeſtiſs. coniugem tuam. Hodie tuam græcam Epiſtolam accepi, & honeſtiſs. coniugis tuæ, cui reſpondebo breui. Iterum vale, die XVII Decembris. Allatæ ſunt litteræ Argentoratenſes, quæ tamen adhuc ſunt Vuitebergæ, vbi accepero tibi mittam.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camer. Bamb. amico & fratri ſuo cariſsimo, S. D.

EGo vero nec periculi mei, nec mearum difficultatum cogitatione valde excrucior, etſi his quoq; moueri me pietas eſt: Sed alij triſtiſsimi dolores priuatas cogitationes omnes obruunt. Honeſtiſsimorum et ſanctiſsimorum hominũ ſanguis exorbetur ab ijs, qui hæc mala Sinonijs conſilijs inſtruxerunt. Deinde ſtatus harum regionũ, Eccleſiæ, ſcholæ, iudicia, diſciplina, deniq; omnia vera decora delentur, cum alibi nullæ toto orbe terrarum fuerint florentiores politiæ. Nec nulla in nobis culpa eſt. Sed plus culpæ eſt nunc in his, qui faces patriæ inijciunt. Tibi gratiam habeo, q; noſtro dolore afficeris, & quod filiã ad te mitti iubes, fortaſsis in vicinam Parthenopen ibimus. Sed hæc me cura minime angit. Deum nobiſcum orato, vt hæc mala mitiget. Bene vale.

Phil. Melanch.

Clariſ-

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Bamb. amico ſuo & fratri cariſsimo, S. D.

ETSI multa acciderunt his viginti annis, quæ nollem, καὶ οὔτε αὐτὸς ἀθῷος εἶναι καυχῶμαι, οὔτε ἄλλους ἀνεγκλήτους ἀποφαίνω, tamen motis controuerſijs, verum eſt, magnam partem doctrinæ celeſtis recte illuſtratam eſſe, & id officium poſtulari diuinitus non dubium eſt. Hac me conſolatione ſuſtento, in his periculis, quæ non nunc primum impendent. Sed nunc aliquanto atrocius denunciantur, quam antea. ὁ ὑμέτερος ἔγραψε τῷ μακεδόνι, ὅτι ἐθέλει διαιτητὴς ἢ διαλλάκτης γίνεσθαι. Sed Macedo reſpondet grauiter. Te oro, ne iter litterarum tuarum his tumultibus impediri ſinas. Franciſcus Hiſpanus, vt matri dolorem leniat, Italiam petere decreuit. Staphylum ſcias mox poſt mercatus Lipſici πανήγυριν ad Balticum littus profectum eſſe. De lite miratus ſum tuas litteras. Nam ego περὶ ἔριδος citaui Homeri verſum à Vergilio redditum. Non dixi περὶ λιτῆς. Etſi vel errore accerſitum optarim Liten. Deus æternus Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti & te & domeſticam Eccleſiam tuam & honeſtiſsimam coniugem, & harum regionum Eccleſias ſeruet. Lateranſi mittam hac ſeptimana προοίμιον quod petit. Nam aula me impediuit reuerſum.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE praſtanti Ioachimo Camerario amico & fratri ſuo cariſs.
S. D.

OMNINO fatalis pœna eſt, hæc Thebana hiſtoria triſtiſsima, quam diu metui, ſemina in animis gliſcentia τῶν ἡγεμόνων καὶ συμβουλευτῶν conſiderans. Et confirmari in templis & aulis quædam vicia dolui, quæ poterant emendari, & emendari neceſſe erat. Sed præterita quid repetimus ? Fortaſsis & Macedo abiecit inſtituta conſilia de pace quadam deſperatione, σὺ εἰδὼς ὅτι ἑκάτερος μέλαιναν καρδίαν κεχάλκευται, οὐ ψυχρᾷ φλογί, ὥσπερ φησὶ Πίνδαρος, ἀλλὰ πυρώδῃ. Confugiamus igitur ad conſolationes, diuinitus propoſitas, & ſperemus etiam in hac triſtiſsima μητροκτονία, tamen manſuram eſſe Dei Eccleſiam, ac petamus, vt Deus in ira ſua recordetur miſericordiæ, vt verbis vtar diuini vatis. Et conſtantiſsime ſtatuamus vocem filij Dei veram eſſe: Omnes capilli capitis veſtri numerati ſunt. Illud autem te oro, vt ſi veſtra vrbs non eſt tranquilla, cum familia tua huc in coloniam veterem Soraborum venias, aut certe ad principem Ioachimũ, qui cum mihi obtulerit hoſpitium, te multo libentius excipiet. Nec longum iter eſt, & tranquillum ſpero hoſpitium fore, donec Deus ſedabit hos motus. Bene & feliciter vale, ac reſcribe, vel veni potius.

Philippus.

Ioachi-

IOACHIMO CAMERARIO VIRO CLARISS. AMICO S. CARISS. S. D.

MVLTORVM hominum in hac fuga noſtra rationes & ſpes mihi fuerunt impoſitæ. Neq; ego vllius, quantum res conceſsit, opinionem fruſtratus ſum. Sed neutiquam potui tantum efficere, quantum cupiebam. Collectam quandam imbellem manum abducere longius cogitabam. Sed cum reſciuiſſem in maximum diſcrimen venturos omnes, ſi progrederemur, neq; reculas tutas, neq; corpora inuiolata futura, conuertimus iter, & diſſipati, vbi quiq; ſe inuenturi ſedem ſperarunt, eo nos contulimus. Ego in oppido Serbeſte, commoror. Manebo quandiu potero. Nolim autem vllos μεγαλαυχεῖν, quaſi reb. iam confectis. Adhuc enim negotia iſtà imperfecta ſunt, καὶ ἔτ' ὄπισθεν ἀμέτρητος πόνος ἔσται, Qui fortaſſe corripiet eos, qui nunc ſecuri ſunt, & deinde item alios. Magni enim & ſæui fluctus commoti ſunt, qui facile ſedari non poterunt. Sed nos ad noſtrum præſidium confugiamus, & inuocemus patrem Domini & liberatoris noſtri Ieſu Chriſti, & oremus, vt noſtri miſereatur propter nomẽ ſuum, & cõſeruet Eccleſiã: Cui Deo miſericordiarum te quoq; & tuos cõmendo. Vale.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Cam. amico & fratri ſuo cariſſ. S. D.

ETsi ſero fortaſsis moneo, tamen hunc meum nuncium miſi, quem ſine periculo per agmina Hunnorum equitum, & aliorum militum iter facere poſſe arbitrabar. Quanquam per Principem Aſcanium, qui in caſtris eſt Electoris, & per Comitem Oldenburgium, qui te propter eruditionem complectetur, ſpero potuiſſe perfici, ne quid à te vel principe Georgio peteretur, quod grauatim facturi eſſetis, tamen dubito, vt iſtic manere potueritis, tu & Princeps. Certe ἀσφαλέστερον eſt in hac vicinia in oppidis Aſcaniorum, hoc tempore eſſe. Quare vt vel Deſſam, vel huc tranſuehas familiam iterum te adhortor, & hodie διαῤῥήδην te inuitauit Princeps Iohannes, meque vt tibi id ſignificarem iuſsit. Video te magnis doloribus conflictari, quibus Deus haud dubie medebitur, quem ſcio non deſerturum hunc noſtrum gregem ſcholaſticum. Nota ſunt autem tibi omnia, quæ non ſolum à philoſophis de tolerandis fatalibus motibus traduntur, ſed etiam quæ diuinitus propoſita ſunt de cauſis humanarum calamitatum, & veris remedijs. Si humana argumenta colligimus, plus periculi eſt Electori & eius gentibus, quam alteri parti. Habet enim alter συμμάχους potentes, ardentes odio cauſſæ & hominis. Et noſter multos alienat, nec illud Cyri vnquam cogitauit: θηρατέον συμμάχους, ἀγαθοῖς καὶ λόγοις, καὶ ἔργοις. Deniq; aſtra metuo. Sed cum Deus promiſerit ſe Eccleſias ſeruaturum eſſe, & eis aliqua attributurum hoſpitia, petamus & expectemus à deo auxilium, vel ſi fractus illabatur orbis. Si te Oeconomicæ curæ exercent, deo iuuante, remedia inuenientur. Sed hoc ipſum eſt miſerum,

ſpectare

ſpectare tantum patriæ,& earum ciuitatum, quas ſimili amore, vt patriam complectimur, incendium. Eſt omnino. Sed tamen vult Deus, vt animos à mœſticia abducamus, & aliquo modo in expectatione celeſtis auxilij acquieſcamus. Meminiſti enim Pauli vocem: ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν. καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν χριστῷ ἰησοῦ. Si fatemur promiſsiones diuinas non eſſe irritas, aliquo modo in eis acquieſcendum eſt. Deſino, ac litteras tuas expecto. Deus æternus pater domini noſtri Ieſu Chriſti te & honeſtiſs. tuam coniugem & dulciſs. liberos ſeruet. IIII. Ianuarij.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Cam. Pab. amico & fratri ſuo cariſs. S. D.

HONESTISSIMVM exemplum ciuitatis Atticæ meminiſti, quæ Thebanis exulibus hoſpitium præbuit deletis Thebis, cum quidem Victor edictum propoſuiſſet, ne in græcis ciuitatibus reciperentur, qui illi triſtiſsimæ cladi ſuperfuerant. Poſtea Victor ipſe Atticæ ciuitatis officium laudauit. Florentia & Ferraria exules græcos Argyropylos & Gazam exceperunt. Nunc non ſolum nobis hoſpitium offert Noriberga, ſed vt audio ſcholaſticos etiam pauperes multos, qui ex vtraq; Academia illuc venerunt, alit. Deus reddat gratiam Noribergæ pro hoc pio officio, & ſeruet aliqua doctrinæ & Virtutis domicilia. Mitto tibi exemplum

litterarum quas ad ſenatum ſcripſi quod,ſi videbitur leges. Valde autem te oro, vt de tuis rebus ad nos ſcribas, poteris enim litteras mittere in arcem Vinarienſem ad Iohannem Keſtner, virum integerrimum & tui amantiſs. decreui ad te expatiari, vbi intellexero te Erfordiæ aliquantiſper commoraturum eſſe. Pertexo nunc in hac ſolitudine munus debitum tuo filio, dialecticen. Speremus enim deum ſeruaturum eſſe Eccleſiæ & doctrinarum ſemina, vt toties vox diuina promiſit,noſq; curæ eſſe Deo nō dubitemus,vel ſi fractus illabatur orbis. Bene vale. Deus æternus pater domini noſtri Ieſu Chriſti ſeruet te & honeſtiſs. coniugem tuam & dulciſsimos liberos tuos. VII. Cal. Febr.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camer. Bamb. amico & fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

HANC epiſtolam Idib. Februarij dedi Michaelo Franco, qui in Academia Pomeranica vtiliter docet Elementa doctrinæ de motibus celeſtibus, & vniuerſam philoſophiam ſtudioſe colit. Te autem quantum amet,nunc ſolicitudine de te ſua oſtendit. Prius ei nihil fuit in noſtro congreſſu, quam vt de tua incolumitate interrogaret,ac valde lætatus eſt, te & familiam obſidionis pericula vitaſſe. Cumque ſperaremus te iam Erfordiæ reſtitiſſe,

ſtitiſſe, tam longi itineris laborem eo ſibi leuiorem fore affirmabat, ſi te videre poſſet. Quare ſi ad te veniet, & propter communia ſtudia, & propter tui amorem, eum complectare. Te etiam adhortor, vt mœrorem, quem propter publicas miſerias circumferimus, conſpectu tuorum tibi lenias. Ego tot iam annos propter cauſſas horum malorum, cum quidem alij ἐμπαροινοῦντες, me deriderent, magno in luctu fui. Ac nunc, etſi excrucior propter hos euentus, tamen propter cauſſas magis doléo, meque fiducia miſericordiæ Dei vtcunque ſuſtento, qui Eccleſiæ opem feret, & hoſpitia aliqua ſtudijs concedet. Tuas litteras expecto. Bene & feliciter vale. Deus te & honeſtiſs. coniugem & dulciſs. liberos ſeruet. Idib. Februarijs, qui dies eſt victoriæ Macabei qua vicit Nicanorem ſuperbe minitatum templo.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario amico & fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

HERI cum tuam mihi epiſtolam tabellarius veſter exhibuiſſet, venit ex Pruſsia quidam noſter auditor mediocriter doctrina excultus, qui & Principis & Sabini litteras attulit. Filium tuum, Dei beneficio, recte valere audio, meam filiam Dux ipſe ſcribit periculoſo morbo conflictari. Quod & Somnijs aliquoties mihi ſignificatum eſt.

Ego me

Ego me & in priuatis & publicis dolorib. hac conſolatione ſuſtento, quam Deus nobis tradidit, miſſo filio, quem fecit ἁμαρτίαν, vt nos fieremus δικαιοσύνη θεοῦ, & propter ipſum, & per eum. Nihil poteſt triſtius peccato dici. Rurſus nihil glorioſius Iuſticia Dei. Cum igitur id quod eſt triſtiſsimum, deriuatum ſit in filium, vt nobis parceretur, noſq; illa magna gloria ornati ſimus, vt dicamur γίνεσθαι δικαιοσύνη θεοῦ, non frangamur animis: Sed à deo æterno patre domini noſtri Ieſu Chriſti petamus & expectemus auxilium & defenſionem, qui certe non deſerit ſtudioſos doctrinæ celeſtis. Hac te conſolatione etiam erigito, nec propter ruinas Imperiorum ita excruciemur, vt Deo iraſcamur. Deus æternus pater domini noſtri Ieſu Chriſti ſeruet te & honeſtiſs. coniugem tuam, & dulciſs. liberos tuos. Sturciadæ viro integerr. ſalutem opto. Bene vale. Idib. Martijs.

Philip. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Cam. amico & fratri ſuo cariſſ. S. D.

ETSI priuatæ ærumnæ me mediocriter excruciant, tamen vetus dolor, quem de Eccleſia multos annos circumtuli in animo, maior eſt, deumq; æternum patrem domini noſtri Ieſu Chriſti oro, vt publicas & priuatas calamitates leniat, nec ſinat deleri Eccleſias, ſtudia litterarum & diſciplinam. In tanta diſciplinæ laxatione pœnas ſequi ne-

qui neceſſe fuit. Et adhuc deſidero in ijs qui docent, ſtudium reuocandi homines ad veram diſciplinam. Nec multi ſunt apud quos gemitus edere his de rebus aut libere queri poſsim. Victor dux, Aſcanio ſpem fecit ſibi Eccleſias & doctrinæ ſtudia curæ fore. Cætera ab alijs tibi copioſe ſignificari non dubito. Bis ad me Elector Marchio ſcripſit, ac petit, vt migres in Academiam ſuam ad Viadrum. Reſpondi me arbitrari te rediturum eſſe in Academiam Lipſicam, ſed tamen me tibi ſignificaturum eſſe ipſius erga te beneuolentiam. de me nondum ei promiſi. Reuocant me amici, cum quibus coniunctiſsime vixi, & Eccleſijs harum regionum pro fuiſſe noſtrum conſenſum iudico. Poſtquam igitur cum illis collocutus fuero, de meis rebus tecum etiam deliberabo. D. Stibaro gratias agito reuerenter pro viatico mihi miſſo. Meam filiam Annam Sabini coniugem ſcito cum ſignificationibus non obſcuris, pietatis erga deum, maritum, & natos, placide ex hac vita deceſsiſſe. Bene vale, Idib. Iunij Anno Chriſti. M. D. XLVII.

Phil. Melan.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE præſtanti Ioachimo Cam. Bamb. amico & fratri ſuo cariſs.

S. D.

CARISS. Ioachime, ſcio tantam eſſe grauitatem & virtutem tuam, vt beneuolentiam erga me tuam non mutatura ſint tempora. Ne antea quidem

quidem talis fortuna mea fuit,vt propter eam, fuerit expetenda mea amicitia. dilexi & diligo te propter virtutem tuam,& amicitia noſtra fruemur in æterna conſuetudine, etiamſi hi tumultus Imperiorum nos vna viuere non ſinent in huius vitæ curriculo. Nec ego procul à meta abſum. Rés vtiles,cum incidiſſem,meo quodam fato, in magnam confuſionem diſputationum, euoluere ſtudui, & veritatem quæſiui, cuius meæ voluntatis teſtem habeo Deum καρδιογνώστην,& fui adhortator iuuentuti ad diſcenda vtilia,vtinam & rectiora doceant, qui ſequentur, & ſint feliciores. Intueor mente exitum conuentus Vlmenſis, qui an redditurus ſit Eccleſijs & imperijs εὐνομίαν, res oſtendet, de me non valde ſum ſolicitus: ſcio Eccleſiam Deo curæ eſſe, & nos in Eccleſia Dei ſeptos eſſe ipſius tabernaculo, vt Pſalmus inquit, Et dabit κύνα βοηθοῦσαν πτωχῷ,vt dicitur. amicis alicubi hoſpitia quæro. de Milichio ſcripſi ad Hieronymum, quæſo vt tu quoque ſis hortator, vt ſi erit occaſio, eius ratio habeatur. Cornelij Sitardi eruditionem & candorem ſcio tibi voluptati eſſe, cui meis verbis ſalutem dicito. A te præter proximas epiſtolas non accepi antea totis tribus menſibus, niſi vnicam apud Stibarum ſcriptam. Libenter tibi quaſdam meas epiſtolas mitterem ad Obernburgum ſcriptas. Sed colloquemur vt ſpero, in autumno. Gratiam tibi habeo,quod mederi domeſtico meo vulneri ſtudes. Deus mitiget publica & priuata mala. Bene vale cum honeſtiſsima coniuge & dulciſsimis liberis. Audi hiſtoriam inſuauem: Lembus ille tuus in concione palam iuſsiſſe fertur

Deo

Deo gratias agi, quod Dux Saxonicus captus ſit, deinde etiam peti, vt Deus flectat eius animum ad relinquendam hæreſin Lutheranam, Hiſque vſus eſſe verbis, ſignificationem indignationis manifeſto fremitu multis bonis viris oſtendentibus. Hæc adeo ſunt dira vt execrandam habeant narrationem. Neque poſſum credere vera eſſe, qui, vt ſcis, facilis ſum ad credendum. Sed noſti hoc, φάμη δ' οὔτις πάμπαν, & mihi litteris iſta indicantur. Interea tamen ὁ δήμαρχος nos vocat. Ne te quidem puto ſuaſorem fore, vt illius ſycophantæ fiam δηχυφόρημα κωμικόν. Quæſo vt mihi ſæpius ſcribas. Deus æternus pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſeruet te & tuam Eccleſiam domeſticam.

Φίλιππος.

Abſolui in hoc exilio, promiſſum filio munus, & ita pertexui, vt ſperem adoleſcentibus profuturam lucubrationem ad iudicandum, ſed tamen te Ariſtarchum eſſe volo. Coniugem Ducis Boruſſiæ ſcis fortaſſis paulo poſt meæ filiæ mortem, ex hac mortali vita etiam ad æternam conſuetudinem Dei euocatam eſſe.

CLARISS. VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANti Ioachimo Camerario Bambergenſi, amico & fratri ſuo cariſſimo,

S. D.

Longam Odyſſeam tibi noſtrorum errorũ ſcribere poſſem, ſed corã exponam, Deo volente.

Me pri-

Me primum collegarum voluntas, deinde itinerum pericula & alia συναίτια detinuerunt: ſed acceſſit quædam ſeu ex ignauia orta, ſeu iudicio ſuſcepta contentio, quo minus procul diſcederem. Nolui ſuſpicionem vllis præbere, me cupiditate, aut ſtudio nouarum rerum in ea loca accedere, ad quæ vocabar. Adhuc igitur in his regionib. donec Deus volet maneo, ſi poterit fieri, noſtrā μυρμηκίαν inſtaurare cupimus. De te audiui principem honorifice loqui. Nunc cum Crucigero, paſtore noſtro & Paulo ad nidulos noſtros redeo, vbi quam diu futurus ſim, neſcio, ſed vbicunque ero, memoriam tuæ erga me beneuolentiæ circumferam, vſque ad illam æternam conſuetudinem noſtram cum filio Dei, & prophetis & Apoſtolis. Eſromi conſpectus Lipſiæ mihi leuationem aliquam dolorum attulit, quem & propter ipſius virtutem, & propter te valde diligo. Tuum reditum & optari & expectari à principe & præcipuis viris intelligo. Cætera coram. Nam aut iſtic aut hic te videbo, ſi viuam. Bene vale, VIII. Cal. Septemb.

Phil. Melanch.

Deus æternus pater domini noſtri Ieſu Chriſti ſeruet te & honeſtiſſ. coniugem tuam & dulciſs. liberos.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico & fratri ſuo cariſſ.

S. D.

Quod

QVOD fauſtum & felix ſit, redij ad orphanos meos, quorum conſpectus me quotidie de mea & Eccleſiæ orbitate commonefacit. Videmus enim nos præſidia humana nulla habere. Sed meminerimus vocis filij Dei, οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς. domi maledicas epiſtolas reperi, & vt ſit vulnus atrocius, ſcriptas ab amicis. De libro D. Pom. paſtoris noſtri mecum expoſtulant, quem ſcelerate facere ſcribunt, quod non, vt Ambroſius, in re leuiore vſus eſt ſeueritate, aduerſus Theodoſium principem alioqui bene meritum, feriat anathemate hunc iuuenem, qui bellum cum cognato geſsit. Etſi video eos qui hæc ſcribunt, indulgere ſuo odio, tamen ne perpetuo talia audiam ex his regionibus, vel Byzantium, vt iocari ſoleo, fugiendum erit. Quid velint, an Eccleſiæ, an ſuis affectibus ſeruiant, ſatis ſignificant. Sed omitto hæc. Adeſt & ex Marchia legatus cum mandatis ac litteris Electoris Marchici, mihi vt hortator ſit migrationis in Marchiam. Decreueram initio, cum ad Harcinia iuga veniſſem ante exitum conuentus nulli principi me addicere, eaq; in ſententia manſiſſem, niſi accerſitus Aſcanij litteris Lipſiam veniſſem, quo non accedere, ſuperbia videbatur. Poſtea vel propter Academiæ noſtræ nomen, vel quia deſerere collegas nolui, vel dolore fractus, huc redij, qua in re ſi erraſſe dicor, nihil contra diſputo, ac veniam errori dari peto, deumq; oro, vt & huic errato, & alijs noſtris magnis peccatis medeatur. In hac ſenecta, & nondum reſtincto belli incendio condere alibi ſcholam, non videbatur tempeſtiuum. Nec à Marchia, paucæ aut leues cauſſæ me

deterrebant. Cur non in patriam, inquies, ad fratrem, aut in Academiam Sueuicam, profectus es? Nondum eam cogitationem abieci, ſed tamen multa dehortantur. Iam ſcis in aula Sueuica diuerſa ſtudia eſſe, καὶ ὕπουλα περὶ δογμάτων. Et, ſi ardebunt illæ regiones bello Eluetico, non dubitandum eſt, arſuras eſſe etiam diſsidijs doctrinæ. Etſi ſæpe cogito, tali tempore, quid mihi faciendum ſit, tamen côntantiorem me magnitudo rerum facit. Hæc tecum locuturus eram, vt tua conſilia audirem, teq́ꝫ oro, vt de his meis dubitationibus cogites, & de tuo iudicio aliquid ſignifices. Nunc in eo cõſilio acquieſco, nihil vt ante exitũ cõuctus mutẽ. Paſtor Eccleſiæ noſtræ bonus & mœſtus ſenex, lapſus de ſcalis in ædibus ſuis aliquo cum periculo, duriter afflixit parieti ſpinam dorſi, ac nonnihil ægrotat, ſed ſpero vitæ non eſſe periculum. Signo moueor, vſitatum eſt enim πρὸ τῆς τελευτῆς τοὺς γέροντας πιπτεῖν. Deus adſit nobis omnibus & nos regat. Georgius Maior conualeſcit, vt aiunt, etſi video adhuc imbecillitatem magnam eſſe, lætabatur adducto filio. Bene vale, pridie Encæniorũ templi Hieroſolymorum, cuius hiſtoriæ cogitatio dolorem mihi hac nocte de noſtris miſerijs admodum auxit. Iterum vale.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Bamb. amico ſuo & fratri cariſsimo, S. D.

Gratiam

GRATIAM tibi habeo pro epiſtolis & crebris,& eloquentiſsime amantiſsimeq; ſcriptis, pro quibus etſi incultas remitto, tamen plenas eſſe amoris erga te ſcias. Etiam ſiquid mihi fuiſſet ingenij, varietate eorum negociorum, quæ me multis annis exercuerunt, & mæſticia conſumtum eſſet. Deinde tanta eſt magnitudo & confuſio rerum, quæ nunc aguntur; vt vix longis voluminibus capita recenſere poſsimus. Lycaon in hac vicinia nouum bellum accendit. ὕβρις καὶ μαγνῆτας ἀπώλεσε καὶ κολοφῶνα, inquit Theognis. Noſtros euertit inſolentia. Arbitror idem euenturum ijs, qui nunc ſuperbe victoria vtuntur. Erit & conuentus Auguſtanus noui belli claſsicum, præſertim ſi Myſteria illa Grudiorum, ſeu, vt alij narrant, Groperi profeferentur, munita edictis haſta Caroli ſcriptis. Sæpe hoc triſtiſsimo tempore intuens diſsipationem Eccleſiæ toto orbe terrarum, & principum ac docentium diſtractiones, in ipſis precationibus illam Pauli vocem repeto, vt velit Deus πάντα ἀνακεφαλαιώσασθαι ἐν τῷ χριστῷ. Arbitror enim & ipſum Apoſtolum hoc vſum verbo, contemplantem generis humani diſtractiones horribiles & infinitas, quod tandem ad vnum caput adglutinabitur, quod vt cito fiat, toto pectore opto. Confeſsionē Auguſtanam eo te in græcā linguam transfundere gaudeo, quia pro noſtris horride ſcriptis, habebunt ſtudioſi tua illa nitidius ſcripta, & legent plures. Te tamen optarim breuia illa κεφάλαια lōgiorib. explicationb. ornate. Nemo tunc nos adiuuabat. Et erat nō exigua confuſio diſputationum. Nunc aliquanto aliter res eaſdem inſtituerem, & recitarem quædam proli-

xius. Tuam κατήχησιν quam ante annos aliquot inchoaſti, abſolui admodũ vtile eſſet. De meo reditu ad Albim quid ſcribam? ſermones ſcio inſuaues ſpargi, ſed breui hac moleſtia vt ſpero liberabimur. Fruſtra enim quibuſdam videtur oſtenſa eſſe ſpes inſtaurationis, quoq; vtuntur noſtri collegæ firmiſsimo argumento, eo fortaſsis lędimur, qui prodeſſe dicunt Eccleſiæ, ſeruari hanc doctrinæ ſedem. Profecto in hac vicinia, ſi hic nulla erunt doctrinæ ſtudia, barbaries Eccleſiarum ſeu vaſtitas triſtiſsima erit. Nec raro venit in mentem vaticinij vndecunq; eſt, quod ait τοὺς μυσοὺς ἐθνικίσειν, quod Deus prohibeat. Si non procedet inſtauratio Academiæ, de meo exilio tecum deliberabo, non cum illis, qui me ſuo arbitrio, odia exercere volunt, quaſi ipſi nihil peccarint. Vbicunq; autem ero, veri Dei inuocationem & eandem doctrinæ vocem circumferam, quam ſonant noſtri libelli. Typographus ſocer Andreæ Aurifabri Medici vt ſpero, ex Pruſsia breui litteras à filio afferet. Bene & feliciter vale. Deus æternus pater domini noſtri Ieſu Chriſti te & honeſtiſſ. coniugem tuam & dulciſſ. liberos ſeruet incolumes Cal. Septemb.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANti Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico & fratri ſuo cariſſ.

S. D.

Etſi

ETSI nec Eccleſiæ Dei, nec doctrinæ ſedes certa promiſſa eſt, vt ruinæ Solymorum & multarum florentiſs. vrbium in Aſia oſtendunt, tamen cum Deus clementer huius oppidi tuguriolis pepercisſet, ſeruari ibi & doctrinæ ſedem optaui. Ac Deo euentum commendo. Tibi vero gratias ago qui nobis opem ferre ſtudes, noſq; καλάγεις εἰς ταύτην τὴν δίκην, vt Meſſenios olim Attici. Neceſſe autem erit nos ad principem & ad D. Cumerſtadium ſcribere. Fortaſsis ipſe ad D. Cumerſtadium proficiſcar, quod ſi fiet, te orabo, vt vna proficiſcaris, non modo, vt comes, ſed etiam vt orator in cauſſa non mala. Sed hæc coram. Mitto tibi geneſes, & Rectori, Hermolai Epitomen libellum tenuem, ſed tamen cuius lectio minus illi inſuauis erit, quã mihi ſphingos lectio fuit: delectatus ſum alluſione ad ſomnium, quod iam non veniſſet mihi in mentem. Sed ita fiet omnino, Paulus Apoſtolus caudam ſerpenti præcidet. Recte à te factum eſt, quod miſiſti nobis illam reprehenſionem mearum ſententiarum, ſeu potius Apologiam opinionum, quas aduerſarij tuentur. Etſi autem vere doleo vicem Viti, viri docti & honeſti, tamen diſputationem ipſam libenter legi, quia in tanta cauſſa prodeſt collatio iudiciorum ad veras ſententias in animis confirmandas. Sperábã autẽ eum vt virũ doctum deducturũ nos eſſe ad ſinceræ antiquitatis teſtimonia, ſed vt video deducit nos ad multitudinẽ, καὶ οὐ παλαιὸν συρφετὸν opinionũ, quæ vnde irrepſerint in Eccleſiam, nemo monſtrare poteſt. Et defendit quædam βδελύγματα, de quibus tenebræ tot gentium & ſeculorum non ſatis deplorari poſſent, etiam ſi tanta flumina la-

chrymarum ſinguli funderent, quantum vndarum hic noſter Albis vehit, ſæpe enim hoc cogito, aſpiciens flumen. Reſpondebo placide & paucis, non enim inſtituam refutationem in rebus manifeſtis & toties explicatis. Quid enim attinet diſputare cum eo, qui αἴτημα ſibi concedi poſtulat: Nihil in Eccleſia, id eſt, in multitudine, errorum eſſe. Sed hæc alias, ad Aleſium, cui mittam Viti epiſtolam ſeu volumen potius. Laterenſi præfationem Deo iuuante iam inchoabo. Nam & Aſcanio hactenus & noſtro Iuriſconſulto Francofordiam migranti hos dies tribuimus. Mitto Laterenſi ſententiam de quæſtione coniugij, ſuntque ὑπογραφαὶ additæ. Te quæſo vt & ei exhibeas, & mihi ſignifices, an acceperis ipſe hunc faſciculum. Bene & feliciter vale, die Brumæ.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camerario amico & fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

Etsi ſcribit Demetrius Phalerenſis Ariſtotelem ſolitum abrumpere narrationes rerum grauiorum in epiſtolis hac excuſatione: τοῦτο γὰρ οὐκ ἔστιν ἐπιστολικόν, tamen ego de his ipſis rebus grauiſsimis, de quibus nunc deliberatio eſt, multa ad te ſcriberem, ſi certo peruenturas ad te litteras exiſtimarem. Qua enim de re potius vel coram, vel in epiſtolis colloqui poſſumus, quam de Deo, & Eccleſiæ

cleſiæ ſalute? Audio honeſtas ſententias dictas eſſe ab omnibus ordinibus: Ne vox Euangelij in his Eccleſijs ſonans mutetur. Nec quidem Octauij pater probat τῆς ἐν τριαίνῃ συνόδου ἐξήγησιν περὶ δικαιοσύνης. Deum oro, vt ſaluus & incolumis videam & complectare totam Eccleſiam tuam domeſticam. Quod Northuſani amici epiſtolam legiſti, recte abs te factum eſt. Et cum nuncius, quem Baſileam miſimus, redibit, legito quas voles, tuoq; iure de cæteris omnibus vtere. fortaſſe ſciſcitari aliquid poteris Noribergæ, ijs de rebus, quas narrant litteræ Northuſanæ. Ego de ea re, de qua hic deliberatur, etiam aliorum ſententias audiri peto. Bene vale, IIII. Cal. Ianuarij.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Pab. amico & fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

TVAS litteras, in quibus & de moderatione iracundiæ grauiſsime, & de noſtris alueolis amanter ſcripſiſti, exhibuit mihi legendas Cumerſtadius, cum quidem hortaretur, vt & ipſe de captiuis meam orationem apud principem ad tuas litteras accommodarem, quod feci. De noſtra Academia tibi gratiam habeo, ac redituum donatio liberaliter facta eſt. Sed, vt fit, cum ſunt fatales ruinæ, inter nos quorundam κακοήθεια, & aliorum πλε-

ντεξίαι bona conſilia impediunt , qua in re minus moueor noſtro periculo , quam hoc metu, ne alienior fiat voluntas τοῦ ἡγεμόνος ab Eccleſijs , præſertim cum multi ſint intenti in omnes occaſiones ali enandi eius voluntatem. Coram planius omnia narrabo. Optaui & opto, vt in tanto motu , præſertim Eccleſiarum , ſit mediocris tranquillitas , eamq; ob cauſſam facilius induxi animum , vt ad Albim redirem , cum quidem multa me dehortarentur. Sed ſi vincimur triſti aliquo fato, vel potius, ſi pœnæ noſtrorum delictorum vincunt, quæ & multa ſunt & magna, & nunc medicinam non admittunt, precabor tamen deum , vt alicubi ſeruet ſemen ſanctum, nec vbiq; ſinat extingui lucem doctrinæ. Oro autem hunc ipſum deum æternum patrem domini noſtri Ieſu Chriſti conditorem generis humani & Eccleſiæ ſuæ, vt te & honeſtiſsimam coniugem tuam & dulciſsimos liberos tuos ſeruet incolumes, teq; adhortor, vt omnibus officijs valetudinem coniugis tuearis. Nos hic amiſimus recens duas honeſtiſsimas matronas , coniugem Doct. Benedicti , vt ſcis , ac nuper coniugem Ambroſij conſulis. Ferrea ætas eſt , vel dira potius & infeſta naturæ hominum & ciuili vitæ , Et nunc inſtat congreſſus duorum κακούργων ἐν αἰγοκέρωτι, quem dicunt inter ſidera relatum eſſe , quia Pan ſpecie αἰγοκέρωτος, reti ceperit τυφῶνα, quibus inuolucris etſi neſcio quid ſit ſignificatum, & Oſiandri enarrationem audire cuperē, tamen ſignificari opinor , Signū eſſe nequaquā placidū. Bene & feliciter vale, 17. Cal. Feb. Cornelio Sitardo Medico ſalutem opto.

Phil. Melanch.

Clariſ-

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

EGo vero tibi potius, & debeo & habeo gratiam, quod à mea amicitia non abhorres, meque multis magnis officijs ornas, qua in re & hæc tua virtus laude digna eſt, quod nos in hac calamitate noſtra, maiore etiam ſtudio cōplecteris. Hæc & cogito ſæpe, & apud amicos cordatos commemoro. Ad te non ſcribenda eſſe iudicaſſem, niſi tua proxima epiſtola amantiſſ. ſcripta, cogeret. Oro autem Deum æternum patrem domini noſtri Ieſu Chriſti, conditorem generis humani & Eccleſiæ ſuæ, vt te & tuam domeſticam Eccleſiam ſeruet & regat, ac vt cœtus cuſtodes ſalutaris doctrinæ & litterarum & diſciplinam in his regionibus tueatur. Plura nunc ſcribere non potui, ſed dabo litteras tabellario allaturo lagenulam veſtram, prolixiores. Bene & feliciter vale, IIII. Cal. Feb. Anno Chriſti. M. D. XLVIII.

Phil. Melan.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

AFFERT tibi Fridericus Liuonienſis, cuius probo candorem, litteras à filio & Sciuro. Ego & Mathiæ epiſtolam mitto. Erumpent tan-

dem illa cabaliſtica ἡ κοβαλικὰ, quæ ſi proferentur me viuo, vbicunq; ero, dicam quæ dixi hactenus, quæ & recta ſunt, & vtilia Eccleſiæ. Satis oſtendunt multi, de qua libertate dimicent. Sed filium Dei oro, vt nos regat, qui quidem ſe inquit pro Petro oraſſe, ne fides ipſius extinguatur. Idem vt pro nobis petat, precor. Sabinus ducit vxorem filiam ſenatoris Regiomontani, quam & ipſe & alij ſcribunt, referre meæ filiæ faciem: fui delectatus hac commemoratione, veſtigium beneuolentiæ ſignificante. Caſparem tibi & Rhetico commendo. Bene vale.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camer. Pab. amico & fratri ſuo cariſsimo, S. D.

QVo die Mattheus iter ingreſſus eſt, accepiſſe te noſtras litteras ratiocinor. Atq; nunc quidem nihil habemus ἀξιόλογον. Et de ijs mutationib. quas impendere metuimus, coram loquemur. Illa enim argumenta, vt Ariſtoteles dicere ſolebat, non ſunt ἐπιστολικὰ, etſi ego quidem noſtras epiſtolas volo de illis ipſis rebus præcipue concionari. Nihil eſt enim in meis conſilijs aut opinionib. quod occultari velim. Hodie adoleſcens εὐγενὴς rediens ex Auguſtano conuentu, iturus in Pruſsiam hac iter fecit, ac properat. De Repub. non multa narrare potuit:

νέα γὰρ φροντὶς οὐκ ἀλγεῖν φιλεῖ.
Sed ait expectari aduentum filij Caroli Imp. eamque moræ cauſſam eſſe in deliberationibus publicis. Sperat non conceſſurum Carolum Imp. vt Pruſsiæ bellum inferatur: Sed mirandæ ſunt occultationes conſiliorum. Eberi hiſtoriam breui vt ſpero iſtuc afferam. Omnino enim ad vos expatiari decreui. Hoſpiti tuo ſpero lectionem eius hiſtoriæ de Eccleſiæ ſenecta, aliquam leuationem allaturam eſſe mœſticiæ. Sed plura coram. Bene & feliciter vale. Deus æternus pater domini noſtri Ieſu Chriſti conditor Eccleſiæ ſuæ ſeruet te & Eccleſiam tuam domeſticam Iterum vale, IIII. Non. Martij.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico & fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

MVLTIS coniecturis ratiocinor hoc conſilium inſtituendi fucoſas & futiles compoſitiones dogmatum, ἐν τῷ μεταξύ, non ortum eſſe à Carolo Imp. Sed poëtas eſſe eos, quos obſcure & aperte ſæpe indico, qui putant inueniri poſſe ſimiles διαθήκας, vt ſunt illæ Ariſtophanicæ, μήτε δάκνειν μήτε δάκνεσθαι. Optarim & ego vera autoritate conſuli Eccleſiæ, nec iudico omnibus de rebus pugnandum eſſe, quæ in hac confuſione diſputationum motæ ſunt. Sed tamen retineri, vt Paulus nomi-

nominat τὸν θεμέλιον διδασκαλίας περὶ θεοῦ, καὶ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ εὐεργεσιῶν ἰδίων τῆς ἐκκλησίας, neceſſe eſt. In Britannia deliberationes ſunt de doctrina, profecto diffiₜciles. Sed hæc coram. Principium hiſtoriæ, quam edit Paulus noſter, tibi & hoſpiti tuo mitto. Cætera coram. Bene vale, die verni æquinoctij.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE præſtanti Ioachimo Cam. Pab. amico & fratri ſuo cariſs.

S. D.

DE Precatione plena ſinceri amoris erga Deum & erga nos, miſſa per Franciſcum & tibi & amicis gratias ago. Et ſcio gemitus & vota tua & noſtra non eſſe irrita. Etſi autem ſæpe deſideraui, vt docti & boni de vniuerſa doctrina colloquerentur, & relinqueretur poſteritati vera, ſimplex, explicata, multorum eruditorum & piorum teſtimonijs expoſita ſententia in omnibus articulis, tamen id tempora impedierunt. Interea quantum potui curaui, vt res neceſſariæ mediocriter explicarentur. Non opes, non gloriam, non voluptates quæſiui, imo nec φιλονεικία motus ſum vlla. Hanc conſcientiam aufero mecum quocunque diſcedo. Nunc diſtrahor à comitibus & Cellam vocor, quo conſilio? dices. Neſcio, & multa tibi quoque in mentem ventura eſſe ſcio. Sed obſequi litteris aulicis decreui. Et vel ipſe intra octiduum ad te redibo

redibo, vel mittam nuncium. Sabinus de negocio γαμικῷ ſcribit ad Bartum. Res magni momenti eſt & volui nuncium ex oppido Lipſia mittere in Salinas. Ibi cum aliæ ſcriptiones hanc cogitationem mihi excuſſerint, nunc peculiarem ad te tabellarium mitto eius rei cauſſa, teq; oro, vt per hominem certum mittas hanc epiſtolam Doctori Barto. Significat enim ſe non ducturum illam, de qua collocuti ſunt. Bene & feliciter vale, die Cœnæ domini, quo multa cogitaui de precatione filij Dei: Pater ſanctifica eos in veritate, ſermo tuus veritas eſt.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Cam. Paberg. amico & fratri ſuo cariſſimo, S. D.

ET de itinere meo, & de Rep. ſtatim poſt reditum meum ad te ſcribere cupiebam. Etſi enim argumentum eis generis eſt, de quo ſolitus eſt Ariſtoteles dicere, τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐπιστολικόν, tamen tibi ſignificari has res, etiam Reip. intereſt. Sed vel dolore, vel occupationibus impeditus ſum, quo minus narrationem inſtituerem aliquanto longiorem. Cum veniſſem Cellam, primum litteræ monſtrantur, quæ narrabant mihi ambos Atridas valde iraſci. Ea de re ad me vir integerrimus καὶ γνησίως φθέγγος, Naſſaenſis γραμματεὺς bis ſcripſit. Credo igitur, ſed miror, cur mihi magis, quam Bucero aut alijs, cum mea

mea moderatio multas controuerſias diremerit, & ad hoc profuerit, vt mediocris forma eſſet Eccleſiarum in his præſertim regionibus. Etſi autem meo periculo moueor, tamen, hæc priuata cura prorſus obruitur cogitatione publicorum malorum. Liber de quo Ratiſponæ diſputauimus, nunc rurſus in theatrum Auguſtæ profertur, & ornatus eſt fucoſius. Si recipitur, magnæ erunt Eccleſiarum in his regionibus diſtractiones, pellentur multi docti & pij ſacerdotes ex ſuis Eccleſijs, vt Arianis temporibus. Agnoſco λογοδαιδάλους, partim Moguntinum illum κόλακα, partim Lembum illum tuum, quem eſſe Auguſtæ certum eſt. Liber prorſus talis eſt, vt περὶ βουλευτηρίων πράκτης inquit miſerrima Andromache, ἑλικτὰ κ᾽ οὐδὲν ὑγιὲς ἀλλὰ πᾶν πέριξ. Dices ipſam Audromachen in ea tragœdia imaginem quandam eſſe Eccleſiæ huius temporis. Iam quæ deliberationes ſint τ̃ ἀρχόντων, breui res oſtendet. Et de hac tota re coram plura. Vito non inuideas delicias ſuas ſeu nectar illud, quod haurit ex Longobardi interpretibus, quorum tota doctrina præcipue ex duabus rebus confuſa eſt, ex inerudita philoſophia, & opinionibus ſuperſtitioſis. Non aſtra tantum, ſed etiam negocia ipſa nouos & ingentes tumultus Germaniæ & Eccleſiæ denunciant, quos vt Deus æternus pater Domini noſtri Ieſu Chriſti prohibeat, toto eum pectore oro. Bene & feliciter vale. Die tuo Natali.

Philippus Melanch.

Clariſ-

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Pab. amico & fratri ſuo cariſsimo, S. D.

DELIBERATIONEM noſtram oſtendet tibi Paſtor Eccleſiæ veſtræ, in qua, etſi verecunde ſcripta eſt, & ſententias diximus ἄνευ φιλονεικίας, tamen quædam admonitiones ſunt de libri erratis non leuibus. Sed de rebus tantis colloqui nos tecum neceſſe eſt. Quare & vt pagellas huius deliberationis legas, & vt de ſumma rei cogites, te etiam atque etiam oro. νῦν γὰρ ἐπὶ ξυροῦ ἵσταται ἀκμῆς ταῦτα τὰ πράγματα. Veniam igitur ad te poſt paucos dies, & afferam longiorem explicationem, quam οἱ ἐν τέλει, qui Fribergæ his dieb. conuenerunt, flagitant. Oſtenditur ingens vtilitas harũ, conciliationũ quæ & pacẽ Germaniæ redditurae eſſe dicuntur, & viã patefacturæ propagationi veræ doctrinæ, & aureo ſeculo Eccleſiæ. His ſermonibus moueor equidem, & ſimul cogito, cum diſsipatio ſit Eccleſiarum multiplex, Imperatorem habere cauſſam neceſſariam conſtituendi aliquem ſtatum. Sed mihi contra hanc formam, hæc in mentem veniunt: Corrumpi veritatem in quibuſdam præcipuis materijs, & ſtabiliri εἰδωλομανίας, nec paci profutura eſſe hæc conſilia, ſed noſtras Eccleſias turbatura, mutato doctrinæ genere, & pellendis bonis paſtoribus. Me igitur graues cauſſæ impediunt, quo minus adiuuare hanc νομοθεσίαν velim. Gentis Saxonicæ voluntates ad hæc inflectere difficile erit, magis etiam

etiam Eluetij reclamabunt. Accendentur ergo diſcordiæ, & diſcedet poëta ex theatro, priuſquam fabula peracta ſit. Non poterunt ſanari publica mala fucoſis conſilijs. In illo ipſo capite περὶ δικαιοσύνης manifeſta impoſtura eſt. Interea iactant Timargæ comprobatam eſſe doctrinam Eccleſiarum noſtrarum in hac noua νομοθεσία. Multa perfidioſe fiunt. Metuo & meum veterem παραστάτην, qui nunc fide publica eſt Auguſtæ. Si mihi priuatim meo periculo, & meo loco dicenda eſſet ſententia, etiamſi video mihi valde iraſci τὸν αὐτοκράτορα, tamen ſimpliciter & Socratico more reſponderem, me non aſſentiri his ſophiſmatibus. Et non aſſentiar, nec tamen impediam, quo minus ſuo arbitrio potentes conſtituant Rempub. ſi noſtræ admonitiones non valebunt. Faciam, donec viuam, quod feci hactenus, dicam eadem, vbicunque ero, & eandē Dei inuocationem in mēte circumferam vbique, & dicam vſitata modeſtia ἀνευστάσιων. Sed de hac deliberatione tota coram plura, de qua poſtquam multa cotidie cogitaui, refero me tandem ad hanc conſolationem: Quod eſt ex Deo, non diſſoluetur. Nec velim noſtras ſententias peruenire ad poſteritatem, ſi non ſunt ex Deo. Oro igitur Deum, vt regat & ſeruet Eccleſiam, quam ſcio ſolis hominum conſilijs nec regi nec ſeruari poſſe, vt filius Dei inquit: Sine me nihil poteſtis facere, ſed idem iubet nos palmites ſuos eſſe. Spero honeſtiſſ. coniugem tuam & dulciſſ. liberos ad te veniſſe incolumes. Vidi enim in quiete tecum ludentes filios paruos, Voſque vt Deus æternus pater domini noſtri Ieſu Chriſti, conditor generis humani & Eccleſiæ ſuæ, & pater

& pater orphanorum ſeruet, toto eum pectore oro. Bene vale. ἐν τῇ μάνδρᾳ.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Pabergenſi fratri ſuo cariſsimo, S. D.

DEO æterno patri domini noſtri Ieſu Chriſti gratias ago, quod ad te reduxit incolumes honeſtiſs. coniugem tuam & dulciſs. liberos tuos. Ac oro eum, vt Eccleſiam tuam domeſticam & publicam ſeruet. De libri Auguſtani decretis colloqui tecum cogito. Et eram nunc ingreſſurus iter ad vos, vt meas filias, ad tuam coniugem adducerem. Sed Aſcanius Cotenſis me vocat. De Proclo Eraſmus reſpondet. Emendatio tua in posteriore verſu, ſine dubio vera eſt, τούτου γὰρ ἐμβιτολ. De priore Paulus malebat legere οὐ κοσμικῶς. Aleſio des Anglicas litteras. Bene vale, die Bedæ Anglici.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camer. Pab. fratri cariſsimo, S. D.

DIONIS fragmentum mitto, cuius lectionem tibi voluptati fore ſpero. Nam in narratio-

nibus prudenter eligit res præcipuas, & miſcet orationes & deliberationes non ſtultas, & addit perſonarum inſignium deſcriptiones non ineptas. Etſi autem noſtri dolores alia quadam medicina indigent, tamen hæc θελκτήρια non ſunt ingrata ijs, quorum erectæ ſunt mentes hac diuina conſolatione, quæ ſperare iubet manſuram eſſe Dei Eccleſiam. Quæſo autem vt legas noſtram deliberationem, quam paſtor Eccleſiæ veſtræ affert, & legas vt iudex & ſeuerus cenſor, ἐγὼ γὰρ οὔτε ἰδιοβουλεύειν, οὔτε καινοτομεῖν, οὔτε περὶ οὐκ ἀναγκαίων μάχεσθαι θέλω. Nec tamen abijci res neceſſarias velim, nec velim turbari inuocationem ſanctæ coniugis tuæ & ſimiliũ piorum in Eccleſijs noſtris. Etſi autem in tanta diſſipatione Eccleſiarum, optandum eſt, vt remedia vera quærantur, tamen hæc quæ proponuntur qualia ſint, vides, Eſtq́ miranda, vel reprehendenda potius audacia iſtorum ſapientum, qui de reb. maximis, quas ignorare ſe ſciunt, leges condere auſi ſunt, & quidem in Eccleſia Dei. ἱππεὺς ἱππεύειν ἔδαν, καὶ ἀοιδὸς ἀείδειν, ſed illi ne ἱππεύειν quidem, quod profitentur, norunt. Meum conſilium eo ſpectat, ne qua fiat mutatio Eccleſiarũ noſtrarum, præſertim cum res oſtendat, hanc, quæ proponitur, turbaturam eſſe piorum mentes & inuocationẽ, & non ſanaturam Eccleſiæ vulnera. Spero autẽ Deũ nobis affuturum eſſe & gemitus multorũ exauditurum, etſi profecto magna ſunt mea & aliorum peccata, quorum cogitatione cohorreſco. Quod codicem Paulinum mihi miſiſti, gratias ago. Quæ mihi narrauit honeſtiſs. coniunx tua, memini, ac Deum æternum patrem domini noſtri Ieſu Chriſti conditorem

torem & SERVATOREM generis humani & Eccleſiæ ſuæ oro, vt & tibi & tuis aſsit, ac vos tueatur, vt certe ſpero aliquod ſemen ſanctū ſeruaturū eſſe. Si non ſumus Epicurei, hanc ſpem non tantum, vt dicitur, vtraq; manu, ſed toto pectore retinere debemus. Scio autem te veriſsime odiſſe Epicureos, quorū vides plænas iam eſſe curias & aulas, quos vt Deus conditor generis humani & pater domini noſtri Ieſu Chriſti, reprimat & perdat, cotidie precor. Bene & feliciter vale. Menſe Iunio in coniunctione Saturni & Martis in Ariete, quæ fortaſsis accendet bella ad Rhenum.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camer. Bambergenſi, fratri ſuo cariſsimo, S. D.

CVM à Muldæ ripa domum veniſſem, litteræ mihi à Sneppio exhibitæ ſunt, quibus ſignificat ſe, cum ad nos proficiſceretur, in itinere defatigatum, à Franciſco Vinarienſi exceptum eſſe, ibi noſtras deliberationes expectat. Sperauit fore vt Eccleſiæ Cygneæ præficeretur. Et, ſi citius aduenıſſet, obtineri ea res potuiſſet. Nūc de Roſtochio & Dania deliberat. Sed mallet in his regionibus manere. Cum autem Forſterus propter vocis exilitatem Mori locum nō expetat, & fortaſsis Morus iſtinc nō diſceſſurus ſit, optarim Torgenſem Eccleſiam Sneppio cōmendari. Sed id fortaſsis impedi-

et opinio fugæ vel offenſionis Imp. vel quod nunc in Tyrigetis eſt. De his rebus coram tecum loquar. De Fuchſij epiſtola ſerio te oro, vt veniam mihi des. Nuper oblitus ſum, cum in ipſo diſceſſu tam multiplex eſſet ἐπισύστασις interpellantium, poſtea quia vxor in mea conclaui decubuit, chartæ diſsipatæ ſunt. Ideo epiſtolam ad te ſcriptam reperire non potui, mitto eam quam ad me ſcripſit. Mitto & Oſiandri propoſitiones, quas probo. Sed certamen ἐν παρέργῳ ortum eſt, quod ſedabimus, ſed hanc arbitror velitationem eſſe, ſequentur alia maiora prælia. Gratias ago, quod carmina Eclipſeos & alia miſiſti, pro eo munere vobis Ptolemæi libellos, mittemus. De Victorini petitione coram loquemur. Nos eodem tempore hic ſenem Schurſium expectamus. Sed plura coram. Bene & feliciter vale. Seruet te & vniuerſam Eccleſiam tuam domeſticam filius Dei cuſtos Eccleſiæ.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camerario Pabergenſi, fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

IVBENT aulica mandata, vt ad vos proficiſcar, quæ ſane λακωνικῶς ſcripta ſunt. An alij etiam iſtic conuenturi ſint, neſcio. Mihi quidem ſomnia denunciant & itinera & pericula: quæ filio Dei commendo, qui dixit, ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ

σε, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν. Etſi enim multa ſunt & mea & multorum errata, & euolui ex tanta caligine opinionum, res maximæ, ſine lapſibus non potuerunt, tamen Deo voluntas mea nota eſt, & multa recte explicata ſunt, & ad conſenſum multarum Eccleſiarum aliquandiu, noſtram explicationem profuiſſe ſpero. Sed plura coram. Viti epiſtolam tibi mitto, quæ narrat Argentoratenſem tumultum, quem non dubito initium fore nouorum motuum in ea Germaniæ ora, præſertim prolatis nunc Eleuſinijs. Addidi & alias pagellas. Bene vale, VII. Iunij.

Philippus.

Honeſta mulier in loco vicino vrbi Regensburgo poſt immodicum fluxum ſanguinis, edidit fœtum biennio geſtatum in vtero, corpus fuit informe, caput ſimile corui capiti, oculi grandes, & roſtrum longum. Brachiorum loco pependerunt loculi ſimiles mulſebrium marſupiorum.

εἰκὼν βασιλειῶν, ἢ τυραννίδων ἐν ἐκκλησίαις,
αἱ κεφαλαὶ, κόρακές εἰσιν.
τὰ σώματα ἄπλαστα.
τὰ πτερίδια, ἁρπαγαί.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI IOACHIMO CAMERARIO FRATRI SVO CARISSIMO, S. D.

HONESTISSIMAM coniugem tuam rediiſſe incolumem gaudeo, & filium Dei domi-

num noſtrum Ieſum Chriſtum, qui dixit, Nemo rapiet oues meas ex manibus meis, oro, vt totã Eccleſiam tuam domeſticã ſeruet & gubernet. Erunt ei curæ etiam inter ruinas regnorum, familiæ inuocantes ipſum, vt ſcriptum eſt, generationi rectorũ benedicetur. Vidi dictata ab Eſilao de libertatis defenſione. Meminiſti hiſtoriam Thebanam, in qua narratur decretum factum eſſe à Thebanis, vt libertatem Græciæ defenſuri ſe cum ipſis coniungerent. Tales ſunt & hi clamores, non enim pugnant de doctrinæ explicatione. Sed hæc coram. Noſter amicus Sunipes dixit, conflatum eſſe ſcriptum veſtri paſtoris colluſione duarum Academiarum, καὶ ἄλλα πολλὰ οὐ προσήκοντα τῇ πάλαι φιλίᾳ ἡμετέρᾳ. Sed feramus hæc, & Deo nos cõmendemus. Hanc epiſtolam tradidi ingenioſo viro venienti ex Pruſſia, qui carmen magna venuſtate & facilitate ſcribit, cui nomen eſt Felici Fidlero. Affert & à filio litteras. Epithalamium Sabino ſcripſit, vnde de vena eius iudicabis. Bene & feliciter vale. Deus te & Eccleſiam tuam domeſticam ſeruet, VII. Iulij.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Pabergenſi, amico & fratri ſuo cariſſ.

S. D.

ET fatum vltimi temporis Eccleſiæ & pœnas magnorum veterum & recentium peccatorũ agnoſco

agnoſco & deploro, cum de confuſionib. Eccleſiæ cogito, quarum longa eſt & inextricabilis tela. Sed ſeruabit tamen Deus aliquod ſemen ſanctum, & vt ſeruet, toto eum pectore oro. Pagellam vobis mitto, in qua recenſentur διαιτηταὶ controuerſiarum Eccleſiæ, quorum deliberatio vtinam ſalutaris ſit miſerrimæ Germaniæ, cuius calamitas vere reſpondet nomini Almana, id eſt, vidua. Mitto & Poloni prædictionem, in qua nihil eſt inſigne præter hanc ipſam particulam, in qua narrat has de Eccleſijs deliberationes, quæ nunc inſtitutæ ſunt, futuras eſſe. Doctori Modeſtino oſtendi cures patris epiſtolam. Hodie hinc nuncius proficiſcitur Lubecam. Paulus noſter nunc edit hiſtoriam populi Iudaici contextam à reditu ex Chaldæa, vſque ad Solymorum excidium. Prorſus eſt imago huius temporis. Ideo edi curaui. Spero te conſilium editionis probaturum eſſe. Cætera coram. Bene & feliciter vale. Deus æternus pater domini noſtri Ieſu Chriſti te & tuos ſeruet incolumes.

Phil. Melan.

Siquid Modeſtinus litterarum ad me mittet, curabo perferri ad patrem. Habemus enim crebros tabellarios.

CLARISSIMO VIRO ERUDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camer. fratri ſuo cariſsimo, S. D.

ETsi pedem duriter afflixeram ingreſſurus iter, tamen adhuc quidem ita iudico, rectius fuiſſe nos huc accedere. Comitas Principum obruit ſtomachationes aliquot τοῦ γέροντος, & voluptati fuerunt noſtri ſermones Principi Iohanni, cui lenire dolores omni officio decet. Ego προλεγόμενα ſcripſi, magis vt ipſa aula, ſi qui legent, inuitetur ad Eccleſiarum amorem & conſtitutionem, quam propter alias cauſſas. Franciſcus Vuimarienſis ad Aſcanium ſcripſit, iterum imperari ſuis Principib. vt aſſentiantur libro Auguſtano, & conſilium petit. Compoſui epiſtolam, ſed te vellem affuiſſe. Conſul Limonius faber horologiorum mittet filium in ſcholam Portenſem. Te autem orat, vt adoleſcentem commendes alicui ex ijs qui docent, & vellet eum habere non ſolum inſpectorem ſtudiorum & morum, ſed etiam hominem, qui honeſtas operas domeſticas ei imperaret. Bene vale.

Philip. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Paberg. fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

ET grata eſt hoc præſertim tempore, aſsiduitas mihi tua in ſcribendo, & vtilis. Nam me non rudem accedere ad deliberationes ad quas vocamur, refert. Etſi mirificæ ſunt occultationes voluntatum & conſiliorum, & vt expertus ſum, per ambages

ambages longe aliud quæritur &exculpitur,quam quod oſtenditur. Alieniſsima eſt mea natura ab illa tota conſuetudine. Itaq; multo ante diſceſsiſſem niſi me cauſſæ illæ retinuiſſent, de quibus nuper colloquebamur. Viderer προχείματι καταδιαιτᾶν τοῦ ἄρχοντος, fortaſsis & initium id eſſet maioris diſsipationis. Expecto igitur exitum harum deliberationum, & Deum æternum patrem domini noſtri Ieſu Chriſti oro, vt nos gubernet. Erit fortaſsis aliquando tempus, quo pijs & doctis, de Eccleſiæ doctrina integre colloqui licebit. Nec tyrannis quam conſtituere conantur iſti noui ἀρχιοσαὶ, diuturna erit. Aiebat nuper quidam conſpiraſſe τοὺς ἱερέας τε καὶ ἄρχοντας, καὶ νομικοὺς, καὶ κεντανίζους, vt tollant è medio ſcholaſticos κραγέτας. Acerba oratio eſt, & ſperanda ſunt meliora. Sed Deo hæc curæ erunt. Bene vale. Deus æternus pater domini noſtri Ieſu Chriſti ſeruet te & tuos incolumes.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Pabergenſi fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

HABET Imp. neceſſariam cauſſam quærendæ conciliationis Eccleſiarum, cum tanta ſit & opinionum & rituum diſsimilitudo, & alicubi barbaries. Quo autem morbus maior eſt, eo maiori cura vera remedia quærenda erant. Sed noſtri,

id eſt, docentium, mores vt leniſsime dicam, mouent multos, vt qualemcunq; ſtatum, auream ætatem fore, præ hac cõfuſione, ſperent. Legi excerpta capita, quæ ad Aſcanium miſſa ſunt, ac animaduerti ἕτερα τὸν πόδα, ἕτερα δὲ τὴν χορδὴν λέγειν. Liber multo durior eſt, καὶ περὶ δικαιοσύνης corruptelam eſſe certum eſt. Sed ὁ νόμαρχος dicet fortaſſe me φιλονεικίᾳ ἀκριβολογεῖν καὶ διορύττειν τὰς συνθήκας. Certe carmen tuum de Eclipſi ſignificat has fucoſas conciliationes non ſanaturas eſſe mala publica. Oremus autem filium Dei, vt dulciſs. tuis liberis & aliorum piorum poſteritati ſeruet Eccleſiam, & tribuat & honeſta & tranquilla hoſpitia. Remitte Aſcanio paginas. Pro tuo munere luculenta deſcriptione videlicet Eclipſeos tibi gratias ago, & mitto Initium enarrationis Symboli. Bene & feliciter vale.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Pab. amico & fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

EXPLOREMVS igitur de Forſtero voluntatem Principis Aſcanij, à quo ſi vocatus eſt, patronum ei & ſedem gratulor. Sed ſi non eſt vocatus, arbitror ei Eccleſiam Iſennacenſem commendari poſſe. De Sueuica illa Vitus ad me ſcripſerat, vt hominem idoneum indicarem. Nunc dehortator eſt Forſtero. Omnino humanis conſilijs inextricabi-

tricabilis eſt confuſio Eccleſiarum, cui Deus ſua ſapientia & bonitate, medicinam faciet. Nam Regum & Principum furores augent mala publica, non ſanant. Spero tamen in tantis tempeſtatibus Deum gemitus noſtros reſpecturum eſſe, nec conceſſurum, vt παγολεθρία totam Eccleſiam deleat. Accepi indicem continentem capita totius hiſtoriæ Nicephori, ſuperat meam expectationem, quare curabo vt videas. Bene vale.

Philippus Mel.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Paberg. fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

SEMPER affuit generi humano filius Dei, inquit Ireneus, ſeu ſignificans ſemper eum Eccleſiæ affuiſſe, ſeu complectens vniuerſum genus humanum, quod inter aſsiduas imperiorum concuſſiones ſeruatur tamen, & ſeruatur ideo, vt excerpatur inde cœtus vocandus ad agnitionem Dei. Speremus igitur nunc quoque filium Dei cuſtodem eſſe Eccleſiæ ſuæ, & in hanc nos & familias noſtras includamus, velut ad aram confugientes. Ideo etſi magni ſunt tumultus, tamen cum ſocietas hominum non deſerenda ſit, leges, doctrina, coniugia, & alij nerui humanæ ſocietatis, tuendi ſunt. Cum autem filia Sebaldi Munſteri deſponſata ſit Vlrico Sicingero, te oramus, vt ad ſacrum nuptiarū, die Auguſti viceſimo huc venias, & honeſtiſſ.

vxorem

vxorem & filias tecum adducas. Scis enim cauſſas, quare optime morati homines inde vſq; ab initio generis humani, coniugij initijs adeſſe ſeniorum etiam cœtum voluerint, qui & teſtarentur de coniugio, & ſimul vota facerent pro iuuentute, cogitantes de vitæ periculis. Mouearis etiam orbitate virginis, præſertim cum ſcias patrem amicitiam tuam plurimi feciſſe, nec dubitaſſe, quin vbicunq; poſſes, familiæ ſuæ benefacturus eſſes. Scio non opus eſſe longiore oratione apud te, qui omnium officiorum momenta ſapienter ponderas. Bene vale. Datæ Vuitebergæ, XVIII. Septembris, Anno M. D. XLVIII. Noſtra Martha etiam ſuo nomine honeſtiſs. filiam tuam orat, vt huc veniat.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario, fratri ſuo cariſsimo, S. D.

MITTIT ISTVC tabellarium vidua Lutheri ad Clariſs. Virum D. Stramburgum, qui ſi non eſt domi, litteras à te legi volumus, & nobis ſignificari tuum conſilium. Sin autem breui domum rediturus eſt, retinebis eas, & cauſſam viduæ tu quoq; ei commendabis. Vix ei tantum ocij ab aulicis negocijs eſſe cogitabam, vt hanc moleſtam controuerſiam, quæ cum homine rixoſo erit, ſuſcipere poſſet. Sed miſera mulier quid faciat?

Fui

Fui ſuaſor, vt quoquomodo tranſigeretur, ſed aduerſarius nimis multum pecuniæ flagitat. Mihi etiam frater videtur à meo conſilio diſſentire. Quæſo vt cum D. Stramburgo deliberes. Scis me non minus exitus forenſium certaminum, quam pugnarum metuere. Mitto tibi Staphyli epiſtolam de morbo graſſante in Pannonia. Scribit & alia de nouis diſputationibus Hyperboreis. Matthias Elbingenſis ad nos venit, qui narrat hiſtorias, quas coram recitabo. Bene & feliciter vale. Filius Dei te & Eccleſiam tuam domeſticam totam ſeruet incolumem. Pridie Cal. Septemb.

Philip. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Cam. Paberg. amico & fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

DVos ad ſe viros doctos, alterum in doctrina Eccleſiæ, alterum in philoſophia, & non rudem in ſcribendo, Pomerani ante annum mitti flagitarunt. Theologum miſimus, placida natura præditum, & mediocriter eruditum, & vt audio propter modeſtiam gratum Academiæ. Alter locus diu ſeruatus eſt Sciuro. Poſtea etſi ſæpe interpellarunt Pomerani, neminem quæſiui, præſertim cum tu interrogaſſes, an adhuc res integra eſſet. Nunc in his tumultibus, cum alij alias ſedes quærunt, venit ad me Sigiſmundus Naoburgenſis, doctus &

ctus & honeſtus vir, nam & ſolutam orationem, & carmen non ſordide ſcribit, & mathemata callet, ſeq; iam medicæ artis ſtudijs dedere cepit, qui eum ſibi locum tradi petiuit. Cum tam diu neminem indicaſſes, proficiſci eum iuſsi, vt coram voluntatem Academiæ de tota re exploret. Profectus eſt ante quatriduum. Hæc ita à me ſimplici animo acta ſunt, quæ vt boni conſulas oro. Gaudeo alicubi doctrinarũ ſtudia manere, & manſura eſſe ſpero, etiamſi in hac extrema mundi ſenecta erunt ſqualidiores & Eccleſiæ & politiæ. Quantas iniurias tulerim ac diſsimulauerim, propter hoc qualecunq; ſtudium excitandæ philoſophiæ, imo & explicandi horridiores aliquas materias theologicas multi norunt. Nunc alia duriora ferenda ſunt. Sed ſpero Deum nobis mitigaturum eſſe ærumnas. Bene & feliciter vale. Deus æternus pater domini noſtri Ieſu Chriſti ſeruet te & Eccleſiam tuam domeſticam. Calendis Septemb. Si Sigiſmundus oblatum munus non accipit, tuo amico deferemus.

Philippus Melanch.

Forſteri tabellarium miſi ad Aſcanium Principem. Et tamen ei certum locum indicaui. Si volet gubernare Eccleſiam Rauensburgenſem, accerſi eum ab eius vrbis Senatu curabimus. Tu quid reſponderis ſcire cupio. Fortaſsis enim & Philyram appetit, vt multi. Matheſſus ait ſe in his præſertim tumultibus non diſceſſurum eſſe à ſua Eccleſia. Litteras eius mitto. Plura coram.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camer. Pabergenſi, fratri ſuo cariſsimo, S. D.

ETsi libenter ad vos Medicorum audiendorum cauſſa proficiſcor, tamen propter alterũ negocium de quo ſcribis, vt veniam, cauſſæ ſunt grauiores, quod quidem vt regat & adiuuet Deus æternus pater domini noſtri Ieſu Chriſti, conditor humani generis, & autor illius mirandi fœderis & coniunctionis legitimæ coniugum, & cuſtos Eccleſiæ ſuæ, toto eum pectore oro. Adero igitur Deo iuuante. Nono Cal. Octob. Crucigero & eius coniugi placere affinitatem Pauli ſcito. Hæc ad te ſcripſiſſem ante iter meum, ſed ſubito cum cepiſſem ſcribere auocabar. Cætera coram. Eccleſiam Deo curæ eſſe non dubito. Hac me ſpe vna ſuſtento, humana præſidia & conſilia quam ſint inania, multi iam euentus oſtenderunt. Rhetico ſalutem opto, quem ſcio narraſſe hiſtorias vrbium vicinarum ſuæ patriæ minime iucundas. Vnum Phocylidæ verſum iam ſapientes didicerunt.

καιρῷ λατρεύειν, μήτ' ἀντιπνέειν ἀνέμοισι.

Ne ego quidem ſum duriſsimus. Sed tamen modus quidam eſt eius rei. Plura coram. Bene & feliciter vale. Deus te & Eccleſiam tuam domeſticam ſeruet & gubernet. XVI. Cal. Octob.

Philippus Melanch.

Clariſ-

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camer. Pabergenſi, fratri ſuo cariſs. S. D.

QVAEDAM præcipuæ fœminæ ſecutæ Reginam Danicam, hic dixerunt ſe libentius Dominam comitatas eſſe, vt viderent harum regionum Eccleſias. Petrum Suauenium miror cum quidem rex vellet, noluiſſe ad nos accedere, cum tam dulcis ei familiaritas cum Crucigero & Paſtore fuerit, vt de me non dicam. Nec litteras miſit. Sed mandata dedit Medico, viro docto, inſuauia. σκυθῶν ῥῆσις erat, de ira & indignatione, & minis τοῦ βασιλέως, οὗ νῦν κράτος ἐστὶ μέγιστον. Sed & Eccleſiæ pericula & noſtra, & tales amicitias Deo commendo. Rex Danicus grauiter ſcripſit, ſe non turbaturum eſſe piorum inuocationem his mutationibus, quæ nec ad pietatem, nec ad bonos mores proſunt. Funera duo nobis poſt reditum, magnum dolorem attulerunt, Coniux Eraſmi Salueldenſis, & coniux Froſchelij extinctæ ſunt in partu, cum quidem Froſchelia, quæ prior deceſsit, vtriuſque mortem ἐν ὀνείρῳ vidiſſet, quod ante menſem mihi Froſchelius narrauit, cum vtraque viueret & recte valeret. Honeſtiſs. coniugem tuam & totam familiam tuam, & te vt ſeruet Deus, toto eum pectore oro. Bene & feliciter vale, VIII. Octob. Rhetico exhibeto litteras, quas mitto. Paulus accepit viginti Ioachimicos pro libris, quos miſit, & tibi & tuis fauſta omnia precatur.

Philippus.

Clariſs.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pabergenſi, fratri ſuo cariſſ. S. D.

ETSI quotidie magis contabeſcit Caſpar ἀτροφίᾳ, tamen mens valet, nec omittit Ptolemæi lectionem. Et cum foris celum aliquandiu contemplatus eſt, lætus ingreditur ad filium Dei, & Eccleſiam, ſeſe, & ſtudia publ. & alias res bonas Deo ardentiſs. votis commendat. Hæc officia cum ſint in hac vita ſumma, nunc quidem viuere vere exiſtimandus eſt. Sed nobiſcum optarim eum diutius viuere poſſe. Valde delectatus eſt & amore Pauli affinis, & munere, nam potu vtcunque ſuſtentatur. Orat autem Deum æternum patrem domini noſtri Ieſu Chriſti conditorem generis humani, & Eccleſiæ ſuæ, autorem fœderis coniugalis, vt aſsit coniugio Pauli & affinis ſuæ, quod quidem & antea probauit & nunc probat. Viro clariſs. D. Schoſelio litteras etiam ſe miſſurum eſſe dixit. De itinere noſtro ſcito me quidem malle vobiſcum proficiſci, ſed paſtor noſtræ Eccleſiæ non vult iter ingredi ante diem Mercurij. Conueniemus igitur, vt ratiocinor, in Oſchazio. Orat Caſpar vt Paulus poſt deſponſationem huc veniat, vt donec conceditur, colloquantur. Aleſio mitto litteras cõterranei, ſcriptas in Hibernia. Bene vale, die Martini. Salutem opto & Eccleſiæ tuæ domeſticæ & amicis omnibus.

Philip. Mel.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

DEo æterno patri liberatoris noſtri Ieſu Chriſti crucifixi pro nobis & reſuſcitati gratias ago, quod te & tuos ſeruauit incolumes, quodque te ad Academiam reduxit, ac oro, vt deinceps ac perpetuo vos ſeruet velut abditos ad aram ſuam, vt Pſalmi verbis vtar, quæ iudico ſumta eſſe à communi conſuetudine, quæ parcit confugientibus ad aras. Paulus & ego decreueramus ad te hodie proficiſci, nec veritus eram τὴν ἀποφράδα propter eclipſin. Nam conſpectum tuum iudico Fauſtum omen eſſe. Et hic dies Eraſmi natalis eſt, ſed Argeliam vocor. Scribo breuius, quod nunc currum conſcenſurus multis do litteras. Sabinus expectaſſet reditum tuum, ſi qua ſpes fuiſſet breui te affuturum eſſe. Tres filias & filium mihi commendauit alendas. Sed multa coram. Bene & feliciter vale, XXVIII. Octobris.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

Deo

DEO æterno patri domini noſtri Ieſu Chriſti conditori generis humani & Eccleſiæ ſuæ gratias ago, quod & te & Eccleſiam tuam domeſticam ſeruat, & vt ſemper vos regat & cuſtodiat, toto cum pectore oro. Domi epiſtolas de multis rebus inueni, ἀλλὰ τὰς περὶ Τιμάρχου κακοηθείας, odioſiſsimas. Ego vero nunc in hac confuſione Eccleſiarum non ſolum cura rerum præſentium, & poſteritatis excrucior, ſed multo magis etiã dolore, fontes horũ maleuolorũ cõſiderans. Controuerſiæ cæteræ, Dei beneficio, ita dijudicatæ ſunt, vt ἐνάργεια καὶ πληροφορία in hominibus ſanis ſit ſine vlla dubitatione. Vna quæſtio heret & herebit περὶ λειτουργίας. Audio in itinere eſſe nuncios Pannonios, qui de Eccleſijs. ſuis nobiſcum deliberaturi ſint. Patebit igitur nobis Græcia, ſi hinc migrandum erit. De Matthæo Ireneo litteras, quas Achati miſſurus ſum, prius tibi iudicandas mittam. Cramius in aula mentionem fecit alterius adoleſcentis modeſti, ἀλλ' οὐ σύμβλητ' ἐστι κυνόσβατος οὐδ' ἀνεμώνα, πρὸς ῥόδα. Optarim propter doctrinæ propagationem in ſchola Irenæum eſſe, qui natura amat operas ſcholaſticas. Bene & feliciter vale. IIII. Cal. Decemb. Salutem opto vobis omnibus.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. fratri ſuo cariſs. S. D.

AVLICIS mandatis cogor quam primum ad Aſcanium proficiſci, vt illa ἀνάγνωσις τοῦ βυϐλίου abſoluatur, itaq́ recta iter faciam Mersburgum, quo veniam Deo iuuante XI. Cal. Februarij. Et accerſet te Aſcanius, opera erit bidui. Nam ego abrumpam hoc inſuaue negocium, à quo mirabiliter abhorreo. Et tamen, ne voluntates illorum prorſus alienentur, hæc & moderanda & ferenda hactenus eſſe cogitaui, te quoq́ ita cenſente. Cauſſam viduæ D. Lutheri commendaui viro optimo D. Stramburgio, quem tu quoq́ orabis, ne ei deſit, cætera coram. Bene & feliciter vale. Deus ſeruet totam Eccleſiam tuam domeſticam & publicam XIIII. Cal. Feb. Litteras tuas & poëmata miſi in Bruſiam An. M. D. XLIX.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camer. Bambergenſi fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

HERI cum redijſſe Faſoltum audirem, ad eum acceſsi, vt miniſtrum de noſtris pueris interrogarem. Miniſter neſcio vbi erat, ſed exhibebat mihi cum tui mentio facta eſſet, Faſoltus Sabini epiſtolam tibi inſcriptam, certo conſilio non volui reſignare, etſi te legere mihi inſcriptas quaſcunq́ voles iubeo, ſpero nihil eſſe funeſtum aut lugubre, & vt filius Dei tuam & meam familiam

liam qui ſemper adeſt Eccleſiæ, vt Ireneus inquit, ſeruet, toto eum pectore oro. Et ſcit ipſe quanta ſit infirmitas generis humani, quod ſignificat & hodierni Euangelij lectio in qua narratur, Nuptias fieri in Cana, id eſt, in Arundineto, vt & Aurogallo placuit. Eſt omnino hæc miſera natura fragilior arundinibus, ſed adeſt in hoc arundineto filius Dei. Non opinor Ciglerum huic meæ allegoriæ tam duriter aduerſaturum eſſe, vt ipſi δημήγορος τῶν ὑπερβορέων. Non habebam alia quæ ſcriberem. Mitto autem Sabini Epiſtolam teq́ꝫ oro vt ſignifices quid de filio ſcribat. Rurſus hodie miniſtrum Faſolti quæram. Tuas litteras ad Mythobium ſcriptas, & veſtra carmina dedi certis nuncijs euntibus in Pruſsiam. Bene & feliciter vale & reſcribe, die quo celebratur memoria Nuptiarum quibus in Cana filius Dei affuit.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE præſtanti Ioachimo Cam. Bam. fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

ETSI Melijs Athenienſes apud Thucydidem ſuadent, ne moueantur, nomine τοῦ αἰσχροῦ quo minus deditionem faciant, & iubent μὴ τὰ χείρω φιλονεικῆσαι, tamen vellem ὑψηλοτέρους illos fuiſſe grauiores & firmiores, ac vere metuiſſe τὸ αἰσχρὸν, cæteris magis ignoſco, qui aut aſſuefiunt, ad illam

veterem Diagoræ ſapientiam, aut ſimulant religionem, vt imperia amplificent, ὥσπερ ὁ δεῖνα. Sed apud illos ſcio multos doctos viros eſſe, qui controuerſias intelligunt. Ioannes Sturmius Bremam venit. Litteras mitto Buceri & alterius cuiuſdam amici, quæ recitant Senatuſconſultū quoddam ſane μικρόψυχον. Marchio nos non allocutus eſt, tantum per alios de puerorum conuicijs nobiſcum expoſtulauit. Bene vale, die Natali Caroli.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI IOACHIMO CAMERARIO FRATRI ſuo cariſsimo,
S. D.

EXISTIMO idem tibi accidere, quod mihi accidit. Creſcit mihi dolor de eo negotio, quod te excruciat. Nunquam ita me illæ ineptiæ diſputationum fatuarum in vicinia afflixerunt, vt hic caſus. Sed oremus Deum, vt ſua immenſa miſericordia ſanet & hoc vulnus noſtrum. Recte feciſti quod non abijſti ad conuentum Naoburgenſem. quia de Synodo Tridentina differri deliberationes poſſunt. Aduenit huc Genuenſis adoleſcens, qui narrat Auguſtæ de Synodo ſilentium eſſe. Romanum Pontificem colligere exercitum ad recuperandam Parmam. Tutianus pictor Venetus eſt Auguſtæ, qui ſæpe accedit ad Imperatorem, à quo accerſitus eſt, ac narrat valetudinem mediocrem eſſe. Donauit Imperator nuper mille coronatos

natos Italici poëmatis autori. Bene & feliciter vale.

Philip. Mel.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

NON ficta πρόφασις eſt καὶ εὐπρόσωπος non eundi in Tyrigetas, quod Sabinum me expectare neceſſe eſt. Et tamen ſignificatio beneuolentiæ quæ profecto non eſt fucoſa, oſtendenda fuit, præſertim cum illi veteres amici noſtri nimium indulgeant ταῖς ὑπονοίαις, quas alienas eſſe à grauibus & prudentibus oportet. Mittimus igitur Dauidem, qui, ſi quid addes litterarum, perferet. Tibi mitto Ptolemæi pagellas, miſſurus etiam alijs. Nondum enim Typographi concinnarant. Sabinus nondum huc redijt, quem cum dimiſero, mox iſtuc veniam. De Lignicenſi duce cum non ſciam quando iſtuc venturus ſit, vellem te ſcripſiſſe, quando ille ad vos venturus exiſtimetur. Boruſsia mihi certe auget ſolicitudines, expecto enim μετὰ τοῦτον ἀκροβολισμὸν ἄλλας μάχας. Naturam, geneſin, loci opportunitatem, imo & κολακείας Hyperboreæ gentis metuo. Sed hæc coram. Bene & feliciter vale. Die XV. Maij.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

MEMINISTI picturam in curia Norinbergenſi, in qua cor regis in manu Dei pictum eſt, & ſpero Deum aliquorum principum volunluntates ad Eccleſias iuuandas inclinaturum eſſe, & vt regat pectus & conſilia Ducis Lignicenſis, vota facio. Ad Sneppium ſcripſi de ea ἐπισκοπῇ, ac poſt Sabini abitum ad te proficiſcar, vt de tota re colloquamur. De Sabini filia flecti auia poteſt, ipſam puellam quomodo inflectere poſsimus non video. Ego nihil pugnabo, etiamſi magno in dolore ſum. Sed Deum oro vt & domeſticas & publicas miſerias nobis leniat. Bene vale, 23. Maij.

Philip. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario, fratri ſuo cariſsimo, S. D.

DAVID noſter ex ſacro nuptiali reuerſus, febrim attulit, ego atroces dolores à calculo ortos, à Salæ ripa rediens. Hic autem accepi epiſtolam Sneppij qui in Tyrigetis interpres erit linguæ Ebreæ. Itaq; ſi non abijcimus Lignicenſe negocium, vel de Sarcerio, vel dē Frechto cogitandum

dum erit. Ac opinor Sarcerium non grauatim in his locis patriæ vicinis manſurū eſſe, mihiq́ꝫ nuper narrauit ſe deferre ſuam operam Eccleſijs harum regionum. Et idoneum eſſe ad illam partem gubernationis, quæ mandatur Inſpectori Eccleſiarum iudico. Tuam Sententiam mihi ſignificabis. De Academia Roſtochiana legito & Arnoldi epiſtolam quam Sneppianæ addidi gaudeo & conſenſum eſſe Academiarum quinq́ꝫ mediocrem, & docentium inter ſe beneuolentiam mutuam. Nouum illum hoſpitem gentis Hyperboreæ metuo. Audio & δεκαπέτην Slauum in vicina parthenopea edere noua plauſtra conuiciorum. Sed hæc arte ferenda ſunt, & oro filium Dei ſedentem ad dextram æterni patris, vt corda noſtra regat, & nos & has Eccleſias & cœtus diſcentium faciat σκεύη ἐλέους, ac nobis adiungat Spiritum παράκλητον ex æterni patris & filij pectore effulgentem. Hic ſit cuſtos etiam tuæ domeſticæ Eccleſiæ. Bene vale, in penteçoſta.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. Bamberg. fratri ſuo cariſſimo,

S. D.

ERIT ergo γιγαντομαχία, quam & diu formidauimus, & multa prodigia & tetri poſitus aſtrorum denunciarunt, poſtquam venit in vicinam Parthenopen Harcynius τυφὼς. Nos quid

facere poſſumus,niſi quod ille regum optimus mo nuit,in præcepto quod tuis verſibus redditum quo tidie nobis recitant pueri: Noſtra tuamq; fides ſo lius orat opem. Etſi multorum periculorum cogitatione excrucior, tamen ille vetus dolor maior eſt, quem circumfero propter quædam ἀνήκεστα vulnera Eccleſiæ. Redijt ex Pruſsia Staphylus, qui ſcribit pugnas cum nouo hoſpite factas.O rem miſeram, graſſantur furores diabolici his extremis temporibus armorum,& opinionum tumultibus. Sed reliquias tamen veræ Eccleſiæ & aliqua pia agmina & doctrinæ domicilia filius Dei ſeruabit. Mitto tibi Belgicum nomiſma ſparſum in pompa Antuerpiana,cum filius Imperator eam vrbem ingreſſus eſt. Filio Rottingi dedi Epiſtolam ad patrem,tuo etiam nomine petens,vt medicationem pedis filij, inſtituat, ac hortatus ſum, vt Cornelij conſilio vtatur. Bene & feliciter vale. Deus ſeruet te & Eccleſiam tuam domeſticam.XIIII.Cal.Iulij.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE
præſtanti Ioachimo Cam. Bam.
fratri ſuo cariſsimo,
S. D.

ETSI cruciatus à calculo ortos tuli ſæuiſsimos qui nunc edito grandi ſcopulo, mitiores ſunt, tamen magis crucior cogitatione miſeriarum publicarum. Fuit hic legatus Pomeranicus reuerſus ex Belgi-

ex Belgico, qui narrat multorum opinionem eſſe, Carolum Imp. indicturum eſſe conuentum,& quidem in Tyrigetis, vbi de libro Auguſtano ſingulorum ſententias rurſus audire velit. Sed coram hæc,& interea plura audiemus. Inchoaueram præfationem, quam petit typographus. Sed operæ aulicæ interruperunt. Veſpaſianum habeo aureum ςατῆρα, addendum cæteris quos habes. Mitto tibi Micylli & filij epiſtolas. Bene & feliciter vale, Filius Dei ſeruet te & Eccleſiam tuam domeſticam, die Iohannis Baptiſtæ.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſſimo, S. D.

ETSI quotidie tecum & coram & per litteras colloqui cupio, nec magis acquieſco in re humana vlla, quam in tuis præſertim & paucorũ aliorum amicorũ colloquijs, tamen in hac mole rerũ vides ne poſſe quidem inſtitui Epiſtolas. Prorſus enim vt dixit Ariſtoteles, verum eſt, hæc negocia non eſſe ἐπιςολικὰ: ſcripſit meus frater de itinere Imp. per meam patriam, & de petitionibus Ducis Vuirtenbergenſis, legi & recordor magno cum dolore, epiſtolam tibi miſſurus eram, ſed hodie ſubito miſi Duci Bruſsiæ. Paſtor Eccleſiæ veſtræ argumentũ vobis recitabit. Socini filius ſæpe nobiſcũ eſt, ſed conuictor eſt Forſteri,& optarim eum in Eluetijs eſſe, ἄλλος γὰρ πρὸς ἄλλην πόλιν τεταγμένος.

Et for-

Et fortaſsis aliquanto poſt, noua exilia & ipſi & nobis ſuſcipienda erunt. Decreui ad vos expatiari. Toties iam retexo τὸ σύγγραμμα περὶ συνόδου, & toto corpore cohorreſco, cum cogito vtriuſq; partis mala, nec tamen, tertiam conſtitui velim, ſed deſino, non ſunt enim hæc epiſtolica, decurro ad illud in tuis verſibus. Noſtra tuamque fides ſolius orat opem. Filius Dei ſeruet & Eccleſiam, & tuam domeſticam Eccleſiam. die Iacobi.

Philip. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

ETSI coram nos colloqui neceſſe eſt, tamen huic Argentoratenſi, ingenioſo adoleſcenti, & cuius naturæ ineſt philoſophia, vt vtar illis veteribus verbis, quæ tibi notiſsima ſunt, dedi hanc breuem epiſtolam. Scripſi quædam περὶ τῆς ἀρχηγετικῆς συνόδου, quæ Principi Georgio exhibui, poſtea huc reuerſus accepi litteras à Staphylo, qui ſcribit ſe & Oſiandrum coram principe familiariter diſputaſſe περὶ δικαιοσύνης, & de Pauli ſententia. Tollit omnino imputationem ille nouus hoſpes gentis Hyperboreæ, protulit Staphylus pagellam Lutheri, in qua reſpondet quæſtionibus à me diſerte ipſi propoſitis ante annos quindecim, lecta ea Princeps acquieuit & valde lætatus eſt. Alter confugit ad hoc creſphygeton: Non eſſe autographon

phon Lutheri. Nunc ille à me petit autographon. Sed hæc & alia coram. Adoleſcenti Argentoratenſi dabis litteras ad Doctorem Sebaldum, Ego Gerbelio & Hedioni & alijs quibuſdam, etiam adoleſcentum cauſſa ſcripſi. Bene & feliciter vale. Deus tuam Eccleſiam domeſticam & publicam ſeruet & regat. Pridie Idus Auguſti

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO IOACHIMO CAMERARIO PAB. eruditione & virtute præſtanti fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

EPISTOLAM ad Senatum Cygneum mitto, quam eo non obſignaui, vt eam legas, ſtatuetis autem veſtro arbitrio de tota re. Ego & tua cauſſa & propter bonitatem naturæ Eſromi, & eruditionem, ipſi optime volo, & ei fauſta & felicia omnia precor, & Deum oro, vt propter ſuam gloriam poſteris Eccleſiam & mediocres politias conſtituat. Cum domum reuerſus eſſem, multa audiui, quæ meos dolores augent. Nouus hoſpes gentis Hyperboreæ, iam aperte διασεὶς τὰς κυρίας γνώμας περὶ δικαιοσύνης, & admonitus vt reprehenſiones metuat, reſpondit, θανόντος λέοντος, καταχέζειν αὐτὸν τῶν ἀλωπέκων. Cohorrui hac voce audita. Narrant & Chriſtophorum Ionam mortuum eſſe. Omitto alia multa. Hæc narratio, ſi vera eſt, admirationem magnam res pariet. Budei coniugem

anum

anum cum filiabus aiunt migraſſe Geneuam ad Caluini Eccleſiam,in qua & alij multi nobiles homines in Gallia exulare dicuntur. Tibi & viro clariſsimo Stramburgio mitto geneſin Erici, in qua multæ ſunt diſsimiles ſignificationes, de quib. veſtra iudicia libenter audiam, etſi iam vicia, vt in magnis alijs,eruperunt, virtutum impetus prædicari nondum audiui, ſed interpellant me alij flagitantes litteras. Bene & feliciter vale: Cuſtos Eccleſiæ ſuæ filius Dei regat nos & ſeruet te & Eccleſiſiam tuam domeſticam. III. Idus Septemb.

Philip. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camer. amico & fratri ſuo cariſsimo, S. D.

ITA accidit, vt iſtic fore prædicebam. Mediocriter iam me calculus excruciat, motus illa vectatione vehementiore, cum ad Aſcanium proficiſceremur. Sed inedia lenio cruciatus, vt narrabit Laterenſis: vtar ergo valetudinis excuſatione in litteris ad Cumerſtadium, quas tibi mittam, & quibus intexam illas noſtras conciones de laude coniugij & caſtitatis veras, & nimis neglectas in Eccleſia. Ex colloquio *τῆς καρβλου μήτιος*, ratiocinari te multa potuiſſe exiſtimo, & de me nonnihil. Manſi hactenus in his locis ſeu fato, ſeu mea quadam timiditate, ſeu huius ſodalitij amore. Sed ad ipſum

ad ipſum multo ante ſcripſi, me ſi malint alibi eſſe, non futurum ipſis oneri. Scribes igitur mihi quid tibi videatur. Ad iter Cygneum me vt ſpero acceſſes, vbi de me quoq; deliberabimus. Litteras Adami Fuldenſis, quib. incluſi ſunt aurei, bona fide mihi exhibuit Laterenſis. Filius Dei, Dominus noſter Ieſus Chriſtus crucifixus pro nobis, & reſuſcitatus ac ſedens ad dextram Dei, vt det dona hominibus, qui vere eſt cuſtos Eccleſiæ ſuæ, ſeruet te & Eccleſiam tuam domeſticam & publicam. Bene vale, XVI. Cal. Nouemb. Heri aduenit Tubingenſis Lector, cuius Epiſtolam miſiſti, quem ad te poſt biduum venturum eſſe arbitror.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

SVA cuiq; virtus præcipue beneuolentiam & autoritatem parit, & Deus addit ἀξίωμα bonis mentib. Quare ſcio non defutura eſſe genero tuo, viro integerrimo ſtudia honeſtorum virorū Cygneæ, ac Deum æternū patrem domini noſtri Ieſu Chriſti cuſtodē Eccleſiæ ſuæ oro, vt & ipſum guber net & faciat σκεῦος ἐλέους. volebam autem & adeſſe initijs, & adducere amicos, vt iſtic eum audiremus, & aliquid alacritatis adderet comitatus. Sed mę iudicium tutelæ retinuit, in quo de Stacmanni hæreditate rationes retulimus. Nec abeſſe

ab ea

ab ea cognitione potui, cum ipſe fuerim tutor, cruciatus à calculo orti & obſtructiones, etſi adhuc hærent, tamen me non retinuiſſent. Nondum etiam γαμικὰς ἐπιστολὰς ſcribere potui, Impedijt me hodie iudicium tutelæ, vt nec Eraſmo Sarcerio litteras dare potuerim. Poſtea igitur veſperi hunc nuncium ad vos ire iuſsi. Deus te & Eccleſiam tuam domeſticam ſeruet. Bene vale, x i. Cal. Nou.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

ADIVNGO & ego ad vota Eccleſiæ tuæ domeſticæ, meam inuocationem, ac Deum precor, vt tuam familiam & te ſeruet, & gubernet totum generi curriculum. Iudico eum bene de Eccleſia mereri poſſe in eo munere, ad quod accerſitus eſt. Et tales ſcholæ tranquilliores ſunt noſtris: libenter affuiſſem initijs, ſed ſcripſi cauſſam non falſam, quæ me retinuit, excruciauit etiam me calculus, quem heri primum eieci, nec vllum adhuc grandiorē ſcopulum edidi. Ad Cumerſtadium etiam ſcripſi, & miſi γαμήλιον exiguum, ſed propter Turſonis memoriam fortaſsis non ingratum. De Sycophantis in vicinia ſcito, me magis Eccleſiæ cauſſa, quam propter me dolere, nec metuo epiſtolarum editiones, de quib. ſcribis. Vidi editam præfationem, quam præfixi libro Ratiſponenſi ante

ante annos aliquot, in qua moneo doctrinæ corruptelas cauendas eſſe, grauiter ſcripta eſt, nec nunc me lædit, ſed illi declamationes addiderunt vt ſolent, quibus credo vulgus delectari. Quid enim plauſibilius eſt ad populum, laxatione diſciplinæ, & vituperatione gubernatorum, deniq; nobis nota eſt vox Thucydidis, ἐν στάσει πᾶσα ἰδέα κακοῦ ἔστι. ſi fatalis mihi hæc calamitas eſt, vt talibus calumnijs opprimar, libenter profecto non modo ex Germania, ſed etiam ex hac vita diſcedam. Quæ fuerit mea diligentia in multis labyrinthis euoluendis longo tempore, ne illi quidem ignorant, qui nunc nos oppugnant, ſed omitto hæc. Arnoldum Burenium heri tecum fuiſſe arbitror, qui Sneppium in Academiam Roſtochianam adducere conatur, & fortaſsis Sarcerio erit hortator, vt in eam Academiam migret, quem nuper nos intelleximus Lubecam appetere. Studia Mathematum & excitari & florere vbiq; optarim: gaudeo igitur Humelium iſtuc veniſſe. Mitto tibi & cæteris amicis capita diſputationis, quæ continent quandam περὶ υἱοῦ θεοῦ ſententiam, de qua Thomæ & ſimilium hallucinationes non ſine gemitu legere poſſes. Nunc talium maximarum rerum explicationem iſti nugatores impediunt, διυλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες. Bene & feliciter vale, IIII. Nouem. Menium ſcito iam ſponſum eſſe.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioach. Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

IN epiſtola tua quanquam breui, tamen hæ mihi narrationes iucundæ fuerunt, in quibus ſignificas te profectum eſſe ad filiã, & tuos Dei beneficio incolumes eſſe. Oro autem tecum filium dei, vt Ecclesiam tuam domeſticam clementer, protegat & ſeruet. Delectatus ſum etiam Viri Clariſſ. D. Badhorni beneuolentia & ſtudio, & ei gratias ago, teq; oro vt meis verbis ei gratias agas. Sed hac conditione pecuniã mutuo ſumendã non cenſui, quia ſciebam ad id tempus non poſſe tantundem reddi. Plane enim illa negligit Heſiodi præceptum, φράζεσθαι χρείοντι λύσιν. Niſi fundus penſione oneretur, nõ video quid agamus. Inueni hic Iuſtini Martyros libros, in quibus tres pagellæ ſunt, hoc titulo, ἔκθεσις πίστεως περὶ τῆς ὀρθῆς ὁμολογίας, ἤτοι περὶ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου τριάδος. diſerte loquitur περὶ οὐσίας καὶ ὑποστάσεων & de duab. naturis in Chriſto nato ex Virgine. Si eſt vetus ſcriptum, profecto illuſtre teſtimonium eſt doctrinæ Eccleſiaſticæ. Valde cuperem eas pagellas edi, & familiares fieri pijs. Etſi autem in tua catecheſi ſatis perſpicua eſt explicatio, tamen hæc quoque legi à te velim. Et iſtuc tibi codicem afferam. Bembi hiſtoriam miſi Sabino. Forma orationis antiquior pene videtur Cæſaris oratione. Exemplum vnum retinui. Si Carolouicius non habet, opinor gratum ei munus fore. In veſtibuli libri eſt pictura Mercurij amplectentis Palladem. Bene & feliciter vale. Totam Eccleſiam tuam domeſticam & publicam ſeruet filius Dei dominus noſter Ieſus Chriſtus. Quinto Cal. Nouemb.

Philippus.

Clariſ-

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camer. fratri ſuo cariſsimo, S. D.

IN hoc Eisfeldenſi, cui hanc epiſtolam tradidi, multæ ſunt egregiæ virtutes & ἁπλότης, vt mihi quidem videtur, conueniens homini Franco: petit autem vt ſcribas ad fratrem illius, qui ei, vt ſyngrapha teſtatur, aliquantulum adhuc debet, quæſo ne ei deſis. Cras iter ingrediar iſtuc ad te venturus, exiſtimo enim te quoq; in aulam vocari, aliquanto minus mali eſſet, vel in exilio, vel in latomijs, quam video & eſſe & fore in his deliberationibus, in quibus plane Siſyphi ſaxum voluimus. Sed oremus filium Dei vt nos regat. Stathmionis pagellas ipſe afferam. Bene vale. Idibus Nouemb.

Phil. Melan.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camer. fratri ſuo cariſsimo, S. D.

ETSI nondum habebam narrationem de noſtris præſertim deliberationib. ἀξιήγητον, tamen huic nuncio dedi hanc epiſtolam. Stramburgus & Carolouicius ſunt in aula regia, loquar tamen de Mathematico vtroq; cũ Achate, quẽ cras affuturũ eſſe audio, vtinam artes & floreant & conſeruentur ad poſteritatem, etiamſi imperiorum tranquillitas

videtur non diuturna fore. Hodie mihi narrauit Ioachimus ab Heida, ſcis enim aliud eſſe Myricam, Apianum etiam ſcripſiſſe recens, ſe Principi neſcio quæ opera adornare,& venturum eſſe,vt ea exhibeat,ſed illius inuenta quid ad hanc ſcholaſticam doctrinam? neſcio quid addam. Eccleſiarum tranquillitatem à Deo petamus, qui ſua bonitate immenſa ſeruauit ſemper cœtus doctrinam fideliter cuſtodientes. Et ſcit ipſe nos quæſiuiſſe veritatem bono ſtudio, τοῦ δὲ ὄχλου ὁποῖαί εἰσιν ὁρμαὶ, vides, & tamen aliquibus venia danda eſt,& optarim ſapientes politicos συγχωρεῖν τι τῇ ἀσθενείᾳ τῶν εὐσεβῶν, etiamſi furores aliorum compeſci ſeuerius iuſtum eſſet. δεῖ γὰρ ἡ ἐκκλησία εὐσεβῶν ὥσπερ οἶδα, τάγμα ἀσθενὲς, quod mollisſime fouendum eſt. Bene vale, die tuæ ciuis Eliſabetæ, de cuius miſerijs & tragœdijs multa gemens hoc biduo cogitaui.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario Bamb. amico & fratri ſuo cariſs. S. D.

ETSI, cum ante aliquot menſes intellexiſſem hinc migraturum eſſe virum præſtantem ingenio, eruditione, & virtute, Alaricum, dolebam ex hac noſtra Academia tantum auelli ornamentum, tamen nunc in his noſtris miſerijs, reditum ipſi in patriam,& in eam vrbem,quæ nunc quidem vnica in Germania, doctrinæ domicilium eſt, gratulor, ac opto

ac opto, vt & conſuetudine ſuorum ſuauiter & feliciter fruatur, & ſtudia doctrinæ apud vos ornet ac adiuuet. Cū autem hinc diſcederet, ſignificari à me tibi voluit, ſe valde cupidum eſſe tuæ amicitiæ. Etſi autem nō dubitabam, quin vtriuſq; virtus, & iudiciorum de rebus bonis conſenſio, etiam ſine meis litteris vos coniunctura, mutuumq; inter vos amorem excitatura eſſet, tamen eius voluntati morem geſsi, mihiq; honorificum duxi, ſi meis litteris vel hoc vnum tribueretur, vt vultus in primo congreſſu familiarior eſſet. Nam poſtea eum tuo iudicio, quod eſt grauiſsimū, cōplectere: decet nos multa de natura quærentes, etiam in amicitijs non tantū aſſcita bona καὶ ἐπίκτητα conſiderare, ſed naturas ipſas: confirmo igitur tibi in hoc viro, non iniuſtam, ſed natiuam eſſe virtutem, cumq; in omni officio moderationem maxime ſalutarē vitæ amet, conſtantiam tamen grauitatemq; in veris ſententijs & rectis conſilijs tuendam eſſe etiam in periculis ſtatuit. Hæc bona excoluit non tantum forenſi doctrina, ſed etiam alijs litteris atq; artibus, quæ vitam gubernant, & in illo ſuo ſtudio, magis iuſticiam, æquitatem, candorem, quam calliditatem amat, propter hæc decora vere eū diligo, teq; vt eū complectaris, adhortor. Nā & in priuata vita ſuauem, & in Repub vtilem, coniunctionem tibi ipſius fore, ſpero. Talium amicorum familiaritate lenito mœſticiam, qua propter Rempub. afficeceris, quam ſi qui ſolis hominum conſilijs aut μιμψιμοιρία regi poſſe arbitrantur, næ illi multum falluntur. Speremus Deo curæ fore Eccleſiam ſuam, & hac ſpe, dum conceditur, teſtes ſimus veræ

doctrinæ,& iuuentutis iudicia formemus. Bene & feliciter vale.

Phil. Melanch.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario amico & fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

HERI litteras accepi,vt die Stephani veniam Argeliam, ad deliberationem, quæ non de parua re futura videtur. Etſi autem quæ ſcripſiſti de tuo itinere, memini, tamen retineri te ratiocinor, ſed id poſtea ſciam. Nunc æterni Dei filium Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, quem vero pectore credimus eſſe σωτῆρα, καὶ μεσίτην, & exaudire noſtras preces, oro, vt & interſit conſilijs de Rep.&te & tuam domeſticam Eccleſiam ſeruet incolumes. Nuncium qui Baſileam ibit, flagitaſſe litteras à te ſpero:ſcripſi de Hiſpano noſtro ad Regem Anglicum & ad Cantuarienſem. Bene vale.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camerario fr ri ſuo cariſsimo, S. D.

ALIQVOT accepi Epiſtolas tuas, quanquam breues,gratas tamen, in quibus ſigna ſunt mul-

ſunt multa tuæ mœſticiæ, quæ mihi etiam meos dolores auget, ſed mitto tibi & filio tuo, ſententiam verſibus redditam, & tuis & Stigelij, qua nos ſuſtentemus. Quæ enim alia conſolatio reliqua eſt? ſæpe ſuſpicor longe aliud agi, quam oſtenditur, ſed hoc quoq; Deo commendo. A Baltico littore flatus horridi nos feriunt: audio minas, ὅτι ὁ δημήγορος ταμιεῖ φλέβα μοι, ὅθεν τὸ αἷμα ἐς ὅλην γερμανίαν ἀναβρύξει, ita germanice ſcribitur, ſed quomodo hoc græce melioribus verbis dicatur, ſcire cupio. Expatiabor ad te quam primum potero. Adeſt Iohannes Aurifaber, qui edit quædam ſcripta de ſuis Eccleſijs, decem Ioachimicos Bibliopola Vogelius mihi exhibuit. Bene vale. Mitto Arnoldi Burenij orationẽ.

Philip. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſſ. S. D.

POSTQVAM ſemel laxati ſunt freni diſciplinæ, etſi omnes non furioſi vident, in omnibus vitæ partibus difficiliorem eſſe gubernationem, in œconomijs & politijs, tamen nos in adoleſcentia regenda præcipuas difficultates experimur. Adoleſcentem Culmachenſem, de quo ſcripſiſti, Paulus & ego ad nos accerſiuimus, ac de ſtudijs & de migrationis cauſsis interrogauimus, obiurgauimus etiam quod tuo conſilio non eſſet vſus, ibi animaduertimus valde rudem eſſe

grammatices. Cumq; vix pauca verba latine connectere poſſet, iuſsi vt ſuam totam cauſſam exponeret, in Epiſtola velut ad te inſtituta,nondum redijt, ſed hodie rurſus eum accerſam, cætera Deo iuuante, coram. Bene & feliciter vale cum Eccleſia domeſtica.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camerario amico ſuo cariſs. S. D.

DE indicijs temporum, quæ ob cauſſas tibi notas & ſæpe à me commemoratas, crebro vſurpo, ſcribis: Non arbitrari te, quod poſsint certo dies negotij aut caſus vllius demonſtrari, cum de annis quoq; dubitationes non careant ratione, & quid exquiſitæ notationi obſtet, prudenter colligis. Ego vero, quamuis ſciam non poſſe præciſe quicquam in hoc genere definiri: tamen vtile duco, quam proxime exquiſita tempora habere in promtu. Scis Aſtrologos quoq; interdum contentos eſſe τῷ ἔγγιστα, cum diſciplina illa nitatur ſcientia Geometriæ, cuius demonſtrationes firmiſs. putantur,& cogere aſſenſum,vt prouerbio etiam locum dederint ἀνάγκαι γεωμετρικαί. Meus autem mos tibi non eſt ignotus, de quo memini te aliquando argumentari: In fugiendo ambages & dubitationes, quatenus fieri poteſt, & diſerte aliquid exponendo, &, quemadmodum dicere ſoleo κα-

leo, κατηγορικῶς. Itaq; & narro iſta forma etiam ea, de quibus fortaſſe alij aliter. Mihi enim ſcripta aut dicta refero, οὐδὲν ὑπολογιζόμενος τὴν κατάφασιν ἢ ἀπόφασιν. Iam ſcio repetes tecum id quod nuper dicebas: Videndum tamen, ne quid forte falſo affirmetur. Hoc illi videant, qui autores ſunt. Et interdum falſa quoq; diſſeminari & fabulas vtiles narrari, prodeſt. Ego quidem nihil comminiſcor. In recitando ſi minus iudicor timidus, vel nimis etiam confidens, detur venia ſimplicitati meæ, aut feratur etiam iſtud vitium. De his igitur ſatis. Nicephori Calliſti editio latina non reſpondet opinioni meæ cōceptæ ex Indice, quem aliquando tibi miſi. Circumlatæ quoq; diu fuerunt Abdiæ neſcio cuius hiſtoriæ. Legat hos qui volet. Ego eos, qui legere volent, adhortandos exiſtimo, vt attendant animum. Ac ſuaſerim potius, ne legant omnino. Sunt enim illa ſcripta mirifica, & referta falſitate manifeſta. Superſtitionum autem in eis tanta eſt copia, vt facile appareat, quibus temporibus iſti libri compoſiti ſint, nimirum non ſolum indoctis, ſed infelicibus quoq;, vna cum Reip. calamitate Eccleſia grauiſsime laborante. Quæ mala fere con iungi ſolent. Venio nunc ad meorum cenſorum mentionem in litteris tuis, immo obtrectatorum & ardentium maleuolentia atq; odio, de quibus nunquam male meritus ſum. Niſi quod de malis omnes male merentur. τοὺς γὰρ φύσει κακοὺς οὐδὲ αἱ εὐεργεσίαι νικῶσι. Neq; ego non præuidi pericula à quibuſdam. Sed mea εὐήθεια ſæpe mihi nocuit, & deinceps fortaſſe eſt nocitura. Quod autem ſermonibus & ſcriptis meis aliquos oſtendis abuti, & ſcio

loco bene dicta detorquendo in meam perniciem conuertere, & non incommode alicubi diſputata in deteriorem partem interpretando peruertere: Ad hæc mihi eſt in animo, ex Pſalmo iſtud: Quid detur tibi, aut quid apponatur tibi ad linguam doloſam? Sagittæ potentis acutæ cum carbonibus deſolatorijs,ſeu Iuniperorum. Quæ quidē, vt metuo,ſagittæ aliquanto poſt infeſtius conijcientur, & carbones illi æſtuabunt vehementius. Ego vero orabo. Et ſi attingent me iſta mala viuentem,perpetiar,ſicut hactenus feci,inimicorum & maleuolorum alapas. Sin me mortuo incendium excitabitur,& tela emittentur, oret poſteritas quoq;,& veritatis relictæ cuſtos ſit, animo ſimplici & voluntate recta,& bona conſcientia,quam,Deo iuuante,mecum auferam. Sed nimis multa de his. Tuam & tuorum ſalutem commendo filio Dei μεσίτῃ καὶ σωτῆρι generis humani. Bene vale.

Philippus Melanch.

HONESTISSIMO ADOLESCENTI IOACHIMO CAMERARIO filio clariſs. Viri Ioachimi Cam.

S. D.

CARISS. filì. Meminiſti verſum in quo numeri ſunt græci poëtæ,ſed ſententia diuina eſt.

εὐσεβέων παίδεσσι τὰ λώια, δυσσεβέων δ' οὔ.

Parentes autem tui vera inuocatione colunt Deum & Eccleſiam adiuuant.& pater ornat eam multis egregijs monumentis. Ideo & familia eius Deo curæ

curæ erit, teq́ volo intueri parentum exempla. Cum autem neceſſe ſit te hac ætate diſcere philoſophica elementa, mitto tibi pagellas libri de Anima, qui quo conſilio tradatur adoleſcentibus, ſæpe in ipſo libro exponitur. Hos autem verſus inſcribere pagellis volebam, ſed ſpacij tantum non erat.

σώματα μὲν δύο ἐσμὲν, ὁμοφρονέουσα δὲ ψυχὴ
ἐν δισῷ, αὐτὸς ἐγὼ σύ τε πατὴρ ἀγαθός.
τὴν δ' ἐμοῦ σὺν ψυχὴν οὐκ ἀλλοτρίαν σοι ἐοῦσαν
δεξάμενος δώρου τοῦδε ὄναιο μικροῦ.

Bene & feliciter vale & reſcribe. die conuerſionis Pauli.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſſimo, S. D.

IVSTISSIMA eſt querela tua de cupiditate rixandi, non diſputandi, quæ hoc tempore νόσος eſt ἐπιδήμιος. Sed ſcis ſuos eſſe temporum ſingulorum morbos, ἢ χρὴ τραγῳδεῖν πάντας ἢ μελαγχολᾶν, dicebatur olim. Nunc fit vtrumq́ ſimul. His dieb. ex Hamburga & Berlinio accepi tragica ſcripta, vt coram narrabo, cum quidem & duo Cyclopis filij ἰλλυριὸς καὶ γαλάτης ſatis nos alioqui exerceant. Me retinuerunt hactenus negocia ſcholaſtica, & nunc Venetus Prutenus reuocatus in patriam teſtimonium publicum ſtudiorum eo afferre decreuit. Ad mercatum igitur cum Paulo veniam. De congreſſu Iouis & Martis obſeruationes veſtras cognoſcere cupi-

cupimus. Bene & feliciter vale cum Eccleſia tua domeſtica. die æquinoctij, An. M. D. L.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

PASTORI Eccleſiæ veſtræ mitto capita diſputationis, quibus intexui non longam confeſſionem, quam extare videtur eſſe vtile. Etſi enim maledicorum petulantia non reprimitur, tamen bonis hæc quaſi μαλακτικὰ remedia, non ſunt ingrata. Sed inſpici à te volo. Ciglero etiam mittam κεφάλαια περὶ ἐκκλησίας, poſtea refutationem inſtituam, in qua vtilitatem communem anteferam meo iuſtiſsimo dolori. Nec ego tantum harum præſentium miſeriarum, quæ magnæ ſunt, conſideratione excrucior. Sed præterita, & ea quæ ſecutura ſunt intuenti creſcit dolor. Torgæ fui, & cum velle filium & mulierem intelligerem, ne diuellerentur, aſſenſi. Deus aſsit & Eccleſiæ & nobis. In ipſa modeſtum & bonum ingenium eſſe videtur, vtriuſque miſericordia afficior. Mitto tibi litteras filij, & epiſtolam Matthiæ Elbingenſis ad me ſcriptam. Apologiam retinui, & cenſeo non eſſe edendam. Bene & feliciter vale, & reſcribe. Filius Dei cuſtos Eccleſiæ ſuæ, totam Eccleſiam tuam domeſticam ſeruet. v. Nonas Martij.

Phil. Melanch.

Clariſ-

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

ETsi auide expecto amici noſtri Mythobij & narrationes & congreſſum redeuntis iam à littere Baltico, tamen iter Cygneum ſuſcipiam, cum voles, ſignificabis igitur tempus, vt ad te accedam. Amo Mythobium, & conſpectus eius mihi voluptati erit, ſed afferet narrationes inſuaues non paucas. Ideo tibi prorſus permitto, vt de itineris tempore tuo arbitrio conſtituas. Vt antecedunt fremitus in littoribus tempeſtates, ita nunc de Saxonico bello plurimum eſt ſermonum. Oro autē Deū vt pœnas leniat. Bene vale, die IX. Martij.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario, fratri ſuo cariſsimo, S. D.

EXPATIATI ſumus ad ægrotantem principem Aſcanium, quo & frater venturus fuerat, ſed ſubito eum vocauerat Dux Auguſtus ad filij Baptiſmum. Itaq; ſermones nulli fuerunt, niſi hiſtorici, vt tantiſper a dolore Aſcanij animum abduceremus, cui ad cæteras curas etiam nunc acceſsit, ὅτι ὁ ἐκ χιλίων χρεωφειλέτης non ſoluit, & vſuræ

ſine

ſine modo creſcunt. Inter ſigna mutationis Imperij ſcis hoc quoq; recitari: *Hinc vſura vorax &c.* In hàc tanta confuſione generis humani quid poſſunt hominum bene cupientium Reip. conſilia? Tantum hoc nobis reſtat, vt aſsiduis gemitibus petamus à Deo, vt ſeruet Eccleſiæ ſuæ reliquias, vt filius Dei inquit in tuo carmine, ὦ φίλε τηρήσας τούσδε φύλαξαι πάτερ, quod vt faciat, toto eum pectore tecum & cum tua domeſtica Eccleſia, oro. De Saxonicæ gentis conuentu ſcribam alias, etiamſi placent hæc conſilia multis, tamen me facile patiar ab his deliberationibus procul abeſſe. Tibi gratias ago, quod ad filij nuptias veniſti. Minus deformis eſt Eccleſia, cum multorum noſtri ordinis coniunctio & familiaritas conſpicitur. Bene & feliciter vale. Deus ſeruet Eccleſiam tuam domeſticam. Nicolai & fratris conſpectus mihi iucundus fuit. Deus eos ſeruet.

Philippus Melanch.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

CARMINE tuo non ſolum hæc ſtudia communia ornantur, ſed multi etiam ad inuocationem dei excitantur, quæ hæc legentes, ſuos gemitus ad vota ſummi ſacerdotis ardentiſsima adiungunt. Itaq; & meo & Eccleſiæ nomine, tibi de hoc labore gratias ago. Indigna eſt collatio de Paſquillo, cuius mentionem facis in tua epiſtola,

quem

quem quidem ſtatim dedimus Franciſco Vinari-
enſi,qui hac ad conuentum Iutrebocenſem profe-
ctus eſt.Spero Eccleſiæ tuas & noſtras lucubratio-
nes vtiliores & eſſe & fore, quam ſunt illæ antiquæ
Comœdiæ vel Satyræ, vel Mimica, ἢ μᾶλλον βωμολοχικὰ
ſcripta. Tibi etiam gratias ago de Libro Imagi-
num, & de Brentiana epiſtola. Præfationes typo-
grapho mittendas inchoaui. Et quaſdam hic no-
ſtris ſcripſi his diebus. De Rhetici negocio Acha-
tes omnino affirmauit,ſe curaturum, vt ad collegi
um Theologicum nominatim ſcribatur, ac man-
data dentur, vt numerent ei illam προθήκην. Cæte-
ra quæ habebam annotaui in pagella, quam inſe-
rui huic epiſtolæ. Cratonis litteras mitto propter
extremam particulam περὶ ἰατρῶν. Bene & feliciter
vale cum Eccleſia tua domeſtica. XVII. Cal.Maij.

Philippus.

Medicus Mythobius reuerſus eſt ex Hyperbo-
reis, narrauit incolumes eſſe, tuū filium & noſtras
filiolas. A Sabino breuiſſimam attulit epiſtolam,
in qua ſcribit, cur non mittat filias. Narrauit
& filiam ducis Pruſsiaci deſponſatam eſſe Duci
Megalopyrgenſi. καὶ περὶ διχοστασιῶν θεολογικῶν πολλὰ,
quæ coram recitabo. Ego accuſor, quod liber-
tatem in opinionibus fingendis reſtrinxerim mo-
dis loquendi philoſophicis. Ex Brema tan-
tum minæ ſcribuntur, vt anno ſuperiore. Ego
rurſus in Angliam vocor. Et Laſcius Bremæ
expectat ventos nauigaturus in Angliam. Hiſto-
ria Argentoratenſis aliquoties pene ijſdem ver-

bis ad

bis ad me perſcripta eſt. Litteras dedi Franciſco Vinarienſi, qui hac fecit iter ad conuentum Iutrebocenſem. Epiſtolam Gelenij tibi mitto, quam ſcio tibi voluptati fore. Faſciculum Illyrico inſcriptum, bona fide ei miſi.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſſ. S. D.

HONESTISSIMAM Matronam coniugem tuam non volui hoc tempore moleſtia itineris onerare, præſertim cum poſt menſem ſperem filiæ meæ affuturã eſſe. Ideo nunc & Paulũ oratorem eſſe volo apud coniugem tuam, & ego ſcripſi, cur ei parcendum eſſe duxerim. Nec à te nec à cæteris amicis hoc officium flagito, vt nunc veniatis, etſi tibi quidem legem non fero, cum nuſquam magis quam in tuo colloquio acquieſcam. Commendo autem & Eccleſiam & me ac meos precibus veſtris. Veniam iſtuc cum cõiuge & filia, poſtquam liberatus fuero huius ritus nuptialis moleſtia, vt pannos emamus. De dono ꝙ Stramburgo commendatum eſt, coram tecum loquar. Non eſt iam tantum ὀψὸν κακηγορία, vt Pindarus inquit, ſed rabies qualis nulla ætate fuit, cuius præcipua cauſſa eſt, ꝙ homines barbari & iam aſſuefacti ad legum & diſciplinæ contemtum & odium, metuunt frenari licentiam: ſed hæc ſunt fatalia mala poſtremæ ætatis, quæ vt filius Dei mitiget, precemur, vt

vt ipſe quoq; in tuo carmine precatur. Bene vale. Pridie Calend. Maij.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

QVOD fauſtum & felix ſit, diem ſacro nuptiali filiæ meæ & generi conſtituit vxor mea, diem ſecundum Iunij ſuo quodam conſilio. Ego & Eccleſiam & nos & noſtras familias, quas vel oculis vel mente intuens, mirifico dolore excrucior, Deo commendo. Te oro etiam adoleſcentis Peuceri cauſſa, qui te tanquam patrem veneratur, vt ad ritum publicum & communem precationem vſitatam in nuptijs venias: ſcriberem & ad honeſtiſsimam coniugem tuam, ſi domi eſſet. Rhetico ſcribemus & ego & gener, teq; oro, vt de Stramburgi coniuge conſilium mihi tuũ ſignifices. nam ſi ipſa libenter expatiabitur, orabo & maritũ & ipſam vt veniant. Cæteros amicos hoc officio onerare nolo. Fuit hic Lazarus Suendius, qui nihil narrauit ἀξιόλογον, niſi Carolum prorſus hoc acturum eſſe, vt Pontifex indicat Synodum, & ipſum Carolum interfuturum eſſe Conſtantini exemplo. Bellorum apparatus nullos eſſe nunc quidem affirmabat. fortaſsis Lipſiæ te allocutus eſt. Hodie à Staphylo litteras accepi ex Regiomonte, quas mitterem niſi Aurifabro Vratiſlauienſi tradidiſſem, ſed nihil continent niſi diſcordias Theologicas & narratio-

nem de recenti incendio. Conflagrarunt in Regio monte ſimul domus circiter centum, & magni mercium acerui, Deus aſsit nobis,& nos regat. Bene & feliciter vale & reſcribe. XIIII. Cal. Iunij. Mea vxor emtionis cauſſa profecta eſt iſtuc cum filiabus,quas tibi commendo.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

FABRICIO miſi epiſtolam ſcriptam ad Ciglerum παρηγορικήν. vero enim dolore afficior, & propter ipſius morbum, & quia mihi renouatur acerba recordatio mortis Crucigeri, qui in eodem oppido,morbo oppreſſus eſt. Multa etiam de orbitate Eccleſiæ,& de rabie indoctorum in vtraq; parte cogito,ac niſi me retineret hæc παρασκευὴ nuptiarũ,tecum ad Ciglerũ proficiſcerer: decreui autem mox ad eum excurrere, cum his occupationibus liberatus fuero. Te quoq; iam ad eum profectum eſſe,cum hæc ſcriberẽ,cogitabam, ſed ſi alia itinera te non impediunt,oro & generi & meo nomine,vt calendis Iunij huc venias.Scripſi ad Stramburgũ & eius coniugem,item ad Meurerum & ad Rheticũ. præter hos neminem volui ſumtu & labore itineris onerare, fortaſsis autem familiarior eſt Stramburgæ,coniunx Paſtoris veſtri:conſiderabis igitur,quid ipſi matronæ gratiſsimum ſit & adiunges ei quã voles.Conſuetudo talium congreſſuum, vt ſcis,

vt ſcis, habet cauſſas & exempla honeſtæ antiquitatis, ſed tamen aliorum magnas & panegyricas pompas imitari nec poſſum, nec velim, ſi poſſem. Oro autem filium Dei Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, vt Eccleſiam & Politiam ſeruet noſtris familijs,& nos & noſtros gubernet. Bene & feliciter vale. Octauo Cal. Iunij. Paſtor veſtræ Eccleſiæ tunc in Synodo erit, cum nos ſacrum nuptiale faciemus, nec volo eum à Synodo abducere. Aleſij litteras ſcriptas ad Regem Anglicum & ad Cantuarienſem,hodie trado nuncio vna cum meis perferendas Bremam,vnde mittentur in Angliam.

Phil. Melan.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

ATTVLIT Faſolti miniſter litteras à Sabino quas tibi mitto. Eram autem ſciſcitaturus & de tuo filio & de meis orphanis, ſed ſubito abijt, cum per alium reddi mihi epiſtolam ad me ſcriptam curaſſet: ſpero tibi quoq; litteras afferri, & Lipſiam profectus eſt ὁ γραμματοφόρος, quem apud Faſoltum ad Aureum Solem iſtic quærere poteris. In mea epiſtola,quia nullius aduerſi caſus mentio fit, viuere filium tuum ratiocinor, & vt ſeruet eum incolumem Deus Conditor & fons vitæ, toto cum pectore oro. Sponſa Ducis Pruſsiæ paulo ante reditum noſtrum,hinc diſceſsit. Mythobium nar-

rant fuiſſe cupidiſsimum noſtri colloquij, & ſcribit mater Sponſæ, mandata ſe ei ad me dediſſe, ſed hodie ad eum tuas & meas litteras mitto. Accepi reuerſus codices nouos, in quorum vno Francicæ leges vetuſtæ continentur. Gentis tuæ laudes, quam diligo, mihi placuerunt, ſed has ex alijs monumentis ſumere poſſumus. Legum ruſticitas oſtendit quales ſint ſcriptores, vbi hæc noſtra ſtudia qualia cunque conticeſcunt, & tamen magis metuenda eſt barbaries in religione, extincta hac forma doctrinæ, quam vtcunque nunc eruditiores amplectuntur, nec procul opus eſt exempla quæri: in labyrinthis Thomæ & ſimilium, portentoſi errores leguntur, ſed hæc nunc omitto. Has Francicas leges, vbi inſpexeris, Carolouicio mittere poteris, quem ſcis delectari antiquis monumentis. Nuper mihi non venit in mentem, narrare me in ſupellectile mea quæſiuiſſe veterem interpretationem politicorum & œconomicorum librorum Ariſtotelis, ἀλλὰ ὁ δραπέτης σκλαβὸς, cui ſcio me vtendos dediſſe, non reddidit. omen diſplicet. Mittimus tibi litteras, quas viro optimo & eruditiſsimo genero tuo vt mittas, exhibendas Laſano, valde te oro, petes etiam, vt Laſanus ſtatim reſpondeat. Dedekindus Sponſam excepit carmine, quod opinor te libenter lecturum eſſe. Paulus Eberus epiſtolam noſtram addidit, quæ eſt, vt ſunt mea, ſqualidior, ſed libenter de Caſtitate hoc modo diſſero, vt fœdus coniugij complectar. Bene vale & reſcribe.

Phil. Melanch.

Cla-

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

EPISTOLAM tibi mitto hominis ingenioſi, cuius orationem te probare memini, cum forte quandam eius Epiſtolam in menſa mea repoſitam legeres. monſtrare eam & Stramburgo poteris, præſertim cum in fine mentionem faciat belli Saxonici, cuius qualia fecerit initia Arcas videmus. Ego vna me hac ſpe ſuſtento, quod ſcio inter ruinas Imperiorum, tamen Deum ſeruaturum eſſe hos ipſos cœtus, qui vocem doctrinæ incorruptam, fideliter & ſimplici ſtudio ſonant: certe nos nec regnorum, nec potentiæ aut pecuniæ cupiditatem, huic publicæ cauſſæ miſcuimus. Oro autem filium Dei, vt nos ſeruet & gubernet. Bene feliciter vale, die, quo Lipſiæ ante annos triginta duos Epicuri dogma refutaui.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

NEc ſcio belli Saxonici hiſtoriam, nec te velle tragœdias illas audire arbitror. Ideo totam

eam commemorationem omitto, ac filium Dei Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum veris gemitibus oro, vt ſeruet cœtus ipſum inuocantes, nec ſinat fieri Ethnicam barbariem in his regionib. Reſponſio Parthenopea de defenſione libertatis, non multum diſsimilis eſt Thebanæ, in qua Alexandro reſponſum eſt, ſuſceptam ab eis eſſe defenſionem libertatis Græciæ, ſed hæc omitto. Paulus Vadinus, vir optimus, valde te orat, vt huc accedas ad renunciationem publicam teſtimonij de ipſius ſtudijs. Idem oro & ego. Pagellas mitto, vt videbis. In his eſt & geneſis Oldenburgij Comitis, quem Medmanus huc ſecutus eſt. Horum ſermones coram narrabo, in quibus tamen erat præcipuum κεφάλαιον, τὸ ἔθνος ἐν αἰγιαλῷ βαλθικῷ οὐκ εἶναι σύμμαχον τοῖς ἐν καδμείᾳ. De Boſone ſcripſi ad Hieronymum Bamgartnerum, vt eum Geudero cõmendet. Optarim eum & tuo teſtimonio ornari. Bene & feliciter vale cum Eccleſia tua domeſtica, quam filius Dei protegat. Sexto Cal. Nouemb.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

CVM ad Aſcanium Ionas veniſſet, fuit oratio non tantum œconomica, ſed etiam ſenatoria ac cenſoria. Initium erat longa querela, de diſsidijs, reprehenſio etiam noſtræ timiditatis. Poſtea narrabat quoſdam præcipuæ autoritatis viros ſuadere

ſuadere, vt nos peteremus à duobus vicinis Electoribus, vt Synodum indicerent, quo & Saxonicarum gentium ac vrbium Doctores accerſerent. Ita poſſe & præſentes diſcordias tolli, & conſtitui perpetuam concordiam. Scio tibi iam in mentem venire multas grauiſsimas cauſſas repudiandi huius conſilij, quarum aliquas tunc à nobis commemoratas eſſe exiſtimo. Etſi autem malui initio nulla in re ſeu magna, ſeu parua, tranquillitatem in Eccleſijs harum regionum labefactari, tamen poſtquam vicerunt aulica conſilia, & adhuc quidem alibi de rebus magnis & neceſſarijs non ſunt ſtudia meliora, has contumelias, quibus afficior, perferre malo, quam me adiungere ad συμμαχίαν eorum, qui tribunicijs clamoribus augent vulgi licentiam, & venenatis calumnijs dolorem afferunt in bonis Spiritui Sancto. Et ſanabit aliquando hæc vulnera ciuis ille Samaritanus, qui viatorem ſaucium reficit, & in vicinam caſam vehit. videmus Eccleſiam ſolis hominum conſilijs non ſeruari poſſe. Et errant aulæ, errat & ille ipſe, quamuis eſt ſapiens, qui nouam νομοθεσίαν propoſuit, cum quidem videat ſe fatalibus cauſsis impediri. Petamus igitur & expectemus à Deo conſilia, & mitigationem publicarum & priuatarum miſeriarum, vt in tuis verſibus dicitur: *In tenebris noſtræ & denſa caligine mentis &c.* Mitto tibi duas epiſtolas, etiam paſtoris veſtri cauſſa, quæ oſtendunt etiam alibi bonis viris diſplicere virulentiam maledicorum hominum, qui Eccleſijs noſtris alioqui mœſtis, augent dolorem. Expecto quotidie à Baltico littore claſsicum nouorum certaminum

de quibus magis angor, quam de linea veſte. Et ſi capita doctrinæ neceſſaria corrumpet, reſpondebo, nec illius fulmina metuam. Nos, quantum poſſumus, conſenſum in his Academijs tueamur. Bene & feliciter vale. Filius Dei Dominus noſter Ieſus Chriſtus ſeruet Eccleſiam tuam domeſticam. Nonis Feb. Anno. M. D. LI.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. fratri ſuo cariſs. S. D.

MEMINISTI illud in Tragœdia. Nihil habeo σοφὸν, εἰ μὴ δάκρυα. Expoſuit mihi noſter amicus, vir honeſtus, calamitatem ſuam, ita vt multum lacrymarum ambo funderemus. Nam inter triſtiſsima quæ homini accidere poſſunt, hanc calamitatem eſſe iudico. Nec conſilium video, ſed oro filium Dei vt ipſe leniat nobis omnibus ærumnas publicas & priuatas, plura de hac re coram. Nunc reſpondeo Lubecenſibus Paſtoribus περὶ γαμικῶν ζητημάτων: creſcit licentia, quæ ſignificat μεταβολὰς πολιτειῶν, quas Deus gubernet. Nihil dubium eſt Turcos moliri oppreſsionem τῶν ἐν παιονίᾳ ἰαζύγων. Heri & à Bremenſi quodam litteras accepi, in quibus ſcribit, Belgas nolle filio Caroli parere, niſi reſtituat immunitates, quas habuerunt ante annos quinquaginta, & doctrinam Eccleſijs proponi concedat, receptam in noſtris Eccleſijs. Apud vos

vos certiora dici arbitror. Oro filium Dei, vt te & totam Eccleſiam tuam domeſticam & publicam ſeruet.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO IOACHIMO CAMERARIO.

S. D.

EGo vero ſomnium illud tuum, in quo ſententiam audijſti, Nulla vis maior pietate vera, θείαν ὀμφὴν eſſe ſtatuo, præcipientem nobis, ne tracti metu, turbari inuocationem veram Dei ſinamus. Ac acquieui aliquantum lecta tua dulciſsima epiſtola, in qua ſomnium illud narras, cum quidem admodum defatigatus eſſem, non itineris labore, ſed cogitatione τῶν γοντζῶν, quas animaduerti poſtquam iter ingreſſus es. Certamen nobis aduerſus manifeſtos terrores facilius eſſet, ſed pugnatur alijs modis, petamus autem Deum, vt nos regat. Bene vale.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Paberg. fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

MVLTA omnino exempla hoc tempore accidunt, quæ nos de infirmitate noſtra commonefaciunt. Interitus Matthei Franci & dolo-

rem mihi magnum attulit, & incuſsit pauorem. Quid illo caſtius & ſanctius erat? Atque ipſi quidem nihil mali accidiſſe ſtatuo. Sed mihi & alijs multis exemplum terribile propoſitum eſt. Oremus igitur filium Dei, vt leniat pœnas & ſeruet aliquas Eccleſiæ ſuæ reliquias, & in his noſtras familias, quæ vere ſunt ἀθῶες ποίμνιον. Reuerſus domum reſpondi Academiæ Pomeranicæ, in qua magnum certamen motum eſt inter duos κορυφαίους περὶ ἱερατικῆς μυήσεως. Nunc reſpondi & de Gothingenſi quæſtione. In tam futilibus rixis conſumenda nobis eſt ætas. Cramium ſpero ad vos acceſsiſſe poſt colloquium cum Aſcanio. Mitto tibi Reſponſionem de Gothingenſi controuerſia, exhibendam Stramburgo, eamque volo à te & ipſo legi & emendari, ſi quid iudicabitis eſſe mutandum. Et vellem nos non diſſentire à veſtra reſponſione. Mitto tibi verſus de Eclipſi mediocres. Bene & feliciter vale. v. Non. Martij.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo chariſſ. S. D.

NON accipio dulciores litteras ex Noriberga à genero Oſiandri, quam tu ab illo vetere amico noſtro, ac videor mihi iuſtius queri de hoc adoleſcente, quem multis priuatis officijs iuui, ſed talis eſt hæc ætas. Etſi autem video, quanto in odio & periculo ſim, tamen has ærumnas ferre malo, quam

quam eſſe tuba belli crudeliſsimi, quod motum eſſe videmus, ſeu fato, ſeu errore, ſeu irritatis Principum animis petulantia ſcriptorum, qui ſe in illas arces abdiderunt. ac animum ad ferenda ea, quæ accident, præparo, & ad filiũ Dei confugio, eiq; & Eccleſias & hæc noſtra ſtudia, & familias noſtras commendo, nec dubito ei nos curæ eſſe, nec antea mihi πολιτεύματα aulica, nec belli conſilia nunc placent, & quantum meo loco potuĩ, oſtendĩ quid ſentirem. Seditioſe tumultuari non volui, qua in re ſi peccaui, aut pecco, excuſationem videor habere, quod nihil proficerem, & grauiſsimas cauſſas habui cur nec antea ad illos Cyclopas acceſſerim, nec nunc eo accedam, meq; vtcunq; conſcientia rectæ voluntatis ſuſtento. Quæſiui in magna confuſione opinionum, explicationes veras & vtiles diſcentibus, & fui hortator iuuentuti ad diſcendum. Tibi facilior eſt defenſio tui curriculi & actionum tuarum, ſed de me ſimul hoc cogito, mihi in tantis aliorum furoribus ignoſci æquum eſſe, ſicubi lapſus ſum, video & aliorum magis tetra errata, qui ſeſe admirantur, & Semidei perhiberi volunt: ſed abrumpam hanc narrationem, ac potius tecum & cum Eccleſijs noſtris Deum orabo, vt nos regat, nec ſinat fieri barbaricas vaſtationes. Meus gener tibi munus adparat non ineruditum. Scripſi de D. Vadino ad Conſulem Annæmontanum. Bene & feliciter vale. Deus ſeruet & domeſticam Eccleſiam tuam & publicam. Prid. Cal. Decemb. Vellem te quoque ſcribere ad hunc Conſulem Annæmontanum Bauarum, ad quem ego ſcripſi, vel ad alium, ſi quem noſti, aut certe

iſtic

iſtic litteras ab amicis impetrare poteris. Somnium mihi denunciauit βούδορα ἤματα. Nam hæc verba audiebam, allatura eſſe paroxyſmum.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camer. amico & fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

ETsi valde cupiebam me comitem Eraſmo adiungere, tamen me filiarum valetudo retinet, quarum duæ maiores diuerſis morbis conflictari ceperunt. Deus & publicas & priuatas miſerias mitiget. Baſileam audio proſcriptam eſſe, quod fortaſsis claſsicum erit Eluetici belli, quod ſemper exiſtimauimus tragœdiæ huius temporis ἐπίτασιν fore. In Glareani Patria prodigium etiam denunciat tumultus. Conſpecti ſunt duo Leones in aëre certantes inter ſe, donec victor alteri caput mordicus abripuit. Aleſio litteras curabis reddi, quas his adiunxi allatas ex vrbe Argentorato, quam quidem arcem belli futuram eſſe Carolo arbitrantur. Quo euehit fortuna hunc, vt ille nominat, φιλοπτίμετα, qui nobis quidem eſt μισοποίμην, ſed obtemperemus voluntati Dei, cui tamen non dubito Eccleſiam ſuam & ſtudia veræ doctrinæ & eſſe curæ & fore. Plura coram, iſtuc enim veniam, nec volo te huc attrahere. Bene vale, Pridie Natalis

Cigleri

Cigſeri noſtri, cui fauſtum & felicẽ annum precor.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE præſtanti Ioachimo Cam. Bam. fratri ſuo cariſsimo, S. D.

PRIMVM ex tuis litteris reditum tuum cognouimus, de quo ſi citius audiuiſſem, ſcripſiſſem ad te, quanquam tanta eſt & dolorum meorum & negociorum magnitudo, vt complecti epiſtolis ea non poſsim, de quibus maxime tecũ colloqui cupio. Exiſtimo te ijſdẽ cogitationib. excruciari, & in aula πένθεϊ ἀτλήτῳ βεβολήατο πάντες ἄριστοι. ſed hæc coram. Gaudeo te ad tuos incolumem reuerſum eſſe, & Deo gratias ago, quod & te & Eccleſiam tuam domeſticam protegit, & vt protegat toto eum pectore oro, ſpero etiam propter aliquas pias familias lenituru m eſſe pœnas publicas, & ſeruaturum poſteris Eccleſiam & doctrinæ lucẽ. Eam partem operis tui, in qua recitatur doctrina de æterno Patre filio & Spiritu Sancto, tunc cum mihi ſcriptum ipſe oſtendiſti, ſtudioſe perlegi totam & iudico recte & proprijs ac ſignificantibus verbis expoſitam eſſe τὴν τῆς ἐκκλησίας ὁμολογησιν. Inſtitui ἐξήγησιν, afferam iſtuc. Lelius ſcripſit ad me ex Tiguro, & nominatim tibi ſalutem optat. Bene & feliciter vale die Brumæ.

Philippus.

Clariſ-

CLARISSIMO ET OPTIMO VIRO IOACHIMO CAMERARIO Bambergenſi, amico ſuo cariſsimo in Academia Lipſica, S. D.

SAEPE intueor animo Danielem inter leones obambulantem, ac imaginem nobis periculorum & vitæ noſtræ perpetuam, propoſitam eſſe iudico, niſi fortaſsis aliquanto plus mali eſt, quod non ſolum τοῖς κνιψελίδαις, ἀλλὰ καὶ τῷ συκοφαντῶν γένει ὁμιλοῦμεν. Semper cum his peſtibus conflictata eſt Eccleſia. Et nunc in germania, motis ciuilibus diſſenſionibus, vt fit, magis exerit ſe ingeniorum κακοήθεια. Hæc qua arte ferenda ſint, nos quidem & litteræ, & longa conſuetudo nonnihil docuit. Et te ſcio non eſſe rudem huius philoſophiæ. Ideo ſcribo ad te breuius, etſi dolore tuo valde moueor. Vna eſt ratio, nos vt noſtrum officium moderate faciamus, & virtute certemus cum Antagoniſtis. Ac euentus Pub. & priuatos deo commendemus. Sæpe vſurpo vocem Pſalmi: obtempera deo & ora eum. Nam profecto hi mirabiles fluctus vitæ, non poſſunt humanis conſilijs regi. Quam multa illum ipſum virum fefellerunt, quem ille ait maxime vidiſſe ἐν τῷ ἀφανεῖ τὸ ἄριστον. Sed deſino concionari. Accerſiuit me Dux Mauricius, cuius voluntatem ſane laudari audio. Et vtinam confirmare poſſemus. De Laterenſi, etſi video oriri eam rem, ex communi fonte malorum huius temporis, hoc eſt ex maleuolentia, tamen ipſum velim animo tranquillo eſſe. Mitto tibi deſcriptionem Eclipſis

quæ

quæ conſpecta eſt in auſpicijs Synodi Cõſtantienſis: dices eſſe picturam Synodi. Eo anno Boiemici μυσαγωγοὶ combuſti ſunt. Hiſtoricus narrat fuiſſe tantas tenebras, vt ſtellæ conſpectæ ſint, quod legimus & de Eclipſi primi anni Peloponneſij belli, & de alia quadam quæ præceſsit Iuliani dominationem. Spero tibi hanc θεωρίαν gratam fore, vides ipſam rerum naturam συστενάζειν τῇ ἐκκλησίᾳ. Quare & nos noſtras ærumnas moderate feramus & expectemus auxilium diuinitus. Bene vale.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camer. Bam. fratri ſuo carisſimo, S. D.

INTELLIGO in hâc vrbe ſenſus & dolores eoſdem eſſe honeſtorum & prudentum omnium, de Repub. qui noſtri ſunt. Et vota eſſe eadem piorum omnium ad filium Dei Dominum noſtrum Ieſum Chriſtũ, vt leniat publicas & priuatas pœnas, nec ſinat barbaricas vaſtationes fieri. Quicunq; igitur exitus erunt, leuemus hac cogitatione mœſticiam, quod noſtra iudicia cum bonorum ſententijs congruunt. καὶ τὸν σεβαστὸν φασὶν εἰπεῖν, εἰ ἐμοῦ ζῶντος τολμῶσιν ἅπαντα ταράττειν, τί ποιήσειαν ἂν ἐμοῦ ἀποθανόντος; δεῖ οὖν κατὰ κράτος ἀμύνασθαι τοὺς στασιάζοντας. Etſi autem multa & audio & ratiocinor, tamen tuas litteras περὶ κεφαλαιωδεστάτων requiro, teq; vt ſcribas oro. Nos

oro. Nos Noribergæ adhuc expectamus litteras vel aulicas, vel Padornianas. Scripſi enim & ad aulam, & ad Padornum, vt nobis ſignificent, quid fieri velint. Quæ ſtulticia eſſet progredi ad Synodum, moto bello, & inter arma diſputare, qua de re & in aula antea oſtendi, quid mihi videretur. Auguſtam eo non properauimus, quia in tanta maledicentia & vanitate hominum locus ille, vbi de religione plus eſt diſſenſionum, plus fabellarum peperiſſet. Hic nihil fuit contentionum cum vllo. Et aliquantulum conticeſcunt ſermones de Hyperborei Oratoris ὑψηληγορία. In itinere cum veniſſemus ad Salam, aderat forte in vrbe, cui nomen eſt ſeu ἅλως ſeu curia, Fortiades tuus, cui in cœna dedi pagellas, in quibus eſt commonefactio noſtra de ſcripto Hyperborei oratoris. Id munus affirmabat ſibi gratum eſſe. Poſtridie de vidua Cigleri cum Straſsio & Vuallefelſio locutus ſum, qui non dubitabant polliceri Principem proximi anni penſionem integram viduæ non grauatim daturum eſſe: de altera petitione etiam ſuam ſuffragationem promittebant. Eadem poſtea egi cum Anſpachenſibus, quorum expecto litteras. De Tripoli vt vocant, nuper occupata à Turcis, recitata eſt nobis hiſtoria. Carolus eam tradidit militibus Rhodijs, inter quos multi ſunt Galli. Turcis traditam eſſe ferunt hac pactione, Gallis vt parceretur. Hiſpanici homines nobiles inter Rhodios multi interfecti ſunt. Interrogaui Ebnerum quæ ſit Tripolis, & diſputauimus, aut Leptin, aut Cyrenen eſſe. Te quoq; velim interrogare homines non rudes hiſtoriarum. Certum eſt enim, non eſſe Tripolin in

lin in littore Phœnicum. Poſtea inſpecta deſcriptio ne Aphricæ, quam ſcis hic lingua Italica ſcriptam haberi, vidimus eam non procul à Tuneto diſtare, ac inter Tunetum & Leptin ſita eſſe videtur. Eraſmus mittit tibi picturam poli Antarctici, qui ſplendidiſsimas ſtellas habere ſcribitur. Bene & feliciter vale. Noribergæ die 29. Ianuarij Anno. M. D. LII.

Philip. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI IOACHIMO CAMER. FRATRI SUO CARISSIMO, S. D.

TVAM epiſtolam ad generum meum ſcriptam accepi cum ipſe iam Noriberga diſceſsiſſet, quem quidem opto ad vos ſaluum & incolumem redire. Tua filia honeſtiſsima & vt mihi videtur, prudentia & grauitate ſingulari prædita, matri litteras mittit, quas huic noſtræ epiſtolæ incluſi. Poſt iter Caſparis nihil accepi noui de Republica. Hic Polonus à Lelio accepit litteras, qui iam in Heluetijs conuentum fore ſcribit totius gentis, deliberaturæ de gallicis petitionibus. Ac vide ſeculi furores, certamina Allobrogica de ſtoica neceſsitate tanta ſunt, vt carceri incluſus ſit quidam, qui à Zenone diſſentit. Lelius narrat ſe κορυφαίῳ cuidam ſcripſiſſe, ne tam vehementer pugnet. Et mitiores ſunt Tigurini. Tuas litteras expecto. Quæſo vt mittas Principi Anhaltino faſciculum ipſi inſcriptum, in quo ſunt exempla Tridentinarum diſputa-

tionum περὶ λειτουργίας. Gropperica venuſtius fucata eſt. Cæteræ ſunt ψυχρολογίαι. Nam Gropperum acuit lectio noſtrarum lucubrationum & κατὰ παροιμίαν λιβυκὴν, Videmus in noſtris vulneribus noſtras pennas. Bene vale, Cal. Feb.

Philippus Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camer. fratri ſuo cariſsimo, S. D.

IN tantis periculis & noſtris & vniuerſæ Eccleſiæ, quorum te quoq; exerceri aſsidua cogitatione ſcio, hanc habeo præcipuam conſolationem, quæ recitatur in tuo verſu: *Noſtra tuamque fides ſolius orat opem*, Quid enim nunc præſertim commotis rebus tantis, conſilijs humanis effici poteſt? Eodem die hic Laſarus & Cramius fuerunt. Narrabo coram vtriuſque ſermones. Interea tuas litteras requiro. Vuirtenbergenſes legati, poſtquam nemo eis reſpondet quidquam petentibus vt audiantur, Tridento diſcedunt. Nos hic expectare iuſsi ſumus τοῦ ἡγεμόνος reditum, qui vtinam ſit fauſtus & felix. Mirandulæ circumſeſſæ picturam tibi mitto. Caſparem ſperabam hoc ipſo die, quo hanc epiſtolam ſcribebam, ad te venire. Bene & feliciter vale. die VI. Februarij.

Philippus.

Clariſ-

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

QVAE fuerint initio tua & aliorum bene ſentientium conſilia, de legatione ad Synodum, ſi qua mittenda eſſet, meminiſti. Poſtea ἀτέπως omnia inſtituta ſunt. Nunc hæreo ὥσπερ μῦς ἐν πίσσῃ. Sed oro filium Dei, & vt Eccleſiam ſuam ſeruet, & vt nos omnes gubernet. Hiſtoria eſt ὁ σὸς ὄρνεος, ἔχομεν γὰρ ὀλίγα ἐφόδια. Sed aliæ curæ magis me cruciant. Expectamus litteras à Principe de noſtro itinere. Nunc aſſunt fratres Stibari, multa igitur heri de te, & de publicis negocijs collocuti ſumus, cuius ſermonis quod argumentũ fuerit, facile ratiocinari potes. Niſi fatalis mutatio rerum impendet, non arbitrantur Thraſybuli Attici ſimiles fore illos, qui iam videri volunt libertatis aſſertores. Eraſmus Ebnerus pro tua κατηχήσει mittit tibi hiſtoriam Indicam. Franciſcus Cramius nos hic expectare mandata principis de itinere iuſsit. Quæſo vt nobis ſcribas. Micalus adſtabat cum hæc ſcriberem, qui tibi & Eccleſiæ tuæ domeſticæ ſalutem optat: multa mihi cum eo philoſophica certamina ſunt. Bene vale. Filius Dei Dominus noſter Ieſus Chriſtus ſeruet te & Eccleſiam tuam domeſticam & publicam. IX. Febr.

Philip. Mel.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſſ. S. D.

ET ipſe ſæpe repeto dictum, & te ſcio ſæpe repetere, quod de Deo Paulus recitat: ἐν αὐτῷ ζῶμεν, καὶ κινούμεθα, καὶ ἐσμέν. Ago gratias huic vero Deo patri Domini noſtri Ieſu Chriſti, vitæ datori, qui te & Eccleſiam tuam domeſticam ſeruat, quiq; nunc tibi vires corporis reſtituit, & vt vos ſeruet, eum oro. Scripſit gener meus epiſtolam de morbo tuo, quæ mihi & ſolicitudines & dolores auxerat, ſed tua melius me ſperare iubet. De noſtro itinere adhuc expecto aulicas litteras, ac miror, cur nec Cramius, nec alij reſpondeant nobis. Quod iſtic narratur τὸν ἡγεμόνα ad Alpes acceſsiſſe, hoc heri nunciatum eſt, eo profectum eſſe, quo tu ſcribis τὸ ἑρκυνογώνιον abijſſe, καὶ συλλέχθῆναι ἐκεῖ τῶν συμμάχων τινάς, καὶ θέλειν πρῶτον παραστήσασθαι τὴν πόλιν ἔχουσαν ὄνομα ἀπὸ τῶν φράγκων πόρου. ἔπειτα δὲ τὴν ὅμορον χώραν ἐν ὄχθαις τοῦ ῥήνου, vt prohibere tranſitu & tranſuectione quos volent poſsint. Fortaſsis exemplo prioris belli mouentur. Expectamus hodie ijſdem de rebus litteras, in quibus ſi confirmabitur opinio de bello, decreui Deo iuuante ad vos recta redire. Ná & te videre cupio, & á familia mea, ac ab amicis tali tempore abeſſe non poſſum, etiamſi multa ibi video, quæ me non leuiter excruciant, & ſecuturas eſſe maiores confuſiones in Imperijs & Eccleſijs metuo. Sed te oro fili Dei Ieſu Chriſte crucifixe pro nobis & reſuſcitate, vt pœnas lenias, & furores diabolorum reprimas,

primas, & inter nos Eccleſiæ tuæ reliquias ſerues. Hæc mihi ſcribenti lacrymæ erumpebant, quare non multa addere potui. Intuebar etiam tuum pectus, & cogitabam vbiq; in magnis doloribus eſſe homines non feros. Quo die ὁ σεβαστὸς accepit capita à noſtris ſcripta de pace, pharmacum ſumturus fuerat, ſed cum iſta lectione nimium commotus eſſet, non ſumſit, ac dixiſſe aiunt, ὅτι εὔχεται μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ διαιτὴς εἶναι τοιαύτης ἀπειθείας καὶ συγχύσεως τῶν καθεστώτων. Poſt mortem Mencelij quæſo vt amicis Paceum commendes, quem in lingua Ebræa ſcholæ plus profuturum eſſe ſpero, quam alios, qui nunc quidem eum locum petunt. Bene & feliciter vale. Reuerendo D. Paſtori & alijs amicis ſalutem opto. VII. Cal. Martij.

Philippus.

CLARISS. VIRO ER·VDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

ERGO prodigia Argeliæ cõſpecta denunciarũt & conuentum & ea quæ ſecutura ſunt, quibus in rebus, vt iuſtas pœnas leniat gementibus Eccleſijs, filium Dei oramus. Nihil enim à nobis aliud agi iam poteſt. Iam Francica nobilitas in hanc vrbem miſit cuſtodienda κειμήλια. Et conueniunt equitum & peditum copiæ. Quare & nos regredi decreuimus. Quid enim ſtultius eſſet, quam diſputare verbis περὶ ἀρχιερατικῆς πολιτείας, ſi alibi armis

euertitur. Quas miſiſti epiſtolas Noribergum, dum hic ſumus, accepiſſe me omnes ex earum argumentis ratiocinor, tibiq; gratiam habeo, de hac aſsiduitate. Brentius ad nos ſcripſit, & comes eſſet futurus itineris ad Alpes, ſi eo proficiſceremur. Bene vale, filium Dei Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum oro, vt Eccleſiam tuam domeſticam ſeruet incolumem. IIII. Cal. Martij.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE praſtanti Ioachimo Cam. Bam. fratri ſuo cariſsimo, S. D.

SAEPE iam veteres Eccleſiæ ærumnas mente intueor, vt olim certabant impijs armis vtriq; in Iudæa, οἱ γε ἀρχιερεῖς, καὶ ὁ ἀντιπάτρου ὑιὸς, illi de Eccleſiæ libertate, iſte de regno: Et tamen interea filius Dei ſeruabat agmen, quod vere colebat Deum: ita ſpero nunc quoq; inter regnorum ruinas ſeruaturum eſſe cœtus ipſum inuocantes, & doctrinæ ſtudia pie colentes. Hac nos ſpe ſuſtentemus. Omnino enim circumacta videtur Platonica periodus Imperij Germanici. Nos ex aula adhuc expectamus mandata de itinere. Nolui enim properare propter belli rumores. ἄτοπον γὰρ εἴη ἄν, ἡμᾶς μὲν πλάττειν λόγους περὶ ἀρχιερατικῆς πολιτείας, ἐκείνους δὲ τὰ ἐδάφη πόλεων αὐτῶν ἀμαυροῦν. Fortaſsis ex Argelianis decretis ſtatuere poterimus de itinere, εἰμὴ καὶ αὐτὰ

ὅμοια

ὅμοια ἔσονται τοῖς ἐν Θήβαις αἰνίγμασι. Tuam patriam ſperant iam tranquillam fore, ſed vicinia ad Rhenum appetitur, quanquam qualis ſit futura tranquillitas, ſi vicinia ardere bello ceperit, ratiocinari facile eſt. De tuis muneribus tibi gratias agimus, videlicet de Pſalmis Nigri. nihil habeo quod nunc mittam, niſi hos triſtes verſus hac nocte factos, cum ſomnijs ingratis excitatus eſſem. Bene & feliciter vale. Prid. Cal. Martij.

Philippus.

PRECATIO

Numen vt æterni ſapiens, & dextra parentis,
Protexit thalamos Eliſabeta tuos,
In quibus infantem longæua puerpera alebas,
Miſcebas curis & pia vota tuis:
Quanquam graſſantes tota Iordanis in ora
Vndiq; ſæuirent Parthus Arabſq; truces,
Et quanquam fratrum membris, paſciq; cruore
Iuſsiſſent Lamyri millia capta minæ,
Tu ſecura tamen diuini numinis vmbra
Figebas nati baſia multa genis:
Sic modo cum pœnis vrgentur regna ſuperba,
Iuxta aras, cœtus protege, Chriſte, tuos.
Iuxta illas etiam Ioachimi reſpice vota,
Et caſtam ipſius quæſo tuere domum.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. fratri ſuo cariſs. S. D.

HOneſtiſsimæ coniugi tuæ mitto pagellas operis, quod iam edit Iohannes Aurifaber. Inde ipſe iudicare poteris me non poſſe expatiari, etſi valde cupio. Franciſco Cramio ſcripſi, & Deum oro, vt & harum regionum Eccleſias, ac earum hoſpitia, & familias noſtras protegat. Vidi pagellas Balticas recentes. Sed breui totam Gorgonem habebimus, aduerſus quam me non Orci galea, ſed περικεφαλαία τοῦ σωτηρίου χριστοῦ tueatur. Hodie à Danico rege litteras accepi, qui grauiter ſcribit ſe editiones illas improbare. Bene & feliciter vale. Nonis Maij. Matheſius ſcribit octo continuos dies animaduerſos eſſe terræ motus in vicinia vallis Ioachimicæ. Salutem opto Eccleſiæ tuæ domeſticæ & publicæ.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

NON humano errore tantum hi motus exorti ſunt, ἀλλὰ δαιμόνιόν τι ἐλαύνει τὰ πράγματα. Sed ſuſtentemus nos hac vera conſolatione, quam filius Dei proponit: Nemo rapiet oues meas ex manibus meis. Hanc ancoram teneamus. Non dubito & gemitus Eccleſiæ tuæ domeſticæ exaudiri à Deo, & eam curæ eſſe Deo. Vidi picturas magno cũ dolore quæ omine etiam diſplicent. Verum non ſolum picturis & ſcriptis illis mihi dolor augetur, ſed etiam quotidianis populi lacrimis, qui initio

affligitur

affligitur ſine miſericordia. Mitto tibi geneſin τοῦ κελτικοῦ βασιλέως & filij ipſius. Plura ſcribam cum ibit nuncius Noribergenſis. Apud Anhaltinum fui, vbi recitaui quædam grammatica de locis aliquot Propheticorum librorum, vt ipſum à cogitationibus triſtioribus abducerem. Bene & feliciter vale, die XXIX. Martij,

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

Et difficile & periculoſum eſt definitiones condere, vt & Iuriſconſulti dicunt, quibus laus ſapientiæ tribuitur. Ego vero nec laborem nec pericula defugio. Sed adeſt D. Iohannes Aurifaber quem adiuuare neceſſe eſt. Et iudico vtilius eſſe, addi noſtro commentario, admonitiones de Coniugio, quam definitiones, ſi quid omnino vult addere Typographus. mittimus igitur libellum de Coniugio. Quæſo vt Typographo meam ſententiam exponas, ſi tamen eam tu quoque probabis. Filium Dei oro, vt te & totam Eccleſiam tuam domeſticam ſeruet incolumem. Heri Eraſmi Saluelденſis coniunx, matrona honeſtiſsima, & θεοσεβής ex hac vita deceſsit, vt intelliges ex hac pagella. Bene vale, VI. Non. Maij.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

ETSI humana remedia communium dolorum nulla iam reliqua ſunt, ac tantum hac conſolatione ſuſtentamur, quæ eſt in tuo carmine: *Turbari erigimus Deus ad te lumina cordis:* tamen ad te expatiari decreui, quam primum potero. Nunc generum hortatus ſum σπεύδοντας, vt iſtuc proficiſceretur. Oro autem filium Dei, vt & te & tuos ſeruet incolumes, & leniat ærumnas publicas. Nunc in manibus habeo hiſtoriam Ebrarti Ducis Vuirtebergenſis, qui fuit οἰκιστὴς Academiæ Tubingenſis, quem intuens, & cogitans de ijs viris, quos ille & conſiliorum gubernatores, & laborum ſocios habuit, magis etiam deploro noſtri temporis confuſiones & calamitates, ſed inter hos fluctus tamen filius Dei ſuam cymbam ſeruabit, qui ideo induit naturam noſtram, ne his tantis malis in nihilum redigeretur, quibus genus humanum oneratum eſt. Bene & feliciter vale.

Philip. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

ETSI magno cum dolore legi neceſſarij tui amici mei epiſtolam, tamē recte & amanter abs

te fa-

te factum eſt quod cognoſcendam miſiſti. Prodeſt enim præcipue amicorum nos iudicia & voluntates ſcire. Ac vehementiæ quidem illius demus veniam, cũ nota ſit nobis eius natura. Eſt enim ex illo genere de quo dicitur, δεινὸς ἀνὴρ τάχα κεν καὶ ἀναίτιον αἰτιόῳτο. Arrogantiam in iudicando miror, cum ſciam eum fontes controuerſiæ non noſſe, nec legiſſe omnia illius Periclis ſcripta. Sed feramus hos furores ſeculi, & filium Dei oremus, vt nos regat & ſeruet Eccleſiæ reliquias. Tuq; intuens Eccleſiam tuam domeſticam, quam & ego ſæpe mente intueor, erigito animum hac vera conſolatione, quod filius Dei affirmat, ſibi hæc parua agmina curæ eſſe. Fateamur ſeruari & Eccleſiam & ſocietatem hominum, non Principum ſapientia, non noſtris cogitationibus, ſed miranda gubernatione diuina. Petamus igitur & expectemus à Deo auxilium, vt in verſu tuo dicitur, *Noſtra tuamque fides ſolius orat opem.* De bello in tantis tenebris, etſi multa mihi in mentem veniunt, & communib. ærumnis excrucior, tamen eo nihil ſcribo, ne tuum dolorem augeam. Et ſæpe vſurpo dictum Simonidis: αἰσχρὸν ἀπ' ἔργων ὄψιν οὐκ ἔτι καλά. Hic noſter ciuis homo modeſtus ibit Argentoratum: ſiquid igitur eo litterarum miſſurus es, poteris ei tradere. Mea familia Torgam miſſa eſt. Inde ad te expatiabor. Nunc mitto exempla hiſtoriæ Capnionis, ſatis tenuiter ſcriptæ. Nec vtar excuſatione mœſticiæ aut breuitatis temporis. *Inuida me ſpacijs natura coercuit arctis*, dabis Paſtori, Aleſio, Baldaſaro, Vuolfgango. Miſi hodie & Genero tuo. Cũ legerẽ in illa epiſtola dictum de καθαρτικῷ, etſi alia multa mihi

ta mihi in mentem venerunt, ἄλλων ἰατρὸς &c. tamen hoc quoq; cogitaui, quod neſcio an audieris. Cum Medicus quem noſti, ἀγκῶνος ἐπώνυμος, Cauterium in Germaniã attuliſſet, quo cerebro mederi conabatur, & matrẽ veſtri præfecti proximi non leuiter afflixiſſet, in aula Ducis Georgij deliberatum eſt de filio Friderico. Exiſtimo Doctorem Sebaſtianum hæc meminiſſe. Forte inquit ad Ducem Fridericum ille Medicus, noſti enim eius naturam. ἐξορύξω ὑμῖν τὸν μῶρον, agnoſcis germanicam phraſin. Tum ille εὐηθῶς: Tibi ipſi prius effodito, cum ſis magis fatuus, quam ego. Cæteri Doctores poſtea ſeuere obiurgant iſtum impudentem. Si narraret patri inquiunt, optimo ſeni dolorem augeremus. Ita illi noſtro reſponderi poſſet, ipſe vt καθαρτικῷ etiam vtatur. Interroga Doctorem Sebaſtianum de hac hiſtoria. Bene vale. Deus vos omnes ſeruet, & reſtituat Franciſco corporis & animi vires.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti D. Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

VTINAM & vniuerſæ gubernationis & inſpectionis Eccleſiarum conſilia ſint felicia, quæ quis aut gubernet. aut ſerio curet, nondum ratiocinari poſſum. Excrucior ingenti dolore, cum fontes doctrinæ negligi, diſciplinam deleri, confirmari

firmari Centauricam audaciam video. Et nunc fortaſsis oracula petentur ab Empuſa, tanquam à Sibylla. Inuitus proficiſcor ad aulam,& ſcire cupio an tu quoq; accerſitus ſis. Fortaſsis veſter Paſtor excuſatione valetudinis vtetur. Ea de re mihi ſcribas. De vino gratiam & debeo & habeo Stibaro & tibi. Sed profecto non libenter eum ſumtu onero, præſertim cum ſciam eo pluribus eum largiri, quia natura liberalis & benefica eſt. Nondum audiui Synodi Marchicæ hiſtoriam, ſed audio referri de Baltica controuerſia, in qua ſic certatur odijs, vt medicando vulnera magis lacerentur. Et nimia eſt πολυπραγμοσύνη τοῦ ἄρχοντος· ἡσυχεῖν ἐν νόσοις ἄμεινον, vt nos facimus. Bene & feliciter vale.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

SCIO in Danielo Stibaro eximiam eſſe virtutem & fidem & erga Rempub.& Eccleſiam voluntatem honeſtam. Propter has cauſſas ſemper & dilexi eum & diligam. Suam erga me beneuolentiam & ipſe ſæpe declarauit magna liberalitate. Fateor igitur me gratitudinem ei debere. Hoc tempore cauſſas habet moderandæ liberalitatis, quare vinum nunc miſſum eſſe miratus ſum. Verum eo plus ei debeo, quod etiam in hac Patriæ calamitate

tate noſtri non obliuiſcitur. Oro autem filium Dei cuſtodem Eccleſiæ ſuæ, vt & Danielum & nos omnes gubernet, & patriam his pernicioſis bellis liberet. Narratio de pugna huc à multis ſcripta eſt, & aliqui narrant, mox eum habiturum nouos exercitus, ὥσπερ ἐν στασιωτικοῖς χρόνοις πολλὰ πολέμου καινά. Plane vt Hydræ capita renaſci aiunt. Sed cum manifeſtum ſit nos noſtris diſputationibus hæc mutare non poſſe, & ſummos gubernatores alios aliter impediri, agnoſcamus fatales pœnas, & à Deo mitigationem petamus. Oro filium Dei, vt te, & honeſti.ſs tuam coniugem & totam Eccleſiam domeſticam ſeruet incolumem. De Ebero coram colloquemur. Bene vale. IIII. Cal. Iulij.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

DEI beneficio, & animi & corporis vires in Principe Georgio confirmantur. Pene vt ex morte reuiuiſcit. Spero & congreſſum tuū ei profuturum eſſe. παραμυθητικὸν γὰρ ὁ φίλος καὶ τῇ ὄψει καὶ τῷ λόγῳ, ἐὰν ᾖ ἐπιδέξιος, inquit Ariſtoteles. Et fratres ambo valde petunt, vt ad ipſos expatieris. Reſponſionem de Stancari controuerſia ibi perſcripſi, quæ multo eſt & breuior, & ſummiſsior, quam poſtulat magnitudo cauſſæ. Sed hominem iracundum & biliosſum non volui accendere. De re ipſa vobiſcū libenter colloquerer. Et ad vos accedam. Quo feſtinat

ſtinat autem Aeacides, poſtquam intra Pylas venit? Etſi quid agetur, ratiocinari non poſſum, tamen non ſum ſine dolore & ſine metu. Sed diſcamus non humanis præſidijs, verum dextra filij dei Eccleſiam protegi. Litteras à te expecto. Mea cōiunx paulatim contabeſcit, qua in re hoc mihi mœſticiam lenit, quod mens eius integra & mediocriter tranquilla eſt dei beneficio. Oro filium Dei, vt te & tuos protegat. Bene & feliciter vale. Die Viti.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

CLEMENS Alexandrinus verſum eſſe Euripidis dicit, etſi non opinor in his tragœdijs eſſe, quæ reliquæ ſunt: ἅπαν τὸ χρηστὸν, τὴν ἴσην ἔχει φύσιν. Scio te quoq; hoc dulciſsimo verſu delectari, quia & honeſta ſententia eſt, & tuæ integritatis imago eſt, oſtendit autem & Stigelij candorem & virtutem, perpetua erga nos in his temporum confuſionibus conſtantia beneuolentiæ, de qua ei & debeo & habeo gratiam. Et fruemur amicitia noſtra in conſuetudine celeſtis Eccleſiæ, quanquā nunc quoq; non eſt contemnendus fructus, ꝙ ſtudijs prodeſt noſtra cōiunctio. Scio eum à te quoq; diligi, quare gratum fore congreſſum non dubito. Dedi ei faſciculum litterarum Boruſsiacarum, quem legati Turingici attulerunt. Sed Menius

adhuc morbo retinetur in illo horrido littore ſum ſolicitus de eius vita. Sed oro filium Dei, vt & ipſum ſeruet incolumem, & leniat omnes calamitates publicas & priuatas. In ijs locis vbi pugnatum eſt ex ſanguine Titanum terra alios gignere dicitur. Commendemus nos filio dei domino noſtro Ieſu Chriſto. Bene vale. Salutem opto vobis omnibus D. Paſtori & alijs.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario, fratri ſuo cariſsimo, S. D.

ACCEDIT iſtuc mens gener propter communem dolorem. Scis enim me vſurpare Ariſtotelicum illud παραμυθητικὸν ὁ φίλος καὶ τῇ ὄψει καὶ τῷ λόγῳ ἐὰν ᾖ ἐπιδέξιος. Magno in dolore fuimus anno ſuperiore ego & tu & alij multi, cum videremus ſemina nouorum bellorum, quæ poſtquam impediri fata non conceſſerunt, feramus hæc ſapienter, & deo obtemperemus. Nemo non vidit impendere maiores mutationes, in quibus vt Deus leniat iuſtas pœnas, & nos gubernet, toto eum pectore oro. Conſilia humana nulla quæro. Sed nos deo commendo. Bene & feliciter vale. Pridie Idus Iulij, quo ſcribitur Henricum tuæ patriæ οἰκιστὴν mortuum eſſe. Sabino filius natus ex ſecunda coniuge etiam mortuus eſt. Menius adhuc periculoſe ægrotat. Et

tat. Ea cauſſa eſt cur nondum συμπρεσβευταὶ ingreſsi ſint iter.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

OPTO equidem vt feliciter redeat hic amicus noſter ad dominum. Sed interea motæ ſunt atroces contentiones in ea regione, quæ impedient ſalutares deliberationes. Creſcunt incendia odiorum ſine modo. Scripſi non miſcenda eſſe negocia Politica, gubernationi Eccleſiæ, & quod ſcriptum eſt ſeruandum eſſe, τῷ θεῷ, τὰ θεοῦ, καὶ τῷ καίσαρι τοῦ καίσαρος. Sed animaduerto inflammatos eſſe animos hominum vtrinq;, ita, vt Homerica λίτη non ſit depulſura τὴν ἐχθίστην ἄτην. Confugiamus igitur ad illam conſolationem, quæ eſt in tuis verſib. *Turbati erigimus Deus ad te lumina cordis.* Cætera coram Deo iuuante. Bene vale. Filius Dei te & Eccleſiam tuam domeſticam ſeruet incolumem. Die cœnæ Chriſti in Bethania.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

ORo filium Dei cuſtodem Eccleſiæ, dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, vt te & Eccleſiam tuam domeſticam, & hoſpitia veſtra protegat. Filium Ioachimũ vellem hic apud Generum meum eſſe, cuius conſuetudo prodeſſe ei poterit. Nouas deliberationes nondum habeo, quanquam exilia rurſus impendent. Et minantur nobis quidam non obſcure. Vidi litteras τῶν θριαμβευόντων καὶ παιανιζόντων ἐπὶ ἡμετέραις συμφοραῖς. Ideo minus miratus ſum ea quæ ad te ſcripſit ὁ ἀρκτόχλε. Feramus has fatales rerum & voluntatum mutationes. Regijs litteris vocor in Angliam, quæ ſcriptæ ſunt menſe Maio. Poſtea ſecuta eſt mors Nobiliſsimi adoleſcentis, qui etiam exemplum eſt humanæ imbecillitatis. Fuit hic ὁ σεβαστὸς, cuius oratio de eccleſijs ad me honeſta fuit. Opto vt gubernatio ſit fauſta & felix. Marchioni Electori miſi ſcriptum de Stancari controuerſia, quod retexui poſt illam Syluulam, quam vidiſti. Bene & feliciter vale, die Laurentij.

Philippus.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

HIc ciuis Vratiſlauienſis Daniel Schelling neceſſarius Friderici Guteteri, cuius nomen tibi non ignotum eſſe arbitror, voluit ſibi litteras ad te dari, vt colloquendi occaſio eſſet. Commendabit tibi adoleſcentes Vratiſlauienſes Friderici Guteteri

Guteteri filios, qui in Academiam veſtram hoc anno venerunt. Petet vt eorum ſtudia interdum inſpicias. Scio in hoc genere voluntatem tuam eſſe optimam. Nec meis litteris opus erát, ſed tamen petenti morem geſsi. Brentius Tubingæ fuit, vbi amanter de noſtris Eccleſijs & ijs actionibus locutus eſt, quas tam atroci criminatione accuſant vicini. Fuchſius de eo ſermone nihil ſcribit, ſed Fuchſij cognatus, quem noſti, vir optimus & valde doctus. Vtinam vero non fiant maiores diſsipationes. Nam ſi erit illa γιγαντομαχία quam timemus, & quam vicini accendere ſtudio videntur, non erit ætas aurea, quam ſibi promittunt. Sed filium Dei cuſtodem ſui agminis, quod ſimplici ſtudio doctrinam ſonat, oremus omnes, & orare tuam domeſticam Eccleſiam ſcio, vt non ſinat fieri barbaricā vaſtitatem in his regionibus. Nondum alibi video ſtudia meliroa. Prodigium ad Anſpachium recens conſpectum eſt: Supra Solem vir effundens cruorē in Solem, & in Aquilam conantem altius volare, & in virum aſtantem equo. Sed non terribilius eſt prodigio, quod recens prope Smidbergam vidit Ebleben & eius comites. In arduo monte ceruum. Et è regione Solem cruentum diuidi διχότομον, & partes labi in diuerſa loca, & poſtea exercituum dimicantium ſpecies viſa eſt. Qui viderunt Solem diuidi, adeo perterrefacti ſunt, vt conſternatio poſtea etiam conſpecta ſit. Putarunt enim hanc mundi machinam ruere. Sed hæc ipſa prodigia, etſi ſunt terribilia & non ſunt ἄσημα, tamen minus illuſtria ſigna ſunt venturarum calamitatum, quam ipſi hominum furores. Sed meminerimus conſola-

tionis à filio Dei traditæ: δεόμενοι ἵνα κατα ξιωθῆτε ἐκ- φυγεῖν τὰ μέλλοντα γίνεσθαι. Cætera coram, veniam enim cum Ebero poſt paucos dies. Bene vale cum tota Eccleſia publica & domeſtica. XII. Cal Sept.

Phil. Melan.

CLARISSIMO VIRO ERV- DITIONE ET VIRTVTE PRAE- ſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſſ. S. D.

ANTE biduum primum accepi aulica mandata, quæ iubent me ad vos proficiſci πρὸς τὴν ἐξέτασιν adoleſcentum, qui publica liberalitate alendi ſunt. Et deliberatio noſtro iudicio permittitur de eorum gubernatore. Quare, etſi malim domi manere, tamen Deo iuuante ad vos accedam, ac iter ingrediar proximo die Mercurij. Exiſtimo autem & alia quædam deliberanda eſſe de adoleſcentum exercitijs. Quantum referat iuniores aſſuefieri ad vnam, communem, & ſimplicem ὑποτύπωσιν ὑγιαινόντων λόγων, non ignoras. Nuper apud vicinos edidit quidam nata paradoxa in Zenonis porticu, & impudenter facit autorem Auguſtinum. Hic fortaſsis vult ἀκροβολίζειν πρὸ τῆς μυομαχίας περὶ ἀνάγκης στωικῆς. Sed commendo nos filio Dei & eum oro, vt ægrum & ſaucium Eccleſiæ corpus foueat, & nos ipſum inuocantes gubernet. Apollinaris Pſalmos quos nuper cum adeſses tibi tradere volueram, mox afferam. Tunc enim neſcio quæ aliæ cogitationes hanc excuſſerunt, præſertim cum properares. Hic

res. Hic adoleſcens Andreas filius Paſtoris Sangerhuſani fuit auditor Laurentij, ac pater ſenex ac pauper orat, ne priorem locum in cœtu Laurentij amittat. Commendo eum vobis propter ſenem patrem. Filius Dei te & tuam domeſticam Eccleſiam & publicam ſeruet, die III. Nouembris ſeu Kiſleu, quod eſt ὡριωνείου.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

LOSANVM iturum ad Parentes Cygneam iuſſi accedere ad te & ad honeſtiſsimã coniugem tuam, vt litteras à vobis acciperet, ad veſtros, ac filium Dei dominum noſtrum Ieſum Chriſtum oro, & vt Eccleſiam tuam domeſticam ſeruet, & filiæ vires corporis reſtituat, & leniat publicas calamitates, quas quidem non tantum hic recens furor attrahit. Sed vrget genus humanum ingens ira propter multa multorum ſeculorum ſcelera. In littore Balthico non contemnendus eſt exercitus, qui minitatur his regionibus, de quo quid aula explorati habeat, neſcio. Tuas litteras etiam de filia expecto. Bene & feliciter vale & reſcribe. XII. Nouembris.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

TENEAMVS hanc veram conſolationem, Commenda Deo viam tuam, & ſpera in eum, & ipſe faciet. Videmus enim, quam fragilia ſint humana omnia. Quare Deo æterno patri domini noſtri Ieſu Chriſti, creatori, cum Filio & Spiritu gratias ago, quod te reduxit recte valentem, & Sanctæ coniugi tuæ vires corporis & animi confirmat, & eum veris gemitibus oro, vt Filios tuos ſeruet & gubernet, & totam domeſticam Eccleſiam tuam protegat. Cætera coram: decreui enim ad vos expatiari. Bene & feliciter vale.

Phil. Melanch.

IOACHIMO CAMERARIO SVO S. D.

VT annus hic ſit fauſtus & felix, tibi & tuæ Eccleſiæ domeſticæ, & his regionibus, faciat filius Dei, qui & Eccleſiam vere colligit, & anni metas condidit. Honeſtiſsimæ coniugi tuæ mitto, vt vſitatum eſt, voti ſignificationem, nummum argenteum inauratum, in quo Maximiliani boni principis imago eſt, Tibi veterem aureum δίδραχμον, fortaſsis à Græcis ſocijs tempore Xerxis fuſum. Sed coniecturam tibi relinquo. Nam figuras litterarum non potui ſatis iudicare oculis, qui quotidie mihi fiunt hebetiores, ac langueſiunt cætera mem-

ra membra, multis cauſsis. Deus nos gubernet & iuuet. Petijt litteras quidam ex noſtris ſcholaſticis ad collegium iſtic philoſophicum, eas ſcribam in tuis ædibus hoc mercatu. Mox enim iſtuc venturus ſum.

Phil. Melanch.

CLARISSIMIS ET DOCTISSIMIS VIRIS D. DECANO ET reliquis Magiſtris ac profeſſoribus Collegij Philoſophici in Academia Lipſica amicis S. Colendis,

S. D.

CERTISSIMVM eſt in genere humano colligi æternam Eccleſiam, voce Euangelij, quam ob cauſſam & doctrinæ ſtudia neceſſaria ſunt. Quæ cum ſeruet filius Dei in his regionibus, vera gratitudine eum celebremus, eumq; oremus, vt deinceps Eccleſias harum regionum & earum hoſpitia ſeruet & gubernet. Cum autem iuniorum ſtudia iuuanda ſint, commendo vobis Vniuerſis ac ſingulis hunc Caſparem Iungerman, natum in familia honeſta vrbis Serueſtæ, mihi familiariter notum. Cuius natura eſt & omnium doctrinarum auida & capax, & ad virtutem idonea. Et eruditio ex ſcriptis eius iudicari poteſt: edidit enim poëmata de caſtis angelis & alia recte ſcripta, propter quæ & illuſtriſsimus & optimus princeps Georgius princeps in Anhalt & Aſcania &c. ingenium eius probauit & beneuolentiam erga eum ſuam declarauit. Cũ au-

tem in Academia Vuitebergenſi hic Caſpar Iungerman amplius biennio honeſte vixerit & audierit profeſſores Doctrinæ Chriſtianæ, Item Phyſicæ Mathematum & reliquarum partium Philoſophiæ, Et ſcriptis oſtenderit ſtudiorum ſpecimen: Quæſo, vt vos quoq; in veſtra Academia eum cõplectamini & Magiſterij titulo ornetis. Qua in re ſpero publicis ſtudijs profuturum veſtrum officium. Et oro, vt optimi principis Georgij Anhaltini memoria huic Caſpari proſit. Oro autem filium Dei Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, vt nos omnes gubernet & protegat harum regionum Eccleſias & ſtudia. Bene valete. Anno 1554 die 4. Ianuarij.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camer. fratri ſuo cariſsimo, S. D.

DVX Pomeranicus huc litteras miſit, in quib. mandata dat Georgio Cracouio, & mihi, vt de ſcholæ Stetinenſis gubernatione, cum Landſidelio agamus. Id niſi te adhibito, agendum eſſe non cenſui. Cras igitur iter ingrediemur, ad vos profecturi, Deo iuuante. Nam hodie adhuc retinet Georgium publica ipſius diſputatio. Adducemus nobiſcum Valentinum Pannonium, qui nuper iſtic te quæſiuit. Scripſi de Landſidelio, & ad Senatum Goſlarienſem. Et nunc ſenatus Slakenuualdenſis petiuit indicari gubernatorem ſcholæ,

quæ

quæ fortaſsis tenuior eſt, quam Stetinenſis. Sed ego regionem & victum anteferrem. In litteris quas dederã veſtro Pannonio: reſpondi etiam de voluntate Georgij Maioris, cui ſum ſuaſor, vt non moroſe reſpondeat, ſe obtemperaturum eſſe voluntati Principis. Nam ego illam Coloniarum deductionem non intelligo, καὶ δοκεῖ πολλὰ εἶναι μετὰ εἰρωνείας καὶ ὑποκίβδηλα, ἑλικτὰ, πέριξ, meminiſti illa Euripidea. mitto hiſtoriolam de Principe Georgio, cui te quoq; intexuimus: quod boni conſules. Sed hæc coram. Bene & feliciter vale, die Natali meo, quo quod fauſtum & felix ſit, ingredior annum octauum & quinquageſimum.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario, fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

SCIO tibi notiſsimos eſſe verſus Theocriti: ὅσσον ἔαρ χειμῶνος ὅσον μᾶλον βραβύλοιο ἅδιον: Ita mihi nihil dulcius fuit tuis litteris, cum ſignificares nos liberatos eſſe metu Synodi Naopyrgicæ. Sed eodem die poſtea allatæ ſunt aulicæ litteræ, quas mitto. Prorſus non intelligo quid agatur, & audiui venturos eſſe ex vicinia τοὺς βλακικοὺς καὶ μαργίτας. Sed quidquid erit, deo iuuante, ad vos accedam. Hodie Aemylio & alijs duobus publicum teſtimonium vſitato more in Academijs datum eſt. Scis qua

 lis ſim

lis ſim pictor, ſed tamen mitto prodigij picturam, vt in litteris Suerinenſibus recitatur. Ducem Brūſuicenſem eſſe non procul ab Hamburga ſcribunt. De talib. negocijs plura non ſcribam hoc tempore. Bene & feliciter vale. Filius dei ſeruet tuam Ecclesiam domeſticam & publicam, die VIII. Maij, Honeſtiſsimæ coniugi tuæ & filiabus mitto Interpretationem tertij libri Macabeorum.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

EGo vero non leuiter excrucior cura de Synodo, & cum alia multa cogito, tum vero etiam iter Iohannis Rom. Pontificis, qui Conſtantiæ, cum obijcerentur ei multa crimina, reſpondit: ſe peius feciſſe, quod ad Synodum veniſſet. Sed commendo nos Deo. Aulæ videntur delectari noſtris certaminibus. Et fortaſsis aderunt duo illi, quos Appianus ſcriptor hiſtoriæ ait fuiſſe Polyphemi filios. Et quidem ita illi narrationi fauet, vt dicat, καὶ τόδε μοὶ μάλιστα, πολλὰ μυθευόντων ἕτερα πολλῶν, ἀρέσκει. Sed hæc coram. Nam ad vos quidem libenter accedo. Bene & feliciter vale. Oro filium Dei vt te & Eccleſiam tuam domeſticam ſeruet incolumem, XVI. Maij.

Philippus.

Clariſ-

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camer. fratri ſuo cariſsimo, S. D.

DVAS mitto epiſtolas, alteram in noſtra aula ſcriptam, quæ iubet nos accedere Naopyrgum, ſi venerint eo Sueuici Theologi & Haſsiaci. Alteram vero ſcriptam ad me, in qua in Pruſsiam vocor, quo audio rediturum eſſe Iohannem Aurifabrum. Scio te vtranq; epiſtolam admiraturum eſſe. Sed hoc ſeculum tale eſt, ſubitas & negociorũ & voluntatum mutationes habet. Nos oremus filium Dei, vt nos gubernet, & ſeruẽt aliquas Eccleſiæ ſuæ reliquias, & nos in ea ſeruet. Tuam Eccleſiam domeſticam opto ſaluam ac incolumem eſſe. Bene & feliciter vale. Cras deo iuuante iter ingrediar, ad vos acceſſurus.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

ETSI non ſine gemitu à cunis infantulæ meæ diſcedo, tamen ad te libenter expatiatus eſſem. Sed me cum alia negocia retinent, tum vero & Northuſanæ controuerſiæ, de quibus ſenatui hodie reſpondere cogimur. Si quid audies de iudicijs aulicis περὶ τοῦ συγγράμματος ἡμετέρου, quæſo ſignifices. Nam mihi nondum quidquam ſignificatum

eſt. Et

eſt. Et arbitror σαπρὸν τάριχον videri nonnullis. Quanquam autem & iudicia diſsimilia ſunt hominum,& diſsimiles voluntates & ſpes,& paſsim magni furores oriuntur,tamen quid facere aliud poſſumus, quam quod agimus, vt rerum vtilium extet explicatio ſimplex & moderata, & harum Eccleſiarum tueamur conſenſum, deo iuuante. Sed tuas litteras expecto. Bene vale. Cal. Iunij.

Philip. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſſ. S. D.

POST tuum iter aduenerunt viri optimi Matheſius & Caſpar, qui præeſt ſcholæ litterariæ in valle Ioachimica, quibus maxime gratum fuiſſet, hic nobiſcum vtrunque complecti. Et ego iſtuc acceſsiſſem, ſed hodie me retinet deſponſatio Iohannis Lutheri, nec poteram habere aurigam, cum plurimi iam ad mercatum Naoburgenſem proficiſcantur. Te quæſo, vt hos hoſpites tui amantiſsimos, excipias. Hodie audiui Marchionis Alberti exercitum eſſe in ditione Brunſuicenſi, & magnas vaſtationes facere. Oro filium dei, vt leniat pœnas. Bene vale & reſcribe. die x x v. Iunij.

Philippus.

Clariſs.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

DONEC vult nos Deus in hac ærumnoſa militia, Eccleſiæ ſeruire, vbi poſſumus faciamus operas mandatas & alere coniunctionem noſtri agminis ſtudeamus. Idem & ſentit & facit hic noſter amicus, Albertus Friſius, qui Bremæ docet Euangelium, conſtanter tuetur coniunctionem cum noſtris Eccleſijs, & non ſolum à fanaticis opinionibus abhorret, ſed etiam iraſcitur petulantiæ illorum, qui ſunt tubæ ſeditionum, & licentiam in vulgo confirmant. De multis grauiſsimis controuerſijs mecum pie & grauiter locutus eſt. Te quoq; valde diligit, & ſe tibi vult notum eſſe & probari. Socium habet itineris virum nobilem Herbertum, quem propter eruditionem & naturæ ſuauitatem libenter complexus ſum. Natura eius in veteri verſu picta mihi viſa eſt, ὡς ἡδὺ συνέσει χρηστότης κεκραμένη. Spero tibi gratum facturum eſſe Albertum, ſi te alloquetur. De cæteris negotijs non libet ſcribere, ſed oro filium Dei, vt Clementer Eccleſiam ſeruet, & nos in ea gubernet & leniat publicas pœnas. Typographi veſtri filius adeſt, cui dabo pagellas confeſsionis. Bene vale cum Eccleſia tua domeſtica & publica. die Iulij x.

Philippus.

Cla-

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. fratri ſuo cariſs. S. D.

VT Argonautæ in Syrtibus hæſerunt, ita ego in hac via hæreo, cum quidem & negocia mihi multos dolores attulerint. Cum veniſſemus ad aulam, tria capita propoſita ſunt, primum de inſpectione Eccleſiarum, de qua dicebant formam, vt nominant, inſtructionis nobis indicandam eſſe. Alterum erat breue, de conſiſtorijs. Tertium, vt noſtrum iudicium oſtenderemus de Colonia addita ſcholæ Miſnenſi. Poſtea cum flagitaremus exemplum inſtructionis, nemo quidquam compoſuerat. Iubent igitur, vt ego componam. Scripſi formam ſubito, quæ poſtridie lecta in conſeſſu, comprobata eſt. De Conſiſtorio veſtro Paſtor quædã annotauit, de Colonia noua nihil reſpondi. Paſtor quædam ſatis ingenue dixit. Tertius dies conſumtus eſt in Diaconi Fribergenſis rixis, qui incurrit aſperius in ſenem Paſtorem περὶ τῶν ἀδιαφόρων. Scripſi etiam reſponſionem inſerendam litteris Principis ad Ducem Pruſsiæ, qui petit prohiberi editiones & conciones, in quibus mentio fit diſſenſionis Balticæ. Nunc apud Fabricium expecto aduentum Sleinicij, quem iuſsit Achates accerſi inſpecturum ſcholam, nec tamen ſcio cur retinear. Hæc narrabit Paſtor aliquando copioſius, etſi ἀπ᾽ ἔργων οὐ καλῶν οὐκ ἔστιν ἔπη καλά. De conuentu Auguſtano quæ ſint & παρασκευαὶ, & opiniones, exiſtimo vos iſtic habere & litteras & ſermones multorum.

torum. Bene & feliciter vale, Ex Fabricij Muſæo.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

ATtexui quædam ſcripto inſpectionis ſcholarum, & his dieb. abſoluam. Nam eum laborem Ratiſponenſes controuerſiæ interruperunt, de quibus Senatui reſpondere me neceſſe fuit. Polyphemi filij ϗ ὁ ἐραστὴς quid agant oſtendet tempus: ſcis enim illud Pindaricum, πολλάκις ἁμέραι ἐπίλοιποι μάρτυρες σοφώτατοι. Sed in nos duos incurrunt, Staphylum, Caniſium, & alios communes hoſtes non attingunt, verum hæc ſcribenti dolor creſcit. Oro autem filium Dei, vt Eccleſiam ipſe gubernet. Huic hoſpiti Stirio exuli gratificati ſumus & gradu eum ornauimus, fuit voluptati genero meo, quia & natura & arte Muſicus eſt. Plura coram. Ripa germanica Rheni, è regione confluentiæ magno terræ motu quaſſata eſt Cal. Nouemb. Bene & feliciter vale, die Brumæ.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

Trahi-

TRAHIMVR, vt vides, in illa certamina, quæ hactenus defugimus, ſeu γνωσιμαχοῦντες, ſeu vt parceremus Eccleſiæ, alioqui horribiliter laceratæ. Sed Antonius nos adorietur, & mittet ſuos ſocios: ſi quid ſcribet, prorſus decreui Deo iuuante reſpondere. Mitto vobis exemplum meæ reſponſionis, ac iuſsi nunciũ ad me miſſum à Senatu Northuſano, ad vos accedere, vt traderetis ei veſtram reſponſionem: vti autem vel mihi oſtenſa forma, vel mea, vel alia poteſtis: certo conſilio de dogmate reſpondi vnde ortum eſt diſsidium. De aulicis litteris, recte abs te factum eſt, quod Grimmenſi itinere nos liberaſti, ac vide, qualis ſit negociorum confuſio. Eodem tempore ad me litteras de Inſpectione Eccleſiarum miſerunt, quarum mitto exemplum. Ne ad hanc quidem deliberationem ſatis eſt temporis. Et cohorreſco cogitans de illa toties flagitata Inſpectione, de qua accidet nobis quod dicitur, ἀνδρὶ λυδῷ οὐκ ἦν πράγματα, ἀλλ' αὐτὸς ἐξελθὼν ἐπρίατο. Noſter Paſtor iam προβουλεύματα de ritib. condit, de his reb. coram tecum poſt paucos dies loquar. Intelliges enim ex aulicis litteris me oportere iſtuc accedere. Stancarus abijt ad Vualachos. Non dubitant Pannonij Turcicum Tyrannũ traditurum eſſe filio Iohannis Tranſſyluaniam, vt nominant. Cætera coram. Bene vale, filius Dei ſeruet totam Eccleſiam tuam domeſticam, & gubernet nos omnes. Pridie Idus Ianuarij.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO, ERVditione & virtute præſtanti Ioach. Cam. fratri ſuo cariſs. S. D.

Ante

ANTE triduum ſic intumuit Albis, vt effuſus ſit in ripam vſque ad Ephratam, nec ſine periculo currus per aquas trahi poterant: Cenſui igitur inde mox remittendos eſſe ad vicinum oppidum. Oro autem filium Dei cuſtodem Eccleſiæ ſuæ,& vt filium Philippum ad vos reducat incolumem,& noſtras Eccleſias domeſticas & publicas ſeruet. In oppido noſtro è regione ædium Sebaſtiani Collegæ noſtri, officina Fabri ærarij incenſa fuit ante quatriduum, nec tamen conflagrauit tota domuncula, ex qua ſæpe vidi, velut ex Aetna eijci globos ignium, & optaui officinam alio in loco eſſe. Caſparem generum cogito propter litteras Palatini vocatum eſſe. Sed mox tibi ſignificabo noſtra omnia, cum domum rediero. Hæc enim ſcribo in Caupona Ephratea, cum quidem aſpiciens fluctus Albis, multa de communibus periculis cogitarem, quæ vt leniat filius Dei, toto eum pectore oro. Bene & feliciter vale, III. Calend. Aprilis.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

DEO æterno patri Domini noſtri Ieſu Chriſti gratias ago, quod te & incolumem ſeruauit in morbo, & protexit in itinere, & reſtituit Eccleſiæ tuæ domeſticæ, & eum oro toto pectore, vt deinceps nos ſeruet & gubernet. Niſi ſpem nobis

aduentus tui feciſſes, ipſe iſtuc accederem, quod tamen fiet, ſi Noribergenſes volent iudicari de controuerſijs ſuæ Eccleſiæ. Concionum Aſcanij exempla ante aliquot dies dedi nuncio proficiſcenti in Daniam. Sed tamen gratum eſt nobis munus tuum. mitto de eclipſi qualeſcunque verſus. Tu ſi domi fuiſſes edidiſſes græcam deſcriptionem meliorem. Sed ſcito iam Turcicum Tyrannum reuerſum in Europam dediſſe mandata de filio Iohannis,& accedent bella Gallica, & metuo prodigia harum regionum De Nebra certum eſt, ibi infantulam natam flamma extinctam eſſe, quæ eruperat ex aluo matris. Nihil ſimile legimus. ſed meminerimus vocis diuinæ: tantum à Deo ſalus noſtra eſt. Exitium à noſtris ſceleribus oritur. Sabinus mittitur legatus ad Regem Polonicum ὑπὲρ τοῦ φυγαδευθέντος ἀπογόνου τοῦ ἀχιλλέως, ὡς δοκεῖ. etſi nihil affirmo. Matthias ὄλυλος nuper mortuus, fortaſsis iam in cymba cum Charonte diſputat. Bene & feliciter vale, die τῆς μαργάριδος.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

COMPERIMVS heri in congreſſu noſtro ἐν λειμῶνι, vere dictum eſſe: ἀκεςαὶ ἢ φρένες ἐσθλῶν. placide enim diremptæ ſunt controuerſiæ. vnus affuit audax, clamoſus, arrogans, Thraſo, quales hæc noua ſeculi barbaries gignit, qui non diſputando,

tando, ſed atrocitate verborum nobis moleſtus fuit. Inter has rixas accepi tuas & aulicas litteras. vtinam omen ſit bonum, ſed filium Dei precor, vt totum iter noſtrum gubernet. Princeps Ioachimus hodie paſtorem noſtrum retinet, non contra legem Homericam, οὐ γὰρ κατερύκει ἐσσύμενον, me paſtor retinet, & cum eo domum redibo propter Pomeranicum legatum Iacobum virum doctum, qui & ſuarum Eccleſiarum controuerſias ad nos attulit, & nobiſcum Noribergam proficiſcetur. Ad vos igitur veniam die Saturni proximo. Salutem vobis omnibus optant Paſtor noſter, & Mauricius & Milichius, & Iacobus Pomeranus. Bene vale. Nuncio dedi mercedem, die Martis ἐν λειμῶνι.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

ADOLESCENTES Francicos, vt ego quidem initio libenter exciperem hoſpitio, eo motus ſum, quia gratitudinem Danielo Stibaro pro multis ipſius beneficijs debeo. Poſtea vt conſuetudo eorum mihi & meis iucunda eſſet, perfecerunt ipſi ſua modeſtia & ſuauitate. Nec defutura erant ei deinceps quoq; mea officia. Nunc poſtquam auocantur, oro filium Dei vt eos protegat, & vt talem reſtituat Reipub. formam, in qua & ipſorum luceat virtus, & labor ſit ſalutaris

ipſis & alijs. Profecto ingenti dolore afficior, cum tales adoleſcentes ad virtutem idoneos intueor, ac ſimul cogito dilacerationes Eccleſiæ & Imperiorum, in quibus certum vitæ curſum vix quiſquam inſtituere poteſt. Sed oro Deum, vt Germaniæ reddat pium Eccleſiarum conſenſum, & tranquilla imperia. Cæteræ gentes dimicabunt de inani vmbra Imperij, cum aliquanto poſt illa rupes, de qua Daniel loquitur, euerſura ſit totam ſtatuam, quæ in ſomnio oſtenſa eſt Regi Babylonico. Poſt biduum, Deo iuuante, iter ad vos ingrediar. Bene & feliciter vale cum Eccleſia tua domeſtica. VIII. Id. Septemb.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

VALDE petiuit Iacobus Pomeranus, vt tibi & dicerem & ſcriberem, ſibi perpetuo gratam fore tuæ beneuolentiæ erga ſe, & omnium beneficiorum memoriam, ſeq; tibi & Eccleſiæ tuæ domeſticæ omnia fauſta optare. Id & ipſius & meo nomine nunc ſcribo, & coram exponam. Iter ingreſſus eſt Iacobus, rediturus in patriam ſeptimo Cal. Nouemb. ante cuius abitum non potui ad vos proficiſci. Nam de aliquot controuerſijs reſpondi. Nunc cogito ad vos quam primum proficiſci, niſi ſignificabis iam illa à vobis conſtituta eſſe, ad quæ volebant me adhiberi, cum ſine me agi illa poſsint.

Et

Et ſcias mihi ſatis negocij hic eſſe. Nunc quoq; Danico nuncio reſpondendum eſt. Bene & feliciter vale. Deus ſeruet tuam Eccleſiam domeſticam & publicam.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camerario Pab. fratri ſuo cariſs. S. D.

QVod fauſtum & felix ſit adeſt Sabinus, & filias noſtras dulciſsimas adduxit, quas intuens & de noſtris exilijs, & alijs ærumnis cogitans, quomodo afficiar tibi iudicare non difficile eſt, patri maxime φιλοςόργῳ. ſed meminerimus Deum eſſe patrem orphanorum. In faſciculis litterarum quos accepi multos, ſuaues epiſtolas duorum bonorum virorum & bonorum Poëtarum tibi mitto, Stigelij, & Acontij, ac Mathematici Cæſariani epiſtolam addidi, quam ſcio tibi voluptati fore. ſi potero, cum Sabino iſtuc veniam. Heri nobis Sarcerij magnum volumen ex aula miſſum eſt, vt noſtrum iudicium aulæ ſignificemus, metuo ironias, ſed reſpondebo λακωνικῶς. Bene & feliciter vale. Quinto Cal. Octob.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

CVm rediјſſem domum, poſtridie mane ad me Cocricius Senex, primum vt L. Gellius Athenis Philoſophos, ita hic nos ad concordiam hortatur. ſed hoc durius, quam ille Romanus, affert præformata capita, primum de Palinodia, iubet fateri nos aboleuiſſe decalogum. Hæc enim erant verba in ea formula, deinde noua συνωμοσία erat addita, vt promitteremus nunquam nos acceſſuros eſſe ad vllas conciliationes, ſi quæ cum Epiſcopis inſtituerentur, nec vnquam conceſſuros eſſe principibus, vt aliquid in Eccleſia conſtituant. Reſpondi plane λακωνικῶς, περὶ ὧν ἐγγράφῃ, οὔ. Eo autem breuior fui, ne quid iratus dicerem durius. Legeram enim virulentum ſcriptum ſomnij Germanici, cuius autorem eſſe τὸν ἐξάπλω quidam ſuſpicantur, quidam Polyphemi filium fratrem τοῦ ἰλλυριοῦ, ego non vnum ἐξάπλω ſcripſiſſe iudico, ſed multos fuiſſe συξάπλας, ac video nos duos præcipue peti, & noſtris capitibus fata cantari. Non dubito eſſe Eccleſiam aliquam Dei, ſed vt antea alias, alia tyrannide oppreſſa fuit, ita nunc δημαγωγοὶ ὀχλοκοποῦντες, indocti, nec quærentes doctrinæ fontes, nec diſciplinam, nec vera pietatis exercitia curantes, dominantur, quorum regna non ego quidem impedire poſſum, ſed tamen familiaritates eorum vitabo. Et quanquam ſedemus vt Daniel inter Leones, tamen Deus gemitus noſtros exaudiet, & aliqua ſua agmina ſeruabit. ſi qua erit occaſio pro nobis dicendi, commemorabo quarum rerum explicationem iſti κόλακες τοῦ δήμου impedierint & impediant. Reſpondit aula de Sabino, & promittit ducentos, & Sacerdotij reditus, quam primum aliquod erit

in po-

in poteſtate Academiæ. Putaui,eſſe verecunde petendum & poſſe impetrari acceſsionem cum aliquid ſcripſiſſet ad Principem. Sed audiet etiam voluntatem Marchionis Electoris,etſi ego quidem arbitror poſſe eum manere in Academia Regiomontana. Nam heri reuerſus huc Iacobus Tubingenſis attulit decretum, quod etſi Sabinus durius interpretatur, tamen vbi legeris exiſtimo te ἀπεικίσειν intellecturum eſſe. Timotheus tabellarius recta profectus eſt ad Ducem Auguſtũ, ſi quid ad nos litterarum afferet,tibi mittam. Nunc mitto Iohannis Aurifabri Epiſtolam. publica autem renunciatio facta eſt περὶ τῆς ἐπισκοπῆς, vt ſit Iohannes Aurifaber totius diœceſis Sambienſis Inſpector. Bene & feliciter vale, XIX. Cal. Nouemb.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO FRATRI SVO S. D.

AGNOSCO & deploro mea vicia multa & magna. Ideo minus acerbe in alios inquiro, & optarim multos, μὴ τὰ χείρω φιλονεικῆσαι, vt illi apud Thucydidem dicunt. Vidiſti autem qualis ſit in Culmano animi confuſio, & in exponendo dogmate, & in conſilijs. Huic tantæ infirmitati vellem parci. Sed ſi improbat aliorum doctrinam, fœdera nulla fieri poſſunt. Meam reſponſionem legito,& de ea tuo iudicio ſtatuas. Mihi (quanquam tota hac nocte cogitanti) alia in mentem non venerunt. Alterum ſenem qui dicebat Chriſtum iu-

ſtificare per accidens, audio Noriberga diſceſsiſſe. Vtinam tales impudentes dogmatiſtæ omnes eant vel ἐς κόρακας, vel ad illam vltimam oram Baltici littoris, vbi exaudiri inter ſonitus vndarũ non poſſint. Sed exiſtimo τὸν σπινθῆρα contrà nos editurum eſſe aliquid de Noribergenſi negotio. Bene & feliciter vale. Deus ſeruet te & totam Eccleſiam tuam domeſticam.

Philip. Mel.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

HVIC ciui noſtro iſtuc profecturo propter ſua quædam negocia litteras dedimus ego & Gener meus, vt à te quoq; aliquid litterarum afferret. Nam de illo quem miſimus ad Ducem Othenricum ſcire cupio, an ad te acceſſerit. ſi nos fallit propter multas cauſſas doleo. Coniugem habet modeſtam & quatuor filios. Horum certe miſericordia affici eum oportebat. Litt s Marchionis Electoris Sabino datas non ſine admiratione leges. Nos adeo accurate paciſci non ſolemus. Sed ſpero Pruſsiaci Ducis animum placatiorem fore poſt Sabini reditum. Ex Pannonia heri à Sigiſmundo Epiſtolam accepi, quam legens nobiſcum deplorabis Eccleſiæ calamitatem, quæ tam horribiliter laceratur ingeniorum petulantia. Heri etiam Lubecenſis concionator ad me ſcripſit, bis iam flagitaſſe vicinos noſtros, vt illa noua decreta manifeſta

nifeſta ſuffragatione adprobent: ſcripſit ad me eadem de re Senatus Ratiſponenſis, cui reſpondi nō timide, mihi non placere armari tanta potentia ſingulos, ſine cognitione damnandi ἀκρίτους. Plura coram. Bene & feliciter vale cum tota Eccleſia publica & domeſtica. XIIII. Cal. Decemb.

Phil. Melanch.

CLARISS. VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

QVOD fauſtum & felix ſit, Laurentius maxime tuis litteris confirmatus, & fretus ſpe tuæ conſuetudinis, promittit vobis operam ſuam, & intra triduum aut circiter ingredietur iter. Non deterretur aulico reſponſo, in quo nulla eſt temporis præfinitio, & ſtipendium minuitur, tantum metuit obtrectationes, ſed ſperat ſe tuis conſilijs vſurum eſſe, & in vitandis occaſionibus, & in ferendis his moleſtijs, quas ſcis Demoſthenem nominare ἀναγκαῖα κακὰ πολιτειῶν. In aula deliberationes ſunt, εἰ σύνοδος πάντων διδασκάλων ἐν σαξονικαῖς καὶ ἄλλαις ἐκκλησίαις συγκροτητέα. Idq; petunt Dux Charitinorum & Palatini, & arbitror τὸν λάσκιον autorem eſſe huius conſilij. Ego Laconicum illud οὔ reſpondi. Te quoque hac de re cogitare velim. Ex Pomerania expecto iam reditum mei tabellarij, qui hinc profectus eſt ante dies octodecim, ſignificabo ſi quid afferet ἀξιόλογον. Bene & feliciter

 vale

vale. Filius Dei te & Eccleſiam tuam domeſticam ſeruet incolumem die Brumæ.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſſ. S. D.

VT veniens annus fauſtus & felix ſit Eccleſijs noſtris, & earum hoſpitijs, & tibi, & Eccleſiæ tuæ domeſticæ, faciat filius Dei, cuius ſapientia certo conſilio metæ annorum conſtitutæ ſunt. Ego & magnos principum motus, & docentium rabiem maiorem metuo, nec ſolum poſitu aſtrorum moueor, ſed etiam ipſis παρασκευαῖς. Meus frater ſcribit τοὺς γείτονας πολλὰ μεγαληγορεῖν περὶ πανωλεθρίας τῆς ἀρχιερατικῆς δυνάμεως. Etſi horum ἀλαζονείαν noui, tamen fata Epigonorum etiam metuo. Sed commendemus nos filio Dei, qui inter tantos fluctus ſuam cymbam, tuam familiam & ſimiles ſeruabit. Quotidie cum aſpicio meas filias, gemens de his confuſionibus cogito, & oro, vt nos filius Dei gubernet & protegat. Stenkefeldius edidit ſcriptum contra confeſsionem noſtrarum Eccleſiarum, vt audio, atrox, nondum enim vidi, ſed ſcis quæ ſit eius familiaritas cũ Charitinis, & profecto τὸν νεωτερισθέντα, & ſimiles exiſtimo cogitare περὶ μεταβολῆς πολιτειῶν. Sed hæc coram. Laurentium tibi commendo, teq; oro, vt conſilijs regas. Hac ſpe eum iſtuc mitto, alioqui etiam iniectis com-

compedibus eum retenturus eram. Bene vale.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camer. fratri ſuo cariſsimo, S. D.

ACceſsiſſem ad vos, ſi currus meus, vt iuſſeram, refectus fuiſſet, quanquam & doctoris Laurentij expectatio nõnihil me retinuit. Iacobus Pomeranus epiſtolam mittit, quam huic noſtro auditori tradidi, mihi ſignificat dijudicationem noſtram Synodi ſuffragijs apud ſuos comprobatam eſſe,& Artopeum ceſsiſſe Synodi iudicio, qui videtur mihi non diſsimilis Culmanno. Menius candidiſsime probauit,nec vero audiui ab vllo taxatum eſſe. Tu ſiquid audiuiſti ſignifices. Edidit Staphylus atrociſsimum ſcriptum contra Eccleſias noſtras,tantum declamitans περὶ ἀναρχίας quo in genere ſcis nec verba, nec materiam deeſſe, nec πάθη,etiam infantib. & lentis. Cõmunibus hoſtib. parcunt οἱ πολυφήμου υἱοὶ, nos lacerare non deſinunt. Turcos procedere in Pannonia certum, interea ἦλις καὶ μεθύς καὶ ψεύδεται,καὶ φασὶ τὸν βασιλέα γηράσκοντα, ὥσπερ ὁ σόλων περὶ ἑαυτοῦ γράφει, μᾶλλον ἥδεως οἴνῳ. Sed ſpero Deum gemitus tuæ Eccleſiæ domeſticæ,& ſimilium exauditurum eſſe, & pœnas mitigaturum. Bene & feliciter vale. Seruet filius Dei te & tuos. Die natali Ciceronis.

Philippus.

Clariſs.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſſ. S. D.

DVM aulæ de Synodis deliberant, iam συνεκροτήθη ἡ βλακικὴ σύνοδος, in qua quid decretum ſit nondum ſcio, nec curioſe inquiro. Exiſtimo enim κεφάλαιον τιμωρικὸν eſſe, quidquid agent alij, coniurabunt ſe turbaturos eſſe, nec tamen de vlla re magna diſſerent, ſed de licentia vulgi amplificanda excitabũt κροτοθορύβους. Hæc triſtiſsima confuſio Eccleſiæ tantum mihi dolorem affert, vt libenter ex hac vita diſceſſurus ſim, ac video me non procul à meta abeſſe. Perferuntur ad me etiam atroces ſermones Magnatum quorundam, qui etſi à ſycophantis incenduntur, tamen ſuo fortaſſe etiam odio ardent. Niſi miſeræ Eccleſiæ parcerem, non deeſſet mihi honeſta oratio, ad illos refutandos. ἀλλ' ἀγαθοὺς ἄνδρας χρὴ τάτε καὶ τὰ φέρειν. cum alijs ſim hortator ad tolerandas iniurias, nondum diſcedam à meis præceptis. Nunc Dreſdam accedere iuſſus ſum, cum ijs qui συνέδριον, vt vocamus, regunt: irem æquiore animo, ſi tu quoq; affuturus eſſes, ſed in tuis litteris nihil ſignificatum eſt de eo itinere. Græcas epiſtolas tibi mitto, quibus ſcio te melius poſſe reſpondere, etſi meum ſermonem magis refert illorum oratio, quam tuam elegantiam. Franciſci Vinarienſis filio miſſos à te quindecim Ioachimicos accepimus. Litteras ad Brantum Boruſſum ſcriptas, in quibus fiebat mentio decem Ioachimicorum, ſine pecunia accepimus, opinor illos

illos eſſe, quos ſcribis iam tibi exhibitos, quos cum habebis certum tabellarium aut Genero meo mittes, aut mihi poſt iter Dreſdenſe. Fabellæ feruntur de capto Aeacide in Gallia, quod in ſympoſio tumultuatus ſit. Et de ducis Iohannis Alberti infauſta nauigatione ex Boruſsia, neſcio quæ dicuntur, quæ cũ ſint incerta, non aſſcripſi. De editione commentarij Paulini tibi gratiam habeo, quo his diebus vſus ſum περὶ μετρίτου in Galatis. Oro filium Dei, dominum noſtrum Ieſum χριστὸν, vt te & Eccleſiam tuam domeſticam, & publicam Eccleſiam ſeruet & gubernet. Bene vale. VII. Idus Febr.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo,
S. D.

VTINAM reditus noſter ſit fauſtus & felix, difficiliores certe diſputationes in Academia expecto, quam hic habuimus, tantum enim hic ſcripſimus leges aliquot γαμικὰς, quas iuſtas eſſe, & & voci diuinæ congruentes, non dubito. At hoſpes Lituanus eſt in Academia noſtra, qui Serueticas reliquias ex Italia affert, & eſt homo facundus καὶ σκωπτικός. Eccleſiæ Polonicæ, quæ eum ad me miſerunt, grauiter ſcripſerunt, ſe non diſceſſuras eſſe à noſtro conſenſu. De Græca epiſtola quam ſcripſiſti mittendam in Belgicum, eo etiam tibi gratiam habeo,

habeo, quia prodeſt illos videre exempla veteris Græcæ phraſis, ſcripta in his vltimis oris. Scripſi & ego, ſed vt ille Perſa, ἥδομαι καὶ χαίρομαι. mittes, ſi ita videbitur. Deo iuuante ad te adducam filias meas Cal. Maij. Interea de multis rebus certiora habebimus, de quibus colloqui nos velim. Bongio lecta eſt noſtra deliberatio περὶ συνόδου, quam dixit, exiſtimare ſe probaturum eſſe τὸν αὐτοῦ διαπο-τίω. Bene & feliciter vale, die viceſimo Febr.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

NON poëticæ carnificinæ apud inferos, pares ſunt meæ carnificinæ, qua excrucior ſcribendis diſputationibus, legibus, præfationibus, epiſtolis. Nunc reſpondeo optimo iuueni τῷ ἔχοντι ὄνομα υἱοῦ θείου τοῦ σκιπίωνος, & volumen mitto. Heri in Pomeraniam controuerſiæ Stetinenſis dijudicationem miſimus. Hodie litteras accepimus de morte Electoris Friderici Palatini. περὶ τῆς ἐν μεθώνῃ συνόδου nihil audiui, ac ne curo quidem. αὐλείτωσαν δὴ οἱ θηβαίων παῖδες. Sed viderint vt ſuſtinere poſsint hos quos irritant. De Cometa nobis veſtras obſeruationes ſignificate, quem die v. Martij primum vidimus prope προτρυγητῆρα. Hic Chriſtophorus amat doctrinam Aſtrologicam, & docere poſſet, quare ſe tibi commendari petiuit, ſi potes eum

tēs eum iuuare, quæſo ne deſis ei. Bene vale. Deus te & Eccleſiam tuam domeſticam & publicam ſeruet. Hoc quoq; addo, fuit hic hodie diaconus veſtræ Eccleſiæ, & cum ſpectaret ritum publicum τῆς μυήσεως, ſtetit velatus pileo faciem toto eo tempore, fortaſsis ne à me ſalutaretur, etſi agnoſcebam, tamen quia agnoſci nolebat, non ſum allocutus. Ego nos & Eccleſiam Deo commendo, ac non valde illorum amicitias appeto, qui ſunt & litterarum, & diſciplinæ, & veritatis hoſtes. Iterum vale.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

GRATIAM habeo filiò tuò, quòd ad nos expatiatus eſt, & oro Deum Eccleſiæ cuſtodem, vt te, & totam Eccleſiam tuam domeſticā ſeruet incolumem. Ego æſtu, barbarico victu, doloribus abſumor, & tamen accedunt labores ſatis moleſti. Princeps Ambergæ gubernator miſit mihi iudicandum ſcriptum de doctrina & ritib. Eccleſiarū ſuæ διοικήσεως. Video doctrinam ad verbum deſcriptam eſſe ex libro Megapolitano. Cætera nondum legi. Meus frater etiam dulces ſpes aduentus ad nos ſui ſomniat, quem quidem etiam tua cauſſa velim nobiſcum aliquot dies eſſe. Si non proficiſceris in patriam, valde te oro, vt Cal. Auguſti ad nos Deſſam venias, àd pertexendam genealogiam

Aſca-

Aſcaniorum, quo ante menſes aliquot profectus eſſem, niſi ſubinde incidiſſent ἀπροσδόκητα κωλύματα. Nuper me etiam vocauit ὁ βλάκιος in vicinum oppidum Coſuuicam, credo vt nouas fabellas ſuo theatro afferrent. Reſpondi me ſolum cum eo non collocuturum eſſe. Fortaſsis hæc ipſa recuſatio ſimpliciſsima, præbebit eis noua argumenta Tragœdiarum. Sed commendo nos Deo. Nihil miremur ἐν τοιαύτῃ ἀναρχίᾳ, ἐν ᾗ πᾶσα ἔνεστι κακοῦ ἰδέα, fieri quæ nollemus, ſed tamen credo, & eſſe Eccleſiam Dei, & victricem fore. Filius affert Gratiani Imperatoris νόμισμα, quem eo diligo, quia miſit confeſsionem dignam memoria, Ambroſio, & addit ἐπιφώνημα: Loquimur de Deo, quantum poſſumus non quantum debemus, quam vocem ſæpe cogito. Heri accepi longam diſputationem de Marchico dogmate illato in Nariſcos περὶ θανάτου θείας φύσεως, etſi cohorreſco hæc cogitãs. ſed precemur filium Dei, vt nos gubernet, & Eccleſiam ſeruet, & nos in ea. Noſtra filiola Martha ſic ægrotat, vt phyſicæ cauſſæ ſpem vitæ exiguam oſtendant, ea res etiam mihi dolores auget, ſed monemur à Deo multis pœnis, vt accendatur inuocatio. Grimmenſe incendium prius cognouiſtis, quam nos. Perijt aliquanto ante & Spremberga fere tota, in vicina Luſatia, quod an audieris neſcio. In his tantis miſerijs multorum piorum hominum, ludunt ſophiſtæ, & contra Menium ſcripſerunt περὶ ἔργων, credo prorſus πάρεργα, & librum Hamburgam miſerunt, vt adderentur ὑπογραφαί. Sed audio improbatum eſſe conſilium. Dedi filio tuo Menij epiſtolam, quã ideo leges libenter, quia oſtendet, & iudicij rectitudinem,

ctitudinem, & beneuolentiam erga amicos, etſi publicæ calamitatis cogitatio dolorem afferet. Oro filium Dei, vt nos gubernet. Ex Pomerania quotidie nuncium, quẽ eo miſi, expecto. Bene vale.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

IN litteris tuis ſigna video magni doloris, & cum pietas tua erga patriam mihi nota ſit, non dubito te magis affici hac cura, quam alios multos, præſertim cum & ea quæ ſunt in conſpectu, & alia quæ magis tetra impendent, cogites. Excrucior iiſdem cogitationibus, magis aliquanto quam Lithiaſi, quæ mihi iam ſatis moleſta eſt. Sed quæramus diuinitus traditas conſolationes, & petamus à filio Dei, vt ſuam nauem ſeruet inter has Symplegadas. Humana auxilia nulla eſſe videmus. Adeſt Albertus Bremenſis, qui narrat ſuam Eccleſiam quidem Dei beneficio tranquillam eſſe, ſed in vicinia augeri diſsidia, hoſpitum qui ex Anglia redierunt, contentionibus, ac deſiderat etiam in vetere ſuo amico Sarmatico moderationem. In Anglia Phalaris Vuintonienſis regnat potius quam Semiramis aut Zenobia: nunc ſanctus ſenex Latimerus propter veritatis confeſsionem interfectus eſt. Nominat & alium quendam doctum virum, qui ſimul ſupplicio affectus eſt. Cantuarienſis dam-

natus eſt, vt teneatur incluſus perpetuo carcere. Ita vbiq; fera regnat Erinnys. Graſſari etiam in viciinia exercitum Lycaonium audimus. Troianus hic ſuo conſilio ait ſe rediturum eſſe in patriam, quia aliquid peculij infodit terræ, quod vult tradere parentibus, pietas adoleſcentis laude digna eſt. Nos aliquid ei viatici dedimus. Bene vale, Nonis Iulij.

Philippus.

INGENIO ET ERVDITIONE PRAESTANTI IOACHIMO Camerario Ioachimi Camerarij viri clariſs. filio, S. D.

CARISS. Ioachime. Dulciſsimum officium eſt bonorum ſcriptorum cõmunicatio. Ideo tibi & debeo & habeo gratiam, quod pagellas nobis emiſti & miſiſti. Et memor ero veteris dicti, χάρις χάριν τίκτει. Cum edent aliquid noſtræ officinæ, non indignum tua lectione, mittam. Honeſtiſsimæ matri tuæ mittam exemplum recentiſsimæ editionis eius libri, qui ipſi inſcriptus eſt. Nunc enim nõdum colligatus erat. Quæſo vt pro hoc quadrante rurſus mihi Epitaphiorum exempla mittas per hunc meæ ſororis filium. Bene & feliciter vale. 19. Cal. Nouemb.

Philippus.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

Scio

SCIO ſuperbe καὶ ὑβριστικῶς tractatum eſſe iſtum veterem amicum noſtrum, qui annos triginta plurimum ſuſtinuit laborum in gubernatione Eccleſiarum totius viciniæ, ſed talis gratia nobis redditur. Nec vero antea effugit antagoniſtarum ſophiſtica, Adraſtian, nec nunc effugiet, cum plus aſſumit impudentiæ, κακοηθείας & fraudum. Nos precemur filium Dei, vt vulnera noſtra ſanet, & ſeruet Eccleſiæ reliquias. Sed hæc coram. Reſpondi Academiæ, teq; oro, vt legas litteras, quas mitto. De mediocribus miratus ſum tam ſeueram aulæ cenſuram, quæ ſi non tribuet locum mediocribus, de me quid fiet? Veniam ad vos, Deo iuuante, cum vocabitis. Bene vale, x. Cal. Sept.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo carisſimo,

S. D.

CVM litteras darem viro optimo D. Vadino, non volui δύσφημα ſcribere, ac malui potius incertas narrationes mittere de Pannonia, quas tamen hi, qui recens venerunt, affirmant veras eſſe. Ad Ziged in aditu Stiriæ trucidatum eſſe non paruum exercitum Turcicum aiunt. Et fuiſſet felicius pugnatum, ſi Germani non deſerti eſſent ab equitibus Stirijs & Hungaricis. Victores Germani pepulerunt Turcos, ſed ex noſtris ſexcenti in-

terfecti ſunt. Ad Caſſouiam tres arces noſtri receperunt,& ibi adhuc ſunt incolumes copiæ Ferdinandicæ. Archidux Ferdinandus,quod fauſtum & felix ſit, magnum exercitum ducit in Hungariam. Dux Pruſsiacus noua ſcripta nobis iudicanda mittit. Sæculum delirum & rixoſum eſt, vel potius ſycophanticum: Sed precemur filium Dei,vt nos gubernet, & ſeruet. Sabinus ex ſalinis ad te acceſſurus erat,ſed quia Princeps profectus erat ad patrem, properauit & ipſe. Aeſtimat dona data in legatione octingentis aureis. Et Dux Pruſsiæ ei placatus eſt & debitam pecuniam promiſit. Cætera coram. Bene & feliciter vale. Deus cuſtodiat totam Eccleſiam tuam domeſticam & publicam. Cal. Septemb.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

ETSI nuſquam ſum libentius quam tecum, cum à meis filijs & filiabus abſum, & ad vos libenter accederem, tamen quia aula non poſtulat,maneo hic in noſtro Ergaſtulo,præſertim cum & paſtori noſtro inchoatas operas abſoluere me ante mercatum Lipſicum oporteat, & nunc Auguſtanis & Polonis, de rebus maximis reſpondendum ſit. Excuſabis igitur me Rectori, quod non venio.Languefacit etiam me cupientem vobiſcum proficiſci,metus diſputationum περὶ διαλλαγῆς cum Poly-

Polyphemi filijs, qui eas mihi leges ferunt, quas Deo iuuante, non accepturus eſſem, etiamſi in Latomias eundum eſſet. Non recuſo ex hac regione diſcedere, quandocunq; Deus volet, in qua ſcis me conſociationis Eccleſiarum ſtudioſum fuiſſe, & multa non ferenda homini tetrico, tuliſſe. Maxime volui, vt recte explicata extaret veritas, deinde vt quã plurimæ Eccleſiæ concordes eſſent, & vtraq; in re mediocrem fuiſſe meam diligentiam ſcis, quæ ſi mihi nocebit, vt in diſſenſionibus ciuilibus fieri ſolet, Deo iuuante æquo animo feram ea quæ accident. Dolores tuos ex Græca epiſtola intellexi, quæ mihi non eſt ingrata, ac de reſponſione opponenda τοῦ βλακίου ſcriptis, coram tecum loquar. Mitto Hencelij epiſtolam. Tuam Eccleſiam domeſticam vt filius Dei ſeruet, & incolumem ad te reducat, toto eum pectore oro. Bene & feliciter vale. XIII. Cal. Octobr.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario, fratri ſuo cariſſimo, S. D.

SCRIPSIT ad me ex vicina Parthenopea quidam, mecum expoſtulans, quod non approbo noua decreta, ſimilia decretis triginta virorum, qui Athenis damnabant ciues ſine cognitione. Scis me nondum quidquam ea de re ſcripſiſſe,&

ſiſſe, ne flagitante quidem Aſcanio. Sed in diſſenſionibus ciuilibus etiam ſilentium in ſuſpicionem venit. Exiſtimo autem & hoc ex artificijs τοῦ ξαπλοῦ oriri, à quo hunc veterem auditorem noſtrum ſubornatum eſſe arbitror, vt exculpat aliquid. Deliberandum tandem nobis erit, de reprimenda iſtorum infinita petulantia, etſi crucior alijs longe maiorib. dolorib. Oro filium Dei, vt mœſtiſsimæ Eccleſiæ ſuæ opem ferat & nos gubernet. Expecto Sabini litteras. A Marchione Iohanne redijt is, cui ſtipendium in noſtra Academia iam duplicauit, qui narrat ipſi quoq; diſplicere τὴν ἀσέλγειαν τῶν ἀπογόνων τοῦ πολυφήμου. Fortaſsis tandem & harum calumniarum ſeu ineptiarum ſatietas veniet. Ante inſpectionem Eccleſiarum in Tyrigetis, lex rogata eſt, vt mandaretur, ne libri hic editi legerentur, ſed interceſsione duorum veterum amicorum abolita eſt. Sneppius & Menius reſponderunt, ſe non aſſentiri, ac potius diſceſſuros eſſe ex tota ditione. Delector & virtute & teſtimonio horum, quod oſtendit, quid iudicent de voluntatibus illorum Areopagitarum. Scriberem plura, ſed & dolore & breuitate temporis impedior. Bene & feliciter vale. Totam Eccleſiam tuam domeſticam protegat filius Dei. IIII. Cal. Nouemb.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

Vincunt

VINCVNT igitur Senones liberalitate τὸς μύσους, quorum olim eſt iuſticia laudata & hoſpitalitas. Marchio Elector promiſit Sabino trecentos aureos, & filio ſacerdotium, & princeps Sigiſmundus addit centum quotannis. Litterarum exemplum vult Sabinus tibi oſtendi, & miſiſſem, ſi hic tabellarius mihi notus eſſet. Gaudeo Sabinum hilariter redire ad littus Balticum, & opto vt iter ſit felix. exiſtimo & viaticum mediocre eſſe. Noſtra Academia ei donauit viginti quinq; Ioachimicos, ego addidi viginti, & patria vrbs viginti. Περὶ γαμικοῦ πράγματος dixi Georgio, vt adoleſcentē cum huc veniet, ad me ducat. Sed ſi alibi vultis rem agi, ſignifica. Mihi videretur Lipſiæ poſſe agi commodius. Auguſtani neceſſarium tuum Saxam, & quoſdam eius collegas vellent eſſe moderatiores, in reprehenſionibus quibuſdam, & minus miſcere conuiciorum, quæ nec proſunt, nec grauitati conueniunt, quæ decebat loca ſacra. Sed tale eſt hoc ſeculum, te tamen vellem ad tuum illum ſcribere. Scripſi ad eius collegam. Scire cupio an ſacerdos cui litteras ad ducem Othenricum dedi, apud te fuerit, iuſsi enim à te litteras petere. Bene & feliciter vale. Filius Dei dominus noſter Ieſus Chriſtus ſeruet totā Eccleſiam tuam domeſticā. Scribā plura, cū alius iſtuc ibit mihi notus. v. Idus Nouemb.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

Expecto reditum doctoris Laurentij, qui noſtram deliberationem περὶ συνόδου in aulam afferet. Ideo nondum potui de itinere ad vos meo ſtatuere. Quoquomodo procedent illi congreſſus, erunt de meo capite comitia, vt hodie ex litteris Bauaricis intellexi, ſed commendo me filio Dei. Nunc ad te mitto epiſtolas, meam & Laſani, ſcriptas ad Ioachimum Konig, filium mercatoris Noribergenſis, qui vocat Bartolomæum Laſanum Viennam, vt cum Crameri ciuis Viennenſis filio in Italiam proficiſcatur. Exiſtimamus te poſſe per homines notos Noribergam litteras noſtras mittere, quod ſi potes, vt facias, & meo & Laſani nomine oro. Multum illius refert fideliter eas Ioachimo exhiberi. De cæteris rebus coram. Deus ſeruet te & totam Eccleſiam tuam domeſticam. v. Cal. Ianuarij.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camer. fratri ſuo cariſsimo, S. D.

Qvod fauſtum & felix ſit, de tuo genero referam ad Collegarum conſilium, & filium Dei oro, vt in his tuguriolis ſeruet ſuæ doctrinæ, & honeſtarum artium ſemina, & copulet omnium pectora, vt vnum in ipſo ſimus, cum quidem tam multi ſint, qui moliuntur infinitas diſtractiones, quorum illa ſunt, τάραττει καὶ χέρδουσι ὁμοῦ τὰ πράγματα

ἅπαντα

ἅπαντα. Sed commendemus nos filio Dei. Hic Andreas natus in vrbe Boruſsiæ Regio Monte, docuit Euangelium in collegio Murratenſi, in ditione Vuirtebergenſi, & ibi erudijt cœtum latine diſcentium, tradidit eis Dialecticen, Epiſtolas Ciceronis, & κατήχησιν Brentij. Poſtea Conſiliarij tranſtulerunt eum ad Thermas. Inde in Academiam noſtram redijt, cum viaticum haberet. Iudico eum vſui eſſe poſſe in collegio vicino Aegræ, ſi ita tibi videtur. Totam enim rem tuo iudicio & arbitrio permitto, & permittit hic ipſe Andreas: ætas quæ ſit vides, & iudico modeſtum hominem eſſe, & ſcio bene de eo ſenſiſſe in Bauarico collegio Patronum. Bene & feliciter vale. XIIII. Cal. Febuarij. Anno M. D. LVII.

Philippus.

CLARISS. VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

GENVS officij quale ſit, quod noſtri collegij nomine petitur, non ignoras. Etſi mihi tuo colloquio nihil dulcius eſt, tamen diſcerno inter hæc μικρὰ φιλοφρονήματα, & alia grauiora. Et opinor his ipſis diebus apud vos futuros eſſe Mordiſium, & Legatos, inter quos erunt Glebingerus & Vlricus Sicingerus, qui deliberationes afferunt, τοῦ ϲυλλόγου ἴσως δὲ καὶ ϲυμμαχίας. Impendent noui motus, quos vt Deus gubernet precemur. Nam Adolphus Dux Holſatienſis, certo in Angliam traijcit

conductos equites aduerſus Gallos. Et Dux Allobrogum Heluetijs bellum minatur. Fortaſsis igitur expectatione Sicingeri retineberis,& cogito filium tuum in comitatu Legatorum eſſe. Etſi igitur mihi gratum erit,ſi ad nos veneris, tamen non adeo moroſe iudicabo,ſi te cauſſæ grauiores retinebunt, vt veſtros iudicaſſe intelligo de nobis, cum nuper iſtuc non acceſsimus. Litteras tamen huic nuncio dabis,quem Decanus noſter ad te miſit. Bene & feliciter vale, die. I I I. Martij.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

ETSI te iam expectabamus, dedi tamen Crucigero hanc breuem epiſtolam,cui adiunxi hiſtoriam de morte Aeacidæ, quam profecto non ſine lacrymis legi, cogitans de communi hominum infirmitate, cum quidem multa exempla ſimul intuerer eorum, qui intra paucos annos in iſtius bellis perierunt. Precor autem filium Dei,vt nos gubernet,& tegat ſua dextra noſtras familias, quarum imbecillitas ipſi nota eſt. Cancellarium Stratium ſcribit mihi meus frater in aula Palatina eſſe. Erit ergo ibi arx,Aſyli ſimilis.In conuentu pugnarunt Legati quorundã,vt Polyphemi filij inter collocatores eſſent,ſed omnes alij ac præcipue Charitini eos

tini eos repudiarunt. Bene & feliciter vale, die æquinoctij verni.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

MANE cum iſtinc diſceſſurus eſſem, dixit Laſanus Cygneus, ſe filio litteras miſſurum eſſe in Galliam, eaſq; tibi traditurum, vt meus conuictor Hector Auguſtanus eas à te peteret, qui nunc in Patriam proficiſcitur: ſi quid igitur litterarum tibi commendauit ſenex Laſanus, quæ ſint mittendæ filio, dabis eas huic adoleſcenti Auguſtano Hectori. Reliqui etiam in ſcamno poſitum volumen aliquot capitum prouerbiorum Salomonis, quæ in germanicam linguam tranſtulit neceſſarius meus hoſpes nuper tuus, quæ curabis huc afferenda, cum habebis certum tabellarium. Nec properato opus eſt, nam editio nondum inchoata eſt, pars tamen mercedis ſcriptori data, qui famis, non famæ cauſſa libros edit. Filius Dei totam Eccleſiam tuam domeſticam ſeruet.

Philippus.

IOACHIMO CAMERARIO SVO S. D.

ETSI decreueram cum Menio iſtuc accedere, cum ex oppido Deſſa ad vos proficiſci cum vellem

vellem, tamen cum mihi hodie in muſculos coſtarum tantum pituitæ defluxerit, vt & ſpiratio & corporis motus impediantur, malebat me domum redire Menius. Ex Deſſa diſcedimus ἄπρακτοι, καὶ οὐδὲν ἄλλο αἴτιόν ἐστι, πλὴν τῆς μικροψυχίας, οἵτινες φοβοῦνται τὰς περὶ τὸν βλαχικὸν συκοφαντίας. Tantum illorum regnum eſt. Nunc te oro tantum, vt deducas Menium ad Conſulem, nec exiſtimo niſi re ad aulam relata, Conſulem reſponſurum eſſe, & nunc abeſt Mordiſius. τάχα οὖν ὁ συμφράδμων ὅμοια φοβήσεται. Cogitemus igitur de Noricis amicis, & de Fæſula in ripa Rheni. valde te oro, vt mihi ſignificetis veſtras reſponſiones. Bene vale, ex Deſſa.

Philippus.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

PRIDIE Cal. Aprilis hanc epiſtolam ſcripſi, quo die anno à natali Chriſti 420. Hieronymus anno ſuæ ætatis nonageſimo primo mortuus eſt in Bethlehem, quo fugerat & ipſe Sycophantarum rabiem. Fugiſſem & ego in illa ipſa ἐρημία, ſi familiam non haberem. Domum reuerſus ſtatim Maierium adij, quem cum viderem, magno dolore affectus ſum. Poſtea mihi & mea coniunx ægrotans dixit, ſe quoq; malle ex hac vita diſcedere, quam continuis morbis affligi. Cæteri recte valent omnes Dei beneficio. De Repub. audio Rippergum

gum equitem mihi notum ingenio ſeu vlyſſeo ſeu Sinonio præditum, exercitum Saxonicum colligere Gallico Regi, & minitari hoſtilia omnibus impedituris iter. Talis eſt priuatorum licentia in hac ἀναρχίᾳ. Albertum tibi commendo. Scripſi & ego Adminiſtratori Vualdſaſſenſi. Bene & feliciter vale cum Eccleſia tua domeſtica.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camer. fratri ſuo cariſsimo, S. D.

ETSI gratulor Maierio, felicem migrationem ad celeſtem Academiam, qualem & ego opto, tamen orbatus amico, viro docto & candido, non poſſum non dolere. Oro autem filium Dei, vt nos gubernet. De Alberto miſſo in arcem Voburgicam, quæ metuis, mihi quoq; ſolicitudinem afferunt. ac mallem Boruſsiacum, quem initio indicaui, eo profectum eſſe. Henricus concionator Heidelbergenſis eum laudat in litteris, quas nuper accepi, quibus me hortatur, vt in patriam veniam. Ego malim ſequi Maierium ad communem patriam, quia video certamina & diſsidia creſcere. Mitto epiſtolam Hungaricam, quam hodie accepi. Sanctæ Matronæ tuæ coniugi mitto concionem Mattheſij. Bene vale.

Philippus.

Cla-

CLARISSIMO VIRO, ERVDITIONE, SAPIENTIA, ET virtute præſtanti Ioach. Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

MIHI quoque vt tibi & cæteris, viri optimi Padorni amicis, luctus ipſius multiplicem dolorem affert dolemus ipſum honeſtiſſima & cariſsima coniuge, ſobolem matre orbatam eſſe. Et angimur animis propter ipſius Padorni imbecillitatem. Sed in his fluctibus teſtimonia diuina intueamur, quæ docent, nos non ad huius vitæ ærumnas tantum naſci. Nec vero dubito, quin & Padornum & te conſolationibus diuinitus propoſitis erigas. Coniungamus etiam gemitus & vota ad Deum, vt animi & corporis vires Padorno confirmet, & nos omnes gubernet. Tuam domeſticam Eccleſiam, & recens natum nepotem & matrem ſeruet Deus conditor generis humani & cuſtos Eccleſiæ ſuæ. Quid ſcribere aliud poſſum? οὐδὲν ἔχω σοφὸν inquit illa vt ſcis in Tragœdia, niſi lacrymas, nos addimus gemitus & preces ad Deum. De lectoribus noſtris expectamus aulicum decretum. Iter meum in patriam impediri non moleſte fero. Quantum enim fabellarum maledica vicinia ſparſiſſet. Et ſcio influxiſſe in meam patriam hoſpites, quorum ſunt diſsimillima iudicia. Si Flaciana rabies me fugere coget, oſtendet Deus alicubi hoſpitium. Sed oro filium Dei, vt nos gubernet, & protegat. Bene vale.

Philippus.

Cla-

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſſ. S. D.

SI Ioſias ideò Noriberga diſcedit, ne litiget, philoſophicus animus laude dignus eſt. Ego quoque ſi poſſem, fugerem, non vt in carmine dicitur, vltra Sauromatas & glacialem oceanum, ſed certe in aliquas latebras, quaſcunque Deus offerret. Et ſi viuam diutius, expecto exilium. Petit autem locum Ioſiæ hic HamburgenſisMagiſter Bernhardus, vir eruditus, cuius modeſtiam & integritatem ſpero valde placituram eſſe Noribergæ ijs, cum quibus verſabitur. Quare te oro, vt ei, ſi nondum alteri ſpem feciſti, tradas Ioſiæ locum. Heri ex aula Ambergenſi allatæ ſunt à filio ad fratrem Ioachimum litteræ, in quibus de Lucretio narratio eſt, quæ exemplum recitat non contemnendum. Bene & feliciter vale, Prid. Cal. Maij.

Phil. Melanch.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

HVNC tabellarium miſi propter aulicam epiſtolam, de Portenſis ſcholæ Rectore, quam cum legeris, tuo iudicio quæres Balduuio ſucceſſorem. ſi probas eum qui nunc ſecundum locum

tenet,

locum tenet, fortaſsis commodius erit ipſi primū locum tribuere, quam alium nouum & ignarum conſuetudinis loci illius quærere, ſed totam rem tuo iudicio commendo, præſertim cum & animū habeam hoc tempore cura Rhenani itineris occupatum. Non ita Scyllam & Charybdin Vlyſſes metuit, vt ego diram Sophiſticen & rabiem hypocritarum. malim domi cum filiabus meis dicere pias precationes, quam alibi Sphingos ænigmata audire. Sed oro filium Dei, vt nos gubernet. Die tricesimo Iulij decreui Lipſiam venire. Bene & feliciter vale. Deus ſeruet te & totam Eccleſiam tuam domeſticam.

Phil. Melan.

CLARISSIMO VIRO SAPIENTIA ERVDITIONE ET VIRTVte præſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

QVOD fauſtum & felix ſit, iam ad hymenæum Buſtij proficiſcimur. Ideo ne potui quidem multa ſcribere, tametſi littus Saxonicum ſatis argumentorum ſuppeditat. Audio Danicum Regem, Ducem Megapolitanum, vrbes Saxonicas, miſſuros Legatos ad Senatum Bremenſem, ac poſtulaturos, vt Albertus pellatur. Deinde Synodum indicturos, & noua decreta facturos eſſe. Vides exempla veterum temporum & Synodorum, *Pellitur è medio ſapientia, vi geritur res.* Sed precemur filium Dei, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum,

ſtum, vt nos gubernet, impendent enim horrendæ confuſiones,& tetri furores. Non tantum temporis breuitas, ſed etiam dolor vetat plura adijcere. Bene & feliciter vale, cum Eccleſia tua domeſtica & publica: de domo reſpõdit meus gener.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

ET debeo tibi & habeo gratiam, quod poma punica quæſiuiſti, & miſiſti ceraſorum ſuccum. Accepimus poſtea miſſa à myropola Torgenſi duo poma punica, ſed nec morbum iſta leniunt, nec miſera vxor mea fruitur his rebus, quæ quidem quotidie cum morte luctatur. Magno dolore afficior propter commiſerationem, ſed hoc leuationem aliquam affert, quod mens ipſius integra eſt & tranquilla. Et cum ingreditur oratione in diuinas conſolationes, ita loquitur, vt adpareat eam diuinitus confirmatam eſſe agnitione filij Dei, & ſpe æternæ conſuetudinis cum celeſti Eccleſia. Oro filium Dei Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, vt publicas & priuatas calamitates leniat. De tuis & de ipſa Noriberga valde ſum ſolicitus. Scribes igitur quoties habebis tabellarios. Hanc epiſtolam Laſano dedi, per quem ſcribes genero & filiæ. Hodie litteras ex vrbe Vienna recens ſcriptas die Maij quarto, accepimus. Nunc

quidem Turci quieſcunt. Sed vicina gubernatio duas res contrarias ſimul agit, poſtulat vt dent pecuniam & gerant bellum contra Turcos Hüngari, & in Eccleſijs quæ nobiſcum ſentiunt, recipiantur veteres εἰδωλομανίαι. Impendet finis, ac Deum oro, vt nobis aſsit, & affuturum eſſe non dubito. Mitto vobis pagellas, & ſalutem opto vobis omnib. Nam ſcribere plurib. non potui. Bene vale XXIIII. Maij.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

CREDIMVS æternam Eccleſiam à filio Dei colligi & quidem voce Euangelij. Hac fide & petamus & expectemus conſeruationem cœtuum & familiarum noſtrarum. Oro igitur filium Dei Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, vt te & tuos ſeruet, & gubernet generi tui viri integerrimi migrationem ad nos inſtitutam. Locata eſt ei domus noſtri conſulis, quam petiuimus. Noſtra officia ei non defutura ſunt. Regem Danicum audieramus veniſſe in Cimbricam Cherſoneſum. Sed Mordiſius narrat Hafniæ eum expectare generum & filiam. Si igitur in comitatu eſſem, nauigandum eſſet in Baltico, de quo ante ſexaginta annos Hasfurtus mihi prædictionem inſuauem ſcripſit, de qua cogito matris tuæ ſermonem: ſatius eſſe vitare occaſiones, ſi quid mali minitentur aſtra. Sed ego non tam

tam aſtra metuo aut mare, quam illius controuerſiæ epitaſin, quæ ingentes motus aliquanto poſt excitabit. Nec tamen regiæ litteræ mentionem eius diſputationis faciũt. Mauult autem aula me ad Rhenum proficiſci. Nunc tamen retinemur, donec nouæ litteræ aulicæ nos iter ingredi iubebunt, qua de re nihil diſputo, quia etiam hanc moram beneficium eſſe iudico. Sed oro filium Dei, vt Eccleſiam & nos in ea gubernet. Bene & feliciter vale. Salutem tuæ Eccleſiæ domeſticæ & publicæ opto. VIII. Idus Auguſti.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

Hὼς γὰρ προφέρει τε ὁδοῦ, προφέρει τε καὶ ἔργου, vtinam id conſiderarent & Theologi, & aulæ. Si mane ad nos Comitis Ludoici nuncius miſſus eſſet, hodie manſiſſemus in Porta. Et moleſte ferebam, cum ad nos veniret, poſtquam iam procul à Porta proceſſeramus. Nos decreuimus recta pergere ad Erfordiam. Vbicunq; potero, ad te ſcribam de omnibus negocijs, quæ ſunt ἀξιόλογα: paginam aliam inqua eſt ſubſcriptio, mitto. Hæc ſcripſi in diuerſorio in oppido, cuius nomen hodie diſputauimus eſſe ab Ecberto Marchione, qui cum Dux factus eſſet contra tuum popularem Henricum Quartum, non procul hinc interfectus eſt. Eius ætatis calamitates quantæ fuerint, non ignoras.

Noſtri temporis miſerias vt leniat filius Dei toto pectore eum oro. Oro etiam vt te, & Eccleſias noſtras domeſticas, & publicam ſeruet. Bene vale, die XVIII. Auguſti.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. fratri ſuo cariſs. Lipſiæ, S. D.

DEI beneficio Francofordiam ingreſsi ſumus die Auguſti 26. In itinere paſsim amanter accepti ſumus. In Academia Marburgenſi etiam honorifice, vbi primum audiuimus narrari pugnam ad Quintinum factam, in qua magnam cladem Galli acceperunt, vt cum ad Delphos victi ſunt, aut cum Marcellus βειλόμαρον interfecit. Exiſtimo famam eius rei ad vos iam perueniſſe. Narrantur hic nobis quædam & περὶ προοιμίων colloquij. προβουλεύματα facta ſunt ἐν τῇ μεθώνῃ contra Brentium & me, quæ volent à nobis recipi. Cum venerimus ad vrbem Vangionum, ſcribam & copioſius & planius. Excrucior multiplici cura & de inimicorum ſæuitia, & de filio meo, qui etiamſi viuit, & corporis & animi imbecillitate miſer eſt. Oro autem Deum æternum, patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt & vos & nos ſeruet & gubernet. Bene & feliciter vale, die XXVII. Auguſti.

Philippus.

Cla-

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

NON ad alium conuentum plures acceſſerunt aduerſarij, Inſtructi Sophiſtica, quã ad hunc. Belgæ enim attrahuntur, quorum ſunt naturæ præſtigiatrices. Itaq; filium Dei oro, vt ſit noſter βραβευτὴς καὶ σύμβουλος, & tribuat noſtro cœtui concordiam. Et congruere ſententias & voluntates omnium intelligo, πλὴν τῶν μισθωταίων. diſcurrit vt Furia is, qui ſe recte nominat θρασύβουλον, & petit audire, ſuorum προβουλεύματα. Sed hi qui noſtris amicis adiuncti ſunt, ab eis abhorrent. Cumq; Iulius nondum publice nos conuocauerit, differuntur & priuati congreſſus. Audio autem primam fore σύζηξιν de nomine Eccleſiæ, quod aduerſarij ceu Gorgonem nobis opponunt. Decreui in omnibus congreſsibus publicis & priuatis Deo iuuante, ſimpliciter reſpondere, καὶ ἄνευ σχημάτων καὶ φενάκης in tantis periculis, ἰσχυρὸν γὰρ τὸ ἀληθές. Oro autem filium Dei, vt nos gubernet, & te & tuam domeſticam Eccleſiam ſeruet. Bene vale. Cal. Septemb. Salutem opto R. D. Paſtori, & vobis omnibus.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camer. fratri ſuo cariſs. S. D.

QVod fauſtum & felix ſit, die vndecimo Septembris Iulius conuocauit vtriuſq; partis collocutores, & pauca præfatus de mora, legi deinde à Seldio iuſsit orationem, qua expoſuit, ſe conſtitutum eſſe βεξαβοντῶν, & quædam de ijs malis oratorio more intexuit, quæ parit diſcordia. Reſpōdit primum Sidonius, poſtea ego, & pauca dixi, cur diſſentire ab aduerſarijs cogamur. Inter noſtros de Confeſsione conſenſus eſt. οἱ μιθωναῖοι petiuerant quaſdam condemnationes. Sed in hac paucitate noſtrorum, Legati omnes cenſuerunt nunc differendas eſſe eas condemnationes. Et in eam ſententiam Palatinus Elector epiſtolam huc miſit. XIII. die Septembris deliberatio erit de ordine materiarum, de quibus differendum eſt. De filio meo velim mihi ſcribi. Bene & feliciter vale, & reſcribe. die XII. Septembris.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camer. fratri ſuo cariſs. S. D.

NON noſtro conſilio ſic, vt ſcriptis certaremus, inſtituti ſunt iam congreſſus noſtri in vrbe Vangionum. Sed cum id magna contentióne flagitarent Antagoniſtæ, mediocri beneficio nos affici iudicaui. Exiſtimo enim nobis facilius eſſe cauſſam noſtram, quæ vera & plana eſt, exponere, & illuſtrare, quam illis euoluere σφιγγὸς ænigmata,

mata,quæ proponent, fueruntq́ hactenus nobis, Dei beneficio,prælia ſecunda. Nunc inter noſtros collegas non ſolum diſſenſio nulla eſt, ſed etiam dulcis conſuetudo eſt, præcipue autem candore Brentij delector, qui de te quoq́ & ſæpe & valde amanter loquitur. Abijt hinc is,quem nuper θρασύβουλον nominaui, cum verius ſit θρασύδειλος, quia reſciuit retineri captiuum Typographum,qui edidit ἁμάξας βλασφημιῶν κατὰ ἔθνους μυσῶν.Sed ſuſpicor adducturum eſſe τὸν δεῖνα,qui ſi huc venerit, tum vero imaginem cernemus Synodi Ariſtophanicæ, cui Balæna præeſt. Sed filium Dei oro, vt nos gubernet,& ſit noſter βραβευτής. Mitto Carmina Lotichij, vt videas etiam hic nos habere vicinas Muſas. Tuas litteras & expectamus auide & flágitamus. Filius Dei te & Eccleſiam tuam domeſticam ſeruet. Salutem Paſtori, & vobis omnibus opto. die XVIII. Septembris. Salutat te & vxorem reuerenter Iohannes Brentius.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerar. fratri ſuo cariſs. S. D.

DIE quo Hieronymi memoria celebratur, hanc epiſtolam ſcripſi, cuius nomen etiam me de Hieronymi filio Morono Mutinenſi Epiſcopo commonefecit,quem Romæ audimus à Pontifice captum, vel vt quidam narrant, interfectum eſſe. Exiſtimo te eum vidiſſe Ratiſponæ in conuen-

tu ante annos ſedecim. Erat in corporis figura dignitas,& in dicendo nitor & ſuauitas. Itaq; cogitans de eius caſu,communem infirmitatem generis humani deploro. Pontifici petenti ab Albano pax conceſſa eſt. Quid in Italia & Gallia agatur magis ſcimus, quam quid hic nunc agatur. Fuerunt enim iam decem dierum non Halcyonia, ſed qualiſcunq; contatio, βούλονται γὰρ οἱ μιθωναῖοι παρεγχαφάντινα παρεμβάλλειν ταῖς κοιναῖς πράξεσι. Diſſuaſerunt autem Palatinus Elector & Charitinus impediri ſeriem inchoatæ collationis. Sed quæritur πρόφασις ad abrumpendum totum negocium. Nec video quid profuturum ſit hoc certamen contraria ſcripta componendi, cum antea tam multa extent, & quidem magis diſerte compoſita. Sed illudunt nobis, vt Iudæi colaphos dantes Chriſto. Bene & feliciter vale. Deus protegat Eccleſiam tuam domeſticam,& publicam, die Hieronymi.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

HANC epiſtolam dedi viro nobili Einſidelio reuocato in patriam, cum die xv. Nouemb. iter ingrederetur. Sperabamus enim te eodem fere tempore domum rediturum eſſe, quo ipſum ratiocinabamur ad vos peruenturum eſſe. Oro autē filiū Dei cuſtodem Eccleſiæ ſuæ,vt & tuam Eccleſiam do-

am domeſticam ſeruet,& te & nos feliciter domū reducat. Litteræ tuæ quas ex vrbe Vangionum ad me ad Palatini arcem miſiſti, & amicis iucundæ fuerunt, & mihi dolores lenierunt. Lectæ ſunt à multis in cœna, ad quam me vocarat collegium philoſophicum. Reuerſus in vrbem Vangionum edidi magnum ſcopulum non ſine ſæuis cruciatibus. Poſtea ſcripſi de doctrinæ controuerſijs, de quibus volo Collegas, qui aſſunt, deliberare. Nondum ſciebamus cum hæc ſcriberem, an proceſſura eſſet doctrinæ collatio. Bene vale, x v. Nouemb.

Philippus.

OPTIMO ET DOCTISSIMO VIRO IOACHIMO CAMERARIO Paberg. amico ſuo ſummo, S. D.

QVOD ſcribis de torquati illius ſermonibus, qui ante biennium ſua ſapientia opplebat aures noſtras ἐν τῇ τῶν ὑλῶν μονῇ, non afficit me ſingulari aliquo dolore, cum communibus grauiter excrucier. Ego meam conſcientiam teſtem habeo conſiliorum & factornm meorum, in qua acquieſco. Cum autem non dubitem ego notare quædam in veterum ſcriptis, cur moleſte feram aliquid reprehendi in meis? Sed quomodo iſti in mentem venit, vt hæc nunc demum arriperet, aut quæ eſt tandem iſta reprehenſio? Mihi quidem vix quicquam dici potuiſſe moderatius videtur: Minus elocutos aliquos plane aut diſerte quam

ſentirent: omnium temporum ſunt aliqui errores. Neq; ego non fateri & deplorare ſoleo plurima vitia noſtra. Et res humanas modo hoc modo illud non ſinit eſſe prorſus ſinceras. Sed illud pulcrum eſt, quod indicas in Ambroſij mentione notatum fuiſſe id, quod ille de ieiunij diebus. XL. ſcripſiſſet. Quod hoc ludibrium eſſe dicam? Vtinam ieiunaretur aſsidue, & eo ieiunio, quod elegit Dominus, ſecundũ Prophetam. Sed contendimus verbis, cum melius eſſet honeſtis exercitijs contendere. Neq; ſenſit hoc Ambroſius, quod putatur, & ſi ſenſiſſet, admonitus certe mutaſſet ſententiam. Non enim iſtud, de quo declamitant, ieiunium conſenſu Eccleſiaſtico, ſed voluntarij cultus ſuperſtitione introductum eſt. φλυαρίαι ſunt hæ. Cum enim de doctrina quæratur, inculcãt iſti talia, quæ ideo reprehenduntur, quia puram doctrinam contaminarunt. Vtinam et ſeueritas in peccatis cohercendis, & temperantia abſtinentiaque colatur, non corrupta tamen doctrina celeſtis veritatis. Hoc multis non placet. Eos igitur condemnat τὸ ῥητὸν: Venit lux in Mundum. Mea ſi dextre accipiantur, nihil habent incommodi. Sed de his plura ſcripſi, quam neceſſe fuit, & te dixiſſe aliquid opinor. Bene vale.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

Oro ſt-

ORo filium Dei cuſtodem Eccleſiæ ſuæ, vt familiam tuam ſaluam ad te reducat, & protegat publicam Eccleſiam, & domeſticas Eccleſias noſtras. Videmus enim, quam ſint infirma humana omnia, niſi diuinitus tegamur. Huc reuerſi cognouimus circumferri paginas βλακικὰς, in quibus eſt reprehenſio Francofordiani ſcripti. Narrant Eberus & Milichius adeo impudenter fictas eſſe calumnias, vt in ſuo theatro non ſit habiturus applauſores, niſi homines impudentes. Sed hæc turba his miſeris temporib. non parua eſt. Inter has confuſiones erit tamen vera Eccleſia, in qua nos filius Dei ἱκέτης, ἱκέτας ad aram ſuam ſedentes ſeruet. Iam ſcribo reſponſionem ad ſenatũ Noribergenſem. Redit iſtuc fratris mei filius, quem, ſi iſtic non inuenit operas, redire ad me iuſsi, & ad Balticum littus mittere cogito, cum videam eum delectari his ſtultis errationibus. Si fieri poterit, velim te cum Bromio ad filias expaciari. Bene & feliciter vale.

Philippus.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

VT ardentiſsimam ϛοργὴν in matre Cananea, de qua hodie concionatur Eccleſia, reſpexit filius Dei, ita vt noſtras curas de filijs & filiabus noſtris reſpiciat, toto eum pectore oro, precor etiam vt eis ſeruet Eccleſiam & nidulos. Quod noſtri

princi-

principes tolli controuerſias cupiunt, voluntas lau danda eſt, ſed conantur hydræ capita præcidere, hoc ſycophantico ſæculo. Mitto iſtuc noſtram deliberationem, quam vt tradi ijs cures, ad quos accedunt veredarij, valde te oro. Mitterem per peculiarem tabellarium ad ripam Meni, niſi veredarijs citiùs perferri poſſe arbitrarer, teq; oro, vt pro tua prudentia, diligenter illis commendari paginas noſtras cures. Bene & feliciter vale cum Eccleſia domeſtica & publica.

Philippus.

CLARISS. VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

CVM viro optimo genero tuo, volui ad vos accedere & meum generum, quod eorum conſpectum aliquid tibi hoc tempore profuturum exiſtimabam. Sed fontes verarum conſolationum tibi noti ſunt, de quibus eo cogitabis libentius, quia vtrunq; genus doctrinæ tenes. Scis quam languida & mutila ſit philoſophia, quæ tamen hoc diſputat, homines nec caſu, nec tantum ad has ingentes ærumnas, & horribiles confuſiones naſci, ſed reſtare portum aliquem, in quo diſtinctio ſit futura hominum. Sed referamus mentes atque oculos ad teſtimonia à Deo tradita, reuocatis ex morte plurimis, & in ferendo hoc ingenti onere, quod humanæ naturæ impoſitum eſt, iuuari nos à Deo petamus. NoſterCruciger ſæpe ante mortem dixit

dixit, Credo Domine, opem fer imbecillitati meæ. Hanc vocem ſæpe repeto: Et addebat ipſe: Hac fide, quanquam languida, ſcio te velle inuocari, & hanc inuocationem non eſſe irritam. Hanc vocem ſæpe & cogito & repeto, & ſcio te ſimilia cogitare. Oro autem filium Dei dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, Eccleſiæ cuſtodem, vt nos omnes gubernet, & te & tuam Eccleſiam domeſticam conſoletur. Bene & feliciter vale. Prid. diei mortis Lutheri. Anno. M. D. LVIII.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camer. fratri ſuo cariſsimo, S. D.

REVERENDI ſenis Paſtoris Eccleſiæ noſtræ coniugi, & filio iuniori, decreuit Illuſtriſſimus Dux Saxoniæ Elector annuam penſionem centum aureos. Eam penſionem orat inchoari paſtor ſe viuo, hoc anno. Videmus quæ ſit ſenecta & vtrunque meminimus, & ſenibus & ſacerdotibus multa officia deberi. Formam igitur litterarum aliam, quam qualis in aula ſcripta erat, mitto ad D. Mordiſium, teque oro, quem ſcio venerari ſenes & ſacerdotes, vt ipſe exhibeas noſtras litteras, vel per Franciſcum Cramium exhiberi cures, & flagites reſponſionem. Credo hoc beneficium impetrari poſſe. Et ne ſcribæ occupati alijs negotijs, hanc rem differant, mitto litterarum formam, cuius obſig-

obſignatio petenda eſt. Aliquid de meritis ſenis inſerui, quorum mentio omiſſa eſt in priore forma. Totam hanc rem & prudentiæ & fidei tuæ commendo. Epiſtolam Bordingi mitto, quam libenter leges, & legi eam volo Mordiſio. Bene vale. Cal. Febr.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

PLATONIS illud meminiſti, ἐπιθυμῶ ποτίμῳ λόγῳ οἷον ἁλμυρὰν ἀκοὴν ἀποκλύσασθαι. Ita ego optimorum & ſapientum virorum ſermonibus abluere moleſtiam cupio, quam mihi attulerunt, & Charitini ducis & noſtrorum litteræ, περὶ συνόδου. Valde vrget Charitinus, vt Synodus indicatur, qui vtinam habeat fauentes χάριτας. Brentius repugnat, ſed hæc coram. Si nactus fuero vectorem, Deo iuuante, ad vos accedam. Heri tua filia & meæ filiæ, in mea domo lauerunt. Bene & feliciter vale, die xxv. Febr.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

Hodie

HODIE Ducis Boruſsiaci litteras accepi, in quibus ſcribit, ſe librum mittere, in quo complexus ſit ſummam doctrinæ vniuerſæ, quam velit relinquere poſteris, & petit, vt noſtrum de eo iudicium ſignificemus. Credo Iohannem Aurifabrum recte & diſerte ſcripſiſſe. Sed librum non accepi, & exiſtimo in aula retineri. Conſul Argelianus Principis epiſtolam mihi miſit, cui Vergeriana adiuncta erat, quam mitto, in qua narratio eſt περὶ καινοτομιῶν σαυρ͂ομα τικῶν, quarum profecto cogitatione magis excrucior, quam βλαχικαῖς διαβολαῖς. Sed oro filium Dei, vt nos gubernet & protegat. Iam quoq; adeſt σαυρ͂ομα τικὸς nuncius, qui petit mitti exempla noſtrorum ſcriptorum περὶ διδασκαλίας καὶ περὶ λειτουργίας. Bene vale. Deus totam Eccleſiam tuam domeſticam ſeruet.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

MICAELO ideo tradidi hoc breue epiſtolium, vt, à te aliquid litterarum afferat. Senem Baſilij Cæſarienſis ciuem dimiſimus dato viatico, ac diſſuaſi iter Saxonicum, quia milites ibi vagantur, qui aduerſus Elluones, inde enim nomen Liuoniæ eſſe arbitror, collecti ſunt. Scripſi nomina vrbium à Salinis ad Ratiſponam vſque, deinde regredi eos ad Rhenum iuſsi, vſq; ad Geneuã.

Heri

Heri vidi recens editum στηλιτευτικὸν λόγον τοῦ βλακίου, & decreui reſpondere Latine & vere. Audio Ferdinandum filium ducturum eſſe exercitum Boiemicum in Pannoniam, & magnos ibi exercitus conuenturos eſſe. Deus reprimat Turcicam barbariem. Bene & feliciter vale. Totam Eccleſiam tuam domeſticam Deus ſeruet.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camer. fratri ſuo cariſsimo, S. D.

LECTIS litteris filij tui, quæ ſignificant te non recte valere, & ego & gener valde de te ſoliciti eſſe cæpimus, ac primum quidem Deum vitæ fontem precamur, vt te & totam Eccleſiam tuam domeſticam ſeruet, & vobis omnibus animorum & corporum vires confirmet. Nam res ipſa loquitur, nos non tantum phyſicis cauſis viuere. Et ſcis ſcriptum eſſe de Deo, ipſe eſt vita tua, & longitudo dierum tuorum. Nec tamen ordo phyſicus negligendus eſt. Generum ad te expatiari iubebo, etſi filij Caſparis morbus adhuc eum retinet. Ego etſi operis retineor, tamen, niſi ſignificabis te rectius valere, ad vos excurram. Heri primum redij domum, cum & Baptiſmo filij præfecti Beloenſis, & coniugis puerperæ funeri affuiſſem, quæ nondum egreſſa fuit annum XVIII. Agnoſcamus nos homines eſſe. Poſt biduum dies mortis erit Hie-

ꝼrit Hieronymi Stridonenſis, qui primo & Nonageſimo anno ætatis ſuæ mortuus eſt inBethlehem, vir bene meritus de Eccleſia, & eo etiam felix, ꝙ ſenectam habuit, ſed procul à patria, tranquillam. Nos inter quas echidnas viuimus? ſed commendemus nos Deo. Bene vale, & reſcribe, III. Cal. April.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario, fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

CVM audirem hunc Callimachum Eobani filium narrare fratrum hiſtorias, non ſine dolore cogitaui, & de temporum confuſione, & de noſtris familijs, ac iam hæc ſcribens duas hinc familias mittebam, alteram ad iuga meæ patriæ vicina, alteram ad ſaltus Boiemici viciniam. Vagamur miſeri in hac publica diſcordia. Sed filio Dei nos commendemus, qui etiam fuit exul, & quidem in patria. Gaudeo tamen hunc Callimachum habere patronum, virum honeſtum, Aegidium Iuriſconſultum, qui eum ſecum ducet Spiram. Excellit ingenio Aegidius, & præclare inſtructus eſt, non ſolum Iuris cognitione, ſed etiam alijs honeſtis doctrinis, & ſcio te ab eo diligi, quod ex filio tuo etiam cognoſcere potes. Callimachum cum excipies, ſcio te ipſi quidem gratulaturum eſſe talem patronum, ſed de communibus miſerijs noſtris, & peri-

 culis

culis poſteritatis eadem cogitaturum eſſe, quæ mi hi in mentem venerunt. Tuæ familiæ & ſponſæ & ſponſo fauſta omnia opto. Bene & feliciter vale, xv. Iunij.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO, ERVDITIONE, SAPIENTIA, ET virtute præſtanti Ioach. Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

IOSIAS mihi interroganti cauſſam, cur ex vrbe digna laude, & munere mediocri diſceſsiſſet, reſpondit, non aliam cauſſam fuiſſe, niſi quod tæderet audire noſtri Momi cenſuram de nobis, & ineruditam & venenatam. Miror vnde ſit hæc acerbitas. Sed Deo commendemus. Nunc decreuit proficiſci hic Bernardus Hamburgenſis, vir doctus, prudens, & modeſtus, & vt eſt gentis natura, ſiquid diſplicebit, non ſtatim ſeu iudicium, ſeu dolorem ſuum oſtenſurus. Te oro, vt D. Hieronymo eum commendes, quem quod nihil reſpondit, ratiocinor quærere alium, & illud Aeſchyli cogitare, ἄλλος πρὸς ἄλλῃ πύλῃ τεταγμένος. Sed hic Bernardus vrbem illam videre decreuit. Bene vale, XXIIII. Maij.

Philippus.

CLARISS. VIRO, ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

Tuam

TVAM frugalitatem in apparatu conuiuij val de probo,in quo etiamſi paululum à philoſophica mediocritate receſſeris, non eſt reprehendenda facilitas, quod aliquid affectibus tuorum tribuis, cum tamen non procul à lege diſcedas, μέτρα φυλάσσων. Ego inſulſus, qui in tanto luctu Eccleſiæ,,& priuatis doloribus, & miſerijs, nimium indulgeo,non dico filiæ,ſed patri.Sed pugnare cum eo non poſſum, qui à noſtra philoſophia alieniſsimus eſt. Tecum autem oro filium Dei dominum noſtrum Ieſum Chriſtum,toto pectore, vt in his regionibus ſemper Eccleſiam ſibi colligat, & det ei honeſta & tranquilla hoſpitia, gubernet etiam & protegat nos,& noſtras familias, & tribuat fauſta coniugia tuis & meis,propter gloriam Dei, & ſalutem ipſorum. Genero fui hortator, vt ad vos accederet cum coniuge, & filiabus.Bene vale, die Solſtitij æſtiui.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſſ. S. D.

HODIE mecum in prandio fuerunt gener tuus,& vetus amicus Daſcius, qui cum affine Pontano huc venit. Neſciebat τὸν στάφυλον hoſtẽ eſſe noſtrarum Eccleſiarum. Adeo ſunt Periclei, vt externos hoſtes ignorent, tantum domi quærunt, quos perdant. Id ei dixi. Poſt tuum iter lapſus du-

riter quaſſaui os ſacrum, & quanquã adhibui Chironis coniugem, tamen medicatio nondũ fuit efficax. Sed hoc mihi accidit moleſtius, poſt tuum iter allocutus ſum Aonium de hoſpitibus in Salinis, qui arcentur à Synaxi, cumq; putarem me ſapienter loqui de diſtinctione pœnæ politicæ, & Eccleſiaſticæ, ille ſane ὑβριστικῶς reſpondit, καὶ ἐδόκουν ξυρεῖν λέοντα. στέργειν αἰπάθαι ἡμᾶς διδάσκουσι, καὶ ἡ ἡμετέρα ἀγάπη πρὸς ἐκκλησίαν, quam plus turbari nollemus. Bene vale, ſubito ſcripſi. Cnemiandro commendata eſt Eccleſia Lubena. Pridie Nonas Iulij.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

ETSI diſputabam ipſe mecum, an iſtuc accederem etiam non vocatus, ad ritum initiorum coniugij honeſtiſsimæ filiæ tuæ, tamen me continui, quod id & modeſtius, & tibi gratius fore arbitrabar. Nunc de te euocando, etſi malim tibi parcere, tamen Sabini voluntati neceſſe eſt me morem gerere. Is te, vt decet, facit plurimi, & vocat te ad publicum ritum initiorum coniugij filiæ ſuæ, quæ erunt v. Cal. Iulij. Etſi autem mihi quoq; aduentus tuus erit gratiſsimus, tamen valetudinis tuæ rationem te habere volo, cui audio quiete opus eſſe. Scio vota & pias preces ad filium Dei nos coniungere, vbicunq; ſumus, quem toto pectore oro,

vt nos & familias noſtras gubernet & protegat, & ſeruet eis Eccleſiam, & honeſtas politias. Ioachimum filium tuum volo nobiſcum domi meæ eſſe. Bene vale, x. Cal. Iulij.

Philippus.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario fratri ſuo carisſimo, S. D.

ETSI in inſpectione, de qua ſcribis, vſus mei nullus eſt, & vere ſum οὔτε τρίτος, οὔτε τέταρτος, tamen ad vos accederem, quia probo conſilium inſpectionis, & conſuetudinem conſeruari velim, & veſtro conſpectu & veſtris colloquijs delector. Sed retinent me multæ cauſſæ, quas non commemoro, ne videantur eſſe σχήματα λόγου: vna eſt, quam iudicabitis iuſtam, & non ironicam eſſe. Filiæ Sabini neſcio vtrũ funus an nuptias paremus, propter hanc domi retineor, & ſpero vos pro veſtra ſapientia, mihi veniam daturos. Te quidem boni conſulere meam abſentiam non dubito, ac oro, vt meam excuſationem aulæ & collegis exponas. Aeſtus afflixit multos apud nos, ſed Dei beneficio gener tuus conualeſcit. De munere Doctoris Aegidij ſcito me valde delectatum eſſe eius candore, καὶ βαιοῖσιν ὀπηδεῖ χάρις. Et Deum creatorem venarum metallicarum orabimus, vt eas fœcundet. Bene vale, VIII. Cal. Auguſti. Significa an hanc epiſtolam acceperis.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

DEI beneficio Eſromus recte valet, & nobiſcum ad vos acceſſurus erat, ſed cum litteras de morte Menij amici vtriuſq; noſtrum veteris & cariſsimi accepiſſem, dolore retentus ſum. Memini noſtram militiam annorum triginta, non ignotam tibi, in qua multa magna negocia, & Eccleſiæ vtilia communi conſilio egimus. Poſtea quæ confuſiones Reipub. inciderint, ſcimus. Harum rerum omnium cogitatio mihi ingentes dolores affert. Sed oro filium Dei, vt & Eccleſiam, & in ea pias familias, & tuam ſeruet, & honeſtiſsimæ coniugi tuæ vires animæ & corporis confirmet. De Troiæ Francicæ negocio vobiſcum deliberabo. Bene vale, die XIII. Auguſti.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

ETIAM Iob queritur ſibi moleſtos eſſe amicos, qui dolorem ipſi diſputando lenire volebant, veris gemitibus & votis à Deo petamus mitigationem & publicarum & priuatarum calamitatum, quæ & multæ & magnæ ſunt, ac toto pectore oro Deum æternum, qui ſe patefecit miſſo filio, & ſempiternam

piternam Eccleſiam propter filium colligit, vt ſeruet & ſanet honeſtiſsimam coniugem tuam, te & familiam tuam. In mea familia febri laborant Martha Sabini, & Anna Peuceri. Et ſponſa quotidie moritur. Hic aiunt in Belgico pacem eſſe factã. Bene & feliciter vale, die æquinoctij Autumnalis.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

HVMANA officia tantos dolores non leniunt, quantos & tuos & generi eſſe cogito, ϰ̀ οὐδὲν ἔχω σοφὸν, εἰ μὴ δάκρυα ϰ̀ εὐχάς. Oro igitur filium Dei dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, crucifixum pro nobis & reſuſcitatum, vt tibi & tuis vires animi & corporis confirmet, & oſtendat ſe exaudire inuocantes ipſum. Conſilium de profectione generi ad vos probo, quia ſolitudo in luctu periculoſa eſt, & Eſromus nuſquam libentius eſt, quã tecum, & te ſciebam deſiderio eius valde affici. Plura in tantis dolorib. & inter tot funera ne poſſum quidem ſcribere. Bene vale, XVII. die Septembris.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camer. fratri ſuo cariſſ. S. D.

LENIRETVR tibi & tuis dolor, quem ſcio ingentem eſſe, de filiæ morte, ſi coram audiuiſſes eius aſsiduam inuocationem, & aſſeuerationes de ſpe futuræ vitæ. Iam exordia in ea erant æternæ lætitiæ acquieſcentis in Deo. Quotquot eam audiuerunt, affirmant, ſe non vidiſſe tanto animi robore confirmatum vllum in hoc agone. Sic & ego iudico, quotidie eius ſermones cogitans, qui mihi ἔναυλοι ſunt in auribus, & ad hoc iter ἐφόδιον. Oro autem filium Dei Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, vt nos gubernet, & familias noſtras ſeruet. Bene & feliciter vale.

Philippus.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE, SAPIENTIA ET VIRTVTE præſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

MITTO duas epiſtolas, alteram Britannicæ Reginæ, alteram quæ illi reſpondet, quas vt aut ipſe doctori Mordiſio exhibeas oro, aut per D. Franciſcum Cramium exhiberi cures. τὴν βρεταννικὴν perire nollem. Et quæ fuerit occaſio harum ſcriptionum, ex D. Mordiſio, & Franciſco audies. Velim autem te Ariſtarchum eſſe noſtræ reſponſionis. Aula diſputabat de poſteriore parte, vbi optat Princeps commune multarum gentium colloquium. Mihi videtur recte hoc ſcribi, ne videamur fremitus littoris Baltici probare, vbi vociferantur quidam, martyres Anglicos eſſe martyres diaboli. Nolim hac contumelia afficere Spiritum ſan-

ctum

ctum in Latimero, qui annũ octogeſimum egreſſus fuit, & in alijs ſanctis viris, quos noui. Bene vale & reſcribe, an exhibitus ſit hic faſciculus. die VIII. Octobris.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Cam. fratri ſuo cariſs. Lipſiæ, S. D.

EADEM hora, qua Noueſianus veſter aduenit, litteras à principe Palatino Vuolgango accepi, quibus petit, indicari viros idoneos ad Eccleſiarum gubernationem, & mittit ſtipendiorum deſcriptionem. Scripſi igitur ad eum de hoc Noueſiano, cuius ætas eſt idonea. ſed ipſe narrat ſe propter familiaria quædam negocia in patriam properare. Habet tamen à me litteras & ad Palatinum & Heresbacchium. Quod vitaui alterum colloquium aulicum, mihi non eſt ingratum, ὅμοιαι γὰρ αὐτοῦ ἀπορίαι εἰσὶ τῶν ἐκ τῆς ἀκαδημίας. Ego illud Pſalmi potius duco: Iacta curam tuam in Deum, & ipſe te ſuſtentabit. Spero filium Dei nobis affuturum eſſe, & vt nos gubernet & protegat, toto eum pectore oro. Semper horribilib. fluctibus eius cymba quaſſata eſt, inter quos tamen, gemitus tales exaudiuit, quales & ſanctiſsimæ coniugis tuæ vides, & ego vidi tuæ filiæ. Mitto tibi epiſtolam Pannonicam heri allatam. Bene & feliciter vale. Filius Dei vires corporis & animi coniugis tuæ confirmet.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERV- DITIONE ET VIRTVTE PRAE- ſtanti Ioachimo Camerar. fratri ſuo cariſs. S. D.

CVM Dei beneficio rediijſſemus ſatis quaſſati in itinere, acceſsit ad me Dauid reuerſus ex Boruſsia, Laudat & Principis beneficentiam & Ioannis Aurifabri fidem & erga ſe eximium ſtudium. Habet à Principe ad te mandata: De Andrea Aurifabro ſcripſit, Stoius cuius tibi mitto Epiſtolam. Doleo eum nondum ὑπέρακμον ſuis ereptum eſſe: Fratris etiam luctus mihi dolorem affert, de quo Anglicus Epiſcopus, vir modeſtiſsimus mihi ante ſemeſtre dicebat, ſe in tota vita meliorem virum non vidiſſe. Talem παραστάτην ſeu potius ἐπιστάτην cum habiturus ſit Dauid, hoc exilium feret facilius: Deum oro, vt nos protegat & gubernet. Bene vale IIII. Idus Ianuarij. Anno LIX.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERV- DITIONE ET VIRTVTE PRAE- ſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

MITTO iſtuc duas Epiſtolas ex vrbe Amberga huc miſſas, quas cum legeris, exhiberi volo Doctori Mordiſio, & Doctori Franciſco. Prodeſt enim aulam ſcire, & quid factio nobis inimica moliatur, & qualia ſint de illis iudicia modeſtiorũ hominum, Mea pericula non magnifacio, cum puer didi-

er didicerim Palamedis &. Socratis hiſtorias, vt iam non dicam de exemplis grauioribus, quæ doctrina Eccleſiæ proponit. Sed ingenti dolore afficior cogitans de poſteritate. Oro autem filium Dei ſedentem ad dextram æterni patris, & agmen æternum ſibi colligentem, vt nos gubernet, & ſeruet Eccleſias noſtras publicas & domeſticas. Oro etiam, vt honeſtiſs. coniugi tuæ vires corporis reſtituat, & mentem veris conſolationibus erigat. Quæſo ſignifices & domeſtica, & ſi quid poſt iter noſtrum audiuiſtis de valetudine τοῦ αὐτοκράτορος. Heri etiam audiuimus Iſlebium dimitti ab Electore Marchione. Sed fabellæ μαργιτικαὶ ſæpe ſunt inanes. Bene & feliciter vale, v. Idus Ianuarij.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

IVDICEM te potius de doctrinis eſſe volo, quã de vino. Sed tamen quia & τὸ γνήσιον τῆς γεύσεώς σου probo, & ſcio te libenter meis gratificari, hoc etiam officium abs te peto, vt nobis tuo iudicio emas ſeu Rhetici vini Lagenam, ſi quod tibi placebit, ſeu duas Amphoras κιῤῥοῦ οἴνου, cui ab Anſerini pedis colore nomen noſtri tribuunt. Duodecim Ioachimicos vectori dedi, precium pro vino, ac iuſsi ipſum addere, ſi plus numerandum eſt. Quæſo vt has meas ineptias, pro tua ſapientia noſtræ amicitiæ condones. Hanc rem alijs mandare

nolui,

nolui, τὰς γνώσεις aliorum metuens. Heri amicus guſtum nobis miſit Marchicarum diſputationum quas tibi mitto. Sed tu vinum purius mittito. Spero Deum nos protecturum eſſe, vt Iuuentutis ſtudia ad ſimplicem veritatem à talibus præſtigijs Sophiſmatum abducamus, & eum toto pectore oro, vt nos gubernet & protegat. Bene vale, XVIII. Cal. Feb.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO SAPIENTIA ERVDITIONE ET VIRTVte præſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo,

S. D.

NON tantum Senectæ moroſitate, ſed dolore magis inter tantas generis humani confuſiones, abhorreo ab omnibus ſcriptionibus. Lutetiæ crematus eſt Burgius, quem audiuiſti captum eſſe, quod moderatam ſententiam dixerit de ſtudioſis veræ doctrinæ. In Germania non videtur hic annus tranquillus fore. Sed confugiamus ad filium Dei. Scribit mihi ex vrbe Spira meus affinis, certo Nouum Pontificem confirmaſſe Ferdinandi electionem. Nomina etiam recitat Cardinalium qui adhibiti ſunt. Hæc noui Pontificis ſapientia magis laudanda eſt, quam Caraphæ αὐθάδεια. Scriptum noſtrum mitto, de quo ſtatues tuo arbitrio. Mitto & Epiſtolam ad doctores Iuris, qui me vocarant. Sed non ſolum horridos flatus metui, quos ſcis me libenter vitare, ſed etiam horridiora

ipſis

ipſis Boreis negocia me retinuerunt. Reſpondi enim his diebus περὶ γαμικῶν τινῶν ζητημάτων. Et hodie de alijs reſpondere cogimur. Bene & feliciter vale cum tota Eccleſia veſtra communi & domeſtica. Die XIIII. Feb.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camer. fratri ſuo cariſs. S. D.

QVID ſcribam, niſi vota, nihil habeo. Oro filium Dei, vt & communem Eccleſiam, & domeſticam Eccleſiam tuam ſeruet, & honeſtiſſ. coniugi tuæ & tibi vires corporis & animæ confirmet. Aula miſit nobis mandata de ſcripto doctoris Tetragoni. Neceſſe erit igitur nos reſpondere. Heri Colonienſe στηλιτευτικὸν accepi, & audio Staphylum ſimile ſcriptum edere. Interea iſte δὶς δύο, ἢ μετὰ δυοῖν πολλαπλασιαζόμενος, pulchrum eſſe ducit, maiores dilacerationes facere. Scribā aulæ, vt me dimittant, vt in alio loco reſpondeam. Omnino fluctibus cymba noſtra concutitur, vt illa in narratione Euangelica, ſed clamemus κύριε σῶσον ἡμᾶς. Bene & feliciter vale, die natali, quo climactericum annum, qui vtinam ſit fauſtus, ingredior.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioach. Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

Oro

OR o filium Dei, vt nos omnes gubernet, & tuæ coniugi vires corporis & animi confirmet. Deo iuuante adducam Eſromum & eius filiam, propter vos. Meus gener Dreſdam accerſitus eſt, non opinor medicationis cauſſa, μηχανᾶς τινας ἄλλας οἶμαι. Sed commendemus Eccleſiam & nos Deo. Affert aulicis noſtram reſponſionem περὶ συλλιτευτικῶν κεφαλαίων γεγραμμένων ἐν οἰνώνῃ καὶ ἐν οἴνῳ. Hodie accepi litteras ex Academia meæ patriæ de rixis, quas ibi multæ furiæ accendunt, quos in mentem tibi venire puto. Nouo Principi ciues obedienter iurarunt. Bene vale, die decimo Martij.

Philippus Mel.

CLARISS. VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAESTANTI Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſsimo, S. D.

COMMENDEMVS filio Dei Domino noſtro Ieſu Chriſto, & Eccleſiam, & nos, & familias noſtras. Quantulũ enim loci eſt, ſi quidem eſt, noſtris conſilijs? Oro igitur filium Dei Dominum noſtrum Ieſum Chriſtũ, vt tibi & honeſtiſsimæ coniugi tuæ vires animæ & corporis confirmet, & nos omnes gubernet & protegat. Hodie dimiſi nunciũ quo à Sigiſmundo Geloo litteras attulerat. Scripſi abs te hic lectas eſſe. Poſtea huc venerunt amici, qui petunt ſcribi πρὸς τὸν πενθερὸν τοῦ νέου τετραγώνου. Scribam ipſe, & adiungam πρεσβευτὴν τὸν μακεδόνα οὐ πρὸς γαμβρὸν, ἀλλὰ πρὸς δεσπότην τῆς ἐμῆς πατρίδος. λέγουσιν

οὐκ εἶναι ἐλπίδα ἀφέσεως ἄνευ παλινῳδίας. Auget hæc res mihi dolores meos, pluſquam mei filioli morbus, quem tamen ſcis à me diligi. Sed teneamus hanc conſolationem: Inuoca me in die tribulationis & eripiam te. Bene & feliciter vale,& huic meo miniſtro aliquid des litterarum,de tua & honeſtiſſimæ coniugis tuæ valetudine, die xx. Maij.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

SIGISMVNDI Geloi epiſtolam poſt tuum iter allatam,tibi mitto,quia lectionem eius tibi minus inſuauem fore cogitabam, quam aliorum ſcriptorum νυνὶ ἐπιπολαζόντων. Demetrius qui attulit eam, triennio fuit Diaconus in Eccleſia Byzantij, vt narrat. Nec indoctus eſt,nec futilis. Hortabor,vt cum primum fieri poterit, ad te quoque accedat. Heri huc à ripa Salæ aduenit gener fratris Franciſci, vir doctus, qui lector ibi in Academia fuit. Sed adempta eſt ei lectio. Nihil de his ineptijs ſcribere libet,quia hæc eſt πρώτη σύζευξις, quam ſequentur alia maiora. Oro autem filium Dei, vt & tibi & honeſtiſsimæ coniugi tuæ vires animæ & corporis confirmet. Quam primum potero,ad te excurremus,vbi gener meus poterit iter facere. Bene vale, die XXIX. Maij.

Philippus.

Cla-

CLARISSIMO VIRO ERV-
DITIONE ET VIRTVTE PRAE-
ſtanti Ioach. Camer. fratri ſuo
cariſsimo, S. D.

ETSI in hac tanta mœſticia temporum, minus dulcia ſunt doctrinarum ſtudia, tamen ſperemus Deum ſeruaturum eſſe ſuas aliquas reliquias. Hanc vnam tenemus ἱερὰν ἄγκυραν vt ſcis. Quare laboribus iuniorum bene precemur. Diſputabunt hic meus gener, & eius παραστάτης, quinto Cal. Iulij. Poſtridie & renunciatio fiet gradus. Si liberet expatiari, vellem te & Vuolfgangum & Baldaſarum adeſſe, voſq; oro, vt ſi non retinent vos magnæ cauſſæ, adueniatis. Si aliud nihil affert hic congreſſus, tamen illud non contemnendum eſt: εἰς ὄμματα φίλων ἀνδρῶν εἰσβλέπειν γλυκύ. Bene & feliciter vale. & reſponde per hunc adoleſcentem. IX. Cal. Iulij.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERV-
DITIONE ET VIRTVTE PRAE-
ſtanti Ioachimo Camer. fratri ſuo
cariſsimo, S. D.

NON audeo te in hac communi & ingenti mœſticia accerſere, ac ne cogitare quidem poſſum aut quid ſcribam aut quid petam. Tanta eſt magnitudo doloris mei. Sed ſi veneris ad diſputationem, gratiſsimus erit conſpectus tuus. Notæ ſunt vtriq; noſtrum hiſtoriæ veteres, quæ quidem

dem Latinis & Græcis litteris ſcriptæ extant. Sed ſimile nihil legimus, vbi tali Sophiſtica violenta cōſilia tecta ſint. Hæc eſt orci galea quā ſomniaui. Sed oro filium Dei vt leniat has magnas miſerias. Bene & feliciter vale. Expecto vel te vel tuas litteras, atq; vtinā amicos aliquos adducas. Pridie Iohannis Baptiſtæ.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE ET VIRTVTE PRAEſtanti Ioachimo Camerario fratri ſuo cariſs. S. D.

CREDO λόγον filium Dei cuſtodem fuiſſe familiæ Iacob, ſicut inquit Senex: Benedicat Deus pueris his, & angelus qui eripuit me ex cunctis malis. Ac voci ipſius filij Dei cōfirmatæ reſuſcitatione mortuorum credo, cum dicit: Ego vobiſcum ſum vſq; ad conſummationē ſeculi. Oro igitur ipſum filium Dei dominum noſtrum Ieſum Chriſtum crucifixum pro nobis & reſuſcitatum, vt te & Eccleſiam tuam domeſticam, & comites tuos ſeruet incolumes. Et nos omnes gubernet. Optarim me comitem eſſe poſſe itineris veſtri. Sed ſcis me tantiſper alligatum hic hærere, donec me Deus volet ex hac vita, vel ex hoc carcere educere. Reuerſus etiam litteras accepi, quæ narrant mirabilib. technis hoc agi à Flacio, vt hinc expellar. Hac de re διαξῥήδην ſcribam ad aulam, & oro filium Dei, in quo σωματικῶς habitat diuinitas, vt nos omnes gubernet

bernet,& vt regat conſilia veſtra de filia. Bene vale. Quarto idus Octob.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE SAPIENTIA ET VIRtute præſtanti Ioachimo Camerario, fratri ſuo cariſsimo, S. D.

MAGIS delectatus ſum litteris tuis, quas poſt iter meum ad me ſcripſiſti, quam cœna illa delectatus eſſem, de qua ſcribis. Etſi enim doloris tui ſignificationem oſtendunt, tamen non feris lenit ſocietas luctus aliorum, triſticiæ magnitudinem. Apud Ezechielem vetat interfici Deus eos qui gemunt propter prophanationes, etiamſi opitulari Eccleſiæ non potuerunt. Ita non dubitemus & noſtra vota & noſtros gemitus Deo probari, & petamus, vt ipſe filius Dei vulneribus Eccleſiæ medeatur, & noſtro loco vtilia doceamus. De tumultu Academiæ meæ patriæ litteras expecto eo auidius, quia Heshuſius credo ἀκκιζόμενος, nondum diſerte promittit Hildeſijs, qui eum vocarant. Exiſtimo eum niti συμμαχίᾳ σλακώδει. Sed Deum oro, vt nos gubernet. Bene & feliciter vale. XIII. Cal. Nouemb. qui Ebræis eſt Kiſleu, id eſt, ὠριώνειος.

Philippus.

CLARISSIMO VIRO ERVDITIONE SAPIENTIA ET VIRtute præſtanti Ioach. Cam. fratri ſuo cariſs. S. D.

Texit

TEXIT Deus filias noſtras in itinere ſicut ſcriptum eſt, Angeli eorum vident faciem patris celeſtis, cui eo magis agamus gratias, quia paſsim multa triſtia ſpectacula cernuntur. Cum ad Plaſticen veniſſemus, audiebamus pridie pagum vicinum Vdenhuſen, incendio perijſſe, & ruinis oppreſſam eſſe mulierem cum quatuor pueris. Tam triſtem caſum ne nunc quidem ſine magno dolore cogitare poſſum. Significationes etiam metuo. Sed oro filiũ Dei vt pœnas mitiget. Caſpar meus gener ex aula attulit ζητήματα περὶ ἐξουσίας τοῦ ἀρχιερέως ἐν ἀρχιερεστίᾳ τοῦ αὐτοκράτορος. Mittit enim ipſe Imp. ad Principes, & ſciſcitatur ſententias. Quam tetra eſt huius deliræ ſenectæ mundi confuſio. Sapientia Pontificum lenire publica mala debebat. Horum furiæ magis etiam augent. Miſit nobis Macedo reſponſionem de libro ſcripto ἐν οἰνώνῃ καὶ ἐν οἴνῳ. Et cenſura eſt ſatis libera, quam meus gener vobis mittit, nunc enim retinetur filij morbo. Varij me labores reuerſum exceperunt. Ideo ſcribo breuius, & filium Dei oro, vt honeſtiſs. coniugi tuæ vires animæ & corporis confirmet, & Eccleſias noſtras publicas & domeſticas protegat. Bene vale. die XXII. Martij. Anno M. D. L X.

Philippus Melan.

TYPOGRAPHVS LECTORI.

Dvm inter chartas, quibus epiſtolæ deſcriptæ in officinam deferebantur, forte permutatæ quædam fuere, accidit, vt vna bis exprimeretur. Ea eſt priore loco poſita pagina 527. Et hoc habet exordium: Litteras Sciuri Aleſium.) Huius igitur repetitæ pagina 556. loco, reponatur ea, quæ ſubiecta eſt:

CLARISSIMO VIRO VIRTVTE ET ERVDITIONE PRAEſtanti Ioachimo Camerario Pab. amico ſuo cariſsimo, S. D.

Litteris de Sciuro, quas ei dediſti ad me ſcriptas, quando primum huc ille venit, & iudicio tuo contentus dilexi ipſum, præſtitiq; officia quæ potui. Omnes enim commendatos mihi abs te complecti me beneuolentia non eſt obſcurum: poſtea perfecit Sciurus ſtudio & induſtria ſua, vt mihi inprimis carus eſſet. Deliberationibus de ipſo noſtris & tua ſententia eum delectari iam non dubito, poſtquam ea acciderunt in his regionibus, quæ omniũ fere opinionem fefellerunt. Futura autem commendemus Deo. periculis, ſi qua mihi præ ceteris impendent, non valde terreor. Accerſenda quidem illa, ſicut ſcribis, non ſunt: nam auget miſerias cogitatio ἐπικτήτου κακοῦ: Sed quod

 vitari

vitari non poteſt, fortiter, vel æquo ſaltem animo ferendũ eſt. Quando autem non fui in aliquo periculo iam annis plurimis? Folia, inquis, ea ceciderunt, nunc arbores cadent. Calicem igitur ſalutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo. περὶ δὲ τῶν φαινόντων καὶ συκίνων ἀνδρῶν, quos ex Ariſtophane adducis, id ſcilicet relinquitur, vt culpa à nobis abſit. Et δίκη tandem corripiet τῶν κακῶν τέκτονας. Sed de his omnibus coram plura, neq; omnia ſunt ſcribenda, te quoq; autore & monitore. Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum liberatorem generis humani oro, vt miſereatur paruuli gregis ſui, & mitiget calamitates, & te tuoſq; omnes cõſeruet. Vale.

IDEM TYPOGRAPHVS.

Epistolas Philippi Melanchthonis ad eundem Ioachimum Camerarium ſcriptas de Grammatices ſuæ libello, quamuis antea expreſſas hoc loco denuo exponere, eſt viſum. Eſt autem prior de ſententia Philippi Melanchthonis propter ſequentem reſponſionem, (quam neque ipſam duximus omittendam.) de altera miſſa, extante inter alias ſuo loco, nõnihil quaſi dilatata. Quemadmodum poſterior informante & iubente Philip. Melanch. aliquanto operoſius elaborata. Atq; poterit hinc quoq; intelligi, quæ inter duos iſtos fuerit & animorum conſenſio, & voluntatum ſimilitudo, & communicatio operarum in ſtudijs liberalibus.

Philip.

PHILIPPVS MELANCH.

IOACHIMO CAMERARIO PAB.
viro optimo amico ſuo cariſs.
S. D.

FACVNDVS comes in via pro vehiculo eſt. Adiunge igitur Sadoletum cum Francicum iter ſuſcipies, niſi venit ille iſthuc tardius, id quod de indicatione conſilij tui verebamur. Huius dulciſſimis ſermonibus lenietur itineris moleſtia, cum per Thuringiacum ſaltum, & Nariſcos tuos eundum erit. Etſi te quidem habiturum comitem Ballorhodum audimus, cum quo ita erunt multa quæ voles ac cupies loqui, & tantam de illius σωμομιλήσει, capies voluptatem, vt neq; deſideraturus aliam ſubleuationem, neq; interpellationem vllam admiſſurus eſſe videaris: Verum in præfectura hunc fortaſſe relinquetis. At inde etiam qui vos proſequantur, habebitis notos homines, & tui inprimis amantes. Venies etiam vt opinor, ad præfectum Regiomonti, cuius humanitas & ſuauitas atq; profecto etiam ſapientia, non relinquet locum alienis diſputationib. Nam illic quo tendis, ſcio tibi tales curas, negociorum tuorum occupationibus & cariſs. tibi amici colloquijs penitus excuſſum iri. Sed tu habes Sadoletum quem voluiſti. Mihi quidem nuper iſtinc reuerſo domum, reguſtanti ſcriptum, placuit conſilium operis & imitatio antiquitatis. Ac de vtraque re, vel potius de toto opere tuum iudicium ad nos perſcribes. Caſparem hoc tempore hinc expatiari, moleſte ferabam, cum inſtaret ἀρχαιρεσία,

σία, in qua χειροτονία ipſius poterat me noua ſolicitudine liberare. Hanc epiſtolam, ſi accipies ante iter tuum, fac reſcribas nobis priuſquam proficiſcaris, hoc mihi erit gratiſs. Etiam ex itinere velim φοιτᾷν πρὸς ἡμᾶς litteras tuas, non ſolum ad leuandam ſolicitudinem meam, quam reliquit nobis tua peregrinatio, ſed ἵνα φοιτῶς ἂν εὐφραίνοιν. Bene & feliciter vale cum familia vniuerſa. Pridie Iduum Octob.

IOACHIMVS CAMERAR. PHILIPPO MELANCH. V. CLAriſsimo, S. D.

HAEC ſcripſi cum iam eſſet deponenda prouincia, vel ſi mauis, abeundum magiſtratu ſemeſtri noſtro. Accepi autem litteras vna cum libro à Caſpare noſtro tuas, ad veſperam heſterni diei, quo tempore Caſpar vna cum Eraſmo ad nos venit, ac tum quidem librum inſpexi, ſed quod cũ gratiſsimis hoſpitibus colloqui de pluribus cuperem, & omnibus pene momentis interpellarer, ab ijs, quibus negocij aliquid coram me erat, legere nihil potui. Poſt cœnam autem ad lucernam ſane multas pagellas confeci, ac præclarum mihi ſcriptum viſum eſt, & conſimile aliorum huius autoris hominis politiſsimi, etſi quædam in ſumma diligentia eruditionis illius deſidero. Concedatur enim hoc & nobis, vt iudicium faciamus, & de hominum & de ſcriptionum genere iſto, vel ſi illa, quaſi diuinitas ſuſpicienda tantum eſt nobis, veluti ὀπιγθονίοις, laudentur ſane &

ne & pulcerr. eſſe perhibeantur vniuerſa, ſed de his coram aliquando. Meum iter adhuc differtur, remorante nos Ballorhodo, qui primum terrore quodam narrationis illud retudit, nunc ceſſatione ſua retardat. Conſtituimus tamen ad diem proximum XIIII. Cal. Nouemb. illud nos ingreſſuros eſſe. Te vix putant huc venturum ad nuptias, futurum enim iſtic dictatorem, vt tu appellas. De libro ſcire cupio cuius ille ſit, vt precium ſoluatur, nam volo eum retinere. Nunc ad te venio cum petitione parua illa quidem & facili: ſed quã obtineri plurimum intereſt eius, cui nos hanc operam damus. Res autem hæc eſt: Noſter Papa, is vir, quem de ſermonibus noſtris cognouiſti, id eſt, pius, probus, diligens, ἀχρήματος., poſt editum à me permiſſu tuo Grammaticæ Græcæ libellum, etiam latinum emittere parat, eum quem Micyllus noſter veriſsimis à te ornatus laudibus, quondam dedit nobis aliquanto pleniorem. Hoc fieri te ſciente & conſentiente mirifice vult & laborat, & in hoc non tam ſucceſſum omnem editionis ſitum eſſe, quam exiſtimationem ſuam verti arbitratur. Confugit igitur ad me, & interceſſorem me ſibi eſſe expetit. Quapropter te, mi Philippe, vehementer etiam atq; etiam rogo, primum vt in hac re Papæ deſiderio obſequaris, deinde & mihi gratificeris, qui illi optime cupio, vel ſi tu aliter cenſeas, de hoc etiam me reddas certiorem. Vale mi ſuauiſsime Philippe. Noſtra familia peramantér te & tuos omnes ſalutat. Te vero officioſiſs. G. Comes noſter. Iterum vale. XVII. Calendas Nouemb.

PHILIPPVS MELANCHTH.

IOACHIMO CAMERARIO PA-
bergenſi viro optimo amico ſuo
ſummo, S. D.

SVNT quidem Scholaſtici magiſtratus opinione multorum neq; dignitate præſtantes, & laborum atque periculorum ſingularium expertes: Vtq; doctorum ſapientia χολὴν οὐκ ἔχειν perhibetur: ita horum inter ipſos adminiſtratio lenis & placida & tuta eſſe creditur. Tu tamen profecto & ſenſiſti nunc etiam, quanta moleſtia ſit ἐν τῷ ἄρχειν, & ſemeſtre tuum finitum eſſe valde lætaris. Atq; eſſent fortaſſe in noſtris πολιτεύμασιν facilia omnia, ſi non Scholaſticus ordo iniquitate quadam vel hominum vel temporum grauiter laboraret. Experimur enim indies magnas & difficiles aduerſationes, cum quibus nobis eſt luctandum, impari quidem apparatu, & admodum diſsimilibus copijs. Nam quibus nos rebus inſtructi ſumus, id eſt, humanitate & litteris & mediocri eruditione ac doctrina, eæ neq; firmæ ſatis ad protegendum, neq; validæ ad defendendum reperiuntur hoc tempore, quo animi hominum diuitiarum & potentiæ ſplendore capti, fauoris & exiſtimationis quaſi viribus deſtitutas illas imbecilles & & εὐνικήτους relinquunt. Nam quod ſit aduerſariorum robur, quæ & quam denſa agmina, quæ virorum armorumq; inſtructio, nihil eſt neceſſe perſcribi, præſertim ad te, quem certius omnia quam velles, non audiendo, ſed experiundo comperiſſe ſcio. Atque vtinam eſſet inter eos modo concordia & animorum

voluntatumq; conſenſio, quorum vnus ordo eſt, καὶ μία τις οἷον συμμορία, neq; in profeſsione pulcerrima optimarum litterarum & artium vſurparentur alieniſsima ſtudia pertinaciæ & maleuolentiæ: ita enim melius vel cedendo vel dimicando, ſi opus eſſet, ſalutem poſſemus tueri, nam dignitatem quod ſperemus nihil eſt, quam prorſus amiſimus. Dicit noſter ciuis Demoſthenes, locupletem eſſe Rempub. eam, quæ ſocietatę & fide & beneuolentia augeatur, quibus noſtræ fere communitates nequaquam abundant. Sed hæc de quo dam ſenſu miſeriæ noſtræ copioſius diſputaui quā debui. Et cogitandum nobis eſt, cum noſtra delicta, tam prioris quam quotidianæ vitæ mereri animaduerſionem quandam in nos, tum certo quodam conſilio conniuere interdum Deum ad homi num audaciam & ſcelera, vt quemadmodum dicit idem, cuius paulo ante memini, Demoſthenes, ſibi in conſideratione ſummæ clæmentiæ Athenienſiū ſæpe ſubijſſe, φοβεῖσθαι μήτι δαιμόνιον τὰ πράγματα ἐλαύνῃ: Ita nos certo ſtatuamus hæc mala, quorū partim dolore, partim metu exercemur, non exiſtere fortuito, ſed certis de cauſſis à Deo immitti generi hu mano, & permitti vt Diabolus autor calamitatum ſæuiat aliquando in terris immanius. Ac cum nos cupiamus eſſe in eorum numero, qui Chriſti primum ipſius, deinde Apoſtolorum præconio conuocati fuere, & nunc etiam verbis illorum conuocãtur, qui eſt cœtus Chriſtianus & Eccleſia Dei, nõ querelis & nos & alios defatigare, ſed hoc agere & perficere debemus, vt veritatẽ colamus, & fidem Deo præſtemus, & freti miſericordia illius conſi-

conſiſtamus quiſqꝫ ſuo loco, non ſolum fortiter,
tanquam in acie pugnaturi, ſi neceſſe ſit, ſed per-
peſſuri etiam quæcunqꝫ oblata fuerint, ſcientes
Deum, qui propter filium nos beneuolentia ſua
complexus fuit, non poſſe à nobis eſſe alienum. Et
hunc conſeruaturum Chriſto ſuo proprium cœ-
tum, in quo ipſius caritas & merita, ac beneficia
ineſtimabilia perpetua prædicentur, & laudetur
ipſe Pater Domini & liberatoris noſtri Ieſu Chri-
ſti, cum ſancto ſpiritu. Hic neque durare neqꝫ
conſtitui ſine ſcholaſticis conuentibus, & bonarũ
artium cultura poteſt: Quapropter idem Deus
noſter etiam harum curam geret, & perficiet, vt
aliquas ſedes habeant, in quibus exerceri atqꝫ tra-
ctari poſsint. Nam ſi quid eſt vicij in re, vel ſi qui
docti aut à cognitione & honore Dei ſeſe auer-
tunt, aut ad veritatem oppugnandam conuer-
tunt, de ijs iudicium relinquamus τῷ μόνῳ ἀληθεῖ κριτῇ,
quem neqꝫ fraus vllius fallere, neqꝫ improbitas ef-
fugere poterit: noſtrum vero quiſqꝫ veluti in acie
ac caſtris ſuum locum teneat, & exequatur mu-
nus ſuum. Omnes autem ſpe certa nos ſuſten-
temus amoris DEI erga nos, propter Chriſtum,
qui venit in hunc mundum, vt deformes peccatis,
& ſceleribus pollutos, & flagitijs inquinatos ab-
lueret & mundaret. In huius igitur fide, illa quam
dixi, ſpe nos conſolemur, & precib. incumbamus,
innocantes opem DEI noſtri, in his communi-
bus tantis miſerijs & ærumnis proprijs noſtris. Ne-
quaquam autem exiſtimemus in ſtudiorum noſtro
rum etiam exordijs & primis elementis verſari, aut
DEO

Deo minus gratum ant nobis inhoneſtum eſſe. Immo hæc ipſa fundamenta fideliter & accurate collocemus, ſuper quibus aliquando ædificia præclara doctrinæ extruantur, vt puer poſsit perdiſcere ea, quibus μετ' ὀλίγον ἀνὴρ γενόμενος vtatur, neu requirat tum, vt multis accidit, quaſi ἐφόδιον doctrinæ, cum in medio iam itinere verſabitur. Itaq; neq; me piguit puerilia ſtudia etiam Grammaticis præceptiunculis inſtruere, neq; illius operæ pudet.

Tibi quidem ago gratias cum meos libellos edi curas, & dexteritatem Chalcographi veſtri tua induſtria adiuuas. Neq; admodum laboro, vtrum iudicio vero, an beneuolentia tantum mihi tribuas, neq; facile dixero, vtrum maiorem mihi voluptatem allaturum eſſe videatur. Legi etiam nuper epiſtolam tuam, quam libello noſtro Grammatices græcæ præponi voluiſti, ſcriptam perbelle: atq; mihi valde placuit voluntatis tuæ conſtantia erga hanc partem, quæ contemnitur & parui fit á plurimis. Nunc quidem quod petis, vt obſequar deſiderio Papæ, & tibi gratificer, in eo & libenter & cupide morem tibi geram, immo permitto veſtro arbitrio totam editionem libelli mei, de quo quicquid egeritis, id recipio me ratum firmumq; habiturum, vel etiam, vt ἁπλούστερον dicam, magnopere & per omnia probaturum eſſe. Ac me cum hoc ſtudio veſtro ornari conſtet, quod tam ſolicite peteres veniam editionis, nihil erat. Quis enim eſt, qui ſoleat refragari honori ſuo? ἔνεστι γὰρ δὴ κἀν θεῶν γένει τόδε, τιμώμενοι χαίρουσι ſecundum σκηνικὸν φιλόσοφον. Sed de his ſatis. Scripſi autem Papæ, vt eiunu-

vt cumulate ſatis facerem voluntati veſtræ. Etiam dubitabam, an peruenturæ eſſent iſtuc litteræ meæ ante diſceſsionem tuam, etſi eram in ea opinione, te omnino Ballorhodum expectaturum, neq; ſine illo vel duce vel comite iter iſtud ingreſſurum eſſe, ad quod quidem quod attinet, cupio te feliciter illo confecto quam primum redire ad tuos, καὶ πρὸς τὴν σχολαστικὴν παλαίστραν, cuius humilitate & puluere ſcio, neq; præſtantiam neq; ſplendorem vllum eſſe potiorem animo tuo. Deus pater Domini noſtri IESV CHRISTI te cuſtodiat. Vale. Tuam familiam vniuerſam amanter ſaluto. Comes noſter in animo habeat ſententiam Ariſtotelicam, ὅτι ὁ διαφέρων ἐξόχως ἀρετῇ τῶν ἄλλων ἐστὶν ὥσπερ θεὸς ἐν ἀνθρώποις, quo magis amet diſciplinam, & gratias agat Deo, cum copiam ipſi fecit euadendi, εἰς ζῷον θειότατον, τυχόντι παιδείας ὀρθῆς, vt ait Plato. Iterum vale. XV. Calend. Nouemb. id eſt, altero die poſtquam tuas acceperam.

PHILIPPVS MELANCH.
HONESTO V. VALENTINO Papæ Chalcographo Lipſenſi,
S. D.

SIgnificauit mihi Ioachimus Camerarius, cui tuam diligentiæ & induſtriæ operam, valde probari intellexi: te cupere hoc tempore emittere in officina tua elaboratum libellum Grammaticæ Latinæ meum, ita quidem ſi hoc mihi non contrarium futurum ſit. Ego vero, etſi pro ea amicitia quæ mihi cum Ioachimo tot annis intercedit, quicquid

quid de illius conſilio feciſſes, fueram comprobaturus, tua tamen moderatione ſum delectatus: Neq; tibi ſolum libenter permitto, vt hunc libellum meum edas, ſed cum alios meos iam tuis typis expreſsiſti, ago tibi gratias: atq; ſi potero adiuuare conatus tuos, non patiar requiri ſtudium meum. Quinetiam prooemium non recuſauiſſem ſcribere, ſi paululum modo ocij ſuppeditauiſſet. Nam ego hoc tempore grauibus & moleſtis negocijs ſum occupatiſsimus. Velim à Ioachimo aliquid ſcribi. Sed de his vos ſtatuetis: quicquid autem feceritis, hoc me non ſolum probaturum, ſed gratum etiam & acceptum habiturum eſſe polliceor. Vale, xv. Cal. Nouemb.

Philip.

PHILIPPVS MELAN.

IOACHIMO CAMERARIO.

Diuinas Ioachime conciones
Donamus tibi Rhetorum duorum,
Facundo quibus ore Dij dederunt
Ingentes regere & tueri Athenas.
In ripa veluti ſolebat Hebri
Orpheus carmine flectere efficace
Et mulcere feras, virentibusq;
Ornis indere quercubuſq; mentem:
Plebem non aliter tenent ſequacem
Hi, leges quoties foro frequente
Condunt, & minitantur improborum
Vim iuſtam temerario furori,
Et donant melioribus ſalutem.
At ciues pia cum vocant ad arma,
Ignauaq; adhibent ſaces coronæ.
Aut cum reddere dulce ciuitati
Optatumq; diu ocium laborant.
Deberi tibi lucubrationes
Iure exiſtimo talium virorum,
Vnus qui euehis Atticis Athenis
Ad duros Alemaniæ colonos
Priſcarum monumenta litterarum,
Longumq; ex Helicone ducis agmen
Muſarum, tibi quæ recentiores
Contexunt hederáſq; laureamq;,
Cantuq; Herciniam nouo ferocem
Te lenire iubent & imprecantur
Immortale decus tibi Iachime.

AN. CHRISTI. M. D. XXIII.

INTERPRETATIO GRAECARVM SENTENTIARVM EXPOSITIS EPISTOLIS PASSIM INSERTARVM.

Ne forte aliquibus petenda eſſet aliunde interpretatio eorum, quæ in epiſtolis expoſitis extant, hanc quoq; in partem opera data eſt, vt illa eſſet cuiq; in promtu. Pro quorundam Nominum autem propriorum aut tanquam propriorũ ſcriptura Græca, tantummodo latina repoſita eſt.

Pagina. 1. Ipſius Chriſti imaginem. —— Vltimum actum ſiue finem. —— Secundum prouerbium: Iouis Corinthum. —— Iuueniliter, id eſt, leuiter & ſtolide.

Pag. 3. Myſterium, id eſt, rem arcanam. —— O. omnium cariſſime. —— Breui.

Pag. 4. ignes inferentem. Id eſt incendij autorem. Chriſto. Rationis ciuilis peritos viros & populi ductores ſeu præſides. —— De Theologicis reb. —— ſtolidis dictis.

Pag. 5. Illa de concentib. vnde abeſt oratio. —— Philippus. —— De Bucolicis. —— Theologicũ. —— In quib. omnino difficile eſt, numeros & concentũ intelligere non adhibita oratione, vt ſtatuatur, quid ſibi velint, & cuius exempli memorabilis imitationis ſimilitudinem habeant. Atq; neceſſe eſt vt exiſtimetur, Referta eſſe iſtiuſmodi cuncta multis ineptijs, quatenus vehementer amant celeritatem, & nuſquam offendentem atque beluinam vocem. &c.

De. a. b. & reliquis. —— enarrationem. —— Oedipus. —— Euchariſtiæ.

Pag. 7. Patefacturum eſſe etiam iſta de re Veritatem. — Græcis litteris operã dat ſtudioſe. — In die feſto Magorum. — Primum locum. — Primum locum. — Guſtum ſeu ſpecimen. — Qui falſo appellantur Theologi. — Et ludos, qualis eſt alea. — Operã dediſſe ſtudio Theologiæ, id eſt rerum diuinarũ doctrinæ. Thaumas. — O vere. — Et frater, non ſicut vocant falſo appellati Theologi, ſed germanum in modum. — Die dominico poſt diem Sebaſtiani.

Pag. 8. In Eunuchum. — Abſq; ſymbola. — Teſtor philoſophiam.

Pag. 9. De Cyri diſciplina. — Diſputationum ocio. — Tarditatem. — Chriſtus.

Pag. 10. Chriſtus. — Turbulenta & inexplicabilia.

Pag. 11. De Ariſtidis orationibus. — Guſtum quendam, ſeu ſpecimen aliquod. — In philoſophos. — Scandalis. — Itinerarium. — Præter vulgaria.

Pag. 12. Chriſtus. — Sic conijce ſagittas: ſine præſtigijs & ſine aſſentatione.

Pag. 13. Duo in itinere coniuncti. — Guſtũ ſeu ſpecimen. — Boni conſulere. — Stadienſium furorem.

Pag. 14. Epiſtolam Micylli. — Scholia. Granditas. — Subtilitas. — Et ſocium philoſophiæ.

Pag. 15. Polypodas: Sed ego conferendo aliquid dedi.

Pag. 16. Iterata procreatione. — Ebrium eſt. — Diei dominici Dierum XL.

Pag. 17. Male ominari. — Apparentibus. viſis & anticipatione futurorum. Male afficitur. — De. a. b.

Pag. 18. Aurificem. — De reb. Theologicis. — pædagogum. — De Antidiatriba. — Ipſi Theologo. —

prin-

Principium dimidium totius.— Ludum,ideſt,iſtud cet tamen.— Animales,an diuini ſpiritus.— Incitationem diuinam.

Pag.19.Porphyrius.— Et quorum ſpiritus Dei autor eſt.

Pag. 20. De dulci radice. — Et. a. b. Glycyriſſam.—Similem lentiſco.—Apud Theophraſtum.— De ſtirpibus. — Dulcis eſt etiam Scythica. Et aliqui prorſus hanc Dulcem radicem appellant. Naſcitur ad Mæotidem. prodeſt & ad graues anhelitus, & tuſſim ſiccam, & omnino ad morbos pectoris, & præterea ad vlcera, cum melle. Valet ad ſedandam quoq; ſitim, ſi in ore retineatur. Quapropter huius vſu & Hippaces durare aiunt Scythas ad dies vndecim atque duodecim.— Doctor.— De tuis perturbationibus.— In antidiatriba.— De a. b.— Princeps.

Pag.21.Socij eſſe furoris.— illum. a. b.— illius. a. b.—Etymologiam.— Poſtridie Palmarum.

Pag.22. principum. Nouæ doctrinæ.—

Pag. 23. — Pituita. — Et nunc ſecundum dictum Theocriti : nequaquam cicinnis. — Et iſta quidem ſcilicet iſta ſunt. — Vtere fortuna proſpera.

Pag. 24. Et totam Germaniam conturbare.— Nouitiorum prophetarum. — Et vtere fortuna proſpera.

Pag. 25. præconijs libertatis. — Oeconomum Myſterium Dei. — pro Reipub. celeſtis adminiſtratione. — Ciuilia. — Ditio," ſeu ditioni ſubiecta terra.

Pag.27. Specie quæ prætenderetur.— Speciem.— Et figuratæ.

Pag. 28. *Spiritualia? Zelotes Pelargiſſon, id eſt, ex ciconiæ factione.*

Pag. 29. *Status Reipublicæ.*

Pag. 30. *Extra nos, id eſt aliena.* —— *Ad nos.*

Pag. 31. *Deuteronomio.* —— *Antidiatriba.*

Pag. 32. *Maxime terribile omnium terribilium.*

Pag. 33. *Bono ſis animo.* —— *Diabolus.* —— *In Chriſto.* —— *Reſiſtere.* —— *Deſerentes locum ſeu ordinem.*

Actionum felicitatem, (ſcilicet, optat.) Quod non eſſet fama de Lutheri nuptijs ſimilia nuntiatura, viſum mihi eſt litteris, & veritatem & meam ſententiam tibi demonſtrare. Menſis Iunij die XIII. inopinato duxit Lutherus Boream, cum nullo amicorum ea re prius cõmunicata, ſed veſpere ad cœnam inuitato Pomerano & pictore Luca, & Iuriſconſulto Apello ſolis, peragit conſueta ſponſalia. Ac poſſit fortaſſe aliquis mirari illum hoc infelici tempore, bonis & honeſtis viris vbiq; grauiter laborantibus, non modo non affici ſimul dolore, ſed videri propemodum nihil penitus curare ea mala, quæ ante oculos verſantur: cum interea etiam exiſtimatio ipſius deminuatur, dũ maxime opus eſt Germaniæ excelſitate animi & dignitate ipſius. Atq; ego rem hanc ſic geſtam eſſe arbitror. Eſt vir iſte nequaquam ex ijs, qui homines oderunt & congreſſus fugiunt. Cotidianæ autem vitæ illius vſum non ignoras. Unde cogitare te cætera, quam me ſcribere, melius, vt opinor, fuerit. Itaq; mollitum fuiſſe quodammodo generoſum & magnum animum ipſius, non eſt mirandum. Præſertim cum factũ nequaq̃ culpandũ aut reprehendendum ſit. Nam ſi quid vulgo fertur aliud indecentius, Id mendacium, & hanc calumniam eſſe, perſpicuum eſt: Ego etiam naturam ipſum arbitror coegiſſe, vt fieret maritus. Eſtq; vita iſta

humilis

humilis illa quidem, ſed ſancta, ac ſi qua alia. Et nuptiæ honoratæ, in ſacris ſcripturis perhibentur. Quod autem in re intempeſtiuum & in conſultum ineſt (in quo maxime delicias obtrectandi & accuſandi ſtudium aduerſariorum faciet.) videndum ne nos conturbet. Iſto enim ſub negotio fortaſſe aliquid occulti, & quiddam diuinius ſubeſt, de quo nos curioſe quærere non decet, neq; curare nugas deridentium & conuicia facientum quorundam, à quibus neq; pietas ad Deum, neque ad homines Virtus exercetur. Quoniam vero ipſum Lutherum quodammodo triſtiorem eſſe cerno, & perturbatum ob vitæ mutationem, omni ſtudio & beneuolentia conſolari eum conor. Neq; auſim ſane ego tanquam erratum ſeu lapſum iſtud factum condemnare: Tametſi Deus multa veterum ſanctorum nobis errata ſeu lapſus exhibuerit, Quia vult nos exquirentes Verbum ipſius, non adhibere in conſilium dignitatem perſonamue hominis, ſed verbum ipſius tantum. Rurſum vero maxime is impius eſt, qui propter Doctoris erratum ſeu lapſum, condemnat ipſam doctrinam. Verum ego (quemadmodum dixi.) non exiſtimo quicquam hac in parte commiſſum agendo, quod defendi nequeat, aut omnino accuſari debeat. Præterea multa habeo, quæ argumento præclare ſunt, Dei amante eſſe hunc pietate præditum: Vt contumelioſi, & maledici in Lutherum, nihil aliud, quam opus efficiant Sycophantarum & ſcurrarum, vndiq; coaceruantum ea, de quibus impudens lingua accuſationis veluti viatico inſtrui poſſit. Erit etiam, meo quidem iudicio, ne inutilis quidem caſus iſte ad demiſſionem quandam pertinens, cum alte ſuſtolli & efferri ſemper ſit periculoſum, non ſolum ſacerdotio fungentibus, ſed cunctis mortalibus. Nam actionum felicitas occaſionē

dat prauitatis elati animi, non modo, quemadmodum orator inquit, dementibus, ſed interdum etiam ſapientibus. Ad omnia, Alia vita aliam quoque victus cotidiani rationem conſtituet, ſecundum prouerbium. Iſta ad te expoſui verboſius, ne euentus inopinatus nimis te perturbaret & triſtitia afficeret. Scio enim tibi boni nòminis Lutheri celebritatem curæ eſſe, & ille vt perpetuo reprehenſione & probro careat. —— *Referre gratiam quam parentibus ſolent grues.*

Pag. 36. *Animalem hominem, & madefactionis ſeu demerſionis moleſtiam belle ſe exhibiturum eſſe aduerſario.* —— *Singulare certamen.*

Pag. 37. *prius poſterius.*

Pag. 39. *De altera legatione.* —— *Non dicenda neq; enarranda.* —— *Hyperaſpiſten.*

Pag. 40. *Grauiora.* —— *Diuina negotia.*

Pag. 41. *In beatorum inſulis.* —— *Vulpium.* —— *Diuerſorium.*

Pag. 42. *per philoſophiam.* —— *De quæſtione vulgata.*

Pag. 43. *locum ſeu collocationem.* —— *Dialecticen.* —— *Orbem diſciplinarum quaſi manu deducere.* —— *Secundum ſubiectam materiam.*

Pag. 45. *Similem.* —— *Luporum amicitiæ.* —— *Amatorium ſcriptum.*

Pag. 46. *Eſt enim non gratia, lenta gratia.*

Pag. 47. *Me Vulpio.* —— *Nuptias.* —— *Iliadem.*

Pag. 48. *Siria ſtella parumper ſupra caput morti deſtinatorum hominum tranſit diurna, maioreq; parte noctis fruitur.*

Pag. 50. *Homines hominibus.*

pag.

Pag. 51. Xenophontis. —— *Poſſeſſione.* —— *Vſum.* —— *Xenophonteum.* —— *Operariæ amicitiæ.*

Pag. 52. Amatorij ſcripti. —— *Tenui diæta ſeu victus cotidiani ratione.* —— *Philippus.*

Pag. 53. Inuectiuam.

Pag. 54. Dictio. —— *Elocutio.* —— *Dictionem.* —— *Elocutionem.* —— *Dictio.* —— *Philippus.*

Pag. 55. Mutaſſe Cantum. Id eſt, improbare priorem ſententiam. —— *Et iſta quidem iſta ſunt.*

Pag. 56. Prima commotio. —— *Secundus nauigationis curſus.* —— *Affectuum carentiam.*

Pag. 58. Eobano res præſentes. —— *Non habetur cura veſtrum aut philoſophiæ.*

Pag. 59. Dare ſeu Dato ei, qui dederit. —— *Pyrrhonē.*

Pag. 60. Et Muſis. —— *Non enim pertinentia ſcilicet ad noſtram philoſophiam, Ergo nihil ad nos.* —— *fallaciter concludere. Tanquam aranearum telæ.* —— *Telarum aranearum.* —— *Ignorat autem aranea quomodo inſtituat liberos, Vbi enim eduxerit, mors offertur illi à cariſſimis.*

Pag. 61. Scurram. —— *Et curæ eſt mihi Eobanus.*

Pag. 63. Non abſq; procemio. —— *Aequitatem & remiſſionem ſummi Iuris.*

Pag. 64. Quam moleſta res eſt, O Iuppiter & Dij, Seruum fieri.

Pag. 66. Paruulas gratificationes. Seu parua beneuolentiæ officia. —— *Non enim ocium ſeruis eſt.* —— *Mathemata.* —— *Et principia.* —— *principiū dimidium eſſe totius.* —— *Tyrannidem ſeu Regnum.*

Pag. 67. At vita vere eſt, vnica hæc ſcientia.

Curæ Deo quod ſimus: Is enim paruulos Paſſerculos qui ſeruat, omnes inuocant Quicunq; eum,

vt pius tueri vult pater. Res enim Amicorum communes, & amici communes ſunt.

Pag.68. Mathematicam. — Biblia.

Pag. 69. Sacra biblia. — Abſque inſcriptione Doctoris.

Pag.70. Tenui diæta. — procemijs. — Una vobiſcum philoſophari. — Exitum.

Pag. 72. De migratione. — Adeo ipſa quidem humana ſapientia nihilo magis ſcit eligere optima, quam ſi quis ſortiendo, id agat, quod forte obuenerit. Dij vero, Mi fili, æterni ipſi norunt omnia præterita atq; præſentia, et quid ex vnoquoq; horum ſit euenturum. — Boni conſulere præſentia.

Pag. 77. Oratione longa vti.

Pag. 78. Contra Anabaptiſtas.

Pag. 79. Neſci quomodo appellem.

Pag.85. Verſantem in Rebuſpublicis. — Epiphaniæ.

Pag. 90. Quos oportebat eos eſſe, qui inſtituerent ludos ſeu certamina, non diſſidiorum ſed honeſtiſſimorum ſtudiorum.

Pag. 91. Enarrationem.

Pag. 92. Is qui coram intueretur. — communes enim ſunt amicorum amici.

Pag. 93. Alij quidam turbant. — Dei ſupra genua poſita eſt, Id, eſt diuinitus præſcripta.

Pag. 94. Ciceronianum. — Phœocomus. — Cognominem mihi. — Chriſtus.

Pag. 95. Curam, ſeu ſtudium. Ethica.

Pag. 96. Principum.

Pag. 97. Secundum euentum. — Vicinos ſuos. Sero enim accerſiti fuimus ad iſtas conſultationes. Et antea iam decreuerant Principes bellum ſuſcipere, & præparare res

rare res neceſſarias, & militem conducere, & ſocios aduocare.

Pag.99. *Arbitros Treuerenſem & meæ patriæ principem. — Ne petentes quidam pacem aut compoſitionem, impreſſionem facere in aduerſariorum terram. — Mutationes vniuerſi ſtatus publici. Iſtud vero iniquum nobis videbatur, neque diſceptare, neque ſtudere dijudicari controuerſiam, neque arbitros poſtulare ante bellum: Præſertim cum Imperator mandaſſet, vt quieti eſſent. — Principes. Indicij.* Pag.100. *De compoſitione. — Princeps. — pudor non bonus. — Extructio. — Dies autem reliqui, teſtes ſapientiſſimi.*

Pag.101. *Supra genua Dei. — Politica. — Decorum ſeruando verſandum in hac vita. — Aduerſus Tullij inimicum.*

Pag.102. *Ad Leptinen. Non maledicere mortuo. — Vulpij. — . Vulpium.*

Pag. 103. *Nicoleon. — Vicinum. — Paſtorem. — Arceſilam. — Errata.*

'Pag.104. *Vulpij. — Quod fertur vulgo noua moliri, & non modo correctionem librorum (hoc enim laudo) policeri, ſed mirabilia etiam quædam artis ſuæ, cum nondum aſpexerit Iudicum conſeſſus. — De pace. Affirmabat ſe vidiſſe archetypum coniurationis. Hoc enim dicentem eum multi honeſti & boni viri audiuerunt. Nunc autem diſſonat ab illa narratione defenſio.*

Pag. 105. *Narratio. — Qui fidem habuit. — Affirmare incerta. — Extra preces atque vota. — Moderatior. Theologica tractant: ſeu de rebus diuinis diſputant.*

Pag.106. *Vehemens aliquis ac grauis & iracundus inueniebat fidem ſemper, contradicens vero ſuſpectus*

 erat. —

erat.—— Artificium qualibet terra alit. —— Artem pragmaticorum.

Pag. 107. *Aduocato.—— Cura.—— Verum non ſecundum noſtram philoſophiam.—— Valde enim querulus eſt.—— Et erga eos qui mutarunt veterem doctrinā appellatæ Eccleſiæ, videtur mihi durius affici, quam deceat: conſiderando quidem exquiſite errata quædam & ſcandala, ſed recte facta nulla conſideratione digna ſtatuens.—— Memento Epicharmeum illud.—— Gaudet enim, vt par eſt, obſeruatione.—— Politicis negotijs.*

Pag. 109. *Ad polentas, id eſt, ad victum.*

Pag. 110. *Secundum id, quod nunc in medio eſt, cognomen. Scripta Lutheri.—— Attendendo cauere fermentum phariſæorum.—— paruæ fidei homines.*

Pag. 113. *Inſtitutione puerili.—— Plane contemnenda.—— Diſputaui autem cum Luthero multa de Synaxi, & illa admirabili, quam aliqui aſſerunt, permiſtione panis & corporis Chriſti. Atq; ille reſpondit plane & cōſtanter affirmans eadem ferme quæ prius.—— Aduerſus Anabaptiſtas.*

Pag. 114. *A Colica.*

Pag. 116. *Vna philoſophari.—— Mendicus mendicos aliquid ſcilicet præripiat.—— paruas gratificationes.—— Qui opus vrgeat.*

Pag. 116. *Indomitū.—— De conuentione.—— Dei ſupra genua poſitum eſt.—— pontifices.—— Imperator.*

Pag. 118. *Anteuerſurum eſſe, vt vtatur occaſione rerum.—— De non repugnando Imperatori, & ſic reſpondimus Principi noſtro. Lutheri ſcriptum.*

Pag. 119. *Dominici diei ante palmas.—— Valde terribilia.—— Multæ & graues pœnæ.—— De bello Turcico.—— pontificum.—— Sordes & excrementa.—— Philippus.*

Pag. 120. *Cœnæ dominicæ. — Ciuitatum quarundam legati. — Regis Gallici. — Ad modum Gallicum. — De Turcis.*

Pag. 121. *Sed mihi videntur aduerſarij noſtrorum non expertes eſſe formidinis, & fortaſſe pœnitet eos illius tam grauis negotij. — De ſchiſmatibus. Eccleſiæ inquit.*

Pag. 123. *Dum pondus trahitur nimium, impingit vlcus dolorificum aliquis ſuo cordi, priuſquam ea, quæ animo cogitant, aſſequantur. — Legitur autem &* ἑλκύμενος, *id eſt ducens ſeu trahens aliquis pondus, eadem ſententia. — Ducem ad omnem veritatem.*

Pag. 124. *Capita.*

Pag. 125. *Proprij Iuris libertas. — De Liturgijs. — De Cœna dominica. — Et ego non admodū feſtinabam de illo negotio ſententiā ferre. — Extranei quidam.*

Pag. 126. *Qui depoſcebantur. — Satis enim eſt propriarum curarum. — profanitas. — peccaſſe videor.*

Pag. 127. *Pentecoſtes. — Nunc in manibus habeo ſcriptum edendum de iis, quæ controuertuntur. — Eiuſdem ſententiæ, cuius illi.*

Pag. 128. *Rex. philoſophica ſcripta. — De cœna dominica.*

Pag. 130. *Additos cuſtodes. — Valium.*

Pag. 131. *Ad noſtrum Ducem. — Quod conuentiones & conſpirationes cum extraneis illis ratas non habeat. — Ad diſputationem. — Ethicorum id eſt Moralium.*

Pag. 132. *Mutæ perſonæ. — Communes amici. — Propter Eccleſiaſtica negotia.*

Pag. 133. *De ſectis. — Compendium. — De di-*

ctionibus

ctionibus ſeu vocabulis. — promiſcuam turbam. — De ſcriptis Epiphanij. — Hiſtorica.

Pag. 134. De dogmatibus. — Si carnes non aſſint. (Integrum prouerbium eſt. Si carnes non aſſint, ſalſamenta boni conſulenda ſunt.) Nondum enim placet eſſe cum præſentem in illo conuentu.

Pag. 135. Taurocero. — Iudaiſſontes. — Socium.

Pag. 136. De Imperatore. — Antiochum agere.

Pag. 137. Princeps ſcriptionum. — Pontifices.

Pag. 138. Conſiliarij. — Acerbius. — Confuſionem. — Mirificum quiddam.

Pag. 139. Propinquus noſtri Ducis. — omnia de omnibus. — propinquum noſtri.

Pag. 141. Theologi. — Domum meam. — Ad pontificem Vrbis Auguſtæ. — Ptolemæi. — Vale. Meminiſſe; Quod repletorum corporum exercitia, lædant corpora.

Pag. 142. Et dignitatem. — ſupra genua Dei. — Grammatice.

Pag. 143. Occaſionis pacis. — Quæ in medio verſantur, vtrinque occiduntur. — Me agente. — Secundum fluxionem, ideſt, ſecundo flumine.

Pag. 148. Statum ſeu Rem. — Verba pro polenta. — ſtatu, ſeu Re. — Eum qui abijt.

Pag. 150. Commoditas orationis. — Moderationibus. — procœmia, ideſt exordia.

Pag. 151. Tyrannidem. — ſtatum ſeu Rem.

Pag. 152. Noſtri ſocij & ipſi nonnihil inter ſe videntur laborare. — Bucranos. — correctionem.

Pag. 153. Bucraniſſontes illi propemodum ſoli obſtiterunt, ne pax fieret: Nam aduerſarij propoſuerant conuentiones ſatis æquas. Verum de his. — Noſtris aduerſarijs. — Vale. *Pag.*

Pag. 154. Ad ipſum Theologum. — Etymologiam id eſt, originem nominis. — Rerum Temenidæ. — Theologus. — De Ethicis Ariſtotelis.

Pag. 155. De quæſtione: An liceat repugnare. — Detrimentum eſt malus vicinus. — Dementiæ. — Theologicas diſputationes de illa quæſtione. — Et alia multa talia. — Queſtio generalis. — circumſtantias. — Exitum ſeu finem. — Liturgias.

Pag. 156. De repugnando. — Verum de illa quæſtione. — Moderationem. — Orator. — conſolamina.

Pag. 157. Societatis belli. — Syncretiſmum. — De Liturgia.

Pag. 158. De politicis rebus.

Pag. 159. De politicis non habeo quid ſcribam. — Heraclides. — Pontifex. — Et non omnino conſecutus, quæ voluit, dicitur incidiſſe in morbum atrocem.

Pag. 160. Eadem menſura. — Et Pontifex. — Theologis, de quadam quæſtione. — Improbat enim.

Pag. 161. Tanquam in Comædia exagitari. — Defenſionem. — Viam & rationem habet. — Silentium.

Pag. 162. Iuniori. — Quæ dantur. — Narrationem. — Sanctæ Trinitatis.

Pag. 163. Chronica.

Pag. 164. Societatis. — Incrementum, ſeu eo vbi contentio maior eſt.

Pag. 165. Sed Dei ſupra genua.

Pag. 167. Hermaphroditus, ſeu dubij ſexus. — Verum ſapientiſſ. teſtes ſunt Dies. — Quæſtionem de nuptijs Regis.

Pag. 168. Brengos. — Chronicis. — Iubatis. —.

Pag. 169.

Pag.169. pontifex Moguntiacus, dixit etiam ipſum Imperatorem hoc ſcripſiſſe, & narrauit Rex Angliæ.— verum Regis Gallici mandata habet de ſententiæ declaratione. (Hæc enim fiebat apud Græcos olim porrectis manibus.) Valde philoſophantur.

Pag. 171. Xiphias, in quo nomine eſt ſignificatio gladij.— De Rege Danico exule.

Pag. 172. Interrogatum.

Pag. 173. Honeſtum. — Ciuiliter. — Comctam.

Pag. 174. Exitum. — Areas. — futura prædicens.

Pag. 175. De ciuitate veſtra multa audio. Impij. Romanenſem doctrinam. — Exitum Vel, id, quo exitus paretur.

Pag. 176. R. Ferdinando. — De liturgia. — Ad Leptinen. — Publicum. — Facultates. — Prædas actas.

Pag. 178. Fide dignis. — Exitum.

Pag. 179. Eius, qui nunc agitur, conuentus negotia. — De negotio Academiæ Turingicæ. — Turingorum.

Pag. 180. Fati. — De compoſitione.

Pag. 181. De politicis. — Compoſitionis, quam efficere cœpit Pontifex tibi notus. — Ciuitatum. — Verum bono eſſe animo oportet.

Pag. 182. Hectica. — Perpetiendo enim didici. — Et agile. — Chalcographus. — Vna philoſophari.

Pag. 183. Malus typographus. — Florido ſcriptori, aut alijs quibuſdam apud vos.

Pag. 184. In latitudine.

Pag. 187. Supra genua Dei.

Pag. 188. Pro gratia gratiam reddere. — Exitum.

Pag.

Pag. 189. *Periclem.* — *Agricolam.* — *progreſſio ſeu contentio.*

Pag. 190. *Vim.*

Pag. 191. *Inſanabilia.* — *Saturnij.*

Pag. 192. *Vaticinationis opus.* — *Corrigere*

Pag. 193. *Primum actum.* — *Exitum.*

Pag 196. *Libertate vtens.* — *Ipſis eiſdem verbis. Iudicia. Summi Iuris.* — *Aequitatis.*

Pag. 187. *Argumenta.* — *Numiſma.* — *De Meteoris.* — *In latitudine.* — *De rebus politicis.*

Pag. 198. *An velis apud noſtros degere: Etſi enim non admodum placent mihi quædam noſtorum occulta mala, tamen illa fortaſſe boni conſulere poterit philoſophus aliquis & moderatus.* — *De Iuſticia.* — *Exquiſitius.* — *Ratione & via.*

Pag. 199. *Viſum quoddam.*

Pag. 200. *Quemadmodum videtur, ſignificat Temenidem, & cataphractus vel Heluetios vel Boios.* — *De Trinitate.* — *An ſit perſona Verbum: An ſit perſona Spiritus.* — *Ideas vero perſonarum & differentias exquiſite perquirere, non admodum conducit.* — *principum ſacrorum.* — *Tyrannidem.* — *prælia Theologorum centaurica.* — *Aethiopica.*

Pag. 203. *Dux.* — *De approbatione declaratæ ſententiæ.* — *Chriſtus.* — *Communia enim ſunt amicorum onera.* — *diſerte.* — *Contubernalium.* — *Aemulatur enim vicinus vicinum.*

Pag. 204. *picturam.* — *Polybium.* — *Verbum.* — *perſonam.* — *verbum ipſum.* — *Diei dominici.*

Pag. 205. *Tanquam diuini interpretes.*

Pag. 206. *De Synodo.* — *paſchatos.*

Pag.

Pag. 207. Natura philoſophum (id eſt ſtudioſum ſapientiæ, eſſe.) Amicorum onera ſeu moleſtias.

Pag. 209. Pontifex.— Valde Tyrannica.— Conſcripſimus. — Notationes.

Pag. 210. Milichium.— Secundæ cogitationes & aliorum conſuetudines. — Vna philoſophabimur.— Exitum.

Pag. 211. Pædagogicus magis quam politicus. — legum ſcriptiones.

Pag. 212. Halcyonea. — Optimum conſilium dans.

Pag. 213. Arminium.

Pag. 214. Pœnæ ſeu multæ. — Verum iſtud arcanum eſt. — De rebus Eccleſiaſticis.

Pag. 215. Conſcientiam flagellare. — Obſcurius.

Pag. 216. An velis apud nos vitam degere.— Pontificis. — Eum quem compellaui ante Romanos. — De temperamentis.

Pag. 217. De vulgata quæſtione. — De exorbitationibus. — Non admodum facile eſſe inuentu opus, de quo non crimen inferri alicui poſſit. Difficile enim in re aliqua agenda nihil peccare. Difficile etiam, quamuis agendo nihil peccetur, non incidere in Iudices imperitos & iniquos. — In circumſtantijs negociorum. — Secundo flumine. — Viſum — De profana ſententia.

Pag. 218. Theologi. — Quæſtionis generalis. — Status publici. — Inſcitia artis. — philoſophandum eſſe, & ad patriæ & ad poſteritatis vtilitatem.

Pag. 219. De generali ſcilicet quæſtione. Tempora.— Scholaſticam vitam. — De migratione in noſtrũ Gymnaſium.

Pag. 220. Cum bona fortuna. — De reſtituendo Vuirtebergenſem.

Pag.

Pag. 221. *Iuuenes perferẽtes litteras.— De vnguento quodam. — De politicis. — De reſtitutione. — Imperatorem. — Brenonius. — Iſtæ vero promiſſiones ſimiles videntur eſſe punicis. — propoſitio ſeu initium, tumultus ſpeciem habet. — Exitum. Seniles affectiones. — optime vir ac amice.*

Pag 222. *Vnguentum. — Macedonem. — De Macedone. — Tyrannici pontifices. — De generali quæſtione.*

Pag. 223. *Ad polentas. — Inanem gloriam. — Germanum in modum.*

Pag. 224. *Natura. — propoſito philoſophus. — Rumoribus diſſipatur. — Die Dominico. — compoſitiones quaſdam doctrinæ. — Vtercunque aduerſariorum exercituum ductor. — Initium. — De Macedone.*

Pag. 225. *paruarum gratificationum.*

Pag. 227. *Dijudicabitur, ſeu comprobabitur.*

Pag. 228. *Cognomini. — Rebus deſperatis. — Idololatriæ.*

Pag. 229. *Ad Regem. — De Macedonicis compoſitionibus. — In montes Matris Mariæ.*

Pag. 230. *Ad ſecuritatem. — Oeconomia. — In fundo. — Macedonica dijudicauit modo Deus.*

Pag. 231. *Pecuniario. — Oeconomicam philoſophiam. — Vtilitatem.*

Pag. 232. *De diſceſſione. — Moderationem, ſeu moderatam ſententiam. — Tardi atis. — princeps, & Ceraſphorus. — Ex Anglia. — Lente feſtinare. — Centauri. — De maximis rebus. — Confuſio. — Apud Gallos. — Apud Anglos. — De vocabulis ſcriptum.*

Pag. 234. *Neceſſitati. — De futura extrema pernicie.*

pernicie. — Magnam compoſitionem.

Pag. 235. *Autumnus tabeſcentibus malus. — In Academiam ſuam. — Et optarim et oportebit aliquādo me diſcedere ex hac minus opportuna regione. — Non enim abſq; periculo de maximis quibuſdam rebus, cum amicis diſſerere contingit. — De Anglicis negotijs condemno tarditatem meam.*

Pag. 236. *Affectionem amoris. — Amans liberos meos. — Inſanirem enim (niſi ſcilicet hoc facerem) familiariſſimus Macedoni.*

Pag. 237. *Deo curæ eſt Eccleſia. — Grynæum.*

Pag. 238. *De compoſitione. — Ceraſphoro. — De cœna. — Anglicas. — Abſona & inimica philoſophiæ noſtræ.*

Pag. 240. *Armari ipſum aduerſus Anglicum Regem, & eos, qui nolint parere Synodo. — Venit autem ad nos hoſpes quidam ex Anglia miſſus, qui tantum de alteris nuptijs Regis diſputat. — Negotia autem Eccleſiaſtica non ſunt, vt ait, Regi curæ. — Gallos autem admodum furere audio. — Quod oporteat Eccleſiam imitari afflictionem Domini ſui. — Et abſq; Sophiſtica. — Et conuentibus ac Colloquijs.*

Pag. 241. *Studioſi Græci ſermonis. — fulgor. — Noſtrates, & Dominus apud Sales. — prudentiam, qui imparati tantas turbas moliuntur.*

Pag. 242. *Eadem menſura. — Memorabiles. — De dogmatibus.*

Pag. 244. *De periculis Regionis illius. — De dogmate quodam.*

Pag. 245. *Hoſtes doctrinæ piæ.*

Pag. 246. *purpuratus.*

Pag.247. Et ſine dignitate.

Pag.248. Et quod quidam, quos minime oportebat, non admodum boni conſulere viderentur ſimplicitatem noſtram, quod auderem de quibuſdam minus exquiſite, ſeu curioſe, verba facere. — Lingua quo vadis?

Pag.250. per me ipſum.

Pag. 251. phyſica. — philoſophia noſtra, ſic ſeſe habens, vt queratur propter quædam ac ſuccenſeat. — Cruda commouere. — Tecta vitia.

Pag.252. Eadem menſura.

Pag.253. Duces, noſter & Chattorum Princeps. — Chattorū Ductor. — Et ab ſe ipſo exaratū ſcriptū. — Etſi Eraſmus non effugit Adraſtiam. — Magnam com poſitionem. — Scholia. — Tetrabiblo (quem librum quadripertitum vocarunt.)

Pag.255. propter violenta mandata. — Ad Iuriſconſultorum ſubtilitates. — Conſpiraſſe aduerſus Imperatorem.

Pag.257. Noui aliquid impingo. — Secundas conſiderationes. — Improprie dicta, tanquam Stoicum quempiam aut platonicum.

Si quidem arbitraris eſſe peruicaciam
Inter bona amentem aliquod, haud recte ſapis.
Principes concordes.

Pag.258. Cæteri vero non videntur omnino deguſtaſſe noſtram philoſophiam & ſuauitatem, Et ideo cōſuetudinem & colloquia fugio.

Pag.259. Suſpiciones. — Thaumas.

Pag.260. Summum Ius.

Pag. 262. De Iuſticia. — Hypochondrios. —

 Cha-

Chamæleontem. — Chamæleon. — Boni conſule-re. — De coniugis repudio.

Pag.264. De Bois panica quadam. — Vicinos. — De conuentu noſtrorum. — Iuſſit accerſi te.

Pag.265. Exitus.

Pag.272. Concionatores populi.

Pag.273. Donum nuptiale.

Pag.274. De Synodo.

Nemo melius quam tempus ipſum conſulit.

Pag.275. Et medico.

Pag.276. Acta ſunt quædam, ſicut acta ſunt. — Non enim dicam male. — Euentus dijudicabit. — Negocium ipſum. — Ex tempore. — Bono animo ſis.

Pag.277. Diatriba fecit vt riderem, non admodum ad riſum procliuis.

Pag.278. Quatenus ars. — Rerumpublicarum primo. — profitentes vulgo. — A phyſiologia (quæ ſunt diſputationes de natura ac cauſſis) abſciſſa eſt. — Geneſes.

Pag.280. Eccleſiaſtico ſtatui. — progreſſione ſeu contentione. — Mutæ perſonæ. — Quaſi extra opus. — De Myſterijs.

Pag.281. Tractantium res ſacras.

Pag.282. Sacerdotali ordini. — Morbo impediente vrinam. — In vrinæ vijs. — Impeditam vrinã. — Medicinæ.

Pag.283. Secundas conſiderationes.

Pag.284. Rempublicam gerere, ſeu capeſſere. — De Myſterijs. — Graues & vehementes.

Pag.285. Vnum propter bonum ſimul duo diſtribuunt mortalibus mala immortales. Atque ſtolidi nequeunt illa moderate ferre, ſed boni poſſunt, honeſta ſic ver-

vertendo vt emineant. —— Iuſtiſſimæ affectioni. —— Tragica. —— fœderum coniunctiones.

Pag. 286. *Permanet autem in antiquis fœderis coniunctionibus.*

Pag. 287. *De dogmatibus. —— Iohannes Laſcius.*

Pag. 288. *Panicos tumultus.*

Pag. 289. *Inepti, Imperiti honeſtatis. —— Compendiarium.*

Pag. 290. *Ethica, (quæ eſt doctrina de moribus)*

Pag. 292. *Eos qui ſunt in Magiſtratu. —— Socios operis. —— De cuculo. —— Doctrinam explicantem. —— Nouas locutiones.*

Pag. 293. *Confabulationibus.*

Pag. 294. *Collocationis partium, ſeu graduum. —— Aliena à Libero.*

Pag. 296. *Tabellarijs Regum. —— Recta ad famam progredientes.*

Pag. 297. *Ducem exercitus. —— Socium philoſophiæ.*

Pag. 298 *Supra genua Dei. —— Munus nuptiale. —— Hiſtorica.*

Pag. 299. *Societatem.*

Pag. 300. *Ad ipſum à noſtris miſſi ſunt legati. —— Conſiliumq; malum, autori inprimis nocet ipſi. —— falſo nominati ſacerdotalis ordinis.*

Pag: 301. *Pontifices. —— De Tyrannis.*

Pag. 302. *Qui reſcribit. —— Aduerſarium in ea cauſſa.*

Pag. 304. *Ex Iuriſconſultis aliqui ſomniant veterem dominationem.*

—— Hac prabeo quidem, ſed arripio altera.

Pag. 306. *Verum Natura Iuuenilis eſt Euripus. ——*

Somnijs. — fœdera. — De fœderibus. — Imperatorem & noſtros. — omnia bonis verbis plena. — De dogmatibus.

Pag. 308. Improprie dicta. — Ex Gallia. — profanitatem. — Didrachmum, ſeu pondere duum denariorum. — Mutationes ſtatus publici, ſeu Rerumpublicarum.

Pag. 310. Diſcendi cupidus. — Bonas ſpes.

Pag. 311. Abſq; tubarum ſonitu.

Pag. 312. Principum. — De coniuratione quadam. — Et Myſi videntur ægreferre crudelitatem iſtius, & fœdere coniunctorum. — princeps ſeu Magiſter ſcriptionum. — Cum Myſis de multis diſputando collocuti. — profanitas.

Pag. 313. Autores.

Pag. 314. præciſe. — Acrem & multiplicem. Varium & verſutum.

Doriacum veniet bellum vna & peſtilis Aër.

Peſtilentia. — Fames.

Pag. 315. Iuſtum eſſe & pium vim repellere, ſi hoſtes priores vim & iniuriam inferant. — Indigna dictu. — Generale. — Affatim ſeu large.

Pag. 316. De apparatu. — optimus conſiliarius.

Pag. 317. Magis ſtoica. — Rho cum littera Chi. — principum ſeu potentum.

Pag. 318. De Academia. — Accerſet te quoque Dux.

Pag. 319. Cholera. — pentecoſtes.

Pag. 320. Myſia. — Et videtur frigidius. — propulſare iniuriam & vim. — Autorem eſſe belli ſuſcipiendi.

Pag. 321. Et valde eſt parcus, ſeu amans pecuniæ. — politice. Pag.

Pag. 322. *Socios. — Audaces cum ignauia. — De compellatione.*

Pag. 323. *pontifices & Reges quidam. — Cæteri vero ocioſi ſeu deſides ſunt. — De Anima. Splendidam faciem. — De Fide. — Temenidæ.*

Pag. 325. *Noua acceſſione.*

Pag. 329. *De Iuſticia.*

Pag. 330. *De Republica Eccleſiaſtica.*

Pag. 331. *Occulta ſeu tecta mala.*

Pag. 332. *Mutationes. — De compoſitione ſeu concordia Eccleſiarum. — Symptomata.*

Pag. 333. *Et Mundum perpetientem nobiſcum quaſi parientum dolores.*

Pag. 339. *præſidem certaminis. — De dignitate pontificia. — Dignitatem pontificiam.*

Pag. 341. *Epiphaniarum.*

Pag. 342. *præſides. — primarum partium actorem. — De extemporali opera.*

Pag. 345. *Arbitrum.*

Pag. 346. *Grauiora ſeu vehementiora.*

Pag. 347. *Communia Rerumpublicarum peccata. — Indifferentia. — Illorum igitur cauſſa ſane, clauſo ore, reſponſionem cohibuiſſem: Tu vero, cum velis ſcire, dicam.*

Pag. 348. *Quicunq; te adægerit ad miliare vnum, perge cum illo duo.*

Pag. 349. *Accedentia.*

Pag. 350. *Graue, ſeu non ferendum. — Magiſtrum ſcriptionum.*

Pag. 351. *Et ad præſides. — Belgicum. — Imo animo verſare. — Chriſti. — propoſitionem, ſeu ingreſſionem.*

Pag. 352. Quadrator.

Pag. 353. Et Imperatorem aiunt ſæpe ægrotare.

Pag. 354. De naturali prauitate. —— Ego vero diſputo ſæpe non modo cum indoctis, ſed implacabilibus quoq;. —— De naturali prauitate.

Pag. 355. Culinaria verba. —— Aequale æquali. —— præparatio certaminis, ſeu excercitationis. —— Verborum malitias atq; ſophiſmata.

Pag. 358. Vtrique parti ſeſe applicans, Et apud lacedæmonios & apud Regem in precio eſt atq; colitur.

Pag. 359. Audacius. —— Tumultus.

Pag. 360. Phlegmona (quam collectionem ſunt interpretati.) Vtilia inſtrumenta Eccleſiæ ſuæ. —— De Iuſticia, quæ eſt ex Fide. —— De cæna dominica —— conſors ſeu manipularis.

Pag. 361. Pie & fortiter.

Pag. 362. Et fortaſſe nihil proficientia. —— De principatu Eccleſiaſtico: De liturgijs: De inuocatione ſanctorum, qui ex hac vita migrarunt. —— Imperator ipſe. —— Sed iſta non curant Reges.

Pag. 363. Politici. —— Mutationes.

Pag. 364. Quæ cõprehendi ſeu percipi nequeunt. —— Compoſitiones. —— De iuſticia.

Pag. 365. Negotium quo nihil proficiatur, ſeu efficiatur. —— Noſtri vagantes animis, ſeu conturbati. —— Summus ſtatus. —— Septem principum. —— Boiorum Dux. —— Sacerdotum.

Pag. 366. De tuto. —— In vrbem Lipſicam.

Pag. 367. De tuta diſceſſione.

Pag. 369. Optimatis generis.

Pag. 370. De diſceſſione.

Pag. 371. Chriſti, qui factus eſt victima pro nobis. ——

bis. — De ſerijs rebus multis. — philoſophiæ ac potius Eccleſiæ fortunam.

Pag. 372. Propter inſcitias aliorum. — Cyclopica loqui. — De ædibus. — Centaurica. — Nunc obuerſantia.

Pag. 373. Euidens. — Impietate. — Barbaricæ purgationes.

Pag. 374. Curioſus eſſe. — Trecenta.

Pag. 375. Societatem belli.

Forti animo eſſe decet, melior cras forſan erit res.

Pag. 376. Murium pugnam.

Rex ſimul ille bonus, ſimul & Vir fortis in armis.

Pag. 377. Cruciger. — Difficilia tempora. — Cruciger propria manu. — Hoſpitalitatis.

Hos grato hoſpitio Myſi accepere libenter,
Cultores terræ illius, tribuere & egenis
Ad victum pecudes, & vini munera largi.

Pag. 378. Negotia Iudiciorum. — Legum cuſtodem. — Multa autem nunc ſunt occulta vitia, Et Clarorum virorum perturbationes & res aduerſæ conſiderandæ ſunt philoſophis. — Ab altero profeſſio promittitur Homeri Rhabſodias ſeu enarrationis.

Pag. 379. Somnium. — propriæ ipſius manus ſcripta. — Creatum iri exercitus ductorem Macedonē. — viſum.

Pag. 380. Verum fata neq; ignis neque murus ferreus arcet. — præſepe & cunas. — Atridarum accerſita mala.

Pag. 381. Turpe manere diu eſt aliquem, vacuumq; reuerti.

Pag. 382. Verum complecti affectione animi triſti oportet aduerſam fortunam Principis illius.

Pag. 383. *Conſilia Reipublicæ.* — *Tempus coarguet.*

Pag. 384. *Pius ac ſacerdos.* — *pontificis.* — *conſortium ſeu adiunctorum.* — *De curioſitate noſtrorum & ſimilia quæ euulgantur.*

Pag. 386. *Doctorum ignauia ſeu prauitate.* — *fraudulentis moribus, prauitate paſtorum, (ideſt Doctorum.)*

Pag. 387.

Vbi Magiſtratus Sophiſmatibus ſcatent,
Faciuntque pluris odia ſua, quam patriam,
Quæ genuit ipſos, & adeo æternum Deum:
Hanc ciuitatem ſtatue tandem proſpero
Ceſſante curſu, iri procellis obrutum.

— *Dictu non bonũ, ſeu mali ominis.* — *Irriſiones.* — *Malus, ſeu fraudulentus.*

Pag. 388. *Illi.* — *Conſortes.* — *Inſcitias quorundam philoſophia quadam, aut texiſſe aut correxiſſe, Deo gubernante & benigna manu ducente.* — *optimati generi.* — *paucorum potentia reguntur.*

Pag. 389. *Talis inſcitiæ.* — *Mutationem.* — *Memoriter recitare.* — *Leuos quoſdam Catones.* — *Libri de herbis.* — *Librum de re familiari.*

Pag. 390. *Ad aras vſq;.* — *Vniuerſum Germanicum nomen.* — *Ferendæ igitur ſunt fatales neceſſitates philoſophis.* — *De Apollonio & reliquis negotijs.*

Pag. 391. *præſenſio.* — *præſenſionum.*

Pag. 392. *De ſophiſmatibus illis.*

Pag. 393. *potentum conſuetudines.* — *Epitaſi (ideſt progreſſione & contentione.) De Eccleſia.*

Pag. 394. *Vuam.* — *Delatam fuiſſe fluxionem ad guttur.*

Pag.

Pag. 395. *Incommodi ſermonis plenos.* — *Ad ſpecioſum fontem.*

Pag. 596. *Ineptos.*

Pag. 397. *Cicada cicadæ amica eſt.*

Pag. 398. *Germanum in modum Franco.* — *Memorabile.*

Pag. 399. *Nihil ſignificantia.* — *Carioſum.* — *Supra genua Dei.* — *Illius.* — *Lites (ideſt precatricis.) De occaſione.*

Deo iuuante Inuidia nihil proficit:
Et non iuuante, proficit nihil labos.

Pag. 402. *De pace.* — *Gaudium ob mala.* — *Rhæbi aſcenſorem.*

Cuncta Deo in promtu ſunt, & nihil obſtat agenti.

Pag. 403. *Adiuuante Deo.* — *Oeconomia.*

Pag. 404. *Caroli.* — *protaſis.*

Pag. 405. *Tydeus.*

Pag. 406. *Indoctorum ingerentium ſe principatuum.* — *Diuinans.* — *Conſulto.* — *Nulli curæ eſt philoſophia.* — *Ad Macedonem.*

Pag. 407. *primum enim præceptum fuit veterum principum, curam habere bonæ valetudinis.*

Pag. 409. *Cicada enim cicadæ amica.*

Pag. 410. *De deificando panem Myſteriorum.* — *Ironice.* — *Ad dolores probra.* — *principatuum mutationes fieri.*

Pag. 411. *Admimiſtrationes prouinciæ.* — *Collectam.* — *Ad Macedonem.* — *Ab oſtio Muldæ.*

Pag. 412. *Amoris affectu præditus.* — *Rumoribus diſſipatur.*

Pag. 413. *Aleſium.*

Pag. 414. *Amatorib. pecuniæ.* — *Legationes.* — *punire ſcortationes.* — *philyram.*

Pag. 415. Verum non eſt facile omniũ ingenia guber nare. Habent enim aliqui temerarios & diſſentaneos impetus. —— Socios. —— Non relinquam vos orbos. —— Habet enim & ille in horoſcopo captiſum Oti & Ephialtæ. —— De Rheſo ductore exercitus in Pæonia.

Pag. 416. Vlcera occulta.

Pag. 418. Imo animo clam verſat. —— procedere fortunate ipſi cogitata.

Pag. 419. Inſatiabilem famem. —— Auidum & plus appetens.

Pag. 420. Pro Cteſiphonte. —— Inuidum & acerbum & improbum, ſeu moris praui, nullum in Rep. meum eſt conſilium. —— pincerna. —— Litigans de Endelechia. —— pluris omnibus faciendam eſſe rationem ordinis et attentionem. —— Memorabile. —— Votorum ſunt opera. —— Cupiditatem eſſe appetitionem naturalem. —— Deprauationem, ſeu ordinis corruptelam: Et creaturam, ſeu id quod conditum eſt. —— Cœnobium.

Pag. 421. Quæſtionem platonicam. —— Temperamentum.

Pag. 422. Totius populi ſententia. —— Societatem belli.

Pag. 424. Dignitatis decus.

Pag. 426. Præcedentibus. —— Characterem ſeu formam.

Pag. 427. De tribus perſonis Deitatis. —— Glorioſæ oſtentationis.

Pag. 428. Et pios. —— Ductores copiarum.

Pag. 429. Graues & moleſtas.

Pag. 430. De æqualitate. —— Deo quidem deducente. —— Multorum dignitate, qui inſtar eſt aliorũ. —— Boni conſulendo.

Pag. 431.

Pag. 431. *Diuinitus. —— Scriptum ipſius manu.*

Pag. 433. *Dignitates.*

Pag. 434. *Plures mali ſunt. —— Exitus.*

Pag. 435. *Plane, ſeu diſerte.*

Pag. 436. *Effeveſana ſeu furioſa humana omnia. —— Et legationem pacificam fuiſſe.*

Pag. 437. *Proxime ſubter polum. —— Quæ ſunt ante oculos. —— Non deſerentes locum noſtrum. —— Ad publicas adminiſtrationes, & præcundum alijs.*

Pag. 438. *Tabellarius.*

Pag. 439. *Cogita nunc iam te ingredi ſupra fortunæ nouaculam. —— Ex principibus & concionatoribus populi.*

Pag. 440. *Inferiorem orationem efficere ſuperiorem.*

Pag. 441. *Definitionis terminus. —— Veteris teſtamenti.*

Pag. 442. *Idoneum ad conciliationes. —— Diſerte. —— Non poteſt homo accipere quicquam, niſi fuerit ei datum ex celo. —— Tolerantia. —— adminiſtratio,*

Pag. 443. *Calculum album. —— Non decuriatum. (id eſt, minus incorruptum.) Indubitanter. —— præditum affectione amoris.*
Et me meam diligere prolem, non pudet.

Pag. 444. *præciſe. Rectum quod dederit aliquis, laudato. —— Abſurdius. —— Aliena à philoſophia. —— Et ambitioſa. —— Longis tibijs.*

Pag. 445. *Vaniloquus. —— priuationem. —— De differentijs peccatorum. —— Talium ranarum clamores.*

Pag. 446. *In Legum cuſtodes. —— Et tanquam*

vinolenti

vinolenti exagitare pericula. — Contra alios. — Tacet hæc, & eſt inimica, nec non vult tamen. — Sæpe autem dixi, pertimeſcere me ſenium Naturæ eius, in quo eſſent vehementes admodum affectus, tanquam Herculis, aut Philoctetæ, aut Marij Romani exercitus Ducis. — Allicientia (ideſt aptaad perſuadendum.)

Pag. 448. *Quod ſi quis equo emto neſciat vti, ſed delabendo ex ipſo affligatur, non eſt huic equus inter bona ſeu facultates (Sed Græcum nomen, χρήματα, alludit ad vſum.) Scomma (facetum dictum) coniunctis ingrediendo duobus. — Nouas iniurias, ſed veteres fraudes.*

Pag. 449. *Phreatio. — ſuccurrentia medicamenta.*

Pag. 451. *Virtute præditum. — Cercopum forum. — Memorabile.*

Pag. 452. *Dryopolita. — Ranunculi Gyrini.*

Pag. 453. *Studio nimiæ cupiditatis. — Vere & germanum in modum.*

Pag. 454. *Adminiſtratione. — Sumtus ad uiaticum. Nihil ſincerum mihi videtur eſſe in promiſſis ſocietatis. — Exitum.*

Pag. 455. *Gephyræus. — purpuratorum pontificum. — Sub vnoquoque lapide ne orator latens mordeat, videndum eſt. — et Areopagitarum ſummo Iure. — Crucigero. — Autolycus, ſeu callidus fur.*

Pag. 456. *Species politica orationis. — Conſilia de publicis negotijs. — Explicationes. — Abſque iudicij ſententia. — propulſare talem crudelitatem. — Ingrata dictu.*

Pag.

Pag. 457. *Non ſecundum Periclis grauitatem, ſed Cleonis licentiam dicendi, tetigit legum cuſtodes.*

Pag. 458. *Vehementer, ſeu moleſte.*

Pag. 459. *Curioſitatem.* — *Audire honeſtum eſt differentes commode.* — *præſides.*

Pag. 460. *Beneuolentiam Imperatoris erga Macedonem.*

Pag. 461. *Studio plus acquirendi.* — *Improbitas.* — *peruicax.*

Pag. 463. *Tetrabiblon.* — *Orationem demonſtratiuam.* — *Allicientia.* — *Coarguentia.* — *Magis eligendum.*

Pag. 464. *In vltimis locis Myſorum.* — *In vltima loca Sarmatiæ.* — *Ex naturarum diſſidio.*

Pag. 465. *Ambitionem & inſanam gloriæ appetitionem.* — *Paſchatis.*

Pag. 466. *Ixion.* — *Obliuionem priorum.* — *Nullus eſt, qui amicis ex amicis autor ſit labis, ſeu contaminationis.*

Pag. 468. *De ſancto ſpiritu.* — *Quæ de rebus diuinis dicuntur.* — *politica.* — *Subtilitas.* — *Simulatione vti, ſeu eſſe ſimulatores.* — *Caput.* — *Remiſſio.* — *Abrogatio.*

Pag. 469. *Apparatus.*

Pag. 470. *Studioſum conciliationum.* — *Defluit totus ſanguis alio in viſcera.* — *Vehementius.* — *Honeſti.* — *Boni conſulendum eſt.*

Pag. 471. *Non ignorans, in quantum me periculum conijcerem.* — *Si potero efficere, & ſi effectum habet.*

Pag. 473. *Lateris ſeu iliorum.* — *proœmia.* — *Expertem beneuolentiæ affectus.*

Pag.

*Pag.*474. *Querulus.*

Pag. 475. *Tibi vero Dij pro his gratiam ſuauem ſeu quæ animo ſatisfaciat, referant. — Curioſitate occupatos. — Moderatio doctrinæ mutuæ placida, haud reprehenditur.*

Pag. 476. *Aptam ad vitæ ſocietatem. — Chamæpitys. — philoſophiæ (ideſt ſtudij bonarum litterarum & artium) ſocios.*

*Pag.*477. *Myſorum Eccleſiam. — Myſorum prædam. — Habentem glebas aureas.*

*Pag.*478. *Bonum atq; malum Philippus. — Bona organa & operarij coniuncti cum Deo. — De portentis.*

*Pag.*479. *Chamædryn. — Curationes, ſeu munera. — Odiorum amantes. — Acerbe iracundos. — Aegidem.*

Pag. 480. *Leocrates. — Quæ in manibus habebant. — Modo tonatur & fulguratur in alios quoſdam. — De cœna dominica. — Apparatum.*

Pag. 481. *Verum non dicetur aliquid grauius, ſeu vehementius.*

Pag. 482. *Pueris vtilia dicere. —*
Multa puerili ille vitæ namq; vtilia protulit,
Sit gratia ſumma huic.
Condiſcipulus.

Pag. 483. *Epactæ.*

Pag. 484. *Dæſij menſis tertia die deſinentis. — pium & religioſum. — Deſignationem virtutis. — Et attrahentes à tergo vulpeculam Archilochi.*

Pag. 485. *Mediocritatem. — Inſpectorem. — Catalogus. — De quibuſdam quæ non agitari eſſet melius.*

Pag.

Pag. 486. *Et cohortationem. —— Cyclopes. —— diœceſi ſeu prouincia. —— Germanum in modum Francus.—— Condiſcipulus. —— Oratio panegyrica, de qua aliquid nuper obſcure ſignificaui, nunc edita, commouebit concionatorum populi animos.*

Pag. 487. *Xanthippidæ orationem.*

Pag. 488. *Magiſtratus creandi dies.—— Suffragium ſeu ſententia.—— Aulica quæſtio.*

Pag. 489. *Magis exquiſite ſeu certo. —— Magis pertimeſco propria noſtra peccata, quam aduerſariorum cogitationes. —— Si quis diligit me, ſermonem meum ſeruabit, & ad ipſum veniemus.*

Pag. 490. *Carpere ipſum faſtigia ab omnibus virtutibus.*

Pag. 491. *Adeo mihi malum malo excipitur ſemper.——Nõ rapiet aliquis oues meas, ex manu mea.—— Similis ſui per omnia erat, neq; vlla in re mutatus: Bonus item, neq; quicquã habebat fictum, ſeu ſimulatum. Multum autem huic liberalis doctrina profuit.*

Pag. 492. *De Aſini vmbra. ——*

Pag. 493. *Res Græcorum.*

Pag. 494. *Contentiones ſeu rixas. —— Liber. —— Moderationes. ——Sponſionem quandam. —— Iraſcitur ei modo princeps, maledicti inferens crimen.*

Pag. 495. *Apparatus.*

Pag. 496. *philoſophiæ ſocio. —— Significatione accepti.*

Pag. 497. *Confuſionis, ſeu conturbati ſtatus.*

Pag. 498. *præconium.*

Pag. 499. *Labor veſter nõ eſt inanis in Domino.—— Accipiet te æternis habitationibus. —— Verum non eſt ocium ſeruis. —— Graue, ſeu durum dictu. —— Male-*

dicti ſiue falſæ legationis Melchiari.

*Pag.*500.*Amantis quietis.* —*Sycophanta quidã.*

Pag. 502. *De obliuione præteritorum.* — *Contendere.*— *Auerſari improbitatem quorundam.* —*ſtupide.* — *Vt fructum feratis, & fructus veſter maneat.*

Pag. 503. *Triſtem & mæſtum cantum.* —*Sincere.*

Pag. 504. *Inania.* — *Seria.* — *ſtudiorum.* — *Contentionem, & plus habendi appetitiones.* —*Correctionem.*— *Quæ vexabatur à Dæmonio.*

Pag. 505. *Erit caput, de doctrina Eccleſiarum : An conſentientem doctrinam omnes principes cognati illi velint tueri ſemper.*

Pag. 506. *Dictu iniucunda.* — *Non temere ſinit obire & fortuito ferri.* —*Vulgaris.*

Pag. 509. *Apparatus.*— *Delicias facientes in ſacerdotali dignitate, & inſultantes Chriſto. Significationem accepti.*

Pag. 513. *Conſortem ſeu manipularem.* — *Suauius.* — *De referendo pari.* — *Curioſitates.* — *Nihil eſt aliud magis inane.*— *Myſorum prædam.*

Pag. 514. *pontifices.* — *Admeti dictum, O amicè diſcito, & bonos ama, & futilibus abſtine : Scitoque futilium paruam eſſe gratiam.*

Pag. 515. *Nota autem tibi eſt bilis eius, qui modo princeps eſt Medicorum veſtrorum.*

Pag. 516. *Neceſſitas.* — *contemplationum.* — *oſtentatoria diſputatione.* — *Salutis partæ cauſſa igitur, ſacra facienda ſunt.*

Pag. 517. *Sacerdotalem.* —*pontifex.* — *Quæ nõ eſſet forum Cercopum.* —*pacificos.*

Pag. 518. *Arbitrum aut conciliatorem.* — *fratri*

Germa-

Germano. — Odio te habentem vltro, (ideſt ſine cauſſa aut offenſione.)

Pag. 520. *Occaſio. — paſtor.*

Pag. 521. *Septum, & quo illa niti poſſet.*

Pag. 522. *Hæſitationem. Videtur mihi non modo audax, ſed pernicacior quoq; eſſe.*

Pag. 523. *Haud curæ eſt Hippoclidi. — Cruciger. — Naopyrgenſem.*

Pag. 524. *Crucigero. — Germanice loquentē. — Daſcius.*

Pag. 525. *Vici noſtri.*

Pag. 528. *Sycophantarum autem non magna cura afficior. — peruicacia.*

Pag. 529. *Exitum. — prærogatiua, ſeu præiudicium.*

Pag. 530. *Gaudentibus ob aliena mala. — De conſtitutione omnium Eccleſiarum. — Haud de Aſini vmbra. ſed de antiquiſſima doctrina, In qua Deus patefecit immotam ſententiam ſuam de Salute hominum. — Lyſimachi Macedonis.*

Pag. 531. *Neq; calida aqua adeo mollit membra, ſecundum pindarum, Atq; bona exiſtimatio laborem efficit ſuauem. — Ad Iudicia pertinentia.*

Pag. 532. *Seu impoſitione manuum. — patronum.*

Pag. 533. *Conſeruabit Eccleſiam gratia comprehenſam propter Chriſtum. — Tumultuum. — Inſtitutum in Republica.*

Pag. 534. *Paralyſi (quæ eſt debilitatio neruorum.) — Simile.*

Pag. 535. *Non eſt turpis mutua in hominibus malorum communicatio. — Ex multis paleis parum*

fructuum eſſe collectum. —— paruarum gratificationum officia. ——politicorum.

Pag. 536. Queruli. —— Multa in bello noua. —— Arcas. —— Duces copiarum. —— Sermo & imago, æterne æterni patris, ratione præditum miniſterium æterno patri placens.

Pag. 536. Frigidam diſputationem.

Pag. 538. Caritate fraterna affectionem declarantes amoris mutui.

Pag. 539. Meditatio mortis. ——Deus omnis conſolationis. —— Lenientia, aut mitigantia. —— Ambabus (ſcilicet manibus.) ——Humiliter ſubijciamini ſubter potentem manum Dei. —— Omnem ſolicitudinem veſtram conijcientes ſupra ipſum, nam ipſi vos curæ eſtis.

Pag. 540. Miſſa ad nos oratio eſt ſcripta in vrbe Træzene, quæ iubet poſtulari arbitrum Carolum de dogmatibus, de quibus inter nos et aduerſarios controuertitur. —— Hominis contentioſi, & cui præſtigiæ iucundæ ſunt.

Pag. 543. Quod proprium & domeſticum eſt, id premit. —— pontifex. —— Diſputationis colloquiū. —— Non rapit aliquis oues meas ex manu mea.

Pag. 544. formam Reip.

Atque eſt in magnis & voluiſſe ſatis.

Pag. 545. Bono ingenio tendentem ad Geometriam.

Pag. 546. Legitima. —— In philoſophia ſocij. ——

Pag. 547. Ad Iudicia pertinentium. —— Moralem. —— Cognominē feræ vrſæ. —— et videtur eſſe ſolers.

Pag. 548. Hæſitationem. —— Concionem habere Balænam quandam, & aſſidere oues.

Pag. 549. Intempeſtiue. —— ſubleuatio curarū. ——

Nihil

Nihil errationibus deterius.

Pag. 550. *Quod oporteat inter bona verba mortem obire. — Inter bona verba. — Bona verba. — Ad Baptiſten Luteris (quo ſignificatur lauans aut labrum.) — De precibus.*

Pag. 552. *Hoſpitalem.*

Pag. 553. *paralyſis. — Tibi autem conſiderandum an velis manere in vrbe quæ oppugnetur.*

Pag. 554. *Criſi (quod eſt tempus Medicis, quo iudicium de ægrotante fieri ſolet.)*

Pag. 555. *Si ex hominibus eſt opus iſtud, diſſoluetur, ſin ex Deo eſt, non diſſoluetur. — Gaudentibus ob aliorum mala. — De Myſiæ Domino hic diuulgari ſcripſiſti. — Difficiles rixando & accuſationum ſtudioſi. — Societatem belli. — Non vult fortaſſe ſatelles eſſe eorum ducum copiarum, in quibus ſibi ſuſpecta quædam cauenda eſſe putat. — Talia vero animo etiam verſare, neq; intempeſtiuum, neque culpandum videtur. Erat autem optimum, vt conſilia omniũ eſſent ſana conſilia.*

Pag. 558. *piorum liberis meliora. — Erratum. — Caranidæ. — Vetus autem eſt. — Et vigila atq; eſto ſobrius. — Verum fides & diffidentiæ perdiderunt aliquos.*

Pag. 559. *Cupiditates principatus, & Deo inuiſas peruicacias.*

Pag. 560. *Cauſſæ aliæ. — Renuntiationem. — Aduerſarij. — Supplex. — Explorator cordium. — Abſq; ſtudio plus acquirendi. — Aut de conciliationibus. — De phrygibus.*

Pag. 561. *pratum. — profani. — confuſionem.*

Pag. 562. *Humaniter & moderate tractantes negotia,*

gotia, autores ſalutis exiſtere.

Pag. 563. *formicinum nidum noſtrum.—pœnæ.— Cæcum eſſe iſtud bellum, & habentes ſanos oculos, ſi intueantur in bellum iſtud, cæcos fieri.— In ſomni quiete.— ſedentes in ſublimi muro, & apparere fluuium Albim cruentum.*

Pag. 565. *Et neque ego Innocentem me eſſe glorior, neque alios carere crimine pronuntio.— Veſter ſcripſit Macedoni, quod velit arbiter aut conciliator eſſe.— Solennem conuentum. De contentione ſeu bellona.— De Lita. (ideſt, placatrice Dea.— procemium.*

Pag. 566. *Ducum & conſiliariorum.— Quod vterq; nigrum cor ceu ferrum excuſum habeat, haud frigida flamma, quemadmodum ait Pindarus, ſed ignita.— Matris (ideſt patriæ) occiſione.*

Pag. 567. *Gloriari, ſeu magnifice exultare iactando.— Et adhuc immenſus labor reſtat, ſeu à tergo inſtat.*

Pag. 568. *Tutius.— Diſerte.— Socios belli.— captandos eſſe ſocios belli bonis & verbis & factis.*

Pag. 569. *pax Dei ſuperans omnem intelligentiam, cuſtodiet corda noſtra, & cogitationes noſtras in Chriſto Ieſu.*

Pag. 571. *Vinolenti inſultantes.*

Pag. 572. *peccatum.— Iuſticia Dei.— fieri Iuſticia Dei.*

Pag. 574. *Exploratorem cordium.— Serenitatem, ſeu tranquillitatem: — Canem ſubuenientem mendico.*

Pag. 557. *Fama nulla prorſus (ſcilicet euaneſcit.) Dæmarchus.— Comes tanquam ſatelles Comicus.*

Pag.

Pag. 576. *Coniunctæ cauſſæ. — formicinum nidum.*

Pag. 577. *Non relinquam vos orbos.*

Pag. 578. *Latentia vitia dogmatum. — Ante mortem ſenes cadere.*

Pag. 579. *Vis & petulantia & Magnetas euertit et Colophonem. — Omnia conſummare in Chriſto. — Capita.*

Pag. 580. *Catecheſin. — Myſos paganiſſaturos.*

Pag. 581. *Reducis in hanc vrbem. Et haud antiquam colluuiem. — Execrabilia.*

Pag. 582. *petitum (ideſt tanquam certum) — Subſcriptiones. — Iſtud enim non eſt aptum epiſtolis.*

Pag. 583. *Tridentinæ ſynodi enarrationem de Iuſticia. — Improbitas. — plus acquirendi cupiditas.*

Pag. 584. *Ducis. — Maleficorũ in capricorno. — Capricorni. — Typhonen.*

Pag. 585. *Cobalica (ideſt præſtigijs plena) — Memorabile. — Epiſtolis congruentia. — Nobilis.*

Pag. 587. *Iuuenilis animus dolore affici non ſolet. In illo Interim. — Conuentiones. — Neque mordere neq; morderi.*

Pag. 588. *Fundamentum doctrinæ de Deo, & filiô eius, & beneficijs proprijs Eccleſiæ. — ſtudio contendendi.*

Pag. 589. *Nuptiali. — Iſtud non eſt Epiſtolæ conueniens. — germanum in modum Francus. — Scriba.*

Pag. 590. *Verborum artifices. — Aſſentatorem. De conſultationibus Spartæ. — Contorta ſeu Inuoluta, & nihil ſani, & cuncta ſuperuacanea. — principum.*

Pag. 591. *Abſq; contendendi ſtudio. — Nunc enim in acie nouaculi ſtant iſta negocia. — proceres. — furores Idololatriæ. — legis præſcriptionem.*

Pag. 593. *De Iuſticia. — Legis præſcriptione. — Manipularem. — Imperatorem. — Abſque ſeditionibus.*

Pag. 592. *In cella. — Huius enim ſimiles poli. — Non coſmice.*

Pag. 594. *Lenientia. — Ego enim neq; peculiaria conſilia capere, neque de non neceſſariis dimicare volo. — Eques equitare didicit, & cantor cantare. — Equitare.*

Pag. 596. *Rurba inſtans. — præter opus inſtitutum. — Laconice. — Si quis diligit me, Sermonem meum ſeruabit, & pater meus diliget eum. — Imago Regnorum aut Tyrannidum in Eccleſia. Capita, Aſſentatores ſunt. Corpora informia, perulæ rapinæ.*

Pag. 598. *Et alia multa non congruentia veteri amicitiæ noſtræ.*

Pag. 599. *Arbitri.*

Pag. 600. *Senis. — prænarrationes.*

Pag. 601. *præiudicio arbitrii damnare principe. — Conciliatores. — Sacerdotes & principes & Iuriſconſultos & centauros. — Vociferatores.*

Pag. 602. *Alia pedem, alia fides dicere. — De Iuſticia. — Nomarchus. — Studio contendendi exquiſita oratione vti, & euertere conuenta.*

Pag. 603. *Internecio.*

Pag. 607. *Tempori ſeruire, neq; reflare aduerſus ventos.*

Pag. 608. — *Scytharum oratio. — Regis, cuius nunc poteſtas maxima eſt. — In ſomni viſo.*

Pag.

Pag. 610. Atrum diem.

Pag. 611. Verum de Timargæ improbitate. — Euidentia, & plena cognitio. — de Liturgia. — Verũ haud cõparandæ ſunt Cynosbatos & Anemona cũ roſis.

Pag. 612. Lectio libri.

Pag. 613. Concionator populi Hyperborei. — Turpitudinis. — Ne ad deteriora deferantur contendendo. — Altimænios. — Turpitudinem.

Pag. 614. Sicut ille. — parui animi, ſeu abiectum.

Pag. 615. Species. — & bella. — Suſpicionib. — poſt iſtam velitationem, alia prælia. — Aſſentationes.

Pag. 616. De iſtius inſpectionis munere. —

Pag. 617. Fugitiuum. — Vaſa miſericordiæ. — paracletum. — Gigantum prælium. — Typhos.

Pag. 618. Inſanabilia.

Pag. 619. Epiſtolis apta. — Alius enim ad aliam vrbem ordinatus.

Pag. 620. Scriptum de Synodo. — De pontificia Synodo. — De Iuſticia.

Pag. 621. Conuellit ratas ſententias de Iuſticia. — Mortuo Leone, cacare ſe ſupra vulpes.

Pag. 622. Caroli ſapientiæ.

Pag. 623. Dignitatem. — Vas miſericordiæ.

Pag. 624. Nuptiales epiſtolas. — Donum nuptiale.

Pag. 625. In ſeditione omnis ſpecies mali ineſt. De filio Dei. — Colantes culicem, Camelum vero deglutientes.

Pag. 626. — Cogitandum eſſe de debitorum diſſolutione. — Expoſitio Fidei de vera confeſſione, ſiue de Sancta & conſubſtantiali Trinitate. — De Eſſentia & perſonis.

 Pag.

Pag. 627. Recta natura. — Commemoratione dignam.

Pag. 628. Turbæ promiſcuæ vero, quales ſunt impetus. — Concedere aliquid infirmitati piorum. — Eſt autem Eccleſia piorum, quemadmodum ſcis, cætus imbecillis.

Pag. 629. Acquiſita. — Querimonia.

Pag. 630. Saluatorem & Mediatorem.

Pag. 631. Quod concionator populi illius, inciſurus ſit mihi venam, vnde ſanguis ebulliat in totam Germaniam.

Pag. 632. Eo quod eſt proximum. — Neceſſitates Geometricæ.

Pag. 633. Categorice (id eſt ſimpliciter pronunciando.) Natura enim malos, neq; beneficia vincunt. — Simplicitas.

Pag. 634. Mediatori & ſaluatori. — piorum liberis meliora, Impiorum autem minime.

Pag. 635. Corpora quidem ſumus duo, concors autem anima In Deo, ego, tuuſq; pater Vir bonus. Meam igitur animam haud alienam abs te illam Accipiens, dono iſto paruo proficias. — Morbus. — popularis. — Aut Tragœdia agenda omnibus, aut atra bile furendum eſt. — Illyrius & Galates.

Pag. 636. Mollientia, ſeu mitigantia. — Capita de Eccleſia.

Pag. 637. Ille Vicinus debitor.

Pag. 638. O care pater, hos conſeruatos tuere.

Pag. 639. Vel potius ſcurrilia. — Adiectionem, ſeu cumulum. — De Medicis. — Et de diſſidijs Theologicis multa.

Pag. 640. Obſonium maledicentia.

Pag. 641. Memorabile.

Pag. 642. Conſolatoriam. —— Apparatus.

Pag. 643. Tabellarius.

Pag. 644. Sed fugitiuus Sclauus.

Pag. 646. Caput: Gentem in littore Balthico non eſſe ſociam belli eorum qui Cadmeam tenent.

Pag. 647. Societatem. —— Legum præſcriptionem.

Pag. 648. Sapiens, niſi lacrimas. —— De Nuptialibus quæſtionibus. —— Mutationes Rerumpublicatum. —— In Pæonia Iazygum.

Pag. 649. —— Diuinam vocem. —— præſtigiarum.

Pag. 650. Infirmum ouile. —— Summos, de ſacerdotali initiatione.

Pag. 650. Conſilia in Republica.

Pag. 652. Progreſſionem. —— philopœmena. —— Miſopœmen.

Pag. 653. Luctu intolerabili icti ſunt omnes præſtantiſſimi viri. —— Eccleſiæ confeſſionem.

Pag. 654. Non modo cum Cypſelidis, ſed Sycophantarum quoq; genere verſamur. —— Improbitas. —— In occulto quid optimum eſſet.

Pag. 655. Sacrorum principes. —— Contemplationem. —— Vna cum Eccleſia gemere. —— Et Imperatorẽ aiunt dixiſſe: Si me viuente audent turbare omnia, quid facerent me mortuo? Oportet igitur omnib. virib. reſiſtere ſeditioſis. —— De ſummis ſeu præcipuis rebus.

Pag. 656. Grandiloquentia. Pag. 657. præcipuo.

Pag. 658. De Liturgia. —— frigidæ loquelæ. —— Ducis.

Pag. 659. Abſurde. —— Mus in pice. —— Tuũ ſomnium, habemus enim parum viatici. —— Catecheſi.

Pag. 660. In ipſo viuimus & mouemur & ſumus. Ducem. —— Ericogonium. —— Et collectos eſſe illic

ſocios quoſdam, & velle primum occupare vrbem habentem nomen à Francorum vado, & poſtea confinem regionem ad ripas Rheni.

Pag. 661. Imperator. — Quod mallet mori, quam ſpectator eſſe talis contumaciæ & confuſionis rerum præſentium. — Repoſita bona. — De pontificio ſtatu.

Pag. 662. pontifices & Antipatri filius. — Abſurdum enim fuerit: Nos pangere verba de pontificio ſtatu, illos vero pauimenta vrbium ipſarum labefactare. — Niſi & hæc ſimilia futura ſunt Thebanis ænigmatibus.

Pag. 664. Caſſide Salutaris Chriſti. — A Dæmonio quodam agitantur iſta negotia.

Pag. 665. Gallici Regis. — Religioſa.

Pag. 666. Feſtinantem quidem. — Conditor.

Pag. 667. Vehemens homo, Ac fortaſſe accuſare audeat innocentem. — De turpibus rebus non exiſtit honeſta oratio. — purgante medicamento.

Pag. 668. Aliorum medicus. — Cubiti habentem Cognomen. — Effodiam vobis ſtultum. — Simpliciter. — purgante medicina.

Pag. 669. — Curioſitas principis. — Quietum eſſe in morbis, melius eſt.

Pag. 670. Vt temporibus ſeditionum, multa in bello noua. — Conſolationem affert amitus & aſpectu & oratione, ſi ſit commodus.

Pag. 671. — Omne in quo bonitas eſt, ſeu, vbique bonitas eandem habet naturam.

Pag. 672. Conſolationem affert amicus & aſpectu et oratione, ſi ſit commodus.

Pag. 673. Deo ea quæ ſunt Dei, & Cæſari quæ ſunt cæſaris. — Deprecatrix. — Infeſtiſſimam noxam.

Pag.

Pag. 674. Triumphos agentes, & clamores facientes de noſtris calamitatibus. — Arctochir. — Auguſtus.

Pag. 675. Gigantum pugna. — Medium diſſectum. — Nihil ſignificantia.

Pag. 676. Orantes, vt digni reperiamini qui effugiatis futuros euentus. — Ad explorationem. — Informationem ſanorum ſermonum. — Velitari ante pugnam murium de neceſſitate ſtoica.

Pag. 677. Orionei.

Pag. 678. Duarum drachmarum.

Pag. 681. Et videntur multa plena eſſe ſimulationis, & ſubadulterina, contorta, ſuperuacanea. — Quanto ver hieme, quanto malum pruno ſuauius. — Blacicos ac Margitas.

Pag. 682. Atq; iſtud, cum alia multi narrent, maxime probatur.

Pag. 683. De ſcripto noſtro.

Pag. 684. putridum ſalſamentum.

Pag. 685. Quam ſuauis eſt res bonitas cum prudentia coniuncta.

Pag. 686. De rebus non honeſtis non exiſtit honeſta oratio. — Apparatus molitiones.

Pag. 687. Et ille Rhaptes. — Sæpe dies reliqui teſtes ſunt ſapientiſſimi.

Pag. 688. Mutato conſilio. — Homini Lydo non erant negotia, at ille egreſſus hæc eſt mercatus. — prædeliberationes.

Pag. 690. pro exterminato poſtero Achillis, vt videtur. — Holylus. — Margaridos. — In prato. — Sanabiles animi ſunt bonorum.

Pag. 691. Haud detinet enim incitatū. — In prato.

Pag.693. prædito affectu amoris. — Laconice.

Pag. 694. Coniuratio. — Laconice de quibus perſcripſerat: Non. — Illum Rhapten. — Illurij. — Rhapten. — Cónſarcinatores. — Ductores ſeu præſides populi multitudinẽ cõturbãtes. — Aſſentatores vulgi.

Pag. 695. De inſpectione. — Non nocere contendendi ſtudio.

Pag. 696. Ad Coruos. — Spintherem.

Pag.697. Non vocatos in ius, ſeu non auditos in Iudicio. — Neceſſaria mala Rerumpublicarũ. — An conuentus omnium docentiũ in Saxonicis & alijs Eccleſijs, agendus ſit. — Laſcium. — Non. — Memorabile.

Pag. 698. — Apparatibus. — Vicinos multa loqui magnifice de internecione pontificiæ poteſtatis. — Nouum legatum. — De mutatione Rerumpublicarum.

Pag.699. De eo, quod nullum ſit Imperiũ. — Affectus. — Polyphemi filij. — Elis et ebria, et eſt mendax. Et aiunt Regem ſeneſcentem, quemadmodum de ſe ſcribit Solon, magis delectari vino.

Pag. 700. Coacta eſt Blacica Synodus. — Caput Timonicum. — plauſibiles tumultus. — Verum bonos viros oportet hæc & illa ferre. — Conſeſſum (conſiſtorium nominant.)

Pag. 701. De mediatore. — Chriſtum. — Nuptiales. — Facetus, ſeu dicax.

Pag. 702. Lætor & gaudeo. — De conuentu. — Suum Dominum. — Habenti nomen filij adoptiui Scipionis. — De Methonea Synodo. — Tibia canant ſane Thebanorum filij. — Vindemitorem.

Pag. 703. Initiationis, ſeu conſecrationis. — prouinciæ.

Pag.

Pag. 704. *Inopinata impedimenta.* — *Blacius.* — *In tali ſtatu quo nullum eſt Imperium, & omnis ſpecies mali.* — *Numiſma.* — *Epiphonema (ideſt applicatum dictum.) De morte diuinæ Naturæ.* — *De operibus.* — *Aliena ab opere.* — *Subſcriptione.*

Pag. 706. *Gratia gratiam parit.*

Pag. 707. *Improbitatis.* — *Iniucunda narratu.*

Pag. 708. *Compoſitionis.* — *Blacio.*

Pag. 710. *Impuram audaciam poſterorum Polyphemi.*

Pag. 711. *Myſos.* — *De Gamico negotio.* —

Pag. 712. *De conuentu.* — *Conturba & inuolue negotia vniuerſa.*

Pag. 713. *Catecheſin.* — *paruæ gratificationis officia.* — *De conuentu, fortaſſe & ſocietate belli.*

Pag. 716. *Infectis rebus. Neq; eſt alia cauſſa quam puſillus animus. Quod ſunt qui pertimeſcant Blacicas Sycophantias.* — *fortaſſe conſiliarius idem metuet.* — *Ruinas.*

Pag. 718. *Nihil habeo ſapiens.*

Pag. 722. *furores Idololatrici.*

Pag. 723. *Aurora proficit ad opus, proficit & ad iter.* — *Memorabilia.*

Pag. 724. *Britomarum.* — *proœmijs, ſeu exordijs.* — *præuiæ conſultationes.* — *Methonæ.*

Pag. 725. *præſes & conſiliarius.* — *præter Methonæos.* — *Thraſybulum.* — *prædeliberationes.* — *Abſque figuris & ficta ſpecie.* — *firma, ſeu fortis eſt veritas.*

Pag. 726. *præſidem.* — *Methonæi.* — *Sphingis.*

Pag. 727. *Thraſybulum.* — *In audacia timidus.* — *plauſtra contumeliarum aduerſus gentem*

Myſorum. — Illum. — præſes.

Pag. 728. Volunt enim Methonæi exceptionem quandam inferre communibus actionibus. — Species.

Pag. 729. In Syluarum ſolitudine.

Pag. 730. Nugæ. — Quod ſcriptum eſt.

Pag. 731. Blacicas. — Supplex ſupplices. — Affectum amoris.

Pag. 734. Cupio ad potum apta oratione quaſi acerbam auditionem eluere. — De conuentu. — Gratias.

Pag. 735. De nouis molitionibus Sauromaticis. — Blacicis calumnijs. — Sauromaticus. — De Doctrina & liturgia.

Pag. 736. Inuectiuam orationem Blacij.

Pag. 738. Alius ad aliam vrbem ordinatus.

Pag. 739. Menſuræ ſeruandæ ſunt. — Staphylum.

Pag. 740. Contumelioſe. Et videbar tondere Leonem. Aequi boniq; facere hæc docent nos afflictiones & amor noſter erga Eccleſiam.

Pag. 741. Neq; tertius, neq; quartus. — figuræ ſermonis. — Exiguorum aſſecla gratia eſt.

Pag. 743. Et nihil habeo ſapiens niſi lacrimas ac preces. — Sonantes. — Viaticum.

Pag. 745 Similes enim ſunt dubitationes huius Academicis.

Pag. 746. Non longe progreſſum ab ætate conſtante. Conſortem. — præſidem.

Pag. 747. Imperatoris. — Margiticæ. — Germanum ſenſum guſtatus tui.

Pag. 748. Inſolentia ſeu peruicacia.

Pag. 749. De quibuſdam nuptialibus negotijs. — Bis duo, vel cum duobus multiplex. — Domine ſaluos præſta nos.

Pag.

Pag. 750. *Machinari quoſdam alia arbitror.* —— *De Inuectiuis capitibus Scriptis Oenonæ & in Vino.* —— *Ad ſocerum noui Tetragoni.* —— *Legatum Macedonem, non ad generum, ſed ad Dominum patriæ meæ. Narrant non eſſe ſpem liberationis ſine palinodia.*

Pag. 751. *Quæ nunc ſunt ante oculos.* —— *primus congreſſus.*

Pag. 752. *Sacram ancoram.* —— *Oculos amicorum hominum intueri dulce eſt.*

Pag. 753. *Diſerte.* —— *Vere & naturaliter.*

Pag. 754. *Delicias faciens.* —— *Societate Blacica.*

Pag. 755. *Quæſtiones de poteſtate pontificis in creando Imperatore.* —— *Oenonæ & in vino.*

Pag. 757. *Accerſiti mali.*

Pag. 758. *De deferentibus autem & ficulnis viris.* —— *Iuſticia.* —— *Malorum artifices, ſeu fabros.*

Pag. 759. *Conſuetudine & colloquio.*

In ijs quæ Proœmio ſubiecta ſunt, vbi mentio ſit Platonicæ Chriæ: Græca quoque verba eo loco, ſi cui videatur, aſcribenda, viſum eſt hic exponere. Sic igitur illos verſus explicans Proclus: τοῦτ' ἐστὶ τὸ τῶν κακῶν ἔσχατον· ἀναιδείας γὰρ κρατησάσης καὶ φθόνου τῶν ἀνθρώπων, ταύτῃ τὸ γένος ἡμῶν ἀπολιπεῖν αἰδῶ φησὶ, καὶ νέμεσιν. τούτων γὰρ ἀπόπλωσίς ἐστιν ἡ ἀναίδεια καὶ ὁ φθόνος. ἀλλ' οὗτος μὲν εἴδωλον ὢν νεμέσεως. δοκεῖ γὰρ αὐτὸς ἐπὶ τοῖς παρ' ἀξίαν ἀτυχοῦσιν ἀγανακτεῖν· ἡ δὲ ἀναίδεια, οὐχὶ εἴδωλον τῆς αἰδοῦς, ἀλλὰ τὸ ἐναντιώτατον πρὸς αὐτὴν ὑποκρινόμενον τὴν παῤῥησίαν. εἰ δὲ λευκὰ τὰ φάρη τῆς αἰδοῦς καὶ νεμέσεως, ἐν φωτὶ μὲν αὐτῶν ἡ ὑπόστασις, νοεραὶ δ' αἱ δυνάμεις, καὶ πόῤῥω τῆς ἀθέου καὶ σκολιώδους τῶν παθῶν οὐσίας εἰσί. διὸ τὴν μὲν αἰδῶ, θεῖον φόβον ὑμνοῦσι· τὴν δὲ νέμεσιν, δίκης ἄγγελον. καλῶς οὖν καὶ Πλάτων ἐρωτηθεὶς· ὅποτε προσγέγονε τοῖς κατ' αὐτὸν ἀνθρώποις; ἀπεκρίνατο· μὴ αἰσχύνεσθαι κακοὺς ὄντας. ὅτι δὲ θεῖον πρᾶγμα καὶ ἡ νέμεσις, δηλοῖ τὸ καὶ θεοῖς αὐτὴν ὑπάρχειν· νεμέσησε δὲ πότνια ἥρη, φησὶν ἡ ποίησις. φθόνος δὲ ἔξωθεν θείου χοροῦ παυλός.

Pauca

PAVCA quoque Errata inter repetitam lectionem ſeu inſpectionem expreſſarum chartarum ſic corrigantur. Pagina 9. V. à fine 11. legatur: te curatu. Pag. 457. V. 2. leg. περικλέους σιμ. Pag. 484. V. à fin. V. leg. Laudet Pla. Pag. 485. V. à fin. 16. leg. Laudatam in ea Phil. Pag. 597. V. à fin. 9. leg. κόλακές εἰσιν. Pag. 625. V. 2. leg. grauiter ſcr. Pag. 611. leg. fontes horum malorum conſ. Pag. 633. V. vltimo & ſuo lo. Pag. 67. leg. στασιαστικοῖς χς. Pag. 76. V. 7. leg. φοιτῶντ' αὖ τῷ. Si qua alia forte σφάλματα γραφικὰ occurrerint, ea facile à beneuolo & erudito lectore emendabuntur, quæ erunt tamen, vt ſperatur, non multa. De quibus Iohannes Secerius vir honeſtus atque doctus laudatuſque inprimis Typographus dicere ſolebat: Si quando de incuria negligentiaque hac in parte Typographorum mentio fiebat: Talia errata nil afferre incommodi poſſe. Aut enim leguntur, inquit, editi libri ab eruditis & ingenioſis, aut ab ineruditis atque inertibus. Illi facile animaduertunt iſtos lapſus, & ſciunt ſtatim tollere vitioſa: His ne ſtudioſiſsime quidem edita, atque incorruptiſsima ſcripta quicquam proſunt. Sicubi igitur forte vna pro altera littera expreſſa eſt, vt, verbi cauſſa, c pro i, aut n pro u, aut contra: erit in promtu non imperitis litterarum & bonis emendatio, vt ſcriptura vera reponatur. Notationes vero & inquiſitiones & exagitationes maleuolentiæ inhumanitatiſque barbaricæ, fruſtra aliquis deprecetur. Eſt enim iſtud genus implacabile. Quod cum accipiendo interpretandoque in deteriorem partem omnia, tum calumniando cauillandoque malitioſe

malitioſe & ſcurriliter exagitare ſolet bene etiam ſcripta, leuibus & inſulſis & ab omni doctrina alienis inſectationibus, miſcendo & inculcando has oratione vulgari atque futili, vt imperitæ multitudinis applauſus commoueatur. Cui inſeruiens ſtudium hoc turbulentæ improbitatis, & elegantiam verborum grauitatemq; ſententiarum deridet, & iuſtam ſui in hac parte reprehenſionem ad laudem conatur conuertere. Quaſi præclara ac Deo æterno grata ſit cogitationum veſania, & elocutionis horror, & dictorum factorumq; inſolentia ac proteruitas. Quid quod neq; conſiderata neque intellecta ab iſtis ſæpe culpantur & deprauantur reprehendendo? Atque miror equidem, ſi iſti ipſi, quamuis extrema pœne cæcitate laborent, non interdum tamen vident, quantum dedecus admittant, & quod ſcelus committant, ſeſe ipſos ad bonos atq; doctos, ſuis nugatorijs cenſuris infamando, & communis vitæ miſerias miſerijs cumulando, dum ſua mirifica ſapientia vel nouas turbas excitant, vel veteres nō patiuntur conſileſcere. Cū quibus diſputare & contra ac ad quos diſſerere, non eſt, ſecundum prouerbium, laterem lauare, ſed manum impingere ſaxo, non hoc ſed illa plagam ſentiente. Huic igitur χαιρεκάκῳ & Titanicæ ſoboli, quaſi feræ beſtiæ, de uia decedatur, & fugiatur concurſus illius, & Deo æterno commendetur piorum honeſtorumq; & liberalium ſtudiorum fortuna, precibus religioſis ac pijs, vt benignitate ipſius ab his auertatur imminens calamitas, & prohibeatur impendens exitium pietati virtutiq; vniuerſæ ab impia audacia & barbarica immani-

immanitate: In Dei æterni veneratione neglecta, ac intermiſſo cultu, & diſciplina ſublata, & morib. penitus deprauatis, & legibus contemtis. Quæ vt commemorarentur copioſius, cauſſam dedit cõſideratio impudentiæ effrenatæ huius ſæculi, in licentia animaduertenda, tam proferendis ſuis ſæpe ridiculis, ne quid dicam grauius, commentis, quam carpendis illudendiſq; aliorum vtilibus atq; præclaris laboribus: Et quod ſuſpicarer vix aliter futurum eſſe, quam in huius quoq; epiſtolarum Philippi Melanchthonis operis noſtri, vt nonnulla vel multa etiam in iſtius petulãtiæ probra incurreret, rimando ea inueniente, & ſcrutando eruente hoc aut illud, cui ab inuerecunda leuitate inferri crimen, aut quod accuſando lædi, vel ſaltem irridendo vexari poſſet. Cum præſertim Philip. Melanchthonis egregiorum ſcriptorum monumenta, ſola propemodum adhuc obſtent furoris barbarici vaſtationi, & ideo ab hoc inprimis iracunde & infenſe petantur. Quæ tamen præpotente miſericordis Dei manu protegentur, & tuta, in huius defenſione, ab omni iniuria & vi hoſtili futura ſunt. Quem clæmentiſsimum Deum oremus, vt iram prouocatam peccatis noſtris benigne mitiget, neque proijciat nos à facie ſua, & Spiritum ſanctum ſuum non auferat à nobis, propitius propter vnigenitum filium Ieſum Chriſtum, vnicum ſaluatorem, liberatorem & Dominum noſtrum: cuius vnius, veri, ſolius Dei æterni honori & gloriæ, ſeruire tota mente cupimus omnes actiones effectioneſq; noſtras in hac vita mortali, vt in altera eum laudemus & celebremus ſempiterna.

Abſoluebantur hæc Menſe Octobri Anno Chriſti Ieſu M. D. LXIX. *Atque ſunt chartæ octuplices omnes præter vnam* y. & *alteram* Ee *quadruplices.*

N. 2383.